

จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหาเจียง ช่วยสุมาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มิถุนายน 2553

จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหาเจี๋ยง ช่วยสุมาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มิถุนายน 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ

บทคัดย่อ

ของ

พระมหาเจี๋ยง ช่วยสุมาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

มิถุนายน 2553

พระมหาเจียง ช่วยสุมาน. (2553). *จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ*.

ปริชญานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร. พรธาดา สุวณนนิช

พระครูปลัดสุวัฒนธีรคุณ

ปริชญานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์จริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ

จากการวิเคราะห์จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ พบว่ามีจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 5 ระดับ ได้แก่ จริยธรรมขั้นพื้นฐาน เป็นหลักปฏิบัติเบื้องต้นของพุทธศาสนิกชน เรียกว่า ไตรสิกขา มี 3 ประการ คือ ทาน ศีล ภาวนา จริยธรรมส่วนบุคคล เป็นหลักปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อความสุขของตนและผู้อื่น มี 17 ประการ คือ ความไม่ประมาท ศรัทธา สัจจะ จาคะ สติสัมปชัญญะ หิริโอตตปเปะ ขันติโสรัจจะ กตัญญูกตเวที การบรรพชา อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 ทิฏฐธัมมิกัตถะประโยชน์ คารวะ 6 อบายมุข 6 ทิศ 6 โลกธรรม 8 และมงคล 38 จริยธรรมส่วนรวม เป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม มี 2 ประการ คือ ความสามัคคี และ ความยุติธรรม จริยธรรมวิชาชีพ เป็นหลักปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพ มี 2 ประการ คือ จริยธรรมวิชาชีพครู และจริยธรรมวิชาชีพพยาบาล ประมัตถธรรม เป็นหลักธรรมขั้นสูง คือ สภาวธรรม พบ 2 ประการ คือ ไตรลักษณ์ และอริยสัจ 4 โดยจริยธรรมที่ปรากฏมากที่สุดคือ สัจจะ จริยธรรมที่สลา คุณวุฒิได้เน้นไว้ในเพลงคือ ศีล ความกตัญญูกตเวที ความอดทน ความขยัน ความสันโดษ อันเป็นหลักปฏิบัติที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จ และดำรงไว้ซึ่งจิตสำนึกแห่งสถาบันครอบครัว

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้กลวิธีอันหลากหลายเพื่อนำเสนอจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยใช้ทั้งกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรงและกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมทางอ้อม กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรงนั้น ได้แก่การตั้งชื่อเพลง ตามแนวคิด มีการนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมในเนื้อเพลงตอนต้น ตอนกลาง และตอนท้าย การนำเสนอจริยธรรมผ่านผู้ขับร้อง เพื่อบอกบทบาทและหน้าที่ตามสถานภาพทางสังคม ส่วนกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมทางอ้อมนั้น ได้แก่การตั้งชื่อเพลงที่ดึงดูดความสนใจให้ต้องตีความ การยกตัวอย่างเป็นอุทาหรณ์ การสร้างเรื่องเล่า โดยนำเสนอจริยธรรมผ่านโครงเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร ฉาก และบทสนทนา นอกจากนี้ สลา คุณวุฒิ ยังใช้ลีลาภาษาในการนำเสนอจริยธรรม มีจุดเด่นที่การใช้คำเสียงหลากหลาย การใช้ภาพพจน์ และการใช้ภาษาระดับปาก ได้แก่ คำสแลง ภาษาถิ่น และภาษาต่างประเทศ ด้วยกลวิธีที่หลากหลายเช่นนี้ จึงทำให้เพลงของสลา คุณวุฒิ มีความไพเราะและมีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรมอันดีงามของสังคมได้อย่างแนบเนียน

BUDDHIST ETHICS IN SALA KHUNNAWUT'S SONGS

AN ABSTRACT

BY

PHRAMAHACHIANG CHUAYSUMAN

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Art Degree in Thai
at Srinakharinwirot University
June 2010

PhraMaha Chiang Chuaysumarn (2010). Morality According to the Buddhist Principle as Appeared in the Sala Khunnawut. Master thesis, M.A. (Thai), Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Porntada Suvattanavanich, Phrakhru Palat Suwatthanathirakhun

This thesis is aiming at the analysis of morality and strategy of presentation of morality according to the Buddhist principle as appeared in the songs of Sala Khunnawut.

According to the morality analysis as in the Buddhist principle within the songs of Sala Khunnawut, it is found that there are 5 stages of morality according to the Buddhist principle, they are basic morality as the primary practice principle of all Buddhists known as threefold training: Dana (Charity), Sila (precepts), and Bhavana (meditation). Personal morality is the practice for self development for the happiness of oneself and other consisting of 17 of them, they are: Carefulness, faith, truthfulness, charity, mindfulness and awareness, moral shame and moral fear, patience and refinement, gratefulness, ordination, the Four Paths of Accomplishment, the four sentiments, present benefit, six appreciative actions, six directions, the eight worldly conditions, and thirty eight blessings. The morality for common good is the practice principle for living together in the society consisting of unity and justice. The occupational morality is the practice principle for conducting occupation consisting of teacher occupational morality and nursing occupational morality. The ultimate reality is the highest Dhamma principle, that is the principle of nature consisting of the Three Signs of Being and the Four Noble Truths. The most appeared morality is truthfulness. The morality emphasized in Sala Khunnawut's songs are precepts, gratefulness, patience, diligence and contentment which are the practice principle relating to the self-development towards the success and the maintenance of consciousness of family institute.

Sala Khunnawut applied diversified strategies in presenting the morality according to the Buddhist principle by using the direct and indirect presentation of morality. Naming the songs according to the idea, presenting the morality idea in the theme at the beginning, in the middle and at the end of the songs, presentation of morality through the singer, all are the direct presentation. For the indirect presentation of morality, naming the songs which are interesting that have to interpret, raising examples as an instance, creating the dialogue are for examples. In addition, Sala Khunnawut also employed the language in the special presentation of morality, using the multiple tones, figure of speech and informal language such as slangs, native language and foreign language. With multiple strategies and integration, Sala Khunnawut's songs are admired for their values and contents that promote the good morality for the society.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ

ของ
พระมหาเจี๋ยง ช่วยสุมาน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. พรธาดา สุวรนวิช)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์)

..... กรรมการ
(พระครูปลัดสุวัฒนธีรคุณ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พรธาดา สุวรนวิช)

..... กรรมการ
(พระครูปลัดสุวัฒนธีรคุณ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ วันดี ศรีสวัสดิ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร. พรธาดา สุวัธนวิช ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และท่านพระครูปลัดสวพัฒนธีรคุณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำการจัดทำวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์ และรองศาสตราจารย์ วันดี ศรีสวัสดิ์ กรรมการพิจารณาปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณครูสุลา คุณวุฒิ เจ้าของผลงานเพลงที่ใช้ในการวิจัย ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้สัมภาษณ์และมอบความรู้ด้านการประพันธ์เพลงอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบคุณพระวรพล ยะพลหา ที่ช่วยรวบรวมข้อมูลเพลง พระมหาฉิมพลี พรหมहाกุล และพระมหาปิ่น ชมภูพระ สหธรรมิกผู้แสนดี ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและเป็นธุระด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ที่ประทานความเมตตาอนุเคราะห์มอบทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณ โยมบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ท่านทั้งสองได้ให้เสรีภาพทางการศึกษาและเกื้อหนุนเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

พระมหาเจี๋ยง ช่วยสุมาน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสลา คุณวุฒิ.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรม.....	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกลวิธีนำเสนอจริยธรรม.....	25
3 วิเคราะห์จริยธรรมในเพลงของสลา คุณวุฒิ	30
จริยธรรมชั้นพื้นฐาน.....	31
ทาน.....	33
ศีล.....	35
ภาวนา.....	39
จริยธรรมส่วนบุคคล.....	40
ความไม่ประมาท.....	41
ศรัทธา.....	44
สัจจะ.....	49
จาคะ.....	50
สติสัมปชัญญะ.....	52
หิริโอตตปปะ.....	54
ขันติโสรัจจะ.....	56
กตัญญูกตเวทী.....	59
ปัพพชชา.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
อิทธิบาท.....	63
พรหมวิหาร 4.....	66
ทิวฐัมมิกัตตะประโยชน์	70
การวะ 6	75
อบายมุข 6.....	79
ทิส 6	82
โลกธรรม 8.....	91
มงคลสูงสุด 38.....	98
จริยธรรมส่วนรวม.....	113
สามัคคี.....	113
ความยุติธรรม	116
จริยธรรมวิชาชีพ.....	118
จริยธรรมวิชาชีพ	118
จริยธรรมวิชาชีพพยาบาล.....	123
ปรมัตถธรรม.....	124
ไตรลักษณ์.....	124
อริยสัจ 4	126
4 วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา	
ในเพลงของสลา คุณวุฒิ.....	134
กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรง	135
การตั้งชื่อเพลง.....	135
แนวคิดจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลง.....	137
การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านผู้ขับร้องเพื่อบอกบทบาท และหน้าที่ตามสภาพทางสังคม.....	144
กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อม.....	150
การตั้งชื่อเพลง.....	150
การยกตัวอย่างเป็นอุทาหรณ์.....	153
การสร้างเรื่องเล่า.....	156

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
โครงเรื่อง.....	156
พฤติกรรมตัวละคร.....	158
ฉาก.....	162
บทสนทนา.....	165
ลีลาการใช้ภาษาในการนำเสนอจริยธรรม.....	168
น้ำเสียง.....	168
การใช้ภาพพจน์.....	176
ปรพากย์.....	176
สัญลักษณ์.....	178
อติพจน์.....	179
บุคลาธิษฐาน.....	180
การใช้ภาษาระดับปาก.....	181
ภาษาสแลง.....	183
ภาษาถิ่น.....	183
ภาษาต่างประเทศ.....	185
5 สรุปและอภิปรายผล.....	188
สรุป.....	188
อภิปรายผล.....	191
ข้อเสนอแนะ.....	192
บรรณานุกรม.....	194
ภาคผนวก.....	199
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	294

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เพลงเป็นศิลปะที่ศิลปินได้เรียงร้อยถ้อยคำสัมผัส ผสมท่วงทำนองดนตรีและเรียบเรียงเสียงประสานให้เป็นบทร้อยกรองที่มีความไพเราะ ถ่ายทอดผ่านน้ำเสียงนักร้องผู้มีความสามารถในการขับกล่อม เพื่อความบันเทิง สะท้อนสังคม ให้ความรู้ข่าวสารและสอดแทรกจริยธรรม ตลอดจนทัศนคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดที่ศิลปินต้องการสื่อสารแก่สังคม เพลงมีอิทธิพลสามารถเร้าให้ผู้ฟังมีอารมณ์รื่นเริงสดใส หรือเศร้าโศกได้ ก่อให้เกิดความประทับใจและรู้สึกคล้อยตามเนื้อหาสาระที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ บางเพลงนั้นตราตรึงอยู่ในความทรงจำ ได้รับความนิยมจากผู้ฟังจนสามารถขับร้องตามได้ คนทั่วไปนิยมใช้เสียงเพลงเป็นสื่อคลายเหงา เพื่อความเพลิดเพลิน และจรรโลงใจ นับว่าเพลงเป็นวรรณกรรมที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันมาก ดังที่บุญยงค์ เกศเทศ (2525: 47) กล่าวว่า วรรณกรรมเพลงจัดว่าเป็นวรรณกรรมมวลชน เข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น โดยไม่ต้องไปพะวงอ่านหรือดู เพียงผ่านโสตประสาทหูก็เกิดสุนทรีย์ มีความสะเทือนอารมณ์ได้ ฉะนั้น วรรณกรรมเพลงจึงเป็นวรรณกรรมอีกประเภทหนึ่งที่มีความนิยมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง

นอกจากจะเป็นวรรณกรรมที่ให้ความบันเทิงแก่สังคมแล้ว เพลงยังมีบทบาทในการรักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคมดังที่ลือชัย จิรวินิจนันท์ กล่าวได้ว่า

1. เพลงจะทำหน้าที่เสมือนตัวแทนระบบสัญลักษณ์ในทางสังคมที่สะท้อนออกมาให้เห็นตามความเชื่อทางศาสนา และระบบชนชั้นทางสังคม
2. เพลงมีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ เช่น การรบ การสงคราม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในระบบทางสังคมต่างๆ เช่น การเรียกร้อง การรวมกลุ่ม ฯลฯ
3. เพลงเป็นเสมือนเครื่องควบคุมทางสังคม คอยรักษาสรรพคุณทางสังคมและชี้แนะระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคมอีกด้วย
4. เพลงมีบทบาทในการรักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่น ศาสนา ความเชื่อ ช่วยทำให้การประกอบพิธีกรรมมีเหตุผล และรักษาลักษณะทางพิธีกรรม
5. ทำให้เกิดความสืบเนื่องและความมั่นคงทางวัฒนธรรม เป็นลักษณะการตอบสนองของประชาชนต่อเหตุการณ์ต่างๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ในทางกลับกันก็สามารถทำให้เกิดการชะงักงันทางวัฒนธรรมได้เช่นเดียวกัน

ลือชัย จิรวินิจนันท์ (2531: 1)

จากข้อความข้างต้น ทำให้ทราบถึงความสำคัญของเพลงที่มีต่อสังคม โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของเพลงในการรักษาสถาบันศาสนานั้น ศิลปินผู้ประพันธ์เพลงได้พยายามที่จะสอดแทรกหลัก

ศาสนาต่างๆ เช่น หลักคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนประเพณีที่ดั่งามไว้ในเพลงตามความเหมาะสมอยู่โดยสม่ำเสมอ ลักษณะเช่นนี้ถือว่าการรักษาบรรทัดฐานทางศีลธรรมของสังคมอีกประการหนึ่ง และถือว่าการส่งเสริมหลักจริยธรรมทางศาสนาในการดำเนินชีวิตของคนสังคมอีกประการหนึ่ง ด้วยเหตุที่เพลงมีบทบาทและหน้าที่ที่หลากหลายเชื่อมโยงกับสังคมเช่นนี้ เราจึงสามารถใช้เพลงเป็นข้อชี้วัดสภาพสังคมได้อีกวิธีหนึ่งด้วย

สังคมไทยได้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนามาช้านานตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี จนกระทั่งปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของประเทศก็ยังดำรงตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ถือเป็นรากฐานทางสังคม วัฒนธรรม จารีตและประเพณีอันดีงามของไทย วรรณกรรมเพลงเป็นศิลปวัฒนธรรมแขนงหนึ่งก็ย่อมได้รับอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน อนึ่ง ครูเพลงส่วนมากเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ย่อมต้องการถ่ายทอดเพลงที่มีความบันเทิง มีหลักความคิดทัศนคติ ตลอดจนอุทาหรณ์สอนใจ อันจะกระตุ้นผู้ฟังให้เกิดความคล้อยตามและปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม จึงพยายามสอดแทรกหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาต่างๆ ไว้ในเพลงด้วย ดังคำกล่าวของพระมหาสมชัย ศรีนอก (2537: 3) ว่าครูเพลง มองเห็นจุดประสงค์อันลึกซึ้งของพระพุทธศาสนา และบทบาทของบทเพลงว่ามีจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน ในแง่ของการส่งเสริมคุณธรรม จึงประพันธ์เพลงให้มีความหมายสอดคล้องกันด้วยศรัทธาและความเชื่อในหลักคำสอน

เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงอีกแนวหนึ่งที่ได้รับการนิยมนอย่างแพร่หลายในสังคมไทยมานับศตวรรษ ปัจจุบันมีครูเพลงผู้หนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่าสามารถสร้างสรรค์เพลงได้อย่างโดดเด่นและน่าสนใจ ครูเพลงผู้นั้นคือ สลา คุณวุฒิ เป็นครูเพลงที่มีความชำนาญในการใช้ภาษาไทยสามารถใช้ถ้อยคำที่นำมาจากภาษาถิ่นอีสานและคำที่มาจากภาษาอังกฤษ ใช้คำอุปมา คำร่วมสมัยคำซ้อน ทำให้เกิดความหมายชัดเจน มีการเล่นคำสัมผัสสระและสัมผัสอักษร เพื่อช่วยในการถ่ายทอดเสียงให้ไพเราะ ทำให้เกิดจินตนาการ เพลงที่สลา คุณวุฒิประพันธ์ขึ้นนั้นได้สร้างชื่อเสียงให้กับนักร้องจำนวนมาก เช่น ไชยา มิตรชัย, ต่าย อรทัย, ไมค์ ภิรมย์พร, ศิริพร อำไพพงษ์, จักรพรรณ์ อาบครบุรี, ตึกแตน ชลดา เป็นต้น นอกเหนือจากผลงานในการสร้างชื่อเสียงให้โด่งดังแก่นักร้องเป็นจำนวนมากแล้ว เพลงของสลา คุณวุฒิ ยังเป็นเพลงที่ทรงคุณค่าและเปี่ยมความหมายต่อสังคม ทำให้ได้รับรางวัลจากสถาบันต่างๆ ดังนี้

รางวัลพระพิฆเนศทองพระราชทาน จากเพลงกระทงหลงทาง (พ.ศ. 2541), ยาใจคนจน (พ.ศ. 2541, พ.ศ. 2542) นักสู้ ม. 3, กระเป๋าแบนแฟนทิ้ง, นางฟ้าบ้านไพร (พ.ศ. 2545)

รางวัลมัลลียทอง จากเพลง เหนื่อยไหมคนดี (พ.ศ. 2541) รองเท้าหน้าห้อง, กระเป๋าแบนแฟนทิ้ง, ปริญญาใจ (พ.ศ. 2543), ด้วยแรงแห่งรัก (พ.ศ. 2545), โทรหาแนเต้อ, ใจสารภาพ, มนต์รัก ตจว, อยากให้เธอเข้าใจ (พ.ศ. 2546), อยากให้เธอเข้าใจ, กินข้าวหรือยัง (พ.ศ. 2547), กำลังใจในแวตตา (พ.ศ. 2548) เป็นต้น

เพลงของสลา คุณวุฒิ เป็นเพลงที่มีความหลากหลายทางด้านเนื้อหาสาระ นอกจากตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ฟังแล้วยังสอดแทรกจริยธรรมในเนื้อหาอย่างแยบยล ทำให้บุคคลตระหนักถึงคุณงามความดีและความสุขของการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังเพลง “ทำบาปบ่ลง” ที่ขับร้องโดยศิริพร อำไพพงษ์ ได้กล่าวถึงหญิงสาวที่รักกับชายหนุ่มคนหนึ่ง แต่ภายหลังได้ทราบความจริงว่าชายหนุ่มคนนั้นมีภรรยาแล้ว หญิงสาวเกิดความละอายแค้นใจและเกรงกลัวต่อบาป จึงต้องหักห้ามใจและยอมเลิกราในทันที แสดงให้เห็นว่าหญิงสาวมีหิริโอตตัปปะความเกรงกลัวและละอายต่อบาปอันเป็นจริยธรรมที่ช่วยควบคุมสังคมให้เกิดความดีงาม ดังเนื้อเพลงว่า

บุญบ่สมอ้าย คิดไปปวดดวงแด่ พ่อฮักแท้แต่ว่าอ้ายบ่โสด
 ไอ้สวรรค์ให้รางวัลหรือลงโทษ ถึงได้กำหนดให้มาฮักแฟนเพื่อน
 ฟังเขาเอ็นอ้ายเป็นพ่ออินาง ต้องยั้งค้ำตกหลุมกลางทางเดิน
 อ้ายกับเขาฮักกันมานานเนิ่น ลำบากเหลือเกินเมื่อน้องจะเดินไปแย่งมา
 ทำบ่ลง น้องทำบาปบ่ลง เฮ็ดบ่ลง น้องเฮ็ดบาปบ่ลง
 หยุดเถิดหนา อ้ายอย่ามาพะวง ชาตินี้คงได้แค่เป็นชู้ทางใจ
 เขาสาเด้ออ้าย คิดไปปวดฤดี ให้รักนี้จบกันที่ลาไกล
 ผู้มาหลังก็ต้องเป็นฝ่ายไป เห็นหน้าแฟนอ้ายแล้วน้องทำร้ายบ่ลง
 ถึงแม้อ้าย แต่น้องทำบาปบ่ลง.

(ทำบาปบ่ลง. 2547)

จะเห็นว่าเพลงของสลา คุณวุฒิ ปรากฏหลักจริยธรรมอันดีงามในทางพระพุทธศาสนา ทั้งยังมีกลวิธีที่นำเสนอจริยธรรมอย่างแยบยลและน่าสนใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพลงของสลา คุณวุฒิ ซึ่งน่าจะมีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรมแก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหลักจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ
2. เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การได้เห็นหลักจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ ทำให้ตระหนักในคุณค่าของเพลงลูกทุ่ง เพื่อเป็นแนวทางให้นักแต่งเพลงรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาหลักจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอจริยธรรม ในเพลงของสลา คุณวุฒิ ที่ได้รับการเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – พ.ศ.2552 โดยคัดเลือกเฉพาะเพลงที่มีหลักจริยธรรมจำนวน 200 เพลง ดังนี้

1.	กตिकाหัวใจ	พ.ศ.2544
2.	กรุณาอย่าเผลอใจ	พ.ศ.2547
3.	กระท่อมทำใจ	พ.ศ.2545
4.	กระเป๋าแบนแฟนทิ้ง	พ.ศ.2547
5.	กลับบ้านไม่ได้	พ.ศ.2545
6.	กลัวน้องมีสองใจ	พ.ศ.2550
7.	ทอดลว่าที่	พ.ศ.2548
8.	กำลังใจขวัญฤง	พ.ศ.2549
9.	กำลังใจในแววดา	พ.ศ.2548
10.	เก็บความหลายใจไปใช้ที่อื่น	พ.ศ.2550
11.	เกิดมาทั้งที่	พ.ศ.2550
12.	ขอแค่อ้อม	พ.ศ.2541
13.	ขอเวลานอก	พ.ศ.2540
14.	ขอเวลาบูชาแม่	พ.ศ.2541
15.	ขอเจ็บครึ่งใจ	พ.ศ.2549
16.	ขอทำเพื่ออ้าย	พ.ศ.2552
17.	ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก	พ.ศ.2545
18.	ขอรักน้องสาวเพื่อน	พ.ศ.2551
19.	ขอให้ความดีคุ้มครอง	พ.ศ.2548
20.	ของหมั่นเป็นของขวัญ	พ.ศ.2548
21.	ขอบใจที่หาเจอ	พ.ศ.2548
22.	ขอยืนเคียงข้าง	พ.ศ.2549
23.	ขออยู่ตรงนี้	พ.ศ.2544
24.	ข่าวร้ายสายด่วน	พ.ศ.2551
25.	เข้มแข็งไว้นะ	พ.ศ.2548
26.	เขียนฝันไว้ข้างฝา	พ.ศ.2549
27.	ครูในดวงใจ	พ.ศ.2544
28.	ครูนักรบ	พ.ศ.2533

29.	คนดีของพ่อ	พ.ศ.2541
30.	คนดีคนเดิม	พ.ศ.2549
31.	คนที่เท่ากันยังรอ	พ.ศ.2548
32.	คนเลวที่เธอลืม	พ.ศ.2551
33.	คอยรักบุญผ้าป่า	พ.ศ.2541
34.	คิดถึงแม่	พ.ศ.2534
35.	คิดฮอดคนขี่ตัว	พ.ศ.2548
36.	คิดฮอดกอดบ่ได้	พ.ศ.2548
37.	คิดฮอดบ่จริง	พ.ศ.2551
38.	คือเจ้าเท่านั้น	พ.ศ.2552
39.	งานบุญรักษาใจ	พ.ศ.2545
40.	จองตักสงฆ์หน้า	พ.ศ.2550
41.	จอมอ ป.6	พ.ศ.2542
42.	จากคนที่รักเธอ	พ.ศ.2544
43.	จากทั้งเจ็บ	พ.ศ.2550
44.	จากนามาเพื่อรัก	พ.ศ.2546
45.	จีบแล้วบ่ขอ	พ.ศ.2545
46.	เจ้าหนี้หัวใจ	พ.ศ.2545
47.	เจ้านาย	พ.ศ.2537
48.	ข้างหลังเมือง	พ.ศ.2541
49.	ชีวิตเลือกบ่ได้	พ.ศ.2540
50.	ชีวิตครูอื่น	พ.ศ.2544
51.	โซว์เบอร์ไมโซว์ใจ	พ.ศ.2546
52.	ซีดำ	พ.ศ.2534
53.	ซ่อมฮักที่บ้านเฮา	พ.ศ.2550
54.	ด.ช. ปีกแป้นปีก	พ.ศ.2544
55.	ด่วนรักด่วนลา	พ.ศ.2551
56.	ด้วยมือของแม่	พ.ศ.2540
57.	ดอกไม้วันแม่	พ.ศ.2546
58.	ดอกหญ้าในป่าปูน	พ.ศ.2545
59.	ดูแลแค่รอยยิ้ม	พ.ศ.2548
60.	ตกเขี้ยว	พ.ศ.2534
61.	ตอบแม่บ่ได้	พ.ศ.2546
62.	ต้องมีสักวัน	พ.ศ.2544

63.	ตามรอยคนสู้	พ.ศ.2547
64.	ตามรอยไม้เรียว	พ.ศ.2544
65.	ตามหาญาติ	พ.ศ.2541
66.	ตำนานหอแสง	พ.ศ.2543
67.	ตั้งใจเกิดเพื่อน	พ.ศ.2544
68.	ใต้ฟ้าเดียวกัน	พ.ศ.2540
69.	ใต้แสงนีออน	พ.ศ.2541
70.	เต็มใจให้ตัว	พ.ศ.2550
71.	เตรียมใจภัยน้อง	พ.ศ.2539
72.	ถนนนักสู้	พ.ศ.2541
73.	เถียงนาเอื้ออาทร	พ.ศ.2547
74.	ทางเดินชาวดิน	พ.ศ.2548
75.	ทางออกคือบอกลา	พ.ศ.2541
76.	ท่องคำว่าทำใจ	พ.ศ.2550
77.	เทพีอีแด็ก	พ.ศ.2551
78.	ทำบาปปลง	พ.ศ.2547
79.	นครพนมคืนเพ็ญ	พ.ศ.2550
80.	น้องมากับคำว่าใช่	พ.ศ.2550
81.	นางฟ้าบ้านไพร	พ.ศ.2544
82.	นายร้อยหน้าลิปต์	พ.ศ.2550
83.	นายห้าง ป. 6	พ.ศ.2547
84.	นักสู้ครูไทย	พ.ศ.2544
85.	นักสู้ม. 3	พ.ศ.2544
86.	นับหนึ่งครั้งที่ร้อย	พ.ศ.2548
87.	นิ้วนางข้างซ้าย	พ.ศ.2546
88.	น้ำจากฟ้า	พ.ศ.2541
89.	น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน	พ.ศ.2540
90.	ปล้ำเจ้าเย้ยแผลอกอด	พ.ศ.2550
91.	บ่มีไผ่อยู่ค้าฟ้า	พ.ศ.2541
92.	บ่ฮักบ่ต้องสงสาร	พ.ศ.2545
93.	ปาวพันธุ์พื้นเมือง	พ.ศ.2550
94.	บัวตองต่างเมือง	พ.ศ.2546
95.	บรรจุเป็นคนรู้ใจ	พ.ศ.2549

96.	บวชลาสัญญาลวง	พ.ศ.2551
97.	เบอร์โทรขี้ตัว	พ.ศ.2545
98.	เบอร์โทรคนเกือบหล่อ	พ.ศ.2551
99.	ปลาร้าคื่นถีน	พ.ศ.2539
100.	ปลาร้าสัญจร	พ.ศ.2546
101.	ปากแซงแห่งความหลัง	พ.ศ.2543
102.	โปรดช่วยกันดูแลคนดี	พ.ศ.2550
103.	ผ้าเช็ดหน้าลาแก้ม	พ.ศ.2544
104.	ผ้าเช็ดหน้าที่ชื่อว่าแฟน	พ.ศ.2552
105.	ผู้บ่าวลืมนบ้าน	พ.ศ.2546
106.	ผู้บ่าวเหรียญบาท	พ.ศ.2546
107.	ผู้แพ้อะแด่เบอร์	พ.ศ.2548
108.	ผู้สาวข้าวเหนียว	พ.ศ.2540
109.	ผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้	พ.ศ.2540
110.	ผู้หญิงสีขาว	พ.ศ.2541
111.	ฝากคำขอโทษ	พ.ศ.2545
112.	ฝากซองกินดองแฟน	พ.ศ.2544
113.	ฝากเพลงให้แฟนเพื่อน	พ.ศ.2551
114.	ฝากแม่ไว้กับแมว	พ.ศ.2544
115.	พี่ยังเหมือนเดิม	พ.ศ.2551
116.	แพ็คคนใจดี	พ.ศ.2546
117.	พระครูผู้สร้าง	พ.ศ.2543
118.	ภาพถ่ายใต้หมอน	พ.ศ.2544
119.	มนตร์รักแม่ฮ้องสอน	พ.ศ.2548
120.	มาจากดิน	พ.ศ.2550
121.	มาเด้อขวัญเอย	พ.ศ.2544
122.	ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้	พ.ศ.2550
123.	ไม่หล่อก็โอเค	พ.ศ.2537
124.	แม่พ่อยังรอน้อง	พ.ศ.2540
125.	แม่พิมพ์บ้านไพร	พ.ศ.2546
126.	แม่อยากอุ้มหลาน	พ.ศ.2544
127.	ยาใจคนจน	พ.ศ.2541
128.	ยามจนต้องทำใจ	พ.ศ.2551
129.	ยอมหลีกทาง	พ.ศ.2546

130.	ยังรักกันอยู่หรือเปล่า	พ.ศ.2550
131.	ย่านบ่มีชาติหน้า	พ.ศ.2550
132.	แยกทางเพราะความห่างเหิน	พ.ศ.2551
133.	ร่มธรรมนำใจ	พ.ศ.2541
134.	รอทำอย่างนั้นกับเธอ	พ.ศ.2551
135.	รอพี่ทำงานบุญ	พ.ศ.2539
136.	รอปาฏิหาริย์	พ.ศ.2548
137.	รองเท้าหน้าห้อง	พ.ศ.2546
138.	รักแท้แค่พี่ชาย	พ.ศ.2548
139.	รักได้รับไม่ได้	พ.ศ.2543
140.	รำพึงข้างกระดานดำ	พ.ศ.2534
141.	โรงเรียนล้างจาน	พ.ศ.2546
142.	เรือไฟไห่รัก	พ.ศ.2548
143.	ล้างแค้นด้วยน้ำตา	พ.ศ.2551
144.	เลิกยาบูชาแม่	พ.ศ.2540
145.	ลืมเขาได้บอกอ้ายเต๋อ	พ.ศ.2551
146.	ลืมเขาเถอะเพื่อน	พ.ศ.2551
147.	เลือกเขาเถอะพี่	พ.ศ.2548
148.	แล้งน้ำแล้งใจ	พ.ศ.2542
149.	วันที่รอครู	พ.ศ.2534
150.	วิตามินกินใจ	พ.ศ.2551
151.	เวลคัม ทุ ทำนา	พ.ศ.2552
152.	ศิลปินลูกจ้าง	พ.ศ.2550
153.	สัญญาว่าข้ารัก	พ.ศ.2546
154.	สร้างฝันด้วยกันบ่	พ.ศ.2551
155.	สาบานรักที่ปากแซง	พ.ศ.2548
156.	สาวคาราโอเกะ	พ.ศ.2541
157.	สาว ม.ปลาย ยังอายฮัก	พ.ศ.2551
158.	สังนางข้างโพน	พ.ศ.2550
159.	สัญญากับใจ	พ.ศ.2544
160.	สัญญา 5 บาท	พ.ศ.2546
161.	สัญญาคือยาพิษ	พ.ศ.2548
162.	สงกรานต์ต์ตำนานรัก	พ.ศ.2539
163.	ส่งฮักส่งแสง	พ.ศ.2543

164.	สวยทรหด	พ.ศ.2546
165.	สองคนบนทางใจ	พ.ศ.2545
166.	สองผู้ต้องหา	พ.ศ.2550
167.	สมรสให้สมรัก	พ.ศ.2545
168.	เสียงก้องจากบ้านไกล	พ.ศ.2544
169.	หมานแฟนเขา	พ.ศ.2552
170.	หนาวงานธาตุ	พ.ศ.2552
171.	หยาดเหงื่อเพื่อแม่	พ.ศ.2545
172.	หยุดเกิดหัวใจ	พ.ศ.2542
173.	ห้ามใจช่วยกัน	พ.ศ.2546
174.	หนุ่มก่อสร้างร้างแฟน	พ.ศ.2551
175.	หนุ่มนาสารคาม	พ.ศ.2546
176.	ห้ำสับห้ำสับ	พ.ศ.2540
177.	เหล้ากลมสุดท้าย	พ.ศ.2551
178.	หัวใจลอยตัว	พ.ศ.2540
179.	ห้วงสาวเสื้อฮั๊ด	พ.ศ.2551
180.	เหนื่อยไหมคนดี	พ.ศ.2543
181.	เหมือนโดนใบแดง	พ.ศ.2551
182.	อกหักเพราะฮักอ้าย	พ.ศ.2546
183.	อวยพรข้างรั้ว	พ.ศ.2545
184.	อยากเห็นอ้ายอารมณ์ดี	พ.ศ.2548
185.	อยากให้เธอเข้าใจ	พ.ศ.2546
186.	อย่ามาทำดีนาที่ สุดท้าย	พ.ศ.2545
187.	อย่าลืมหักติกา	พ.ศ.2541
188.	อย่าหลอกอ้ายเต๋อ	พ.ศ.2546
189.	อาลัยบัวเขียว	พ.ศ.2544
190.	อ้ายฮักเจ้าเต๋อ	พ.ศ.2551
191.	ออกพรรษาอย่าลืม	พ.ศ.2540
192.	ออนซอนเจ้าบ่าว	พ.ศ.2547
193.	อิจฉาภรรยาอ้าย	พ.ศ.2551
194.	อุ้มหมอนในงานบวช	พ.ศ.2547
195.	ไอดินกลืนบุญ	พ.ศ.2541
196.	ไอ้หนุ่มซุ่มชน	พ.ศ.2548
197.	ฮักมาแต่ชาติก่อน	พ.ศ.2549

198.	อัสสาวเสริมสวย	พ.ศ.2548
199.	อัสสาวเสื่ออัด	พ.ศ.2551
200.	STAND BY ที่อ้ายอัส	พ.ศ.2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เพลงลูกทุ่ง หมายถึง เพลงที่ประพันธ์โดยสลา คุณวุฒิ
2. จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่ควรประพฤติตามหลักพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาค้นคว้า ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. รวบรวมเพลงและผลงานของสลา คุณวุฒิ
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงของสลา คุณวุฒิ
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมในวรรณกรรม
4. วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ
5. วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ
6. เสนอผลการศึกษาโดยการพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมาเป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษาโดยนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่ง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติและผลงานของสลา คุณวุฒิ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอจริยธรรม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่ง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่ง

อเนก นาวิกมูล (2522: 53) กล่าวเชื่อมโยงให้เห็นภาพเพลงไทยกับเพลงลูกทุ่งว่า เพลงไทยมีอยู่ด้วยกัน 4 ชนิด คือ เพลงไทยเดิม เพลงพื้นเมือง เพลงลูกกรุง และเพลงลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่งนั้นเปิดกว้างในด้านการใช้ภาษา ถ้อยคำ การบอกเล่าเรื่องราว นิยมเล่นลูกคอก และร้องชัดถ้อยชัดคำซึ่งลักษณะดังกล่าวคล้ายเพลงพื้นเมืองมาก

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2530: 32-35) กล่าวว่า ความโดดเด่นของเพลงลูกทุ่งอยู่ที่คำร้องและลีลา คือ การเล่นลูกคอก ลูกเอื้อน อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของนักร้องแต่ละคน เพลงลูกทุ่งจำนวนมากมีรากฐานมาจากเพลงพื้นบ้าน (กล่าวเฉพาะภาคกลาง) เช่น ทำนองแหล่, ลิเก, เพลงเรือ, ลำตัด, เพลงฉ่อย, เพลงเดินกำเกี่ยวข้าว, เพลงพวงมาลัย, หุ่นกระบอก ตะลุงเมืองเพชร เป็นต้น

สุกรี เจริญสุข (2532: 94-96) ได้กล่าวถึงลักษณะของเพลงลูกทุ่งไว้ว่า เพลงลูกทุ่งมีลีลาจังหวะมาจากเพลงพื้นบ้านเน้นความสนุกครึกครื้นเป็นสำคัญเป็นลักษณะเพลงง่ายๆ สั้นๆ ซ้ำๆ เนื้อหาเป็นเรื่องของชาวบ้านพูดกันอย่างตรงไปตรงมา นิยมชมธรรมชาติ แทรกความตลกขบขัน เสียดสีสังคม ใช้สำเนียงพื้นบ้านในการถ่ายทอดอารมณ์ มีลักษณะเด่นจากการใช้ลูกคอกหรือจังหวะรัวเสียง และการเอื้อนเสียงเป็นสำคัญ เครื่องดนตรีขึ้นอยู่กับความสะดวก ให้ความสำคัญกับเครื่องประกอบจังหวะ เช่น กลองชุด, กลองคองโก, ฉิ่ง, ฉาบ เป็นต้น

พูนพิศ อมาตยกุล (2533: 95) แสดงที่มาของเพลงลูกทุ่งว่า เพลงลูกทุ่งรวมเอาเพลงไทยเดิม เพลงเพื่อชีวิต และเพลงสากลเอาไว้ด้วยกัน เพลงลูกทุ่งก็ยังมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ นักร้องลูกทุ่งนั้นจะต้องมีเสียงดี ร้องเต็มเสียง เนื้อหาส่วนมากจะบรรยายความอันเกี่ยวเนื่องด้วยชีวิตของชาวชนบท โดยใช้สำนวนลีลาตรงไปตรงมาอย่างชาวบ้าน และที่สำคัญจะเน้นไปที่เสียงร้อง

และคำร้องมากกว่าเสียงดนตรี เพลงลูกทุ่งทำให้แฟนเพลงหลงใหลด้วยคำพูดซื่อๆ แต่ทว่าใช้แสงสี เครื่องแต่งกายและผู้ประกอบฉากจำนวนมากมหาศาลก่อให้เกิดภาพตระการตาจนยากจะลืม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่ง

ลักขณา สุขสุวรรณ (2521) ได้ศึกษาลักษณะทั่วไปของวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งระหว่าง ปีพ.ศ. 2498-2528 พบว่า เพลงลูกทุ่งมาจากเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นเมือง รวมถึงลักษณะบางประการของเพลงต่างประเทศ การนำลักษณะต่างๆ มาผสมกันนี้ ทำให้เพลงลูกทุ่งทำหน้าที่เสมือน เพลงพื้นเมืองยุคใหม่ มีทั้งความเก่า และใหม่ปะปนกันอย่างเข้าที่ เมื่อประกอบเข้ากับการใช้ภาษาที่ สื่อความหมายได้ดี สาระของเพลงมีหลายรูปแบบ พร้อมให้แง่คิดทั้งทางโลกและทางธรรม และให้อารมณ์ขันทำให้เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางมาเป็นเวลานานกล่าวได้ว่าเพลงลูกทุ่ง สำคัญมากในสังคมไทย

จินตนา ดำรงค์เลิศ (2533) ได้ศึกษาวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และการดำเนินชีวิตของชาวชนบทไทยที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปัจจุบัน ได้ผลการศึกษาว่าเพลงลูกทุ่งไม่ได้เป็นเพียงสื่อเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังแฝงคุณค่าในเชิงสังคมวิทยาวัฒนธรรมและวรรณศิลป์เป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าด้านสาระเกี่ยวกับสังคมและวิถีชีวิตของชนบทไทยอย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่านิยมของชาวชนบท เช่น ค่านิยมในวัตถุ อบายมุข การบริโภค ไสยศาสตร์ และโหราศาสตร์ นอกจากนั้นแล้ว เนื้อหาในเพลงลูกทุ่งยังเกี่ยวข้องกับอาชีพของชาวชนบท การเกษตรกรรมที่ต้องขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ภาวะหนี้สิน และการเอารัดเอาเปรียบของชาวชนบท สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังขาดกลไกที่นำมาซึ่งความเสมอภาค ความยุติธรรม และขาดการพัฒนาการศึกษาในชนบท

บุปผา ศรีเมฆทองคำ (2534) ศึกษาบทบาทของเพลงลูกทุ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งในช่วงปี พ.ศ. 2532-2533 จากการวิเคราะห์พบว่า เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งที่สะท้อนถึงค่านิยมทางเพศ การแสดงออก และทัศนคติเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ค่านิยมของสังคมชนบท ความคิดในเรื่องครอบครัว ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมในเรื่องความรักชาติมีการปรากฏน้อยที่สุด นอกจากนี้แล้วเนื้อหาเพลงลูกทุ่งมีแนวโน้มชักจูงให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือแสดงให้เห็นถึงอุปสรรคของการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสลา คุณวุฒิ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสลา คุณวุฒิ

ภาวิณีย์ เจริญยิ่ง (2548: 63 - 68) ได้กล่าวถึงสลา คุณวุฒิไว้ว่า แม้ว่าสลา คุณวุฒิจะลาออกจากการเป็นข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมานานแต่ก็ยังคงทำหน้าที่ครูอยู่ตลอด

ในหลากหลายรูปแบบ เช่น จัดตั้งกองทุนศิลปินครูบ้านป่า “สลา คุณวุฒิ” จัดอบรมความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ให้เยาวชนทั่วประเทศที่สนใจงานเขียนเพลงและงานร้อยกรอง โดยจะเน้นไปที่กลุ่มเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์คือจุดประกายความใฝ่ฝันเพาะเมล็ดพันธุ์วรรณกรรม เปิดโอกาสให้เด็กที่มีแว่นักเขียน นักแต่งเพลง ได้ก้าวเดินตามฝันของตนเอง ด้วยเหตุนี้เอง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเลือกให้เป็นครูภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม (การประพันธ์เพลง) รุ่นที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2546

ชูเกียรติ ฉาโรสง และคม ทัพแสง (2550: 30-65) ได้แต่งหนังสือเพลงชีวิต ศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ โดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของครูสลา คุณวุฒิ ที่ใฝ่ฝันอยากเป็นนักเขียนตั้งแต่เรียนชั้นมัธยม แต่ก็ต้องหันมาจับปากกาเขียนเพลง ต้องฝึกฝนอยู่นาน ผ่านการเรียนรู้ การฝึกฝนจากสนามจริง คือการตั้งวงดนตรีเอง จนสุดท้ายได้พบเส้นทางเพลงที่นำไปสู่ความสำเร็จในระดับเดียวกับครูเพลงอาวุโสอีกหลายคนที่เคยได้รับในอดีต การได้ร่วมงานกับแกรมมี่โกลด์ ซึ่งเป็นค่ายเพลงยักษ์ใหญ่ได้ทำให้ชื่อเสียงของสลา คุณวุฒิ แผ่ซจรกระจายในสังคมวงกว้างยิ่งขึ้น แม้ในยุคเศรษฐกิจตกต่ำตั้งแต่ พ.ศ.2540 เป็นต้นมา เพลงของสลา คุณวุฒิ ก็ได้รับความนิยมในระดับต้นๆ ของวงการเพลง สลา คุณวุฒิ กล่าวว่า การเขียนเพลงรุ่นใหม่เริ่มเข้ามาสู่เรื่องของเนื้อหามากขึ้น ให้ความสำคัญของความเป็นสาระมากขึ้น ที่สำคัญเอาความจริงมาพูดมากขึ้น แต่ว่าที่สำคัญเวลาพูดความจริงก็คือ ต้องมาเติมศิลปะก่อน มีหลายคน ครูบาอาจารย์เราส่วนใหญ่ เขียนกลอนเป็น เขียนเพลงเป็น นั่นก็คือความคิดที่มีอยู่เรียกว่าศาสตร์ พอเขียนเพลงก็เอาศาสตร์ไปใช้เลย โดยไม่ผ่านกระบวนการทางศิลปะ ผมเลยเติมตรงนี้ว่า พอคิดเรื่องได้แล้ว ก็มาผ่านโรงงานของศิลปะก่อน คำว่าโรงงานศิลปะก็คือว่า จะนำเสนออย่างไรที่ทำให้คนฟังไม่มีความรู้สึกที่เราอัดอะไรส่งไปให้เขา ให้เขาฟังอย่างเพลิดเพลิน จบแล้วได้สาระอย่างไม่รู้ตัว

วีระศักร จันทรสงแสง (2551: 113 - 116) กล่าวถึงการประสบความสำเร็จของสลาไว้ว่า สลา คุณวุฒิ ประสบความสำเร็จด้านงานเพลง เพราะการทำงานหนักมาตลอดเวลากว่าสองทศวรรษ เพลงติดหูติดใจคนฟังด้วยมุมมองที่คมคาย สำนวนภาษาสวยอย่างมีเอกลักษณ์ เป็นเพลงที่เล่าเรื่องราวอย่างมีประเด็น ฉายภาพชีวิตจริงของผู้คนแห่งยุคสมัย และพูดแทนคนในสังคมได้อย่างมีชีวิตชีวา พูดถึงไหนก็ได้กลิ่นอายของถิ่นนั้น นอกจากนี้เพลงส่วนใหญ่ของครูสลา คุณวุฒิ ยังสะท้อนมุมมองของคนที่มีมองโลกในแง่ดีและเห็นแง่มุมของชีวิต นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสูตรการแต่งเพลงของสลา คุณวุฒิ อีกว่า ขึ้นต้นต้องโดนใจ ประหยัดคำไม่วกวน ให้คนคิดว่าเป็นเพลงของเขา จบเรื่องราวประทับใจ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสลา คุณวุฒิ

เพิ่มพร ธนะสีลังกูร (2544) ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ เพื่อศึกษาทัศนะในการดำเนินชีวิต ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีผลการศึกษาพบว่า สลา คุณวุฒิ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการนับถือศาสนาว่าการยึดมั่นในหลักศีลธรรมปฏิบัติตนตาม

หลักคำสอน จะทำให้ชีวิตมีความสุข ชาวชนบทนั้นมีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามาก วัดจึงเป็นศูนย์รวมชาวบ้าน ในด้านความเชื่อนั้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงว่าผู้ใดทำกรรมใดย่อมได้รับผลนั้นตอบแทน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความเชื่อเรื่องพรหมลิขิต อำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนอำนาจในทางไสยศาสตร์นั้น แสดงทัศนะแต่เพียงว่า คนโบราณเคยเชื่อและเคยกล่าวถึง โดยไม่ได้ระบุลงไปชัดเจนว่ามีจริง นอกจากนี้ยังได้แสดงทัศนะชื่นชมประเพณีไทยว่าเป็นสิ่งที่ควรช่วยกันอนุรักษ์และยึดถือปฏิบัติกันต่อไป

ญาณิกา อ้อมฉนา (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากบทเพลงของสลา คุณวุฒิ ที่ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร ในด้านวิถีชีวิต เศรษฐกิจ ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียม ประเพณี ปรากฏภาพสะท้อนวิถีชีวิต 2 ประเด็น คือ การทำมาหากิน และปัจจัยสี่ในการดำเนินชีวิต ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับความยากจนในชีวิต การมีหนี้สิน การซื้อสินค้าระบบเงินผ่อน และการขึ้นราคาของสินค้า ภาพสะท้อนด้านความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนรกสวรรค์ ความเชื่อเรื่องการทำบุญ ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความเชื่อเรื่องโชคละตา ภาพสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง การแสดงความกตัญญู การศึกษาและนันทนาการ ภาพสะท้อนด้านประเพณีเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์ ประเพณีออกพรรษา ประเพณีทอดผ้าป่า และประเพณีแต่งงาน

อลิสรา เลี้ยงรินรมย์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลีลาภาษาในเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ ผลการศึกษาพบว่า เพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ มีลักษณะการใช้คำดังนี้ คือ มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ของมนุษย์ทุกด้าน ใช้คำสัมผัสทั้งพยางค์และสระ เพื่อเพิ่มความไพเราะในบทเพลง ใช้คำซ้อน คำหลาก เพื่อสื่อความหมาย ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย มีการใช้ภาษาถิ่น ใช้คำต่างประเทศ มีการเขียนคำเลียนเสียงพูด พร้อมทั้งสร้างคำใหม่จากแนวเทียบเดิมที่มีอยู่แล้ว ส่วนลักษณะการใช้ประโยค พบว่า มีการใช้ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง และประโยคขอร้องและชักชวน ส่วนลักษณะการใช้โวหารพบว่า มีการเปรียบเทียบสรรพสิ่งหลายลักษณะ เช่น อุปมา อุปลักษณ์ สมพจน์ นามนัย บุคคลาธิษฐาน ปฏิพจน์ เป็นต้น ส่วนลักษณะการใช้สำนวน พบว่า มีการใช้ทั้งสำนวนเก่าและสำนวนใหม่ และจากการศึกษาเนื้อหาในเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ พบว่า มีเนื้อหา 4 ลักษณะ คือ เพลงที่เกี่ยวกับความรักและความผิดหวัง เพลงที่เกี่ยวกับความหวังและการรอคอย เพลงที่เกี่ยวกับคตินิยม ภาษิตสอนใจ และเพลงสร้างสรรค์สะท้อนสังคม

ศราวุธ คอแก้ว (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาชีวิตและผลงานของนายสลา คุณวุฒิ ผลการศึกษาพบว่า สลา คุณวุฒิ มีผลงานด้านการประพันธ์เพลงเป็นจำนวนมาก ได้เขียนบทเพลงให้กับนักร้องหลายคนที่กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงสุดในวงการลูกทุ่งในแต่ละบทเพลงยังสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับนักร้องลูกทุ่งจำนวนมาก จนได้รับฉายาจากแวดวงว่าเป็น “นักแต่งเพลงมือทอง สมองเพชร” สลา คุณวุฒิ ได้รับประกาศเกียรติคุณ และโล่รางวัลในด้านการประพันธ์เพลงอย่างสม่ำเสมอ ได้รับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในปีพุทธศักราช 2546 รูปแบบของเพลงและศิลปะการใช้ภาษา นายสลา คุณวุฒิ ได้ประพันธ์เพลงโดยยึดถือเอกลักษณ์แบบ กากพยและร่าย เป็นหลัก ด้านศิลปะการใช้ภาษา

ใช้คำง่ายที่มีความหมายชัดเจน สามารถนำคำภาษาถิ่น (อีสาน) ลงไปในเพลงได้อย่างเหมาะสมและกลมกลืน มีเทคนิคหรือเคล็ดลับในการประพันธ์เพลงเป็นที่นิยม ใช้คำพรรณนาให้เกิดภาพพจน์ มีการเล่นคำ เล่นอักษร อุปมา อุปไมย อุปลักษณ์ อติพจน์และบุคลาธิษฐาน ด้านเนื้อหาสาระ บทเพลงของสลา คุณวุฒิ สะท้อนให้เห็นภาพสังคมอีสานและวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เกี่ยวกับ กระแสนิยม ค่านิยม คติความเชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี คติธรรมคำสอน สภาพครอบครัวชนบท เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สภาพสิ่งแวดล้อม การคมนาคม ความรักในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการสื่อสารในยุคสมัย

กิตติวุฒิ เผ่าบ้านฝาง (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจินตภาพภาษาถิ่นอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ พบว่า สลา คุณวุฒิได้สะท้อนจินตภาพ 2 ด้าน คือ จินตภาพทางสังคมที่สะท้อนภาพความรักและความผูกพัน สิ่งแวดล้อมและสภาพสังคมการประกอบอาชีพ สถานภาพและชนชั้นทางสังคม ความโหยหาอดีตและสำนึกบ้านเกิดและจินตภาพด้านวัฒนธรรมที่สะท้อนภาพวิถีชีวิต ศาสนาและความเชื่อ การกินอยู่และประเพณี การใช้ภาษาอีสานในเพลงของสลา คุณวุฒิ เป็นการเลือกสรรภาษาที่มีคุณค่าและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวอีสานอย่างชาญฉลาด

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

คำว่า “จริยธรรม” เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต ประกอบด้วย 2 ศัพท์ คือ “จริย” กับ “ธรรม” จริยะ หมายถึงความประพฤติ ธรรม หมายถึง ความดี สภาพที่ทรงไว้ซึ่งความดี หรือหลักการแห่งคุณงามความดี นักการศึกษาทั้งหลายได้ให้ความหมายของจริยธรรมดังต่อไปนี้

พระยาอนุমানราชชน (2516: 409) ได้กล่าวถึงจริยธรรมว่า จริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethics) ในเรื่องของปรัชญา ซึ่งเป็นเรื่องของการค้นหาความจริงอันเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่าถูกต้อง หรือ ดี และสิ่งซึ่งถือว่า ผิด หรือ ชั่ว ไม่ควรประพฤติ แล้ววางหลักกำหนดเป็นมาตรฐานเอาไว้

นวลเพ็ญ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ (2518: 27) ให้ความหมายว่า คุณธรรมคือหลักของความดี และความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมทางศาสนาและทางวัฒนธรรม เป็นหลักที่บุคคลควรยึดมั่นไว้เป็นหลักประจำใจ เพื่อให้แนวทางในการประพฤติปฏิบัติดีทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าการประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นำความเจริญให้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อให้สังคมเป็นระเบียบและเป็นสุข

สาโรช บัวศรี (2522: 18) ให้ความหมายจริยธรรมว่า หมายถึง แนวทางในการประพฤติ เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ร่มเย็นซึ่งมีโครงสร้างของศีลธรรม (สิ่งที่ไม่ควรประพฤติ) และคุณธรรม (สิ่งที่ดีควรประพฤติ)

ดวงเดือน พันธุมาวิน (2524: 2) ได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะทางพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะมีลักษณะที่สังคมต้องการให้อยู่ในสมาชิกของสังคมคือ ประพฤติที่สังคมชมชอบ สนับสนุน และผู้กระทำความผิดมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสม ส่วนอีกประการหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้อยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือพยายามกำจัดออกไปให้พ้นจากสังคม ผู้มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่ประพฤติประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

กนก จันทร์ขจร (2525: 8) ได้ให้ความหมายว่า “จริยธรรม คือ การประพฤติถูกต้องตามลักษณะของพลเมืองดี มีคุณภาพ มีบุคลิกลักษณะ อุปนิสัย และพฤติกรรม ที่มีศีลธรรมตามความต้องการและความจำเป็นของประเทศชาติ”

การประชุมทางวิชาการที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 – 27 มกราคม 2532 ณ จังหวัดอุบลราชธานี (2532: 22) ได้กำหนดความหมายของจริยธรรมที่พึงประสงค์ไว้ 11 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จด้วยความมุ่งหมาย อีกทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
3. ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ การรู้จักไตร่ตรองพิสูจน์ให้ประจักษ์ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจโดยไม่ผูกอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้
4. ความกตัญญูกตเวที หมายถึง การรู้บุญคุณตอบแทนคุณต่อผู้อื่น
5. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม
6. ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย ด้วยกำลังทรัพย์ ด้วยกำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทั้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย
7. ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันร่วมมือกันกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
8. การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุดไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งรู้จักระมัดระวังรู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร
9. ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผลไม่มีความลำเอียง
10. ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน

11. ความเมตตากรุณา

- เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข
- กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์

กิริติ บุญเจือ (2534: 79) กล่าวว่า จริยธรรม (Ethical rules) หมายถึง ประมวลกฎเกณฑ์ ความประพฤติ ความมีจริยธรรม (Ethicity) คือ สถานภาพทางจริยธรรม ศีลธรรม (Morals) คือ ประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติของศาสนาใดศาสนาหนึ่ง การมีจริยธรรม คือสถานภาพทางจริยธรรม

ประกาศศรี ศรีห่อไฟ (2534: 79) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าของจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามของการดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มน้าให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความถูกต้องตามสมควรในการปฏิบัติตน เพื่ออยู่ในสังคมอย่างสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น คุณธรรมและมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 291) ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง หลักธรรมที่เป็นแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติเพื่อความเจริญ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางศาสนา และทางวัฒนธรรม เพื่อรักษาระเบียบและส่งเสริมความดีของบุคคลตลอดจนส่งเสริมโครงสร้างสังคมให้ผาสุก

จริยธรรมมีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมความประพฤติปฏิบัติของบุคคลในทุกๆ ด้าน ทำให้มีผู้จำแนกประเภทและระดับจริยธรรมตามทัศนะของตนดังต่อไปนี้

สาโรช บัวศรี (2522: 18) กล่าวว่า จริยธรรมมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อ คือ ศีลธรรม (Moral Value) สิ่งที่ดีเว้น ไม่ควรปฏิบัติ และคุณธรรม (Ethical Value) สิ่งที่ดีควรปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2-4) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาของจริยธรรม คือ สิ่งของแต่ละสังคม หรือหมู่เหล่า อบรมสั่งสอน

ลูกหลานของตนว่าทำสิ่งนั้นดี ทำสิ่งนี้ไม่ดี ซึ่งจะปรากฏในรูปของการให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ดีแล้วจะถูกสังคมลงโทษ เป็นเนื้อหาความรู้ด้านศาสนา ทางกฎหมาย และระเบียบประเพณีของหมู่เหล่า อาจอยู่ในรูปของค่านิยมของสังคมหรือทัศนคติของบุคคลและรูปบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับคุณธรรมและประทุษกรรมต่าง ๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความก้าวร้าว สันโดษ อิทธิบาทสี่ ฯลฯ ด้านเนื้อหาทางสังคมนี้แต่ละสังคมอาจแตกต่างกันได้มาก สิ่งที่ดีสังคมหนึ่งว่าดี ควรทำ อีกสังคมหนึ่งอาจไม่สนับสนุน เพราะเห็นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือน่ารังเกียจ

2. ด้านโครงสร้างด้านจริยธรรม ได้มีการสร้างหลัก หรือจัดตั้งจริยธรรมเป็นประเภทต่าง ๆ

หลักหรือประเภทที่ใช้นี้จะแสดงถึงความเจริญทางจริยธรรมเป็นขั้นๆ ไปตั้งแต่ขั้นต่ำสุดไปจนถึงขั้นสูงสุด การพิจารณาจริยธรรมทางด้านโครงสร้างนี้ยึดเหตุจูงใจในการเลือกกระทำเป็นสำคัญและเกิดจากพิจารณาว่า การรู้การคิดของมนุษย์นั้น มีโครงสร้างเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางการคิดของเพียเจต์ กล่าวคือ มีผู้คาดว่าจริยธรรมของบุคคลนั้น มีบางส่วนขึ้นอยู่กับความรู้คิดของบุคคลผู้มีวุฒิภาวะทางจิตใจสูง จะมีจริยธรรมสูง ลักษณะทางด้านโครงสร้างของจริยธรรมนี้ คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วิทย์ วิศยเวทย์; และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2530: 2) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม เป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากสังคมของตนว่า การกระทำใดดี ควรกระทำ การกระทำใดเลว ควรเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2. ทศนคติเชิงพฤติกรรม เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวกับลักษณะ หรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของคนในสังคมนั้น ๆ จริยธรรมของแต่ละสังคมอาจเปลี่ยนแปลงได้ หากคนส่วนใหญ่ในสังคมมีทศนคติไม่ดีต่อจริยธรรมข้อใดข้อหนึ่ง อาจมีการหาจริยธรรมใหม่มาทดแทนหรือถึงกับตัดจริยธรรมข้อนั้นทิ้งไปได้เมื่อเวลาเปลี่ยนไป

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นการใช้เหตุผลในการเลือกที่จะทำ หรือเลือกที่จะไม่ทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล แรงจูงใจดังกล่าวอาจมาจากกฎของสังคม กฎของรัฐ กฎของศาสนา หรือมโนธรรมสำนึกของบุคคล

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือเว้น การแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคม พฤติกรรมดังกล่าว เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมาก เพราะการกระทำในทางที่ดี หรือเลวของผู้นั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกหรือความวุ่นวายของสังคม

นอกจากจะแบ่งจริยธรรมไว้เป็นประเภทดังกล่าวแล้ว หลักจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนายังสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับของจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนานั้นสามารถจัดระดับได้หลายระดับตามความแตกต่างในการจัดตั้งต่อไปนี้

1. ระดับที่แสดงจริยธรรมโดยสุนทรียภาพ คือ หลักการที่กล่าวว่า พุทธจริยธรรมมีความงามในเบื้องต้น (อาทิกัลยาณะ) พุทธจริยธรรมมีความงามในท่ามกลาง (มัชฌเอกัลยาณะ) และพุทธจริยธรรมมีความงามในที่สุด (ปรีโยสานกัลยาณะ)

2. ระดับที่แสดงจริยธรรมโดยความแตกต่างด้วยวิธีการอันเป็นระดับปฏิบัติ ได้แก่ ระดับศีล การรักษากาย วาจา ให้อยู่ในสภาพปกติ ระดับสมาธิ คือ การตั้งมั่นแห่งจิต และระดับปัญญา คือ การพิจารณาเห็นสภาพตามความเป็นจริง

3. ระดับที่แสดงจริยธรรมตามเวลาและประโยชน์ที่พึงประสงค์ คือ ประโยชน์ในโลกนี้ (ภิกขุจรมัตถะ) ประโยชน์ในโลกหน้า (สัมปรายิกัตถะ) และประโยชน์ขั้นสูงสุด (ปรมาตถะ)

4. ระดับกัลยาณชน (ระดับคนดี) ระดับเสขบุคคล (ระดับผู้ที่ต้องศึกษาเพื่อพ้นทุกข์) ระดับอเสขบุคคล (ระดับที่พ้นทุกข์ไม่ต้องศึกษาอีกแล้ว)

5. จริยธรรมตามลักษณะความละเอียดของการประพจน์แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น ได้แก่ ศีล ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ 10 ระดับสูง ได้แก่ จริยธรรมระดับต้นเป็นพื้นฐานขั้นต้นที่บุคคลต้องมีไว้ในตน เพราะเป็นพื้นฐานความเป็นมนุษย์ บางทีจึงเรียกว่า “มนุษยธรรม” ได้แก่หลักเบญจศีล เบญจธรรมนั่นเอง บุญมี แท่นแก้ว (2539: 146) ได้อธิบายว่า

ก. เบญจศีล อันหมายถึง ศีลห้าประการ ศีลนี้เป็นเครื่องรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย อันเป็นข้อปฏิบัติเพื่อเว้นจากความชั่ว เบญจศีล คือ ศีล 5 ประการ อันได้แก่

- เว้นจากการปลงชีวิต, การฆ่า, การเบียดเบียน
- เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ด้วยการลัก โกง หลอกหลวง ทำลาย

ทรัพย์สิน

- เว้นจากการประพจน์ผิดในกาม คือ การละจากสิ่งที่คุณอื่นรักใคร่หวงแหน
- เว้นจากการพูดเท็จ
- เว้นจากน้ำเมา คือ สุรา เมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ข. เบญจธรรม อันหมายถึง ธรรมที่ทำให้ หรือส่งเสริมให้บุคคลงาม 5 ประการ อันได้แก่

- เมตตากรุณา – ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุข ความเจริญ และความสงสาร
คิดช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

- สัมมาอาชีวะ – การเลี้ยงชีพในทางสุจริต
- กามสังวร – ความระวังในกาม คือ การรู้จักยังยั้ง ควบคุมตนเองในทางกามารมณ์

มิให้หลงในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

- สัจจะ – ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง
- สติสัมปชัญญะ – การระลึกได้ และรู้ตัวอยู่เสมอ

จริยธรรมระดับกลาง คือ กุศลกรรมบถ หมายถึง ทางแห่งกุศลกรรม ทางทำความดี หรือกรรมดี อันเป็นทางนำไปสู่ความเจริญสันติสุข อันเป็นระดับที่ยกฐานะความดีของบุคคลให้สูงขึ้น ประณีตขึ้นตามลำดับ 10 ประการ คือ

ก. กายสุจริต หมายถึง การทำความดีทางกาย 3 คือ

- เว้นจากการฆ่าสัตว์
- เว้นจากการลักทรัพย์

- เว้นจากการประพาศิตทางกาม
- ข. วชิฐจริต หมายถึง การประพาศิตีทางวาจา 4 คือ
 - เว้นจากการพูดเท็จ
 - เว้นจากการพูดส่อเสียด
 - เว้นจากการพูดคำหยาบ
 - เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหล
- ค. มโนฐจริต หมายถึง การประพาศิตีทางใจ 3 คือ
 - เว้นจากการม่งร้ายผู้อื่น
 - เว้นจากการพยาบาทผู้อื่น
 - เว้นจากการประพาศิติธรรม

จริยธรรมระดับสูง คือ มรรค 8 พระพุทธศาสนามีเป้าหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน กล่าวคือการถึงที่สุดแห่งทุกข์ ผู้ที่นับถือพุทธศาสนาควรดำเนินชีวิตใน “อริยมรรคมีองค์ 8” จึงจะบรรลุเป้าหมายนั้น “อริยมรรค” แปลว่า ทางอันประเสริฐ ทางของพระอริยะ ทางไปสู่ความเป็นอริยะชน ทางที่ผู้ปฏิบัติแล้วจะห่างไกลจากข้าศึก คือกิเลส ข้อปฏิบัติทั้ง 8 ข้อนี้ ผู้ใดปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ จิตใจของผู้นั้นจะหมดกิเลสเครื่องเศร้าหมอง เป็นหนทางสำหรับปฏิบัติสู่พระนิพพาน อริยมรรคมีองค์ 8 ได้แก่

- สัมมาทิฐิ – ปัญญาอันเห็นชอบ คือ เห็นอริยสัจ 4
- สัมมาสังกัปปะ – ดำริชอบ คือดำริออกจากทุกข์
- สัมมาวาจา – เจรจาชอบ คือ เว้นจากวจีทุจริต 4
- สัมมากัมมันตะ – ทำการงานชอบ คือ เว้นจากกายทุจริต 3
- สัมมาอาชีวะ – เลี้ยงชีวิตชอบ คือ เว้นจากการเลี้ยงชีวิตโดยทางที่ผิด
- สัมมาวายามะ – เพียรชอบ คือ เพียรในที่ 4 สถาน
- สัมมาสติ – ระลึกรชอบ คือ ระลึกในสติปัฏฐานทั้ง 4
- สัมมาสมาธิ – ตั้งใจไว้ชอบ คือ เจริญฌานทั้ง 4

6. จริยธรรมที่แบ่งตามระดับการประพาศิตแบบชาวบ้านได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา

7. จริยธรรมที่แบ่งโดยความชัดเจนของการประพาศิต หากจะแบ่งหลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนาโดยง่ายแล้ว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ จริยธรรมที่เป็นโลกียะ หมายถึง จริยธรรมที่ควรประพาศิตปฏิบัติเพื่อความสุขความเจริญของชีวิตสำหรับผู้ที่ต้องเวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสาร และจริยธรรมที่เป็นโลกุตตระ ซึ่งหมายถึงหลักประพาศิตเพื่อความพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ปรีชา อุตระกุล และสุวัฒน์ ช่างเหล็ก. (2527) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาวรรณคดีอีสานในเชิงจริยธรรม เสนอต่อสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย พบว่า วรรณคดีอีสานทั้ง 15 เรื่อง แต่

ละเรื่องมีเนื้อหาทางด้านจริยธรรมแทรกอยู่ โดยเฉพาะในวรรณคดีประเภทคำสอน เนื้อหาจะกล่าวถึงสิ่งที่ควรประพฤติอย่างละเอียด ตามฐานะ บทบาท และหน้าที่ของแต่ละบุคคล ส่วนวรรณคดีประเภทนิทานจะมีจริยธรรมแทรกอยู่ในตัวละคร พฤติกรรมของตัวละคร โดยเฉพาะแก่นเรื่องบางเรื่องมีประเด็นของจริยธรรมคล้ายกัน ส่วนแนวโน้มของจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีอีสานส่วนใหญ่เน้นจริยธรรมในเรื่องการปฏิบัติตามฮีตคลอง (หลักธรรมในการดำเนินชีวิต 14 ประการ) หลักธรรมของศาสนาพุทธ ความกตัญญู ความขยันในการทำมาหาเลี้ยงชีพ การครองเรือน ความอ่อนน้อมถ่อมตน การเห็นคุณค่าและเคารพนับถือธรรมชาติกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมในวรรณคดีอีสานพบว่า กวีใช้เหตุผล 4 ประการเป็นข้ออ้างในการสอน ว่าทำไมเราจึงควรประพฤติ หรือไม่ควรประพฤติ พฤติกรรมแต่ละพฤติกรรมที่กวียกมาสอน คืออ้างเหตุผลของการกระทำที่มองเห็นได้พิสูจน์ได้ในระยะเวลาใกล้เคียง อ้างว่าเป็น ฮีตครองเดิมแต่โบราณ อ้างนรกสวรรค์และบุญบาป อ้างการยอมรับและไม่ยอมรับของคนอื่นๆ ในสังคม

บุญส่ง สิ้นธุ์นอก. (2529) ได้ศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมชาวบ้านที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นของชาวไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ จากการวิจัยพบว่าการศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของชาวบ้านที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นมีความคล้ายคลึงกัน อาทิ จริยธรรมนักปกครอง จริยธรรมผู้ครองเรือน จริยธรรมเกี่ยวกับการศึกษา ความเชื่อถือในเรื่องบาป-บุญ คุณ-โทษ ความกตัญญูกตเวที ความมีคุณธรรม การมีไมตรีจิตต่อเพื่อนมนุษย์ ได้มีการแบ่งประเภทจริยธรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ ความรู้ดีรู้ชั่ว การแสดงทัศนคติ พฤติกรรมทางจริยธรรม และการมีเหตุผลทางจริยธรรม จริยธรรมทั้ง 3 ประเภทนี้ มีความสัมพันธ์กันกล่าวคือบุคคลย่อมรู้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว หรือสิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร แล้วจึงเกิดความรู้สึกกับตนเองว่าชอบหรือไม่ชอบ ความมีเหตุผล และทัศนคติอันเป็นพื้นฐานของเจตนาในการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า กระบวนการของพฤติกรรมทางจริยธรรมย่อมประกอบด้วยเจตนาเป็นพื้นฐานซึ่งมาจากความรู้ เหตุผล ทัศนคติ การกระทำและผลของการกระทำ ในองค์ประกอบของพฤติกรรมทางจริยธรรมนั้น ถือเจตนาเป็นมาตรฐานในการวินิจฉัยคุณค่าทาง จริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นของชาวไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ

เกษรา ศรีสุข (2530) ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอนจริยศึกษา และการใช้เพลงในการสอนจริยศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยค้นพบว่า เพลงประกอบการสอนจริยธรรมศึกษาในแผนการเรียนการสอนจริยศึกษา มีแนวคิดทางจริยธรรม คือ หลักธรรมสำหรับการดำรงชีวิตร่วมกันมากที่สุด รองลงมาคือความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความกล้าหาญ ความเชื่อมั่นในตนเอง เพลงประกอบการสอนจริยศึกษาที่ครูนำมาใช้มากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ เพลงความเกรงใจ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงตรงต่อเวลา เพลงยินดีที่รู้จัก เพลงคำน่านม โดยในการเตรียมการสอน ครูได้คำนึงถึงการเลือกเพลงเป็นสำคัญ เพลงที่ใช้ในการสอนจริยธรรมจำเป็นต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับบทเรียน ทำนองต้องง่าย เหมาะแก่เด็กในการร้องตาม และมีความไพเราะสนุกสนานด้วย ส่วนแนวคิดทางจริยธรรมที่มีได้ปรากฏอยู่ในเพลงประกอบการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา ได้แก่ เรื่องการทำจิตใจให้สงบ

มีสมาธิ มีความแจ่มใส เรื่องมารยาท นิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย การแต่งกาย และเรื่องของสังคมระหว่างเพศ ซึ่งเรื่องเหล่านี้มิได้ปรากฏในบทเพลงประกอบการสอนจริยธรรมศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ครูที่สอนจริยศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพลงในการนำเข้าสู่บทเรียน โดยอธิบายเนื้อหาสาระของเพลงที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนก่อน แล้วครูจึงร้องนำให้นักเรียนทั้งชั้นร้องตาม เมื่อร่วมร้องเพลงจนจบ ครูและนักเรียนจะร่วมสรุปเนื้อหาสาระของเพลงที่สอดคล้องกับบทเรียน ถือว่าเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและนักเรียนโดยใช้บทเพลงเป็นสื่อสำคัญในการถ่ายทอด

ราพีง ศิลาแลง (2530) ได้ศึกษาวรรณคดีคำสอนประเภทร้อยกรองช่วงก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตกในเชิงจริยธรรม โดยศึกษาจากวรรณคดี 10 เรื่อง ปรากฏผลว่า กวีใช้วิธีการสอนโดยผ่านตัวละครที่มีฐานะเป็นที่ยอมรับของสังคม คือ โคลงทศรถสอนพระราม โคลงพาลีสอนน้อง โคลงราชสวัสดิ์ กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ และใช้วิธีการสอนโดยตรงโดยไม่ผ่านตัวละคร คือ สุภาษิตพระร่วง สุภาษิตสอนหญิง เพลงยาวถวายโอวาท สวัสดิรักษา โคลงโลกนิติและอสิริญาณ ภาสิต วรรณคดีคำสอนทั้ง 10 เรื่อง ให้คุณค่าในเชิงจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ในพระพุทธศาสนา

นิทรภรณ์ ทิพา (2539) วิเคราะห์เนื้อหาเพลงพื้นบ้านหมอลำ เพื่อการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่า เพลงพื้นบ้านหมอลำมีเนื้อหาประกอบด้วยสาระต่าง ๆ คือ การดำเนินชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และความรู้ต่าง ๆ ผลจากการวิเคราะห์พบว่า การดำเนินชีวิตที่พบมากที่สุด คือ เรื่องความรัก ค่านิยมที่พบมากที่สุด คือเรื่องฐานะความมั่นคง ความเชื่อที่พบมากที่สุด คือเรื่องกฎแห่งกรรม ประเพณีที่กล่าวถึงมากที่สุด คือ ประเพณีอันเกี่ยวข้องกับเรื่องวิถีชีวิต และความรู้ที่ถ่ายทอดในเพลงหมอลำมากที่สุด คือ ความรู้ทางการเมืองการปกครอง จากการวิเคราะห์พบว่า พบเพลงพื้นบ้านหมอลำ สามารถเป็นสื่อกลางที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นกับวัฒนธรรมประเพณีได้ เนื้อหาของเพลงพื้นบ้านหมอลำมีพื้นฐานอันเกิดจากค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นนั้น โดยมีเรื่องราวการดำเนินชีวิตจริยธรรมที่ยึดถือในสังคมมาเกี่ยวข้อง สะท้อนเรื่องราว ความคิด พฤติกรรมของชุมชนนั้น ถ่ายทอดออกมาเป็นเนื้อหาของบทเพลงซึ่งสะท้อนถึงการดำเนินชีวิต เรื่องความรักโดยมักยึดถือหลักความรักแบบรักเดียวใจเดียว ยึดมั่นในรัก ส่วนเรื่องของการทำงานมักขยันขันแข็ง ทำงานมุ่งสร้างฐานะให้มั่นคงเพื่อเป็นที่ยอมรับในสังคม เพราะการมีฐานะในสังคมพื้นบ้านนั้นมักจะได้รับยกย่อง บ้านใดมีฐานะดี มักได้รับการยกย่อง เป็นที่เกรงใจแก่ผู้คนในหมู่บ้าน เพลงพื้นบ้านหมอลำมักมีเรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา มีเรื่องของความเชื่อกฎแห่งกรรมในบทเพลงซึ่งเป็นการสั่งสอน อบรมให้ผู้คนได้ตระหนักถึง ความผิดชอบชั่วดี ความรู้จักรับผิดชอบ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของท้องถิ่น มีการถือลำดับอาวุโส มีการให้ความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือจุนเจือกัน เป็นจริยธรรมที่สำคัญ

อรณพ สมบูรณ์นะ (2541) ศึกษาจริยธรรมของหมอพื้นบ้านในการบำบัดรักษาผู้ป่วย ศึกษากรณีจังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาพบว่า หมอพื้นบ้านส่วนใหญ่นอกจากเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเคร่งครัดกว่าชาวบ้านโดยทั่วไปแล้ว หมอพื้นบ้านยังต้องปฏิบัติตามจริยธรรมที่

ให้สัญญาแก่ครูที่ตนได้สืบทอดความรู้ต่างๆ มา ดังนั้นหมอพื้นบ้านจึงต้องตระหนักถึงจริยธรรม โดยเฉพาะการบำบัดรักษาหรือในการวินิจฉัยโรคเพื่อการใด ๆ ก็ตาม ควรกระทำกับผู้ป่วยด้วยความรู้สึกว่าคุณค่าเหล่านั้นมีคุณค่าในการเป็นมนุษย์ และพึงปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุดตามหลักวิชาการที่ได้เล่าเรียนมาอย่างมีสติ และพิจารณาญาณ พึงคำนึงถึงประโยชน์ต่อผู้ป่วย และต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ หมอพื้นบ้านส่วนใหญ่ จะมีจริยธรรมเป็นที่ยอมรับยกย่องของประชาชนและเป็นผู้ที่มีความเป็นอยู่อันสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา ดังจะเห็นได้จากการบำบัดรักษาผู้ป่วย ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือ สงเคราะห์กัน ในชนบทนั้นหากผู้ใดเกิดการเจ็บป่วย ผู้ป่วยจะไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่โดยลำพัง บุคคลที่อยู่ในชุมชนนั้นจะรับรู้และห่วงใยกัน จะมีการบอกต่อ ๆ กันไป มีการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจกัน หมอพื้นบ้านจึงเป็นผู้ที่ต้องประพฤติตัวให้เหมาะสมกับการได้รับเกียรติ ได้รับการยกย่องจากประชาชนในชุมชนนั้น

เดชา ซากักดี (2542) วิเคราะห์หลักจริยธรรมในวรรณคดีสุภาษิตพระร่วง จากการศึกษาพบว่า พุทธจริยธรรมที่ปรากฏในสุภาษิตพระร่วงนั้น เป็นคำสอนระดับโลกียธรรมที่สอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของโลก เนื้อหาส่วนมากอิงมาจากหลักธรรมทางพุทธศาสนา ซึ่งนำมาใช้ได้กับการดำเนินชีวิตของคฤหัสถ์ ให้ความสำคัญในชีวิตรดับต่าง ๆ โดยนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ทั้งยังง่ายต่อการจดจำ แนวคิดพื้นฐานทางจริยธรรมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมอันเป็นบ่อเกิดของวรรณคดีสุภาษิตพระร่วง ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ

1. อุดมคติ หรือ ความดีอันสูงสุดในพุทธปรัชญา
2. แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ประเสริฐสุดตามแนวพุทธปรัชญา
3. หลักศีลธรรมอันเป็นแม่แบบของจริยธรรม

4. เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมตามหลักการทางพุทธปรัชญา และการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าตามแนวพุทธจริยศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดี ก็คือ การปฏิบัติตามโอวาท หรือคำสอนของพระพุทธเจ้า 3 ประการ คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา หรือแก่นพุทธจริยศาสตร์ ในการดำเนินชีวิตจนบรรลุความดีอันสูงสุดแล้ว สังคมจะดำเนินไปด้วยความสุขอันสงบเนื่องมาจากปัจเจกชนผู้เป็นสมาชิกในสังคมนั้น จะเห็นว่าพุทธจริยศาสตร์ เป็นคุณค่าสัมพันธ์ เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเองและผู้อื่นเสมอ เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของตนเอง และประโยชน์สุขของผู้อื่น และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของคนหมู่มากและสังคม

พระมหาประหยัด ปัญญาโร (2542: บทคัดย่อ) ได้วิจัยจริยธรรมที่ปรากฏในคำกลอน ผลการศึกษาพบว่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำกลอนมีอยู่ 2 ลักษณะ คือจริยธรรมด้านจารีต และจริยธรรมด้านคำสอนทางพระพุทธศาสนา จริยธรรมด้านจารีตที่ปรากฏในคำกลอน พบว่าคำกลอนจะเน้นจริยธรรมของบุคคลในกลุ่มครอบครัวและเครือญาติมากกว่าจริยธรรมของกลุ่มบุคคลอื่น จริยธรรมด้านคำสอนพระพุทธศาสนาคำกลอนจะเน้นคำสอนในเรื่องบุญกรรมมากกว่าคำสอนข้ออื่น

สุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2544) ได้วิจัยพุทธธรรมในกวีนิพนธ์สมัยใหม่ โดยศึกษาจากงานของกวี 9 ท่าน ผลการวิจัยพบว่าพุทธธรรมเป็นอิทธิพลสำคัญในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่ ความเชื่อเรื่องกรรม และกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องบุญบาป นรกสวรรค์และการนิพพาน การพัฒนาตนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่อย่างเข้าใจธรรมชาติของชีวิตและจิตปราศจากทุกข์ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นอุดมคติของพุทธธรรม เป็นต้น

เทวณิกานต์ มุ่งปั้นกลาง (2545) ได้ศึกษากามนิต: กลวิธีการนำเสนอแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า มีแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏเด่นชัดอยู่ 6 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องอนิจจังของชีวิต แนวคิดเรื่องสังสารวัฏ แนวคิดเรื่องความเชื่อว่ามีชีวิตได้ชั่ว ชั่ว แนวคิดเรื่องปฏิเสธสมุปบาท แนวคิดเรื่องอริยสัจ และแนวคิดเรื่องนิพพาน โดยมีหลักคิดที่ว่าความรักนำไปสู่นิพพานได้ แนวคิดหลักนี้ได้ช่วยร้อยเรียงแนวความคิดย่อยอันเป็นแนวคิดทางพระพุทธศาสนาให้ปรากฏสอดแทรกอยู่ในเรื่องกามนิตได้อย่างกลมกลืน

พระมหาประเสริฐ ญาณสีโล (ธรรมจง) (2547) ได้ศึกษาแนวความคิดทางจริยศาสตร์ในมงคลสูตรของพระพุทธศาสนาพุทธฝ่ายเถรวาท ผลการศึกษา คำสอนในมงคลสูตรได้ให้แนวคิดทางจริยศาสตร์ไว้อย่างกว้างขวาง โดยสรุปได้เป็น 5 ประเด็นสำคัญคือ จริยศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จริยศาสตร์เกี่ยวกับตนเอง จริยศาสตร์เกี่ยวกับครอบครัวและสังคม จริยศาสตร์เกี่ยวกับการศึกษา และ จริยศาสตร์ขั้นสูง กล่าวโดยรวบยอดคือ จริยศาสตร์ขั้นโลกียะจริยศาสตร์ขั้นโลกุตระแนวคิดทาง จริยศาสตร์ในมงคลสูตรแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนานั้นต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของศีลธรรมทุกขั้นตอนตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับสูงสุด และสิ่งสำคัญแนวคิดทางจริยศาสตร์ในมงคลสูตรแสดงให้เห็นว่า ในกระบวนการพัฒนาชีวิตนั้น พุทธศาสนาให้ความสำคัญความเหมาะสมของสิ่งแวดล้อมตนเอง เรื่องการทำหน้าที่ทางครอบครัวและทางสังคมของปัจเจกชนเรื่อง การศึกษา ตลอดจนการปฏิบัติเพื่อผลขั้นสูงสุดของชีวิตโดยที่องค์ประกอบการพัฒนาต้องดำเนินไปด้วยกันอย่างเป็นกระบวนการหรืออย่างสมบูรณ์การชีวิตคือชีวิตที่สมบูรณ์พร้อมทุกด้านตามหลักจริยศาสตร์ที่แสดงไว้ในมงคลสูตร

เพ็ญพิมล ทุมประเสน (2550) ได้ศึกษาพุทธธรรมในนวนิยายของสุทัสสา อ่อนค้อม ผลการศึกษาพบว่ามียุทธธรรมรวม 25 หลักธรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 หมวด คือหมวดที่ 1 ปรมัตถธรรมได้แก่ ไตรลักษณ์ ปฏิจจสมุปบาท กรรม พระนิพพาน อริยสัจ 4 หมวดที่ 2 จริยธรรมได้แก่ ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกกรรม บุญกิริยาวัตถุ 4 หิริโอตตปปะ นักเขียนได้ให้ข้อคิดว่า สังคมที่บุคคลในสังคมมีศีลเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต บุคคลที่มีศีลย่อมจะไม่เบียดเบียนกันก่อให้เกิดความรักสามัคคี และการนำพุทธธรรมมาเป็นพุทธวิธีในการพัฒนาคนและสังคม จะก่อให้เกิดความสงบสุขแก่สังคมอย่างยั่งยืน

เห็นได้ว่า มนุษย์ควรปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมของสังคม เพราะจะทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า มีระเบียบวินัย เกิดผลดีแก่สังคม สร้างสรรค์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ซึ่งแม้ว่าในภายภาคหน้าสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หากบุคคลในสังคมยังตั้งมั่นในจริยธรรม และประเพณีวัฒนธรรมที่ถูกต้องแล้ว กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงจาก

การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมใหม่ ที่อาจจะไม่เหมาะสมก็ไม่มีผลที่จะทำให้บุคคลผู้ยึดมั่นในจริยธรรมที่ดั่งามเปลี่ยนแปลงตามได้ จึงควรที่จะเลือกรับและปรับปรุงวัฒนธรรมให้เหมาะสมโดยไม่ละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตนเองเสียหมด เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทั้งสภาพสังคมและจิตใจของผู้คนให้ดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม รู้จักใช้จริยธรรมที่ดั่งามเหมาะสมสร้างประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกลวิธีนำเสนอ

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอ

บุญยงค์ เกศเทศ (2525: 57) กล่าวถึงความหมายของกลวิธีว่าเป็นวิธีการซึ่งผู้แต่งนำมาใช้ในการถ่ายทอดความคิดหรือความสะท้อนใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 73) ให้ความหมายของกลวิธีว่าเป็นวิธีพลิกแพลงโดยอาศัยความรู้ความชำนาญ

สิทธา พินิจภูวดล (2516: 40 – 41) กล่าวถึง การตั้งชื่อเรื่อง ดังนี้

1. ตั้งชื่อตามความสำคัญของเรื่อง
2. ตั้งชื่อเป็นรูปคำถาม
3. ตั้งชื่อแบบขัดความ
4. ตั้งชื่อแบบตรงตัว
5. ตั้งชื่อแบบเร้าความสนใจ
6. ตั้งชื่อแบบเปรียบเทียบ

ฉัตร บุษุณาค (2538: 17) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการตั้งชื่อดังนี้

1. ชื่อเรื่องสั้น ๆ ตรงกับเนื้อเรื่อง
2. ชื่อเรื่องมีความคล้องจองกัน
3. ใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามมาเข้าคู่กัน
4. ตั้งชื่อเรื่องเป็นคำถาม
5. ใช้ชื่อบุคคลเป็นชื่อบทความโดยมีการดัดแปลงไปจากชื่อเดิม
6. ตั้งชื่อเรื่องเป็นทำนองชักชวนให้ร่วมมือ

สิทธา พินิจภูวดล (2516: 12) ได้กล่าวถึง กลวิธีการเขียนโครงเรื่องของวรรณกรรมประเภทบทความว่ามี 3 ตอน คือ ความนำ เนื้อเรื่อง และความลงท้าย นอกจากนั้น สิทธา พินิจภูวดล ได้กล่าวถึงความนำหรือคำนำว่า เป็นการกล่าวเปิดเรื่องเป็นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะต้องเขียนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ และกระหายที่จะได้อ่านต่อไป โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการที่จะเขียนความนำได้หลายวิธีคือ

1. ขึ้นต้นด้วยข้อความที่เป็นข่าว
2. ขึ้นต้นด้วยข้อความที่เป็นคำถาม

3. ขึ้นต้นด้วยการบอกจุดมุ่งหมายของการเขียนบทความนั้น
4. ขึ้นต้นด้วยการบอกบทสรุปหรือใจความสำคัญ
5. ขึ้นต้นด้วยสุภาษิต บทกวี คำกล่าว หรือคำอุปมาอุปไมย
6. ขึ้นต้นด้วยเรื่องเกร็ดอันเป็นเรื่องซ้ำชั้น
7. ขึ้นต้นด้วยข้อความที่กระทบใจ
8. ขึ้นต้นด้วยบทพรรณนา
9. ขึ้นต้นด้วยข้อความที่เป็นเรื่องเล่า
10. ขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงพลังหลังสภาพหรือปรากฏการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต
11. ขึ้นต้นด้วยการสนทนา ปฏิสันถารกับผู้อ่านโดยตรง

เจือ สตะเวทิน (2517: 123-132) ได้อธิบายถึงเทคนิคการเขียนขึ้นต้นในหนังสือ “ตำรับร้อยแก้ว” ไว้ว่า การเขียนขึ้นต้นในความเรียงเรียกว่า Introduction แต่ในการเขียนบทความ ข่าว และสารคดี เรียกว่า ความนำ หรือ Lead มีวิธีการขึ้นต้นดังนี้

1. ความนำสรุปความ จะใช้หลัก 5 W คือ Who (ใคร) What (อะไร) When (เมื่อไร) Where (ที่ไหน) Why (ทำไม)
2. ความนำที่กระทบใจ
3. ความนำที่เป็นข่าว
4. ความนำที่บอกเจตนา
5. ความนำที่เป็นคำถาม
6. ความนำด้วยการพรรณนาลักษณะ
7. ความนำที่เป็นสุภาษิตหรือบทกวี
8. ความนำด้วยเหตุการณ์เด่นของเรื่อง
9. ความนำที่เป็นเรื่องเล่า
10. ความนำที่เป็นคำอ้าง
11. ความนำที่ตรงกันข้าม
12. ความนำที่เอ่ยถึงพื้นฐานด้านหลัง
13. ความนำที่แสดงสีสัน
14. ความนำที่ประหลาด

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน (2518: 107) ได้อธิบายการเขียนเนื้อหาหรือการลำดับความในหนังสือการเขียนภาคปฏิบัติไว้ว่า การเรียบเรียงเนื้อหาของเรื่อง หรือการดำเนินเรื่องให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตามลำดับ การลำดับความจะมาควบคู่กับการขยายความ กล่าวคือ การแสดงความคิดให้ต่อเนื่องลำดับกันนั้น จำเป็นต้องอาศัยการประกอบขยายควบคู่กันไปด้วย

อัศรา บุญทิพย์ (2535: 110) ได้กล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาของเรื่องไว้ว่า เนื้อหาสาระตามประเด็นที่ต้องการกล่าวถึง โดยมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่องมี 3 วิธี คือ

1. เสนอเนื้อหาตามลำดับเวลา เสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยลำดับก่อนหลัง

2. เสนอเนื้อหาตามลำดับความสำคัญ คือ การนำเสนอส่วนที่เป็นความสำคัญที่สุดมาก่อนแล้วค่อยตามด้วยส่วนที่มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับ
3. เสนอเนื้อหาตามลำดับเหตุผล โดยเสนอประเด็นที่เป็นเหตุและขยายความด้วยส่วนที่เป็นผลไปทีละประเด็น

การเขียนความจบหรือการลงท้ายเรื่องนั้น จะเป็นการสร้างความประทับใจหรือทำให้ทราบจุดมุ่งหมายหรือการกล่าวสรุปให้กับผู้อ่านเป็นบทส่งท้ายหลังจากได้อ่านความนำและเนื้อหาโดยตลอด ดังที่ สิทธา พินิจภูวดล (2516: 61-83) ได้กล่าวถึงการเขียนความลงท้ายไว้ว่า ความลงท้ายมักเป็นตอนที่กล่าวคำแนะนำ หรือวิธีการแก้ไขปัญหา หรืออาจเป็นตอนที่ย้ำความคิดเห็นของผู้เขียนได้ชัดเจน และเด่นชัด มีลักษณะดังนี้

1. จบลงด้วยคำถาม
2. จบลงโดยการสรุปใจความสำคัญของเรื่อง ผู้เขียนจะนำเรื่องสำคัญ ๆ ทั้งหมดมากล่าวสรุปอีกครั้งหนึ่ง
3. จบด้วยการเรียกร้องขอความร่วมมือ เรียกร้องหรือวิงวอนผู้อ่านปฏิบัติตาม
4. จบโดยการชักชวนให้ สุขุม
5. จบโดยการแสดงมติของผู้เขียน ซึ่งจะแสดงความประสงค์ของผู้เขียน
6. จบโดยวิธีการเล่นคำศัพท์ หรือคำที่มีเสียงคล้องจองกัน

เจือ สตะเวทิน (2517: 123-135) ได้กล่าวถึงกลวิธีการเขียนความลงท้ายไว้ว่า

1. จบแบบใช้ประโยคประทับใจให้เห็นจุดที่ต้องการ
2. จบแบบรูปความทบทวน โดยใช้คำใหม่
3. จบแบบบทกลอน
4. จบแบบเรียกร้องขอความร่วมมือ
5. จบแบบให้ความรู้อย่างแปลก
6. จบแบบลงท้ายด้วยจุดสุดยอดแบบเรื่องสั้น
7. จบแบบวิธีตัดกลับหรือทวนกลับ
8. จบแบบทิ้งท้ายไว้ให้คิดเอาเอง

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2548: 40) ได้กล่าวถึงกลวิธีการใช้กระบวนการความเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในสารคดีไว้ดังนี้

1. กระบวนการบรรยาย เป็นกระบวนการที่ใช้ในการเล่าเรื่อง บอกเล่าหรืออธิบายต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์หรือขั้นตอน
2. กระบวนการพรรณนา มีลักษณะคล้ายกระบวนการบรรยายแต่ต้องสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้อ่านคล้อยตามไปด้วย
3. กระบวนการอธิบาย เป็นการให้ข้อเท็จจริงหรือสาระความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่นการอธิบายกฎเกณฑ์ การอธิบายขั้นตอน และวิธีการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอ

สมชาย เปรมมิตร (2537) ได้ศึกษาวิธีการเผยแพร่พุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์และพระวิสุทธิญาณเถระในการเผยแพร่พุทธจริยธรรมในภาคตะวันออกของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า พระพรหมคุณาภรณ์ และพระวิสุทธิญาณเถระ เผยแพร่พุทธจริยธรรมด้วยการแสดงพระธรรมเทศนา การให้การศึกษา การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และการตั้งกองทุนสงเคราะห์เด็กเรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ และผู้ไร้อาชีพ ท่านทั้งสองรูปได้แสดงออกมาอย่างโดดเด่นและเป็นรูปธรรมชัดเจน การอบรมสั่งสอนพุทธจริยธรรม การให้บริหารแก่สังคม การสาธารณสุข และการสังคมสงเคราะห์เป็นต้นของพระเถระทั้งสองรูป นับเป็นวิธีการเผยแพร่พุทธจริยธรรมที่เข้าถึงชุมชน สังคม และบุคคลภายในประเทศอย่างแท้จริง

รุ่งฤดี ดวงดาว (2541) ศึกษาเรื่อง “ลีลาในงานเขียนของสมศรี สุกุมลนันทน์” มี 4 ลักษณะ คือ ด้านการใช้คำและถ้อยคำสำนวน เช่น การใช้คำที่ใช้ในการพูด การใช้คำที่คิดขึ้นใหม่ และการเล่นคำเป็นต้น ด้านการใช้ภาพพจน์มี 4 แบบ คือ ภาพพจน์แบบอุปมา ภาพพจน์ แบบอุปลักษณ์และภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน ด้านลีลาการเขียนมี 4 แบบ คือ กลวิธีการเขียนความน่า พบว่าใช้การเล่าเรื่องมากที่สุด กลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องพบว่าใช้เล่าเรื่องเป็นกลวิธีหลัก โดยแทรกด้วยการอธิบาย การยกตัวอย่างหรือการใช้บทสนทนา ส่วนวิธีการเขียนบทสรุปพบว่าการสรุปแบบแสดงความคิดเห็นมากที่สุด

กฤษฎา พุ่มเกิด และคณะ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็ก ผลการศึกษาพบว่า หนังสือเด็กมีคุณธรรม 29 ประการ โดยด้านที่ปรากฏมากที่สุด คือคุณธรรมด้านความเมตตากรุณา และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่วนคุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุด คือด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ในด้านกลวิธีนำเสนอคุณธรรมพบว่า มีการตั้งชื่อเรื่องทั้งในทางตรงและทางอ้อม ผ่านการเล่าเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร และผ่านการสร้างบทสนทนา กลวิธีเหล่านี้ผู้เขียนมุ่งเสนอคุณธรรมแก่เด็กโดยผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและคุณธรรมต่าง ๆ ไปด้วย

วิศา หุ่นประการ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล ผลการศึกษาพบว่า การใช้ภาษาใช้ทั้งบรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหารในการสร้างภาพ สร้างอารมณ์ สร้างจินตนาการ และโน้มน้าวชักจูง ส่วนลีลาการเขียนของธีรภาพ โลหิตกุล มีจุดเด่นในเรื่อง การเปิดเรื่องที่เร้าความสนใจ มีการดำเนินเรื่องโดยใช้บทสนทนา ใช้การเปรียบเทียบสิ่งใกล้ตัวทำให้เห็นภาพชัดเจน ยกหรือแทรกเรื่องประกอบการเล่า รวมทั้งที่ใช้คำหรือวลีน่าสนใจและทิ้งท้ายไว้ให้ผู้อ่านขบคิดตามจินตนาของตนเอง

บุบผา ละเอียด (2547) วิจัยเรื่อง ศึกษาคอลัมน์ “คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ พบว่า ประภาส ชลศรานนท์ ใช้กลวิธีที่เป็นแบบเฉพาะของตนเองในการนำเสนอแนวคิดในคอลัมน์ “คุยกับประภาส” ได้แก่ การอธิบาย การบรรยาย และการพรรณนาพร้อมกัน และใช้หลักการสัมพันธ์เนื้อหาโดยการเรียงลำดับ การคลี่คลายปมปัญหา การชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

ตลอดจนกลวิธีอื่น ๆ คือ การใช้ความคู่ขนาน การยกตัวอย่าง การอุปมาเปรียบเทียบ การอ้างอิง ผลงานที่น่าเชื่อถือ การเล่าเรื่องเชิงสมมุติ การใช้ข้อหรือกรอง และการใช้ภาพเป็นสื่อนำความคิด

พระมหาสุชาติ สุชาติ (สมมาตร) (2549) ได้วิเคราะห์หลักกรรมและวิธีการใช้หลักกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในลิลิตตะเลงพ่ายผลการวิจัยพบว่าผลของการวิจัยพบว่า สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงมีกลวิธีประพันธ์ด้วยการกำหนดบทบาทของตัวละคร ให้มีความโดดเด่นในแต่ละด้านเพิ่มรายละเอียดของเนื้อเรื่องด้วยการแทรกบทนิราศเพิ่มอรรถรสให้วรรณคดีมีชีวิตชีวาและแทรกหลักกรรมตามเหตุการณ์ของเรื่องได้อย่างเหมาะสม ในส่วนของหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณคดีลิลิตตะเลงพ่ายนั้น มี 8 ประการ คือ 1. ทศพิชราชธรรม 2. จักรวรรดิวัตร 3. ไตรลักษณ์ 4. มงคล 38 5. กรรม 6. ราชสังคหัตถ์ 7. ราชพละ 5 8. ทิศ 6 ในส่วนที่ว่าด้วยการศึกษาถึงวิธีการใช้หลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้ประพันธ์ได้นำรูปแบบและวิธีการในการประกาศหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ชาญฉลาดอย่างยิ่ง โดยการนำประวัติศาสตร์มาบรรยายได้อย่างมีอรรถรสมีหลักกรรมสอดแทรก ทำให้ผู้อ่านได้รับคติธรรมไปพร้อมกันโดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย ลิลิตตะเลงพ่ายจึงเป็นเสมือนแหล่งขุมทรัพย์ทางปัญญาที่ผู้รู้สามารถค้นหาอาหารทางความคิดในด้านต่าง ๆ ได้ทุกด้าน ไม่ว่าจะศึกษาเพื่อทราบถึงประวัติศาสตร์ชาติไทย วัฒนธรรม วิถีชีวิต หลักกรรม คติธรรม หรือ ความบันเทิง

มณฑิพา เครือเตียว (2551: บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์จริยธรรมและกลวิธีนำเสนอจริยธรรมในวรรณกรรมคัดสรรจากหนังสือเรียนสาระ การเรียนรู้พื้นฐาน ชุดภาษาเพื่อชีวิต วรรณกรรมปฏิสัมพันธ์ ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 89 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าจริยธรรมที่ปรากฏในบทวรรณกรรมคัดสรรที่พบมาก คือ จริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความใฝ่รู้ ความอดทน และความขยัน จริยธรรมที่พบน้อย คือ จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความสามัคคี ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และความยุติธรรม ส่วนจริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทวรรณกรรมคัดสรรของหนังสือเล่มนี้เลย คือ ความประหยัด กลวิธีนำเสนอจริยธรรมมี 6 ได้แก่ กลวิธีนำเสนอแบบตรงไปตรงมาเชิงพรรณนา ซึ่งเป็นกลวิธีนำเสนอที่พบมากที่สุด กลวิธีนำเสนอแบบตรงไปตรงมาเชิงสั่งสอน กลวิธีนำเสนอแบบตรงไปตรงมาเชิงประจักษ์ประจักษ์ กลวิธีนำเสนอแบบตรงไปตรงมาเชิงเชิญชวน กลวิธีนำเสนอโดยการยกเรื่องเปรียบเทียบ และกลวิธีนำเสนอโดยใช้โวหารอุปมาอุปไมย

กลวิธีนำเสนอของการประพันธ์ นับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้เพลงนั้นๆ ประสบความสำเร็จ และดึงดูดความสนใจของผู้ฟังได้ กลวิธีจะช่วยให้ผู้ประพันธ์นำเสนอความคิดและประสบการณ์ของตนถ่ายทอดให้ผู้ฟังสามารถรับสารเหล่านั้นได้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามเจตนาของผู้ประพันธ์

บทที่ 3

วิเคราะห์จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ

เพลงลูกทุ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดความเป็นไทยมายาวนาน แสดงให้เห็นอุปนิสัยใจคอด้าน “เจ้าบทเจ้ากลอน” ของคนไทยเป็นอย่างดี ทุกถ้อยคำทำนองที่กลั่นออกมาเป็นเพลงนั้นล้วนมาจากวิถีชีวิต สภาพสังคม สิ่งแวดล้อมรอบตัว ตลอดจนจินตนาการที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอหรือต้องการสะท้อนให้สังคมได้ตระหนักเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของเพลงลูกทุ่งนั้นคือ เป็นเพลงที่นิยมสื่อสารความหมายตรงๆ ไม่อ้อมค้อม เน้นความจริงใจเป็นสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะระบบสังคมดั้งเดิมของไทยไม่ซับซ้อน กล่าวคือ เพลงลูกทุ่งเกิดจากอาชีพเกษตรกร ซึ่งอาศัยอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ เป็นอาชีพที่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย เป็นระบบสังคมมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ลักษณะสังคมเช่นนี้ ล้วนได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาที่หล่อหลอมวิถีชีวิตของคนในสังคมจนมี ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ที่เป็นมาตรฐานทางสังคม ผู้ใดก็ตามที่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ประเพณี ที่สังคมยอมรับว่าดี ย่อมได้รับการยอมรับว่าเป็นคนดี ในทางตรงกันข้ามผู้ใดที่ปฏิบัติผิดแผกจากขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ย่อมได้รับการปฏิเสธและถูกตำหนิจากสังคม

วิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เริ่มมีประวัติศาสตร์ชาติเป็นต้น มาดังปรากฏข้อความในหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (2526: 2) ว่า คนในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน มักทรวงศีล มักอวยทานพ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั้วท่วยนาง ลูกเจ้าลูกขุนทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชายผู้หญิง ฝูงท่วยมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของบรรพบุรุษไทย ซึ่งมีการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนาอยู่เป็นนิตย์ ผู้คนล้วนแต่มีจิตใจดีงาม สามารถสร้างสรรค์คุณประโยชน์นานัปการ จนเป็นมรดกตกทอดปรากฏเป็นประจักษ์พยานในปัจจุบัน เช่น ความมั่งคั่งงานศิลปะ ความเป็นสังคมพุทธศาสนาในอุดมคติ เป็นต้นแบบ เป็นบรรทัดฐานทางกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ วัฒนธรรมประเพณี ของคนไทยตลอดมา

จริยธรรมคือเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ดังนั้นเราควรปลูกฝังจริยธรรมให้แก่คนในสังคม กล่าวได้ว่าเมื่อใดก็ตามเมื่อคนส่วนมากปฏิบัติตามจริยธรรมที่ถูกต้อง ประเทศชาติย่อมประสบแต่ความวัฒนาสถาพร

การวิเคราะห์จริยธรรมในเพลงของสลา คุณวุฒิ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตามหมวดโดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้

1. จริยธรรมขั้นพื้นฐาน
2. จริยธรรมส่วนบุคคล
3. จริยธรรมส่วนรวม
4. จริยธรรมวิชาชีพ

5. ปรมัตถธรรม

ในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าได้ทรงกำหนดหลักจริยธรรมสำหรับให้พุทธศาสนิกชน ปฏิบัติตามกำลังสติปัญญาตั้งแต่ระดับง่ายไปหายาก การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น ชาวไทยนิยมเรียกว่าการบำเพ็ญบุญบารมี สังสมความดีจนกว่าจะพ้นทุกข์คือการได้บรรลุพระ นิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา

1. จริยธรรมขั้นพื้นฐาน

จริยธรรมขั้นพื้นฐานของชาวพุทธ คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา เป็นการบำเพ็ญ บุญ หรือการสั่งสมความดีจนกว่าความดีนั้นจะบริบูรณ์ อันเป็นสาเหตุแห่งการข้ามพ้นจากความทุกข์ ทั้งปวง จริยธรรมขั้นพื้นฐานในที่นี้ ไม่ใช่ว่าจะเป็นลักษณะของการประพฤติทางจริยธรรมระดับต่ำ แต่หมายถึงลักษณะหลักจริยธรรมที่เป็นหลักบุญพื้นฐานในทัศนคติของชาวพุทธทั่วไปเท่านั้น

พระธรรมกิตติวงศ์. (2551: 85) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับบุญไว้ว่า คำว่าบุญ ถ้าเป็นชื่อของ เหตุ หมายถึงความดีที่ชำระกิเลสออกจากใจ เป็นการยกระดับจิตใจและความนึกคิดให้มีคุณภาพดี ขึ้น ถ้าเป็นชื่อของผล หมายถึงความสุขทางใจ ซึ่งได้รับเพราะกิเลสถูกกำจัดออกไปแล้ว การทำบุญ เป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนผู้หวังความสุข ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ดังพระพุทธพจน์ว่า การ ทำบุญนำสุขมาให้

การทำบุญในทางพระพุทธศาสนามีหลักปฏิบัติที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ หมายถึง สิ่งเป็น ที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญโดยย่อ มี 3 อย่าง คือ

1. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน
2. ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
3. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา (ที่. ปา. 11/228/230, อญ. ติก. 23/126/245)

เมื่อกล่าวโดยพิสดาร สามารถจำแนกบุญกิริยาวัตถุ ได้ 10 ประการ คือ

1. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ปันสิ่งของ
2. ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
3. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา
4. อปจายนมัย บุญสำเร็จด้วยการประพาศิ่อ่อนน้อมถ่อมตน
5. เวยยาวัจจมัย บุญสำเร็จด้วยการช่วยขวนขวายในกิจที่ชอบ, ทำดีด้วยการช่วยเหลือรับ

ใช้ผู้อื่น

6. ปัตติทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ส่วนบุญ, ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่

ผู้อื่น

7. ปัตตานุโมทนามัย บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญ, ทำบุญด้วยการยินดีในการทำ

ดีของผู้อื่น

8. ฐัมมัสสวนมัย บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม

9. ชัมมเทศนามัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม

10. ทิฏฐุชุกัมม การทำความเห็นให้ตรง, การแก้ไขปรับปรุงความเห็นให้ถูกต้อง
(สุ.วิ. 3/256 อภิธมมตถสัททบาลี 29)

ข้อ 4 และข้อ 5 จัดเข้าในศีลมัย ข้อ 6 และ 7 จัดเข้าในทานมัย ข้อ 8 และ 9 จัดเข้าใน
ภาวนามัย ส่วนข้อ 10 จัดเข้าได้ทั้งทาน ศีล และภาวนา

การบำเพ็ญบุญหรือการสั่งสมความดีจึงเป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นการ
ชำระสันดานของผู้กระทำให้สะอาดบริสุทธิ์ กล่าวคือ บุคคลจะหลุดพ้นอำนาจกิเลสบรรลุประนิพพาน
ได้ด้วยเหตุดังนี้คือ ให้ทาน เพื่อกำจัดโลภะ รักษาศีล เพื่อกำจัดโทสะ เจริญภาวนา เพื่อกำจัดโมหะ
อย่างไรก็ตาม การจะบรรลุเป้าหมายคือการสิ้นกิเลสนี้ไม่ใช่เรื่องที่ทำได้โดยง่าย ต้องขวนขวาย
บำเพ็ญบุญกันหลายภพหลายชาติเพื่อให้บารมีธรรมแก่กล้า จนกระทั่งสามารถใช้ปัญญาแจ้งหลัก
ความจริงของโลกและชีวิตทั้งปวง

การบำเพ็ญบุญ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 21 เพลง โดยเป็นทาน จำนวน
15 เพลง คือ กลับบ้านมาได้, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, ด่วนรักด่วนลา, ตัดใจเถิดเพื่อน, เตรียมใจภยันอง
นางแบบงานบุญ, ปลาร้าสัญจร, ผ้าป่าคืนสุดท้าย, ร่วมธรรมนำใจ, เวลคัม ทุ ทำนา, หนาวางานธาตุ,
อาลัยบัวเขียว, อ้ายฮักเจ้าเต๋อ, ออกพรรษาแล้วอย่าลืม, และ อิจฉาภรรยาอ้าย
เป็นศีล จำนวน 4 เพลงคือ เพลงกตีกาหัวใจ, คิดฮอดกอดบ่ได้, ดูแลแค่รอยยิ้ม, บ่าวพันธุ์พื้นเมือง,
เป็นภาวนา จำนวน 2 เพลง คือ ภาพถ่ายใต้หมอน และ มนต์รักแม่ฮ่องสอน,

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องการทำบุญ ดังปรากฏในเพลง นางแบบงานบุญ ที่
กล่าวถึงหญิงสาวชาวอีสาน ผู้แต่งตัวด้วยชุดที่สวยงามเพื่อร่วมงานบุญประจำปี ดังความว่า

...เที่ยวงานกับแฟชั่นถูกใจหอมกลิ่นเสื้อไหมปานได้ชื่นสวรรค์
ผู้บ่าวเชื่อว่านางแบบงานบุญเสื้อสวยเกินหุ่นกับเขินบ่ห้วน
ทางไปเอาบุญเหมือนเวทีแฟชั่นให้สาวแรงงานเดินแบบในบุญบ้านเฮา
อยากสวยยังต้องรอนะคนจนให้ปีละหนึ่งเฉพาะยามเมื่อบ้าน
หลุดไปเวอร์ไปบ่ว่ากันขอสร้างสีสันเป็นการชั่วคราวได้พักใจพักกาย
บ่แนนก็ต้องจากบ้านไปสู้งานคือเก่าชุดถูกใจต้องเก็บใส่กระเป๋
เพราะเสื้อฟอร์มตัวเก่าที่โรงงานยังรอ

(นางแบบงานบุญ. 2549)

เนื้อเพลงข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ชาวพุทธนิยมทำบุญใหญ่ประจำปี อันเป็นประเพณีนิยมที่
สืบทอดกันมาตลอด การทำบุญประจำปีในแต่ละหมู่บ้านนั้น ถือเป็นโอกาสที่ลูกหลานที่เกิดในหมู่บ้าน
นั้นแล้วจากไปทำงานในที่ไกลจะต้องกลับไปร่วมทำบุญและเยี่ยมเยียนครอบครัวและเมื่อเวลาเข้าวัด
ทำบุญนั้น นิยมจะชำระร่างกายให้สะอาดและแต่งตัวด้วยชุดที่เรียบร้อยสวยงามเพื่อเป็นสิริมงคล นับ
ว่าจะได้ชำระทั้งร่างกายและจิตใจ งานบุญนั้น ถือว่าเป็นประเพณีที่ดีงาม ที่โบราณบัณฑิตได้วางไว้
เป็นแนวทางให้มนุษย์ได้ปฏิบัติตาม โดยเฉพาะในท้องถิ่นอีสานนั้นได้มีการบำเพ็ญบุญตลอดปี

เรียกว่า ฮีต 12 คลอง 14 อันเป็นจารีตประเพณีในการทำบุญตลอดทั้ง 12 เดือน ในบางเพลงอาจหมายถึงการทำบุญในเดือนใดเดือนหนึ่งก็เป็นได้ จารีตประเพณีข้างต้นทำให้ทราบว่า บุญนั้นสามารถทำได้ทุกปี ทุกเดือน ทุกวัน ทุกที่ทุกเวลา แต่งานบุญที่สำคัญนั้น ได้มีการกำหนดวันเดือนปี เพื่อเป็นเครื่องหมายให้ชาวบ้านได้ทราบร่วมกัน การทำบุญในแต่ละครั้งจะเป็นบุญได้สมบูรณ์ครบถ้วนนั้น นิยมบำเพ็ญบุญ 3 ส่วน คือ ทาน ศีล ภาวนา อันเป็นการบำเพ็ญจากง่ายไปหายาก การให้ทานนับว่าเป็นพื้นฐานนำไปสู่การรักษาศีล กล่าวคือ บุคคลจะรักษาศีลได้นั้นจำเป็นต้อง กำจัดกิเลสอย่างหยาบ ด้วยการเสียสละ แบ่งปันสิ่งของๆ ตนแก่คนอื่น เพื่อปรับระดับจิตใจพร้อมที่จะรักษาศีล เมื่อสามารถตัดความกังวลคือความโลภ ความเห็นแก่ตัวด้วยการให้ทานแล้ว ก็ย่อมสามารถรักษาศีล คือความปกติ ทางกายวาจาไว้ได้ เมื่อบุคคลสามารถรักษากาย วาจา ให้เป็นปกติได้ก็ย่อมเจริญภาวนา อันเป็นคุณธรรมขั้นสูงขึ้นไปได้โดยง่าย ดังนั้น ทาน ศีล ภาวนา จึงเป็นจริยธรรมที่เกี่ยวเนื่องกันทางปฏิบัติ

1.1. ทาน

ทาน แปลว่า การให้ คือการสละสิ่งของที่เป็นของๆ ตนให้แก่ผู้อื่น การให้นี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ การให้เพราะต้องการกำจัดความโลภ ความตระหนี่ถี่เหนียวหนึ่ง อย่างนี้เรียกว่าทำบุญ การให้เพราะต้องการสงเคราะห์ผู้ที่ยากจน เสียสละช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยน้ำใจ การให้ทานอย่างนี้เรียกว่าทำทาน อาณิสสของการให้ทานนี้มีดังนี้

1. ทำให้เป็นคนมีเสน่ห์ เป็นที่รักแก่คนทั่วไป
2. ทำให้เป็นที่คบหาของคนดี มีเพื่อนที่ดีจำนวนมาก
3. ทำให้มีชื่อเสียงเกียรติคุณดี
4. ทำให้แก้แค้นล้างอาชญาในทุกลมุขมุน
5. ทำให้เกิดในสุคติภูมิหลังจากสิ้นชีวิตแล้ว

วิธีการให้ทาน

การทำบุญให้ทานจะมีผลมากหากมีความบริสุทธิ์ 3 อย่าง คือ วัตถุบริสุทธิ์ เจตนาบริสุทธิ์ บุคคลบริสุทธิ์ พระธรรมกิตติวงศ์ (2551: 176) อธิบายว่า

วัตถุบริสุทธิ์ คือ ของที่จะให้ต้องเป็นของที่บริสุทธิ์เป็นของที่ตนได้มาโดยสุจริตชอบธรรม ไม่ได้ลักขโมย ไม่ได้ไปคดโกงเขามา ไม่ได้เบียดเบียนสัตว์ เช่น ฆ่าสัตว์มาทำบุญ และของนั้นต้องเป็นของคุณภาพดี เป็นประโยชน์ แม้ราคาน้อยก็ใช้ได้ ไม่ใช่ของเลว ของเสีย ของบูดเน่าแล้ว อย่างเช่นอาหาร ก็เป็นชนิดข้าวปากหม้อ แกงปากหม้อ ดอกไม้ก็เป็นดอกไม้ที่มีสีสวยและมีกลิ่นหอม เป็นต้น

เจตนาบริสุทธิ์ คือเจตนาของผู้ให้จะต้องบริสุทธิ์ผุดผ่องทั้ง 3 ขณะ คือ ก่อนให้ต้องมีจิตศรัทธาเลื่อมใสเป็นทุนเดิมเต็มใจที่จะทำบุญนั้น ขณะที่ให้ก็ตั้งใจให้ ให้ด้วยใจที่เบิกบาน ยิ้มแย้มไม่

ทำหน้าที่บั้งตึงหรือโกธธคนอื่น และขณะหลังจากให้แล้วก็แซมขึ้น ไม่นึกเสียดายของที่ให้ไปแล้ว
ประคองศรัทธาประคองใจให้ขึ้นบานไว้ได้ทั้ง 3 ขณะ เช่นนี้เรียกว่า เจตนาบริสุทธิ์

บุคคลบริสุทธิ์ คือผู้รับเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ มีความสงบเรียบร้อย มีความประพฤติดี ส่วนมาก
ก็คือพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งถือว่าเป็นเนื้อนาบุญของโลก และผู้ให้ก็ต้องเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์มีกายวาจาสงบ
เสถียรเรียบร้อย

การให้ทานตามหลักการดังนี้จะทำให้เป็นการให้ทานที่สมบูรณ์ทานนั้นย่อมมีผลมากมี
อานิสงส์มาก พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการพิจารณาให้ต้องแท้เสียก่อนจึงให้ทาน คือให้ทานแต่
ตัวเองก็ต้องไม่เดือดร้อนด้วย

ทานตามลักษณะสิ่งของที่ให้ มี 2 อย่าง คือ

1. อามิสทาน การให้สิ่งของ
2. ธรรมทาน การให้ความรู้และคำแนะนำสั่งสอน (อง. ทก. 20/386/114)

ทานตามลักษณะบุคคลที่รับมี 2 อย่าง คือ

1. ปาฏิปุคลิกทาน ให้เจาะจงแก่บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ
2. สังฆทาน ให้แก่สงฆ์ หรือให้เพื่อส่วนร่วม อุทิศต่อสงฆ์ไม่เจาะจงผู้ใดผู้หนึ่ง

(ม.อ. 14/740/459)

จริยธรรมเรื่องทานปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 15 เพลง ได้แก่ กลับบ้านไปได้,
แก่นี้ก็ดีใจแล้ว, ด่วนรักด่วนลา, ตัดใจเถิดน้อง, เตรียมใจภักดิ์น้อง, นางแบบงานบุญ,
ปลาธัญญธร, ผ้าป่าคืนสุดท้าย, ร่มธรรมนำใจ, เวลาค้ม ทุ ทำนา, หนาวงานธาตุ, อาลัยบัวเขียว,
อ้ายอ้ายเจ้าเด้อ, ออกพรรษาแล้วอย่าลืม และ อิจฉาภรรยาอ้าย

ในจริยธรรมเรื่องทาน ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่าง 3 เพลง คือ อิจฉาภรรยาอ้าย, กลับบ้านไปได้
และ เตรียมใจภักดิ์น้อง ดังนี้

...อิจฉา อิจฉา... อิจฉาภรรยาอ้าย

เจอหน้าสีกองถามไถ่ เพ็นใช้ฮ้อยยังกินทาน เพ็นใช้ฮ้อยยังทำทาน

คนที่ใจไร้คู่ เบ้งแพนหมูเป็นแบบอย่าง

ศึกษาดูละหน้าตาทำทาง เพื้อวางภาพชายในฝัน

(อิจฉาภรรยาอ้าย. 2551)

เพลงข้างต้น กล่าวถึงหญิงสาวผู้แสดงความรู้สึกชื่นชมแถมอิจฉาต่อเพื่อนสาวที่ได้แต่งงานกับ
ชายหนุ่มที่เพียบพร้อม ทั้งรูปลักษณ์ที่ดีและจิตใจที่งดงาม ซึ่งเป็นลักษณะของชายที่หญิงทั่วไปต่าง
ปรารถนา โดยเธออยากถามว่า เพื่อนสาวของเธอได้ทำทานมาอย่างไร จึงได้คู่ครองที่สมบูรณ์แบบอย่างนี้
เพลงนี้จึงแสดงให้เห็นถึงอานิสงส์ของทานว่าทานนั้นมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ทำให้เกิดผลบุญที่ตาม
เกี่ยวหนุนให้แก่ผู้กระทำได้ประสบสุขไปในหลายภพชาติ ดังนั้น ชาวพุทธจึงนิยมทำทานเมื่อมีโอกาส
อำนวย ดังเพลงกลับบ้านไปได้ ความว่า

...ยืมเงินเจ้านาย ชื่อของฝากส่งมาเบ่งแรง
ซื้อปืนฉีดน้ำ ฝากหลานย่านเพินฮ้องให้

.....

กลับบ้านบ่ได้ ย้อนอายหาเงินบ่ทัน
เงินที่เก็บไว้ อ้ายกะขอใส่ซองผ้าป่า

เสือหมากกะแลง โตงามมาต้อนแม่ใหญ่
ฝากความในใจ ปลอบน้องประคองสัญญา

.....

พ่อแม่อายนั้น วอนน้องช่วยดูแลถ้า
อย่าเคียดให้อ้ายเด้อหล่า เถิงบ่มากะอีกคือเก่า

(กลับบ้านบ่ได้. 2545)

เพลงกลับบ้านบ่ได้ กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ชายหนุ่มที่มาทำงานในเมืองหลวงแล้วไม่สามารถกลับบ้านเพื่อร่วมงานบุญผ้าป่าที่บ้านเกิด ในเทศกาลสงกรานต์ ตามที่ให้สัญญากับหญิงสาวที่ตนรักได้ เนื่องจากเขาไม่สามารถหาเงินให้พอกับจำนวนเงินตามที่ตั้งใจไว้ จึงขอโทษหญิงสาวคนรัก และฝากของขวัญมากับขบวนผ้าป่า แม้ว่าเขาจะมีฐานะทางการเงินฝืดเคืองขนาดนั้น ก็ไม่ลืมที่จะเอาเงินที่เก็บหอมรอมริบไว้ใส่ซองผ้าป่า เพื่อร่วมบุญผ้าป่าครั้งนี้ด้วย การบริจาทานของเขานั้นถือเป็นการทำบุญตามกาล พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปนั้นนอกจากจะทำบุญให้ทานตามปกติแล้ว เมื่อมีงานเทศกาลต่าง ๆ ก็มักจะประชุมพร้อมกันทำบุญเช่น บุญผ้าป่าสามัคคี บุญกฐินสามัคคี เป็นต้น

นอกจากจะทำให้ทานด้วยวัตถุสิ่งของแล้ว การให้อภัย ก็เป็นการให้อีกประการหนึ่งที่เป็นสะพานเชื่อมความเคียดแค้นพยายาบทให้ออกไปจากจิตใจได้

เมื่อเขาทำลายอย่ามัวเสียใจเลยนาง ย้อนมาเคียดข้างมีคนที่คอยรับคืน

ถึงเขาให้เป็นสำรองวอนน้องอย่าฝัน พี่เตรียมใจยื่นรอคอยน้องคืนอ้อมใจ

(ลำ) เตรียมใจสอยหาทางแก้อยู่ เตรียมผ้าแพรเช็ดแก้มยามหม่น

ห้องนอนคนจน เตรียมต้อนรับน้องเตรียมห้องเช็ดน้ำตา

เสียเวลากับเขามากมาปลูกรักของเราต้นใหม่ พี่เตรียมหัวใจภยัน้องเอย

(เตรียมใจภยัน้อง. 2549)

เพลงเตรียมใจภยัน้อง กล่าวถึง ชายหนุ่มผู้พร้อมที่ให้อภัยต่อหญิงที่ตนรัก ซึ่งครั้งหนึ่งเธอได้ย่ำยีหัวใจเขาอย่างสาหัส โดยการทิ้งเขาไปคบกับชายคนอื่น แต่เมื่อเธอผิดหวังจากชายคนใหม่นั้น เธอจึงคิดหวนกลับมาหาชายหนุ่มคนเดิมผู้ซึ่งรักและปรารถนาดีต่อเธออย่างจริงใจ เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงการให้อภัย อันเป็นการให้ที่ประเสริฐ เพราะการสะพานความพยายาบท ความโกรธความแค้นเคืองต่อสิ่งต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้โดยยากอย่างยิ่ง

1.2. ศิล

ศิลป แปลว่า ปกติ หมายถึง สภาวะธรรมที่มีที่เป็นไปกับสิ่งนั้น ๆ กล่าวคือ การรักษากายวาจาให้สงบเรียบร้อยตามที่ควรจะเป็นในสภาวะปกติในทางพระพุทธศาสนามีวิธีการศึกษาศิลป 3 แบบ คือ

1. แบบสัมปัตตวิริติ การรักษาศีลเฉพาะหน้า คือการคิดงดเว้นจากการทุจริตต่าง ๆ เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดีด้วยตัวเองแล้วงดเว้นไม่ทำความผิด ในขณะที่มีโอกาสที่จะทำความผิดได้ การรักษาศีลแบบสัมปัตตวิริตินี้ไม่ต้องกล่าวสมาทานศีล หรือรับศีลจากพระโดยประการใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นแต่ผู้รักษาก่อเกิดสำนึกขึ้นมาในจิตใจ และงดเว้นจากการกระทำผิดศีลนั่นเอง

2. แบบสมาทานวิริติ การรักษาศีลแบบนี้เป็นแบบที่รับจากพระหรือจากผู้มีศีลอื่น กล่าวคือ ต้องมีบุคคลเป็นสักขีพยานก่อนจึงรักษาได้ การรักษาศีลแบบนี้หากไม่สามารถจะรับจากพระได้ทุกวัน ผู้รักษาก็จะสมาทานต่อหน้าพระพุทธรูป หรือตั้งใจสมาทานเองได้เช่นกัน

3. แบบสมุทเทวิริติเป็นแบบที่จะงดเว้นเองหรือแบบที่สมาทานก็ได้ แต่สูงกว่าสองแบบแรก เพราะตั้งใจเด็ดเดี่ยวที่จะงดเว้นจากทุจริตต่าง ๆ โดยเด็ดขาด เป็นแบบที่เคร่งครัดมาก มีอาณิสสรมาก เพราะเป็นการตั้งใจที่จะรักษาศีลตลอดชีพมิให้ต่างพร้อย

การรักษาศีลทั้งสามแบบนี้เป็นวิธีการรักษาศีลจากง่ายไปหายาก ผู้หวังความเจริญในตนเองอาจฝึกรักษาจากแบบง่ายไปหายากเพราะว่าศีล คือสภาวะปกติของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะอยู่ในเพศใดวัยใดก็สามารถรักษาได้ ในขั้นต้นบุคคลควรรักษาศีล 5 ข้อ อันเป็นพื้นฐานของศีลในทางพระพุทธศาสนามีดังนี้

1. ปาณาติปาตา เวรมณี การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์
2. อทินนาทานา เวรมณี การงดเว้นจากการลักทรัพย์
3. กาเมสุมิจจาจาราเวรมณี การงดเว้นจากการประพฤติดูผิดในกาม
4. มุสาวาทาเวรมณี การงดเว้นจากการพูดเท็จ
5. สุราเมรยมชฺชปมาทฏฐานา เวรมณี การงดเว้นจากการดื่มสุรา เครื่องมึนเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ศีลมีอาณิสสดังต่อไปนี้

1. โภคสมปทํ เป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สมบัติ
2. กลยาณกิตฺติ เป็นเหตุให้มีชื่อเสียงดี
3. สมุหิสารทํ ทำให้เป็นคนแก่วักกล้า
4. อสมมุพฺพํ ทำให้เป็นคนไม่หลงลืมสติ ไม่หลงเพ้อฝันจนเวลาใกล้ตาย
5. สุกติปรายณํ เป็นเหตุให้เข้าถึงสุคติภูมิ เมื่อตายไปแล้ว

จริยธรรมเรื่องศีล ได้ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 12 เพลง โดยเป็นศีลข้อ 2 จำนวน 1 เพลง คือ บ่าวพันธุ์พื้นเมือง ศีลข้อ 3 จำนวน 8 เพลง คือ กตีกาหัวใจ, คิดฮอดกอดบ่ได้, ดูแลแค่ออยยิ้ม, ฝากคำขอโทษ, ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้, หยุดเถิดหัวใจ, ห้ามใจช่วยกันและอย่าลืมกตีกา ศีลข้อ 4 จำนวน 1 เพลง คือ อย่าหลอกอ้ายเต๋อ ศีลข้อ 5 จำนวน 2 เพลง คือ งานหนักรักษาใจ, เลิกยาบบูชาแม่

ศีลข้อ 2 การงดเว้นจากการลักทรัพย์ ปรากฏในเพลงบ่าวพันธุ์พื้นเมือง กล่าวถึงชายหนุ่มชนบทที่มีลักษณะเซซๆ ไม่เป็นที่น่าสนใจของหญิงสาวทั่วไป แต่เป็นคนดีมีศีลธรรม ดังคำว่า

ถึงเป็นคนเซย ๆ แต่อย่าบ่เคยซื้อซีดีปลอม

ชีวิตเที่ยวฟังเที่ยวซ่อมแต่ก็บ่ยอมทำสิ่งบด
เรียนทำงานทำลำบาก แต่อย่าก็ฮักศักดิ์ศรี
ภูมิใจได้เป็นคนดี ถึงบ่ค่อยมีเงินใช้ก็ตาม
(ปาวพันธุ์พื้นเมือง. 2550)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นการรักษาศีลข้อ 2 ของชายหนุ่มว่า เขาไม่เคยซื้อซีดีปลอม การซื้อซีดีปลอมคือการขโมยหรือการลักทรัพย์อย่างหนึ่ง กล่าวคือผู้ชื้อยอมเป็นผู้มีส่วนรู้เห็น หรือยอมรับในการลักขโมยลิขสิทธิ์ทางปัญญานั้น กรณีนี้ ผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นความละเอียดทางจริยธรรมเรื่องศีลแม้ในเรื่องเล็กน้อย แต่ก็ปัญหาใหญ่ระดับประเทศ เป็นปัญหาใหญ่ของวงการเพลงเลยทีเดียว การไม่เคยซื้อซีดีปลอมของชายหนุ่มผู้ไม่ค่อยมีเงินใช้ สะท้อนให้เห็นสภาพจิตใจที่ตึงตัง ไม่คิดที่จะเอารัดเอาเปรียบใคร แม้ว่ารูปลักษณ์ภายนอกจะชวนให้ผู้พบเห็นคิดประเมินค่าไปในทางไม่ดีก็ตาม ความข้อนี้ทำให้ผู้ฟังตระหนักถึงความเจริญทางจิตใจกับความเจริญทางวัตถุนั้น ในบางครั้งเป็นสิ่งที่สวนทางกัน รูปลักษณ์ที่งดงามภายนอกไม่อาจจะแสดงให้เห็นจิตใจของผู้หนึ่งว่าจะงดงามเช่นภายนอกหรือไม่ ผู้ประพันธ์ได้แสดงทัศนะว่า อย่ามองคนเพียงแต่ภายนอกอย่างเดียว พึงพิจารณาให้ถ่องถี่ก่อนที่จะคบหาสมาคม

ศีลข้อ 3 การงดเว้นจากการประพฤติดนินทา ในที่นี้ จะยกตัวอย่างเพลง ฝากคำขอโทษ ซึ่งกล่าวถึง หญิงสาวคนหนึ่งที่หลวมตัวรักชายผู้มีภรรยาแล้ว แต่ชายผู้นั้นปกปิดมาตลอด เมื่อเธอได้ทราบความจริง ว่าตัวเธอกำลังทำผิดศีลข้อ 3 คือ ห้ามการประพฤติดนินทา ล่วงละเมิดในสามีคนอื่น เธอจึงถอนความสัมพันธ์ตัดใจจากชายหนุ่มและฝากคำขอโทษต่อภรรยาของชายหนุ่มด้วยว่า ที่เธอทำไปนั้นเพราะความไม่รู้ เธอไม่มีเจตนาที่จะทำผิดศีลเช่นนั้น ความว่า

บ่เจตนาสิฮักแฟนเขา	
บอกหัวใจเรา ระวังคนมีภรรยา	ศีลห้าข้อสามห้ามแหวะเวียน
ตอนเป็นนักเรียนเคยท่องมา	บ่คิดเลยว่า ต้องมาพบพาน
อ้ายมาเกี่ยวพัน บ่ทันสงสัย	เลยต้องเผลอใจ
หลวมตัวคบมาตั้งนาน	เมื่อรู้เจ็บแสน ฮักแฟนเพื่อน
น้องตกกะเทิน ในเหตุการณ์	ฮักฮอดทางตันผีนต้องสลาย
	(ฝากคำขอโทษ. 2545)

เพลงข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าการรักษาศีลห้า ข้อ 3 การงดเว้นจากการประพฤติดนินทา การสำรวมระวังไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดสามีคนอื่น ในเรื่องการทำผิดศีลนี้ จะมีผลได้ก็ด้วยอาศัยเจตนา หากว่า บุคคลทำผิดศีลด้วยพฤติกรรมที่ไม่มีเจตนา จัดว่าเป็นกรรม คือเป็นสักแต่ว่ากระทำเท่านั้น ไม่ถือว่าเป็นความผิด เพราะไม่มีเจตนาจะล่วงเกิน ดังนั้น หญิงสาวในเพลงนี้ถึงแม้จะทำผิด

ศีล คือการล่วงละเมิดสามีของคนอื่น แต่ด้วยความที่เธอไม่มีเจตนาที่จะล่วงเกิน การทำผิดศีลของเธอครั้งนี้จึงจัดว่าเป็นการทำผิดที่ไม่ต้องรับผลของกรรมมาก เพราะเหตุที่เธอไม่ได้มีเจตนาตัวเอง จะเห็นได้ว่า ศีลเป็นกรอบกติกาเบื้องต้นของมนุษย์ที่ทำให้สังคมมีความสุข

ศีลข้อ 4 คือความงดเว้นจากการพูดปด ปรากฏในเพลงอย่าหลอกยายเต๋อ กล่าวถึงชายหนุ่มผู้อ่อนหวานหญิงสาวให้รักจริง ไม่หลอกหลวงต่อกัน ความว่า

ขอร้อง หลายหลายเต๋อ	เป็นข้อเสนอ จากใจยาย
เมื่อสองคนเฮาก้าวเข้ามาเป็นคู่ใจ	อย่าได้วางแผนสร้างคะแนนเพื่อหลอกใช้
เจ้าย่อมมองว่าคนคือยาย	เป็นดอกไม้ริมทาง
อกอ้าง มาหลายแล้วคิดว่าแจ่ว เอาใจตั้ง	เริ่มต้นหวานพอนานนานก็เปลี่ยนทาง
เขาพ้อผู้ใหม่ยายเลยโดนสาวหักหลัง	ถึกเขาป่าคือกะต๋าย้างเจ็บเพราะจริงจังพ้อมาเสมอ
<u>อย่าหลอกยายเต๋ออย่าหลอกยายเต๋อ</u>	<u>ให้ได้เจอฮักจริงบ้าง เจ็บหลายครั้งใจละเมอ</u>
ยายคิดต่อดอกเอาไว	อีกครั้งสุดท้ายก็คือเธอ
หากเจ้าทำให้ฮักเก้อ	หัวใจคนเขี่ยอันล้มละลาย
สุดท้าย อีหลีน้องหนึ่งบ่มีสอง รับรองได้	ยายสิสร้างตัวเพื่อครอบครัวที่วาดไว้
ยายสิสร้างตนให้เป็นคนคู่ควรแก้วใจ	หากเจ้าฟังหวังร่วมทางได้ขอความจริงใจ
อย่าหลอกยายเต๋อ	

(อย่าหลอกยายเต๋อ. 2546)

เพลงข้างต้น ชายหนุ่มเรียกร้องให้หญิงสาวไม่พูดโกหกหลอกหลวง ขอร้องให้เธอจริงใจ เพราะเขาเคยได้รับผลจากการทำผิดศีลข้อ 4 จากหญิงอื่นมามากแล้ว ทำให้ชีวิตรักของเขาไม่มีความสุขจนถึงบัดนี้ การงดเว้นจากการโกหกนั้น เป็นจริยธรรมสำคัญที่จะเรียกความเชื่อมั่น และความจริงใจจากผู้อื่น วิธีที่จะชนะคนที่ชอบพูดโกหกหลอกหลวงได้นั้น คือการพูดความจริง พูดด้วยความจริงใจ

ศีลข้อ 5 คือ การงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ปรากฏในเพลงงานหนักรักษาใจ ที่กล่าวถึงชายหนุ่มผู้ผิดหวังแต่ไม่ยอมดื่มเหล้าเพื่อรักษาอาการไข้ใจนั้นตามคำแนะนำของเพื่อนๆ แต่เขาเลือกที่จะทำงานหนักเพื่อรักษาอาการนั้น ความว่า

โรคความรักขาดสามสิบบาทรักษาได้	ถูกสาวลืมนใจฝากไว้เพียงคำว่าเหงา
หมอไม่มียารักษาโรคหัวใจเศร้า	คิดถึงเจ็บปวดและเหงาบรรเทาด้วยทำงานหนัก
ยี่ตงานเป็นหลักคิดมากถ้าพักใจนี้	ยืนสูความจริงถูกทั้งด้วยมือคนรัก
<u>เพื่อนบอกให้เมาดื่มเหล้าแล้วลืมนไม่ยาก</u>	<u>คิดถึงคำแม่เคยทักอย่าให้ความรักทำลาย</u>
พิษรักฝังใจขับให้ไหลมาพร้อมเหงื่อ	ความเหงายึดเยื้อให้เหงื่อล้างจางจากใจ
ใช้ความอ่อนล้าข่มตาหลับลืมนเยื่อใย	ไม่ได้ขยันอดใครแต่เป็นเพราะใจชมนาน

(งานหนักรักษาใจ. 2545)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการดเว้นจากการดื่มสุราของชายหนุ่ม แม้ว่าเขาจะถูกเพื่อนฝูงชักชวนดื่มสุราเพื่อลืมความทุกข์จากการผิดหวังในความรักก็ตาม การไม่ดื่มสุราทำให้เขามีสติคิดถึงคำสั่งสอนของมารดา ค้นพบวิธีที่จะทำให้ลืมหรือบรรเทาความผิดหวังด้วยการทำงานหนัก อันจะทำให้เกิดการอ่อนเพลียของร่างกาย จนสามารถทำให้เขานอนหลับได้ในเวลากลางคืน จะเห็นได้ว่าการรักษาศีลข้อ 5 นอกจากจะไม่เป็นโทษต่อร่างกายและสติปัญญาแล้ว ชายคนนี้ยังสามารถสร้างประโยชน์ในหน้าที่การงานอีกด้วย เพลงนี้แสดงให้เห็นว่า สลา คุณวุฒิ นั้น จะเสนอเรื่องราวของเพลงตามธรรมดาแล้ว ยังแสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาที่ปรากฏในเพลงแต่ละเพลงอีกด้วย ดังเช่นในเพลง งานหนักรักษาใจนี้ นับว่าผู้ประพันธ์ได้ให้วิธีคิดแก่ผู้ฟังเรื่องพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ได้อย่างดี

1.3. กาวนา

กาวนา คือ การทำให้มีขึ้น การทำให้เกิดขึ้น, การเจริญ, การบำเพ็ญ การพัฒนา การฝึกอบรม หรือการเจริญพัฒนา หมายถึงการพัฒนาทางจิต มี 2 อย่าง คือ สมถกาวนา ฝึกอบรมจิตใจให้อยู่กับความตั้งมั่นเกิดความสงบ และวิปัสสนากาวนา ฝึกอบรมเจริญปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งชัดตามเป็นจริง

อีกนัยหนึ่ง กาวนาแบ่งออก 2 อย่าง คือ

จิตตกาวนา การฝึกอบรมจิตใจให้เจริญงอกงามด้วยคุณธรรม มีความเข้มแข็งเบิกบาน สุขสงบผ่องใส พร้อมด้วยความเพียร สติ และสมาธิ

ปัญญากาวนา การฝึกอบรมเจริญปัญญา ให้รู้เท่าทันเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จนจิตใจเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำด้วยกิเลสและความทุกข์

จริยธรรมเรื่องกาวนา ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 2 เพลง คือ เพลงภาพถ่ายใต้หมอน และ มนต์รักแม่ฮ่องสอน

เนื่องจากเพลงลูกทุ่งเป็นวรรณกรรมที่เน้นให้ความบันเทิง ไม่ได้มีเจตนาที่จะแสดงจริยธรรมโดยตรง ดังนั้น การปรากฏของจริยธรรมเรื่องกาวนาในเพลงลูกทุ่งนั้น จึงไม่ได้กล่าวไว้ลึกซึ้ง หรือมีการปรากฏโดยความหมายตรงตัว แต่ได้ปรากฏโดยรูปศัพท์ คือ กาวนา แต่ว่ามีนัยหรือความหมายคลาดเคลื่อน กล่าวคือ มีความหมายอ่อนลง กลายเป็นความหมายแห่งการอ่อนนอน หรืออธิษฐานไป แต่ถึงกระนั้น เมื่อพิจารณาโดยแยกคางแล้ว แม้คำว่า กาวนา จะมีความหมายเพี้ยนไปจากเดิม แต่ก็ยังมีนัยแห่งความหมายเดิม คือ การเจริญจิต การตั้งใจมุ่งมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นลักษณะของกาวนาหลงเหลืออยู่

ในเพลง ภาพถ่ายใต้หมอน กล่าวถึงชายหนุ่มผู้จากบ้านมาทำงานในเมืองใหญ่ เพื่อสร้างฐานะให้ดีขึ้น ในทุกๆ คืน ก่อนนอน เขาต้องกราบพระทำการกาวนาก่อนนอน เพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว ดังคำว่า

...ยกภาพพ่อแม่เหนือหัวเตือนตัวเตือนใจก่อนนอน

ขอพรทุกคืนเฝ้ากาวนา

สักวันถ้าบุญพาหนีย้อมมาจะไปไถ่ถอน

มองภาพยามใดเหมือนคนไกลส่งใจอวยพร
เก็บภาพลงไว้ใต้หมอนเพื่อตื่นนอนมีแรงสู้ต่อ
(ภาพถ่ายใต้หมอน. 2544)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการภาวนา อันเป็นการเจริญความดีทางด้านจิตใจ แล้วน้อมนำบุญกุศลที่ได้กราบพระขอพร และคุณความดีทั้งหมดนั้นเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา แม้ว่า การภาวนา ในเพลงนี้จะเป็นเพียง การภาวนาแบบชาวบ้าน แต่ก็เป็นการภาวนาขั้นพื้นฐาน คือ การเจริญสติด้วยการสวดมนต์กิติ การอธิษฐานจิตเพื่อเป็นกุศลกิติ ก็นับว่าเป็นการภาวนา เช่นกัน

จริยธรรมพื้นฐาน คือ คุณเครื่องในการสั่งสมความดีขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ หลักการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ทาน ศีล และภาวนา ได้ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ เป็นจำนวนมาก โดยปรากฏจำนวนจริยธรรมเรื่อง ทานมากที่สุด จริยธรรมเรื่องศีลรองลงมา และจริยธรรมเรื่องภาวนาเป็นลำดับสุดท้าย

นอกจากจริยธรรมขั้นพื้นฐานข้างต้นแล้ว ยังปรากฏในจริยธรรมอื่นๆ อีกซึ่งจำแนกเป็นจริยธรรมส่วนบุคคล จริยธรรมส่วนรวม จริยธรรมวิชาชีพ และปรมัตถธรรม ดังต่อไปนี้

2. จริยธรรมส่วนบุคคล

จริยธรรมส่วนบุคคล หมายถึง หลักธรรมที่ปัจเจกชนพึงปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป บุคคลจะดำเนินชีวิตได้ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมได้นั้น จะต้องทราบหลักปฏิบัติอันถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาเสียก่อน จากการศึกษาจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ พบจริยธรรมส่วนบุคคลดังต่อไปนี้

- 2.1. อปัมทะ
- 2.2. ศรัทธา
- 2.3. สัจจะ
- 2.4. จาคะ
- 2.5. สติสัมปชัญญะ
- 2.6. หิริโอตตปปะ
- 2.7. ขันติโสรัจจะ
- 2.8. กตัญญูทเวที
- 2.9. ปัพพัชชา
- 2.10. อิทธิบาท 4
- 2.11. พรหมวิหาร4
- 2.12. ทิฏฐธัมมิกัตถะประโยชน์
- 2.13. การละ 6
- 2.14. อบายมุข 6

2.15. ทิศ 6

2.16. โลกธรรม 8

2.17. มงคล 38

2.1. อปฺปมาทะ: ความไม่ประมาท

ความไม่ประมาท หมายถึง ความมีสติ ไม่เลินเล่อ ไม่ปล่อยปละละเลย ไม่ชะล่าใจ เป็นการระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาดในสิ่งต่าง ๆ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสตรัสไว้ถึงความประมาทตามนัยแห่งพระไตรปิฎกไว้ว่า ควรทำความไม่ประมาทในที่ 4 สถาน คือ

1. ในการละกายทุจริต ประพฤติกายสุจริต.
2. ในการละวจีทุจริต ประพฤติวจีสุจริต
3. ในการละมโนทุจริต ประพฤติมโนสุจริต
4. ในการละความเห็นผิด ทำความเห็นให้ถูก อีกอย่างหนึ่งคือ
ระวังใจไม่ให้เกิดในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด
ระวังใจไม่ให้เกิดในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง
ระวังใจไม่ให้เกิดในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความหลง
ระวังใจไม่ให้เกิดในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา (อง. จตุกก.21/161)

หลักธรรมเรื่องความไม่ประมาทนั้น เป็นธรรมที่พระพุทธองค์เน้นย้ำตลอดระยะเวลาที่ทรงมีพระชนม์อยู่แม้แต่ก่อนพระองค์จะปรินิพพานก็ทรงเตือนพระภิกษุให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทเพราะถ้าไม่ระวังก็อาจเผลอไปทำในสิ่งที่เบียดเบียนผู้อื่น ความประมาทจึงเป็นเหมือนชนวนที่ทำให้เกิดการทำบาปทั้งปวง

จริยธรรมเรื่องความไม่ประมาท ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 9 เพลง ได้แก่ ขอเจ็บครึ่งใจ, เดือนหงายที่เมืองหลวง, นักเรียนหลังห้อง, ปล้ำเจอย่านเผลอกอด, แม่พ่อยังรอน้อง, ย่านปมี่ชาติหน้า, ห่วงสาวเสือรัด, อยากให้เธอเข้าใจ, อย่ามาทำดีนาที่สุดท้าย

ในที่นี้ ผู้วิจัย ได้ยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องความไม่ประมาทใน เพลงย่านปมี่ชาติหน้า, แม่พ่อยังรอน้อง และ ห่วงสาวเสือรัด ความว่า

..ถ้าหากสวรรค์กลับรับประกันว่ามีชาติหน้า
เมื่อเทวดาปล้ำยืนยันถึงชาติต่อไป
ตอบแทนไมตรี แทนรักที่มีที่อายมีให้
.....
เมื่อสวรรค์รับประกันว่ามีชาติหน้า
ทุ่มเททุกอย่างเพื่อจะปูทางให้เราคู่กัน
ลืมหักอายทุกวัน เพราะย่านปมี่ชาติหน้า

น้องอาจสืบทอด สืบทอดหัวใจรักอาย
น้องจึงขอเททั้งใจ อักอายก่อนในชาตินี้
ส่งมอบความหมายรักที่จริงใจให้อายเต็มที
.....
น้องจึงรักษาทุกเสี้ยวเวลาที่ใจรักมัน
ทำดีกับอายทุกวัน เพราะย่านปมี่ชาติหน้ามี

(ย่านปมี่ชาติหน้า. 2550)

เพลงย่านบ่มีชาติหน้า กล่าวถึงหญิงสาวที่มีความรักชายหนุ่มอย่างเต็มเปี่ยม เธอพยายามตอบแทนไมตรีที่ชายหนุ่มมีให้อย่างสุดความสามารถ เพราะตระหนักและรู้สึกหวั่นในใจว่า ชาติหน้าจะมีจริงหรือเปล่า ด้วยความไม่มั่นใจในเรื่องชาติภพนี้ ทำให้เธอไม่ประมาทที่จะทำความดีเพื่อปูทางให้ได้ครองรักกันอย่างยืนยาว เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงความไม่ประมาทในการในการดำเนินชีวิตของหญิงสาว เธอพยายามทำความดีตอบแทนความรักของชายหนุ่ม และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความไม่ประมาทในการทำความดีนี้เองจะส่งผลให้เธอกับคนรักสามารถประคองรักในชาตินี้ให้ยืนยาวและเป็นการสร้างความดีเพื่อจะได้เกิดมาเป็นคู่รักกันในชาติต่อไป

นอกจากจะไม่ประมาทในเรื่องความรักคนที่เรารักแล้ว ผู้ประพันธ์ยังได้เน้นย้ำนำเสนอจริยธรรมด้านความไม่ประมาทและแทรกหลักธรรมที่สำคัญที่ลูกทุกคนควรที่จะทำคือความกตัญญู กตเวทีในบทเพลงผู้สาวข้าวเหนียวดังนี้ว่า

ส่งเงินค่าปุ๋ย ไปช่วยพ่อแม่ไถนา	หากแม่น้องนาง ไม่ว่างกลับไปทำนา
ส่งเงินค่าแรง ไปจ้างเขาช่วยถอนกล้า	พ่อแม่ชรา ทำนาไม่ได้เหมือนก่อน
เจ้ามาอยู่กรุง งานยุ่งก็ไม่ใช่ไร	อย่าล้งน้ำใจ ส่งเงินไปช่วยทำนาตอน
อย่าเพลินแสงสี หากน้องพอมีเงินก้อน	ส่งไปตัดทอน ผ่อนแรงพ่อแม่ทำนา
ปีนี้ฟ้า ฝนดีคือเก่า สองตายายเฒ่าๆ	ทำนาก้มสิบไหว จำต้องใช้เงินจ้างหมูปักดำ
จ้างคนไถคนทำ ซอยแสมที่มีน้อย	เฝ้า รอคอย เงินร้อย ใช้ไปไม่พอ

(แม่พ่อยังรอน้อง. 2540)

เพลงแม่พ่อยังรอน้อง กล่าวถึงชายหนุ่มส่งข่าวให้หญิงคนรักที่จากบ้านเกิดมาทำงานเมืองหลวงว่า ขณะนี้พ่อแม่ของเธอแก่มากแล้ว ไม่มีแรงทำนาเหมือนปีก่อนๆ เขาจึงวิงวอนให้เธอรีบส่งเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการทำนา และเตือนไม่ให้ประมาทหรือหลงระเหิดในการใช้ชีวิตในเมืองกรุงจนลืมนึกถึงความลำบากของพ่อแม่ที่รอคอยอยู่บ้านนา เพลงนี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าหญิงสาวแม้แต่ประมาทหลงเพลินเมืองกรุงโดยลืมนึกถึงหน้าที่ของลูกที่ดี คือ การทำงานส่งเงินเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของครอบครัว พ่อแม่ผู้อยู่เบื้องหลังนั้น ต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการทำนาอย่างแน่นอน การเพเลิดเพลินจนเกินไปนั้น จัดเป็นสาเหตุแห่งความประมาท พระครูประสิทธิสรคุณ (2545: 59-61)อธิบายว่า บุคคลผู้หวั่นความก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงาน ควรบำเพ็ญความไม่ประมาทในที่ 7 สถาน คือ

1. ไม่ประมาทในเวลา มีสติเตือนตนเสมอว่าวันคืนล่วงไป บัดนี้เราทำอะไรอยู่
2. ไม่ประมาทในวัย คือไม่มัวเมาสำคัญว่าตนยังเป็นหนุ่มสาว รีบชวนชวาททำกรงาน
3. ไม่ประมาทในความไม่มีโรค อย่างคิดว่าเราจะแข็งแรง อยู่เช่นนี้ตลอดไป เพราะความเจ็บป่วยนั้นอาจเกิดขึ้นกับเราเมื่อใดก็ได้

4. ไม่ประมาทในการทำงาน กล่าวคือ มีสติเตือนตนอยู่เสมอ เราจะต้องทำหน้าที่การทำงานทุกอย่างให้ดีที่สุด เท่าที่จะทำได้ โดยไม่ยอมให้งานค้างค้ำอาณูล
5. ไม่ประมาทในชีวิต คือระลึกอยู่เสมอว่า ชีวิตนี้ไม่แน่นอน จึงต้องรีบเร่งในการละเว้นความชั่ว ประกอบคุณงามความดี
6. ไม่ประมาทในการศึกษา หมายถึง พยายามเตือนตัวเองอยู่เสมอว่า จะขวนขวายแสวงหาความรู้อย่างเต็มที่ และตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการศึกษา
7. ไม่ประมาทในการปฏิบัติธรรม คือระลึกอยู่เสมอว่า จะพยายามปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอ เพราะตระหนักดีว่า ทำให้คนมีความสุขกายสบายใจ และเป็นวิธีเดียวที่จะทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้

หลักธรรมที่ส่งเสริมความไม่ประมาท ได้แก่ สติ การระลึกรู้ มีความตื่นตัวอยู่เสมอในการทำกิจต่างๆ โยนิโสมนสิการ คือ การพิจารณา ไตรตรองด้วยปัญญาอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายใน และปรโตโฆษะ คือ เสี่ยงจากผู้อื่นหรือการได้สติจากคนอื่นอันเป็นส่วนดีงาม กัลยาณมิตร คือ บุคคลผู้ควรเอาแบบอย่าง อปรินิยธรรม คือ ธรรมที่ไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว อริยมรรคมีองค์ 8 อันเป็นข้อปฏิบัติสายกลางที่สามารถทำให้พ้นทุกข์

เมื่อบุคคลดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท คือมีความระมัดระวัง ในการคิด พูดทำ ย่อมประสบความสำเร็จในทุกด้าน เกิดความผิดพลาดในกิจการทุกอย่างได้น้อยมาก ความไม่ประมาทจะช่วยกระตุ้นเตือนให้บุคคลขวนขวาย พัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปโดยลำดับจึงสามารถกล่าวได้ว่า ความไม่ประมาทย่อมอำนวยประโยชน์ 3 ชั้น คือ ประโยชน์ในโลกนี้ ได้แก่ ความสำเร็จทุกประการที่พึงบรรลุได้โดยมนุษย์วิสัยประโยชน์ในโลกหน้า คือ อำนาจแห่งบุญกุศล ที่บุคคลบำเพ็ญด้วยความไม่ประมาทไว้แล้ว ย่อมส่งผลได้ไปสู่สุคติภูมิ และประโยชน์สูงสุดคือพระนิพพาน ธรรมทั้งหลายสรุปรวมลงในความไม่ประมาท เมื่อบุคคลปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรมโดยไม่ประมาทแล้ว ย่อมถึงที่สุดทุกขได้

ความไม่ประมาท เป็นหลักปฏิบัติที่ป้องกันบุคคลจากความผิดพลาดทั้งหลาย ทั้งยังเป็นหลักที่เร่งเร้าให้ประกอบความดีละเว้นความชั่วทั้งปวง ถือว่าเป็นหลักสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนาดังปรากฏในพระปัจจุสมุทโธวาท อันเป็นพระดำรัสสั่งสอนครั้งสุดท้ายของพระพุทธองค์ มีใจความว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลาย จงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด

สลา คุณวุฒิ ได้แสดงทัศนคติในด้านการแต่งตัวของคนในสมัยปัจจุบันว่า มีการแต่งตัวที่ไม่เหมาะสมตามวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาผู้หญิง ที่มีรสนิยม

เรื่องการแต่งตัวสวมใส่ชุดรัดรูปจนเกินไป การแต่งตัวเช่นนี้ อาจตีความได้ว่า เป็นฐานที่ตั้งแห่งความประมาท เพราะยั่วยุให้เกิดการล่อลวง อาจก่อให้เกิดอันตรายในชีวิตและทรัพย์สินได้ ดังได้ปรากฏในเพลง ห่วงสาวเสื้อฮั๊ด ที่บรรยายถึงชายหนุ่มผู้เป็นห่วงหญิงสาวนักศึกษา ผู้แต่งตัวรัดรูปจนเกินงาม ความว่า

... กรุณาใส่กระดุมดีดี	อย่าให้มีแอคซิเด็นต์เด็ดขาด
สีกัมสีเยกจะให้เจ้าเห็ดค่อย ๆ	เดี๋ยวเสื้อน้อย ๆ สิ่งฮอยยืมมา
ย่านบ่าวซี้ดื้อเขาหลอยสอตสายตา	ตัดเสื้อเพื่อหน้าอย่าประหยัดผ้าหลายเต้า
(ล้า) ให้เซ็นเซอร์เสื้อเจ้าของอีกหน่อย	ผ้าน้อย ๆ ฮั๊ดร่างจิกโก่ตั้งท่ามอง
เป็นห่วงน้องย่านเปิดป่องให้เขาเห็น	จุดประเด็นชวนใจสิดิไปทางมั่ว
แต่งตัวดีดีเดื่อนาง	ฮั๊ด ๆ บาง ๆ ลดบ้างก็ได้
ย่านซุ่มผู้บ่าวนักศึกษา	เห็นเสื้อกานดาสิเรียนบ่เข้าใจ
ย่านผู้บ่าวไต่บ้านคืออ้าย	เปลอขับรถไถสะแหลกลงข้างทาง
	(ห่วงสาวเสื้อฮั๊ด. 2551)

เพลงข้างต้น ชายหนุ่มพยายามตักเตือนหญิงสาวไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาท ด้วยความเป็นห่วงในความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตของเธอ การที่เขาต้องการให้เธอแต่งตัวให้เหมาะสมนั้นก็เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเธอเอง เช่น การสวมใส่เสื้อผ้าที่รัดรูปเกินไป ย่อมถูกผู้ชายมองด้วยสายตาแห่งการล่อลวง อันชักนำไปสู่เหตุการณ์ไม่ดีมีการข่มขืน เป็นต้น หรือแม้แต่ในห้องเรียนเอง หากนักศึกษาชายได้เห็นการแต่งตัวที่เกินงามนั้น อาจไม่มีสมาธิในการเรียนได้

จะเห็นได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่คนเราดำเนินชีวิตด้วยความประมาท แม้เพียงแต่การประมาทในการแต่งตัว ก็อาจนำโทษและภัยมาสู่ตนเองและสังคมโดยรวมได้ ฉะนั้น ความไม่ประมาทจะมีอุปการคุณในทุกๆ กรณี

2.2. ศรัทธา

สิ่งที่เป็นเครื่องกำหนดรบเร้าให้บุคคลคิด พุท และทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรียกว่า ศรัทธา อีกนัยหนึ่ง แปลว่า ความเชื่อ พระพรหมคุณาภรณ์ (2551: 428) อธิบายว่า ในทางธรรมหมายถึง สิ่งที่ควรเชื่อ ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม ความเลื่อมใสซาบซึ้ง สนใจใจเชื่อมั่น มีใจโน้มหม่อมมุ่งแล่นไปตามรับคุณงามความดีในบุคคลหรือสิ่งนั้น ๆ ความมั่นใจในความจริง ความดีงามและในการทำดีไม่ลู่ไหลตื่นตูมไปตามลักษณะอาการภายนอก ความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนานั้น มีหลักความเชื่อ 4 ประการ คือ

1. กัมมสัทธา เชื่อเรื่องกรรม คือเชื่อว่าการมืออยู่จริง
2. วิปากสัทธา เชื่อเรื่องผลของกรรม
3. กัมมัสสกตาสัทธา เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตัวเอง
4. ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

อุปนิสัยของคนเรานั้นไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงมีความเชื่อความเลื่อมใสสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกัน พระพุทธองค์ทรงตรัสสาเหตุของการเลื่อมใสในตัวพระสงฆ์ของคนทั่วไปว่า เกิดจากสาเหตุการถือเกณฑ์ในการที่จะนิยมเลื่อมใสไว้ 4 ประการ

1. รูปุปปมาณิกา บุคคลผู้เลื่อมใสศรัทธาเพราะเห็นรูปสมบัติสวยงาม
2. ลูษุปปมาณิกา บุคคลผู้เลื่อมใสศรัทธาเพราะเห็นความประเสริฐบริบูรณ์ในธรรมวินัย
3. โภสอุปปมาณิกา บุคคลผู้เลื่อมใสศรัทธาเพราะได้ฟังเสียงอันไพเราะ
4. ธัมมมุปปมาณิกา บุคคลผู้เลื่อมใสศรัทธาเพราะได้สดับฟังธรรมของผู้ที่ฉลาดในการแสดง

ความศรัทธา ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 10 เพลง ได้แก่ กำลังใจขวัญถุง ขอให้ความดีคุ้มครอง, ขอบใจที่หาเจอ, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, ต้องมีสักวัน, ตำนานหอแสง, ย่านบมีชาติหน้า อวยพรข้างรั้ว, ฮักมาแต่ชาติก่อน และ ร่วมธรรมนำใจ

ผู้วิจัย จะได้ยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องศรัทธาในเพลง ฮักมาแต่ชาติก่อน , อวยพรข้างรั้ว, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, ต้องมีสักวัน และ ร่วมธรรมนำใจ ดังนี้

ความเชื่อเรื่องกรรม เป็นความเชื่อกระแสหลักของพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนเชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อมั่นเรื่องกรรม และผลของกรรมนี้ปรากฏในเพลง ฮักมาแต่ชาติก่อน ความว่า

...เทียวเขียนใจไปให้จาง	แต่มีความหวังบ่ให้ขาดตอน
คือฮักมาแต่ชาติก่อน	อุ่นหนาวเย็นฮ้อนก็บ่ลืมจักที
บ่เข้าใจตัวเองเหมือนกัน	ว่าเป็นยังต้องฮักขนาดนี้
สิ่งที่หวังยังต้องคอยนานปี	แต่ใจดวงนี้ก็ยืนติร่ออ้าย
.....	
โอยหนอ ย่านแต่ในหัวใจอ้าย	พ้อคนใหม่ลิ้มหลง ชันเต้อ้าย
โอยหนอ บ่ซื่อตรงดอกคือคำ	ที่เทียวมาสัญญาไว้
อ้ายเอ๋ย ส่อยหลูโตนคนคอยถ่า	แม่นไผมาน้อเว้าแอ่ว
ฮักตั้งแต่ชาติที่แล้ว	อย่าหมกแหว่ดอกสูกีน
อย่าหมกแหว่ดอกสูกีนนะ... อ้ายเอ๋ย..	

(ฮักมาแต่ชาติก่อน. 2549)

เพลงฮักมาแต่ชาติก่อน บรรยายถึงความรู้สึกเชื่อมั่นของหญิงสาวที่มีต่อชายหนุ่มที่ตนหมายปองว่า ทั้งคู่ต้องเคยรักกันมาตั้งแต่อดีตชาติ ทำให้ชาตินี้ต้องเกิดมาพบกันอีก และหญิงสาวต้องการให้ชายหนุ่มมีความจริงใจต่อเธอ และครองรักกันในทุกชาติทุกภพไป เพลงนี้แสดงให้เห็นความศรัทธาในกรรม ผลแห่งความรักที่เธอทุ่มเท ความจริงใจที่เธอมีให้เขาตลอดมาทุกภพทุกชาติจะเป็นสิ่งที่ชักนำให้เขาหันมารักเธอ หรือครองรักตามหลักบุพเพสันนิวาส การเคยครองคู่กันในอดีตชาตินั้นเอง

ในกรณีบุคคลต้องประสบความผิดหวังในความรัก โดยส่วนมากมีความเชื่อว่า สาเหตุที่ทำให้คนรักกันต้องมาพรากจากกันนั้น เป็นเพราะมีการกระทำบุญกรรม คือ ได้สร้างคุณดีร่วมกันเพียงเท่านั้น ดังปรากฏในเพลงอวยพรข้างรั้ว ที่กล่าวถึง ชายหนุ่มผู้มาอวยพรให้หญิงสาวผู้เป็นอดีตคนรัก เขารำพันถึงสาเหตุที่ไม่สามารถมีสัมพันธ์รักยืนยาว เพราะทำบุญร่วมกันเพียงน้อย ดังความว่า

รอยยิ้มของอ้ายแทนฝ้ายผูกแขน
วันแจ่มใสดองอ้ายยืนมองที่ข้างรั้วบ้าน
ไปงาน บ่ ได้กลัวไม่เหมาะสม

.....
อยู่ดีเดื่อน้องบ่ ต้องย่านอ้ายไปพันพัว
สิ่งยิ้มข้ามรั้วก่อนถอนตัวลางน้องมาไกล
ผูกแขนเจ้าบ่าวให้รับเอาเจ้าสาวผูกใจ
แอบยืนข้างรั้วทำใจได้เพียงส่งยิ้มอวยพร

ก่อนเคยเป็นแฟนแต่สายแนนเฮาบ่ถึงกัน
บ่มีของขวัญนอกจากรอยยิ้มแทนใจ
หวันอ้ายเป็นปมให้น้องตรมหลังแต่งงานไป

.....
อ้ายคนฮักลั่นบ่ กล้าไปกินเหล้าขาวลาบจ้าว
รอยยิ้มของอ้ายแทนฝ้ายเส้นขาว
บุญอ้ายบ่สมสืได้ใจมแขนอวยพรใกล้ใกล้

(อวยพรข้างรั้ว. 2545)

การรำพันว่าทั้งสองมี "สายแนน" ไม่ถึงกันนั้นจัดเป็นความเชื่อเรื่องบุพเพสันนิวาสนั่นเอง คำว่า "สายแนน" ปรีชา พิณทอง (2532: 786) กล่าวอธิบายว่า หมายถึง คู่สร้างคู่สม คู่ครองที่เคยร่วมกันมาหลายภพหลายชาติ เรียกว่า สายมิ่งสายแมน สายบุพเพสันนิวาส กนกนันทน์ ก็ว่า การที่รำพันนี้ แสดงให้เห็นการยอมรับในวิบากกรรม คือ ผลของการกระทำที่เคยกระทำไว้ในกาลก่อน ความเชื่อในวิบากกรรมนี้เองนำไปสู่ความสงบใจเป็นความเชื่อที่ผ่อนคลายความเศร้าแล้วนำไปสู่การพลอยยินดีกับหญิงคนรักให้มีความสุขยิ่งๆ ขึ้นไป

ความเชื่อเรื่องการทำบุญร่วมกันนี้ พุทธศาสนิกชนทั้งหลายไม่ได้หวังอานิสงส์ หรือ ผลบุญกรรมที่เคยสร้างร่วมกันมาให้อำนวยผลเท่านั้น ยังมีความเชื่อเรื่องการทำบุญต่อเนื่อง หรือสร้างบุญกรรมเพื่อให้ความสัมพันธ์ได้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปในชาติต่อไป ดังปรากฏในเพลงแค่รักก็ดีใจแล้ว ที่กล่าวถึง หญิงสาวผู้มีความพอใจที่จะกระทำบุญเพื่อสานต่อให้เป็นเหตุแห่งความสัมพันธ์กับชายหนุ่มที่ตนรัก ความว่า

เกิดมาชาตินี้ได้ทำดีกับยายก็พอ
ถึงแม้ครั้งแรกอายเป็นฝ่ายเดินเข้ามาคบ

กะซางมันเกาะหาบุญพอแค่เพียงได้พบ
สุดท้ายหนึ่งไทยตอนจบอายคบน้องแค่ทางผ่าน

.....
กะซางมันเกาะ น้องสิขอหอบใจหลบลี้
ได้ฮักอายเสียชีวิตี้ แค่นี้ก็ดีใจแล้ว
บ่ได้เป็นคู่ ขออยู่อย่างผู้ทำใจ
น้องก็พอใจ แอบฮัก ข้างเดียวเรื่อยไป

.....
บั้งฮักอาย มีแฟนใหม่ ขอให้โชคดี
บุญน้องบ่หลาย ดิงอายบ่อยู่
ได้เฮ็ดดีน้ำ ได้ทำบุญต่อ
บ่หวังดิงอายคืนดี
(แค่นี้ก็ดีใจแล้ว. 2550)

หญิงสาวเชื่อมั่นในหลักของวิบากกรรมว่า ผลบุญที่เคยทำร่วมกันมากับหนุ่มคนรักนั้น ได้อำนวยผลแล้ว และบุญกรรมนั้นสิ้นสุดเพียงแค่นี้ แทนที่จะพิริพริ คร่ำครวญเพราะการจากไปของคนรักนั้น ด้วยความศรัทธา เชื่อในผลของกรรม เธอได้เร่งทำความดีกับเขาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเชื่อว่าผลแห่งความดีนี้จะส่งผลให้เธอได้ครองคู่กับหนุ่มคนรักนี้ในภพชาติต่อไป

ความเชื่อเรื่องกรรมนี้ไม่ได้จำเพาะเรื่องกรรมที่ทำไว้ในอดีต หรือเพื่อวิบากกรรมในอนาคตเท่านั้น ความเชื่อเลื่อมใสในกรรมอันเป็นปัจจุบันก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน กล่าวคือ ความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ ความเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถกระทำทุกอย่างด้วยความวิริยะอุตสาหะนี้ เป็นความเชื่อที่จะนำพาให้มนุษย์สามารถประสบความสำเร็จ เพราะเชื่อมั่นในการกระทำอันดีงาม คือเชื่อว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดังปรากฏในเพลง ต้องมีสักวัน ที่กล่าวถึง ชายหนุ่มผู้มีความเชื่อมั่นว่า ตนเองจะต้องประสบความสำเร็จในชีวิตให้ได้ความว่า

ต้องมีสักวัน ต้องมีสักวัน
วันที่ทุกอย่างเปิดทางให้สมตั้งใจ
ขอใครสักคนยอมทนร่วมทาง
เพราะยังมีเงาของเขาเข้ามาปะปน
จะรอวันนั้นหรือวันที่ฝันเป็นจริง
มีเธอเคียงข้างร่วมทางอย่างเข้าใจกัน

ท่องคำเต็มฝันพลอยใจรอวันที่คอยแสนไกล
ถึงนานเพียงใดหัวใจจะคอยจะทน
คือเธอที่หวังถึงแม้ทุกอย่างยังดูมืดมน
ให้คอยกังวลให้ทนบนทางไฟฝัน
ได้ทำในสิ่งที่รักแล้วคนเชื่อมั่น
ไม่มีคนนั้นคอยกีดกันเหมือนอย่างวันนี้

ต้องมีสักวัน ต้องมีสักวัน
ขอเพียงเธอรออย่าล่า อย่าร้างไมตรี

จะเดินตามฝันไม่ท้อไม่หวั่นด้วยแรงที่มี
เป็นคู่ชีวิตในยามที่มีวันนั้น

(ต้องมีสักวัน. 2545)

เพลงนี้ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในการกระทำของมนุษย์ ว่าหากว่าไม่ท้อไม่หวั่น และกระทำด้วยแรงที่มีอยู่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ จะต้องประสบความสำเร็จดังความมุ่งหวังในสักวัน ความเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรมที่กล่าวข้างต้น ล้วนมีเหตุมาจากการเชื่อเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เชื่อในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เชื่อว่า พระธรรมที่พระองค์สั่งสอนนั้น

เป็นเรื่องจริง ปฏิบัติอย่างไร ย่อมได้รับผลกรรมอย่างนั้น ไม่แปรเป็นอื่น ความเชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยพระปัญญาของพระองค์นี้เอง ทำให้พุทธศาสนิกชนเลื่อมใสศรัทธาเชื่อมั่นในหลักการของพระพุทธเจ้า ดังปรากฏในเพลงร่มธรรมนำใจ ความว่า

ประตูโขงวัดบ้านเรายังคอยท่า	ให้เรามาพึ่งพาและอาศัย
โลกภายนอกสับสนและวุ่นวาย	แหล่งสุดท้ายพักใจคือวัดวา
มาวัดจิตวัดใจในทุกอย่าง	ตามเส้นทางรอยธรรมศาสนา
วัดยุคใหม่ที่อยู่ในหลวงประเทณมา	ให้ประชาพึ่งพาทั้งกายใจ
.....	
ได้บุญแล้วยังได้พบทาง	นำไปสร้างฐานะตนให้พอกิน
นี่คือวัดแนวใหม่ในแผ่นดิน	ปลดหนี้สินหัวใจให้เย็นง
	(ร่มธรรมนำใจ. 2541)

เพลงข้างต้น กล่าวถึงแนวทฤษฎีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ราษฎรของพระองค์ ที่ทรงมุ่งให้มืออยู่พอเพียงตามหลักสันโดษในพระพุทธศาสนาแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าว่า พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้เพื่อเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายโดยแท้ แม้พระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงนั้นก็เพื่อความสุข ความเจริญของมนุษย์โดยฝ่ายเดียว พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีตามคำสั่งสอนของพระองค์แล้วย่อมสั่งสอนในสิ่งที่เป็ประโยชน์แก่มหาชนโดยแท้ ความศรัทธาเชื่อมั่นว่าพระพุทธศาสนามีธรรมโมสถ คือ ยาที่รักษาเยียวยาความทุกข์และสามารถแก้ปัญหาทุกอย่างของชีวิตได้ คือความศรัทธาต่อพระรัตนตรัยนั่นเอง

ความศรัทธาเชื่อมั่นนี้ นับว่าเป็นธรรมเบื้องต้น ที่จะทำใ้บุคคลได้เข้าถึงข้อปฏิบัติอื่นๆ ใดๆก็ตาม ศรัทธา คือ ความเชื่อที่ถูกต้องนั้น ต้องมีหลักธรรมเรื่องปัญญา คือ ความรู้ตามเป็นจริงมากำกับเสมอ เพื่อป้องกันความเชื่อองมงาย ลุ่มหลง อันอาจเป็นเหตุชักจูงบุคคลให้เข้าไปสู่ความเสียหาย แม้แต่ลักษณะจิตของมนุษย์ คือ นิสสัย พื้นฐานดั้งเดิมของมนุษย์พระพรหมคุณาภรณ์ (2551:429) อธิบายว่า นิสัยประเภทหนึ่ง เรียกว่าพวกศรัทธาจริต คือ เป็นมนุษย์ประเภทที่เชื่อคนง่าย ถูกชักจูงได้โดยง่าย หน้าในศรัทธา พึงแก้ด้วยปสาทนียกถา คือ ถ้อยคำที่ทำให้เกิดความเลื่อมใสในทางที่ถูกที่ควรและด้วยความเชื่อที่มีเหตุผล ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ศรัทธา เป็นสิ่งกำหนดทัศนคติของบุคคลแต่ละคน ผู้ใดเชื่ออย่างไรก็มักปฏิบัติตามกรองความเชื่อนั้น หากว่าบุคคลมีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาแล้วก็จะเป็นผู้ที่เหนียวแน่นในหลักพระพุทธศาสนา คือ เชื่อมั่นในเรื่องกรรม เรื่องผลของกรรม หลักการทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเป็นต้น บุคคลที่ประกอบด้วยศรัทธา เช่นนี้ย่อมประกอบแต่กรรมดีและพบหนทางพ้นทุกข์ได้โดยง่าย

2.3. สัจจะ ความจริง

สัจจะ คือ ความจริง ความซื่อสัตย์ มี 3 ประการ คือ

1. ความจริงใจ ได้แก่การซื่อสัตย์ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ไม่ปฏิบัตินอกกรอบนอกทางแห่งศีลธรรม มีจิตแน่วแน่ในความดี

2. ความจริงทางวาจา คือพูดคำจริง ไม่โกหกปลิ้นปล้อน พูดแต่คำจริงพูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์เท่านั้น ไม่เพ้อเจ้อ พูดอย่างไรทำอย่างนั้น กล่าวคือ เมื่อตนเองได้ลั่นวาจาไว้เช่นไรแล้วก็พยายามกระทำอย่างนั้นอย่างเคร่งครัด เรียกว่าวาจาสัตย์

3. ความจริงทางการกระทำ คือ เป็นคนที่ทำจริงตามจิตที่คิด นำตามคำที่พูดไว้ ทำงานไม่เหลวไหล ทำงานไม่คั่งค้าง หรือทำเล่น ๆ มุ่งมั่นกระทำกิจตามที่คิดหรือพูดไว้จนประสบความสำเร็จ

หลักเรื่องสัจจะ คือ ความจริงนี้ มีการนำไปใช้เป็นอานุภาพ เรียกว่า สัจกิริยา เป็นการยืนยันเอาสัจจะคือความจริงใจ หรือภาวะที่เป็นจริงของตนเอง เป็นกำลังอำนาจที่จะคุ้มครองรักษา หรือให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น พระพุทธเจ้าทรงตั้งสัจกิริยาที่ดวงตันโพธิ์ ว่า แม้เลือดในร่างกายจะเหือดแห้งหายไป เหลือแต่หนัง เอ็นกระดูกก็ตามที่ หากยังไม่บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เราจะไมยอมลุกขึ้นเป็นอันขาด หรือเช่นที่พระองค์ลุลิมาล กล่าวกะหญิงมีครรภ์แก่ว่า “ดูก่อนน้องหญิงตั้งแต่อาตมาเกิดมาแล้วในอริยชาติ ไม่ได้รู้สึกเลยว่าจะจงใจปลงสัตว์เสียจากชีวิต ด้วยสัจวาจานี้ ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ท่าน ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ครรภ์ของท่านเถิด “ แล้วหญิงนั้นได้คลอดอย่างง่ายดายและปลอดภัย เป็นต้น ความสัตย์เหมือนเป็นกฎทางธรรมชาติที่คนทุกคนขึ้นต้องการ ถ้าคนทุกคนตั้งอยู่ในหลักความซื่อสัตย์สุจริตก็จะช่วยให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข แม้แต่ศีลห้าข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี ก็ห้ามไม่ให้พูดโกหก พูดปด พูดเท็จ ดังนั้นสัจจะจึงเป็นจริยธรรมที่สำคัญมาก

จริยธรรมเรื่องสัจจะ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 27 เพลง ได้แก่ เก็บความหลายใจไปใช้ที่อื่น, ขอเวลานอก, ขอเย็นเคียงข้าง, ขออยู่ตรงนี้, เขียนฝันไว้ข้างฝา, คิดฮอดคนขี่ตัว, คิดฮอดบ่จริง, จอมอ ป.6, โซว์เบอร์รี่ไม่โซว์ใจ, ตอบแม่บ่ได้, เต็มใจให้ตัว, ท่องคำว่าทำใจ, นครพนมคืนเพ็ญ, นิ้วนางข้างซ้าย, รักแท้แค่พี่ชาย, โรงเรียนล้างจาน, เรือไฟไหลรัก, สัญญาว่า, ขาวรัก, สังนางข้างโพน, สัญญากับใจ, สัญญา 5 บาท, สัญญาคือยาพิษ, สาบานรักที่ปากแซง, หนุ่มนาสารคาม, อย่าหลอกยายเต๋อ, อายเข้มนาฬิกา, ฮักมาแต่ชาติปางก่อน

จริยธรรมเรื่องสัจจะ ผู้วิจัย ได้ยกตัวอย่างในเพลงสัญญากับใจ และเต็มใจให้ตัว ดังความว่า

จะไม่กลับหลัง	ถ้ายังไม่ได้ดี
เอ๋ยถ้อยคำนี้	ต่อหน้าแม่พ่อวันจาก
สาบานผ่านฟ้า	สัญญาต่อดินถิ่นรัก
ก่อนลามาสู่งานหนัก	ปักหลักสร้างตัวเมืองไกล

.....
จะไม่กลับหลัง

เก็บถ้อยคำนี้

บอกแม่ให้รอ

จะทำให้ฝันถึงฝัน

.....
ถ้ายังไม่ได้ดี

จดไว้ในใจทุกอย่าง

บอกพ่อให้คอยความหวัง

เพื่อถางเส้นทางกลับมา

(สัญญากับใจ. 2544)

เพลงสัญญากับใจ ผู้ประพันธ์นำเสนอจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ คำว่าสัจจะ ปรากฏในคำสัญญา ส่วนมากเป็นการให้สัญญา แต่ในเพลงนี้เป็นการแสดงความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง ถึงแม้จะผิดคำสัตย์แต่ก็ยังไม่ได้ทำให้สังคมหรือผู้อื่นเดือดร้อนเท่าไร แต่คนที่เดือดร้อนก็คือตัวของเขาเอง เมื่อทำผิดสัญญา ตรงนี้ถ้ามองอย่างผิวเผินก็จะเห็นว่าเป็นการตั้งเป้าหมายชีวิต แต่ถึงแม้จะไม่ก่อให้เกิดคนอื่นเดือดร้อนก็จริง แต่ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งการผิดสัญญากับใจตัวเองย่อมถือเป็นจุดเริ่มแรกของการผิดสัญญากับคนอื่น จนนำไปสู่ความไม่เชื่อมั่นในตัวเอง นอกจากเพลงนี้แล้ว สลา คุณวุฒิ ยังเน้นย้ำถึงความไม่เชื่อใจคนที่ไม่ค่อยซื่อสัตย์ จนทำให้วิถีชีวิตมีแต่หวาดระแวงดังความว่า

...ตัวโลดถ้าเจ้าบ่ยานบาป

อ้าย บ่ มีเครื่องมือตรวจจับเพื่อให้ทราบอาการบั่นใจ

นอกจากความซื่อสัตย์ก็ติดกับรักแท้ที่ทุ่มเทให้

หากน้องสัวให้ตายสิ่งที่อ้ายทำได้คือทน

(เต็มใจให้ตัว. 2550)

เพลงเต็มใจให้ตัว ผู้ประพันธ์เน้นย้ำจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ว่ามีความสำคัญคือทำให้คนเรานั้นเชื่อใจ วางใจ แต่บางครั้งการวางใจคนมากเกินไปก็อาจทำให้คนที่เราวางใจนั้นตอบแทนด้วยความไม่ซื่อสัตย์ แต่สำหรับคนที่คบหาสนสัมพันธ์กันนั้นต้องอาศัยความจริงใจต่อกันเป็นพื้นฐาน ไม่เช่นนั้นอาจนำไปสู่ความล้มเหลวในทางชีวิตคู่ นี่คือโทษของการไม่ซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น อาจทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวลง เพราะการโกหกนั้นถือว่าเป็นอกุศลธรรม ที่ทำให้ชีวิตมีความเสื่อม ฉะนั้น ผู้ประพันธ์พยายามให้ผู้ฟังเกิดความตระหนักว่า คนเรานั้นถ้าจะคบกันต้องมีความจริงใจ ต้องซื่อสัตย์ต่อกัน

สัจจะคือความจริงนี้ จัดเป็นข้อหนึ่งในธรรมของฆราวาสผู้ครองเรือน หากผู้ใดสามารถประพฤติจริยธรรมเรื่องสัจจะ คือ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ มีวาจาสัตย์ และมีการกระทำที่จริงจัง ผู้นั้นย่อมประสบความสำเร็จในชีวิตได้ และเป็นที่รักของคนทั่วไป

2.4 จาคะ

สังคมมนุษย์จะดำรงอยู่ได้ด้วยความสงบสุขเรียบร้อย จำเป็นต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปันจึงเป็นสิ่งเติมเต็มส่วนที่ขาดให้บริบูรณ์ ความมีน้ำใจแบ่งปันจึงเป็น

สิ่งสำคัญที่คนในสังคมพึงปฏิบัติแก่กันและกัน ในทางพระพุทธศาสนา เรียกสิ่งนี้ว่า จาคะ แปลว่า การสละ การให้ปัน พระพรหมคุณาภรณ์ (2551: 60) อธิบายว่า คือการเสียสละ ทำให้หมดไปจากตน การให้หรือยอมให้หรือปล่อยสละ ละวาง ที่จะทำให้หมดความยึดติด ถือมันตัวตน หรือลดสละความมีใจคับแคบ หวงเห่น การเปิดใจกว้างมีน้ำใจ การสละสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงใจ รวมไปถึงการสละกิเลส

จาคะคือการเสียสละนี้ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 8 เพลงได้แก่ กลัwn้องมีสองใจ จากทั้งที่เจ็บ, ทางออกคือบอกลา, ผู้แพ้ขอแค่เบอร์, ยอมขาดทุน, รองเท้าน้ำห้อง, เลือกเขาเถิดพี่, อกหักเพราะรักอ้าย

ผู้วิจัย ได้ยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องจาคะ ในเพลงเลือกเขาเถิดพี่ และเพลงกลัwn้องมีสองใจ ดังนี้

เพลง เลือกเขาเถิดพี่ บรรยายให้เห็นน้ำใจของหญิงสาวผู้ต้องการให้ชายหนุ่มผู้เป็นที่รักของตนได้เลือกแต่งงานกับหญิงคนอื่นที่ดีกว่า ความว่า

ตัดสินใจหายหน้า เพื่อหลีกเลี่ยงรักซ้ำที่เป็นสามเส้า

หนึ่งชายสองหญิงแย่งชิงไปแล้วปีแล้ว หลีกทางให้เขาครองรักกับพี่สมใจ

สิทธิน้องคือมาก่อน ส่วนเขามาซ้อนแต่สวยและช่วยพี่ได้

ผิดกับตัวน้องเป็นรองเขาทุกอย่างไป ถ่วงพี่ทำไมตัดใจขอเป็นฝ่ายลา

ควรเลือกเดินทางลาดยางคอนกรีต

ถนนดินในอดีตอย่าคิดเลือกเดินเลยหนา

เลือกเขาดีแน่นอนอย่าแค้นน้องเลยพี่จ๋า

ความหวานสองเราผ่านมาให้ถือเป็นความบังเอิญ

ตัดสินใจหนีหน้า เพื่อหยุดปัญหาที่ค้างคาใจนานเนิ่น

จะไม่ขัดขวางเป็นทางขวางทางเดิน ปล่อยพี่เฟลิตเฟลินคู่เขาเข้างานวิวาห์

(เลือกเขาเถิดพี่. 2548)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเสียสละของหญิงสาวที่มีต่อชายหนุ่มคนรัก การหลีกทางให้ชายหนุ่มคนรักของตน ได้แต่งงานกับผู้หญิงที่มาใหม่ซึ่งมีดีกว่าตน ทั้งในด้านความสวยและฐานะทางสังคมนั้น เป็นการเปิดใจกว้างมีน้ำใจ ยอมสละได้แม้ในสิ่งที่ตนเองหวงเห่นให้กับคนอื่น ตัวเธอเองยอมตัดใจ ยอมเป็นทุกข์ เพื่อความสุขของคนที่เป็นรัก การยอมเป็นฝ่ายที่ไม่สมหวังนี้ ไม่ได้แปลว่า เธอผู้นั้นเป็นฝ่ายอ่อนแอ แต่ตรงกันข้าม เธอยอมเป็นฝ่ายแข็งแกร่ง เพราะสามารถอยู่เหนือกิเลส คือความยึดมั่นถือมั่นได้ ดังนั้น การยอมเสียสละ จึงเป็นจริยธรรมที่เป็นข้อยุติปัญหา สามารถทำให้เรื่องเดือดร้อนวุ่นวายต่างๆ ลงด้วยดีได้ ดังเพลงกลัwn้องมีสองใจว่า

กลัวใครเขามองว่าน้องสองใจ พี่จำต้องหลีกทางไปจากนิยายเรื่องรักสามเส้า

ความรักเราสอง เริ่มหมองเมื่อเธอมีเขาเปิดศึกชิงนางยืดยาว ไม่มีเค้าว่าเขาจะไป

พี่พอรู้ทันเจ้านั้นลั้งเล จะให้รักใคร่ทุ่มเท ก็รวนเรตัดสินใจไม่ได้
 เลือกพี่หรือเขา น้องเจาก็คอยเกรงใจ เมื่อเธอตัดเขาไม่ได้ พี่จึงตัดใจอำลา
 อำลา เพื่อลบสัญญาหัวใจ หลีกไปให้ไกลเส้นทางสายตา
 ให้พี่หม่นหมอง ดีกว่าน้องต้องถูกนิทา เป็นหญิงคบชายหลายหน้า ชาวบ้านนิทาไม่ดี
 ให้ใครเขามองภาพน้องงดงาม ถ้าแม้นมีคนมาถามให้ประณามว่าเป็นเพราะพี่
 ทั้งเธอให้เหงาและเขาเข้ามาพอดี สรุปรว่าใจรักพี่ ชาตินี้ยังดีหลีกทาง.
 (กล้าน้องมีสองใจ. 2550)

จากความข้างต้น ทำให้ทราบถึงความเสียสละของชายหนุ่มโดยการยอมตัดความสัมพันธ์กับหญิงสาวที่ตนรักเป็นห่วง กลัวว่าเธอจะเสียภาพลักษณ์ การยินยอมที่จะเป็นฝ่ายลาจากก็ดี การยอมให้คนประณามก็ดี ล้วนเป็นการเสียสละเพื่อความสุขแก่คนที่ตนรัก การเสียสละนี้เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงน้ำใจอันประเสริฐ ผู้ที่เสียสละแม้จะต้องประสบกับความทุกข์ในเบื้องต้นบ้าง แต่ผลสุดท้ายของการเสียสละนั้น คือหวังความสงบสุขนั่นเอง

2.5 สติสัมปชัญญะ

จริยธรรมที่เกื้อหนุนไม่ให้เกิดความพลั้งพลาดในกิจทั้งปวงมี 2 ประการคือ สติ คือ ความระลึกได้ สัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว (อง .ทุกนิบาต. 20-65 ขุ .อิติ 290)

สติ ความระลึกได้ นึกได้ ความไม่เผลอ การคุมใจไว้กับกิจหรือคุมจิตไว้กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง การจำสิ่งที่ทำและคำที่พูดแม้ผ่านนานแล้วได้ สัมปชัญญะ ความรู้ตัว ความรู้ตระหนักรู้ เข้าใจ ชัดเจน มี 4 อย่าง คือ

1. รู้ชัดว่าเป็นประโยชน์ หรือตระหนักตรงตามจุดหมาย
2. รู้ชัดว่าเป็นสัปปายะ หรือตระหนักว่าเกื้อกูลเหมาะสมกัน
3. รู้ชัดว่าเป็นโคจร หรือตระหนักในแดนของตน
4. รู้ชัดว่าไม่หลง หรือตระหนักในตัวเอง ไม่หลงไหลสับสนพัวพันเพื่อน

การมีสติสัมปชัญญะถือว่าเป็นเรื่องสำคัญทางพระพุทธศาสนา สติกับสัมปชัญญะนั้นเป็นปฏิปักษ์ต่อความประมาท ด้วยเหตุอย่างนี้การมีสติสัมปชัญญะจึงเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าเน้นย้ำมาตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ หลักธรรมนี้เป็นเหมือนหัวใจในการที่จะทำให้คนเราตั้งอยู่ในคุณงามความดี คอยเตือนตัวเองตลอดเวลาว่าควรเร่งรีบทำความดี ดำเนินชีวิตด้วยความมีสติสัมปชัญญะ

จริยธรรมเรื่องสติสัมปชัญญะได้ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 9 เพลง ได้แก่ กรุณาอย่าเผลอใจ, งานหนักรักษาใจ, จงตักถ่วงหน้า, เดือนหงายที่เมืองหลวง, ร่มธรรมนำใจ, ห่วงสาวเสื้อฮั้ว, อยากให้เธอเข้าใจ, เหล้ากลมสุดท้ายและเลิกยาบูชาแม่

ในที่นี้ จะขอยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องสติสัมปชัญญะในเพลง เหล้ากลมสุดท้าย และ เลิกยาบูชาแม่ ดังนี้

เพลงเหล้ากลมสุดท้าย กล่าวถึงเพื่อนสองคนที่ดื่มสุราเพื่อหวังดับทุกข์ แต่ในที่สุดก็ได้สติว่า การดื่มสุรานั้นไม่สามารถจะแก้ไขความทุกข์นั้นได้อย่างถาวร ดังความว่า

(1) กินเหล้ามาสามวันแล้วนะเพื่อน กินสามเดือนสามปีจะดีไหม
คิดอีกทีเขามีสุขเฮาเมาตาย จะไม่เสียเซิงชายหรือเสียเออย
(2) ถึงจะเมาก็ยังดีกว่าสาวหลอกบ่ย่อนยอกกะลอนหลอนใจเอ้อย
(1) คิดอีกทีคิดให้ตื่นเสียวเออย เขาจะเขี่ยขอดค่อนว่าอ่อนแอ
อันสตรีมีมากมายในโลกกว้างจะสิ้นทางสิ้นท่าจนหน้าแดง
คิดคัก ๆ ดูนะแก นะแก แพ้ก็แพ้ เมาก็เมา ไม่เข้าที่
(ลำ) เอาจั่งซี่น้อเสียวจักกลม กลมสั่งลาสาวลง ให้ส่วงหายเบ็ดเมี้ยน
ลาความเพี้ยนความเมาบ่ปวง ถึกแอนลงแอนต้ม กลมนั้นสั่งลา
มายกแก้วขึ้นเสียวดำกัน เมาให้มันสุด ๆ สิ้นสั่งลากลมสุดท้าย
(เหล้ากลมสุดท้าย. 2551)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการได้สติรู้ตัวว่าสุราไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องความทุกข์จากความรักได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อคนเราเกิดความทุกข์มักจะแก้ปัญหาด้วยการดื่มสุราเมรัยหรือทำในสิ่งที่เป็นอกุศลอื่นๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับหลักคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา ในเนื้อหาเพลงนี้ สลา คุณวุฒิได้ถ่ายทอดอารมณ์คนอกหักแล้วมาดื่มเหล้าแต่สุดท้ายก่อนที่จะเลิกดื่มเหล้าก็ได้สัญญาว่าจะดื่มเหล้าเป็นขวดสุดท้าย เป็นที่แน่นอนว่า การหยุดดื่มสุราเมรัยนั้นก็จะทำให้คนเรามีสติสัมปชัญญะเพิ่มมากขึ้น เพราะการแก้ปัญหาด้วยการดื่มเหล้านั้น ไม่สามารถแก้ปัญหาได้เลย ทั้งยังเป็นการเพิ่มปัญหามากยิ่งขึ้น นอกจากเพลงนี้แล้ว สลา คุณวุฒิ ยังได้ถ่ายทอดให้เห็นโทษของการไม่มีสติ ในเพลงเลิกลาบูชาแม่ ที่กล่าวถึงลูกชายที่หลงผิดเพราะคบคนพาล จนติดอบายมุข ทั้งสุราเมรัย และสิ่งเสพติดอื่น ๆ กว่าจะได้สติกลับคืนมาก็สูญเสียทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ดังความว่า

ในกระเป๋ามีไม่ถึงร้อยนั่งใจลอยน้อยใจซีวี่
เป็นเพราะเพื่อนพาเมา เป็นเพราะเหล้าดีกรี
เผาเงินหมดไปฟรีฟรี เพราะควันบุหรีมันขี้หัวใจ
มาคิดได้ยามคิดถึงหน้าแม่ ตัดสินใจแน่วแน่ สีขอเลิกสิ่งเมา
บ่ว่าเหล้าหรือบุหรียาต้อง คั่นเป็นของมีนเมาบอกว่าเขาแต่วันนี้
ไม่มีเงินส่งมาลูกขอเลิกลาบูชาพระคุณ
สิบสองสิงห์วันบุญขอตอบแทนคุณด้วยการทำความดี
ขอบุญนี้ไปฮอดแม่ ผาบุญซาร์รักแท้ลูกชายแม่ผู้อยู่ไกล
ถึงบ่ได้เอาเงินส่งหา ขอทำบุญวันทาเลิกลาบูชาแม่
(เลิกลาบูชาแม่. 2540)

เพลงนี้นอกจากจะกล่าวถึงจริยธรรมด้านกตัญญูทเวทีแล้ว ผู้ประพันธ์แทรกจริยธรรม เพื่อเตือนสติสัมปชัญญะ เพราะไม่ต้องการให้คนเสียใจจากเรื่องราวต่างๆ แล้วหันไปดื่มสุราเมรัย ผู้ดื่มสุราส่วนมากจะขาดสติสัมปชัญญะ และเป็นผู้ประมาท คนเรานั้นถ้าหลงหรือขาดสติก็จะยับยั้งชั่งใจไม่ได้ มัวเมาในความสนุกสนานจนเกินไป บางทีถึงขนาดหมดทุกสิ่งทุกอย่าง ครั้นเมื่อนึกถึงคนที่เรารักแล้วก็อาจทำให้คนเรานั้นมีสติสัมปชัญญะ โดยพ่อแม่ นั่นถือเป็นคนกลุ่มแรกที่ทำให้คนเรานั้นคิดได้ เมื่อยามนึกถึงท่านทั้งสอง ก็จะรู้สึกตัวว่าหลงทางไปมากก็จะกลับกลายมาเป็นคนดีที่มีสติสัมปชัญญะได้ดังเดิม

สติสัมปชัญญะจึงเป็นธรรมที่มีอุปการะมากในการดำเนินชีวิต ผู้ใดไม่ต้องการให้เกิดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในชีวิต พึงมีสติสัมปชัญญะในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ

2.6 หิริ โอตตปปะ

โลกมนุษย์มีความสงบรวมเย็น ผู้คนในสังคมมีความสุข มีระเบียบวินัย ไม่เดือดร้อนสับสน วุ่นวาย ปราศจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพราะมนุษย์มีธรรมค้ำครองจิตใจ จากการประพฤติชั่วทางกาย วาจา และใจ ธรรมนั้นคือโลกบาลธรรม เป็นธรรมที่ค้ำครองไม่ให้มนุษย์ทำความชั่วทั้งปวง ได้แก่ หิริ คือ ความละอายแก่ใจ โอตตปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป (อง. ทุก. 20/255/65)

หิริและโอตตปปะ เป็นจริยธรรมที่ปฏิบัติแล้วสามารถค้ำครองโลกให้อยู่รวมกันด้วยความสงบสุข มีข้อแตกต่างกันในรายละเอียด คือ คนมีหิริ คือบุคคลที่มีความละอายแก่ใจ กล่าวคือผู้นั้นเป็นผู้มีพื้นฐานทางจิตใจดี เป็นผู้มีจิตใจสูงส่งโดยปกติอยู่แล้ว เรียกได้ว่าเป็นผู้มีอุปนิสัยดั้งเดิมดีไม่ชอบทำบาปตลอดจนสิ่งไม่ดีต่างๆ เพราะเกิดความละอายต่อการกระทำที่ไม่ดีนั้น ส่วนบุคคลผู้มีโอตตปปะนั้น ไม่ทำบาปเพราะเกรงกลัวต่อผลแห่งการกระทำบาปที่จะตามมาให้ผลในภายหลัง เช่น กลัวถูกวิญญูชนตำหนิติเตียน กลัวถูกลงโทษเพราะผิดอาญาแผ่นดิน หรือแม้กระทั่งกลัวจะตกไปสู่อบายมี การตกนรก เป็นเปรต อสุรกาย เป็นต้น เมื่อละโลกนี้ไปแล้ว

บุคคลผู้ประพฤติดจริยธรรมทั้งสองนี้แล้ว เท่ากับได้ปิดประตูแห่งความชั่วสองชั้น คือในชั้นแรกได้ปิดเพราะจิตสำนึกละอายที่มีอยู่ในอุปนิสัยสันดานเอง และชั้นที่สองคือ ปิดเพราะไม่ทำเมื่อมีโอกาสทำชั่ว เพราะเกรงกลัวต่อผลของความชั่วที่จะติดตามตัวในภายหลัง ด้วยเหตุนี้เอง จึงจัดว่าเป็นจริยธรรมที่ค้ำครองโลก เพราะความละอายแก่ใจและความเกรงกลัวต่อบาป ได้ปิดช่องทางแห่งจิตที่คิดจะกระทำความชั่วทั้งปวงนั่นเอง เมื่อผู้คนในโลกไม่พากันทำบาปโดยประการต่างๆ สันติภาพ คือความสงบสุขของชาวโลกย่อมเกิดขึ้น โลกจึงดำรงอยู่ด้วยความสงบสุขเพราะไร้ซึ่งการเบียดเบียนกัน

จริยธรรมเรื่องหิริโอตตปปะปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 4 เพลง คือ เต็มใจให้ตัว, ทำบาปบ่ลง, รักได้รับได้ และ สาว ม. ปลายยังอายอีก

ในที่นี้ ขอยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องหิริโอตตปปะในเพลงทำบาปบ่ลง และเต็มใจให้ตัว ดังนี้

เพลงทำบาปบ่ลง กล่าวถึงหญิงสาวผู้มีความละอายและความเกรงกลัวต่อบาปไม่สามารถทำผิดศีลข้อ 3 คือการประพฤติดผิดในกาม ดังความว่า

...บุญบ่สมอ้าย คิดไปปวดดวงแด พ่อฮักแท้แต่ว่าอ้ายบ่โสด
ไอ้สวรรค์ให้รางวัลหรือทำโทษ ถึงได้กำหนดให้มาฮักแฟนเพิ่น...

.....

 เซาส่าเต๋ออ้าย ฮักไปกั๋บดี ให้รักนี้จบลงที่ลาไกล
 ผู้มาหลังก็ต้องเป็นฝ่ายไป เห็นหน้าแฟนอ้ายน้องทำร้ายบ่ลง
 ถึงแม้อ้ายแต่บ่ทำบาบ่บ่ลง

(ทำบาบ่บ่ลง: 2544)

หญิงสาวในเพลงนี้ได้พบรักกับชายหนุ่มคนหนึ่ง แต่ในภายหลังได้ทราบความจริงว่า ชายหนุ่มมีภรรยาและลูกอยู่แล้ว หญิงสาวจึงเกิดความละอายที่ตัวเองจะไปแย่งสามีเขามาครอบครอง เธอคิดไตร่ตรองว่าถ้าหากคบกับเขาต่อไปคงไม่ดีแน่ เพราะจะทำให้ผิดศีล ข้อ 3 คือ การประพฤติดีผิดในในกาม จึงรีบหยุดความสัมพันธ์ในทันที ถึงแม้ว่าเธอจะรักชายหนุ่มมากขนาดใดก็ตาม เธอก็ไม่ยอมที่จะผิดศีลธรรม นับว่าผู้หญิงคนนี้มีจริยธรรมหรือรู้สึกละอายที่จะไปแย่งสามีของคนอื่นและมีโอตตบปะเมื่อเธอคิดใคร่ครวญถึงผลกระทบที่จะตามมาในภายหลัง การบอกเลิกสัมพันธ์กับชายหนุ่มจึงทำให้เรื่องวุ่นวายต่างๆ ที่จะตามมาจบลงได้ การละอายและกลัวต่อบาปของหญิงสาวจึงนำสันติสุขมาสู่ครอบครัวของชายหนุ่มคนนั้นและตัวเธอเองด้วย

ความละอายแก่ใจมักปรากฏคู่กันกับความเกรงกลัวต่อบาป เมื่อใดก็ตามที่บุคคลรู้สึกละอายใจ ในขณะนั้นความเกรงกลัวต่อบาปก็จะปรากฏทันที หากผู้ใดไม่รู้สึกละอายใจในสิ่งที่ผิดก็ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้นั้นไม่ได้เกรงกลัวต่อบาป กล่าวคือ ไม่สะทกสะท้าน หรือ เชื่อในผลของบาปกรรมที่กระทำนั้น ดังปรากฏในเพลงเต็มใจให้ตัว ที่กล่าวถึงชายหนุ่มผู้เต็มใจมอบความรักแก่หญิงสาวที่ตนหมายปอง แม้ว่าหญิงสาวคนนั้นจะหลอกลวงเขาก็ครั้งก็ตาม ความว่า

ตัวโลดถ้าเจ้าบ่ย่านบาป

อ้ายบ่มีเครื่องมือตรวจจับเพื่อให้ทราบอาการบั่นใจ
 นอกจากความซื่อสัตย์ภักดีกับรักแท้ที่ทุ่มเทให้
 หากน้องสืบทอดให้ตายสิ่งนี้อ้ายทำได้คือทน

ตัวโลดถ้าเจ้าบ่ย่านบาป

อ้ายคนนี้แม่ใจมอดดับโปรดทราบรักเจ้าบ่ปลา
 บ่ถอนตัวตัวได้ตัวไปอ้ายเต็มใจให้ตัวบ่ว่า
 ขอแค่ยามฝุ่นซำเข้าตาอาจขอเวลาหลบหน้าไปเหงา

(เต็มใจให้ตัว. 2550)

ในเพลงเต็มใจให้ตัว ชายหนุ่มได้ตัดพ้อหญิงคนรักด้วยความน้อยใจ โดยอ้างเอาเรื่องบาปกรรมมากล่าวแสดง เพื่อให้หญิงคนรักของตนรู้สึกกลัวในบาปกรรมที่จะเป็นผลของการโกหก

การยกเรื่องบาปบุญคุณโทษขึ้นมากล่าวนี้ เพราะเชื่อมั่นว่า ในที่สุดแล้วเมื่อกรรมให้ผล เธอก็ไม่สามารถหลอกใครได้อีกและเธอจะได้ตระหนักถึงรักแท้ที่เรามีให้เป็นอย่างดี

ความละเอียดใจและความเกรงกลัวต่อบาป จึงเป็นธรรมที่คุ้มครองบุคคลให้ห่างไกลจากการทำชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี เมื่อบุคคลทั้งหลายในโลกต่างก็มีจิตใจที่ละเอียดและเกรงกลัวในการทำบาปแล้ว สิ่งเลวร้ายต่างๆ ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ โลกของเราก็จะดำรงอยู่ด้วยความสงบสุข

2.7 ขันติโสรัจจะ

จริยธรรมที่ทำให้เกิดความงดงามแก่หมู่คณะ ป้องกันการทะเลาะวิวาท การกระทบกระทั่งกัน ทำให้เกิดความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เรียกว่าขันติ แปลว่า ความอดทน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 177) ให้ความหมายว่า ความอดกลั้นต่อสิ่งที่ไม่พอใจ, ความอดทน

ชัยวัฒน์ อัตพัฒน (2534: 270) ได้กล่าวถึงประเภทของความอดทนไว้ดังนี้

1. ตีติกาขันติ ขันติอดอม อธิบายว่า ใจของเราธรรมดา ย่อมหิวกระหายอยากเป็นกำลัง อยากในทางที่ชอบบ้าง อยากในทางที่ชั่วบ้าง ใจที่อยากในทางดีทางชอบเป็นใจสูง ใจที่หักห้ามตนเองได้ไม่ให้โลภ โกรธ หลง เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของการอดเปรี้ยวไว้กินหวาน หรือไม่ชิงสุกก่อนห่าม

2. ธิติขันติ ขันติทนทาน ผู้มีใจทนทาน หรือมั่นคง คือทนตรากตรำในการทำงานทั่วไป เช่น ทนต่อความหิว กระหาย เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า มุ่งมั่นประกอบการณ์เป็นสำคัญ และทนลำบากต่อทุกข์เวทนา อันเกิดจากการเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่กระวนกระวายตำรงมั่นในภาวะปกติ เชื่อว่า เป็นผู้มีธิติขันติ

3. อธิวาสนขันติ ขันติอดกลั้น หรือยับยั้งใจไม่ให้โกรธ เมื่อผู้อื่นแสดงกิริยาล้วงล้ำฐานสบประมาท ลบหลู่ซึ่งหน้าก็สู้อทนเพื่อรักษาความเป็นผู้ดีของตน โดยไม่ได้ตอบด้วยกิริยาจากเลวร้าย และไม่เอากรรมชั่วร้ายของผู้อื่นมาใส่ใจ เชื่อว่า ผู้มีอธิวาสนขันติ

บุคคลควรบำเพ็ญขันติใน 4 สถานการณ์ ดังนี้

1. อดทนต่อความลำบาก หมายถึง อดทนต่อการทำงานหนัก ความลำบากตรากตรำ อดทนต่อความเหน็ดเหนื่อย ผู้มีความอดทนเช่นนี้ย่อมทำงานของตนให้สำเร็จ

2. อดทนต่อทุกข์เวทนา หมายถึงอดทนความทุกข์ที่เกิดจากความเจ็บไข้ได้ป่วย อดทนต่อโรคต่างๆ ที่มาเบียดเบียน

3. อดทนต่อความเจ็บใจ หมายถึงอดทนต่อการล่วงเกินด้วยวาจาของผู้อื่น เช่น คำด่าทอ คำสบประมาท วาจาที่หยาบคาย

4. อดทนต่ออำนาจกิเลส หมายถึง อดทนต่อต้นเหตุคือความอยากต่าง ๆ รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่ปล่อยจิตให้ไปตามอำนาจกิเลส เป็นต้น

ลักษณะของขันติมี 3 ประการ คืออดทนข่มใจจากความชั่วให้ได้ อดทนทำความดีต่อไป และอดทนรักษาใจไว้ไม่ให้เศร้าหมอง

ขันติปรากฏใน ธรรมอันธรรมให้งาม ขันติโสรัจจะ จัดว่าเป็นธรรมอันทำให้งาม เพราะผู้ใดก็ตามที่เพียบพร้อมด้วยความอดทนอดกลั้นในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ รักษาความสงบเสงี่ยมทางกาย วาจา ใจ ไว้ได้ ผู้นั้นย่อมเป็นผู้งดงามอยู่เสมอ โสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม อธิษฐานงาม รักความ ประณีต หมั่นจด ระเบียบงดงาม ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า

บุคคลผู้ประพฤติจริยธรรมข้อขันติและโสรัจจะ ย่อมเป็นผู้มีใจหนักแน่น มีเกียรติงดงาม ภาควุฒิ เป็นที่ยกย่องในหมู่คณะ เป็นผู้รักษาความปกติ ทางกาย วาจาและใจไว้ได้ ย่อมประสบความสำเร็จในการทำงานที่ทำเสมอ (อภ. ทุก. 20/410/118)

จริยธรรมเรื่องขันติ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 17 เพลง ได้แก่ ขอทำเพื่ออ้าย ขายแรงแต่งงาน, เข้มแข็งไว้นะ, จากทั้งที่เจ็บ, ตามรอยไม้เรียว, ถนนนักสู้, ทนนาวอิกปี นักสู้ม.3, ไม่หลอกก็โอเค, ยาใจคนจน, โรงเรียนล้างจาน, ลูกสาวนายจ้าง, ส่งอีกส่งแสง, สวาททรหด, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, เหนื่อยไหมคนดี และ อกหักเพราะอ้ายอ้าย

ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องขันติในเพลง นักสู้ ม.3, ขายแรงแต่งงาน และ ขอทำเพื่ออ้าย ดังนี้

ในยุคปัจจุบันได้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้เกิดช่องว่างทางสังคม มีการแบ่งชนชั้นวรรณะทางสังคมกันด้วยความรวย ความจน สภาพสังคมที่บุคคลไม่เท่าเทียมกันอย่างนี้ ย่อมทำให้เกิดการแข่งขันกันสูง การแสวงหาปัจจัยในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องอาศัยความอดทนเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างฐานะของตนให้ทัดเทียมกับคนในสังคม ดังเช่น เพลงที่ขายหนุ่ม ผู้มีวุฒิการศึกษาเพียงมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ต้องมาทำงานหนักเพื่อสร้างฐานะให้ทัดเทียมกับหญิงคนรัก ซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชายหนุ่มต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมากเพื่อให้ได้ความสำเร็จนั้นมา จนสามารถเรียกได้ว่า เขาคือ นักสู้ ม.3 ดังความว่า

...ความหวังยังไกล แต่ใจ ก็ยังมีสิทธิ์
สู้งานให้สม ช่วยแม่พ่อให้พอสบาย
ปริญญาตรี พี่คงตามน้องไม่ติด
ขอเพียงสาวงาม อย่างมองข้าม เมื่อยามได้ดี
เป็นสามัญชนความทน ไม่มีจำกัด
ไอ้หนุ่ม ม.3 จะไม่ทำให้น้องอายคน

หากเทอมหัวใจไม่ปิด รักคง ไม่ติดตรงไหน
แล้วเร่งสร้างตนเร็วไว ให้อ้อ คู่ควรคนดี
จะสร้างปริญญาชีวิต ไวร้อ ร่วมทางชีวิ
เรียนจบปริญญาตรี อย่าลืมพี่ ม.3 ใดๆ
จะลุยด้วยใจยืนหยัดแม้ยัง อยู่ข้างถนน
สาวงามอย่าได้กังวลพี่จะสร้างตนให้น้องภูมิใจ
(นักสู้ ม.สาม. 2544)

สองมือคนจนจะทนเพื่อเจ้า
เพื่อความรักสองเรา พี่ขอเอาหัวใจเดิมพัน
เดินทางจากนมาขายแรงงาน หวังว่าสักวัน ผันเราคงเป็นจริง
ขอเอาแรงกาย และใจมุ่งมั่น
เสียเหงื่อ เพื่อน้องทุกวัน เข้าทำงาน ขายแรงแย่งชิง
เหนื่อยกายก็ทน เพื่อคนรักจริง

ขอเพียงยอดหญิง อย่าทิ้งพี่ไปกลางคัน
 ความรู้ค่า แรงงานก็ราคาสูง
 อุดทนปนทุกข์ เคนbukเดินลุยทุกวัน
 เปลี่ยนแรงเป็นเงิน เผลยกับความรักราน
 จะไปให้ถึงความฝัน ฝันถึงงานวันแต่ง
 (ขายแรงแต่งงาน. 2544)

เพลงขายแรงแต่งงาน แสดงให้เห็นถึงความอดทนต่อความยากลำบากในการทุ่มเทร่างกาย เพื่อแลกเงินตรา ของชายหนุ่มผู้หวังที่จะแต่งงานกับหญิงคนรัก เป็นการอดทนเพื่อความรัก จริยธรรม เรื่องความอดทนนั้นจะต้องมีความสงบเสงี่ยมควบคู่กันไปด้วยจึงจะทำให้ความอดทนนั้นสมบูรณ์แบบ เพราะความสงบเสงี่ยมนั้นจะทำให้บุคคลรักษาความเป็นปกติของตนไว้ได้ กล่าวคือ จะทำให้ผู้ที่ อดทน มีความหนักแน่น มีความภาคภูมิใจสูงามยิ่งขึ้น ดังเพลงต่อไปนี้

คนชักนอกใจถามว่าใครบ่เสียใจบ้าง
 เจ็บอียังสิเท่าทนฟังคนนินทาแฟน
 แต่ที่ยังนิ่งเพราะมีสิ่งหนึ่งอยู่เหนือความแค้น
 คือฮักที่ยังฝังแน่นต่ออ้ายบอกใจให้ทน
 รับใครอีกคนเก็บไว้บนห้องลับใจอ้าย
 ถึงจับบ่ได้ก็รู้สึกได้กลุ่มใจกังวล
 ทำให้รู้ว่าหน้าที่ของแฟนอีกข้อคือทน
 น้ำตาแทบมีเลือดปนเจ็บต้องทนกลืนความเสียใจ
 ขอทำเพื่ออ้ายบอกใจฝึกซ้ำให้ชิน
 สิบได้ยินถึงผู้คนนินทาแค้นไหน
 บ่อยากให้เห็นก็สิบเห็นที่อ้ายเป็นไป
 จะใช้คำว่าฮักอ้ายอธิบายกับทุกคำถาม
 (ขอทำเพื่ออ้าย. 2552)

เพลงขอทำเพื่ออ้าย บรรยายถึงเรื่องราวของความอดทนอดกลั้นของหญิงสาวที่คนรักของเธอประพฤติผิดนอกใจ เธอพยายามอดทนอดกลั้นและใช้ความสงบสยบความเคลื่อนไหว แม้ว่าเธอจะเสียใจขนาดที่ว้าร้องไห้จนน้ำตาแทบมีเลือดปน อันหมายถึงการร้องไห้จนน้ำตาแทบเป็นสายเลือด หรือร้องไห้จนต่อมน้ำตาไม่สามารถผลิตน้ำตาได้ทันก็ตาม แต่เธอก็พยายามใช้ความอดทนอดกลั้น และความสงบเสงี่ยมต่อสู้กับปัญหาเหล่านั้นจนถึงที่สุด เพลงนี้แสดงให้เห็นว่า ชันติโสรัจจะนั้น หาก ผู้ใดสามารถประพฤติปฏิบัติได้โดยสม่ำเสมอ ไม่ย่อท้อ ย่อมนำความสุขมาให้โดยแท้

ชันติโสรัจจะ จึงเป็นจริยธรรมที่ก่อให้เกิดความงดงามทั้งภายในและภายนอก บุคคลผู้ ประพฤติชันติโสรัจจะย่อมปลอดภัยจากการทะเลาะวิวาททั้งปวง และย่อมปราศจากศัตรูดำรงชีวิต ด้วยความเป็นสุข

2.8 กตัญญู กตเวที

จริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความรับผิดชอบต่อความเป็นมนุษย์ บุพพการีบุคคล และกตัญญูกตเวทีบุคคล จัดว่าเป็นบุคคลที่หาได้ยาก เพราะคนที่จะทำคุณต่อบุคคลอื่นก่อนนั้นยากที่จะหาใครทำก่อน และคนที่จะรู้จักตอบแทนคุณอันนั้นยิ่งหาได้ยากกว่า บุพพการี บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน คือผู้มีพระคุณ ได้แก่ มารดาบิดา ครูอาจารย์ เป็นต้น

บุพพการี หมายถึง การช่วยเหลือเกื้อกูลที่ริเริ่มทำขึ้นก่อนเอง โดยมีได้คำนึงถึงเหตุเก่า (อง. ทุก. 20/109) เช่นว่า เขาเคยทำอะไรให้เราไว้ และมีได้หวังข้างหน้าว่าเขาจะให้อะไรตอบแทนเรา อีกความหมายหนึ่งคือ ความเกื้อหนุนช่วยเหลือโดยถือเป็นอันดับแรก การอุปถัมภ์บำรุงเกื้อหนุนนับถือรับใช้ที่ทำโดยตั้งใจให้ความสำคัญนำหน้าหรือก่อนอื่น

กตัญญูกตเวที ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน แยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ กตัญญู รู้คุณท่าน กตเวที ตอบแทนหรือสนองคุณท่าน ความกตัญญูกตเวทีว่าโดยขอบเขต แยกเป็น 2 ระดับ คือ กตัญญูกตเวทิต่อบุคคลผู้มีคุณความดีหรืออุปการะต่อตนเป็นส่วนตัวอย่างหนึ่ง กตัญญูกตเวทิต่อบุคคลผู้ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์หรือมีคุณความดีเกื้อกูลแก่ส่วนรวม เช่นพระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อบพระพุทธรเจ้าโดยฐานที่ได้ทรงประกาศธรรมยังหมูชนให้ตั้งอยู่ในกุศลกัลยาณธรรม เป็นต้น อย่างหนึ่ง

จริยธรรมเรื่องกตัญญูกตเวทีนี้นี้ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 13 เพลง ได้แก่ ขอเวลาบูชาแม่, เขียนฝันไว้ข้างฝา, คิดถึงแม่, จองตักสงฆ์หน้า, ด.ช.ปึกแป้นปึก, ดอกไม้วินมัม, ตกเขี้ยว, ฝากแม่ไว้กับแม่ว, ภาพถ่ายใต้หมอน, แม่พ่อยังรอน้อง, แม่อยากอุ้มหลาน, สาวคาราโอเกะ, และ หยาดเหงื่อเพื่อแม่

ในที่นี้จะยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องกตัญญูกตเวทีในเพลง แม่อยากอุ้มหลาน, หยาดเหงื่อเพื่อแม่ และ จองตักสงฆ์หน้า ดังนี้

เพลงแม่อยากอุ้มหลาน กล่าวถึงชายหนุ่มผู้กำลังอ่อนวอนหญิงสาวให้ตกลงแต่งงานกับตน ดังความว่า

...ลูกผู้ชายต้องกตัญญู น้องเองก็รู้ ประเพณีไทย.

มีแม่กับเขาคณเดียว ถ้าไม่แลเหลียว ก็กลัวเป็นบาปจิตใจ

แมมีเรือนหอรอให้ (เงินทอง แมก็มีให้ใช้)

ตำแหน่งสะใภ้ ก็พร้อมจะยกให้ฟรี.

คุณแม พ่อยากอุ้มหลาน บ่นพี่ทุกวัน สงสารแถมเต็มที

พี่จึงอยาก ขอคำปรึกษา เป็นคู่วิเวห์ กับพี่ได้ไหมคนดี

(แม่อยากอุ้มหลาน. 2544)

เพลงข้างบนนี้ ผู้ประพันธ์นำเสนอจริยธรรมเรื่องความกตัญญูทวดเวที่ ที่บุตรควรที่จะกระทำโดยเฉพาะลูกผู้ชายจะนิยมตอบแทนคุณมารดาบิดาด้วยการบวชเรียน การบวชถือเป็นหน้าที่ของลูกผู้ชายทุกคนที่เป็นชาวพุทธ เพราะมีความเชื่อว่าเป็นการตอบแทนคุณมารดาบิดาที่ดีที่สุด เพลงนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า ลูกผู้ชายทุกคนหลังจากบวชเสร็จ ก็มักจะแต่งงานออกเรือน ในเพลงนี้การแต่งงานก็เป็นวิธีการการที่จะทำให้มารดาบิดาอุ้มใจ เป็นการตอบแทนบุญคุณท่านอย่างหนึ่ง เพราะทำให้ท่านสบายใจ สลา คุณวุฒิ ยังได้ประพันธ์เพลงอื่นอีกเพื่อที่จะเสนอจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ดังความว่า

...ลูกทำงานหนัก เพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน

จิตใจอาวรณถึงตอนแม่นั้นล้าเค็ญ

ชื่นสวสัณสีนเสื้อตัวงามที่เคยได้เห็น

เลี้ยงลูกบนทางล้าเค็ญลูกเห็นแม่เหนื่อยมาพอ

อยู่ กทม. สานก่อเพื่อแม่ทุกอย่าง

ทำงานรับจ้างหาทางสร้างฝันวันรอ

ได้เงินบาทใต้อย่ารอให้แม่ต้องเอ่ยขอ

ส่งรายเดือนมารอคงพอให้แม่สบาย

(หยาดเหงื่อเพื่อแม่. 2545)

เพลงข้างบนนี้แสดงให้เห็นความกตัญญูทวดเวที่ของบุตรอีกประเภทหนึ่งที่ต้องทำงานหนัก เพื่อที่จะส่งเงินไปให้มารดาบิดาได้ใช้จ่าย เพราะความเป็นห่วงท่าน ด้วยฐานะทางบ้านที่ยากจนจึงต้องดิ้นรนเข้ามาในกรุงเทพมหานคร ทำงานหารายได้เพื่อลดภาระหน้าที่ของมารดาบิดา นอกจากนี้ สลา คุณวุฒิ ยังเน้นย้ำจริยธรรมด้านกตัญญูทวดเวที่ด้วยเพลงจงตักถ่วงหน้า ซึ่งกล่าวถึงลูกสาวผู้รำพันถึงแม่ว่าอยากกลับบ้านไปเยี่ยมแม่ ดังความว่า

ลูกห่วงแม่เนะ อยากอยู่พร้อมหน้าอยากมาดูแล

เตรียมซื้อของมาฝากแม่ รับรองแน่ ว่าแม่ชอบ

ตลาดนัดตรงหน้าปากซอย หนูไปเดินบ่อยเดือนละหลายรอบ

เสื้อสวยใส่แล้วดูสาว อีกทั้งรองเท้าแบบที่แม่ชอบ

กระเป๋ารุ่นที่อื่นเทรนด์อยู่ ไม่บอกก็รู้ แบบนี้แม่ชอบ

ความจริงอยากซื้อหลายอย่าง แต่ว่ากะตังค์ถามแล้วไม่ตอบ

จึงห่อรักไว้เป็นหอบ ไว้แทนคำตอบ เมื่อตอนพบกัน

(จงตักถ่วงหน้า. 2550)

เพลงจงตักถ่วงหน้า แสดงให้เห็นว่า วิธีการตอบแทนบุญคุณมารดาบิดาของเด็กสาววัยรุ่นคนหนึ่งโดยการซื้อของฝากต่าง ๆ อันเป็นสิ่งที่แม่ชอบ เป็นที่น่าสังเกตว่าเพลงของสลา

คุณวุฒิ มักจะกล่าวถึงความผูกพันระหว่างลูกๆ กับมารดามากกว่าบิดา สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า บุตรส่วนมากมีความผูกพันกับมารดา เนื่องจากมารดาจะเป็นเหมือนพระคุณ คอยปกป้องโยนบุตร เมื่อเกิดทุกข์ ส่วนบิดาเป็นพระเดช คอยห้ามปรามหรือลงโทษบุตรเมื่อกระทำผิด

ความกตัญญูทวดที่เป็นจริยธรรมที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น นับเป็นเบื้องต้นแห่งสัญลักษณ์ของความเป็นคนดี บุคคลผู้หวังความเจริญในชาติ พึงประพฤติกตัญญูทวด

2.9 บรรพชา

หลักการที่บัณฑิตทั้งหลายได้วางไว้ใน การดำเนินชีวิตเพื่อเป็นอุบายฝึกอบรมตนในทางสงบ เว้นจากความชั่วมีการเบียดเบียนกันและกัน เป็นต้น เรียกว่า บรรพชา หมายถึง การถือบวช การสละเพศฆราวาสผู้ครองเรือน เพื่อปฏิบัติธรรมให้สูงขึ้น เป็นวิธีการสงบระงับจิตใจจากการครองเรือน เป็นการตั้งตนไว้ชอบถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา พุทธทาสภิกขุ (2544: 15-20) กล่าวอธิบายอานิสงส์ของการบวชไว้ 3 ประเภท อานิสงส์ที่จะได้แก่ผู้บวชเอง โดยส่วนใหญ่ย่อมหมายถึงการพ้นไปจากการเผาผลาญกิเลสและไฟทุกข์หรือที่เรียกว่า พระนิพพาน เป็นที่ตั้ง หากไม่ได้ระดับนั้นก็ได้รับรู้ศาสนาที่ตนนับถืออย่างใกล้ชิด อานิสงส์ที่จะพึงได้แก่ผู้อื่น มีมารดาบิดา เป็นต้น หมายถึงการมุ่งตอบแทนพระคุณของผู้มีบุญคุณทั้งหลาย ซึ่งมีมารดาบิดาเป็นประธาน ในการตอบแทนบุญคุณนั้น บัณฑิตทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ได้กล่าวว่าไม่มีอะไรยิ่งใหญ่ไปกว่าการทำให้ผู้มีบุญคุณนั้น ๆ ได้รับความดีความงามอันสูงสุด คือการพ้นทุกข์ ท่านผู้รู้ได้เปรียบความข้อนี้ไว้แม้ หากจะให้มารดาบิดาทั้งสองอยู่บนบ่าของบุตร แล้วพุ่มพรักษามารดาบิดานั้นไม่ให้หนาวร้อนใจ ด้วยการกินอยู่ เป็นต้น บนบ่าโดยไม่ต้องลงสู่พื้นดินเลย เป็นเวลาตลอดกัปตลอดกาลป์ ก็ยังหาจัดว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณมารดาบิดาได้เพียงพอหรือเหมาะสมกันไม่ แต่หากบุตรคนใดได้ทำมารดาบิดาที่เป็นมิจฉาภิกขุให้กลายเป็นสัมมาภิกขุ หรือทำมารดาบิดาที่เป็นสัมมาภิกขุอยู่แล้วให้เป็นสัมมาภิกขุยิ่งขึ้น ขึ้นไปอีกจนถึงกับออกจากทุกข์ได้หมดจดสิ้นเชิง จะเห็นได้ว่า โอกาสแห่งการตอบแทนบุญคุณมารดาบิดาเป็นต้นนั้นนับว่ามีมากที่สุดในการบวช คือว่า ด้วยการบวชนั้น จักทำให้มารดาบิดาเป็นต้นนั้น มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น ได้เป็นญาติใกล้ชิดพระศาสนามากยิ่งขึ้น และอานิสงส์ที่จะพึงได้แก่พระศาสนามันคือ การบวชเป็นการสืบอายุพระศาสนาให้ยืนยาวไป และเมื่อลาสิกขาแล้วย่อมจะสามารถนำหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

การบวชจึงเป็นหลักจริยธรรม ที่จะทำใ้บุคคลพ้นจากทุกข์ จากการเวียนว่ายตาย เกิด หรือหากยังไม่บรรลุถึงขั้นนั้น ก็สามารถเข้าใจปัญหา หรือความทุกข์ของชีวิตมากยิ่งขึ้น

จริยธรรมเรื่องบรรพชา ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 3 เพลง ได้แก่ เพลงบวช ลาสิกขาล่วง, แม่อยากอุ้มหลาน และ อุ้มหมอนในงานบวช ดังความว่า

สละทรงผม ก้มมองผ้าไตร ว่าที่พระใหม่ หัวใจเต้นตึง
ชายชาติอาษา เกิดมาครั้งหนึ่ง บุญส่งแล้วจึง ได้ถือครองผ้าไตร

พอมองแก้มอ้ม แม่ยิ้มแก้มปลั่ง อุ่นบุญล้นหลัง นั่งมองลูกชาย
เกาะชายผ้าเหลือง สมดังตั้งใจ ปากร่ำอวยชัย ตั้งใจนะลูกยา

.....
ที่พึงทางใจ คือพระศาสนา ปลงผมเมื่อคืน พี่แอบกลืนน้ำตา
บวชเข้าพรรษา เพื่ออำลารักลวง ตัดบ่วงมายา หันหน้าเข้าโบสถ์
ข่มหัวใจไม่โกรธ ปลดความหึงหวง ถือโอกาสทำบุญ
ขอบพระคุณพุ่มพวงที่เจ้าหลอมลวง จนพี่เป็นคนดี
นี่คือความใน เบื้องหลังใจของนาค ชีวิตอกหัก ปักใจอีหลี
สู่ความร่มเย็น บำเพ็ญบารมี สักมาอีกทีจะได้ ไม่มีซ้ำใจ

(บวชลาสิญญาลวง. 2551)

เพลง**บวชลาสิญญาลวง** กล่าวถึง ชายหนุ่มผู้กำลังจะเข้าบวชเป็นพระภิกษุเพื่อจำพรรษา
การบวชในครั้งนี้นอกจากจะเป็นการบวชเพื่อตอบแทนบุญคุณมารดาบิดาแล้ว สาเหตุของการ
ตัดสินใจบวชก็เพื่อส่งบรรจบความโศกเศร้าและความโกรธอันเกิดจากหญิงสาวคนรักบอกเลิก การ
บวชแบบนี้เป็นการเห็นทุกขในชีวิตชัดเจนแล้วจึงบวช เปรียบเหมือนบุคคลเป็นไข้แล้วแสวงหายาคือ
ธรรมโอสธเพื่อมารักษาอาการไข้คือความทุกข์นั้น

ตามปกติ กุลบุตรผู้นับถือพระพุทธศาสนา เมื่อมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จะต้องเข้ารับการ
อุปสมบท บวชเป็นพระเพื่อเรียนศึกษาพระธรรมตามประเพณีอันดีงามของไทย ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์
ทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้น เมื่อบวชแล้วลาสิกขาออกไป ก็จะได้ผ่อนนำเอาหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต โดยทั่วไปพุทธศาสนิกชนมีความเชื่อว่า กุลบุตร ผู้บวช
แล้วจะเป็นคนที่เต็มคน เพราะว่าได้ศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม โดยทั่วไปนิยมเรียกผู้บวชแล้วว่า
“ทิต” ซึ่งเป็นคำย่อของคำว่า บัณฑิต คือคนดี คนฉลาด เพราะได้เล่าเรียนหลักธรรมที่จะนำไปเป็น
ข้อปฏิบัติในชีวิตฆราวาสผู้ครองเรือนต่อไป เช่น หลักฆราวาสธรรม หลักธรรมเรื่องการเป็นสามีที่ดี
หลักธรรมเรื่องอิทธิบาท เป็นต้น ฉะนั้น เมื่อกุลบุตรได้บวชเรียนแล้ว นิยมจะสว่ขอหญิงสาวเพื่อ
แต่งงานสืบวงศ์ตระกูล จนมีสำนวนที่นิยมพูดกันติดปากว่า บวชก่อนเบียด ซึ่งหมายถึง ลูกผู้ชายทุก
คนควรบวชเสียเรียนเสียก่อนแล้วค่อย “เบียด” หมายถึงการมีคู่นอนร่วมหมอน อันเป็นการแต่งงาน
นั่นเอง ชายหนุ่มผู้ที่ได้บวชเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงมักจะอ้างการได้บวชนั้น เพื่อเป็นเหตุผลจูงใจในการ
จีบหญิงสาว หรือขอหญิงสาวให้ตกลงแต่งงานกับตน ดังเพลงนี้ว่า

...รักแม่พี่จึงเที่ยวหาเฝ้าชวนขวัญตาให้ช่วยเห็นใจแม่
ปีก่อนแถบหนอยากเห็นผ้าเหลืองพี่ไม่ขัดเคืองบวชให้ตามใจแก
ปีนี้มาบ่นอยากได้หลานมาแลต้องหาทางแก้มีหลานให้แก ไวไว.
(แม่อยากอุ้มหลาน. 2544)

เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงการบวชว่า มีความสำคัญต่อชีวิตกุลบุตร ผู้นับถือพระศาสนา

แม้ในบางครั้งตัวผู้บวชเองไม่เคยมีความรู้สึกที่อยากจะบวช แต่มารดาบิดาผู้เลี้ยงดูก็มักจะแนะนำหรือส่งเสริมให้กุลบุตรได้บวช เพราะผู้ปกครองเหล่านั้นมองเห็นประโยชน์ในการบวชว่า การบวชจะเป็นเข็มทิศสำคัญในการดำเนินชีวิตของชาวพุทธทั้งปวง

บรรพชา คือ การบวชนับเป็นจริยธรรมที่กุลบุตรทุกคน ควรประพฤติ เพื่อขจัดกิเลสและเพื่อศึกษาหลักพระศาสนามาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ทั้งยังเป็นบุญกุศลสามารถตอบแทนผู้มีพระคุณได้อีกทางหนึ่งด้วย

2.10 อิทธิบาท 4

บุคคลจะประสบความสำเร็จในการงานทุกอย่างตามความประสงค์ได้นั้น ต้องอาศัยจริยธรรมเรื่องอิทธิบาท คือ ธรรมที่ทำให้สำเร็จความประสงค์ เป็นธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย (อภิ. วิภง. 35-294 ที่. ปา.11/231 /233) ประกอบด้วยจริยธรรม 4 ประการ ดังนี้

1. ฉันทะ ความพอใจที่จะกระทำในสิ่งนั้น ๆ
2. วิริยะ ความเพียร คือ ความขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง
3. จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตผูกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อยลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ
4. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยังหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ วิถี แกไขปรับปรุง เป็นต้น

จริยธรรมเรื่องอิทธิบาท 4 ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 14 เพลง ได้แก่ เพลงเกิดมาทั้งที, ชายแรงแต่งนาง, คือเจ้าเท่านั้น, งานหนักรักษาใจ, จากบ้านนามาเพื่อรัก, ต้องมีสักวัน, ตามรอยคนสู้, นักสู้ ม.๓, นับหนึ่งครั้งที่ร้อย, นายห้าง ป.6, โรงเรียนล้างจาน, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, เหนื่อยไหมคนดี, อยากเด็ดดอกฟ้า

ในที่นี้ จะไดยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องอิทธิบาทในเพลงต้องมีสักวัน, นับหนึ่งครั้งที่ร้อย, นักสู้ ม.3, เหนื่อยไหมคนดี ดังนี้

เพลงลูกทุ่งโดยส่วนมากมีเนื้อหากล่าวถึงวิถีชีวิตของชาวชนบท จัดเป็นวรรณกรรมแห่งชาวท้องทุ่ง แม้ในปัจจุบันประชากรในประเทศส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม อันเป็นอาชีพดั้งเดิม แต่ก็มีประชากรจำนวนไม่น้อย ที่ต้องอพยพย้ายถิ่นเพื่อการหางาน และประกอบอาชีพอื่นๆ ตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอย่างไรก็ตาม คนเราทุกคนล้วนมีจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือ ต้องการประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ทุกคนล้วนต้องการมีชีวิตที่ดี เป็นอยู่อย่างมีความสุข แม้ว่าบางครั้งนิยามของความสุขของคนแต่ละคนอาจมีความหมายและขีดจำกัดไม่เหมือนกันก็ตาม การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตนี้จะต้องประกอบด้วยจริยธรรมเรื่อง อิทธิบาท กล่าวคือในเบื้องต้นนั้น ต้องมีความพอใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเป้าหมายก่อน

ความพอใจนี้เรียกว่า จันทะ คือ เป็นความยินดี ความต้องการใฝ่ฝัน ประารถนาในสิ่งนั้นๆ ดังเช่น เพลงต้องมีสักวัน ที่กล่าวถึงบุคคลมีใฝ่ฝันว่าจะสำเร็จความปรารถนาสมความมุ่งหมายของตนในสักวันหนึ่งจนได้ ความว่า

ต้องมีสักวัน ต้องมีสักวัน	ท่องคำเดิมฝันพลบใจรอวันที่คอยแสนไกล
วันที่ทุกอย่างเปิดทางให้สมตั้งใจ	ถึงนานเพียงใดหัวใจจะคอยจะทน
.....	
จะรอวันนั้นรอวันที่ฝันเป็นจริง	ได้ทำในสิ่งที่รักแล้วคนเชื่อมั่น
มีเธอเคียงข้างร่วมทางอย่างเข้าใจกัน	ไม่มีคนนั้นคอยกีดกันเหมือนอย่างวันนี้
ต้องมีสักวัน ต้องมีสักวัน	จะเดินตามฝันไม่ท้อไม่หวั่นด้วยแรงที่มี
ขอเพียงเธอรออย่าลา อย่าร้างไมตรี	เป็นคู่ชีวิตในยามที่มีวันนั้น

(ต้องมีสักวัน. 2544)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความพอใจ ความปรารถนาในจุดมุ่งหมายที่ใฝ่ฝัน การตั้งความปรารถนานั้น คือ ตั้งเป้าหมายเพื่อจะประพฤติให้บรรลุถึงความต้องการที่จะดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น เป็นแรงปรารถนาที่จะกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติ เราให้เกิดความพยายามที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ

วิธียะ ความเพียร คือ ความขยันบากบั่น ความพยายามทำกิจไม่ทอดทิ้ง เป็นบันไดขั้นที่ 2 แห่งความสำเร็จ ปรากฏในเพลงที่บรรยายถึงความพยายามของบุคคลผู้ไม่เคยทอดทิ้งความว่า

อย่าหวังว่าใจจะพ่ายให้คำว่าแพ้ ถึงโชคชะตาเรียงแก้ให้เป็น ผู้แพ้บ่อยบ่อย
ตำราคนสู้ไม่ได้บรรจุถ้อยคำว่าถอยจะล้มเป็นครั้งที่ร้อยจะลุกขึ้นมาหยัดยีน

.....

นับหนึ่งใหม่ครั้งที่เท่าไรไรเท่ากันฝึกพูดคำว่า...ช่างมัน กับสิ่งที่เราเสียไป
เริ่มต้นใหม่ตราบใดที่ใจยังเต้นพลบขวัญเมื่อยามล้าเคียด ด้วยคำว่าไม่เป็นไร
จะขอสู้ใหม่เพื่อฝันเพื่อวันที่คอยนับหนึ่งเป็นครั้งที่ร้อยก็พร้อมจะลุยเพื่อเธอ

(นับหนึ่งครั้งที่ร้อย. 2548)

เพลงนับหนึ่งครั้งที่ร้อย แสดงให้เห็นถึงความพยายาม เพื่อให้ประสบความสำเร็จให้จงได้ ถึงแม้ว่าจะต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความท้อถอย แต่ด้วยความเพียรอันแข็งแกร่งประกอบด้วยจิตใจอันห้าวหาญ เชื่อมั่นในเป้าหมายที่วางเอาไว้จึงทำให้บุคคลมีความเพียรไม่สิ้นสุด เพลงลูกทุ่งจำนวนมากได้กล่าวถึงความพยายามสร้างฐานะของฝ่ายชายเพื่อพิสูจน์ให้ฝ่ายหญิงเห็นความจริงใจ ดังปรากฏในเพลงนักสู้ ม.3 ความว่า

... เป็นสามัญชนคนจนไม่มีนามบัตร ทำงานเงินเดือนจำกัดวุฒิใบประกาศ ม.3
ครองตนอยู่ไหว ก็เพราะใจ ได้รักคนงามสาวทุ่งเข้ากรุงเรียนราม สงี่ยมงาม เสริมกำลังใจ

ความหวังยังไกล แต่ใจ ก็ยังมีสิทธิ์ หากเทอมหัวใจไม่ปีตรักคง ไม่ติดตรงไหน
 สู้กันให้สม ช่วยแม่พ่อให้พอสบายแล้วเร่งสร้างตนเร็วไว ให้พอ คู่ควรคนดี
 ปริญญาตรี พี่คงตามน้องไม่ติด จะสร้างปริญญาชีวิตไว้รอ ร่วมทางชีวิต
 ขอเพียงสวามราม อย่างมองข้าม เมื่อยามได้ดีเรียนจบปริญญาตรี อย่าลืมพี่ ม.3 จนๆ
 เป็นสามัญชนความทน ไม่มีจำกัด จะลุยด้วยใจยืนหยัดแม้ยังอยู่ข้างถนน
 ไอ้หนุ่ม ม.3 จะไม่ทำให้น้องอายคนสวามรามอย่าได้กังวล พี่จะสร้างตน ให้น้อง ภูมิใจ
 (นักสู้ ม.3. 2544)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างฐานะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม แม้ว่าชายหนุ่มจะมีการศึกษาที่ด้อยต่ำ แต่ก็มีจิตใจที่ประกอบด้วยความพยายาม ไม่ท้อถอย ความพยายามนี้เองจะเป็นคุณเครื่องให้เขาประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก

การบำเพ็ญเพียรที่ถูกต่อนั้น ต้องเป็นไปตามลักษณะของปธาน 4 คือที่ตั้งแห่งความเพียร ได้แก่

1. สังวรปธาน เพียรระวังไม่ให้กุศลธรรมเกิดขึ้น
2. ปหานปธาน เพียรละอกุศลธรรม ที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป
3. ภวานาปธาน เพียรให้กุศลธรรมเกิดและเจริญยิ่งขึ้น
4. อนรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม (อง.จตุกก. 21/69/96)

นอกจากจะต้องใช้วิริยะ ความเพียรแล้ว จะต้องบันไดแห่งความสำเร็จขั้นที่ 3 คือ จิตตะ มีใจฝึกฝใจจดจ่อ บันไดแห่งความสำเร็จขั้นที่ 4 คือ วิมังสา การพิจารณา ไคร่ครวญหาสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังปรากฏในเพลงเหนือยไหมคนดี ความว่า

เหนือยไหมคนดีมีพี่เป็นแฟน
 ครองรักบนความขาดแคลน ยากแค้นพี่กลัวเธอท้อ
 เราเริ่มจากศูนย์ ลงทุนด้วยความไม่พอ
 ความหวังเที่ยวพังเที่ยวก่อ ประคองกันสู้เรื่อยมา

.....
 พี่ขอขอบคุณที่น้องมีใจ ก่อนนี้ถ้าพี่ผิดไป ต้องขอภัยใจนาง
 ยิ้มเกิดคนดี วันนี้เริ่มมองเห็นทาง
 จับมือลูกเดินเคียงข้าง เราจะสร้างพรุ่งนี้ด้วยกัน
 (เหนือยไหมคนดี. 2543)

การที่เป้าหมายอันเป็นที่หวัง ไม่สำเร็จสมดังความมุ่งหวัง “เที่ยวพังเที่ยวก่อ” นั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเอาใจใส่จดจ่อ มีจิตมุ่งไปสู่ความหวังอย่างไม่ลดละ จนในสุดท้ายย่อม “เริ่มมองเห็นทาง” แห่งความสำเร็จ เพราะใช้ปัญญาไคร่ครวญหาสาเหตุแห่งข้อผิดพลาดและพยายามแก้ไขปรับปรุงจนสามารถสร้างฝันให้สมดังตั้งใจได้

จริยธรรมเรื่องอิทธิบาทนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นคุณเครื่องแห่งความสำเร็จในกิจทุกประการ บุคคลผู้หวังความสำเร็จในการดำเนินชีวิต พึงประพฤติตามหลักอิทธิบาท คือพอใจในสิ่งที่จะ

ทำ มีความเพียรในสิ่งนั้น เอาใจใส่จดจ่อในสิ่งนั้น และพยายามใคร่ครวญหาวิธีแก้ไขอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในสิ่งที่พอใจกระทำนั้น เมื่อกระทำได้ดั่งนี้ย่อมประสบความสำเร็จสมปรารถนา

2.11 พรหมวิหาร 4

การที่มนุษย์จะสามารถดำเนินชีวิตให้ดำรงอยู่ ด้วยความสงบเรียบร้อย มีการเป็นอยู่ที่ดีเลิศ ประเสริฐได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจหลักในการปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายอย่างถูกต้อง เป็นการตั้งใจไว้อย่างเหมาะสม จริยธรรมที่ควรนำมาเป็นหลักในการเป็นอยู่อย่างถูกต้องนี้ เรียกว่า พรหมวิหาร แปลว่า ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำใจอันประเสริฐ, ธรรมประจำใจของท่านผู้มีคุณงามความดีอันยิ่งใหญ่, หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์ตลอดจนสัตว์ทั้งหลายโดยชอบพรหมวิหารธรรมมี 4 ประการคือ

1. เมตตา ความรักใคร่ ปรารถนาจะให้เป็นผู้สุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่สัตว์โลกทั่วหน้า
2. กรุณา ความสงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์
3. มุทิตา ความพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดี มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้มีความสุข
4. อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ ความวางใจเป็นกลางอันจะให้ดำรงอยู่ในธรรม

ตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขูไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมตามที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือผลชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบด้วยตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับที่รับผิดชอบของตน (อภิ. วิภค. 35/369)

พรหมวิหารธรรมนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อัปมัชฌา เพราะแผ่สม่ำเสมอโดยทั่วไปในมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต จัดเป็นกระบวนการพัฒนาจิตที่ดียิ่ง เพราะสามารถทำให้บุคคลผู้ประพฤติเป็นผู้ประเสริฐ เป็นดังพรหมผู้สถิตอยู่ในสวรรค์ชั้นฟ้า

จริยธรรมเรื่องเมตตากรุณา ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 15 เพลง ได้แก่ กอดลาว่าที่, ของหมั่นเป็นของขวัญ, ข้างหลังเมือง, ซอหมักที่บ้านเฮา, ใต้แสงนีออน, ท่องคำว่าทำใจ, น้ำจากฟ้า, บ๊องบ๊องต้องสงสาร, บัวตองต่างเมือง, เบอร์โทรคนเกือบหล่อ, ฝากของกินดองแฟน, ฝากเพลงให้แฟนฟัง, สมรสให้สมรัก, อวยพรข้างรั้ว และ อวยพรน้องเพ็ญ

ในที่นี้ จะไดยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องพรหมวิหาร 4 ในเพลงใต้แสงนีออน, บัวตองต่างเมือง, ข้างหลังเมือง, นักเรียนหลังห้อง, อวยพรข้างรั้ว และ ท่องคำว่าทำใจ ดังนี้

เพลงใต้แสงนีออน และเพลงบัวตองต่างเมือง เป็นเพลงที่กล่าวถึงผู้หญิงที่ถูกหลอกมาขายบริการทางเพศ และการพยายามช่วยให้พ้นจากทุกข์คือบ่วงกามนั้นของชายหนุ่ม ดังความว่า

...เจ้าเขียนบรรยาย ถูกหลอกไปขายที่โรงน้ำชา
พลีกายสังเวทยามา หมดปัญหาหาทางคืนบ้าน
ปวดร้าวดวงใจ พี่เหมือนมีไฟไหม้ลาม
หลับตาเห็นภาพคนงาม ถูกพ่อค้ากามเขาทรมาน
พี่คิดหาทางติดต่อรอหวังกับสายทางการ
เขบอกไม่มีหลักฐาน จึงไม่อาจกันน้องนางออกมา
โกธคดี ปานนี้เจ้าคงซ้ำหม่น ก็ควาก็ค้น ก็หนกับคนแปลกหน้า
อดทนหน่อยน้อง รับรองพี่ให้สัญญา สองมือพี่พร้อมฟันฝ่า
ปลดโซ่กามพาน้องกลับบ้าน

(ใต้แสงนีออน. 2541)

เพลงใต้แสงนีออน บรรยายให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ในช่องโสเภณี ความทรมานทั้งร่างกายและจิตใจของหญิงสาวผู้ถูกหลอกไปค้าประเวณี เป็นสิ่งที่ผู้ประพันธ์เพลงต้องการนำเสนอให้เห็นว่าภายใต้แสงไฟฟ้าอันสุขไสยยามคำคั้นในสถานบริการนั้น ยังมีหญิงสาวอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ยินยอมที่จะประกอบอาชีพขายบริการด้วยความสมัครใจ การทราบข่าวทางจดหมายจากหญิงคนรักแล้วเกิดความรู้สึกเจ็บปวดร้าว ประหนึ่งถูกไฟเผาเผาดวงใจนั้น แสดงให้เห็นความรู้สึกสงสารต่อหญิงผู้เป็นที่รักยิ่งนัก ความรู้สึกสงสารเช่นนี้ ย่อมนำไปสู่การคิดหาวิธีช่วยเหลือ การติดต่อยุทธศาสตร์ให้เข้าช่วยเหลือที่ดี การหาทางช่วยเหลือด้วยสติปัญญาของตนที่ดี แสดงให้เห็นความตั้งใจในการช่วยเหลือหญิงสาวให้หลุดพ้นจากสถานที่อโคจรเช่นนั้นจริง ๆ

อาชีพโสเภณีหรือหญิงขายบริการทางเพศนั้น เมื่อพิจารณาโดยแยกแยะแล้วจะเห็นว่า ไม่มีหญิงคนใดที่มีความคิดอยากประกอบอาชีพที่บ้านทอน ศักดิ์ศรีและลิดรอนสิทธิสตรีเช่นนี้ นอกเสียจากจะมีความจำเป็นด้วยเหตุผลบางประการ ดังเพลงบัวตองต่างเมือง ความว่า

...บัวตอง มาหมองในแดนดอกคูณ	เสียดายความกรุณ อุ่นไฉนแห่งวัยเนื้อเนียน
วัยอ่อนวัยเยาว์อย่างนี้ น่าจะอยู่ในโรงเรียน	ไม่นำมาแะมาเวียน ซ่อนตัวอยู่ในโรงแรม
ดอกไม้กลางป่ามาบานกลางเมือง	กลีบสวยเรือเรือไม่ทนคองเหลือโรยรา
ใครเล่าจะพาน้องคืน	คืนถิ่นดินแดนล้านนา
ใครหนอจะขับน้ำตา	นำพาบัวตองคืนดอย

(บัวตองต่างเมือง. 2546)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นความรู้สึกเห็นอกเห็นใจหญิงสาวชาวเหนือ ผู้อยู่ในวัยอ่อนเยาว์ ต้องจากถิ่นฐานบ้านเกิดมาขายบริการที่จังหวัดอุบลราชธานี ความรู้สึกสงสารเมื่อเห็นโสเภณี ผู้ยังเป็นเยาวชน ผู้ซึ่งโดยวัยแล้วน่าจะเรียนหนังสือตามโรงเรียนมากกว่าจะมาขายบริการทางเพศใน

โรงแรมนั้น เป็นความรู้สึกที่ทนไม่ได้ที่จะเห็นคนอื่นได้รับความทุกข์ยาก การตั้งคำถามว่า ใครจะเป็นคนพาหญิงสาวกลับสู่ภูมิลำเนาเดิมนั้น เป็นการกระตุ้นเตือน ทวงถามจริยธรรมเรื่องเมตตากรุณา ที่คนในสังคมจะพึงมีให้กันได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ในเพลงข้างต้นผู้ประพันธ์ได้ให้โลกทัศน์เรื่องหญิงโสเภณีว่า บุคคลผู้ประกอบอาชีพที่น่าละอายเช่นนี้ ล้วนมีชีวิตจิตใจเหมือนคนทั่วไป คนในสังคมควรพิจารณาและมองโสเภณีเหล่านั้นด้วยความเป็นธรรม ยิ่งควรให้ความเมตตากรุณามากกว่าคนทั่วไป เพราะผู้ประกอบอาชีพเช่นนี้ ได้รับความข่มขืนมากพออยู่แล้ว

เมื่อบุคคลได้พบผู้ตกทุกข์ได้ยากแล้วเกิดความรู้สึกเมตตากรุณา ต้องการจะให้พ้นทุกข์หรือมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่านั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงพรหมวิหารธรรมที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในจิตใจอันประเสริฐ ความเป็นคนมีเมตตากรุณานี้ไม่จำเพาะอยู่ในบุคคลเท่านั้น ยังหมายถึงความเมตตากรุณาต่อสัตว์และสิ่งแวดลอมต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมโลกอีกด้วยดังปรากฏในเพลงข้างหลังเมือง มีความว่า

...เหนื่อยไหมข้าง ข้างเจ้าเหนื่อยไหม

เหนื่อยไหมข้าง ข้างเจ้าเหนื่อยไหมน้ำใสๆ ที่ไหลรินขอบตา

เจ้าร้องไห้หรือยินดีปรีดากับการได้มาเดินเลาะชมเมือง

ข้างเลี้ยงคนแล้วหรือว่าคนเลี้ยงข้าง หรือเจ้ากำลังหลงความรุ่งเรือง

เจ้าเคยหลงป่า บัดนี้กลับมาหลงเมือง

หรือคนใช้เจ้าเป็นเครื่อง มือไ้ทำมาหากิน

ดินหนักๆ เคยเหยียบแผ่นดินนุ่มๆ สุ่มห่มห่มยังเดินดุ่มๆ เป็นอาจิน

เมื่อไหร่เล่าหนอ เจ้าถึงจะได้คืนถิ่น

ไปอยู่ไปกินตามประสาข้างเอย ไปอยู่ไปกินตามประสาข้างเอย

(ข้างหลังเมือง. 2541)

ปัญหาเรื่องการนำข้างเข้ามาหาประโยชน์ในเมืองหลวงหรือเมืองท่องเที่ยว นั้นนับว่าเป็นปัญหาใหญ่ ที่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหานี้ ไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยง่าย สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะผู้เลี้ยงช้างส่วนมากเป็นผู้มีฐานะยากจน ไม่สามารถจะเลี้ยงช้างซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ ซึ่งต้องการอาหารปริมาณมาก ให้มีความสุขสบายได้ จึงหาวิธีการเพื่อให้ตนเองและช้างอยู่รอด ด้วยการพาข้างเข้ามาหากินในเมือง เมื่อเกิดความโลภอย่างนี้ ทำให้ช้างซึ่งควรจะอยู่ในป่า หรือชนบท กลับต้องมาทุกข์ทรมาน เพราะคนเลี้ยงที่ขาดความเมตตากรุณา เพลงนี้จึงเป็นการตั้งคำถามเรื่องความมีเมตตากรุณาของผู้เลี้ยงช้างว่า คนเลี้ยงช้างหรือว่าช้างเลี้ยงคนกันแน่

การได้เห็นผู้อื่นได้ดี แล้วพลอยมีจิตยินดีกับเขาด้วยความจริงใจ ไม่เกิดความรู้สึกอิจฉา ริษยา ความรู้สึกเช่นนี้เรียกว่า มุทิตา ปรากฏในเพลงนักเรียนหลังห้อง ที่บรรยายถึงชายหนุ่มผู้ไม่ตั้งใจเรียนในอดีต ทำให้ปัจจุบันไม่สามารถทัดเทียมกับเพื่อนสาวที่ตนหมายปอง เพราะเธอเป็นคนตั้งใจเรียน จึงได้แต่พลอยยินดีในอนาคตสดใสของหญิงสาว ความว่า

...ข่าวว่าเธอเข้าเรียนมหาลัย	ทางเดินสดใสสอบได้เกรดสูงทุกคราว
ยังนั่งตาแป๋วอยู่หน้าห้องเรียนเหมือนเก่า	นักเรียนหลังห้องอย่างเราฟังข่าวก็พลอยดีใจ
อยากมาซัดใกล้ก็อายถ้าใครเห็นเข้า	หนุ่มยีนส์เสื้อยืดผมยาว กับเขาผู้เป็นเพื่อนใหม่
เปรียบเทียบกันแล้ว เรารู้เธอควรคู่ใคร	ได้แต่ฝากคำอวยชัย จากเพื่อนใจนักเรียนหลังห้อง

(นักเรียนหลังห้อง. 2547)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความพลอยดีใจกับเพื่อนสาวอย่างจริงใจ การที่ชายหนุ่มมองย้อนอดีตตอนที่เคยเรียนหนังสือด้วยกันกับเพื่อนสาว ได้เห็นเหตุแห่งการประสบความสำเร็จของเธอ และตระหนักถึงเหตุแห่งความล้มเหลวในชีวิตของตนเองที่ไม่ตั้งใจเรียน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลแห่งการกระทำตามหลักความจริงที่ว่า เพื่อนสาวของตนนั้นกำลังจะประสบความสำเร็จเพราะตั้งใจเรียน การตั้งใจเรียนทั้งในอดีตและปัจจุบันส่งผลให้เธอมีอนาคตที่สดใสอย่างแน่นอน การได้ฟังข่าวแล้วพลอยดีใจก็ดี การฝากคำอวยพรก็ดี ล้วนเป็นความรู้สึกยินดีที่คนเราควรตั้งใจให้เป็นกุศลอนุโมทนาในความดีที่คนอื่นประสบอย่างจริงใจ

ความรู้สึกพลอยยินดีเช่นนี้ แม้บางครั้ง อาจสร้างความลำบากใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับหนุ่มสาวผู้ที่เคยรักกันมาก่อน แต่เมื่อสามารถทำใจให้เป็นกุศลได้แล้วก็ย่อมจะเกิดมุทิตาจิตได้ ดังเพลงต่อไปนี้ว่า

รอยยิ้มของอ้ายแทนฝ้ายผูกแขน	ก่อนเคยเป็นแฟน แต่สายแนนเฮาบึงถึงกัน
วันแจ้แต่งดอง อ้ายยืนมองที่ข้างรั้วบ้าน	บ่ มีของขวัญ นอกจากรอยยิ้มแทนใจ
ไปงานบ่ได้ กลัวไม่เหมาะสม	หัวนอายเป็นปม ให้น้องตรมหลังแต่งงานไป
สองเฮาผูกพันชาวบ้านทุกคนรู้ได้	หากอ้ายเข้าไป กลัวใจเจ้าบ่าวหมองมัว
รอยยิ้มของอ้ายแทนฝ้ายเส้นขาว	ผูกแขนเจ้าบ่าวให้รับเอาเจ้าสาวผูกใจ
บุญอ้ายบ่สมสิได้ใจมแขนอวยพรใกล้ ๆ	แอบยืนข้างรั้วทำใจได้เพียงส่งยิ้มอวยพร

(อวยพรข้างรั้ว. 2545)

เพลงอวยพรข้างรั้ว กล่าวถึงชายหนุ่มผู้มาอวยพรให้หญิงสาวที่ตนรักที่ข้างรั้วบ้านที่ในวันแต่งงานของเธอ แสดงให้เห็นความรู้สึกพลอยยินดีกับหญิงที่ตนรัก แม้ว่าหญิงนั้นกำลังเข้าสู่พิธีแต่งงานกับชายอื่น การส่งรอยยิ้มอวยพรที่ข้างรั้วโดยไม่เข้าไปร่วมงานข้างในบ้านนั้น ถือว่าเป็นการกระทำที่มีเจตนาดี เพราะช่วยปกป้องไม่ให้เจ้าบ่าวเกิดความรู้สึกอึดอัดใจ หรือหมองมัว ระแวงถึงความสัมพันธ์ของชายหนุ่มและเจ้าสาวที่มีในอดีต หรือหากว่า เจ้าสาวได้พบเห็นชายหนุ่ม แล้วเกิดจิตประวัติถึงความรักครั้งอดีต อาจทำให้เธอรู้สึกไม่ดี ดังนั้น การที่ชายหนุ่มมาอวยพรที่ข้างรั้ว นับว่าเป็นการอวยพรที่ผ่านการไตร่ตรองไว้ ประกอบด้วยความรอบคอบ เป็นน้ำใจอันประเสริฐของชายหนุ่มโดยแท้

การที่ชายหนุ่มแอบยืนข้างรั้วทำใจ แสดงให้เห็นการปรับเปลี่ยนจิตใจที่ทุกข์ตรม เพราะสูญเสียความรักให้เกิดความรู้สึกคลายทุกข์ เป็นการวางท่าทีความรู้สึกต่อบุคคลหรือเหตุการณ์อย่าง

ถูกต้อง เป็นธรรมดาว่า ทุกข์ย่อมเกิดแต่คนที่ตนรัก แต่ในเมื่อชายหนุ่มไม่สามารถจะครองคู่กับหญิงคนรักได้ ย่อมเกิดความรู้สึกและอารมณ์อื่นไม่น่าปรารถนา การพยายามหักห้ามใจจากความทุกข์ และพยายามปรับเปลี่ยนความรู้สึกทุกข์ใจ หรือความรู้สึกเคียดแค้นให้เป็นความรู้สึกพลอยยินดี จึงเป็นการกระทำที่ถูกต้อง

การวางท่าทีอุเบกขา คือวางเฉยเมื่อถึงกาลอันสมควรที่จะปล่อยวางต่อบุคคลผู้ควรแก่การปล่อยวาง ปรากฏในเพลงท่องคำว่าทำใจ ที่บรรยายถึงการทำให้ปล่อยวาง เมื่อคนรักที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาได้ทอดทิ้งไป ในวันที่เขาประสบความสำเร็จ ดังความว่า

...ลืมเมื่อคราวสองเราดินรน ร่วมจนร่วมสู้ฟันฝ่า
พอได้ดีก็ทำเมินหน้า จึงบอกใจว่าพอแล้ว
ยิ่งแค้นผู้แพ้ก็ยิ่งไร้ค่า เศษรักในทางตา ไซ้กล้องสองหายังไม่เห็นแวว
ยิ่งเรียกร้อง เขายังมองเหมือนดังเศษแก้ว
แค้นให้โทรหาขังแห้ว เข้าแถวรอคิวเลิกรา
คิดถึงแค่ไหนคงเลิกโทรไปแว่วอน ต้องใช้คำว่าลาก่อนกับคนที่ใจโหยหา
หยุดแสดงว่ายังมีเรา ปล่อยให้เขารักกันดีกว่า
ถ้าความคิดถึงเข้าตา จะท่องคำว่าทำใจ

(ท่องคำว่าทำใจ. 2550)

เพลงข้างต้น หญิงสาวพยายามทำทุกอย่าง เพื่อให้ชายหนุ่มคนรัก รู้สึกถึงคุณค่าความรัก หรือคุณงามความดีที่เคยมีต่อกัน แม้ทำทุกวิถีทางแล้ว ชายหนุ่มก็ยังไม่เห็นคุณค่า ไม่มีความรู้สึกห่วงหาอาทรเหมือนดังเดิม เธอจึงพยายามทำให้วางเฉย การท่องคำว่าทำใจ ให้รู้จักพอ อันเป็นการปล่อยวางนี้ แสดงให้เห็นถึงการปรับทัศนคติต่อบุคคลที่ควรแก่การวางเฉย ในเวลาที่สมควรแก่การวางเฉย การทำให้วางเฉยย่อมเป็นความรู้สึกที่ประเสริฐ เพราะไม่นำมาซึ่งความหม่นหมองใจ อันเกิดจากความคิดถึงคร่ำครวญคนรักที่จากเธอไป

เพลงและครูเพลงได้ทำหน้าที่ในการเสนอหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นหลักปฏิบัติอันประเสริฐ บุคคลผู้หวังความเจริญแห่งจิตใจ พึงพิจารณาทำความเข้าใจให้ถ่องแท้และประพฤติด้อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายโดยชอบ ตามสมควรแก่กาลและบุคคล เมื่อมีความประพฤติที่ประเสริฐดังหลักพรหมวิหารนี้ก็จะทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข

2.12. ทิฏฐธรรมิกประโยชน์

มนุษย์ล้วนปรารถนา ทรัพย์ ลาภ ยศ เกียรติ ไม้ตรี อันจะก่อให้เกิดความการดำเนินชีวิตเป็นธรรมดา ตามหลักพระพุทธศาสนา การที่มนุษย์จะได้มาซึ่งสิ่งเหล่านี้อันเป็นประโยชน์สุขในการดำรงอยู่ในชาตินี้ จะต้องประกอบด้วยหลักจริยธรรม ที่เรียกว่า ทิฏฐธรรมิกัตถะ หมายถึง วิธีปฏิบัติที่จะเอื้อประโยชน์สุขของการดำเนินชีวิตในชาติภพนี้มี 4 ประการ คือ

1. อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการประกอบ อาชีพอันสุจริต ในการศึกษาเล่าเรียน และในการทำหน้าที่การงาน รู้จักใช้ปัญญามองหาวิธีจัดการ ดำเนินการให้ได้ผลดี

2. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงาน อันตนทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือ เสื่อมเสีย

3. กัลยาณมิตรตา คบคนดีเป็นมิตร คือรู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัย เลือกเสวนา สำเนียงศึกษาอย่างท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

4. สมชีวิตา มีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่ พอดี มิให้ฝืดเคืองหรือสุรุ่ยสุร่ายให้รายได้เหนือรายจ่าย มีการประหยัดเก็บไว้ (อง.อุฎฐก.23/14/289)

ผู้ใดประพฤติตามหลักธรรมทั้ง 4 ประการโดยไม่ขาดตกบกพร่องก็จะเป็นคนร่ำรวย หรือ กลายเป็นเศรษฐี คนโบราณจึงเรียกหลักธรรมนี้ว่า เป็นหลักธรรมของความเป็นเศรษฐี หาก พิจารณาตามคติชนชาวไทยสมัยโบราณนั้น ผู้ใหญ่มักจะท่องอักษรย่อของหลักธรรมนี้ คือ อุ.อา.ก.ส. สามจบแล้วเป่าใส่เกล้าให้เด็กตี๋ม เพื่อเป็นคติเตือนใจผู้ที่ต้องการร่ำรวย จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนจึง จะได้เป็นเศรษฐีอย่างแท้จริง

จริยธรรมเรื่องกสิกรรมมีกัตตะประโยชน์ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 8 เพลง ได้แก่ ดอกหญ้าในป่าปูน, ตามรอยไม้เรียว, โปรดช่วยกันดูแลคนดี, ผู้บ่าวเหรียญบาท, มาจากดิน สร้างฝันด้วยกัน, สองผู้ต้องหา และ อยากเด็ดดอกฟ้า

ผู้วิจัย ได้ยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องกสิกรรมมีกัตตะประโยชน์ในเพลง สองผู้ต้องหา ,ตามรอย ไม้เรียว, โปรดช่วยกันดูแลคนดี และ มาจากดิน ดังนี้

เพลงลูกทุ่งโดยส่วนมาก เป็นเพลงที่กล่าวถึงความรักของหนุ่มสาว วัยหนุ่มสาวเป็นวัยแห่ง การก่อร่างสร้างตัว เพื่อแต่งงานมีครอบครัว อันเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยทั่วไป จริยธรรม เรื่องอุภูฐานสัมปทา ความหมั่นแสวงหาทรัพย์เพื่อสร้างความมั่นคงแห่งชีวิต ปรากฏเป็นจำนวนมาก ดังเพลงต่อไปนี้

...พี่รู้ว่า เคยถูกขอลาพาเจ้ามาจน

จึงมั่นในการสร้างตน ให้ผู้คนถนอมคำนินทา

ตั้งหลักจากรวยรักกัน ต่อจากนั้นค่อยรวบเงินตรา

สร้างตนพันข้อกล่าวหา ตอบทุกสายตาด้วยรักมั่นคง

อยู่กับแม่กับพ่อ แสงแดดทอแสงขอผ้าเย็น

อยู่กับพี่คนรักลำเค็ญ เหงื่อกระเซ็นเจ้ายังสู้ต่อ

น้ำใจที่เจ้ายินหยด แทนคุณก็ซาตักก็คงไม่พอ

บอกย่าใจที่ห้ามท้อ เพื่อวันรอที่เราตามหา

(สองผู้ต้องหา. 2550)

เพลงข้างต้นกล่าวถึง คู่สามีภรรยาที่มาจากครอบครัวฐานะไม่เท่าเทียมกัน โดยที่ฝ่ายชายมีฐานะยากจนด้อยต่ำกว่าฝ่ายหญิง ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบคู่รักคู่นี้ที่ถูกจับตามองจากพ่อแม่ของฝ่ายหญิงและคนรอบข้างว่า ตัวเขาและเธอ เป็นเหมือนสองผู้ต้องหาที่คนอื่นคอยจับตามองอยู่ตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นถึงการสบประมาทชายหนุ่มผู้ทะเยอทะยานเกินฐานะของตน การสร้างฐานะนั้นเป็นเหมือนสิ่งที่ทำให้คนรักมั่นใจในตัวคนรัก ชีวิตการครองเรือนจึงจะมั่นคง ฉะนั้นคนเราจะรักกันเฉพาะด้านฐานะอย่างเดียวเท่านั้นก็หาไม่ แต่การสร้างฐานะนั้นย่อมบ่งบอกถึงภาวะความรับผิดชอบของผู้นำครอบครัวว่าถ้าแต่งงานกับคนนี้แล้วชีวิตคู่จะเป็นอย่างไร เป็นการพิสูจน์ให้พ่อแม่ฝ่ายหญิงเห็นความจริงใจของฝ่ายชาย ในเพลงนี้แสดงให้เห็นว่าความขยันหมั่นเพียรนั้นเป็นหลักจริยธรรมเบื้องต้นที่สามีภรรยาคู่นี้ยึดถือ จนสามารถยกฐานะทางสังคมของตนให้ดีขึ้น การฝ่าฝืนอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความเพียรอย่างไม่ท้อถอย ย่อมนำมาซึ่งความสุขสู่สามีภรรยาคู่นี้ตามที่พวกเขาปรารถนาทุกประการ

การคบคนดีเป็นมิตร เป็นหลักแห่งมงคลข้อแรกที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนในมงคล 38 ประการ การคบบัณฑิตนั้น ย่อมรักษาทรัพย์ไว้ได้ เพราะบัณฑิตจะมีลักษณะของผู้ให้มากกว่าผู้รับ ฉะนั้น การคบคนดีหรือบัณฑิตจึงเป็นสิ่งที่ผู้หวังประโยชน์ในการดำเนินชีวิตนี้พึงปฏิบัติ ดังปรากฏในเพลงที่กล่าวถึงการขอร้องให้ช่วยกันดูแลคนดี เชิดชูคนที่เสียสละ ดังความว่า

กว่าจะมีคนที่ดี ดี ชักคน	ยอมอุทิศตนเพื่อคนส่วนใหญ่
กว่าจะเจอคนที่เราเห็น	ว่าเป็นคนใช่ ต้องรอนานเท่าใดจึงได้มา
แต่คนดีก็อยู่กับเราไม่นาน	โดนแรงเสียดทานโถมจนพ่ายล่า
ใครโง่ไม่เป็นใครเด่นเกินไป	ต้องโดนคนว่า ทำถูกใจช้า ยังด่าทอ
ใช้คนดีเปลืองผิดเคืองคำชม	โยนเรื่องทับถมถึงทนก็ท้อ
เมื่อทำดียากใครอยากจะทำดีต่อ	ก่อนที่คนดีจะท้อจึงร้องขอแรงส่งมา
โปรดช่วยรักษาคนดี	เชิดชูคนที่เสียสละ
ไม่ถูกใจบ้างบางเวลา	อย่าด่วนกล่าวหาจนถอดใจ
โปรดช่วยดูแลคนดี	ให้มีศักดิ์ศรีและยิ่งใหญ่
ปกป้องคนดีให้มีชัย	เพื่อให้ใครใครอยากทำความดี
อยากให้มีคนที่ทำดี มากมาย	ยืนหยัดสู้ไหวแรงใจมากมี
กว่าจะเจอก็ยากนักหนา	ควรรักษาให้ดี ใช้เพชรที่เรามี อย่างรู้ค่า

(โปรดช่วยกันดูแลคนดี. 2550)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นคนดี ว่า เป็นคนที่ยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นคนที่พยายามบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพลงนี้ต้องการให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของคนดี ว่าเป็นบุคคลที่เสียสละเพื่อส่วนรวมเช่นนี้หาได้โดยยาก การปกป้องดูแลคนดี คือการให้กำลังใจในการเสียสละนั้น ยกย่องเชิดชูให้เป็นที่ปรากฏ เพราะเมื่อทำได้เช่นนี้ คนอื่น ๆ ใน

สังคมที่คิดจะทำดี ก็มีแบบอย่าง มีแรงใจที่จะบำเพ็ญความดี แต่โดยส่วนมาก คนในสังคมมักจะมองคนที่ทำความดีในแง่ลบว่า ทำดีเพื่อความเด่นดัง ทำดีเพื่อยากได้หน้าตาหรือชื่อเสียงเงินทองเป็นต้น ฉะนั้น เพลงนี้จึงทำหน้าที่เชิญชวนให้คนดีสามารถทำดีได้อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มการทำความดีในสังคมให้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดคนดีเพิ่มจำนวนมากขึ้นนั่นเอง

บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่จัดเป็นกัลยาณมิตรของคนในสังคมคือ ครู ครูนับว่าเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ เพราะมีหน้าที่สั่งสอนสรรพวิชาและแนะนำการดำเนินชีวิตที่ดีงามให้กับศิษย์ พระพุทธเจ้าทรงแสดงลักษณะแห่งกัลยาณมิตร คือเพื่อนผู้คอยแนะนำ หรือลักษณะของครูที่ดี 7 ประการว่า

1. ปิโย น่ารัก คือ เข้าถึงจิตใจ สร้างความรู้สึกสนิทสนม เป็นกันเอง ชวนใจผู้เรียนให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม
 2. ครู น่าเคารพ คือ มีความประพฤติเหมาะสมแก่ฐานะ ทำให้เกิดความรู้สึกขอบอกใจเป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย
 3. ภาวนิโย น่าเจริญใจ คือมีความรู้จริง ทรงภูมิปัญญาอย่างแท้จริง และเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนเองอยู่เสมอเป็นที่น่ายกย่อง ควรเอาอย่าง ทำให้ศิษย์เอือมอึ้ง และรำลึกถึง ด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจและภาคภูมิใจ
 4. วัตตา รู้จักพูดให้ผล คือพูดเป็น รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าว ตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี
 5. วจนกขโม ทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามแม้จุกจิก ตลอดจนคำล่วงเกินและคำตักเตือนวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ อดทนฟังได้ ไม่เบื่อบ่นหาย ไม่อารมณ์เสีย
 6. คัมภีรญจะ กะถัง กัตตา แกล้งเรื่องล้าลึกได้ คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งซับซ้อนให้เข้าใจได้และสอนศิษย์ให้ได้เรียนรู้เรื่องราวลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป
 7. โน จัฏฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในอฐานะ คือไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียหรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร (อง. สุตตก. 23/33/34)
- ศิษย์คนใดปฏิบัติตามคำพร่ำสอนของครู เขาย่อมประสบประโยชน์เหมือนดังบทเพลงต่อไปนี้

...ผมได้เรียนรู้ ว่าครูรัก ครูจึงเขียน
เมื่อออกโรงเรียน เดินบนสังเวียนนักสู้
ยามเจ็บรำลึก ผมสำนึกถึงคำสอนครู
ขยันอดทนและสู้ เพราะครู ผมจึงได้ดี
ครูครับจำศิษย์คนนี้ได้ไหม กลับมาพร้อมพานดอกไม้
ไหว้ครูผู้เคยปราณี กราบขออภัย
ที่ผมเคยทำตัวไม่ดี ลูกศิษย์ของครูคนนี้
ได้ดีเพราะรอยไม้เรียว.

(ตามรอยไม้เรียว. 2544)

เพลงนี้แสดงให้เห็นความสำคัญครู ครูคือเพื่อน หรือพี่เลี้ยงคนแรกๆ ของศิษย์ ถ้าคนเรา
ได้เพื่อนที่ดีก็เหมือนกับว่าได้ครูบาอาจารย์เพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง เพราะครูนั้นจะสอนให้ศิษย์มีความรู้
ทางด้านวิชาชีพแล้วยังสอนความอดทนและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในชีวิต คอยให้คำปรึกษาในทุกเรื่อง
ทุกปัญหา ฉะนั้นครูจึงถือว่าเป็นมิตรแท้หรือกัลยามิตรที่ศิษย์ควรคบ บุคคลผู้คบคนดีแล้วย่อมได้รับ
คำแนะนำให้ดำเนินชีวิตในทางที่ดีและสามารถบรรลุประโยชน์คือความเจริญรุ่งเรืองในชาติ

การเลี้ยงชีวิตอย่างพอเพียง หมายถึงการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อยัก ไม่ผิดเคืองนัก
รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย ให้มีรายได้อยู่เหนือรายจ่าย และมีการวางแผนในการใช้จ่ายทรัพย์สินที่
หามาได้โดยชอบธรรมตามความเหมาะสม เพลงลูกทุ่งปัจจุบันกล่าวถึงการเข้ามาขายแรงงานของคน
ชนบท เป็นการแสวงหาทรัพย์สินเพื่อสร้างฐานะและจุนเจือครอบครัวตามกำลังความสามารถ การใช้
ชีวิตอย่างพอเพียง เป็นอยู่แต่พอดี ปรากฏในเพลงที่กล่าวถึงหญิงสาวผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต
เธอตระหนักอยู่เสมอว่ามาจากดิน คือ มีชีวิตที่ขัดสนมาก่อน เมื่อมีทรัพย์สินตามโลกนิยมแล้ว ก็ไม่ลืมที่
จะวางแผนในการใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างถูกต้อง พอเหมาะ พอดี ดังความว่า

คนมาจากดิน บ่เคยลืมกลิ่นความจน
ถึงฟ้าบันดล ให้เดินพันความเข็ญใจ
ก็ปีที่เราจากเงาบ้านนา สู่วิวเมืองไกล
เสื่อร้อยเก้าเก้า กระเป๋าทิ้งใบ กับบุฉิม ม.ปลายยังจำได้ดี
ถึงในวันนี้สิ่งที่มีพออยู่สบาย แรงที่เทไปส่งผลให้ยิ้มได้อีกที
แต่งตัวได้บ้าง เดินห้างได้หย่อนเงินค้ำบัญชี
ส่งทางบ้านส่งน้องเรียนดี แต่กลิ่นธุลีดินยังติดใจ
ความสุขสบาย บ่อาจละลายภาพในความจำ
ข้าวเหนียวส้มตำ เป็นแขกประจำกับข้าวยามบ่าย
เมืองใหญ่เมืองนี้เป็นเวทีสู้ บ่ได้เป็นที่อยู่ของใจ
บ้านเฮาร่มเงาป่าไพร ยังเป็นจุดหมายที่ใจรำหา
คนมาจากดิน บ่เคยลืมกลิ่นความจน
ยังจำผู้คนที่ตั้งพันทางน้ำตา กลิ่นหอมหัวใจ
ผู้เคยร่วมทน บนทางผ่านมา ย้าเตือนตลอดเวลาให้รู้ตัวว่า
ก้าวมาจากดิน

(มาจากดิน. 2550)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็น การปฏิบัติตามหลักสมชีวิตา การไม่หลงตัวลืมตนของหญิงสาวว่า
ตนเองเคยเป็นเด็กพื้นเพท้องทุ่งชนบท เป็นการสอนใจให้สำนึกเสมอว่าตนเองมาจากไหน จากมาเพื่อ
ทำอะไร และไม่เคยลืมผู้มีอุปการคุณทุกคนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูรู้คุณผู้อื่น “ส่งทาง
บ้านส่งน้องเรียนดี” นั้นนับเป็นการตอบแทนคุณบิดามารดา เป็นการสงเคราะห์ญาติ ตามหลัก
ญาติตถจริยาเป็นการเอื้อเพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่น้องๆ การประพุดิตนเช่นนี้นับว่าเป็นลูกที่ดี

ได้สร้างสิริมงคลให้แก่ชีวิตตนเอง คำว่า “แต่งตัวได้บ้าง เดินห้างได้หน่อย เงินค้ำบัญชี” แสดงให้เห็นถึงความรู้จักประมาณในการใช้จ่าย ไม่อึดอัด หรือฝืดเคืองจนเกินไป สมชีวิตานี้เป็นบทสรุปของประโยชน์ในโลกนี้ทั้งหมด กล่าวคือ เป็นกระบวนการสร้างสุขตามความสมควรแก่การดำเนินชีวิต ตรงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประสงค์ให้พสกนิกรของพระองค์ได้มีหลักในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้เข้าถึงทางสายกลางของชีวิต และเพื่อคงไว้ซึ่งทฤษฎีของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตซึ่งอยู่ระหว่างสังคมระดับท้องถิ่นและตลอดระดับสากลโลก จุดเด่นของแนวปรัชญานี้คือ แนวทางที่สมดุลโดยชาติสามารถทันสมัย และก้าวสู่ความเป็นสากลได้ โดยปราศจากการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ และการอยู่ร่วมกันของทุกคนในสังคม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทย ต้องประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจ และ ต้องการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพ เพื่อที่จะยืนหยัดในการพึ่งพาตนเอง และ พัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2553)

หลักจริยธรรมเรื่องทฤษฎีธรรมิกัตถะ คือข้อปฏิบัติที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสำเร็จประโยชน์ในชาตินี้ ได้แก่ การขยันหมั่นหาทรัพย์ เมื่อหามาได้แล้วก็รู้จักเก็บ รู้จักรักษา รู้จักใช้จ่าย รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ผู้ที่คอยแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และรู้จักดำเนินชีวิตพอเหมาะพอเพียงกับทรัพย์ที่หามาได้ เป็นหลักธรรมที่บุคคลผู้ปรารถนาความสำเร็จเฉพาะหน้า คือความสุขสมหวังในชีวิต ตลอดจน ลามยศ เกียรติคุณต่าง ๆ พึงชวนชววยปฏิบัติให้ครบถ้วนทุกประการ

2.13 คารวะ 6

ความเคารพ การให้เกียรติ ให้ความสำคัญต่อกันและกัน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสัมพันธ์ของผู้คนที่อยู่ร่วมกันในสังคม เพราะในสังคมที่เราอยู่นี้มีระดับชั้น มีความสำคัญของบุคคลแตกต่างกัน บุคคลผู้หวังความเจริญแก่ตนพึงตระหนักเอาใจใส่ ทำความเข้าใจต่อความสำคัญนั้น นอกจากการใส่ใจในตัวบุคคลแล้ว การมองเห็นความสำคัญที่จะต้องใส่ใจปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ถูกต้องเหมาะสม ย่อมอำนวยความสะดวกเป็นอย่างมาก พระพุทธศาสนามีหลักการในการเคารพเอาใจใส่นี้ เรียกว่า คารวะ อันได้แก่ ความเคารพเอื้อเฟื้อ ความใส่ใจมองเห็นความสำคัญที่จะต้องปฏิบัติต่อสิ่งนั้นๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมมี 6 ประการ

1. ความเคารพในพระพุทธเจ้า
2. ความเคารพในพระธรรม
3. ความเคารพในพระสงฆ์
4. ความเคารพในการศึกษา
5. ความเคารพในความไม่ประมาท
6. ความเคารพในปฏิสันถาร คือการต้อนรับปราศรัย (อง. ฉก. 22/369)

จริยธรรมเรื่องการละ 6 ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 4 เพลง โดยมีความเคารพในพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ จำนวน 1 คือ พระครูผู้สร้าง มีความเคารพในการศึกษา จำนวน 1 เพลง คือ ตามรอยไม้เรียว มีความเคารพในความไม่ประมาท จำนวน 1 เพลง คือ ปักกล้าเจอย่านผลออกด มีความเคารพในการปฏิสังขาร จำนวน 1 เพลง คือ ผู้หญิงสีขาว

เพลงลูกทุ่งโดยส่วนมากเป็นเพลงที่มีเนื้อหาตรงไปตรงมา ใช้ภาษาสละสลวย ทำให้เกิดรู้สึกนุ่มนวล ถ้อยทีถ้อยอาศัย บ่งบอกความเป็นกันเอง ไร้มารยาทไทย ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเพลงแต่ละเพลงนั้นได้รับการกลั่นกรองจากผู้ประพันธ์ซึ่งมีพื้นเพมาจากท้องทุ่ง จนได้รับการขนานนามว่า “เพลงลูกทุ่ง” คือ ผลผลิตที่หลอมรวมความเป็นท้องทุ่ง ผู้ประพันธ์คือลูกหลานผู้ถือกำเนิดจากท้องทุ่ง ดังนั้นจึงหมายถึงเพลงที่มีกลิ่นอายแห่งความเขียวจีของพืชพรรณนานา แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยแท้ ซึ่งเป็นกลีกรรรมชนมาแต่บรรพบุรุษ ถิ่นกำเนิดคือป่าหลอมสำคัญที่จะเป็นสิ่งที่กำหนดทัศนคติ ผู้ประพันธ์ต่อบทเพลงที่รังสรรค์สู่สังคม นักประพันธ์เพลงผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้แสดงความเคารพในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม ในพระสงฆ์ โดยการเขียนเพลงเพื่อประกาศคุณงามความดีของพระรัตนตรัยนั้น ดังบทเพลงนี้ว่า

ฟ้าแจ้งหน้าวัดปากแซงริมโขง สายวารีไหลส่งไหลโค้งหน้าพระองค์ใหญ่
ปากแซงเก่ากาลวันนี้อาสน์ส่องใส เป็นวัดปากแซงยุคใหม่ร่มใจใต้ฟ้านาตาล
เพราะท่านพระครูผู้อาวุโส สุทธิพงษ์ พุทฺธสโร ได้พรพระโตประทาน
หลอมใจลาวไทยให้มาศรัทธาร่วมกัน พัฒนาปากแซงพระลานให้เป็นแหล่งธรรมน้ำใจ
ลานใจผู้เลื่อมใสศรัทธา ถวายบูชาองค์พระเจ้าใหญ่
พระครูปลัดสร้างวัดปากแซงสดใส สถานพระลานวิไลสุขใจใครเห็นรำลือ
องค์ต้องงามล้ำดั่งอินทรีไผ่โฉม ขอยกมือพนมขอพรคุ้มครองคนชื่อ
ช่วยแผ่เมตตาหน้าปากแซงเลื่องลือ ผู้คนได้จาริกชื่อพระครูบุญปากแซง
(พระครูผู้สร้าง. 2543)

พระครูผู้สร้างกล่าวสรรเสริญพระครูปลัดสุทธิพงษ์ พุทฺธสโร เจ้าอาวาสวัดปากแซง ผู้พลิกฟื้นความเจริญให้แก่วัดปากแซง โดยในวัดนี้ยังมีพระเจ้าองค์คือ พระพุทธรูปสำคัญศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมใจของชาวไทยและชาวลาวในละแวกนั้น การแสดงความเคารพต่อพระเจ้าองค์คือ ซึ่งเป็นองค์พุทธปฏิมากรนั้น ถือเป็นการแสดงความเคารพนอบน้อมในพระพุทธเจ้า การกล่าวถึงศรัทธาประชาชนที่เลื่อมใสในท่านพระครูผู้อาวุโส คือการแสดงความรักต่อพระธรรมที่ท่านได้แสดงจนวัดปากแซงนั้นเป็น “แหล่งธรรมน้ำใจ” การแสดงความเคารพในพระครูปลัดสุทธิพงษ์ พุทฺธสโร เป็นการแสดงความเคารพในพระสงฆ์ ดังนั้นในเพลงนี้จึงได้แสดงความเคารพในพระรัตนตรัยอย่างครบถ้วน

การศึกษา จัดว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการดำรงชีวิต เป็นพื้นฐานทางปัญญาสำหรับใช้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ การที่บุคคลให้ความเคารพ คือ ตระหนัก เห็นคุณค่าความสำคัญของการศึกษา ถือว่ามีความเคารพในการศึกษา ดังเพลงตามรอยไม้เรียวว่า

ครูครับจำศิษย์คนนี้ได้ไหม
 การบ้านไม่ทำสอนไม่จำ ช้ายังสอบตก
 ศิษย์คนที่ถูกครูตีกันเขี้ยว
 ต่ำครูลบหลัง แล้วทำตัวเป็นคู่ริ
 ผมได้เรียนรู้ ว่าครูรัก ครูจึงเขียน
 ยามเจ็บรำลึก ผมสำนึกถึงคำสอนครู
 ครูครับจำศิษย์คนนี้ได้ไหม
 กราบขออภัยที่ผมเคยทำตัวไม่ดี

ศิษย์คนที่ครูกลุ่มใจเมื่อตอนผมเรียน ป.6
 ทำตัวเป็นเด็กหัวโจกเรียน ป.6 ตกซ้ำหลายปี
 ทุกครั้งที่โดนไม่เรียนรู้สึกโกรธครูทุกที
 ผมกลับมาแล้ววันนี้ ด้วยความคิดถึงคุณครู.
 เมื่อออกโรงเรียน เดินบนสังเวียนนักร้อง
 ขยันอดทนและสู้ เพราะครู ผมจึงได้ดี
 กลับมาพร้อมพานดอกไม้ไหว้ครูผู้เคยปรารถนา
 ลูกศิษย์ของครูคนนี้ได้ดีเพราะรอยไม้เรียว.
 (ตามรอยไม้เรียว. 2544)

คำร้องข้างต้น บรรยายถึงอดีตลูกศิษย์ผู้เคยมีนิสัยเกเร ไม่ตั้งใจเรียนในสมัยเด็ก ต่อเมื่อโตขึ้นถึงวัยทำงาน ได้รับบทเรียนในการใช้ชีวิต จึงรู้ซึ่งถึงคุณค่าของการศึกษาและเขาได้กลับมากราบขอขมาคุณครูผู้เคยอบรมสั่งสอนสรรพวิชา เป็นการแสดงความเคารพและให้ความสำคัญต่อการศึกษามากขึ้น การศึกษาคือสิ่งที่ควรตระหนัก เขาควรให้ความสำคัญตั้งแต่วัยเยาว์ อย่างไรก็ตามศิษย์ผู้นี้แม้จะไม่ตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาในวัยเยาว์ แต่เมื่อมีวุฒิภาวะและได้ทำงานแล้ว มองเห็นคุณค่าของการศึกษาเช่นนี้ ย่อมประสบความสำเร็จในชีวิตได้

การที่ลูกศิษย์ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ ช้ายังประพฤติดัวไม่เหมาะสม ก้าวร้าวต่อครูบาอาจารย์นั้น เป็นสาเหตุให้เขาต้องได้รับความลำบากในการทำงานหาเลี้ยงชีพ เพราะไม่มีนายจ้างคนใดต้องการคนที่ไม่มีความรู้เข้าทำงาน การไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาในวัยเด็กนับว่าเป็นการดำเนินชีวิตที่ประมาท เมื่อเขาไม่มีความตระหนักในประโยชน์ของความไม่ประมาท จึงทำให้ชีวิตวัยทำงานนั้นประสบความยากลำบากมากกว่าคนทั่วไปที่ตั้งใจเรียนต่อมามากกว่า เมื่อมีสติระลึกได้จึงพยายามดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท

ผู้ที่ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท คือมีการระมัดระวังก่อนที่จะคิด ก่อนที่จะพูด ก่อนที่จะทำ ให้สิ่งต่างๆ ชื่อว่า มีความเคารพในความไม่ประมาท การให้ความสำคัญตระหนักในความไม่ประมาทนี้ปรากฏในเพลงบักลำเจือ ย่านเปลอกอด ที่บรรยายถึงหญิงสาวผู้ปฏิเสธการคบหาฉันชูสาว ต่อชายหนุ่มผู้ที่เธอมารู้ในภายหลังว่าเขามีคนรักอยู่แล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการล่วงประเวณี ซึ่งเป็นการสังฆิศีลธรรมอันดีงาม ดังความว่า

บักลำเจือ ย่านเปลอใจไปกอด
 บักลำเจือ ย่านเปลอแล่นไปกอด
 ต้องฝึกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล
 บ่ยอมรับสายเมื่อยามที่อ้ายโทรหา
 เมื่อสุดทางอีกก็ยามากก็เป็นกิ๊ก
 เป็นมือที่สามเพราะความบ่ฮู้เมื่อผ่านมา

เพราะความคิดหอดบ่เข้าไผออกไผ
 ย่านหาที่จอดให้ความคิดหอดบ่ได้
 ต้องฝึกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล
 น้องขอเดินหลีกจากเส้นทางคบหา
 ไถ่บาปด้วยน้ำตาถอนโบกมือลาแฟนเฟิ่น
 (บักลำเจือ ย่านเปลอกอด. 2550)

ความขำขัน แสดงให้เห็นถึงการใส่ใจในคุณค่าของความไม่ประมาท หญิงสาว เมื่อทราบ ว่าชายหนุ่มที่ตนกำลังคบหามีหญิงคนรักอยู่ก่อนแล้ว เมื่อทราบดังนั้น จึงตั้งอยู่ในความไม่ประมาท พยายามไม่พบปะหรือสนทนาทางโทรศัพท์กับชายหนุ่ม เธอได้ปรับลดความสัมพันธ์ให้เป็นแบบ จันท์พี่น้อง การกระทำของเธอทั้งหมดนี้ล้วนเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการประพฤติดิฉันในกาม ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หากเธอและเขาคบกันแบบสนิทสนมเกินไป การตั้งอยู่ในความไม่ประมาทเช่นนี้ ทำให้เธอพบความสุขในการดำเนินชีวิต

การใส่ใจตระหนักในการต้อนรับแขก ถือว่ามีความเคารพในการปฏิสนธการ ปรากฏในเพลง ผู้หญิงสีขาว ความว่า

ผู้หญิงสีขาว คือชาวพยาบาล	คืนวันผันผ่านยังซึ้งในดวงใจ
ฉันจำได้ดีคืนที่ฉันเจ็บป่วยกาย	ได้ชมซานไปเป็นคนไข้อนาถา
ในคืนเลื่อนรางฉันเห็นนางก้าวมา	ในมือถือยาดวงหน้ามีความหวังโย
มาจับมือน้ำไม่รังเกียจกลิ่นไอ	ฉันลูกชาวไร่เป็นคนไข้จนๆ
กลางคืนมืดมิดดวงจิตปวดร้าว	ผู้หญิงสีขาวเธอก้าวเข้ามา
ยาเม็ดในมือช่วยบำบัดกายา	รอยยิ้มเต็มหน้าช่วยรักษาดวงใจ
เธอคือดอกไม้อยู่ในป่าเหงา	เธอคือสีขาวในโลกสีดำ
เธอคือตัวแทนแห่งเมตตาธรรม	ช่วยอุปถัมภ์คำจุนคนโง่

(ผู้หญิงสีขาว. 2541)

เพลงข้างต้นกล่าวถึงนางพยาบาลผู้มีจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความโอบอ้อมอารีย์ ให้การรักษาคนไข้โดยไม่รู้สึกรังเกียจคนไข้เลย จริงอยู่การรักษาผู้ป่วยใช้นั้น ย่อมเป็นหน้าที่ของแพทย์ พยาบาลทุกคนอยู่แล้ว แต่การดูแลด้วยรอยยิ้ม อันเป็นการแสดงออกถึงการหวังโย อาหารในผู้ป่วย นั้น เป็นการดูแลสุขภาพจิตที่ยาปฏิชีวนะนานาใดก็ไม่สามารถเทียบเทียมได้ ดังนั้น การตระหนักใน การต้อนรับ ด้วยการโอภาปราศรัยด้วยคำพูดอ่อนหวานก็ดี ด้วยการสัมผัสจับต้องร่างกายก็ดี เพื่อ ตรวจอาการของโรคโดยไม่รู้สึกรังเกียจเดียดฉันท์ก็ดี ด้วยการยิ้มแย้มอันเป็นอาการแสดงให้เห็นถึง ความจริงใจ ห่วงใยก็ดี ล้วนเป็นการให้ความสำคัญในการต้อนรับผู้ป่วยผู้เข้ารับการรักษา เมื่อผู้ป่วย ได้รับการรักษาทั้งทางกายคือยาปฏิชีวนะ และทั้งการรักษาทางจิตใจคือ การปฏิสนธการ ต้อนรับ เช่นนี้ย่อมจะหายจากโรคโดยพลัน การตระหนักให้ความสำคัญกับการต้อนรับนี้ เป็นสิ่งที่ทุกองค์กร ควรให้ความสำคัญ เพราะจะเป็นการปิดช่องว่างแห่งความบกพร่องทั้งหลาย ทั้งยังเป็นการสร้าง ไมตรีไมตรีที่มีที่สิ้นสุดอีกด้วย

บุคคลผู้มีความตระหนัก รู้จักเคารพให้ความสำคัญต่อสิ่งที่ควรตระหนักทั้ง 6 สถาน คือ ความเคารพในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เคารพในความไม่ประมาท ในการศึกษา และในการ ปฏิสนธการ ย่อมประสบความสุขเป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป ทั้งยังได้รับความรักเคารพจากผู้อื่นอีก ด้วย ครูบาอาจารย์ย่อมถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ผู้มีความเคารพนั้นโดยไม่ปิดบังอำพราง เขาย่อมเป็น

ผู้มีสติปัญญาที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน มีความคิดที่รอบคอบ สามารถเรียนรู้ได้อย่างฉับไว ตลอดจนสามารถบรรลุคุณธรรมขั้นสูงคือบรรลุผลนิพพานได้โดยง่าย

2.14. อบายมุข 6

การดำเนินชีวิตของปุถุชน ย่อมมีทั้งการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และการดำเนินชีวิตที่ผิดไปในทางไม่ดีไม่งาม คละเคล้ากันไป การดำเนินชีวิตออกนอกกลุ่มนอกทางจากครองธรรมนี้ นับว่าเป็นการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาด ไม่ส่งผลดีต่อชีวิต เรียกว่า อบายมุข หมายถึง ทางนี้จะนำไปสู่ความล่มจมของชีวิต ทางที่จะนำไปสู่ความพินาศและเหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรคฤหบดีบุตร อริยสาวกย่อมไม่เสพทางเสื่อมแห่งโกตะ 6 เป็นไฉน ดูกร คฤหบดีบุตร การประกอบเนื่องๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่ง ความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโกตะประการหนึ่ง การประกอบเนื่องๆ ซึ่งการ เที่ยวไปในตรอกต่างๆ ในกลางคืน เป็นทางเสื่อมแห่งโกตะประการประการหนึ่ง การเที่ยว ดูมหรสพเป็นทางเสื่อมแห่งโกตะประการหนึ่ง การประกอบเนื่องๆ ซึ่งการพนัน อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโกตะประการหนึ่ง การประกอบ เนื่องๆ ซึ่งการคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นทางเสื่อมแห่งโกตะประการหนึ่ง การประกอบ เนื่องๆ ซึ่งความเกียจคร้าน เป็นทางเสื่อมแห่งโกตะประการหนึ่ง (ที.ปา. 11/178-184) ฉะนั้น อบายมุขนั้นสมควรที่คนทั่วไปจะเว้น ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวโดยเด็ดขาด สมดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (2551:152) ได้อธิบายโทษของอบายมุขแต่ละข้อไว้ว่า

1. ดิตสุราและของมีนเมา มีโทษ 6 ประการ

- 1.1 เสียทรัพย์ คือทรัพย์หมดไป ๑ เห็นชัด
- 1.2 ก่อการทะเลาะวิวาท
- 1.3 ทำลายสุขภาพ
- 1.4 เสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง
- 1.5 ไม่รู้จักอาย
- 1.6 บั่นทอนกำลังปัญญา

2. ขอบเที่ยวกลางคืน มีโทษ 6 ประการคือ

- 2.1 เป็นการไม่รักษาตัว
- 2.2 เป็นการไม่รักษาลูกเมีย
- 2.3 เป็นการไม่รักษาทรัพย์สมบัติ
- 2.4 เป็นที่ระแวงสงสัย เป็นผู้ต้องสงสัย
- 2.5 เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือเป็นที่เล้าลือของบุคคลอื่น
- 2.6 นำเรื่องเดือดร้อนมาให้ตนเองและครอบครัว

3. ขอบดูการละเล่น มีโทษคือทำให้การทำงานเสื่อมเสีย เพราะใจกังวลคอยคิดแต่การละเล่น และเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้น

- 3.1 เต็นรำที่ไหนไปทีนั้น
- 3.2 ขับริ่งที่ไหนไปทีนั้น
- 3.3 ดิดสีตีเปา(ดนตรี) ที่ไหนไปทีนั้น
- 3.4 เสภาที่ไหนไปทีนั้น
- 3.5 เพลงที่ไหนไปทีนั้น
- 3.6 เกิดเหิงที่ไหน ไปทีนั้น

4. ดิดการพนัน เป็นนักพนัน เป็นคนที่ชอบเล่นการพนัน มีโทษ 6 ประการคือ

- 4.1 เมื่อชนะยอมก่อเวร
- 4.2 เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์สินที่เสียไป
- 4.3 เสียทรัพย์ ทรัพย์หมดไป ๑ เห็นได้ชัด
- 4.4 เข้าที่ประชุม เขาไม่เชื่อถ้อยคำ
- 4.5 เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง
- 4.6 ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูก

เมียไม่ไหว

5. คบคนชั่ว ทำให้เกิดโทษ โดยทำให้กลายเป็นคนชั่วอย่างคนที่ตนคบทั้ง 6 ประเภท คือ

- 5.1 นักการพนัน
- 5.2 นักเลงผู้หญิง
- 5.3 นักเลงเหล้าและสิ่งเสพติดต่าง ๆ
- 5.4 นักลวงของปลอม
- 5.5 นักหลอกลวง
- 5.6 นักเลงหัวไม้

6. เกียจคร้านทำงาน มีโทษ โดยทำให้ยกเหตุต่าง ๆ เป็นข้ออ้าง ผัดวันประกันพรุ่ง ไม่ทำงาน โภคทรัพย์ใหม่ก็ไม่เกิด โภคทรัพย์เก่าที่มีอยู่ก็หมดไป คืออ้างไปทั้ง 6 กรณีว่า

- 6.1 มักอ้างว่า หนาวนัก แล้วไม่ทำงาน
- 6.2 มักอ้างว่า ร้อนนัก แล้วไม่ทำงาน
- 6.3 มักอ้างว่า เย็นแล้ว แล้วไม่ทำงาน
- 6.4 มักอ้างว่า ยังเข้าอยู่ แล้วไม่ทำงาน
- 6.5 มักอ้างว่า หิว กระจายน้ำ แล้วไม่ทำงาน
- 6.6 มักอ้างว่า อิ่มนัก แล้วไม่ทำงาน

จริยธรรมเรื่องอบายมุข 6 ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 5 เพลง โดยเป็นอบายมุขในข้อติดสุราและของมีนเมา จำนวน 5 เพลง คือ พี่เมาวันเขาหมั้น, ล้างแค้นด้วยน้ำตา, เลิกยาบ้าแม่, เหล้ากลมสุดท้าย, อยากให้เธอเข้าใจ เป็นอบายมุขในข้อชอบเที่ยวกลางคืน จำนวน 1 เพลง คือ อยากให้เธอเข้าใจ เป็นอบายมุขในข้อคบคนชั่วเป็นมิตร จำนวน 1 เพลง คือ เลิกยาบ้าแม่

ผู้วิจัย ได้ยกตัวอย่างจริยธรรมเรื่องอบายมุข 6 ในเพลงเลิกลาบ้านแม่และพี่เฒ่าวันเขาหมั่น ดังนี้

ในเพลง เลิกลาบ้านแม่ กล่าวถึง ชายหนุ่มผู้หลงผิดคบคนชั่วเป็นมิตร ประพฤติชั่วเหลวแหลกดื่มสุราเมรัยและสิ่งเสพติดให้โทษต่าง ๆ กระทั่งวันหนึ่ง เมื่อวันแม่แห่งชาติเวียนมาบรรจบ เขาจึงได้สติ คิดทบทวนการใช้ชีวิตที่หลงผิดและคิดตอบแทนบุญคุณมารดาด้วยการ

(ลำ) หนีจากบ้านมาทำงานไกลถิ่น พอได้กินสับมือ ถือเงินได้กับนาน
 ค่าเช่าบ้าน เซารถสามะปี คันเงินเก็บพอมีกาหม่อมวนมาชวนกั๊ง
 ตกลงก็เลยยกจนเป็นคนติดเหล้าเมายา วันที่สิบสองเวียนมา คิดเห็นหน้าแม่คนรอคอย
 อยากกลับไปกราบแทบเท้า ให้แม่เอามือลูบท้ายทอย
 ในกระเป๋าเงินมีไม่ถึงร้อย นิ่งใจลอยน้อยใจชีวิต
 เป็นเพราะเพื่อนพาเมา เป็นเพราะเหล้าดีกรี
 เมาเงินหมดไปฟรี เพราะคว้นบุหรณ์ขี้หัวใจ
 (ลำ) มาคิดได้ยามคิดเห็นหน้าแม่ ตัดสินใจแน่วแน่ สิบขอเลิกสิ่งเมา
 บ่ว่าเหล้าหรือบุหรณ์ยาต้อง คั้นเป็นของมีนเมาบอกว่าเขาแต่วันนี้
 (เลิกลาบ้านแม่. 2542)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นว่า อบายมุข 6 เป็นสิ่งที่มีโทษมาก นำความเสื่อมมาสู่บุคคลโดยฝ่ายเดียว ทำให้เกิดความประมาทอันนำไปสู่ความผิดพลาดในการใช้ชีวิต การคบเพื่อนชั่วเป็นอบายมุข ทางแห่งความเสื่อมด้านแรกที่ชักนำให้ลูกในเรื่องนี้เดินทางผิด คือ การชักนำให้ดื่มเหล้าเมายา เงินทองทรัพย์สินสมบัติที่เขาหามาได้ยอมหมดไปเพราะถูกเพื่อนที่ไม่ดีนั้นปอกลอกจนหมดตัว เมื่อสิ้นเนื้อประดาตัวแล้ว เขาจึงเห็นโทษของอบายมุขอย่างชัดเจน เกิดความตระหนักและตั้งใจแน่วแน่ที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยการหมั่นทำความดี จะเห็นได้ว่า อบายมุข สามารถเปลี่ยนแปลงนิสัยคนดีให้ดำเนินชีวิตไปในทางเสียหายได้ ในสังคมไทยการดื่มเหล้า นับเป็นอบายมุขที่ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเกิดเหตุการณ์ดีหรือร้าย มักนิยมเฉลิมฉลองความสำเร็จหรือดับทุกข์โศกด้วยสุรากันทั้งนั้น ดังเพลงว่า

ฟังเสียงโห่แซว จากแถวคุ้มบ้านของเจ้า	สิบดูเรื่องราวจึงรู้ว่าเขาหมั่นเธอ
คำต้องเป็นแสน แห่แหนมาวางเสนอ	ได้ฟังแล้วซึ้งจนเชอ ไม่คิดว่าเธอจะยอมรับหมั่น
รักพี่เลยฟาลว หยิบเหล้าขาวมาเทลงแก้ว	หมดทางเสียแล้ว ความรักที่รอมานาน
ต้องกลืนเหล้าขาวให้ความเมาลบความร้าวราน	โซเซไปดองานหมั่น ให้มันเข้าใจให้พอ
ยืนข้างเล้าไก่ มองไปบนเรือนน้องหมั่น	ไอ้หนุ่มคนนั้นสวมแหวนหมั้นให้เธอแล้วหนอ
เขาวางสินสอดพี่ต้องหยอดเหล้าขาวลงคอ	ให้ฤทธิ์แอลกอฮอล์สยบความท้อแทนการร้องไห้
เสียงฮ้องแซวแซว หมั่นกันแล้วชื่นใจหนอเจ้า	เตรียมเป็นเจ้าสาวให้เจ้าบ่าวเคล้าคลอชื่นใจ
พี่กอดเหล้าขาว แต่เขากอดเธอแนบกาย	ยืนซึ้งที่ข้างเล้าไก่ หมดความหมายได้เพียงความเมา

(พี่เฒ่าวันเขาหมั่น. 2546)

เพลงข้างต้นกล่าวถึงชายหนุ่มผู้เมาสุรา ในวันที่คนรักของเขาหลับใหลกับชายคนอื่น เขาใช้การดื่มสุราเป็นวิธีดับทุกข์ เป็นวิธีแก้ปัญหาในการสูญเสียความรักครั้งนี้ เพลงนี้แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเกิดความทุกข์โศกอะไรก็ตาม การดื่มสุราเพื่อให้เกิดความเมเมาเป็น การแก้ปัญหาเบื้องต้นของปุถุชนทั่วไป เพราะหลงคิดว่าสุราจะทำให้ลืมความทุกข์โศกได้ แท้จริงแล้วฤทธิ์สุราทำให้ลืมความทุกข์โศกได้ชั่วขณะ แต่ไม่สามารถจะแก้ปัญหา หรือดับทุกข์ได้ในระยะยาวได้ การดื่มสุราเพื่อดับทุกข์นี้สะท้อนให้เห็นถึงนิสัยไม่กล้าเผชิญความจริง และเป็นมิจฉาปฏิบัติ การปฏิบัติผิดที่ยอมรับทัศนคติผิดสืบๆ กันมา เพราะการดื่มสุรา ไม่ได้ช่วยให้แก้ปัญหาอะไรได้เลย ซ้ำยังเป็นการทำลายสติปัญญาและทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมยิ่งขึ้น

อบายมุขทั้ง 6 ประการนี้ คือ ดินสุราและของมีเมา ชอบเที่ยวกลางคืน ชอบเที่ยวดูการละเล่น คบคนชั่ว และเกียจคร้านทำงาน นับเป็นทางแห่งความฉิบหายโดยแท้ บุคคลผู้หวังความเจริญในตน ไม่ควรกระทำ ควรละและควรเพิ่มพูนจริยธรรมที่ตรงข้าม เช่น การคบคนดี ขยันหมั่นเพียร เป็นต้น ให้มากขึ้น เมื่อสามารถเว้นอบายมุขได้แล้วพยายามปฏิบัติในสิ่งที่ดี ที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ย่อมนำพาชีวิตให้เจริญรุ่งเรืองได้

2.15 ทิศ 6

หน้าที่ทางสังคมอันสำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ คือการปฏิบัติต่อกันและกันอย่างถูกต้อง พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่องนี้ไว้ในเรื่องทิศ 6 ทรงตรัสแก่สังคาลมาณพ ผู้กำลังไหว้บูชาทิศทั้ง 6 ตามคำที่พราหมณ์ผู้เป็นบิดาของเขาสั่งสอนไว้ก่อนถวายชนม์ พระพุทธองค์ได้ตรัสแนะนำการปฏิบัติในทิศ 6 อันถูกวิธีว่า คือการปฏิบัติต่อบุคคลผู้แวดล้อมตัวเรา บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเราดุจทิศต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรานั้นเอง ได้แก่

1. ปุรัตถิมทิศ คือทิศเบื้องหน้า มารดาบิดา
 2. ทักขิณทิศ คือทิศเบื้องขวา อาจารย์
 3. ปัจฉิมทิศ คือทิศเบื้องหลัง บุตรภรรยา
 4. อุตตรทิศ คือทิศเบื้องซ้าย มิตร
 5. เหนือภูมิทิศ คือทิศเบื้องต่ำ ป่าว
 6. อุปริมทิศ คือทิศเบื้องบน สมณพราหมณ์
1. ปุรัตถิมทิศ คือ ทิศเบื้องหน้า มารดาบิดา บุตรพึงบำรุงด้วยสถาน 5 ดังนี้คือ
 - 1.1 ท่านได้เลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
 - 1.2 ทำกิจของท่าน
 - 1.3 ดำรงวงศ์สกุล
 - 1.4 ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก
 - 1.5 เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

มารดาบิดา ย่อมอนุเคราะห์บุตรดังต่อไปนี้

- 1.1 ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว
- 1.2 ให้ตั้งอยู่ในความดี
- 1.3 ให้ศึกษาศิลปวิทยา
- 1.4 หาภรรยาที่สมควรให้
- 1.5 มอบทรัพย์ให้เมื่อถึงเวลาสมควร

2, ทักขณทิส คือ ทิศเบื้องขวา อาจารย์ ศิษย์ต้องบำรุงดังต่อไปนี้

- 2.1 ด้วยลูกขี้นีนรับ
- 2.2 ด้วยเข้าไปนินคอยรับใช้
- 2.3 ด้วยเชื่อฟัง
- 2.4 ด้วยอุปัฏฐาก
- 2.5 ด้วยเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ

อาจารย์ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนะนำดี
- 2.2 ให้เรียนดี
- 2.3 บอกศิลปะให้สิ้นเชิง
- 2.4 ยกย่องให้เป็นที่ยปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง
- 2.5 ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย

3. ปัจฉิมทิส คือ เบื้องหลัง ภรรยา สามีพึงปฏิบัติต่อภรรยาดังนี้

- 3.1 ด้วยยกย่องว่าเป็นภรรยา
- 3.2 ด้วยไม่ดูหมิ่น
- 3.3 ด้วยไม่ประพฤติก่อล่วงใจ
- 3.4 ด้วยมอบความเป็นใหญ่ให้
- 3.5 ด้วยให้เครื่องแต่งตัว

ภรรยาควรบำรุงสามีดังต่อไปนี้

- 3.1 จัดการงานดี
- 3.2 สงเคราะห์คนข้างเคียงของสามีอย่างดี
- 3.3 ไม่ประพฤติก่อล่วงใจสามี
- 3.4 รักษาทรัพย์สมบัติที่สามีหามาได้
- 3.5 ขยันไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง

4. อุตตรทิส คือ ทิศเบื้องซ้าย มิตร พึงบำรุงดังนี้

- 4.1 ด้วยให้ปัน
- 4.2 ด้วยเจรจาถ้อยคำไพเราะ
- 4.3 ด้วยประพฤติประโยชน์

4.4 ด้วยความเป็นผู้มีตนเสมอ

4.5 ด้วยไม่แก้งกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

มิตรย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรดังต่อไปนี้

4.1 รักษามิตรผู้ประมาทแล้ว

4.2 รักษาทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว

4.3 เมื่อมีภัยเอาเป็นที่พึ่งพำนักได้

4.4 ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ

4.5 นับถือตลอดถึงวงศ์ของมิตร

5. เภฏจิมทิส คือ ทิศเบื้องต่ำ บ่าว นายพึงบำรุงดังนี้

5.1 ด้วยจัดการให้ทำงานตามสมควรแก่กำลัง

5.2 ด้วยให้อาหารและรางวัล

5.3 ด้วยรักษาพยาบาลในเวลาเจ็บไข้

5.4 ด้วยแจกของมีรสแปลกประหลาดให้กิน

5.5 ด้วยปล่อยสมัย

บ่าวย่อมอนุเคราะห์นายดังต่อไปนี้

5.1 ลุกขึ้นทำการงานก่อนนาย

5.2 เลิกงานทีหลังนาย

5.3 ถือเอาแต่ของทีนายให้

5.4 ทำการงานให้ดีขึ้น

5.5 นำคุณของนายไปสรรเสริญในที่นั้น ๆ

6. อุปริมทิส คือ ทิศเบื้องบน สมณพราหมณ์ พึงบำรุงดังต่อไปนี้

6.1 ด้วยกายกรรม คือ จะทำอะไรก็ประกอบด้วยเมตตา

6.2 ด้วยวจีกรรม คือจะพูดอะไรก็ประกอบด้วยเมตตา

6.3 ด้วยมโนกรรม คือจะคิดอะไรก็ประกอบด้วยด้วยเมตตา

6.4 ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู คือ มิได้ห้ามเข้าไปในบ้านเรือน

สมณพราหมณ์เมื่อได้รับการบำรุงดังนี้แล้ว ย่อมบำรุงตอบดังนี้

6.1 ห้ามไม่ให้กระทำความชั่ว

6.2 ให้ตั้งอยู่ในความดี

6.3 อนุเคราะห์ด้วยใจอันงาม

6.4 ให้ได้ฟังสิ่งที่ไม่เคยฟัง

6.5 ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง

6.6 บอกทางสวรรค์ (ที. ปาฎิ. 11/196-204/202-206)

จริยธรรมเรื่องทิศ 6 ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 18 เพลง โดยเป็นทิศเบื้องบน มารดาบิดา จำนวน 4 เพลง คือ งานหนักรักษารักใจ, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, แม่อยากอุ้มหลาน , ภาพถ่าย

ใต้หมอน เป็นทศเบื่องขวา อาจารย์ จำนวน 2 เพลง ด.ช.ปึกแป้นปึก, ตามรอยไม้เรียว, เป็นทศเบื่องหลัง บุตรภรรยา จำนวน 2 เพลง บรรจเป็นคนรู้ใจ, ผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน เป็นทศเบื่องซ้าย จำนวน 4 เพลง คือ ขอรักน้องสาวเพื่อน, ตัดใจเกิดเพื่อน, ล้างแค้นด้วยน้ำตา, ลืมเขาเกิดเพื่อน, เหล้ากลมสุดท้าย เป็นทศเบื่องต่ำ ป่าว จำนวน 2 เพลง คือ ศิลปินลูกจ้าง, กลับบ้านบ่ได้, เป็นทศเบื่องบน จำนวน 2 เพลงคือ พระครูผู้สร้าง, ปลาร้าสัจจร

ในที่นี้ จะได้แสดงตัวอย่างจริยธรรมเรื่องทศ 6 ในเพลง หยาดเหงื่อเพื่อแม่, งานหนักรักษาใจ, แม่อยากอ้มหลาน, ด.ช.ปึกแป้นปึก, ตามรอยไม้เรียว, บรรจเป็นคนรู้ใจ, ผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน, ขอรักน้องสาวเพื่อน, ลืมเขาเกิดเพื่อน, กลับบ้านบ่ได้, ศิลปินลูกจ้าง, ปลาร้าสัจจร และ พระครูผู้สร้าง ดังนี้

มารดาบิดาจัดเป็นทศตะวันออกหรือทศเบื่องหน้า เพราะเป็นผู้มีอุปการะแก่เรามาก่อนนั่นเอง ฉะนั้น จึงเป็นบุคคลทางสังคมที่เราต้องสัมพันธ์ เป็นกลุ่มแรกที่เราต้องปฏิบัติตอบแทน การปฏิบัติต่อมารดาบิดานั้นปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ที่กล่าวถึงลูกชายที่ทำงานหนักในเมืองกรุงเทพมหานคร เพื่อตอบแทนบุญคุณของมารดา ที่เคยเลี้ยงดูตนเองมาด้วยความยากลำบาก ดังความว่า

ลูกทำงานหนักเพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน	จิตใจอาวรณถึงตอนแม่นั้นล้าเค็ญ
ชื่นสวสักผืนเสื้อตัวงามบ่เคยได้เห็น	เลี้ยงลูกบนทางล้าเค็ญลูกเห็นแม่เหนื่อยมาพอ
อยู่ กทม. ซานก่อเพื่อแม่ทุกอย่าง	ทำงานรับจ้างหาทางสร้างฝันวันรอ
ได้เงินบาทใต้อย่ารอให้แม่ต้องเอ่ยขอ	ส่งรายเดือนมารอคงพอให้แม่สบาย
ผ้าชิ้นผืนใหม่ถูกใจซื้อมาใช้หน่อย	อาหารอร่อยถูกปากแม่อย่าห้ามใจ
งานหนักงานเบาจ้างใครเขาทำแทนก็ได้	เก็บแรงไว้กอดลูกชายในวันทีกลับคืนนา
ลูกทำงานหนัก เพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน	สิ่งใดบั้นทอนปล่อยวางเสียบ้างเกิดหนา
ลูกเสียเหงื่อไปบ่เสียตายดอกนะแม่จ๋า	ขอเพียงวันลูกคืนนาได้เห็นแม่มีความสุขใจ
	(หยาดเหงื่อเพื่อแม่. 2545)

เพลง หยาดเหงื่อเพื่อแม่ แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตนต่อบุพการี ข้อที่ว่า ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ ลูกชายในเพลงนี้ พยายามทำงานเพื่อนำเอาเงินค่าแรง มาปรนนิบัติตอบแทนบุญคุณ ให้ท่านได้รับความสุขสบายมากกว่าที่เป็นอยู่ การที่ลูกชายได้บำรุงมารดาเช่นนี้ เพราะตระหนักดีว่ามารดาของเขานั้นเคยเลี้ยงเขามาด้วยความยากลำบาก เมื่อเขาปฏิบัติตามหลักกตัญญู กตเวทีเช่นนี้ เขาย่อมเป็นผู้สมควรได้รับทรัพย์สินมรดกและความอดทนในการทำงานย่อมส่งผลให้เขาแสวงหาทรัพย์ได้และสามารถดำรงวงศ์สกุลไว้ได้

มารดาบิดา ย่อมอนุเคราะห์ด้วยการห้ามปรามจากความชั่ว ดังปรากฏในเพลงงานหนัก รักษาใจ ความว่า

...ยี่งานเป็นหลักคิดมากถ้าพักใจนิ่ง	ยืนสูความจริงถูกทั้ง ด้วยมือคนรัก
เพื่อนบอกให้เมาดื่มเหล้าแล้วลืมไม่ยาก	คิดถึงคำแม่เคยทักอย่าให้ ความรักทำลาย

พิชรักฝังใจขับให้ ไหลมาพร้อมเหงื่อ
ใช้ความอ่อนล้าข่มตาหลับลืมเสีย

ความเหงายึดเยื้อให้เหงื่อ ล้างจางจากใจ
ไม่ได้ขยันอดใครเป็นเพราะใจหมั่น

(งานหนักรักษาใจ. 2545)

งานหนักรักษาใจ แสดงให้เห็นว่าการที่ลูกไม่หันไปพึ่งสุราในการแก้ปัญหา รัก เพราะคิดถึง คำสั่งสอนที่แม่เคยตักเตือนเอาไว้ มารดาบิดานอกจากจะห้ามปรามจากความชั่วแล้วยังต้องให้บุตร ธิดาตั้งอยู่ในความดีด้วย ปรากฏในเพลงที่มารดาอยากให้ลูกบวชเพื่อศึกษาเล่าเรียนก่อนแต่งงาน ครองเรือน ว่า

...รักแม่ พี่จึงเที่ยวหา	เฝ้าชวนขวัญตาให้ช่วยเห็นใจแม่
ปีก่อนแม่บ่นอยากเห็นผ้าเหลือง	พี่ไม่ขัดเคืองบวชให้ตามใจแ
ปีนี้มาบ่นอยากได้หลานมาแล	ต้องหาทางแก้มีหลานให้แ
ลูกผู้ชายต้องกตัญญู	น้องเองก็รู้ประเพณีไทย
มีแม่กับเขาคนเดียวถ้าไม่แลเหลียว	ก็กลัวเป็นบาปจิตใจ

(แม่อยากอุ้มหลาน. 2544)

การที่แม่อยากให้ลูกบวช ก็เพื่อต้องการให้ลูกได้ศึกษาพระธรรม อันจะเป็นหลักในการ ดำเนินชีวิต ให้ลูกตั้งอยู่ในความดี และสามารถประกอบชีวิตและสร้างครอบครัวให้มีความสุขความ เจริญในภายภาคหน้าได้

ทิศเบื้องขวา คือครูบาอาจารย์ จัดว่าเป็นทักษิณบุคคล ผู้ควรแก่การบูชา การปฏิบัติต่อครู บาอาจารย์ ปรากฏในเพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึงเด็กชาย ผู้ที่มีความความฉลาดน้อย เรียนหนังสือไม่เก่ง แต่เมื่อโตขึ้นเขากลับได้มาสร้างคุณงามความดีให้กับโรงเรียน ดังความว่า

...บักปิกหายไปหลายปีผ่านผัน	แต่วันหนึ่งนั้นครูทุกคนก็แปลกใจ
ปิกกลับบ้านมาพร้อมผ้าป่ากองใหญ่	นำเงินมาให้ครูพัฒนาโรงเรียน
ขณะที่คนเรียนดีหนีหาย	เป็นเจ้าเป็นนายไม่เคยมาแะเวียน
แต่บักปิกแป้นปิกในวัยเรียน	กลับมาแะเวียนด้วยน้ำใจทั้งดงาม
สิ่งตอกย้ำถึงความเป็นคน	ใช้อยู่ที่ผลของการเรียนดี
คนเรียนเก่ง คดโกงก็มากมาย	คนเรียนดี ขี้โกงก็มากมาย
คนเรียนเก่ง คดโกงก็มากมาย	คนเรียนดี ขี้โกงก็มากมาย

(ด.ช.ปิกแป้นปิก. 2544)

เพลง ด.ช.ปิกแป้นปิก แสดงให้เห็นการปฏิบัติบำรุงครูอาจารย์ในข้อที่ว่า ได้ปรนนิบัติ ช่วย บริการด้วยความเคารพ ได้แก่การจัดกองผ้าป่ามามอบให้ทางโรงเรียน แม้ว่าเด็กชายปิกแป้นจะอ่อน ด้อยทางสติปัญญาในการศึกษาเล่าเรียน แต่เต็มเปี่ยมด้วยกตัญญูทศเวที ได้สละทรัพย์ที่หามาได้

ด้วยความพยายามอันชอบธรรมมอบให้เป็นเครื่องบูชาคุณครู นับว่าได้ปฏิบัติต่อครูอาจารย์อันเป็น
ทิศเบื้องขวาได้อย่างดี

ครูอาจารย์ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ ด้วยการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี สร้างเครื่องคุ้มภัยใน
สารทิศ คือ สอนให้รู้จักเอาตัวรอดในการเลี้ยงชีพ ให้มีความราบรื่นสามารถยืนหยัดอย่างภาคภูมิใจ
ในสังคมได้ด้วยดี ความสำเร็จของลูกศิษย์ปรากฏในเพลงตามรอยไม้เรียว กล่าวถึง การสำนึก
ตระหนักและการกลับมาสักการบูชาคุณของครูบาอาจารย์ ผู้เคยสั่งสอนและสร้างเกราะคุ้มภัยแก่ตน
ความว่า

ผมกลับมาแล้ววันนี้ด้วยความคิดถึงคุณครู

ผมได้เรียนรู้ว่าคุณรัก ครูจึงเขียน

ยามเจ็บรำลึกผมสำนึกถึงคำสอนครู

ครูครับจำศิษย์คนนี้ได้ไหม

กราบขอภัยที่ผมเคยทำตัวไม่ดี

เมื่อออกโรงเรียนเดินบนสังเวียนนักร้อง

ขยันอดทนและสู้ เพราะครู ผมจึงได้ดี

กลับมาพร้อมพานดอกไม้ ไหว้ครูผู้เคยปรานี

ลูกศิษย์ของคุณครูคนนี้ได้ดีเพราะรอยไม้เรียว

(ตามรอยไม้เรียว. 2544)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงอำนาจของคำสั่งสอนที่สามารถเป็นเครื่องคุ้มครองภัยในทุก
สารทิศ การสำนึกตระหนักในคำสั่งสอนของครูที่เคยสั่งสอนไว้ในห้องเรียนเมื่อครั้งอดีต ได้
กลายเป็นภูมิคุ้มกันในการต่อสู้ชีวิตในวัยทำงาน และผลแห่งการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูนั้นเอง
ทำให้เขาสามารถเอาตัวรอดในสังคม และประสบความสำเร็จได้

ปัจฉิมทิศ ได้แก่ บุตรภรรยา จัดว่าเป็นทิศเบื้องหลัง เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง การ
ปฏิบัติต่อภรรยา ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ที่กล่าวถึงการยกย่องภรรยาว่าเป็นคนรู้ใจ เพราะเธอได้
ปฏิบัติตัวต่อสามีได้เป็นอย่างดี และสามารถจัดงานบ้านได้เรียบร้อยจนเกิดความประทับใจของสามี
เป็นอย่างมาก ความว่า

เวลาเลิกงานกลายเป็นสวรรค์สำหรับใจพี่

ชีวิตเริ่มมีน้ำตาลคำว่าบ้านเริ่มมีความหมาย

ใจเคยชินซาอยู่กับความเหงาเมื่อคราวไรคู่

เลิกงานจากเคยท่องไปหาจุดหมายที่ใจเสาะหา

คำพูดเพราะเพราะกับน้ำเย็นรอในแก้ว

คือสิ่งที่ใจได้เจอได้รับจากเธอยามท้อ

ตั้งแต่มีเจ้าคนดีมาทำหน้าที่เป็นศรีเรือนใจ

อยากกลับไปถึงไวไวเพื่อจิบน้ำใจให้คลายความล้า

เมื่อเจ้าเข้ามาฟื้นฟูความเป็นอยู่ก็ดูโสภา

วันนี้เพื่อนชวนต่อหน้ายังกล้าเอ่ยคำว่าพอ

หนูนัดที่เตรียมไว้แล้วหอมแก้มที่เอียงไว้ออ

เข้าบ้านมีคนยิ้มรอใครหนอจะอยากไปไหน

(บรรจุเป็นคนรู้ใจ. 2549)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นการยกย่องภรรยาว่าเป็นแม่ศรีเรือน สามารถเปลี่ยนสามีให้เป็น
คนดีมากขึ้นกว่าเดิม เธอทำหน้าที่ของภรรยาได้ไม่ขาดตกบกพร่อง ทำให้สามีเกิดความอึดอ้อมที่ได้
ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ภรรยาที่ดีนั้นต้องเป็นคนที่ขยันในหน้าที่การงานทั้งปวง การยืนหยัดร่วมทุกข์ร่วม
สุขกับสามีคือคุณสมบัติที่ดีของภรรยา ดังปรากฏในเพลงผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน ความว่า

...ขออยู่เคียงอ้าย ได้ยินบ่เสียงใจยินยัน
 จะไปด้วยกัน ถึงทางเส้นนั้นต้องเจออะไร
 บอกเลื่อกคนอื่น อย่าเว้าอีกเต๊อ ฮู้บ่บ่ใจ
 ต้องบอกครั้งที่เท่าไร ว่านอกจากอ้ายฮักไผ่เป็น
 หนักหรือลำเค็ญ ยากเย็นจะช่วยประคอง
 ถึงบ่มีเงินมากอง แต่มีใจให้ร้อยเปอร์เซ็นต์
 กุมมือบอกอ้าย อย่าหวั่นไหวให้ความจนเห็น
 ขับเหงื่อที่ใจกระเซ็น ด้วยฝ่าเย็นที่ชื่อว่าแฟน
 (ฝ่าเย็นที่ชื่อว่าแฟน. 2552)

ฝ่าเย็นที่ชื่อว่าแฟนแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ ไม่นอกใจสามีและความขยันในการทำงาน พร้อมที่ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆไปกับสามีการปฏิบัติต่อสามีเช่นนี้ ย่อมนำความสุขมาสู่ครอบครัวเป็นการสงเคราะห์ที่สามีภรรยาปฏิบัติต่อกันและกัน

อุตตรทิศ ทิศเบื้องซ้ายได้แก่มิตรสหายเป็นผู้ช่วยให้ข้ามพ้นอุปสรรคและเป็นกำลังสนับสนุนให้ความสำเร็จมิตรปรากฏในเพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึง การขอความช่วยเหลือของมิตรด้วยความว่า

- (1) หมู่เอ๋ยหมู่อยากไห้หมู่ช้อยเฮาได้บ่
 - (2) เว้าออกมาเลยหมอมียังน้อเฮาอินดีสิช้อย
 - (1) บ่มีอีหยังหลายดอกเพียงแต่โตออกปากมาว่าช้อย
 - (2) มาซ่างเว้าคือเด็กน้อยมีหยังให้ช้อยกับออกมาแน่ดี
 - (1) หมู่เอ๋ยหมู่เรื่องมีอยู่หนอยเดียวคือว่า
 - (2) เอ้าก็ฟ้าวบอกมาเฮาสี้ได้หาทางช่วยเสียที
 - (1) ก็คือเฮามักน้องสาวเพื่อนจีบหลายเดือนแต่ก็มิดจีลี
 - (2) มาหลอยคือปลาเข้าหลี่เรื่องแบบนั้ก็ตัวใครตัวมัน
- (ขอรักน้องสาวเพื่อน. 2551)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นความจริงใจต่อกันของมิตรสหาย การช่วยเหลือการร่วมทุกข์ร่วมสุขเป็นคุณสมบัติของมิตรที่ดี มิตรที่ดีนั้นย่อมรักษามิตรผู้ประมาทแล้วและไม่ละทิ้งในยามทุกข์ยากดังปรากฏในเพลงลิ้มเขาเถิดเพื่อน ความว่า

- (1) เพื่อนเอ๋ยเพื่อนเรามาเยือนวันเพื่อนเศร้าซิม
 แปลกใจวันนี้เห็นเพื่อนทำทางเหมือนเพื่อนคิดมากเงียบซิม
 สงสารเห็นเพื่อนนั่งซิม เพื่อนบอกเรามามีปัญหาอะไร
- (2) ขอบใจเพื่อนมากนะเพื่อนแะมาเยี่ยมเยือนคราเราเศร้าใจ
 จะเปิดเผยเรื่องที่เศร้าเกิดกับเราความหวังวอดวาย

แฟนเราเพื่อนเอ๋ยเปลี่ยนใจ เขามีใหม่ตัดใจลืมเรา

(1) ปัญหาเศร้าผู้สาวลืมปาล้อย ปัญหาเพียงเล็กน้อย เล็กน้อย ให้เขากลุ้มหม่อ

(2) หมูปะยัยซำตีม ดีใจ ยามผัดหวังยังมีหมูที่ดีควั่ว

(1) ตัดเขาออกจากหัวใจ เขาทำเราได้อายาลัยอาวรณ์ ตั้งหลักอย่าให้ใจอ่อนแอ

อย่าแสบคนลงกะล่อน

(2) เพื่อนเอ๋ยเรานั้นคนใจอ่อน ต้มเหล้าปลอบใจร้องให้ทุกวัน

(ลืมเขาเกิดเพื่อน. 2551)

เพลงข้างต้นกล่าวถึง การปลอบใจเพื่อนให้หายโศกเศร้าจากความทุกข์ที่เกิดเพราะความรัก การปลอบประโลมมิตรผู้ทุกข์ใจ และเตือนสติมิตรผู้ประมาทในเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กลับได้สติดังเดิม

เหฐภูมิทศ ทิศเบื้องล่าง ได้แก่คนรับใช้และคนงาน เป็นผู้ทำงานต่างๆ เป็นฐานกำลังให้ งานประสบความสำเร็จ บุคคลผู้เป็นนายควรบำรุงคนรับใช้และคนงานด้วยวิธีต่างๆ เช่น จัดการ สวัสดิการดี มีการให้เบิกเงินล่วงหน้าในคราวจำเป็น เป็นต้น นับเป็นน้ำใจ เป็นการให้สวัสดิการที่เหมาะสม ดังปรากฏในเพลงกลับบ้านบ่ได้ ความว่า

ยืมเงินเจ้านาย ซื้อของฝากส่งมาเบ่งแวง	เลื้อหมากกะแลง โตงมาด่อนแม่ใหญ่
ซื้อปืนฉีดน้ำ ฝากหลานย่านเพิ่นฮ้องให้	ฝากความในใจ ปลอบน้องประคองสัญญา
.....	
กลับบ้านบ่ได้ ย้อนอายหาเงินปัทน	พ่อแม่อายนั้น วอนน้องช่วยดูแลถ่า
เงินที่เก็บไว้ อายกะขอใส่ซองผ้าป่า	อย่าเคียดให้อายเด้อหล่า เถิงบ่มากะฮักคือเก่า

(กลับบ้านบ่ได้. 2545)

เพลงข้างต้น กล่าวถึงสาเหตุของการไม่สามารถกลับบ้านตามที่ให้สัญญากับหญิงคนรักได้ เพราะขาดเงินทอง การที่เจ้านายของเขาให้ยืมเงินเพื่อซื้อของฝากคนทางบ้านนั้น นับเป็นเจ้านายผู้มีน้ำใจ เป็นเจ้านายที่ดีเพราะมีหลักปฏิบัติในการบำรุงขวัญลูกจ้างได้เป็นอย่างดี

คนรับใช้หรือคนงานย่อมอนุเคราะห์ผู้เป็นนายด้วยการทำงานอย่างทุ่มเท ให้สมกับค่าจ้างที่เจ้านายจ่ายให้ การปฏิบัติต่อเจ้านายนี้ปรากฏในเพลง ศิลปินลูกจ้าง บรรยายถึงชีวิตลูกจ้างว่าเปรียบดังศิลปิน ดังความว่า

จะหนัก จะเหนื่อย จะเหงา พวกเราก็ยังยิ้มได้
ถึงฐานะเป็นผู้รับใช้ แต่มีหัวใจเป็นศิลปิน
เข้างานลูกจ้างเปื้อนฝุ่น ยังต้องลงทุนพลัดบ้านมาไกล
สวรรค์ให้แรงมาจ่าย แต่บ่ได้ให้โชคมาค้าจุน
ได้ทำงานให้คนมีบุญ ก็หอมละมุนแล้วชีวิตเรา
ทำตัวง่าย ง่าย ดิด ดิน ฟังคำคนหมิ่นเป็นเพลงเติมแรง

ความสุชาคาบ่แพง นายยิ้มแห่งแห่ง ให้ก็ยั้งลืมหงา
 นายยิ้มแห่งแห่ง ให้ก็ยั้งลืมหงา
 เต็มที่กับงานทุกคราว คติใจเราคือ บ่เป็นไร
 (ศิลปินลูกจ้าง. 2550)

เพลงศิลปินลูกจ้าง ได้แสดงให้เห็นถึงการอนุเคราะห์ของลูกจ้างที่มีต่อเจ้านายคือเต็มทีกับงานทุกคราว มีความขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด การยกย่องเจ้านายว่าเป็นคนมีบุญนั้น แสดงให้เห็นถึงการประกาศเกียรติคุณ หรือทัศนคติที่ดีต่อเจ้านาย

อุปริมทิศ คือ ทิศเบื้องบน ได้แก่สมณพราหมณ์ การที่จัดไว้ทิศเบื้องบนเพราะเป็นผู้สูงส่งด้วยคุณธรรม และเป็นผู้นำทางใจ ขรราวาสผู้ครองเรือน ย่อมบำรุงสมณพราหมณ์คือพระสงฆ์ ด้วยการคิดพูดทำในสิ่งที่ดีงาม ตลอดจนอุปัฏฐากบำรุงด้วยปัจจัยสี่ ตามโอกาสอันควร ดังปรากฏในเพลงปลาร้าสัญจร ที่กล่าวถึงการกลับมาบ้านเกิดของชาวอีสาน ผู้กลับมาพร้อมกับกองผ้าป่า ความว่า

...แก้มอ่อนๆ	ให้คอยก่อนเนื้อเย็น
เก็บเงินไว้พอแก่ความจำเป็น	จะจากป่าซีเมนต์สู่ชายคาบ้านเฮา
ชวนพวกพ้องตั้งเป็นกองผ้าป่า	แห่กันมาถวายวัดบ้านเฮา
คอยทำเต๋อ คอยผูกแขนหมู่เฮา	จะย่อนคิ่นถิ่นเก่า ดั่งนกกาถิ่นคอน

(ปลาร้าสัญจร. 2546)

เพลงข้างต้น ทำให้ทราบว่าพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวไทยเป็นอย่างมาก เมื่อใดก็ตามที่คนพลัดถิ่นได้กลับมาเยี่ยมบ้านเกิดเมืองนอน สิ่งแรกที่ทำคือการรวมตัวที่วัด นับว่าวัดเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนทั้งหมด การได้ทำนุบำรุงศาสนาหรือพระสงฆ์ด้วยการทำบุญทอดถวายผ้าป่า เป็นกิจกรรมที่ขรราวาสผู้ครองเรือนได้ปฏิบัติต่อพระสงฆ์เพื่อแสดงออกถึงการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี

พระสงฆ์เมื่อได้รับการบำรุงจากญาติโยมแล้วย่อมอนุเคราะห์ขรราวาสผู้ครองเรือน ด้วยการห้ามปรามจากความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี เป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวบ้านได้ ดังปรากฏในเพลงพระครูผู้สร้าง ความว่า

ฟ้าแจ้งหน้าวัดปากแซงริมโขง	สายวารีไหลส่งไหลโค้งหน้าองค์พระใหญ่
ปากแซงเก่ากาลวันนีราศีสองไส	เป็นวัดปากแซงยุคใหม่ร่มใจใต้ฟ้านาตาล
เพราะท่านพระครูอาสุ สุธิพงษ์ พุทธโส	ได้พรพระโตประทาน
หลอมใจศรัทธาลาวไทยให้มาร่วมกัน	พัฒนาปากแซงพะลานให้เป็นแหล่งธรรมน้ำใจ
सानใจผู้เลื่อมใสศรัทธา	ถวายสักการบูชาองค์พระเจ้าใหญ่
พระครูปลัดสร้างวัดปากแซงสดใส	สถานพะลานวิไลสุขใจใครเห็นรำลือ
องค์ต้องงามล้ำดั่งอินทรีไสโฉม	ขอยกมือพนมขอพรคุ้มครองคนชื่อ

ช่วยแผ่เมตตา นำพาปากแข็งเลื่องลือ

ผู้คนที่จารึกชื่อพระครูคุณูปากแข็ง
(พระครูผู้สร้าง. 2543)

พระครูผู้สร้าง กล่าวถึง พระครูสุทธิพงษ์ พุทธโร ปัจจุบันคือ พระครูพุทธวราริคุณ แห่ง วัดพระโต บ้านปากแข็ง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ท่านเป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวไทยและชาวลาวในละแวกใกล้เคียง การเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณหลอมรวมศรัทธาพุทธศาสนิกชนให้มั่นคงในพระพุทธศาสนา ย่อมเป็นการชี้ทางสวรรค์ เป็นการอนุเคราะห์ชาวบ้านให้ห่างไกลจากความชั่ว และยึดมั่นใส่ใจในหลักศีลธรรม ช่วยพัฒนาทั้งคุณภาพคนทั้งสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ และคุณภาพจิตของประชาชนให้ดีขึ้นโดยลำดับ

ทิศ 6 เป็นหลักจริยธรรมที่มีความสำคัญมากต่อชีวิตของแต่ละคน เพราะเป็นหลักปฏิบัติเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับบุคคลผู้แวดล้อมตัวเรา หากผู้ใดปฏิบัติต่อบุคคลในแต่ละทิศได้อย่างสมบูรณ์ ผู้นั้นย่อมประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้โดยง่าย

2.16. โลกธรรม 8

ในเพลงลูกทุ่งย่อมกล่าวถึงธรรมดาของโลก สิ่งที่ปรากฏตามธรรมดาของโลกนี้ เรียกว่าโลกธรรม เป็นธรรมที่ครอบงำสัตว์โลกและสัตว์โลกก็เป็นไปตามธรรมดาอย่างนั้นมี 8 อย่าง คือ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์ (อง อกุฏก. 23/96/159)

โลกธรรมทั้งหมดนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่น่าปรารถนา เรียกว่าอิฏฐารมณ์ ได้แก่ มีลาภ มียศ สรรเสริญ สุข กับส่วนที่ไม่น่าปรารถนา เรียกว่าอนิฏฐารมณ์ ได้แก่ เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ พระพรหมคุณาภรณ์ อธิบายว่า (2551: 217) โลกธรรม ย่อมเกิดขึ้นแก่ปุถุชนผู้มีได้เรียนรู้ และแก่อริยสาวกผู้ได้เรียนรู้ ต่างกันแต่ว่า พวกแรกย่อมไม่รู้เห็นเข้าใจตามความเป็นจริง ลุ่มหลง ยินดียินร้าย ปล่อยให้โลกธรรมเข้าครอบงำย่ำยีจิต พุยุบเรื่อยไป ไม่พ้นจากทุกข์ มีโสกปริเทวะ เป็นต้น ส่วนอริยสาวกผู้ได้เรียนรู้พิจารณาตามความเป็นจริง ว่าสิ่งเหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตามเกิดขึ้นแก่ตน ล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ไม่หลงมัวเมาเคลิ้มไปตามอิฏฐารมณ์ ไม่หมั่นมัวคลุ่มคลั่งไปในเพราะอนิฏฐารมณ์ มีสติดำรงอยู่ เป็นผู้ปราศจากทุกข์ มีโสกปริเทวะ เป็นต้น

เมื่อโลกธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ควรพิจารณาว่า สิ่งนี้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา มันไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดา รู้ตามความเป็นจริง พยายามไม่ให้มันครอบงำจิต คืออย่ายินดีในส่วนที่ปรารถนา อย่ายินร้ายในส่วนที่ไม่ปรารถนา

จริยธรรมเรื่องโลกธรรม ปรากฏในเพลงสลา คุณวุฒิ จำนวน 14 เพลง โดยเป็นโลกธรรมเรื่องลาภ เสื่อมลาภ จำนวน 3 เพลง กระเป๋าแบนแฟนทิ้ง, ยามจนต้องทำใจ, และ ไอ้หนุ่มซุ่มซน, เป็นโลกธรรมเรื่องมียศ เสื่อมยศ จำนวน 2 เพลง คือ นายร้อยหน้าลิฟต์ และ นายห้าง ป.6 เป็นโลกธรรมเรื่องนินทา สรรเสริญ จำนวน 3 เพลง คือ กลัวน้องมีสองใจ, ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก และ สองผู้ต้องหา,

เป็นโลกธรรมเรื่องสุข ทุกข์ จำนวน 5 เพลง คือ กระท่อมทำใจ อาลัยบัวเขียว ขอยืนเคียงข้าง น้ำตา หล่นบนโต๊ะจีนและพี่เมาวันเขาหมั้น น้องมากับคำว่าใช่

ในที่นี้ จะได้แสดงตัวอย่างจริยธรรมเรื่องโลกธรรม ในเพลง นายห้าง ป. 6, กระเป๋aben แฟนทั้ง, นายร้อยหน้าลิปต์, กลัวน้องมีสองใจ, ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก, หยาดเหงื่อเพื่อแม่ และ กระท่อม ทำใจ ดังต่อไปนี้

ลาม เสื่อมลาม

ลาม ยศ สุข สรรเสริญ เป็นโลกธรรมที่น่าปรารถนา ปรากฏในเพลงที่กล่าวถึงความสำเร็จ ในชีวิตหน้าที่การงานของบุคคล เช่น เพลงนายห้าง ป. 6 กล่าวถึงความสำเร็จของคนที่ยบเพียงชั้น ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ดังความว่า

เรียนช่างมาจากอยู่ซ่อม รู้จักใช้คอมฯตอนเป็นเด็กเสิร์ฟอาหาร
เรียนใช้เรียนขายเรียนค้า ทุกตำรับได้มาระหว่างทนสู้งาน
วุฒิ ป. 6 แตรอบรู้สารพัน เมื่อพร้อมทุกด้านความฝันก็อำไพ
มาดใหม่ของชายคนเก่า จากลูกจ้างเขาเลื่อนขึ้นเป็นเจ้านาย
เปิดกิจการส่วนตัวที่वादไว้ สร้างตำนานใหม่ให้กับคนขายแรง
ตำแหน่งนายห้าง ป. 6 ผู้คนจึงยกให้โดยບ่เคลือบแคลง
กลับบ้านยามเทศกาลยี่มแฉ่ง น้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า
ขับริกกลับบ้านยี่มแฉ่ง พร้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า
(นายห้าง ป.6. 2547)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ลาม ยศ สรรเสริญ สุข นั้น เป็นสิ่งที่ทุกคนล้วนต้องการ การ ที่นายห้างในเพลงนี้ ประสบความสำเร็จในการทำงาน สามารถซื้อรถเก๋งได้นั้น ถือว่าเป็นลามของเขา ธรรมดาว่าผู้ได้ทรัพย์ย่อมมีความสุขในทรัพย์นั้น เกิดความภูมิใจในลามคือทรัพย์นั้น เพราะตน แสวงหามาได้ด้วยความกำลังสติปัญญาของตนเอง คนทั่วไปย่อมยกย่องสรรเสริญ ให้เกียรตินับถือ บุคคลผู้นั้น การที่เพื่อน ๆ มอบตำแหน่งประธานกองผ้าป่าให้กับนายห้าง ย่อมเป็นการมอบยศ ให้ เกียรติสรรเสริญ ยกย่องเชิดชูเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าการทำบุญทอดผ้าปานั้น เป็นการทำบุญ ระดม ทุนบริจาคทรัพย์เพื่อถวายวัดหรือมอบให้ส่วนรวมเพื่อกิจกรรมการกุศลอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ที่ดำรง ตำแหน่งประธานในการทอดถวายผ้าปานั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีทรัพย์พอสมควร และได้รับการยอมรับ จากหมู่คณะด้วย

ความเสื่อมลาม ได้แก่การไม่ได้ เป็นการสูญเสีย เป็นโลกธรรมที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่า พอใจของคนทั้งปวง การได้ลามและ ความเสื่อมลามนี้ปรากฏในเพลงที่ชายหนุ่มรำพันถึงหญิงคนรัก ที่ทอดทิ้งเขาไป สาเหตุเพราะชายหนุ่มยังมีฐานะยากจน ไม่ร่ำรวย ทำให้เธออดทนอยู่ด้วยต่อไปไม่ได้ ดังความว่า

คนรักจากลาตอนชะตาของพี่ตกต่ำ กลับบ้านตอนค่ำ เห็นเพียงห้องเปล่าใจหาย
 กระดาษแผ่นน้อยเขียนคำว่าลาฝากไว้ อ่านแล้วทรุดลงร้องไห้ โห.. เป็นไปได้หรือนี่
 เหตุผลคนดีเพราะบัญชีเงินที่ติดหล่ม ความรักจึงลุ่ม ยามจมที่เสื่อมราศี
 หวังเธอเป็นยารักษายามดวงไม่ดี แต่แล้วน้ำใจแฟนที่ก็มีให้เพียงครึ่งทาง
 พี่ไม่ดังเหมือนดังน้องตั้งตารอ อนาคตเริ่มหักงอถึงรอคงไม่มีหวัง
 เจ้าคงอายุเพื่อนที่แฟนเขารวยเด่นดัง แต่พี่มันแคว้งมันคว้างเหมือนเรือที่รอวันล่ม
 รักชมเมื่อคราวกระเป่าแบน ๆ ถูกแฟนตีจาก มองห้องยามยากไม่มีแม้เศษเส้นผม
 เหลือเพียงกลิ่นหอมติดหมอนให้พี่กอดดม แต่ตัวน้องไปลอยลมยามพืชมขาดคนดูใจ
 (กระเป่าแบนแฟนทิ้ง. 2546)

กระเป่าแบนแฟนทิ้งแสดงให้เห็นถึงสัจจะธรรมของโลกว่าเมื่อใดก็ตามที่ได้ลาภ เมื่อนั้นย่อม
 มีความสุข เมื่อใดก็ตามที่ความเสื่อมลาภเกิดขึ้น ความทุกข์จะถาโถมเข้ามาทันที ความเสื่อมลาภของ
 ชายหนุ่มในเพลงข้างต้น คือ ความไม่ร่ำรวย หรือไม่มีชื่อเสียงโด่งดัง หญิงคนรักของเขาคาดหวังว่า
 ชายหนุ่มต้องประสบความสำเร็จ คือมีความร่ำรวย มีชื่อเสียงโด่งดัง เมื่อไม่เป็นเช่นนั้น เธอจึงลาจาก
 ไป เหตุการณ์เช่นนี้ เกิดขึ้นได้เสมอกับคู่สามีภรรยาที่ขาดความอดทนต่อความยากลำบากในการ
 ต่อสู้อุปสรรคในชีวิตร่วมกัน ผลกระทบของอลาภ คือความไม่มีลาภ ความเสื่อมลาภ หรือ การไม่ได้
 สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่พึงปรารถนา คือความทุกข์ ถ้าหากบุคคลรู้เหตุเช่นนี้ ควรพยายามที่ขวนขวายเพื่อให้
 ได้ลาภมา หรือหากไม่ประสบความสำเร็จตามที่ปรารถนา ก็พึงทำใจยอมรับว่า ลาภ และการเสื่อม
 ลาภ เป็นของธรรมดา อีกประการหนึ่ง การได้ครองคู่อยู่กับหญิงที่ตนรักนับว่าเป็นลาภของชายหนุ่ม
 เป็นสภาพที่มีความสุข การสูญเสียหญิงที่ตนรักไปจึงเป็นการเสื่อมลาภ เป็นเหตุการณ์ที่นำมาซึ่ง
 ความทุกข์

ยศ เสื่อมยศ

ยศถาบรรดาศักดิ์ เป็นโลกธรรมฝ่ายดี เป็นสิ่งที่น่าปรารถนา ความไม่มียศคือความเสื่อม
 จากยศ เป็นโลกธรรมฝ่ายเลว เป็นสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา เพลงลูกทุ่งกล่าวถึงยศและความไม่มียศใน
 เพลง นายร้อยหน้าลิปต์ มีเนื้อหาบรรยายถึงชายหนุ่มผู้ใฝ่ฝันอยากจะมีอนาคตเป็นนายร้อยตำรวจ
 แต่สุดท้ายเพราะความยากจนทำให้เขาไม่สามารถเข้าศึกษา เพื่อไปให้ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ จึงเป็นได้
 เพียงแค่ยามซึ่งมีชุดคล้ายตำรวจเท่านั้น ดังคำว่า

ทำงานแกรมมีแต่มีหน้าที่เป็นยาม
 ยืนเฝ้าหน้าลิปต์ประจำขึ้นลงตามคำสั่งเจ้านาย
 อยู่ในเครื่องแบบมองแว็บๆเหมือนนายร้อยใหญ่
 ร.ต.อ. ยศที่ฝันไว้แต่สุดท้ายได้ ร.ป.ภ.
 เงื่อนไขหลายข้อทำให้พบพ้อทางตัน
 จนหนักเรียนน้อยคอยงานอนาคตตันเป็นนางอ

รักที่เราจองพ่อแม่ห้องขุไว้ใจฝ่อ
 บ่ มีดาวบนบ่ามารอจีบลูกสาวพ่อชาตินี้อย่าหวัง
 อยู่ฝ่ายคุณลืฟต์อาชีพขึ้นๆลงๆ
 จิง บ่ มั่นคงตามจุดประสงค์แม่ห้องดอกนาง
 รักษาความปลอดภัย แต่รักษาใจเริ่ม บ่ เห็นทาง
เครื่องแบบที่ บ่ มีบั้งบ่า บ่ ขลังย่านนางร้างไกล
 ดันร่นเต็มที่เป็นได้แค่นี้แหละนาง
 ยืนเฝ้าหน้าลืฟต์รับจ้างขณะที่นางมีคนเฝ้าใจ
 ขาวนายร้อยโท แต่งชุดไปโซว์ว่าที่แม่ยาย
 นายร้อยหน้าลืฟต์คืออ้ายคงใกล้ติดดาวน้ำตา
 (นายร้อยหน้าลืฟต์. 2550)

เพลงนายร้อยหน้าลืฟต์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของยศว่า การมียศนั้นย่อมเป็นที่ชอบใจของคนทั้งหลาย ยศย่อมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต การเลือกคู่ครองที่เหมาะสมให้บุตรธิดาเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ทุกคน แม้ในปัจจุบันสังคมไทย เปิดโอกาสให้ชายหญิงมีโอกาสคบหาดูใจเพื่อเลือกคู่สมรสกันมากขึ้น แต่กระนั้นก็ตาม พ่อแม่ก็มีส่วนสำคัญในการสอดส่องดูแล ตรวจสอบ คัดเลือกผู้ที่เหมาะสมแก่ตำแหน่งเขยหรือตำแหน่งสะใภ้ บทเพลงนี้ สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าชายหญิงจะเป็นคู่รักชอบพอกันมาก่อนแล้ว หากฝ่ายชายไร้ยศ หรือไม่มีตำแหน่งที่เชิดหน้าชูตา ตามที่พ่อแม่คาดหวังไว้ ชายผู้นั้นย่อมไม่มีสิทธิ์หรือมีความยากลำบากเป็นอย่างมากในการคบหากับหญิงคนรัก ฉะนั้น อาชีพยามจึงเป็นอาชีพด้อยต่ำในสายตาของว่าที่พ่อตาแม่ยาย ในเรื่องนี้ นายร้อยโท ผู้มียศสูงกว่ายามตั้งหลายเท่า จึงเป็นที่โปรดปราน เป็นที่หมายปองของพ่อแม่ฝ่ายหญิง ด้วยเหตุแห่งความเป็นคนไร้ยศนี้ จึงทำให้ชายผู้มีอาชีพยาม มีแนวโน้มว่าจะต้องเสียใจ เพราะสูญเสียหญิงคนรักไป

นิินทา สรรเสริญ

นิินทา หมายถึง การติเตียน การว่ากล่าวในสิ่งไม่ดีลับหลัง เป็นการโจษจันเพื่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ผู้ที่ถูกนิินทา ตรงข้ามกับสรรเสริญ อันหมายถึง การกล่าวยกย่องเชิดชูให้เป็นที่ประจักษ์ นิินทาสรรเสริญปรากฏในเพลง กลัวน้องมีสองใจ กล่าวถึงการป้องกันหญิงที่ตนรักจากการถูกนิินทา ชายหนุ่มยอมเสียสละความรัก เพราะไม่ต้องการให้ใครมานิินทาฝ่ายหญิงซึ่งเป็นคนรักว่า คบชายหลายคน เป็นคนหลายใจ ความว่า

กลัวใครเขามองว่าน้องสองใจ พี่จำต้องหลีกทางไป จากนิยายเรื่องรักสามเส้า
 ความรักเราสอง เริ่มหมองเมื่อเธอมีเขา เปิดศีกขิงนางยืดยาว ไม่มีเค้าว่าเขาจะไป
 พี่พอรู้ทันเจ้ามันล้งเล จะให้รักใคร่ทุ่ทุเท ก็รวนเรตัดสินไม่ได้
 เลือกพี่หรือเขา น้องเจ้าก็คอยเกรงใจ เมื่อเธอตัดเขาไม่ได้ พี่จึงตัดใจอำลา
 อำลาเพื่อลบสัญญาหัวใจ หลีกไปให้ไกลเส้นทางสายตา
ให้พี่หม่นหมอง ดีกว่าน้องต้องถูกนิินทา

เป็นหญิงคบชายหลายหน้า ชาวบ้านนินทาไม่ดี
 ให้ใครเขามองภาพห้องงดงาม ถ้าแม่มีคณมาถาม ให้ประณามว่าเป็นเพราะพี่
 ทั้งเธอให้เหงา และเขาเข้ามาพอดี สรุปลว่าใจรักพี่ ชาตินี้ยินดี หลีกทาง
 (กล้วน้องมีสองใจ. 2550)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการถูกนินทา เป็นสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาของทุกคนโดยประการ
 ทั้งปวง การที่ผู้หญิงถูกนินทาว่า เป็นหญิงสองใจนั้น เป็นสิ่งเลวร้ายมากในทัศนคติของคนไทย เพราะ
 หญิงที่มีสองใจจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับ นางวันทอง นางในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ผู้ได้รับ
 การตราหน้าว่าเป็นหญิงสองใจ เป็นหญิงโลเล ไม่ควรคบหา ชายหนุ่มผู้เป็นตัวละครเอกในเรื่องนี้ ยอม
 เสียใจ ตัดสินใจเดินออกจากปัญหาเรื่องรักสามเส้า เพราะต้องการปกป้องหญิงที่ตนรักไม่ให้เสีย
 เกียรติภูมิความเป็นกุลสตรี โดยยอมเป็นคนที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคนไม่ดี ทอดทิ้งฝ่ายหญิงให้เสียใจ
 ก่อน ชายหนุ่มยอมทนให้คนอื่นนินทา เพื่อให้ชาวบ้านสรรเสริญหญิงคนรักของตน เหตุนี้แสดงให้เห็น
 ถึงความเป็นสุภาพบุรุษของเขาได้เป็นอย่างดี อนึ่ง นินทา สรรเสริญนี้ มีความเกี่ยวข้องกับฐานะ
 ความเป็นอยู่ของคนในสังคมด้วย กล่าวคือ ผู้ใดมีฐานะร่ำรวย ย่อมได้รับคำสรรเสริญมากกว่านินทา
 ในทางตรงกันข้าม ผู้ใดมีฐานะยากจนย่อมได้รับนินทามากกว่าสรรเสริญ ดังเพลงว่า

...ลูกสุดเสียใจที่ทำให้แม่เสียหน้า **ชาวบ้านนินทาวันที่ลูกเสียรัก**
 เพราะฐานะจนจึงเป็นคนอกหัก บ่าวต่างบ้านเงินหนักแย่งคนรักไปครอง
 ค่าต้องเป็นแสนสร้อยแหวนต่างหาก คนพูดถากถางว่าลูกตกกระป๋อง
 บ่มีปัญญาหาเงินค่าต้อง แล้วยังถูกมองถึงโคตรเหง้าเผ่าพันธุ์
 ว่าซุ่มเฮนั่นมันทุษย์ยากแท้ **เดือตร้อนแม่ต้องพลอยถูกคนหยัน**
 เห็นแม่หนึ่งเศร้ายามใครเขาโจษจัน **มันทรมาณหัวใจลูกเหลือเกิน**
 (ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก. 2545)

เพลงข้างต้นกล่าวถึงชายหนุ่มผู้สูญเสียคนรัก เพราะถูกคนมีฐานะร่ำรวยมาสู่ขอหญิงคนรัก
 ไปแต่งงาน ชายหนุ่มเสียใจที่ชาวบ้านนินทาเหยียดหยันว่า เป็นคนจน ไม่มีปัญญาหาสินสอดมาสู่ขอหญิง
 สาวคนรัก ชายหนุ่มรู้สึกผิดที่เห็นแม่ต้องมาทุกข์เศร้าเพราะคำนินทาของชาวบ้าน จึงทำได้เพียงแต่
 ขอโทษแม่ และออกเดินทางเข้าสู่เมืองใหญ่เพื่อทำงานสร้างฐานะต่อไป เพลงนี้แสดงให้เห็นนิสัยช่าง
 พุดของคนไทยว่า ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ตาม ก็มักจะวิพากษ์วิจารณ์ต่อเรื่องนั้นในแง่ร้ายไว้ก่อน ยิ่ง
 ถ้าบุคคลผู้ที่เอ่ยถึงนั้น มีฐานะต่ำกว่าตนแล้ว ก็ชอบที่จะนินทาว่าร้ายไว้ก่อน

สุข ทุกข์

ความสุขคือความสบายกายสบายใจ ความทุกข์คือ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ เพลง
 ลูกทุ่งเป็นวรรณกรรมที่ใช้ฟังเพื่อความสุข เพื่อความซาบซึ้งในดวงจิต เมื่อผู้ฟังได้ยินแล้วย่อมเกิด
 สุนทรีอารมณ์ วัตถุประสงค์ของเพลงทุกเพลงล้วนต้องการให้ผู้ฟังเกิดความบันเทิง ได้รับความสุขจาก

การฟังเพลง แม้บางเพลงจะกล่าวถึงความทุกข์โศก แต่ก็เป็นการบรรยายถึงความทุกข์โศกเพื่อ
กระทบใจให้ความรู้สึกที่เป็นสุข ดังนั้น ไม่ว่าเพลงจะมีเนื้อหาสุขหรือเศร้าก็ตาม ย่อมให้อำนวยผลคือ
ความสุขที่ได้ฟังสิ่งที่ไพเราะนั่นเอง ดังเพลงต่อไปนี้

ลูกทำงานหนัก เพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน

จิตใจอาวรณ ถึงตอนแม่นั้นล้าเคื่อย
ชื่นสวสัณผืน เสื่อตัวงมบ่เคยได้เห็น
เลี้ยงลูกบนทางล้าเคื่อย ลูกเห็นแม่เหนื่อยมาพอ

.....

ผ้าชิ้นผืนใหม่ ลูกใจซื่อมาใช้หน่อย

อาหารอร่อย ลูกปากแม่อย่าห้ามใจ

งานหนักงานเบา จ้างใครเขาทำแทนก็ได้

เก็บแรงไว้กอดลูกชาย ในวันที่กลับคืนมา

.....

ลูกทำงานหนัก เพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน

สิ่งใดบนทอน ปล่อยวางเสียบ้างเถิดหนา

ลูกเสียเหงื่อไป บ่เสียตายดอกนะแม่จ๋า

ขอเพียงวันลูกคืนมา ได้เห็นแม่มีสุขใจ

(หยาดเหงื่อเพื่อแม่. 2545)

เพลงข้างต้น กล่าวถึงบุคคลผู้ทำงานหนักเพื่อตอบแทนบุญคุณแม่ เขาต้องการให้แม่มี
ความสุขในการใช้จ่ายทรัพย์และการดำรงชีวิต หลังจากที่แม่ทำงานหนักเพื่อเลี้ยงดูบุตรธิดามาด้วย
ความยากลำบาก พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (2551:147) กล่าวถึง สุขของคฤหัสถ์
คือ ความสุขของชาวบ้านควรเข้าถึงให้ได้สม่ำเสมอ มี 4 อย่าง คือ

1. สุขเกิดจากการมีทรัพย์ คือ ความภูมิใจ อิ่มเอิบใจ ว่าตนมีโภคทรัพย์ที่ได้มาด้วย
น้ำพักน้ำแรงความขยันหมั่นเพียรของตน และโดยชอบธรรม

2. สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอิ่มใจ ว่าตนได้ใช้ทรัพย์ที่ได้มาโดย
ชอบนั้นเลี้ยงชีพ เลี้ยงผู้ควรเลี้ยง และบำเพ็ญประโยชน์

3. สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ คือ ความภูมิใจ เอิบอิ่มใจ ว่าตนเป็นไท ไม่มีหนี้สินติดค้าง
ใคร

4. สุขเกิดจากความประพาสไม่มีโทษ คือ ความภูมิใจ เอิบอิ่มใจ ว่าตนมีความประพาส
สุจริต ไม่บกพร่องเสียหาย ใคร ๆ ดิเสียนไม่ได้ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ

ความสุขทั้ง 4 อย่างนี้ สุขที่เกิดจากความประพาสไม่มีโทษมีค่าที่สุด

เพลง หยาดเหงื่อเพื่อแม่ แสดงให้เห็นความสุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ที่บุคคลในเพลงต้องการ
ให้มารดาของตนมีความสุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ เขาเองก็มีความสุขเช่นกันที่ได้เห็นมารดาของตนมี

ความสุข โลกธรรมที่คู่กับความสุขคือความทุกข์ ปรากฏในเพลงที่มีเนื้อหาเศร้าเป็นจำนวนมาก ดังบทเพลงต่อไปนี้

กระท่อมมุงฟางกลางทุ่งนาชั้กระต่าย	คือหม่อมพักใจชาย คนฮักพ่ายจากใจสาว
หลบมานอนลี้ตั้งแต่วันที่อายชั่ววูบ	ว่าสิมีผู้บ่าวมาขอเจ้าไปแต่งงาน
อยากอายคนมองแพ้คำตองจนหน้าจ๋อย	ฮักถูกเขาแย่งไปจ๋อยคนเงินน้อยได้แค่มอง
อยู่บ้านบ่ได้ย่านคนว่าใสมือกินตอง	หลบเสียแผลใจเจ้าของอยู่ในกระท่อมเดียวดาย
น้ำตาอายย้อยคิดฮอดฮอยความหลัง	ฮักอายเฝ้าถึกเขาพังสิ้นหนทางแก้ไข
เอาไม้แป้นปิกเขียนด้วยก้อนขี้ถ่านไฟ	ว่ากระท่อมทำใจติดเป็นป้ายให้คนอ่าน
เข้าบ้านบ่ได้นอนเลี้ยงไก่อยู่ทุ่งนา	มีวันน้องวิวาห์ฝากไข่ไก่อมาเข้าพาขวัญ
จากวันนี้อายสือเฮ็ดใจให้เป็นทาน	เอาเสียงนกกาปลอบขวัญอยู่ในกระท่อมทำใจ

(กระท่อมทำใจ. 2545)

เพลงข้างต้นกล่าวถึงชายหนุ่มผู้ได้รับความทุกข์จากความรักที่ไม่สมหวัง เขาต้องออกจากหมู่บ้านไปอาศัยกระท่อมกลางนา เพื่อทำให้คลายจากความทุกข์ในครั้งนี้ เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงความทุกข์ตั้งแต่วันที่รู้ข่าวว่าหญิงคนรักของตนมีหนุ่มอื่นมาสู่ขอแต่งงาน ความทุกข์นั้นเป็นสภาพที่ทนอยู่ได้ยาก ชายหนุ่มไม่สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ได้ตามปกติ เพราะเมื่อเขาทราบข่าวนั้นแล้ว เกิดความอับอายและกลัวถูกชาวบ้านินทา ชายหนุ่มพยายามหาทางออกจากปัญหาคือความทุกข์จากความรักครั้งนี้ ไปอยู่สถานที่สงัด คือ กระท่อมกลางนา การอยู่ในสถานที่เช่นนี้ก็ดี การเลี้ยงไก่ก็ดี การเอาเสียงนกกาปลอบขวัญก็ดี ล้วนเป็นกิจกรรมที่ทำให้จิตใจคลายจากความเศร้าด้วยวิธีธรรมชาติบำบัด

ความสุข และความทุกข์ จัดว่าเป็นของคู่กัน ชีวิตในแต่ละวันคนเราย่อมประสบทั้งความสุขและความทุกข์คลุกเคล้าปะปนกันไป แล้วแต่ศักยภาพของแต่ละคนว่าจะสามารถบริหารชีวิตของตนให้มีความสุขมากกว่าความทุกข์ได้มากน้อยแค่ไหน เพราะการจะมีความสุขหรือทุกข์มากกว่ากันนั้นขึ้นอยู่กับจิตใจให้คุณค่ากับความสุขหรือทุกข์หรือโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งที่ก่อให้เกิดสุขทุกข์นั้นมากน้อยเพียงใด ดังเพลงน้องมากับคำว่าใช่ ความว่า

บ่เสียใจเลย ที่เคยอกหัก	เมื่อได้มารู้จัก คนเป็นตาฮักคือเจ้า
อายเคยเสียใจ จนต้องอายตั้นน้ำเมา	อกหักจากคนรักเก่า หลายคราวก่อนหาเจ้าเจอ
บ่สวยเลิศเลอ แต่มีน้ำใจ	ให้เกียรติมาเอาใจ ใส่ผู้ชายโลโซหน้าเซ่อ
คนจนมอซอ เจ้ายังค้นหาความหล่อเจอ	แผลเจ็บจากคราวรักเก่า เธอเอารักแท้เป็นยา
รักที่ผ่านมามีเคยคิดว่าฟ้าดินใจดำ	แท้จริงคือฟ้าแนะนำ ให้อายชั่วรอนคนไขกว่า
ที่เทียวอกหักเพราะอายใจรอนรักก่อนเวลา	มารู้สึกเริ่มเข้าใจฟ้าเมื่อถูกสายตาเจ้าคอยทศแค้น

(น้องมากับคำว่าใช่. 2550)

เพลงน้องมากับคำว่าใช่ กล่าวถึงความทุกข์และความสุขที่ชายหนุ่มได้รับจากความรัก ชายหนุ่มได้ประสบกับความทุกข์ทรมานจากความผิดหวังจากรักครั้งอดีต เขาเป็นคนที่จริงจังกับความรักมากดังนั้นเมื่อต้องพบกับความผิดหวังต้องเผชิญกับความทุกข์อย่างมหาศาลและเพราะความจริงจังนี้เองทำให้เขาไม่สามารถที่จะสลัดความทุกข์ได้ตามปกติเหมือนคนอื่นๆ จนกระทั่งวันหนึ่งได้มีหญิงสาวคนหนึ่งมาดูแลและเห็นคุณค่าของเขา ทำให้เขาได้รับความสุขจากความรักโดยแท้จริง เนื้อหาของเพลงนี้แสดงให้เห็นทัศนะของผู้ประพันธ์ว่า ความทุกข์มหาศาลนั้น สามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นความสุขได้ หากบุคคลเฝ้ามองโลกในแง่ดี เพลงน้องมากับคำว่าใช่ แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ดีนั้นมักจะปรากฏในภายหลังสิ่งที่ไม่ดี เหมือนดังคำว่าฟ้าหลังฝนย่อมสดใสเสมอ ดังนั้นในเพลงของสลา คุณวุฒิ จึงปรากฏการมองโลกในแง่ดีไว้เสมอ เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้ฟังได้ยึดมั่นในความดีหรือมีพลังในการแก้ปัญหาชีวิตได้

เพลงทำหน้าที่ในการนำเสนอโลกธรรมทั้ง 8 ประการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่อธิบายมาข้างต้น เป็นจริยธรรมที่บุคคลควรรู้เท่าทันว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่ประจำโลก ที่มนุษย์ทุกคนล้วนต้องประสบกันทั้งนั้น การทำความเข้าใจและการวางท่าทีที่ถูกต้องต่อสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมดาที่ต้องประสบพบเจอนี้เป็นเรื่องสำคัญ ในฝ่ายที่เป็นโลกธรรมที่น่าปรารถนา คือลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เป็นสิ่งที่ควรแสวงหา ควรเพิ่มพูน ให้ปรากฏมีในตน และไม่พึงหลงระเริงไปตามอำนาจของโลภธรรมเหล่านี้จนเกินไป ส่วนโลกธรรมที่เป็นฝ่ายที่ไม่น่าปรารถนา คือ ความเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ นั้น เป็นสิ่งที่ควรไม่ให้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หรือหากเกิดขึ้นแล้วก็ควรทำความเข้าใจวางท่าทีให้ถูกต้อง ว่าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นแล้ว ก็ย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา

2.17. มงคลสูงสุด

มนุษย์ทุกคนต่างมุ่งหวังอยากให้เกิดสิริมงคลกับตนเองและครอบครัวตลอดจนสังคมโดยรวมกันทั้งนั้น ด้วยเหตุนี้แต่ละคนจึงมีแนวคิดเรื่องสิ่งที่เป็นมงคลไม่เหมือนกัน และมีวิธีที่จะปฏิบัติให้เกิดมงคลแตกต่างกันไปด้วย แม้ในปัจจุบันนี้ในหมู่พุทธศาสนิกชนเอง มีพุทธศาสนิกชนจำนวนมากที่มีความเข้าใจเรื่องมงคลคลาดเคลื่อน มีความรู้ ความเข้าใจไม่ตรงตามหลักมงคลสูงสุดตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ แท้จริงแล้วพระพุทธองค์ (ขุ. ขุ.17/5/7) ได้สั่งสอนข้อปฏิบัติที่ทำให้เกิดเป็นมงคลสูงสุด 38 ประการ ดังนี้ (1) การไม่คบคนพาล (2) การคบแต่บัณฑิต (3) การบูชาบุคคลผู้ควรบูชา นี่เป็นมงคลสูงสุด (4) การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม (5) การได้สร้างบุญไว้ในปางก่อน (6) การตั้งตนไว้ชอบ นี่เป็นมงคลอันสูงสุด (7) ความเป็นพหูสูตร (8) ความเป็นผู้มีศีลปะ (9) วินัยที่ศึกษามาดี (10) วาจาสุภาสิต นี่เป็นมงคลอันสูงสุด (11) การบำรุงมารดาบิดา (12) การสงเคราะห์บุตร (13) การสงเคราะห์ภรรยา (14) การงานที่ไม่อาภูล นี่เป็นมงคลอันสูงสุด (15) การให้ทาน (16) การประพฤติธรรม (17) การสงเคราะห์ญาติ (18) การงานที่ไม่มีโทษ นี่เป็นมงคลสูงสุด (19) การงดเว้นจากบาป (20) การสำรวมระวังจากการดื่มน้ำเมา (21) ความไม่ประมาทในธรรม นี่เป็นมงคลอันสูงสุด (22) ความเคารพ (23) ความถ่อมตน (24) ความสันโดษ (25) ความกตัญญู (26) การฟังธรรมตามกาล

นี้เป็นมงคลอันสูงสุด (27) ความอดทน (28) ความเป็นผู้ว่าง่าย (29) การพบเห็นสมณะ (30) การสนทนาธรรมตามกาล นี่เป็นมงคลสูงสุด (31) การเผผลาญบาป (32) การประพฤติพรหมจรรย์ (33) การเห็นอริยสัจ (34) การทำนิพพานให้แจ้ง นี่เป็นมงคลอันสูงสุด (35) จิตของผู้ที่ถูกโลกธรรมกระทบแล้วไม่หวั่นไหว (36) จิตไม่เศร้าโศก (37) จิตปราศจากธุลี (38) จิตเกษม นี่เป็นมงคลอันสูงสุด

หลักจริยธรรมมงคลสูงสุดปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ มี 9 หมวด คือ การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต การบูชาผู้ที่ควรบูชา การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม ความเป็นผู้มีบุญทำไว้ในกาลก่อน การตั้งตนไว้ชอบ ความเป็นพหูสูต ความมีศิลปวิทยา ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความสันโดษ ดังต่อไปนี้

จริยธรรมเรื่องมงคลสูงสุด ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 21 เพลง ได้แก่ ขอบใจที่หาเจอ, ขอเวลาบูชาแม่, คนดีของพ่อ, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, เคียงข้างด้วยหางตา, ปาวพันธุ์พื้นเมือง, โปรดช่วยกันดูแลคนดี, ดอกไม้วันแม่, ตามรอยไม้เรียว, เทพีอีแด็ก, นครพนมคืนเพ็ญ, เลิกลาบูชาแม่, สงกรานต์ตำนานรัก, สาบานรักที่ปากแซง, ร่มธรรมนำใจ, ศิลปินลูกจ้าง, หนาวางานธาตุ, ออนซอนเจ้าปาว, อิจฉาภรรยาอาย, ไอดินกลืนบุญ, ฮักมาแต่ชาติก่อน,

ผู้วิจัย ได้แสดงตัวอย่างจริยธรรมเรื่องมงคลสูงสุดในเพลง เลิกลาบูชาแม่, โปรดช่วยกันดูแลคนดี, สงกรานต์ตำนานรัก, เลิกลาบูชาแม่, ร่มธรรมนำใจ, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, อิจฉาภรรยาอาย, เขียนฝันไว้ข้างฝา, นายห้าง ป. 6, บรรจุเป็นคนรู้ใจ, มาจากดิน และ ปาวพันธุ์พื้นเมือง มีใจความดังต่อไปนี้

2.17.1.การไม่คบคนพาล

โดยธรรมชาติ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ชอบอาศัยอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ นับตั้งแต่สังคมระดับเล็กคือครอบครัวไปจนถึงสังคมใหญ่คือประเทศชาติ ดังนั้น คนทุกคนในสังคมย่อมมีการคบค้าสมาคมกันเป็นเรื่องปกติ เป็นสิทธิเสรีภาพของแต่ละคนที่จะเลือกคบกับใครก็ได้ ตามปกติ สังคมของเรามีทั้งคนดีและคนไม่ดีอาศัยอยู่ปะปนกันไป คนดี เรียกว่า บัณฑิต คนไม่ดีเรียกว่า คนพาล คำว่า พาล ตามรูปศัพท์แปลว่า “อ่อน” หมายถึง อ่อนด้อยทางสติปัญญา ไม่สามารถแบ่งแยกอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรควร อะไรไม่ควร เป็นต้น ฉะนั้น การไม่คบคนพาล ก็คือ การไม่คบคนไม่ดี นั่นเอง ในหนังสือมงคลที่ปณี (2544: 48) พระอรรถกถาจารย์ ท่านแสดงวิธีการสำหรับไม่คบคนพาลไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. ไม่ไปมาหาสู่
2. ไม่เข้าไปตีสนิทชิดชอบ
3. ไม่จงรักหรือรักใคร่กันจริง
4. ไม่รักดีหรือเลื่อมใส นับถือเชื่อตรงต่อกัน
5. ไม่เป็นเพื่อนร่วมคิดร่วมเห็น
6. ไม่เป็นเพื่อนร่วมกินร่วมอยู่
7. ไม่ดำเนินตามหรือเอาเยี่ยงอย่าง

ลักษณะของคนพาลโดยทั่วไป ได้แก่ คนพาลมักมีจิตใจโน้มเอียงไปในทางมโนทุจริต กล่าวคือ โลภมาก จ้องเฟื่องเลี้ยงที่จะเอาของคนอื่น มีจิตขัดเคืองคิดร้าย ไม่หวังดี และมีความคิดเห็นอันเป็นมิฉนาก็ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม คนพาลมักมีวาจาออกไปในทางวจีทุจริต กล่าวคือ ชอบพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ คนพาลมักประพฤติกายทุจริต กล่าวคือ ชอบฆ่าสัตว์ ชอบลักทรัพย์ ชอบประพฤติผิดในกาม นอกจากนี้พระอรรถกถาจารย์ (เล่มเดิม, 2544: 36) ยังกล่าวอีกว่าคนพาลยังมีพฤติกรรมที่ไม่ดีอีก 5 ประการ คือ

1. คนพาลชอบแนะนำในสิ่งที่มีควรแนะนำ
2. คนพาลชอบประกอบในสิ่งที่มีใช้ธุระ
3. คนพาลถือชั่วเป็นดี
4. คนพาลแม้เราพูดดี ๆ ก็โกรธ
5. คนพาลไม่รู้จักอุบายแนะนำ

จากลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงโทษและภัยที่เกิดจากคนพาล นานัปการ ดังนั้น หากว่าบุคคลใด คบค้าสมาคมกับคนพาลเหล่านั้น บุคคลนั้นย่อมประสบกับความเสื่อม ความฉิบหายโดยฝ่ายเดียว ดังปรากฏในเพลง เลิกยาบูชาแม่ ที่กล่าวถึง บุคคลผู้หลงผิดเพราะคบคนพาลเป็นมิตร จึงทำให้เขาสิ้นเนื้อประดาตัว ภายหลังสำนักได้จึงเลิกอุบายมุขทั้งหมดเพื่อตอบแทนบูชาพระคุณแม่ ความว่า

อยากซื้อพลูไปฝาก อยากซื้อหมากมาให้แม่จำ
 อยากซื้อสร้อยทองส่งมาก็หมดปัญญาลูกเงินไม่มี
 หนีจากบ้านมาทำงานไกลถิ่นพอได้กินสับมือ ถือเงินได้กำปานาน
 ค่าเช่าบ้านเช่ารถสามะปี ถ้าเงินเก็บพอมีกำห่ม่วนมาชวนกัน
 ตกลงก็เลยยากจน เป็นคนติดเหล้าเมา
 วันที่สิบสองเวียนมาคิดเห็นหน้าแม่คนรอคอย
 อยากกลับไปกราบแทบเท้าให้แม่เอามือลูบท้ายทอย
 ในกระเป๋ามีเงินไม่ถึงร้อยนั่งใจลอยน้อยใจชีวิต
เป็นเพราะเพื่อนพาเมา เป็นเพราะเหล้าตีกริ
 เผลอเงินหมดไปฟรีฟรี เพราะคว้นบุหรืมันขี้หัวใจ
 มาคิดได้ยามคิดเห็นหน้าแม่ ตัดสินใจแน่วแน่ สีขอเลิกสิ่งเมา
 บ่ว่าเหล้าหรือบุหรืขาดอง คันเป็นของมีนเมาบอกว่าเขาแต่วันนี้
 ไม่มีเงินส่งมาลูกขอเลิกยาบูชาพระคุณ

(เลิกยาบูชาแม่. 2540)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นเหตุแห่งความเสื่อมไปแห่งโภคทรัพย์ ของบุคคลผู้หลงผิด เขาติดอุบายมุขเพราะคบเพื่อนไม่ดี ถูกชักนำไปในทางเสียหาย กล่าวคือ เมื่อเขาแสวงหาทรัพย์มาได้ด้วยความสุจริต ก็ถูกมิตรซึ่งเป็นคนพาลมาปอกลอกด้วยการชักชวนให้ดื่มน้ำเมา และสิ่งเสพติดต่าง ๆ ทำให้เสียทรัพย์เป็นจำนวนมากจนไม่สามารถส่งให้แม่ได้

การคบคนพาลย่อมนำมาซึ่งความฉิบหาย อุปสรรค ภัยอันตรายทั้งปวง ด้วยเหตุนี้ผู้รู้ทั้งหลายจึงไม่ให้คบคนพาล เพราะจะนำความทุกข์มาให้โดยส่วนเดียว ไม่มีวันสิ้นสุด

2.17.2. การคบบัณฑิต

บัณฑิต คือ คนดีหรือนักปราชญ์ หมายถึง บุคคลผู้คิดดี พูดดี ทำดี และดำเนินชีวิตด้วยปัญญา บัณฑิตมีลักษณะตรงข้ามกับคนพาล คือเป็นผู้รู้จักที่จะบรรเทาความโลภ โกรธ หลง อันเป็นอกุศลให้หมดไป และรู้จักที่จะบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา อันเป็นกุศลกรรมให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น นอกจากนี้บัณฑิตทั้งหลายย่อมรู้จักอุปายแนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง สละ คุณวุฒิได้สนับสนุนให้คนในสังคมได้เห็นความสำคัญของคนดีแลความเป็นคนดีไว้ในเพลง โปรดช่วยกันดูแลคนดี ความเป็นคนดี

กว่าจะมีคนที่ดี ดี ชักคน	ยอมอุทิศตนเพื่อคนส่วนใหญ่
กว่าจะเจอคนที่เราเห็นว่าเป็นคนใช่	ต้องรอนานเท่าใดจึงได้มา
แต่คนดีก็อยู่กับเราไม่นาน	โดนแรงเสียดทานโถมจนพ่ายล่า
.....	
โปรดช่วยรักษาคณดี	เชิดชูคนที่เสียสละ
ไม่ถูกใจบ้างบางเวลา	อย่าด่วนกล่าวหาจนถอดใจ
โปรดช่วยดูแลคนดี	ให้มีศักดิ์ศรีและยิ่งใหญ่
ปกป้องคนดีให้มีชัย	เพื่อให้ใครใครอยากทำความดี
อยากให้มีคนที่ทำดีมากมาย	ยื่นหยัดสู้ไหวแรงใจมากมี
กว่าจะเจอก็อยากนักหนา	ควรรักษาให้ดี
ใช้เพชรที่เรามี	อย่างรู้ค่า
	(โปรดช่วยกันดูแลคนดี. 2550)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คนดีหรือบัณฑิตนั้นคือผู้เสียสละอุทิศตนเพื่อสังคม คนดีนั้นไม่ว่าจะทำอะไรก็จะทำด้วยความรอบคอบ ไม่เป็นไปตามกระแสโลก จนบางครั้งการกระทำของคนดีอาจไม่ถูกใจของคนไม่ดี ซึ่งชอบตำหนิการทำความดีและชอบเบียดเบียนโดยประการต่าง ๆ คนดีตามลักษณะที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงนี้ หมายถึงบุคคลผู้เสียสละ อุทิศตนสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม มีคุณสมบัติสามารถเป็นตัวอย่างให้คนอื่นได้ถือเป็นแบบในการประพฤติตนสู่ความเป็นคนดีเท่านั้น จึงยังมีความห่วงไหวต่อโลกธรรมอยู่ แต่คนดีผู้เป็นบัณฑิตนั้นที่แท้จริงนั้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สัตบุรุษ ต้องมีคุณสมบัติที่เรียกว่าสัปปริสธรรม มี 7 ประการ คือธัมมัญญตา อตถัญญตา อตตัญญตา มัตตัญญตา กาลัญญตา บุริสัญญตาและปุคคัลญญตา (อง สด.ตก. 23/133) พระธรรมปิฎก (2551: 627-628) ได้อธิบายว่าธัมมัญญตา หมายถึง รู้จักหลักและรู้จักเหตุ คือรู้หลักความจริงของธรรมชาติ รู้หลักการ กฎเกณฑ์แบบแผนหน้าที่ ซึ่งจะเป็เหตุให้กระทำการได้สำเร็จ ผลตามความมุ่งหมาย เช่น ภิกษุรู้ว่าหลักธรรมที่ตนจะต้องศึกษาปฏิบัติคืออะไร มีอะไรบ้าง

อัตถิยัตถุตา รู้จักความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการ กฎเกณฑ์ รู้ผลที่ประสงค์ของกิจที่จะกระทำ เช่น ภิกษุรู้วาทธรรมที่ตนศึกษาและปฏิบัตินั้น ๆ มีความหมายและความมุ่งหมายอย่างไร ตลอดจนรู้จักประโยชน์ที่เป็นจุดมุ่งหมายหรือเป็นสาระของชีวิตอัตถิยัตถุตา รู้จักตน คือรู้ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ของตนตามความเป็นจริง เพื่อประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมและเกิดผลดี เช่น ภิกษุ รู้ว่าตนมี ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญาและปฏิภาณแค่ไหน มัตตัตถุตา รู้จักประมาณ คือรู้จักความพอเหมาะพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ในการใช้จ่ายทรัพย์ ภิกษุรู้จักประมาณในการรับปัจจัย 4 เป็นต้นกาลัญญตา รู้จักกาล เช่น รู้จักว่าเวลาไหนควรทำอะไร รู้จักเวลาเรียน เวลาทำงาน เวลาพักผ่อน เป็นต้นปริสัณญตา รู้จักชุมชน คือรู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมนุม รู้จักชุมชน รู้จักมารยาท ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และข้อควรปฏิบัติอื่น ๆ ต่อชุมชนนั้น ๆ บุคคลัญญตา รู้จักบุคคล คือรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอรรถาศัย ความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น

คนดีหรือบัณฑิต มีพระพุทธรพจน์ แสดงคุณสมบัติไว้หลายแบบดังต่อไปนี้ ภิกษุทั้งหลาย ลักษณะของบัณฑิต เครื่องหมายของบัณฑิต แนวความประพฤติของบัณฑิตมี 2 ประการ ดังนี้ กล่าวคือ บัณฑิตเป็นผู้มีปกติคิดความดี มีปกติพูดถ้อยคำดี มีปกติทำการดี ภิกษุทั้งหลาย คนพาล มีกรรมเป็นเครื่องกำหนด บัณฑิตมีกรรมเป็นเครื่องกำหนด, ต่างก็ปรากฏแจ่มฉายด้วยความประพฤติของตน ผู้ประกอบด้วยธรรม 3 ประการ พึงทราบว่าเป็นพาล คือด้วยกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต... ผู้ประกอบด้วยธรรม 3 ประการ พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต คือ ด้วยกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต (อง. ติก. 20/ 442/129 ม.อ. 14/468/311)

คนดี ที่เรียกว่าบัณฑิตนี้ ย่อมทำหน้าที่เผยแพร่วิชาความรู้ หรือ ความดีความงามแก่ผู้อื่น สามารถชักจูงให้ผู้อื่นมีความเห็นอันถูกต้อง หรือให้มีศรัทธาที่จะให้เชื่อถือตามอย่างตนอย่างใดอย่างหนึ่ง จะโดยการสั่งสอน การแนะนำ ด้วยความปรารถนาดี ก่อให้เกิดสัมมาทิฐิ และการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบขึ้นเรียกว่า เป็นกัลยาณมิตร กัลยาณมิตรบุคคลนั้นประกอบด้วยศรัทธา มีศีล เป็นพหูสูต มีจาคะ และมีปัญญา ในแง่ที่ทำหน้าที่ต่อผู้อื่น กัลยาณมิตรสมควรมีคุณสมบัติพิเศษจำเพาะสำหรับการทำหน้าที่นั้น โดยเฉพาะคุณสมบัติพื้นฐาน ที่เรียกว่า กัลยาณมิตรธรรม (อง. สุตตค.23/33/34) มี 7 ประการ คือ

1. ปิโย น่ารัก คือ เข้าถึงจิตใจ สร้างความรู้สึกสนิทสนม เป็นกันเอง ชวนใจผู้เรียนให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม
2. ครุ น่าเคารพ คือ มีความประพฤติเหมาะสมแก่ฐานะ ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจเป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย
3. ภาวนียो น่าเจริญใจ คือมีความรู้จริง ทรงภูมิปัญญาอย่างแท้จริง และเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนอยู่เสมอเป็นที่น่ายกย่อง ควรเอาอย่าง ทำให้ศิษย์เฝ้าอ้าง และรำลึกถึง ด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจและภาคภูมิใจ

4. วัตตภา รุจิกพุดให้ผล คือพุดเป็น รุจิกชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพุดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าว ตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

5. วจนักขโม ทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามแม้จุกจิก ตลอดจนคำล่วงเกิน และคำตักเตือนวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ อดทนฟังได้ ไม่เบื่อหน่าย ไม่อารมณ์เสีย

6. คัมภีร์ญจะ กะถัง กัตตภา แกล้งเรื่องล้าลึกได้ คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งซับซ้อนให้เข้าใจได้และสอนศิษย์ให้ได้เรียนรู้เรื่องราวลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

7. โน จัญฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในอฐานะ คือไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียหรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร

เมื่อพิจารณาตามลักษณะของบัณฑิตที่ยกมาข้างต้นนี้ ทำให้ทราบว่าการเป็นคนดีหรือบัณฑิตแท้นั้นไม่ใช่จะเป็นได้โดยง่าย แต่สมัยปัจจุบันมีการใช้คำในลักษณะที่ใช้แทนคำบางสิ่งบางอย่างเกินความเป็นจริงจนบางครั้งทำให้ความหมายของคำนั้น ๆ ที่มีความหมายสูงอยู่แล้วให้ด้อยลงไป

2.17.3. การบูชาคนที่ควรบูชา

บูชา แปลว่า การแสดงความเคารพ ความนับถือ การชื่นชมเชิดชูความดีงาม ยกย่องให้ปรากฏสำคัญ เกิดคุณงามความดี มี 2 ประการ คือ ปรากฏในพระไตรปิฎกความว่า

1. อามิสบูชา การบูชาด้วยอามิสสิ่งของ การนำดอกไม้ธูปเทียน อาหาร ทรัพย์สินเงินทองหรือของมีค่ามามอบให้

2. ปฏิบัติบูชา หรือธรรมบูชา การบูชาด้วยธรรม ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน เช่นทำบุญรักษาศีล เจริญภาวนา ตลอดจนเคารพมารดาบิดา และบูชาปุชณียบุคคลทั้งหลาย (อง. ทุก. 20/401/117)

บุคคลที่ควรบูชา หรือปุชณียบุคคลนั้น ได้แก่บุคคลผู้ทรงไว้ซึ่งคุณงามความดี ดังต่อไปนี้

1. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นปุชณียบุคคลของพุทธศาสนิกชน ในฐานะที่ทรงเป็นพระศาสดาและทรงประกาศพระสัจธรรมชี้แนะหนทางแก่เวไนยสัตว์ให้พ้นทุกข์ได้

2. พระอริยสงฆ์สาวก เป็นปุชณียบุคคลของพุทธศาสนิกชน ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จนเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบ เป็นเนืองนิตย์ของโลก และเป็นผู้เผยแผ่พระสัจธรรม (ที.ม.10/134)

3. มารดาบิดา เป็นปุชณียบุคคลของบุตรธิดา ให้ฐานะเป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรธิดาจนเติบโตใหญ่ และเป็นบูรพาจารย์

4. ครูอาจารย์ เป็นปุชณียบุคคลของศิษย์ ในฐานะเป็นผู้อบรมสั่งสอนศิลปวิทยา

5. พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นปุชณียบุคคลของพลกนิกร ในฐานะทรงเป็นพระประมุขของชาติ ทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน

จริยธรรมเรื่องการบูชา ปรากฏในเพลงสงกรานต์ตำนานรัก กล่าวถึงชายหนุ่มผู้ตัดพ้อหญิงสาว

คนรักผู้ไม่กลับมา ร่วมทำบุญประเพณีสงกรานต์ด้วยกันเหมือนในปีที่ผ่านมา ดังความว่า

(ลำ) แห่ดอกไม้คู่กันไปอ้อมอ้อม แห่ดอกไม้คู่กันไปอ้อมอ้อม
 มีกลิ่นหอมจากแป้งทาแก้มแจ่มนวล
 ทวนทวนน้ำสาตรดสดกันจับมือแฟนไผ่มันแลนวนหนี้
 (เพลง) ยามไปถึงวัดวานำดอกไม้บูชาองค์พระร่วมกัน
 สองเรานั่งเคียงอธิษฐานสบตากันเหมือนจะรู้ความนัย
 (สงกรานต์ตำนานรัก. 2540)

เพลงสงกรานต์ตำนานรัก แสดงให้เห็นการบูชาพระรัตนตรัยด้วยอามิส คือ ดอกไม้ของหอม ในวันสงกรานต์นั้นนอกจากจะเป็นวันขึ้นปีใหม่ไทย และเป็นประเพณีที่สนุกสนานแล้ว สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ การเข้าวัดเพื่อบำเพ็ญบุญกุศล บรรดาหนุ่มสาวทั้งหลายจะรวมตัวกันเพื่อออกไปแสวงหาดอกไม้ตามฤดูกาล เช่น ดอกคูณ เป็นต้น เพื่อน้อมนำมาบูชาองค์พระพุทธรูปสำคัญตลอดจนพระสงฆ์ภายในวัดด้วย การบูชาด้วยดอกไม้ของหอม เช่นนี้เป็นการบูชาที่นิยมโดยทั่วไป เพราะทำได้โดยง่าย นอกจากการบูชาด้วยอามิสแล้ว สลา คุณวุฒิ ยังได้กล่าวถึงการบูชาด้วยการปฏิบัติบูชา ไว้ในเพลงเลิกราบูชาแม่ เป็นเรื่องราวของชายหนุ่มผู้ติดบอยมูข ต่อมาภายหลังกลับใจได้ เขาจึงน้อมปฏิบัติบูชามารดาด้วยการละเลิกบอยมูขเหล่านั้นเสียโดยเด็ดขาด ดังความว่า

...(ลำ) มาคิดได้ยามคิดเห็นหน้าแม่ ตัดสินใจแน่วแน่ สิขอเลิกสิ่งเมา
 บ่ว่าเหล้าหรือบุหรี่ยาตอง คันเป็นของมีนเมาบอกว่าเขาแต่วันนี้
 ไม่มีเงินส่งมาลูกขอเลิกราบูชาพระคุณ
 สิบสองสิงห์วันบุญขอตอบแทนคุณด้วยการทำความดี
 ขอบุญนี้ไปฮอดแม่ ฝากบุชารักแท้ลูกชายแม่ผู้อยู่ไกล
 ถึงบได้เอาเงินส่งหา ขอทำบุญวันทาเลิกติดยาบูชาแม่
 (เลิกราบูชาแม่. 2540)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นการบูชาด้วยการปฏิบัติบูชา ซึ่งนับว่าเป็นการบูชาที่ทำได้ยาก ที่ว่าทำได้โดยยากนั้น เพราะว่าการปฏิบัตินั้นบูชานั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยากสำหรับปุถุชนทั่วไป บุตรในเพลงนี้ ตั้งใจปฏิบัติตั้งแต่วันจากบอยมูขทั้งหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำอยู่เป็นนิตย การที่เขาจะตัดขาดจากบุหรี่ หรือสุรานั้น ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้โดยง่าย แต่เมื่อคิดที่จะบูชาตอบแทนคุณโดยการทำความดีด้วยจิตอันตั้งมั่นแน่วแน่แล้ว เขาย่อมสามารถงดเว้นจากความชั่วนั้นได้ ด้วยเหตุนี้เอง การปฏิบัติบูชาจึงมีผล มีอานิสงส์มากกว่าการบูชาด้วยอามิส มีดอกไม้รูปเทียน เป็นต้น

การบูชา เป็นกริยาที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดี เมื่อบุคคลได้บูชาสิ่งที่ควรบูชา หรือที่เรียกว่า ไหว้ดีพลีถูกแล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมเป็นอย่างมาก

2.17.4 การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม

ถิ่นที่อยู่ที่เหมาะสมในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า สัปปายะ มี 4 อย่าง คือ

1. อาวาสสัปปายะ ความสะดวกสบายในเรื่องที่อยู่อาศัย
2. อาหารสัปปายะ ความสะดวกสบายในเรื่องอาหาร
3. บุคคลสัปปายะ ความสะดวกสบายในเรื่องบุคคล
4. ธรรมะสัปปายะ ความสะดวกสบายในเรื่องการฟังธรรม(วินย. อ. 1 /524)

การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสมปรากฏในเพลงร่มธรรมนำใจ กล่าวถึงการเชิญชวนให้ชาวบ้านมาเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเรียนรู้จากในวัด ดังความว่า

...(ลำ) เชิญมาใกล้ อาศัยธรรมกัณฑ์	อบรมใจวันๆ เอาบุญค้ำสองทาง
วัดเพิ่นสร้าง ทางใหม่ให้ศึกษา	จากที่เคยเป็นมา พัฒนาสู่วันนี้
สร้างเป็นวัดที่ดีวิธีใหม่	น้ำพระทัยดำริมีค่าล้ำ
แนะวิธีพัฒนาในร่มธรรม	แหล่งซั้้นชาวบ้านให้หายตรม
เข้ามาวัดจะเห็นปลาและนาข้าว	มีร่มเงาไร่นาสวนผสม
ให้ธรรมะพัฒนาสู่สังคม	มุ่งอบรมให้พออยู่พอกิน

.....

(ลำ) สุขหาได้ ในอารามที่เรียบง่าย อิ่มทั้งใจและท้อง ความหมองกลุ่มบ่มี
วัดมือนี่เปรียบคือตั่งนาบุญ เอาเพียงใจมาลงทุน กะอิมบุญไทเฮาแล้ว....
(ร่มธรรมนำใจ. 2541)

เพลงร่มธรรมนำใจ แสดงให้เห็นถึงความสุข ที่เกิดจากการอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม กล่าวคือ ผู้ประพันธ์พยายามเชิญชวนให้ชาวบ้านทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โดยเน้นความสันโดษพออยู่พอกิน ให้ชาวบ้านได้ปฏิบัติเพื่อให้หลุดพ้นจากการไม่ได้รับความสะดวกสบายเรื่องอาหาร และการที่ผู้ประพันธ์ชักนำให้คนทั่วไปได้เข้าศึกษาหลักทฤษฎีในวัดนั้น แสดงให้เห็นถึง ความสะดวกสบายในการเข้าถึงธรรม อันเป็นธรรมสัปปายะ สลาคุณวุฒิ พยายามที่จะเผยแพร่หลักเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่งเสริมให้ชาวบ้านได้มีการเรียนรู้และปฏิบัติ ว่าโดยที่แท้ประเทศไทยเป็นถิ่นที่เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพียงแต่เราไม่เอาใจใส่ พิจารณาดูทรัพยากรที่เรามีอยู่ เช่น คนในชนบทเมื่อหมดฤดูทำนาแล้ว ก็มักจะเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ เพราะคิดว่า หมดหนทางที่จะแสวงหาทรัพย์เมื่ออยู่ในถิ่นเดิม จนนำไปสู่การอพยพถิ่นฐานและดิ้นรนไม่รู้จักจบสิ้น แต่ลืมนึกถึงความเป็นอยู่อย่างสันโดษ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนา คนไทยโดยส่วนมากเลยที่จะเรียนรู้หลักการดำเนินชีวิตตามหลักของพระพุทธศาสนา ทั้ง ๆ ที่เรามีวัดแทบทุกหมู่บ้าน เพลงนี้จึงเป็นแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยนั้นทุกพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย เพียงแต่ต้องเรียนรู้และเข้าใจตามความเป็นจริงเท่านั้นเอง

2.17.5 การเคยทำบุญไว้ในกาลก่อน

บุญที่เคยทำไว้ในกาลก่อน หมายถึง ความเป็นผู้มีบุญอันได้กระทำไว้แล้วในอดีต ธรรมดาคนเรานั้นเกิดมาไม่เหมือนกัน บางคนเคยสั่งสมความดีไว้ในกาลก่อนเป็นอันมาก ด้วยผลแห่งบุญกรรมที่เคยทำนั้น ชาตินี้จึงถือกำเนิดในตระกูลที่ดี พร่ำพร้อมด้วย ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ ตรงกันข้ามบุคคลผู้สั่งสมความชั่วไว้เป็นอันมาก แม้ได้เกิดเป็นมนุษย์ ด้วยผลแห่งบาปกรรมที่เคยทำนั้น ชาตินี้จึงถือกำเนิดในตระกูลไม่ดี มักประสบอุปสรรคปัญหาโดยประการต่างๆ อยู่เนื่อง ๆ ด้วยเหตุนี้เอง พระพุทธองค์จึงตรัสว่า ความเป็นผู้มีบุญอันเคยกระทำไว้ในกาลก่อน เป็นมงคลสูงสุด เพลงลูกทุ่งได้กล่าวเรื่องบุญที่เคยสั่งสมไว้ดังนี้

บุญห้องบ่หลาย ดั่งอ้ายบ่อยู่
บ่ได้เป็นคู่ชออยู่อย่างผู้ทำใจ
ได้เฮ็ดดีน่าได้ทำบุญต่อห้องก็พอใจ
แอบฮักข้างเดียวเรื่อยไป บ่หวังดั่งอ้ายคีนดี
(แค่นี้ก็ดีใจแล้ว. 2550)

เพลงแค่นี้ก็ดีใจแล้ว กล่าวถึงความรู้สึกของหญิงสาวที่จงรักภักดีต่อชายหนุ่ม ความรักของทั้งคู่จบลงเมื่อฝ่ายชายได้ไปมีรักใหม่กับหญิงอื่น ฝ่ายหญิงจึงทำใจวอยพรและคิดว่าบุญที่เคยทำร่วมกันมาระหว่างเธอกับชายคนรักนั้น มีเพียงเท่านั้น การที่เธอ “ได้เฮ็ดดีน่าได้ทำบุญต่อ” ทำความดีกับชายคนนี้และสะสมความดีเพื่อหวังผลบุญที่ทำในชาตินี้จะอำนวยผลให้ในชาติต่อไป จะทำให้เธอได้เกิดมาเป็นคู่รักกันอีก ในเพลงนี้แสดงให้เห็นถึง อาณิสสแห่งบุญที่เคยทำในชาติก่อนส่งผลให้เธอได้พบกับเขาในชาตินี้ และการตั้งใจสร้างความดีเพื่อเขาในชาตินี้ จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เธอได้เกิดมาพบและครองรักกันในชาติต่อไป

ภรรยาของอ้าย	คือมีบุญหลายแท้น้อ
เพื่อนได้แฟนกะละแม่รูปหล่อ	ซ้ายังเป็นพ่อที่ดี
.....	
อิจฉาภรรยาอ้าย	เจอหน้าสยองตามไถ่
เพื่อนใช้อ้อยยังกินทาน	เพื่อนใช้อ้อยยังทำทาน
คนที่ใจไร้คู่	เบิ่งแฟนหมู่เป็นแบบอย่าง
ศึกษาตุลละหน้าตาทำทาง	เพื่อวางภาพชายในฝัน
	(อิจฉาภรรยาอ้าย. 2551)

เพลงอิจฉาภรรยาอ้าย กล่าวถึงหญิงสาวคนหนึ่งที่เกิดความรู้สึกอิจฉาต่อหญิงผู้โชคดี ผู้ที่ได้สามีที่เป็นคนดีพร้อมทุกอย่าง กล่าวคือ สามีของเธอ เป็นคนรูปงาม น้ำใจดี มีอาชีพการงานดี รักครอบครัว เป็นสามีที่ดีของภรรยา เป็นพ่อที่ดีของลูก เป็นต้น หญิงสาวอยากถามภรรยาของสามีผู้เพียบพร้อมนั้นว่า ทำบุญมาด้วยอะไร จึงได้สามีที่ดีพร้อมทุกอย่างขนาดนี้ เธอเองก็มีความประสงค์

อยากจะได้สามีลักษณะเช่นนี้บ้าง เพลงนี้แสดงให้เห็นความอยากรู้ว่าบุญอะไรเป็นเหตุให้เราได้คู่ครองที่ดีในชาตินี้ ทำอย่างไรจึงจะได้มีบุญเช่นนี้ จะเห็นได้ว่าทุกคนล้วนปรารถนาสิ่งที่เป็นบุญกันทั้งนั้น ความสุขทุกอย่างล้วนมาจากการทำความดีหรือทำบุญนั่นเอง

2.17.6 การตั้งตนไว้ชอบ

การตั้งตนไว้ชอบ คือ การตั้งหลักในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและพยายามปฏิบัติตามสิ่งที่ตั้งไว้นั้นจนสำเร็จ การตั้งตนไว้ชอบนั้น สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับต้น คือ การตั้งหลักดำเนินชีวิตไว้ในชาตินี้ โดยการตั้งเป้าหมายเอาไว้ว่า จะดำเนินชีวิตอย่างไรให้ประสบความสำเร็จตามมนุษยวิสัย เช่น จะประกอบอาชีพอะไร ต้องการความสำเร็จในด้านไหน เป็นต้น

2. ระดับกลาง คือ การตั้งหลักในการดำเนินไว้ในชาติหน้า ได้แก่ การสร้างบุญกุศล คุณงามความดี เพื่อเป็นเครื่องเสบียงเลี้ยงตัวในปรโลก

3. ระดับสูงสุด คือ การตั้งหลักในการดำเนินชีวิตขั้นสูงสุด คือ พระนิพพาน อันเป็นที่สิ้นสุด ของโลก โกรธ หลงกิเลสที่ทำให้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร (ขุ. จุ. 30/673/333)

การตั้งตนไว้ชอบปรากฏในเพลง เขียนฝันไว้ข้างฝา กล่าวถึงความตั้งใจของหญิงสาวคนหนึ่งที่จะอดทนทำงานเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวและไปให้เป้าหมายที่ตนหวังไว้ ความว่า

...เขียนติดฝาห้องว่าต้องสู้ไหว
ลูกต้องทำให้ได้ เคยบอกแม่ไว้จำได้เสมอ
จากบ้านวันฟ้ามีว มาขึ้นรถทัวร์ที่อำเภอ
หอบฝนเปื้อนน้ำตาเอ่อเข้าเมืองเสียงดวงเดียวดาย

.....
เขียนคำห้ามท้อ ไว้เตือนใจฝัน สายเลือดความมุ่งมั่น จากแม่นั้นยังมีมากพอ
ลูกแม่อังสู้ไหวแม่เมืองไกลใจร้ายต่อ ความฝันที่เราเฝ้ารอ ลูกขอทยอยส่งคืน
(เขียนฝันไว้ข้างฝา. 2549)

เพลงเขียนฝันไว้ข้างฝา เป็นการตั้งใจของหญิงสาวที่เข้ามาทำงานในเมืองหลวงเพื่อจะเก็บเงินส่งให้พ่อแม่ใช้จ่ายปลดเปลื้องหนี้สิน และเพื่อบำรุงมารดาบิดาให้ได้รับความสุขสบายยิ่งๆ ขึ้นไป การทำความดีเช่นนี้เรียกว่า การตั้งตนไว้ชอบ ในการประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว จัดว่าเป็นการตั้งตนไว้ชอบระดับต้น คือการตั้งหลักที่จะประสบความสำเร็จในชาตินี้ การตั้งตนไว้ชอบนี้ ย่อมเป็นมงคลเพราะเป็นการยกชีวิตของตนขึ้นสู่หนทางแห่งการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

2.17.7 ความเป็นพหุสูต

ความเป็นพหุสูต คือ ผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมามาก ผู้ได้ยินได้ฟังมามาก ผู้คงแก่เรียน บุคคลผู้จะเป็นพหุสูตได้ต้องเป็นคนขยันศึกษาเล่าเรียน เป็นคนหมั่นสังเกต ชอบที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ

ความเป็นพหุสูตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความเป็นพหุสูตทางโลก หมายถึง การศึกษาเล่าเรียนศิลปศาสตรสาขาต่าง ๆ และสามารถนำสรรพวิชาเหล่านั้นมาใช้ในการดำเนินชีวิต

2. ความเป็นพหุสูตทางธรรม หมายถึง การศึกษาเล่าเรียนธรรมะ และน้อมนำมาปฏิบัติจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถเข้าถึงสัจธรรมได้

ความเป็นพหุสูต ปรากฏในเพลง นายห้าง ป. 6 กล่าวถึงหนุ่มผู้เรียนจบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่พยายามศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม จนมีความสามารถรอบด้าน และประสบความสำเร็จในกิจการที่ประกอบขึ้นจากการเรียนรู้ นั่น ดังความว่า

ชื่อเข้าโรงเรียนเด่นชัย แต่ว่าใคร ๆ เรียกเขว่าบักห้า
จากบ้านนาหมางานทำเพราะความรู้ทำงานประจำขายแรง
ตำแหน่งของคน ป.6 ถ้าเหวี่ยงบ่ตกก็บ่เห็นเงินแบงก์
เส้นทางเดินของคนขายแรงสิ้นความแข็งแรงหมดแรงก็กลับนา
แต่ว่าบักห้าคิดใหม่เข่งงานที่ใดก็ใส่ใจศึกษา
หลายอาชีพที่สู้ทำมา คือแหล่งวิชาให้ศึกษาทุกวัน

เรียนช่างตอนเป็นเด็กซ่อม รู้จักใช้คอมตอนเป็นเด็กเสิร์ฟอาหาร
เรียนใช้เรียนขายเรียนค้า ทุกตำรับได้มาระหว่างทนสู้งาน
วุฒิป.6 แต่รอบรู้สารพันเมื่อพร้อมทุกด้านความฝันก็อาไฟ
(นายห้าง ป.6. 2547)

เพลง นายห้าง ป. 6 ได้แสดงให้เห็นว่า บุคคลผู้มีความขยันหมั่นเรียนรู้ ใส่ใจศึกษาในเรื่องต่าง ๆ นั้น สามารถประสบความสำเร็จได้โดยไม่ยาก การเปลี่ยนทัศนคติของเด่นชัย ตัวละครเอกในเพลงนี้ ที่ไม่ทำงานสักแต่ว่าหาเช้ากินค่ำเหมือนแรงงานกรรมกรทั่วไป โดยที่เขาพยายามแสวงหาความรู้รอบตัว เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองนั้น ทำให้เขาได้เป็นพหุสูต คือ เป็นผู้รอบรู้รอบด้าน การเป็นผู้มีความรู้มากนี้ เมื่อจะประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งก็สามารถที่จะประยุกต์ความรู้ที่มีนั้นปรับใช้กับกิจการนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม และย่อมประสบความสำเร็จในที่สุด ความเป็นพหุสูต มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ จึงเป็นมงคล คือนำความโชคดีมาสู่ผู้ปฏิบัติตนเอง

2.17.8 ความมีศิลปวิทยา

บุคคลผู้มีศิลปวิทยา คือ เป็นผู้ชำนาญมีทักษะความรู้ในการทำงานของตน บุคคลผู้มีศิลปวิทยาสามารถแบ่งออก 3 ประเภท

1. คือผู้ที่สามารถในการคิด เป็นคนช่างคิด ได้แก่คิดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ หรือคิดเป็นตนเอง ผู้ที่มีศิลปะในการคิดคือผู้ที่คิดละเอียดรอบคอบ คิดมีแบบแผนหลักเกณฑ์ สามารถจัดลำดับความคิดของตนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้มีศิลปะในการคิดจะต้องคิดในกรอบแห่งมโนสัจจ 3 อย่าง คือ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยายามพองร้ายเขา และเห็นชอบตามคลองธรรม

2. มีศิลปะในการพูด คือเป็นคนช่างพูด ได้แก่พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นวาจาสุภาพ ช่างเจรจาปราศรัย รู้จักกาลเทศะในการพูด ไม่ว่าจะพูดอะไรก็สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง สามารถโน้มน้าวความคิดของผู้อื่นให้เห็นคล้อยตามความประสงค์ของตนได้ ทั้งนี้ผู้มีศิลปะในการพูดจะต้องพูดในกรอบแห่งวีสัจจ 4 อย่าง คือ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ และเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ จึงจัดว่าเป็นผู้มีศิลปะในการพูดอย่างแท้จริง

3. มีศิลปะในการกระทำ คือ สามารถในการจัดแจงหรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความประณีตงดงาม เป็นที่ยอมรับและชื่นชมของคนทั่วไป เรียกว่าเป็นคนมีศิลปะ ทั้งนี้ผู้มีศิลปะในการกระทำจะต้องกระทำในกรอบแห่งกายสัจจ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีศิลปะอันถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา

ความมีศิลปวิทยาปรากฏในเพลง บรรจเป็นคนรู้ใจ กล่าวถึง สามีผู้ชมเชยภรรยาผู้มีความฉลาดในการจัดแจงบ้านเรือนและรู้จักดูแลเอาใจใส่สามี ดังความว่า

เวลาเลิกงานกลายเป็นสวรรค์สำหรับใจพี่
ตั้งแต่มีเจ้าคนดีมาทำหน้าที่เป็นศรีเรือนใจ
ชีวิตเริ่มมีน้ำตาลคำว่าบ้านเริ่มมีความหมาย
อยากกลับไปถึงไวไวเพื่อจิบน้ำใจให้คลายความล้า

.....
คำพูดเพราะเพราะกับน้ำเย็นรอนในแก้ว
หนุนตักที่เตรียมไว้แล้วหอมแก้มที่เอียงไว้อร
คือสิ่งที่ใจได้เจอได้รับจากเธอยามท้อ
เข้าบ้านมีคนยิ้มรอใครหนอจะอยากไป

(บรรจเป็นคนรู้ใจ. 2549)

เพลงข้างต้น ได้แสดงให้เห็นความเป็นผู้มีศิลปวิทยาของภรรยา กล่าวคือ เธอมีทั้งการกระทำอันชาญฉลาด ดูแลบ้านช่องเป็นอย่างดีไม่มีขาดตกบกพร่อง คอยเอาอกเอาใจสามีผู้กลับมาจากทำงานนอกบ้าน ด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส ด้วยการกระทำมีการเตรียมน้ำเย็นไว้ต้อนรับ ด้วยคำพูดแต่คำดี ไพเราะ น่าฟัง เพื่อปลอบใจให้ผ่อนคลายจากความเมื่อยล้าจากการทำงาน ภรรยาเช่นนี้นับว่าเป็นผู้มีศิลปวิทยา คือ เป็นภรรยาที่สามีปรารถนา เพราะเชียวชาญในหน้าที่ของตน จนสามารถเรียกได้ว่า “เป็นศรีเรือนใจ” แม้การทำหน้าที่ภรรยาที่ด้อย่างผู้เชียวชาญก็นับว่าเป็นมงคลเป็นเหตุแห่งความสำเร็จของสามี ครอบครัวที่มีมงคลเช่นนี้ ย่อมจะประสบแต่ความสุขสม่าเสมอ

2.17.9 ความถ่อมตน

ความถ่อมตน หมายถึง ความอ่อนน้อม อ่อนโยน ไม่ถือตัว เป็นเหตุให้ผู้อื่นรักใคร่เอ็นดู การถ่อมตนแตกต่างจากความเคารพ ที่หมายถึงความตระหนักในคุณค่า หรือบุษชาความดีของคนอื่น แต่ความถ่อมตนหมายถึงความตระหนักในการถ่อมใจของตนเอง ประารถตนเอง ไม่ให้เป็นคนอวดดี ทะนงตัว โดยเอาคนอื่นมาเปรียบเทียบกับอวดว่าตนดีกว่าเขา ไม่ดูถูกเหยียดหยามใคร ความถ่อมตน จึงเป็นการห้ามปรามตนเอง เป็นการประเมินค่าในตนเอง

ความถ่อมตนปรากฏในเพลงมาจากดิน บรรยายถึงหญิงสาวผู้ประสบความสำเร็จ ได้หวนระลึกถึงความเป็นไปของชีวิตในอดีตที่ผ่านมา ว่าตนผ่านอะไรมาบ้างกว่าจะประสบความสำเร็จในปัจจุบัน ความว่า

คนมาจากดิน	
ไม่เคยลืมกลิ่นความจน	ยังจำผู้คนที่ตั้งพันทางน้ำตา
กลิ่นหอมน้ำใจ	ผู้เคยร่วมทนบนทางผ่านมา
ย้าเตือนตลอดเวลา	ให้รู้ว่า ก้าวมาจากดิน
ความสุขสบาย	บ่อจลละลายภาพในความจำ
ข้าวเหนียวส้มตำ	เป็นแขกประจำกับข้าวยามป่วย
เมืองใหญ่เมืองนี้เป็นเวทีสู้	บ่ได้เป็นที่อยู่ของใจ
บ้านเฮาร่มเงาป่าไพร	ยังเป็นจุดหมายที่ใจร่ำหา
คนมาจากดิน	
ไม่เคยลืมกลิ่นความจน	ยังจำผู้คนที่ตั้งพันทางน้ำตา
กลิ่นหอมน้ำใจ	ผู้เคยร่วมทน บนทางผ่านมา
ย้าเตือนใจสาวดอกหญ้า	ให้รู้ว่า ก้าวมาจากดิน

(มาจากดิน. 2550)

คนมาจากดิน แสดงให้เห็นความอ่อนน้อมถ่อมตนของหญิงสาวได้เป็นอย่างดี การที่เธอประสบความสำเร็จแล้วย้อนพิจารณาว่าเคยต่อสู้มาอย่างไร ตระหนักในน้ำใจของคนที่เคยให้ความช่วยเหลือ เมื่อได้ดีแล้วก็ไม่ทะนงตัว หรือแสดงกิริยาอาการโอหัง พองตัว อวดดีแต่อย่างใด เธอยังปฏิบัติตัวเสมอต้นเสมอปลาย โดยแสดงให้เห็นว่า “ข้าวเหนียวส้มตำ” ก็ยังเป็นอาหารที่ยังรับประทานอยู่เสมอ ทั้งยังปรารถนาว่า ความสุขสบายที่ได้รับจากเมืองใหญ่นั้น ไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้หลงตัวลืมตนได้ โดยที่แท้ ความเป็นอยู่ท่ามกลางครอบครัวชนบท การได้อยู่กับธรรมชาติต่างหาก คือ สิ่งที่ต้องการ ด้วยความเป็นคนถ่อมตัวนี้ ทำให้เธอดำรงชีวิตอยู่ด้วยความรอบคอบ ไม่ประมาท หมั่นประเมินคุณค่าของตนเองอยู่ตลอดเวลา การดำเนินชีวิตเช่นนี้นับว่าเป็นมงคล เพราะเป็นการดำเนินชีวิตที่มีจุดหมายปลายทาง ไม่เบียดเบียนคนอื่น พร้อมกันนี้ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตัวย่อมเป็นที่รักใคร่พอใจของคนทั้งปวง

2.17.10 ความสันโดษ

สันโดษ แปลว่า ความยินดี หมายถึง ความยินดี หรือพอใจเท่าที่ตนมีอยู่ หรือเป็นอยู่ พอเพียง ความสันโดษ สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ

1. ยถาลภสันโดษ ได้แก่ การพอใจกับทรัพย์สมบัติที่ตนเองหามาได้
2. ยถาพลสันโดษ ได้แก่ การพอใจกับทรัพย์สมบัติที่หามาได้ตามกำลัง
3. ยถาสารูปสันโดษ ได้แก่ การพอใจตามสมควรกับทรัพย์สมบัติที่ตนเองได้มาและหามาได้ด้วยกำลังของตน (ที. อ. 1/253)

ความสันโดษนี้ เป็นจริยธรรมข้อหนึ่งที่มีความเข้าใจกันคลาดเคลื่อนกันอยู่มาก คือ เข้าใจว่า ความสันโดษ คือความมกน้อย ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ว ความสันโดษกับความมกน้อย เป็นสิ่งที่แตกต่างกัน แต่คนส่วนมากมักพูดถึงสันโดษ ว่า ความมกน้อย แท้จริงแล้ว สันโดษ คือ ความยินดีตามมีตามได้ ความยินดีตามกำลังที่ตนจะหาทรัพย์มาได้ ความยินดีตามความสมควรกับฐานานุรูปของตนเอง เป็นคนละเรื่องกันกับการมกน้อย คือ อยากได้เพียงเล็กน้อย ไม่สมดูล แต่คำทั้งสองนี้ มักกล่าวต่อเนื่องกันสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมชั้นอุกฤษฏ์ว่า มกน้อยสันโดษ ในความหมายว่า ผู้ปฏิบัติธรรมนั้นพยายามจำกัดสิ่งของเครื่องใช้หรือทรัพย์สมบัติที่ไม่จำเป็นออกจากตัว เพื่อจะได้ไม่ต้องอาลัยเป็นห่วงต่อทรัพย์สิ่งของนั้น จะได้ปฏิบัติธรรมได้เต็มที่ตามความประสงค์

หลักจริยธรรมเรื่องความสันโดษปรากฏในเพลงบ่าวพันธ์พื้นเมือง กล่าวถึงชายหนุ่มผู้ตัดพ้อหญิงสาวทั้งหลายว่าหนุ่มชนบทนั้นไม่ตืออย่างไร ทำไมหญิงสาวจึงไม่นิยมจะสมาคมด้วย ดังความว่า

ถึงเป็นคนเขย ๆ	แต่อ้ายบ่เคยซื้อซีดีปลอม
ชีวิตเที่ยวพังเที่ยวซ่อม	แต่ก็บ่ยอมทำสิ่งปดี้
เรียนทำงานทำลำบาก	แต่อ้ายก็ฮักศักดิ์ศรี
ภูมิใจได้เป็นคนดี	ถึงบ่ค่อยมีเงินใช้ก็ตาม
	(บ่าวพันธ์พื้นเมือง. 2550)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นความสันโดษของชายหนุ่ม เขามีความยินดีพอใจตามมีตามได้ในทรัพย์ที่เป็นของตนเท่านั้น โดยไม่ยอมทำในสิ่งที่ไม่ดี เช่น การซื้อซีดีปลอม ซึ่งสงเคราะห์เข้าในศีลข้อที่ 2 คือการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ อันเป็นการสนับสนุน หรือขโมยลิขสิทธิ์ทางปัญญาของผู้ประกอบธุรกิจเพลง ความสันโดษนี้เป็นจริยธรรมที่ตรงกันข้ามกับความโลภ อยากได้ อยากมีของคนอื่น และก็ไม่ใช่หลักจริยธรรมที่จะทำให้คนเกียจคร้าน ไม่กระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ ตรงกันข้าม ความสันโดษนี้เอง เป็นหลักจริยธรรม ที่คอยย้ำเตือนเสมอว่า ในการดำเนินชีวิตเรามีความสันโดษพอหรือยัง ได้แก่เตือนว่า เราได้แสวงหาทรัพย์เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตให้มีความสุขหรือยัง เราได้แสวงหาตามกำลังของตนจนสุดความสามารถที่จะแสวงหาหรือไม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำริถึงความเข้าใจคลาดเคลื่อนในหลักจริยธรรมเรื่องความสันโดษ

ในหมู่พสกนิกรของพระองค์เป็นจำนวนมาก จึงพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังปรากฏในเพลงร่มธรรมนำใจ ความว่า

...มาวัดจิตใจในทุกอย่าง	ตามเส้นทางรอยธรรมศาสนา
วัดยุคใหม่ที่ในหลวงประทานมา	ให้ประชาพึงพาทั้งกายใจ
(ลำ) เชิญมาใกล้ อาศัยธรรมกัณฑ์	อบรมใจวันๆ เอาบุญค้ำสองทาง
วัดเพิ่นสร้าง ทางใหม่ให้ศึกษา	จากที่เคยเป็นมา พัฒนาสู่วันนี้
สร้างเป็นวัดที่ดีวิธีใหม่	น้ำพระทัยดำริมีค่าล้ำ
แนะวิธีพัฒนาในร่มธรรม	แหล่งชี้แนะชาวบ้านให้หายตรม
เข้ามาวัดจะเห็นปลาและนาข้าว	มีร่มเงาไร่นาสวนผสม
ให้ธรรมะพัฒนาสู่สังคม	มุ่งอบรมให้พออยู่พอกิน

(ร่มธรรมนำใจ. 2541)

เพลง ร่มธรรมนำใจ บรรยายถึงสภาพของวัดตัวอย่างที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำริให้สร้างเกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกพืชไร่นาสวนผสม เพลงนี้ได้เชิญชวนให้ชาวบ้านได้เข้ามาศึกษาหลักปรัชญาตามแนวพระราชดำริ และรู้จักนำหลักธรรมเรื่องความสันโดษ พอเพียงและหลักธรรมอื่นๆ มาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต เพื่อจะให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสันโดษ เป็นหลักจริยธรรมที่เป็นมงคล เพราะผู้ที่ปฏิบัติตามหลักความสันโดษได้ย่อมจะประสบความสุข มีความเข้าใจในการดำเนินชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมไม่สร้างความเดือดร้อนทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่น

อนึ่ง ในการวิเคราะห์จริยธรรมเรื่องมงคลที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำเสนอเฉพาะหลักจริยธรรมที่แตกต่างจากจริยธรรมอื่นเท่านั้น ส่วนจริยธรรมเรื่องมงคลที่ซ้ำกับหลักจริยธรรมที่วิเคราะห์ไว้ข้างต้น เช่น การบำรุงมารดาบิดา ความกตัญญูกตเวที เป็นต้น ไม่ได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน

หลักจริยธรรมเรื่องมงคลสูงสุดนั้น มีใจความครอบคลุมและกว้างขวางมาก เพราะมีหัวข้อจริยธรรมทั้งหมด 38 ประการ มีทั้งกล่าวถึงปัจจัยภายนอกอันจะเป็นเหตุให้เกิดมงคล เช่น การคบคนดี การอยู่ในถิ่นที่สมควร เป็นต้น ตลอดจนถึงจริยธรรมขั้นสูงสุด คือการทำพระนิพพานให้แจ้ง ดังนั้นหลักจริยธรรมเรื่องมงคล ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่บันทึกชีวิตของชาวบ้านโดยมาก จึงปรากฏเฉพาะหลักจริยธรรมพื้นฐาน ที่ชาวบ้านนำมาประพฤติในวิถีชีวิตทั่วไปเท่านั้น

จริยธรรมส่วนบุคคล แม้จะเป็นจริยธรรมที่ประพฤติเฉพาะตัว แต่เมื่อบุคคลประพฤติตามหลักจริยธรรมดังกล่าวแล้ว ย่อมอำนวยความสะดวกทั้งแก่ตนเองโดยตรงในเบื้องต้นแล้วย่อมอำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่นอีกด้วย ดังนั้นผู้หวังประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นพึงชวนชวายประพฤติตามหลัก

จริยธรรม เพราะการประพฤติถูกต้องตามหลักจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนานั้นย่อมก่อให้เกิดความสุข และมีอานิสงส์เป็นผลดีโดยส่วนเดียว

นอกจากจะปรากฏจริยธรรมส่วนบุคคลแล้ว ในเพลงของสลา คุณวุฒิยังปรากฏจริยธรรมส่วนรวม ซึ่งเป็นธรรมที่สังคมควรประพฤติต่อกันอีกด้วย

3. จริยธรรมส่วนรวม

จริยธรรมส่วนรวมคือ จริยธรรมที่บุคคลในสังคมควรประพฤติต่อกันเพื่อความสงบสุขสวัสดิ์ของสังคม โดยธรรมชาติ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม คือเป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องอาศัยกันและกันเป็นอยู่ มนุษย์ไม่สามารถจะดำเนินชีวิตอยู่ได้หากปราศจากการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ฉะนั้น เมื่อมีการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มนุษย์ย่อมประสบปัญหาต่าง ๆ เพราะการรวมกันของปัจเจกชนซึ่งมีนิสัยแตกต่างกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์พึงประพฤติจริยธรรมต่อส่วนรวม เพื่อให้สังคมได้เกิดการพัฒนาหรือสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยสันติสุข

จริยธรรมส่วนรวมตามหลักพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ มี 2 ประการ คือ ความสามัคคี และความยุติธรรม

3.1 ความสามัคคี

ความพร้อมเพรียงกันแห่งหมู่คณะ ความร่วมมือร่วมใจกัน ความปรองดองกลมเกลียวกัน เรียกว่า ความสามัคคีเป็นจริยธรรมที่สำคัญมากสำหรับชนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ เพราะสังคมใดหมู่คณะใด มีความสมัคสมานสามัคคีกัน สังคมนั้นย่อมมีความสุขความเจริญ ในทางตรงกันข้าม หากสังคมใดขาดความรัก สามัคคีกัน สังคมนั้น ย่อมประสบกับความล้มเหลว ความเสื่อมโดยแท้ ในทางพระพุทธศาสนา ปรากฏเรื่องความสามัคคีทั้งในหลักธรรมและในหลักพระวินัยในหลักเรื่องสารณียธรรม ในพระวินัย ปรากฏหลังจบพระปาฏิโมกข์ว่า อันภิกษุทั้งหลายพึงเป็นผู้ไม่วิวาทกัน เป็นผู้ไม่ทะเลาะกัน สามัคคีกัน เพื่อฟังพระปาฏิโมกข์นั้นเถิด หลักธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติให้เกิดความสามัคคี เรียกว่า สารณียธรรม มี 6 ประการ คือ

1. ตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนภิกษุสามเณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยเหลือกิจกรรมของผู้รวมหมู่คณะด้วยความเต็มใจ และแสดงกริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2. ตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนภิกษุสามเณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยบอกแจ้งในสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3. ตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนภิกษุสามเณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

4. แบ่งปันสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นสิ่งของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนใช้สอยทั่วกัน

5. มีศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนภิกษุสามเณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

6. มีทิวจิตดีงามเสมอกันกับเพื่อนภิกษุสามเณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการสำคัญอันจะนำไปสู่ความหลุดพ้น ล้นทุกข์ หรือ ขจัดปัญหา (ที่. ปา.11/317/257 อัง. จกก. 22/282 -3 /321-3)

สาราณียธรรม อันเป็นข้อปฏิบัติให้เกิดความสามัคคีนี้ ย่อมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับผู้ครองเรือนได้และนอกจากนี้ยังมีจริยธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีอย่างอื่นอีก คือ สังคหวัตถุ 4 หมายถึง สิ่งที่เป็นเครื่องเอื้อเพื่อ แสดงให้เห็นการสงเคราะห์กันและกัน ได้แก่

1. ทาน การให้ เอื้อเพื่อ เผื่อแผ่
2. ปิยวาจา กล่าวคำไพเราะ ก่อให้เกิดความสามัคคี ตลอดจนคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลอันเป็นเหตุจูงใจให้ยินดี
3. อุตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือกิจการสาธารณะ ตลอดจนการช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม
4. สมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติเสมอกันในชนทั้งหลายและเหตุการณ์ทั้งปวง โดยชอบธรรม (ที่. ปา. 11/140/167/26/244)

ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันนี้ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 2 เพลง ได้แก่ เพลงใต้ฟ้าเดียวกัน และน้ำจากฟ้า มีใจความดังต่อไปนี้

เพลงใต้ฟ้าเดียวกัน กล่าวถึง ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงตาม การสื่อสารที่ไร้พรมแดนเช่นนี้ย่อมมีทั้งผลดีและผลเสีย คนไทยควรปรับตัวรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ จากต่างชาติให้เท่าทัน และเรียกร้องให้คนไทยร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ความเป็นไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสืบสานให้คนรุ่นใหม่ได้ตระหนักและเห็นค่าเพื่อให้เกิดการคงอยู่สืบไป ดังความว่า

(เกริ่น) ละตก พ.ศ. สองพันห้า โลกถึงยุคโลกาฯ คนในหล้าเว้ากันง่าย สื่อสารได้ไวไว
ไกลหรือใกล้ได้ผ่านฟ้า คนสามารถอยู่ทั่วกัน เมื่อมาถึงมือนั้นนั้น การสานต่อประเพณี
สืบสานคุณความดีหน้าที่เอาทุกคนดี
(เพลง)คนไทยใต้ฟ้าเดียวกัน ขอให้ใจมั่นสื่อสารกันเข้าใจ
วัฒนธรรมไทยนั้น ช่วยกันสืบทอดได้ไหม
ให้ถือเป็นหน้าที่ของคนไทย ให้คนรุ่นใหม่ ได้ภูมิใจยืนา
(ลำ) กะจั่งว่าสานกันไว้ให้ลูกหลานไทยได้เรียนรู้คุณค่า
ช่วยกันรักษาและพัฒนาฝากไว้ฝากไว้เคียงคู่ชาติอื่นเขา
ด้วยสองมือเราทุกคนทั่วหน้าสืบสานนำพาเพื่อคนรุ่นใหม่
สร้างความภูมิใจให้ไทยต่อ รักความเป็นไทยหลายหลายต่อ.

(ใต้ฟ้าเดียวกัน. 2540)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ถ้าคนไทยมีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการที่จะอนุรักษ์ความเป็นไทย ช่วยกันสืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามไว้ ตลอดจนถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่เกิดความรู้ความเข้าใจและภาคภูมิใจในมรดกของชาติ ให้เอกลักษณ์ไทยสามารถดำรงอยู่ในโลกได้ ผู้ประพันธ์พยายามชี้ให้เห็นว่า โลกทุกวันนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ มีการหมุนเวียนทางวัฒนธรรมระหว่างกันและกันของชนชาติต่างๆ ทั่วโลก อยู่ตลอดเวลา หน้าที่ของคนไทยคือการสามัคคีกันร่วมมือร่วมใจกันเพื่อดำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ นอกจากนี้ยังต้องช่วยกันพัฒนาให้ทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ

ศูนย์รวมความสามัคคีของคนไทยที่สำคัญที่สุด คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน พระองค์ได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทและได้พระราชทานโครงการที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคี หรือมีกิจการร่วมมือร่วมใจกัน เช่น ทรงพระราชทานโครงการสหกรณ์ เป็นต้น ดังปรากฏในเพลง น้ำจากฟ้า ที่กล่าวถึงน้ำพระทัยของพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อพสกนิกรของพระองค์ โดยทรงตั้งสหกรณ์และพระราชทานทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชน ความว่า

หยาดน้ำพระทัย รินให้ประชาไม่จาง หลังมารดล้างหยดน้ำตาชาวบ้าน
ให้เหลือแต่เพียงความสดใสชนบ้าน พระราชทานหนทางแก้ไข

.....
(ลำดับ) กะจั่งหวามา โสมตุ้มมาชอยกัน ชุ่มสร้างสรรค์บ้านป่า

มาพัฒนาชุมชนทุกด้าน ทุกด้าน ทุกด้าน ทุกด้าน

สร้างสรรค์แต่สิ่งดี ทุกคนมีรอยยิ้มเต็มหน้า

เดือดร้อนมาพึ่งพากันได้ ร่วมมือร่วมใจ บ่ไลฮ้าง

แนวทางมีอยู่มีกินพอเพียง คือแสงตะเกียงส่องทางข้างหน้า

ให้ชีวิตสุขกับธรรมชาติบ้านนา ดั่งน้ำจากฟ้าไหลชุบชีวาบ้านเฮา

(น้ำจากฟ้า. 2541)

เพลงน้ำจากฟ้า แสดงให้เห็นว่า แนวทางพระราชดำริหรือ โครงการสหกรณ์ที่พระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานนั้น เพื่อต้องการให้คนในชาติ เกิดความสามัคคี เกิดการพึ่งพาอาศัย แบ่งปันแก่กันและกัน รู้จักพึ่งตนเองให้มากที่สุด หากว่าคนในชุมชนร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์แต่สิ่งดี ๆ สังคมย่อมประสบแต่ความสุขความเจริญ

ความสามัคคี เป็นหลักปฏิบัติเพื่อควบคุมคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เป็นหลักปฏิบัติเพื่อปรองดองกัน เพลงและครุเพลงได้ทำหน้าที่ในการแสดงหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องความสามัคคี เพลงจึงสามารถสร้างพลังแก่หมู่คณะได้ หากคนในชาติใด สังคมใด ประพฤติตาม

หลักสามัคคี คือการปรองดอง รวมกันเป็นหนึ่งเดียว ชาตินั้น สังคมนั้น ย่อมมีสุขและเจริญรุ่งเรืองโดยลำดับ

3.2 ความยุติธรรม

หลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสันติสุข เสมอภาค ความทัดเทียมกันในสังคม คือความยุติธรรม หมายถึง ความเที่ยงธรรม ความเป็นธรรมโดยความถูกต้องลงตัวตามหลักฐานและเหตุผล ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้เพราะปราศจากอคติ คือความประพฤติกาลาเอียง อันเป็นความประพฤติที่ไม่เป็นธรรม โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้ปรากฏหลักแห่งความยุติธรรม มี 4 ประการ คือ

1. ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะชอบ
2. โทสาคติ ความลำเอียงเพราะชัง
3. โมหาคติ ความลำเอียงเพราะหลง
4. ภยาคติ ความลำเอียงเพราะเขลาหรือกลัว (ที. ปา. 11/176/197)

จริยธรรมเรื่องความยุติธรรมปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 5 เพลง ได้แก่ เจ้านายทางเดินชาวดิน, แม่พิมพ์บ้านไพร, ลูกสาวนายจ้าง, เหมือนโดนใบแดง

ในที่นี้ ผู้วิจัย ได้แสดงตัวอย่างจริยธรรมเรื่องความยุติธรรม ในเพลงทางเดินชาวดินและเหมือนโดนใบแดง ดังนี้

สลา คุณวุฒิ ได้เรียกร้องความยุติธรรมให้กับคนชนบท เห็นได้จากเพลงที่ผู้ใช้แรงงานถูกเอารัดเอาเปรียบ ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกลไกของรัฐในด้านต่าง ๆ เช่น การกดค่าแรงงาน เป็นต้น ปรากฏในเพลงทางเดินชาวดิน ที่กล่าวถึงการไม่ได้รับความยุติธรรมด้านสวัสดิการด้านการศึกษาจากรัฐบาล อันนำไปสู่การใช้แรงงานที่ถูกกดขี่ค่าจ้างแรงงาน ดังความว่า

เงินเบางานหนัก คือสัญลักษณ์ของคนขายแรง

เหงื่อเม็ดถูก ๆ สร้างสิ่งแพง ๆ แลกกับข้าวแกงกินตามยถา

เหลือจ่ายเก็บไว้ ส่งคืนไปให้คนยูนา

ในยามที่ฝนลืมน้ำ เปลี่ยนโชคชะตาของคนอีสาน

จากเด็กเรียนดี แต่วันนี้เป็นกรรมกร

จากหมอลำชื่อเสียงกระฉ่อน ต้องมาขับกลอนลำเดินขอทาน

นักมวยเงินหมื่น วันนี้ทั้งคืนต้องยืนล้างจาน

จากเป็นนางงามสงกรานต์ สุดทางฝันเป็นสาวนังบาร์

เหมือนถูกสาปส่ง ถูกฉ้อโกงเอาความโชคดี

ลูกอีสานจนถึงวันนี้ ยังย่ำวิถีของคนทิงนา

ทางเดินชาวดิน ยังมีลทินเป็นคราบน้ำตา

คอยความเห็นใจจากฟ้า ส่งคนดีมาช่วยล้างอาถรรพ์

(ทางเดินชาวดิน. 2548)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นความไม่เป็นธรรมที่ชนชั้นแรงงานได้รับจากการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ชนชั้นแรงงานไทยถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคมเป็นอย่างมาก รัฐไม่สามารถกำหนดค่าแรงให้เหมาะสมกับหยาดเหงื่อแรงงานที่สูญหายไป ด้วยเหตุนี้บุคคลผู้เป็นกรรมกรจึงคิดว่าตนไม่ได้รับค่าจ้างแรงงานที่เป็นธรรม การยกตัวอย่างบุคคลผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาของรัฐที่ล้มเหลว คนจนไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกกดขี่ข่มเหงจนไม่สามารถลืมตาอ้าปากได้ ทำให้วงจรชีวิตต้องทนล่าบากอยู่ร่ำไป ดังนั้น การให้ความยุติธรรมต่อทุกอาชีพ จึงเป็นการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ที่ถูกจุด การไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบทแบบยั่งยืน การไม่ให้ความสำคัญในเรื่องค่าตอบแทนแรงงานนี้ ถือว่าเป็นโมหาคติ ความลำเอียงเพราะหลง คือ ไม่มีความรู้ว่าจะแก้ปัญหา หรือจะพัฒนาไปในทิศทางใดนั่นเอง

ความยุติธรรมมีความสำคัญในที่ทุกสถาน แม้ในวิถีแห่งความรักของหนุ่มสาว ก็ต้องการความยุติธรรมด้วยเช่นกัน ดังปรากฏในเพลงเหมือนโดนใบแดง กล่าวถึงการแข่งขันกันของชายหนุ่มสองคน เพื่อจะเอาชนะจิตใจของหญิงสาว ความว่า

รักจนตรอกโดนไล่ออกจากการแข่งขัน
 เกมรักนั้นก่อนชิงกันหนึ่งหญิงสองชาย
 น่องเหมือนกรรมการให้พีแข่งขันกับเขาชิงชัย
 แต่แล้วเป็นเพราะเหตุใดเจ้าจึงไล่พีไปพันทาง
 โดนไล่ออกพีโดนไล่ออก ใจแทบช็อก ต้องออกจากเกมรักนาง
ผิดกติกาข้อไหน จึงไม่ภัยช่างโหดร้ายจัง
พีโดนเขาเสียบข้างหลังแต่ห้องนางก็ยังลำเอียง
 (ลำ) ไยหนอนาง หนอนาง ใจแตกเปรี้ยงได้ฟังเสียงนางว่า
 พีไปสาอย่าเกาะฮัก เจ้ากับเขานั้นสิ่วนวาย
 ทั้งที่อายเข้าชิงก่อนดวงใจ ทั้งที่อายเขาชิงก่อนดวงใจ
 กติกาแนวใดมาสร้างลำเอียงแท้

(เหมือนโดนใบแดง. 2551)

ในเพลงเหมือนโดนใบแดง ชายหนุ่มคนแรกผู้ที่เข้ามาจีบหญิงสาว ได้พยายามเรียกร้องความยุติธรรมในเกมการแข่งขันเพื่อชิงความรักว่า ตนเองได้ถูกชายคู่ต่อสู้ประพฤติทุจริตในการแข่งขัน เพื่อสร้างตบตากรรมการ และได้รับชัยชนะในการแข่งขันในการจีบหญิงสาวครั้งนี้ กติกาที่ไม่เป็นธรรมนี้ย่อมสร้างความไม่ยอมรับให้กับชายหนุ่มผู้แพ้รัก เพราะเขารู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรม ความไม่ยุติธรรมในข้อนี้เกิดขึ้นเพราะหญิงสาวผู้เป็นกรรมการตัดสินได้ลำเอียงเพราะชังชายหนุ่มผู้มาก่อน และลำเอียงเพราะชอบในชายหนุ่มผู้มาทีหลัง

จะเห็นได้ว่าเพลงนี้ ได้แสดงเหตุแห่งความอยุติธรรม ซึ่งทำหน้าที่ในการให้สติแก่สังคม เมื่อใดก็ตามที่บุคคลประพฤติตามหลักความโปร่งใส มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ประพฤติเสมอภาคใน

บุคคลและเหตุการณ์ทั้งมวล ย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั้งปวง ไม่เกิดการประท้วง หรือการไม่ยอมรับการตัดสิน หรือกระด้างกระเดื่องของปวงชนเลย เมื่อบ้านเมืองมีความยุติธรรมเช่นว่ามานี้ พลเมืองย่อมมีความเคารพในกฎหมายที่เป็นธรรมนี้ ย่อมดำรงอยู่ด้วยความสงบสุข ไม่มีความวุ่นวายเกิดขึ้น เพราะทุกคนล้วนตระหนักในความยุติธรรมนั่นเอง

จากการศึกษาพบว่า จริยธรรมส่วนรวมที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ มีทั้งหลักจริยธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสันติสุขและเป็นหลักจริยธรรมในการพัฒนาสังคมให้เจริญยิ่งๆ ไป คือความสามัคคี และจริยธรรมที่เป็นสิ่งคอยปกป้องไม่ให้เกิดการกระด้างกระเดื่อง การประท้วง ขัดขืนกีดกันอันติงามของสังคม ได้แก่จริยธรรมเรื่องความยุติธรรม

นอกจากจะนำเสนอจริยธรรมส่วนรวมแล้ว สลา คุณวุฒิ ยังได้นำเสนอจริยธรรมวิชาชีพไว้อีกด้วย

4. จริยธรรมวิชาชีพ

จริยธรรมวิชาชีพ คือหลักความประพฤติที่บุคคลผู้ประกอบอาชีพต่างๆ พึงปฏิบัติ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า จรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานข้อปฏิบัติที่ออกโดยองค์กรของบุคคลประกอบอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมสูง เช่น จรรยาบรรณครู จรรยาบรรณแพทย์ เป็นต้น

จริยธรรมวิชาชีพที่พบในเพลงของสลา คุณวุฒิ มี 2 ประการ คือ จริยธรรมวิชาชีพครู และจริยธรรมวิชาชีพพยาบาล

4.1 จริยธรรมวิชาชีพครู

อาชีพครูนั้นเป็นอาชีพที่ประเสริฐ มีเกียรติได้รับการยกย่องในสังคม เพราะเป็นอาชีพที่ให้วิชาความรู้แก่คนทั่วไปและถือเป็นบุคคลตัวอย่างของนักเรียนและสังคม การเป็นครูที่ดีไม่ใช่มีเพียงความรู้ในหลักวิชาการเท่านั้น จะต้องประกอบด้วยจริยธรรมของความเป็นครู ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักกัลยาณมิตรธรรม คือ คุณสมบัติของมิตรแท้ หรือคุณธรรมของครู ไว้ 7 ประการ พระพรหมคุณาภรณ์ (2551: 206) อธิบายกัลยาณมิตรธรรมทั้ง 7 ประการไว้ดังนี้

1. ปิโย หมายถึง น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม
2. ครู หมายถึง นำเคารพ ในฐานะประพาสสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจเป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย
3. ภาวนีโย นำเจริญใจ หรือนำยกย่อง ในฐานะทรงคุณคือความรู้ภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเฝ้าระวังด้วยความซาบซึ้งภูมิใจ
4. วตฺตา จ รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

5. วณกฺขโม หมายถึง อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ชักถาม คำเสนอ และวิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ไม่เบื่อ ไม่นุนเฉียว

6. คมภีรณฺจ กถํ กตฺตา หมายถึง แดงเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อน ให้เข้าใจ และเรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

7. โน จฏฺฐาเน นิโยชเย หมายถึง ไม่ชักนำในอธิฐาน คือไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือ ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

นอกจากจริยธรรมตามหลักกัลยาณมิตรธรรมข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนด จรรยาบรรณครู (หมู่บ้านครู. 2544: ออนไลน์) ไว้ว่า

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริม ให้กำลังใจการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัย ที่ถูกต้องดีงาม ให้เกิดแก่ศิษย์ อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ให้ศิษย์ กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาผลประโยชน์ ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจสังคม และการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

เพลงของสลา คุณวุฒิ กล่าวถึงอาชีพครูไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะสลา คุณวุฒิเคยรับราชการครูโดยมีประวัติการรับราชการครูดังต่อไปนี้ (เพิ่มพร ณะสีลังกูร 2544: 41) ในปี พ.ศ. 2525 สลา คุณวุฒิ สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิชาเอกวิทยาศาสตร์ จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี จากนั้นได้สอบบรรจุเป็นข้าราชการครู และได้รับบรรจุในตำแหน่งครู 2 ที่โรงเรียนบ้านไร่ขี อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ปี พ.ศ. 2530 ย้ายไปดำรงตำแหน่งครู 2 โรงเรียนบ้านบ้านหนองแสง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ปี พ.ศ. 2531 ได้รับบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ที่โรงเรียนบ้านน้ำซับ อำเภอเมืองอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ปี พ.ศ. 2536 ย้ายไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ที่โรงเรียนบ้านนาดี อำเภอเมืองอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ปี พ.ศ. 2540 ย้ายไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ที่โรงเรียนบ้านดอนชี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ปี พ.ศ. 3543 ลาออกจากราชการครู

ปัจจุบัน ทำงานเพลงดูแลการผลิต บริษัท แกรมมีโกลด์ จำกัด บริษัทในเครือของบริษัทจีเอ็มเอ็ม แกรมมี จำกัด (มหาชน)

จริยธรรมวิชาชีพครู ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 12 เพลง ได้แก่ขออยู่ตรงนี้ ครูในดวงใจ, ครูในกรบ, เจ้านาย, ชีต้า, ตามรอยไม้เรียว, นักสู้ครูไทย, นางฟ้าบ้านไพร, แม่พิมพ์บ้านไพร, รำพึงข้างกระดานดำ, วันนี้ที่รอครู, เสียงก้องจากบ้านไพร.

ผู้วิจัย ได้แสดงตัวอย่างจริยธรรมวิชาชีพครูในเพลง นักสู้ครูไทย, ชีต้า, วันนี้ที่รอครู และ ครูในดวงใจ ดังต่อไปนี้

ด้วยเหตุที่เคยรับราชการครูตั้งแต่ตำแหน่งครูชั้นผู้น้อย จนถึงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ทำให้สลา คุณวุฒิมีความรู้สึกผูกพันต่ออาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ประพันธ์เพลงที่มีเนื้อหาที่หลากหลายเกี่ยวกับอาชีพครู ไว้ดังนี้

นักสู้...ครูไทย	เทียนเล่มน้อยส่องสว่างกลางป่าเขา
ถิ่นลำนาวะ พงไพรไร้แสงสี	ก็คือครูผู้ห่างไกลในพงพี
ชีวิตมีแต่ภัยอันอันตราย	คอย ชี้นำแนวทางสร้างความคิด
ให้กับศิษย์ไม่หลงลืมหรือหนีหาย	พร่ำสอน ศิษย์ถึงเหนื่อยยากลำบากกาย
ยังมีวายุเผ่าสังฆมฤตมการณ์	หวังให้ ศิษย์เป็นคนดีที่ชื่นชม
ของสังคมคนทั่วไปได้กล่าวขาน	ยังต่อสู้เพื่อ ศิษย์ชั่วกัปกาล
จากวิญญาณนักสู้...ของครูไทย...	ครูบ้านนอก

(นักสู้ครูไทย. 2541)

นักสู้ครูไทย บรรยายถึงการต่อสู้ภัยอันตรายต่าง ๆ ของครูไทยในชนบท ถิ่นที่ทุรกันดาร เพื่อให้ศิษย์ได้มีวิชาความรู้ มีอุดมการณ์ แสดงให้เห็นว่า ครูที่ดีนั้นต้องมีความหนักแน่นเป็นเบื้องต้น ต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างเต็มเปี่ยม สำหรับต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการ อุปสรรคทั้งหลาย มีความทุรกันดารของสถานศึกษาเป็นต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะบั่นทอนความตั้งใจสั่งสอน หากว่าครูไร้ซึ่งจิตวิญญาณความเป็นครูแล้วก็ไม่สามารที่ปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมเช่นนั้นได้

เพลงข้างต้นนี้จึงเป็นเครื่องยืนยันคุณลักษณะอย่างหนึ่งของความเป็นครูคือมีหลักธรรมข้อวจนกฺขโม มีความอดทน อดกลั้นในทุกเหตุการณ์ ทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนในสังคมที่ดูหมิ่นในฐาณะทางการเงินที่ขาดแคลนของครู ซึ่งครูนั้นมีรายได้น้อยนิดเมื่อเปรียบกับความรู้ความสามารถ ฉะนั้นสลา คุณวุฒิ จึงรู้ซึ่งถึงความทุกข์ยากของครูจึงได้ประพันธ์เพลง เพื่อถ่ายทอดความทุกข์ยากของครู และให้ผู้ฟังเพลงได้เห็นจริยธรรมของครู ยังมีเพลงอื่นอีกที่ได้ต่อกย้ำถึงจริยธรรมของความเป็นครูความว่า

ซีต่ำๆ ย่ำอยู่แดนกันดาร	ชีวิตราชการ กันดารก็มีจิตใจ
ก็อยากได้ดิบได้ดี มีซีที่สูงขึ้นไป	เขาบอกเป็นครูประถม จะนิยมได้ไง
ต้องทนก้มหน้าต่อไป ไปกับซีต่ำๆ ไอ่	ไอ้ ครูประถม ถึงตรมก็ต้องทำใจ
เด็กน้อย น้อย มีแล้วก็คอยสอนไป	เลือกคนสอนไม่ได้ เหมือนครูบาอาจารย์บางคน
สอนเด็กนักเรียนชั้นต่ำเขาบอกว่าต้องครูซีต่ำ	สุดเจ็บซ้ำ ซีต่ำมันซ้ำหัวใจ
เทียนเล่มน้อย ไอ้เทียนเล่มน้อยบ้านไพร	เจ้าก็มีหัวใจ น้ำตาหลังไหลตามศิษย์
ซีต่ำ ต่ำ เจ็บซ้ำกันมานานคน	คนงามเขาก็บ่สน ครูจนครูไม่สบาย
เขาอยากมีแฟนดีดี มีซีสูงสูงขึ้นไป	ไอ้เรามั่นครุบ้านนอก ก็กกอกกระจอกหรือไร
วอนไปถึงเจ้านาย เห็นใจครูซีต่ำ ๆ ๆ	

(ซีต่ำ. 2534)

เพลงข้างต้น กล่าวถึงความน้อยใจในชีวิตของราชการครูระดับต่ำ ผู้สอนชั้นประถมศึกษา ผู้ไม่เคยได้รับการเลื่อนขั้น เพลงซีต่ำ สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของครู ถึงแม้จะมีจริยธรรมคอยกำกับความประพฤติของครู แต่บางทีครูบางคนก็อดน้อยใจไม่ได้ เพราะอาชีพครูนั้นเป็นอาชีพที่มีรายได้ น้อย ยิ่งในปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่ยึดติดกับวัตถุนิยมไม่ว่าจะเป็นเงินทอง รถ บ้าน เหล่านี้เป็นต้น บางทีฐานะทางการเงินเป็นบรรทัดฐานการวัดค่าของคน ด้วยสาเหตุอย่างนี้จึงทำให้ครูจึงด้อยค่าในสังคม จนทำให้ครูเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในรายได้ของอาชีพครู แต่ก็ไม่ได้ทำผิดจริยธรรมของความเป็นครูเพียงแต่ร่ำพันเพื่อให้สังคมเข้าใจและเรียกร้องความยุติธรรมแก่ครูเท่านั้น

นอกจากเพลงนี้ สลา คุณวุฒิ ยังประพันธ์เพลงที่เกี่ยวกับครูที่เป็นเพียงทำอาชีพนี้เท่านั้น แต่ไม่มีวิญญูณของความเป็นครูดังเพลงวันที่รอครู ความว่า

กระดานดำยังคงว่างเปล่า	เด็กน้อยยังเหงาเฝ้ารอคอยครู
โรงเรียนมีครูมากมาย	แต่ไหนจึงให้เด็กน้อย คอยอยู่
ถามภารโรงภารโรงไม่รู้	รอถามครูกูก็ยังไม่มา
ข่าวว่าครูพัฒนาตนเอง	เร่งทำเอกสารตำรา
อาจารย์ใหญ่อยากก้าวขึ้นเป็นผ.อ.	ครูน้อยนั้นหนออาจารย์สามยังคอยท่า
ครูบางท่านกำลังปั้นปริญญา	จึงมีเวลาให้เด็กน้อย น้อยลง
.....	
ไม่ต้องเป็นดอกเตอร์ ดีอก	ไม่ต้องเป็นอาจารย์สาม อาจารย์สี่

ขอเพียงเป็นคุณครูที่แสนดี

เพียงเท่านี้คือครูที่หนูรอ

(วันที่รอครู. 2534)

เพลงวันที่รอครู กล่าวถึงสภาพของโรงเรียนในชนบท มีสภาพที่ไม่พึงประสงค์ จนทำให้ครูต้องความดิ้นรนเพื่อที่จะยกระดับฐานะของตัวเองให้ดีขึ้น การลาไปศึกษาต่อของครู ทำให้ขาดแคลนครู โรงเรียนชนบทต้องเสียบุคลากรคนสำคัญไป หรือบางที่อาจไม่มีครูที่จะมาสอนวิชาความรู้แก่เด็กในโรงเรียนนั้นๆ จนทำให้เด็กนักเรียนไม่ได้รับการศึกษาเท่าที่ควร เพราะครูต้องการไปเรียนปริญญาเอก เพื่ออนาคตที่ดีกว่าการเป็นครูบ้านนอก เพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นครูแต่เพียงว่าทำเป็นอาชีพเท่านั้น แต่ไม่มีจริยธรรมของครูคือไม่มีความอดทนอดกลั้น เกิดความลำบากก็แสวงหาช่องทางที่จะเดินออกจากสภาพสังคมอย่างนั้นโดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อการให้ความรู้เด็กนักเรียนเลย กล่าวคือ ครูนึกถึงอนาคตของตัวเองเป็นหลักจนลืมนึกถึงภาวะความเป็นครู

เพลงของสลา คุณวุฒินั้นเสนอจริยธรรมความเป็นครูคือต้องมีความอดทนเป็นอย่างมาก และมีหลักธรรมอื่นๆ อีกเป็นข้อปลีกย่อย ซึ่งถ้าใครทำตามหลักจริยธรรมเหล่านั้นแล้วก็จัดว่าเป็นครูในอุดมคติของเด็กนักเรียนทั้งหลาย ตรงกันข้ามถ้าครูมีความประพฤติดีแต่ว่าสอนไปตามประสา ไม่ประพฤติตามหลักจริยธรรมครู ก็ย่อมเป็นที่รังเกียจของเพื่อนครูและวิญญาณทั้งหลาย ดังนั้น ครูคนใดประพฤติตามหลักจริยธรรมครูหรือหลักกัลยาณมิตถธรรมได้ ย่อมจัดเป็นครูในดวงใจของศิษย์ ดังปรากฏในเพลง ครูในดวงใจ ซึ่งกล่าวถึงครูผู้อยู่ในดวงใจของศิษย์ตลอดกาล ดังความว่า

ปาเจ้าจริยา โหนติ คุณุตตรานุสาสกา
จาริกพระคุณสูงผู้นำวิฆามาให้
คุณครูชี้แนวทางใจ จึงทำให้ศิษย์มีวันนี้
เป็นผู้มีแต่ให้หัวใจสูงงานเต็มที
จับขอสลักเขียนคุณความดีจับมือชี้คุณธรรม
พอใจสิ่งที่ตนมีเป็นพิมพ์ดีให้ลูกศิษย์จำ
คำสอนทุกอย่างจดจำทุกการกระทำเรียนรู
บันทึกความดีสูงค่านามา เป็นแนวทางสู้
ครูยัง สังคมจึงอยู่ ศิษย์เชิดชู.... ครูในดวงใจ

ปากกาหัวใจ เขียนชื่อครูไว้บูชา
เป็นศิษย์มีครูจึงยืนสู้อย่างผู้มีชัย
ภาพครูแสนดียังติดตรึงที่ดวงใจ
รักศิษย์ทุกคนไม่เคยบ่นจนหรือมั่งมี
ครูทำงานหนักแต่ก็รักศักดิ์ศรี
ทุกเส้นทางสู้ ศิษย์ยึดครูนั้นเป็นผู้นำ
ปากกาหัวใจเขียนชื่อครูไว้บูชา
สังคมอุ่นวยขอส่งใจมายืนข้างครู

(ครูในดวงใจ. 2544)

เพลงครูในดวงใจแสดงให้เห็นว่า ลูกศิษย์มีความซาบซึ้งใจในพระคุณของครูเป็นอย่างมาก สาเหตุเพราะครูในเพลงนี้เป็นครูที่เพียบพร้อมไปด้วยจริยธรรมของครู คือ เป็นผู้สอนสรรพวิชาโดยไม่ปิดบัง ให้ความรักเมตตา จริงใจต่อ ลูกศิษย์ และชี้แนะแนวทางอันถูกต้อง ตลอดจนอบรมสั่งสอนจริยธรรมให้ลูกศิษย์ได้เป็นคนดี เมื่อครูมีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์เช่นนี้ ย่อมได้รับการยกย่องบูชาเป็นอย่างยิ่งจากศิษย์

ด้วยความที่สลา คุณวุฒิประกอบวิชาชีพครู และได้ก่อตั้งวงดนตรีของคุณขึ้นมา ชื่อว่าวง เทียนก้อม ดังนั้นเพลงที่แต่งขึ้นในช่วงแรกจึงเป็นเพลงที่เกี่ยวกับครูโดยมาก เพลงของสลา คุณวุฒิ จึงแสดงทุกแง่มุมของวิชาชีพครู สะท้อนให้เห็นวงการครูทั้งด้านที่พึงประสงค์และด้านที่จะต้องได้รับ แก้อไข อย่างไรก็ตามเพลงที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูนั้น ผู้ประพันธ์มีเจตนาที่จะเห็นสังคมครูเกิดการ พัฒนา ให้วิชาชีพครูเป็นที่พึ่งด้านปัญญาของประชาชนโดยแท้จริงนั่นเอง

4.2. จริยธรรมวิชาชีพพยาบาล

อาชีพแพทย์หรือพยาบาล เป็นอาชีพที่มีความสำคัญ เพราะมีหน้าที่ดูแลสุขภาพของคน โดยทั่วไป เป็นอาชีพที่ต้องมีสติสัมปชัญญะเป็นอย่างสูง เพราะต้องตัดสินใจในเวลาวิกฤติได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นที่คาดหวังของสังคมโดยทั่วไป

จริยธรรมวิชาชีพแพทย์หรือพยาบาลตามหลักพระพุทธศาสนา ก็คือหลักพรหมวิหาร 4 อันเป็นหลักจริยธรรมที่แสดงให้เห็นความประพฤติดันประเสริฐ กล่าว คือ ต้องมี ความเมตตา กรุณา ต่อผู้ป่วยเป็นเบื้องต้น

จริยธรรมวิชาชีพพยาบาล ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ เพียง 1 เพลง คือ ผู้หญิงสีขาว ในเพลงผู้หญิงสีขาว ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอจริยธรรมพยาบาลที่กล่าวยกย่องพยาบาล ผู้รักษาคนไข้นาถาด้วยจิตอาสา ประกอบด้วยความเมตตากรุณา ดังความว่า

ผู้หญิงสีขาว คือชาวพยาบาล
ฉันจำได้ดีคืนที่ฉันเจ็บป่วยกาย
ในคืนเลือนรางฉันเห็นนางก้าวมา
มาจับมาคลำไม่รังเกียจกลิ่นไอ
กลางคืนมืดมิดดวงจิตปวดร้าว
ยาเม็ดในมือช่วยบำบัดกายา
เธอคือดอกไม้อยู่ในป่าเหงา
เธอคือตัวแทนแห่งเมตตาธรรม
ผู้หญิงสีขาวที่ขาวงามน้ำใจ
รับคำอวยพรที่บ่ซ่อนเล่ห์กล
ผู้หญิงสีขาวที่ขาวงามน้ำใจ
รับคำอวยพรที่บ่ซ่อนเล่ห์กล

คืนวันผันผ่านยังซึ้งในดวงใจ
ได้ชมซานไปเป็นคนไข้นาถา..
ในมือถือยาดวงหน้ามีความห่วงใย
ฉันลูกชาวไร่เป็นคนไข้นาถา..
ผู้หญิงสีขาวเธอก้าวเข้ามา
รอยยิ้มเต็มหน้าช่วยรักษาดวงใจ
เธอคือสีขาวในโลกสีดำ
ช่วยอุปถัมภ์คำจุนคนโซ
โปรดรับดอกไม้จากไร่ใจคนจน
ให้เธอสุขสันต์ บนถนนสีขาว
โปรดรับดอกไม้จากไร่ใจคนจน
ให้เธอสุขสันต์ บนถนนสีขาว
(ผู้หญิงสีขาว. 2541)

เพลงข้างต้นนี้ กล่าวถึงชายหนุ่มนาถาคนหนึ่ง ผู้ซาบซึ้งใจในการดูแลของนางพยาบาล ที่มีจิตใจประกอบด้วยความเมตตากรุณา ไม่แสดงอาการรังเกียจคนไข้นาถา ทั้งต้อนรับด้วยรอยยิ้ม อ่อนน้อม อันแสดงให้เห็นอหยาตย์ไมตรี เพลงนี้แสดงให้เห็นภาพนางพยาบาลผู้เพียบพร้อมไปด้วย จริยธรรมพยาบาล เธอได้ทำการรักษาคนไข้ด้วยความเสมอภาค ไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ว่า

รวยหรือจน อันเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่แพทย์พยาบาลทุกคนควรกระทำ เพราะหน้าที่ของแพทย์พยาบาลนั้นต้องให้การรักษาคอนไขให้หายเสียก่อนที่จะคิดถึงเรื่องค่ารักษาพยาบาล อีกอย่างหนึ่ง รอยยิ้มที่แสดงความห่วงใย และการแสดงความกระตือรือร้นที่จะรักษาพยาบาลไขนั้น ทำให้คนไขเกิดความประทับใจมีรู้สึก

จริยธรรมวิชาชีพ เป็นหลักปฏิบัติที่ผู้ประกอบการวิชาชีพควรตระหนักและประพฤติให้เป็นนิสัย ผู้ใดก็ตามเมื่อปฏิบัติตามหลักจริยธรรมวิชาชีพโดยเคร่งครัดแล้ว ก็ย่อมจะประสบความสำเร็จในอาชีพที่ทำนั้นได้โดยง่าย และผลแห่งการประพฤติตามหลักจริยธรรมนั้น ทำให้ผู้นั้นย่อมได้รับการยกย่องเชิดชูในคุณงามความดีในอาชีพนั้นๆ เสมอ

5. ปรมัตถธรรม

ในเพลงลูกทุ่ง นอกจากจะปรากฏจริยธรรมพื้นฐาน จริยธรรมส่วนบุคคล จริยธรรมส่วนรวม และจริยธรรมวิชาชีพแล้ว ยังปรากฏปรมัตถธรรม คือ หลักสภาวะธรรมที่ยากแก่การทำความเข้าใจ โดยปรากฏหลักไตรลักษณ์ และอริยสัจ 4

5.1 ไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ หมายถึง ลักษณะธรรมดา อันเป็นความจริงของสภาวะธรรมทั้งหลายทั้งปวง ที่เป็นเช่นนั้นๆ มีแก่ธรรมที่เป็นสังขตธรรมคือสิ่งที่เรียกว่าสังขารทั้งหมด เป็นลักษณะเสมอกัน จึงเรียกว่า สามัญญลักษณะ มี 3 ประการ คือ

- 1.อนิจจตา ความเป็นของไม่เที่ยง
- 2.ทุกขตา ความเป็นทุกข์
- 3.อนัตตตา ความเป็นของไม่ใช่ตน (ขุ.ธ.25/30/51)

ลักษณะเหล่านี้เป็นของแน่นอน เป็นกฎธรรมชาติ มีอยู่ตามธรรมดา จึงเรียกว่าธรรมนิยาม เมื่อทั้ง 3 ลักษณะนี้มีอยู่ตามธรรมดา บุคคลพึงกำหนดรู้เท่าทันตามความเป็นจริงตามกำลังสติปัญญา เพราะว่าไม่ใช่เรื่องง่ายที่บุคคลจะสามัญลักษณะนี้ บุคคลผู้เข้าใจแจ่มแจ้งย่อมกระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ พุทธทาสภิกขุ (2552: 30) กล่าวว่า คำสอนเรื่องลักษณะ 3 ประการนี้ มีวิธีปฏิบัติเพื่อให้เห็นแจ้งมากมายหลายวิธีด้วยกัน ถ้าปฏิบัติจนเห็นแจ้งแล้ว เราจะเห็นข้อสังเกตข้อหนึ่ง คือต้องการเห็นว่ามีอะไรน่ายึดถือ ไม่มีอะไรที่อยากจะทำเอา จะมี จะเป็น ซึ่งสรุปสั้นๆ ว่า “ไม่มีอะไรที่น่าเอา ไม่มีอะไรที่น่าเป็น” เมื่อท่านมองเห็นว่า ความมีความเป็นอย่างใดก็ตามเป็นของหลอกลวง เป็นมายา ไม่น่าเอา ไม่น่าเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นจริงๆ ดังนี้แล้วนั้นแหละ คือการเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

จริยธรรมที่เป็นหลักเกี่ยวกับปรมัตถธรรมเรื่องไตรลักษณ์ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 13 เพลง ได้แก่ คนดีคนเดิม, คนที่เท่ากันยังรอ, งานหนักรักษาใจ, จดหมายผิดซอง, เตรียมใจภัยน้อง, น้องมากับคำว่าใช่, บ่มีไผ่อยุ่คำฟ้า, มาเด้อขวัญเอย, แยกทางเพราะห่างเหิน, รองเท่าหน้าห้อง, วิตามินกินใจ, ห้ำสับห้ำสับ, หัวใจลอยตัว

ผู้วิจัย ได้แสดงตัวอย่างหลักปรมัตถธรรมเรื่องไตรลักษณ์ในเพลงจดหมายผิดซอง และปมไผ่อยู่คำฟ้า ดังต่อไปนี้

สลา คุณวุฒิ ได้แสดงกฎของไตรลักษณ์เรื่องความไม่เที่ยงในเพลงจดหมายผิดซอง กล่าวถึงชายหนุ่มผู้ประสบเหตุการณ์อันไม่คาดฝันในการเปิดอ่านจดหมายจากหญิงสาวคนรัก ดังความว่า

พี่แสนดีใจได้รับจดหมายจากไปรษณีย์
 จำหน้าของถึงพี่สวดของสินนี้ไม่ใช่ใคร
 พี่จำแนนอนว่าบังอรส่งถึงพี่ชาย
 เปิดอ่านดูข้างใน ตาย ตาย จดหมายผิดซอง
 เนื้อความจดหมายน้องเขียนบรรยายถึงชายคนอื่น
 บอกว่าทนชมขึ้น พี่กล้ำกลืนน้ำตาไหลนอง
 เจ้าใช้ถ้อยคำที่หวานล้ำสำนวนร้อยกรอง
 พี่อ่านแล้วพับใส่ซอง น้องมีคู่ของหลายคน
 ซองนั้นเป็นของพี่ ซองนั้นเป็นของพี่
 แต่จดหมายนี้สีเป็นของใคร
 บอกพี่หน่อยได้ไหม เธอเขียนถึงใครกันหนอชอบกล
 ได้อ่านสำนวนจะจำ ฐิ่หม่นน้ำตาของพี่จะหล่น
 ยิ่งอ่านยิ่งซึ้งสุดทน โทคนไม่น่าหลายใจ
 พี่แสนอาลัยรีบตอบจดหมายส่งให้น้องคืน
 หากเจ้ามีชายอื่นก็อย่ามาฝันบอกรักพี่ชาย
 ให้น้องโชคดี ต่อแต่นี้จะไม่รักใคร
 พี่นอนร้องไห้ เสียใจเพราะจดหมายผิดซอง
 ซ้ำใจเพราะจดหมายผิดซอง

(จดหมายผิดซอง. 2546)

เพลงจดหมายผิดซอง กล่าวถึงชายหนุ่มที่ได้รับจดหมายจากสาวที่ตนรัก แต่เมื่อเปิดอ่านดูเนื้อความในจดหมายแล้ว กลายเป็นข้อความที่หญิงสาวต้องการจะส่งให้หนุ่มคนอื่นที่หล่อขึ้นชอบอีกต่างหาก ทำให้ชายหนุ่มรู้ว่าแท้จริงแล้วหญิงสาวที่ตนหมายปองนั้นไม่ได้รักเขาเลย บทเพลงนี้แสดงให้เห็นกฎไตรลักษณ์อย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นจนจบ การที่ชายหนุ่มได้รับจดหมายจากไปรษณีย์ทำให้เขามีความรู้สึกดีใจอย่างลึกลับ ว่าจดหมายฉบับนั้นเป็นจดหมายของหญิงสาวที่เขาหมายปองได้เขียนส่งมาถึงเขาแน่นอน เพราะมีชื่อที่อยู่เป็นของเขาย่างชัดเจน แต่เมื่อเปิดอ่านข้อความแล้วจึงได้รู้ว่า จดหมายฉบับนั้นเป็นจดหมายที่สวดของผิด เพราะเนื้อความในจดหมายหญิงสาวได้บรรยายความถึงผู้ชายคนอื่น ข้อนี้แสดงให้เห็นหลักอนิจจัง คือ ความไม่แน่นอน ที่ชายหนุ่มคาดว่าแน่นอนแล้ว การที่หญิงสาวจดหมายผิดซองนี้แสดงให้เห็นว่าเธอไม่ได้ติดต่อกับชายหนุ่มผู้ได้รับจดหมายเพียงคนเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้ ความทุกข์ ความเศร้าใจ ย่อมเกิดขึ้นแก่ชายหนุ่ม เพราะเขาผิดหวังจาก

หญิงที่ตนรัก หรือในสิ่งที่เขาคาดหวังไว้ ฉะนั้นเขาไม่สามารถจะยึดครอง หรือยึดมั่นถือมั่นกับผู้หญิง คนที่ตนรักนั้นว่าเธอจะมีใจ หรือรักตนเช่นกัน กฎไตรลักษณ์นี้ ถือเป็นสภาพปกติธรรมดาซึ่ง ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างในทุกสรรพสิ่ง จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ตามลำดับ เมื่อใดก็ตามที่บุคคลรู้ชัดแจ้งในลักษณะ 3 ประการนี้ย่อมจะเป็นผู้สิ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง เพลงที่แสดงความจริงที่ไม่แน่นอนอันเป็นหลักไตรลักษณ์ก็คือ เพลงบ่มีไผ่อยู่คำฟ้า ดังเนื้อเพลงว่า

เกิดเป็นคนสัดฉัรนหยังหลาย	บ่มีไผ่ดอกสืออยู่คำฟ้า
คนโบราณยังกล่าวขานนามมา	ถึงเกณฑ์ชะตาชีวิตคนเรา
สิบปีอาบน้่าน้ำหนาว	ชาวปีเล่นสาวบ่เปิด
สามสิบปีนอนตื่นก่อนไก่	สี่สิบปีได้ไปไฮ่มาทอดขา
ห้าสิบปีไปนามาทอดฮ้อย	หกสิบปีเป่าขลุ่ยบ่ดัง
เจ็ดสิบปีตีระฆังบ่หมวน	แปดสิบปีถ้วนหนักหนวกถ้วนมาหู
เก้าสิบปีพี่น้องมาเบิ่งฮ้อยให้	ฮอดร้อยปี บ่ไขบ่ตาย
ร้อยสิบปี ยามเห็นเดือนหงาย	หลงฮ้อย ว้าย ๆ ว่าแม่นไฟลี้
ร้อยยี่สิบปี ไขบ่ไขกะตาย	เฮ้า บ่มีไผ่ดอกสืออยู่คำฟ้า (ซ้ำ)
ชีวิตมีรุ่งมีโรย	ลิกอบสิโกยไปหยังกะด้อ
เกิดเป็นคนควรรู้จักมือ พอ	เกิดชาติเดียวนี้หนอจะได้มีสุขใจ

(บ่มีไผ่อยู่คำฟ้า. 2541)

เพลงข้างบนนี้ผู้ประพันธ์ได้เน้นย้ำหลักไตรลักษณ์อย่างชัดเจน ว่าไม่มีใครอยู่คำฟ้าได้ เพราะสังขารจะแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา มีความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปในที่สุด อายุคนเรานั้นไม่เกินหนึ่งร้อยปีก็ตาย ฉะนั้นเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ควรรีบทำคุณงามความดี กฎไตรลักษณ์นี้เป็นชนวนเหตุที่ทำให้คนเราไม่ตั้งอยู่ในความประมาท เป็นเหมือนเครื่องเตือนใจใครหลายคน เพลงนี้จึงกล่าวถึงจริยธรรมด้านไตรลักษณ์และความไปประมาทควบคู่กันไป

หลักไตรลักษณ์นี้เป็นหลักสากลของโลก ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา บุคคลเพียงแต่รู้เท่านั้น และพยายามให้เกิดความผิดพลาดอันจะนำไปสู่ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ และความไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตนให้น้อยที่สุด

อย่างไรก็ตาม วิธีปฏิบัติต่อหลักไตรลักษณ์อย่างถูกต้อง ก็คือการเข้าใจลักษณะอันธรรมดาทั้ง 3 ประการนี้ ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ใช่ตัวตนเหล่านี้ ตามความเป็นจริง

5.2 อริยสัจ 4

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นพระบรมศาสดาเอกของโลก ทรงบำเพ็ญพระบารมีเพื่อตรัสรู้ความจริงของธรรมชาติ และได้สั่งสอนเวไนยสัตว์ให้เกิดปัญญาตามความเป็นจริงที่ทรงตรัสรู้ชอบได้ด้วยพระองค์เองนั้น หลักความจริงนั้นเรียกว่า อริยสัจ หมายถึง หลักความจริงอัน

ประเสริฐ เป็นหลักความจริงที่สามารถทำให้บุคคลเป็นพระอริยะได้ เป็นหลักของเหตุและผลที่มีอยู่ แล้วตามธรรมดาของธรรมชาติผู้มีปัญญาพึงเห็นแจ้งด้วยตนเองหลักอริยสัจ มี 4 ประการ คือ

1. ทุกข์ คือ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ
2. ทุกขสมุทัย คือ เหตุให้ทุกข์เกิด
3. ทุกขนิโรธ คือ ความดับทุกข์
4. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ (อภิ.วิภค.35/145/127)

พระธรรมปิฎก (2546:45-46) อธิบายถึงที่ควรปฏิบัติต่ออริยสัจ ไว้ว่า ทุกข์ คือ สภาพปัญหา ความคับข้อง ติดขัด กัดค้น บีบคั้น บกพร่อง ที่เกิดมีแก่ชีวิตหรือที่คนได้ประสบ ว่าโดยกว้างที่สุดก็คือภาวะที่สังขาร หรือนามรูป หรือชั้น 5 หรือโลกและชีวิตตกอยู่ในอำนาจของกฎธรรมดา เป็นของไม่เที่ยงแท้คงที่ ถูกเหตุปัจจัยต่างๆ กัดค้นบีบคั้น ไม่ขึ้นตรงต่อเหตุปัจจัย ไม่มีตัวตนที่จะอยู่ในอำนาจครอบครองบังคับได้จริงนั่นเอง สำหรับทุกข์นี้เรามีหน้าที่เพียงกำหนดรู้ คือทำความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตให้ชัด เหมือนอย่างแพทย์กำหนดรู้หรือตรวจให้รู้ว่าเป็นอาการของโรคอะไร เป็นที่ไหน หน้าที่นี้เรียกว่า ปริณญา เราไม่มีหน้าที่เอาทุกข์มาครุ่นคิด มาแบกไว้ เมื่อกำหนดรู้ทุกข์หรือเข้าใจปัญหา เรียกว่าทำปริณญาแล้ว ก็เป็นอันปฏิบัติหน้าที่ต่อทุกข์เสร็จสิ้น พึงก้าวเข้าสู่ขั้นที่ 2 ได้แก่ สมุทัย คือเหตุให้เกิดทุกข์ หรือสาเหตุแห่งปัญหา ได้แก่ เหตุปัจจัยต่างๆ ที่เข้าสัมพันธ์ขัดแย้ง ส่งผลสืบทอดกันมาจนปรากฏเป็นสภาพบีบคั้น กัดค้น คับข้อง ติดขัด อึดอัด บกพร่อง ในรูปแบบต่างๆ แปลกๆ กันไป อันจะต้องค้นหาให้พบ แล้วทำหน้าที่ต่อมันให้ถูกต้อง คือปหาน คือกำจัดหรือละเสีย เมื่อสืบค้นวิเคราะห์และวินิจฉัยจับมูลเหตุของปัญหา ซึ่งจะต้องกำจัดหรือแก้ไขได้แล้ว พึงก้าวสู่ขั้นที่ 3 ได้แก่ นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ความพ้นทุกข์ ภาวะไร้ทุกข์ ไร้ปัญหา เป็นจุดหมายที่ต้องการ ซึ่งเรามีหน้าที่สักฉันทิยา หรือประจักษ์แจ้ง ทำให้เป็นจริง ทำให้สำเร็จหรือบรรลุถึง ในขั้นนี้จะต้องรู้ให้ได้ว่าจุดหมายที่ต้องการคืออะไร จุดหมายนั้นเป็นไปได้หรือไม่ มีหลักการในการเข้าถึงอย่างไร ขั้นที่ 4 มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์หรือวิธีแก้ไขปัญหา ได้แก่วิธีการและรายละเอียดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อกำจัดเหตุปัจจัยของปัญหา ซึ่งเรามีหน้าที่ต้องภาวนา คือ ปฏิบัติหรือลงมือทำ กล่าวโดยสรุป คือ เรามีหน้าที่กำหนดรู้ทุกข์ มีหน้าที่กำหนดละสมุทัย มีหน้าที่กระทำให้แจ้งนิโรธ และมีหน้าที่ภาวนาในมรรคนั่นเอง

จริยธรรมที่เกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมเรื่องอริยสัจ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 8 เพลง ได้แก่ กระท่อมทำใจ, ขอแค่มี, น้องมากลับคำว่าใช่, น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน, ปลาร้าสัญจร, ผ้าเช็ดหน้าลาแถม, พี่เฒ่าวันเขาหมั่น, อีกสาวเสริมสวย

ผู้วิจัย จะได้แสดงตัวอย่างจริยธรรมเกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมเรื่องอริยสัจในเพลง น้องมากับคำว่าใช่, รองเท้าน้ำหอม, อีกสาวเสริมสวย, บวชลาสัญจร, งานหนักรักษาใจ และ เตรียมใจอภัยน้อง ดังต่อไปนี้

ทุกข์ คือ ความไม่สบายทางกายความไม่สบายทางใจ ความไม่สบายทางกาย เช่น ได้รับความลำบากเพราะความหนาว ความร้อน การที่ร่างกายเกิดอาการ หิว กระหาย เป็นต้น ความไม่สบายทางใจ เช่น ความคับแค้นใจ ความโศกเศร้า ความเสียใจ เป็นต้น อาการที่ไม่น่าปรารถนาต่าง ๆ

ทั้งปวง เรียกว่าความทุกข์ ความทุกข์เป็นสภาวะที่มีอยู่ตามปกติของธรรมชาติ ถ้าจัดตามหลักการของความเป็นเหตุผล จัดว่าเป็นผล เพราะเป็นสภาวะที่บุคคลได้รับอันเนื่องมาจากเหตุให้เกิดทุกข์คือ สมุทัย

ความทุกข์ปรากฏในเพลงน้องมากับคำว่าใช่ กล่าวถึงชายหนุ่มผู้เคยมีความทุกข์ตรอมตรม จากความรักที่ไม่สมหวัง ได้รับความชอกช้ำ ทรมานใจจากความรักเป็นอย่างมาก ดังความว่า

บ่เสียใจเลย ที่เคยอกหัก

อ้ายเคยเสียใจ จนต้องอาศัยน้ำเมา

บ่สวยเลิศเลอ แต่มีน้ำใจ

คนจนมอซอ เจ้ายังค้นหาความหล่อเจ

รักที่ผ่านมาเคยคิดว่าฟ้าดินใจดำ

ที่เหียวอกหักเพราะอ้ายใจร้อนรักก่อนเวลา

อ้ายเก็บอึกแท้ มาคอยดูแลแผลเก่า

แต่ที่ยังกังวลฝากให้น้ำมนเจ้าช่วยดูแล

ใจอ้ายซ้ามาจนแย่ส่อยให้อีกแท่งแทนเต๊อดผู้สาว...

เมื่อได้มารู้จัก คนเป็นตาอีกคือเจ้า

อกหักจากคนรักเก่า หลายคราวก่อนหาเจ้าเจอ

ให้เกียรติมาเอาใจ ใส่ผู้ชายโลโซหน้าเซ่อ

แผลเจ็บจากคราวรักเก่า เธอเอารักแท้เป็นยา

แท้จริงคือฟ้าแนะนำ ให้อ้ายซ้ารอคนใช่กว่า

มารู้สึกเริ่มเข้าใจฟ้า เมื่อถูกสายตาเจ้าคอยเทศแควร์

หันหลังลาขวตเหล่า เจ็บเหงาก็เอารักแท้

อีกอ้ายขอให้อึกแท่ง อย่าให้เป็นรักแท้ชั่วคราว

(น้องมากับคำว่าใช่. 2550)

เพลงน้องมากับคำว่าใช่ แสดงให้เห็นถึงความทุกข์ทรมานจากความรักว่า ความรักที่ไม่สมหวังก่อให้เกิดความทุกข์มหาศาล ทำให้หลงผิดด้วยการดื่มสุราเพื่อให้ลืมความทุกข์ หรือแม้กระทั่งโทษฟ้าดินว่าใจดำ ไม่ให้ความเป็นธรรมกับตน ความทุกข์นี้บางครั้งเกิดจากความอึดอัด คับแค้นใจในสิ่งที่ไม่ในสิ่งที่ไม่คาดฝัน ดังเพลงรองเท้าหน้าห้อง มีความว่า

พี่เป็นคนเช่า แต่เขาเป็นผู้มานอน

ปีดประตูลงกลอน เขาคงนอน ทับรอยพี่ชาย

ต้องลาห้องเช่า ไม่อยากเช่า ขวาทางสวรรค์

ช่างแสนสัน แท่นอดดวงแด่ แม่คนหลายใจ

แกะเงินกลอง เช่าห้องให้น้องลงชาย

เจ้าของรองเท้าเป็นใคร ช่างหยาบใจ พี่ชายเหลือเกิน

(รองเท้าหน้าห้อง. 2546)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความทุกข์ เพราะความไม่สมหวังในความรัก ชายหนุ่มเกิดความรู้สึกคับแค้นใจที่หญิงสาว ซึ่งเป็นคนรักของตน ได้พาชายอื่นมาอยู่อาศัยในห้องเช่าที่เขาเป็นคนเช่าไว้ให้เธอ การที่หญิงสาวได้นำชายอื่นมาแทนที่ตัวชายหนุ่มคนรักนั้น เป็นการเหยียดหยามจิตใจของชายหนุ่มเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งที่เขาทำหรือทุ่มเทเพื่อหญิงสาวทั้งหมดนั้นก็เพื่อแสดงออกถึงความจริงใจ จริงจัง ความรัก ความทุ่มเท ที่คนรักพึงมีให้กันและกัน ดังนั้น เมื่อการณไม่เป็นอย่าง

คาดหวัง หญิงสาวกลับตอบแทนเขาด้วยความหลอกลวง จึงก่อให้เกิดความทุกข์ความคับแค้นใจ ดังกล่าว

ตัณหา คือ ความทะยานอยาก ชื่อว่าสมุทัย เพราะเป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์ มี 3 อย่าง คือ กามตัณหา ความอยากได้ในกามคุณ คือสิ่งสนองความต้องการทางประสาททั้ง 5 ภวตัณหา ความทะยานอยากในภพ กล่าวคือ ความอยากในภวะของตัวตนที่จะได้ จะเป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง อยากเป็น อยากคงอยู่ตลอดไป วิภวตัณหา ความทะยานอยากในวิภพ กล่าวถึง ความอยากในความพรากพ้นไปแห่งตัวตนจากความเป็นอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง อันไม่น่าปรารถนา อยากทำลาย อยากให้ดับสูญ (พระพรหมคุณาภรณ์ 2551: 86) ตัณหา คือ ความอยากนี้เองที่ทำให้มนุษย์และสัตว์ต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏไม่รู้จักจบสิ้น เมื่อใดก็ตามที่สามารถดับตัณหาได้ ก็ได้ชื่อที่สามารถดับทุกข์ได้นั่นเอง เพลงลูกทุ่งส่วนมากกล่าวถึงความรักของหนุ่มสาว อันเป็นความรักที่เต็มไปด้วยกามคุณทั้ง 5 ได้แก่ ความต้องการในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ อันเป็นความต้องการของมนุษย์ปุถุชน ดังปรากฏในเพลงฮักสาวเสริมสวย ความว่า

กราบขอพรคุณพระช่วย มาเจอสาวเสริมสวย	ผู้งามไฉ่ยิ้มมาใส่ อ้าแอ้มแค้นงามใส
แนมยามไต่แสงไก่อ ยืนโง่ร้างสง่างาม	เจ้าผู้ห่วยห่วย ยามเจ้าผู้ห่วยห่วย
บัดช้อยแต่งเดือแปลงผม คนนิยมมาอุดหนุน	ช้อยแม่คุณปมี่ว่าง..
โอยแตง หัวใจว่างบ่หนอคำนาง	เจ้าผู้แก้มปวยลวย สาวเสริมสวย
เจ้าผู้รยหุ่นโก๋ มีคนจ้องส่องแนม เหลียวเบิ่งแก้ม	เบิ่งแก้มสาละน้อเบิ่งแก้ม กะหวลผ่องสดใส
เป็นตาขุนตาบวย เบิ่งบ่อนได้กะพอแล้ว	ตาแป้วเห็นแล้วใจสว่าง สวยดังตากวาง
.....	
แนนางเอ้ย ยังมีคนนั่งค้ำ มาคุยจ้อปวย	ทุกข์จั่งอ้ายกะเลยจ้อคิวชวย
ทุกข์จั่งอ้ายคันโซคบอำนวย หลงมกสาวเสริมสวย	สิปวยตายละเดื่อน้อง สิปวยตายแต่นำน้อง
	(ฮักสาวเสริมสวย. 2548)

เนื้อเพลงข้างต้นบรรยายถึง ความงดงามของหญิงสาว ผู้ประกอบอาชีพเสริมสวย ผู้มีความงดงามจนเป็นที่หมายปองของชายหนุ่มทั้งหลาย แสดงให้เห็นความต้องการในกามคุณ คือความต้องการในรูปเป็นอย่างยิ่ง ความอยากในรูปนี้ ก่อให้เกิดความทุกข์แก่ชายหนุ่มเป็นอย่างมากเพราะทำให้เกิดความสับสน หลงอยากครอบครอง จนกินไม่ได้นอนไม่หลับ เหตุแห่งความทุกข์ของชายหนุ่มในเพลงนี้คือ ความสวยของหญิงสาวนั่นเอง

นิโรธ ความดับทุกข์ เป็นสภาพที่ต้องทำให้แจ้ง เป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการในปัญหาทุกอย่างในเพลงของสลา คุณวุฒิ กล่าวถึงความดับทุกข์ อันเกิดจากความรักที่ไม่สมหวังไว้ในเพลง บวชลาสิญญาลวง ดังความว่า

ถือโอกาสทำบุญขอพระคุณพุ่มพวง
ที่เจ้าหลอกลวงจนพี่เป็นคนดี

นี่คือความในเบื้องหลังใจของนาค
 ชีวิตตกหักปากใจอีหลี
 สูความรุ่มเย็นบำเพ็ญบารมี
 สึกมากอีกทีจะได้ไม่มีซ้ำ..ใจ
 (ลำ) ผังความพ่ายบำเพ็ญใจให้ผุดผ่อง
 ความเจ็บปวดจากน้องอโหสิให้ชุนแฉ
 ปลงได้แล้วบอกพ่อแม่ให้ช่าบาย
 ลูกชายคุณคนใดสืบทอดพระธรรม..ให้เห็นแจ้ง.
 (บวชลาสิญญาลวง. 2551)

เพลง**บวชลาสิญญาลวง** กล่าวถึงความรู้สึกที่แท้จริงของนาค ผู้ต้องการบวชเพื่อหลีกหนี เพื่อทำใจให้คลายทุกข์จากการไม่สมหวังในความรักแบบหนุ่มสาว โดยที่เขาตั้งใจจะอาศัยพระธรรม เป็นเครื่องชี้ทางให้พ้นจากความทุกข์ระทมจากความรักในครั้งนี้ การที่จิตใจเป็นสุข มีสุขภาพจิตที่ดี ดังเดิมอีกครั้ง และการมีหลักธรรมสำหรับประกอบชีวิตให้มีความสุขตามประสาคุณวิเศษนั้น เป็นความต้องการของนาค ถือเป็นนิโรธคือสิ่งที่เขาตั้งใจเป้าหมายไว้ก่อนจะบวช ดังนั้น การบวชนี้จึงถือว่าเป็นการดับทุกข์สำหรับนาคโดยแท้

มรรค วิธีปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ มีองค์ 8 ประการ คือสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ (อภิ.วิ.35/569/307)

พระพรหมคุณาภรณ์ (2551: 215) ได้ชี้แจงขยายความเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า มรรคมีองค์ 8 นี้ ได้ชื่อว่า มัชฌิมาปฏิปทา แปลว่าทางสายกลาง เพราะเป็นข้อปฏิบัติอันพอดีที่จะนำไปสู่จุดหมายแห่ง การหลุดพ้นเป็นอิสระ ดับทุกข์ สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ ได้แก่ความรู้ริยสัจ 4 หรือ เห็นไตรลักษณ์ หรือรู้กุศลมูลหรืออกุศลมูล หรือเห็นปฏิจลสมุปบาท สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ ได้แก่เนกขัมมสังกัปปี อพยาบาทสังกัปปี อวิหิงสาสังกัปปี สัมมาวาจา เจรจาชอบ ได้แก่วจีสัจจ 4 สัมมากัมมันตะ กระทำ ชอบ ได้แก่ กายสุจริต 3 สัมมาอาชีวะ ได้แก่ เว้นมิถนาคชีพ ประกอบสัมมาชีพ สัมมาวายามะ พยายาม ชอบ ได้แก่ปธาน หรือสัมปธาน 4 สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ ได้แก่ฌาน 4 เพลงที่กล่าวถึงวิธีปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์นั้น มักกล่าวถึงการดับทุกข์จากความรัก การดับทุกข์ที่เกิดจากความยากจน อันเนื่องมาจากปัจจัย 4 ในการดำเนินชีวิต เป็นต้น ดังปรากฏใน เพลง**งานหนักรักษาใจ** ที่กล่าวถึงวิธีปฏิบัติเพื่อดับทุกข์อันเกิดจากความรัก โดยการทำงานหนัก เพื่อให้ไม่มีเวลาจิตได้เกิดความฟุ้งซ่าน ความว่า

โรคความรักขาดสามสิบบาทรักษาได้	ถูกสาวลืมนใจ ผากไว้เพียงคำว่าเหงา
หมอไม่มียา รักษาโรคหัวใจเศร้า	คิดถึงเจ็บปวดและเหงา บรรเทาด้วยทำงานหนัก
ยี่ดงานเป็นหลัก คิดมากถ้าพักใจหนึ่ง	ยืนสู้ความจริง ถูกทิ้งด้วยมือคนรัก
เพื่อนบอกให้เมา ดื่มเหล้าแล้วลืมนไม่ยาก	คิดถึงคำแม่เคยทัก อย่าให้ความรักทำลาย
พิษรักฝังใจ ขับให้ไหลมาพร้อมเหงื่อ	ความเหงายึดเยื้อ ให้เหงื่อล้างจางจากใจ

ใช้ความอ่อนล้า ช่มตาหลับลืมเสียเลย ไม่ได้ขยันอดใคร แต่เป็นเพราะใจชมชาน
โรคความรักขาด สามสิบบาทรักษาได้ ทำงานसानใจ ช่วยไว้ก็คงไม่นาน

ต้องมีคนมา รักษาด้วยยารักมัน รอสาวมันคงสงสาร ให้ทานรักมายาใจ
(งานหนักรักษาใจ. 2545)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นมรรค คือวิธีการปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ การทำงานให้หนัก หรือการ มุ่งมั่นกับงาน เป็นวิธีการที่ทำให้จิตมุ่งไปสู่อารมณ์เดียว คือ มีสมาธิกับการทำงาน ไม่เปิดโอกาสให้ จิตฟุ้งซ่าน การคิดถึงคำสอนของแม่ผู้เป็นดังกัลยาณมิตร ที่เตือนว่า อย่าให้ความรักทำลาย อย่าให้ ความรักทำลายเสียคนนั้น จัดเป็นความเห็นชอบ ที่จะไม่แก้ปัญหาด้วยการดื่มสุรา อันเป็นวิธีการ แก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้องซ้ำยังทำลายสุขภาพ เมื่อมีวิธีปฏิบัติโดยการพยายามทำงานให้หนักเพื่อให้ ร่างกายได้ใช้กำลังอย่างเต็มที่ จะได้อ่อนล้า เพราะเมื่อต้องการพักผ่อน จะได้นอนหลับสนิทนั้น นับว่าเป็นกระบวนการใช้พลังงานของร่างกายอย่างคุ้มค่า การกระทำเช่นนี้ จึงถือว่าเป็นวิธีปฏิบัติ เพื่อดับทุกข์ที่เกิดจากความรักที่ดีวิธีหนึ่ง อนึ่ง สัมผัสกับปะ การดำริชอบ ได้แก่ความคิดที่พยายาม จะไม่พยายาโทษของเวร หรือถือโทษโกรธเคือง เป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ ขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้ ลื่นไป ปรากฏในเพลง เตรียมใจภักย์น้อง ที่กล่าวถึง ความดำริของชายหนุ่ม ในการเตรียมใจภักย์ หึงคนรักที่ทอดทิ้งตนไปคบกับชายคนอื่น เพราะชายหนุ่มเห็นที่ท่าว่า ความรักของหล่อนกับชาย คนใหม่นั้น จะมีอันต้องจบลง ดังความว่า

...ยอมรับว่าเคยโกรธเคืองและแค้นกานดา เพราะเจ้าจากลาด้วยการย่ำยีหัวใจ
แต่พอเห็นเธอนั้นโดนเขาหลอก ความขี้ความชอกก็เปลี่ยนเป็นความห่วงใย
เห็นเธอชื่นชมความแค้นก็ลาลบไป เห็นเธอโศครายไม่คิดทำลายช้านาง
ยังเหลือบ้างแต่ความสงสารยามเห็นเจ้าเสียท่า (ช้ำ) ภาวนาสู่มื้อ บ่ ถือแค้นเก่าหลัง
มีแต่ตั้งใจหวังคนดี ปัญหาที่มีคิดหาทางแก้
เขาทำแกล้งขอเป็นคนส่อย ถึงมีสอยต่างเบื่อนาสาล้างให้สว่างหาย
เมื่อเขาทำลายอย่ามัวเสียใจเลยนาง ย้อนมาเคียงข้างมีคนที่คอยรับคืน
ถึงเขาให้เป็นสำรองนอนน้องอย่าฝัน พี่เตรียมใจยื่นรอคอยน้องคืนอ้อมใจ
เตรียมใจสอยหาทางแก้ ๆ เตรียมผ้าแพรเช็ดแก้มยามหม่น
ห้องนอนคนจน เตรียมต้อนรับน้อง
เตรียมห้องเช็ดหน้าตา เสียเวลากับเขามาก
มาปลูกรักของเราต้นใหม่ พี่เตรียมหัวใจภักย์น้องเอย
(เตรียมใจภักย์น้อง. 2539)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นถึง ความดำริชอบ คือการวางท่าที เตรียมพร้อมที่จะให้อภัยหึง คนรัก แม้ว่าตอนที่หึงคนรักจากไปนั้น ชายหนุ่มเกิดความรู้สึกโกรธเคือง อัดอั้นตันใจกับการจาก การเสียคนรักไป แต่ก็สามารถทำใจให้เป็นกุศลได้เพราะเห็นแก่ไมตรีที่เคยมีมา การดำริในความไม่

พยายามนี้จัดเป็นสัมมาสังกัปปะ เพราะนำมาซึ่งประโยชน์คือการสงบสุข สามารถแก้ปัญหาเรื่องความรักของชายหนุ่มได้

อริยสัจ 4 เป็นหลักความจริงของธรรมชาติ เป็นธรรมพระพุทธร่องค์ทรงตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ปรากฏในเพลงลูกทุ่งเป็นจำนวนมาก สลา คุณวุฒิ พยายามสะท้อนเรื่องอริยสัจอันเป็นหลักความจริงของชีวิตและโลก แต่ที่ปรากฏที่ชัดเจนคือ ความทุกข์ และวิธีปฏิบัติเพื่อความดับทุกข์ ดังปรากฏในเพลงที่กล่าวถึง ความทุกข์ ความยากจนของคนในชนบท และการทำงานต่อสู้ขวนขวายเพื่อข้ามพ้นจากความยากจนเหล่านั้น หลักจริยธรรมที่ควรประพฤติในอริยสัจ 4 นี้ ก็คือ กำหนดรู้ทุกข์อันเป็นปัญหา กำหนดละสมุทัยอันเป็นเหตุให้ทุกข์เกิด กระทำให้แจ้งนิโรธอันเป็นเป้าหมายความดับทุกข์ และกระทำมรรคอันเป็นหนทางแก้ปัญหาให้เจริญตามลำดับ

จากการวิเคราะห์หลักจริยธรรมตามหลักพระพุทธร่องค์ที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ พบหลักจริยธรรมพื้นฐาน คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ทาน ศีล ภวนา นอกจากนี้ยังปรากฏจริยธรรมอื่นๆ อีก ดังต่อไปนี้

จริยธรรมส่วนบุคคล เป็นจริยธรรมสำหรับบุคคลประพฤติเพื่อพัฒนาตนเอง ได้แก่ อัมมาท ความไม่ประมาท ศรัทธา ความเชื่อ สัจจะ ความจริง จาคะ การเสียสละ สติสัมปชัญญะ ความระลึกได้และความรู้ตัว หิริโอตตัปปะ ความละอายและความเกรงกลัวบาป ขันติโสรจจะ ความอดทนและความสงบเสถียร กตัญญูกตเวที ความรู้บุญคุณที่ท่านทำแล้วและทำตอบแทน บรรพชา การบวช อิทธิบาท 4 คุณเครื่องให้บรรลุความสำเร็จ พรหมวิหาร 4 เครื่องเป็นอยู่อย่างประเสริฐ ทิฏฐธรรมมิกัตถะประโยชน์ ประโยชน์ในภพนี้ คารวะ 6 การทำความเคารพใน 6 สถาน อบายมุข 6 ทางแห่งความเสื่อม 6 ประการ ทิศ 6 หลักปฏิบัติต่อบุคคลคลผู้แวดล้อมตน 6 สถาน โลกธรรม 8 หลักปฏิบัติต่อธรรมที่ครอบงำโลก 8 ประการ

จริยธรรมส่วนรวม เป็นจริยธรรมสำหรับประพฤติในการอยู่รวมกันในสังคม พบ 2 ประการ ได้แก่ สามัคคี ความพร้อมเพรียงกันแห่งหมู่คณะ และ ยุติธรรม ความยึดมั่นในความถูกต้อง

จริยธรรมวิชาชีพ เป็นจริยธรรมสำหรับกำกับความประพฤติในการประกอบวิชาชีพ พบ 2 ประการ ได้แก่ จริยธรรมวิชาชีพครู และจริยธรรมวิชาชีพพยาบาล

ปรมาัตถธรรม เป็นหลักธรรมขั้นสูง คือสภาวะธรรม พบ 2 ประการ คือ ไตรลักษณ์ และอริยสัจ 4

จากการศึกษาพบว่า เพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 200 เพลงที่ได้นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ ปรากฏจริยธรรมเรื่องสัจจะมากที่สุด โดยมีจำนวน 27 เพลง จริยธรรมเรื่องมงคลสูงสุด มีจำนวน 21 เพลง ขันติโสรจจะ มีจำนวน 17 เพลง จริยธรรมเรื่องทิศ 6 มีจำนวน 16 เพลง จริยธรรมเรื่องทานมีจำนวน 15 เพลง จริยธรรมเรื่องอิทธิบาท มีจำนวน 14 เพลง จริยธรรมเรื่องกตัญญูกตเวที และไตรลักษณ์ มีอย่างละ 13 เพลง จริยธรรมวิชาชีพครูมีจำนวน 12 เพลง จริยธรรมเรื่องศรัทธา มีจำนวน 10 เพลง จริยธรรมเรื่องความไม่ประมาท ศีล และสติสัมปชัญญะ มีอย่างละ 9 เพลง จริยธรรมเรื่องจาคะ ทิฏฐธรรมมิกัตถะประโยชน์และอริยสัจ 4 มีอย่างละ 8 เพลง จริยธรรมเรื่องอบายมุข 6 และความ

ยุดิธรรม มีอย่างละ 5 เพลง จริยธรรมเรื่องหิริโอตตปปะ และคารวะ 6 มีอย่างละ 4 เพลง จริยธรรมเรื่องบรรพชา มีจำนวน 3 เพลง จริยธรรมเรื่องภาวนา และความสามัคคี มีอย่างละ 2 เพลง จริยธรรมวิชาชีพนพยาบาลมีจำนวน 1 เพลง

จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของเพลงเป็นอย่างมาก เช่น เพลงที่มีเนื้อหากล่าวถึงความรัก ก็มักจะปรากฏจริยธรรมเรื่องสัจจะ ความจริงใจ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงาน มักจะปรากฏจริยธรรมเรื่อง อธิบาท คุณเครื่องที่ทำให้ประสบความสำเร็จ มีความอดทน ความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น จริยธรรมที่พบโดยส่วนมากมักเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของฆราวาสผู้ครองเรือน

จากการศึกษาพบว่า เพลงของสลา คุณวุฒิ แตกต่างจากเพลงลูกทุ่งโดยส่วนมากที่ผู้ประพันธ์มีความประสงค์มุ่งเน้นให้ความบันเทิงสนุกสนานแก่ผู้ฟังเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมเป็นประเด็นรองลงมา แต่เพลงของสลา คุณวุฒิ ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ประพันธ์ท่านนี้ไม่ได้มีความประสงค์หยุดอยู่แค่นั้น สลา คุณวุฒิ ได้พยายามรักษามาตรฐานทางจริยธรรมและส่งเสริมจริยธรรมที่ตนคิดว่าผู้คนในสังคมได้ละเลย ไม่เล็งเห็นความสำคัญผ่านกระบวนการทางวรรณศิลป์สามารถบูรณาการเติมเต็มจริยธรรมส่วนที่ขาดและพยายามรักษามาตรฐานจริยธรรมที่คนในสังคมได้ประพฤติกันดีอยู่แล้วให้คงอยู่สืบไป สมดังดังที่ศราวุธ คอแก้ว (2550: 71) กล่าวไว้ว่า สลา คุณวุฒิ เป็นนักแต่งเพลงที่แต่งด้วยใจรักงานศิลปะอย่างแท้จริง สร้างสรรค์ผลงานอย่างมีความสุขและมีอุดมการณ์ ได้แต่งเพลงเพื่อต้องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเยาวชน ต้องการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เป็นที่สำคัญภายใต้จิตสำนึกของคนฟัง จึงเป็นที่ไม่น่าแปลกใจแต่ประการใดเลยที่เพลงของสลา คุณวุฒิ จะเป็นเพลงที่แพร่พรวไปทั่ววรรณศิลป์และเพียบพร้อมไปด้วยจริยธรรมอันดีงามตามหลักพระพุทธศาสนา

บทที่ 4

วิเคราะห์กลวิธีนำเสนอจริยธรรมในเพลงของสลา คุณวุฒิ

การนำเสนอจริยธรรมในเพลงนั้นมีมิใช่เรื่องที่ทำได้โดยง่าย เพราะโดยนิยามของคำว่าเพลงแล้ว จัดว่าเป็นคีตศิลป์เพื่อความบันเทิง มุ่งให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ฟังมากกว่าสิ่งอื่น อย่างไรก็ตามวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง ก็ไม่ได้มีข้อจำกัดด้านการนำเสนอเนื้อหา ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประพันธ์ว่าจะสามารถสร้างสรรค์เพลง ให้เป็นสิ่งบันเทิงธรรมได้มากน้อยขนาดไหน สลา คุณวุฒิ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงหลักในการประพันธ์เพลงไว้ว่า เพลงที่คนชอบ คือ เพลงที่มีความไพเราะ และจุดเด่นของเพลงอยู่ที่ความไพเราะ ไม่ว่าจะเป็นเพลงประเภทใดก็ตาม การเขียนเพลงจึงต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ที่จะทำให้เพลงเข้าถึงคำว่าไพเราะมากที่สุด เพลงที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องมีความลงตัว คือ เพลงดี นักร้องดี ดนตรีดี การนำเสนอหรือที่มงานดี การแต่งเพลงต้องเลือกให้เหมาะสมกับนักร้องแต่ละคนให้มากที่สุด ที่สำคัญจะต้องทำให้นักร้องประสบความสำเร็จให้ได้ และต้องคำนึงถึงหน้าที่ของเพลงที่นอกเหนือจากให้ความบันเทิงแล้ว ควรให้ประโยชน์ต่อสังคม และถ้าให้ประโยชน์ไม่ได้ก็ไม่ควรให้เกิดโทษหรือสร้างความเสื่อมเสียต่อจริยธรรมของสังคม (2549: สัมภาษณ์) ด้วยการยึดมั่นในหลักการดังกล่าวเพลงของสลา คุณวุฒิแทบทั้งหมดจึงเป็นเพลงที่มีความไพเราะและเพียบพร้อมไปด้วยจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัย ได้แบ่งการวิเคราะห์กลวิธีนำเสนอจริยธรรมในเพลงของสลา คุณวุฒิใน 3 ประเด็น โดยมีประเด็นย่อยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรง

1.1. การตั้งชื่อเพลง

1.1.1. การแจ้งให้ทราบ

1.1.2. การบอกให้ทำ

1.2. แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลง

1.2.1. แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนต้น

1.2.2. แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนกลาง

1.2.3. แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนท้าย

1.3. การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านผู้ขับร้อง เพื่อบอกบทบาทและหน้าที่ ตาม

สถานภาพทางสังคม

2. กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อม

2.1. การตั้งชื่อเพลง

2.1.1. การแจ้งให้ทราบ

2.1.2. การบอกให้ทำ

2.1.3. การถามให้ตอบ

- 2.2. การยกตัวอย่างอุทาหรณ์
- 2.3. การสร้างเรื่องเล่า
 - 2.3.1. โครงเรื่อง
 - 2.3.2. พฤติกรรมตัวละคร
 - 2.3.3. ฉาก
 - 2.3.4. บทสนทนา
- 3. ลีลาการใช้ภาษาในกลวิธีการนำเสนอจริยธรรม
 - 3.1. น้ำเสียง
 - 3.2. การใช้ภาพพจน์
 - 3.3. การใช้ภาษาระดับปาก
 - 3.3.1. คำสแลง
 - 3.3.2. ภาษาถิ่น
 - 3.3.3. ภาษาต่างประเทศ

1. กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรง

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของเพลงลูกทุ่ง คือ การสื่อสารความหมายที่มุ่งแสดงอารมณ์ความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมา สะท้อนถึงความเปิดเผย จริ่งใจ ในวิถีชีวิตที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อนของคนชนบท

การนำเสนอจริยธรรมโดยตรงในเพลงลูกทุ่งเป็นวิธีการสื่อสารที่ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้เลยทันทีว่าผู้แต่งต้องการจะสอนหรือแทรกหลักจริยธรรมเรื่องใด แต่การนำเสนอจริยธรรมโดยตรง ก็อาจไม่เป็นที่สบอรรถยาศัยสำหรับผู้ฟังบางกลุ่มที่มุ่งฟังเพลงเพื่อสนองอารมณ์ความรู้สึก ไม่ต้องการเนื้อหาสาระจากเพลงมากนักและเห็นว่าเพลงเหล่านี้มุ่งจะสั่งสอนหรือโน้มน้าวผู้ฟังให้เปลี่ยนความคิด การนำเสนอจริยธรรมโดยตรงปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิดังนี้

1.1 การตั้งชื่อเพลง

การตั้งชื่อที่เป็นกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรงคือการตั้งชื่อตามแนวคิดของเพลงนั้น เช่นเดียวกับการตั้งชื่อของงานเขียนโดยทั่วไป

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การนำเสนอจริยธรรมโดยการตั้งชื่อเพลงของสลา คุณวุฒิโดยพิจารณาตามเจตนาเนื้อเพลงเป็นหลัก มี 2 ประเด็น ดังนี้

1.1.1. การแจ้งให้ทราบ

การตั้งชื่อเพลงที่เป็นการแจ้งให้ทราบ เป็นการบอกเล่าให้ผู้ฟังได้รู้โดยตรงถึงจริยธรรมที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 21 เพลง ได้แก่ กลัวน้องมีสองใจ, ขอเวลาบูชาแม่, ขอทำเพื่ออ้าย, ขอยืนเคียงข้าง, ขออยู่เคียงข้าง, คิดถึงแม่, ตามรอยคนสู้, เตรียมใจภยันอง, ถนนนักสู้, ทำบาปบ่ลง, นักสู้ครูไทย, นักสู้ ม.3, บ่มีผออยู่คำฟ้า, บวชลาสิญญาลวง, ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้, ยอมหลีกทาง, รอพี่ที่งานบุญ, เลิกยาบูชาแม่, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, อวยพรข้างรั้ว, อวยพรน้องเพ็ญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงชื่อ ทำบาปบ่ลง ผู้ประพันธ์ได้เสนอจริยธรรมเรื่องความละอาย และความเกรงกลัวต่อบาป คือ หิริโอตตปปะ ทำบาปบ่ลง คือการไม่สามารถทำบาป หรือ ความชั่วต่าง ๆ ได้ แสดงให้เห็นถึงสภาพจิตที่งดงาม จิตที่เป็นกุศล ของบุคคล ทำบาปบ่ลงเป็นประโยคบอกเล่าให้ทราบว่าไม่สามารถทำบาปได้ การบอกเล่าหรือแจ้งให้ทราบเช่นนี้ทำให้ผู้ฟังอยากรู้ว่า เหตุใดจึงทำความชั่วนั้นไม่ได้ จึงเป็นการชวนให้ติดตามในเนื้อคำร้องของเพลงว่า ทำบาปในที่นี้ หมายถึงทำบาปเรื่องอะไร เพราะเหตุใดจึงไม่สามารถทำความชั่วนั้นได้แม้จะเป็นการแจ้งให้ทราบธรรมดา แต่ผู้ประพันธ์ก็ใช้การบอกเล่าที่ชวนให้ติดตามในสาระของเพลงนั้น

เพลงชื่อ ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องศีล กล่าวคือ ศีลข้อที่ 3 อันได้แก่ การงดเว้นจากการประพฤติดนินทาคำว่า แฟน ในเพลงนี้ หมายถึงคนรัก ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ได้แก่ สามี หรือ ภรรยา เมื่อผู้ฟังได้ยินชื่อเพลงว่า ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ ย่อมเข้าใจได้ว่า คนที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยา กัน จะล่วงเกินหรือประพฤติดนินทากันไม่ได้ หรือจะปฏิบัติหน้าที่ของสามีหรือภรรยาไม่ได้ อันเป็นการไม่ก้าวล่วงศีลข้อที่ 3 คือการไม่ประพฤติดนินทากันนั่นเอง

การนำเสนอโดยตรงด้วยการแจ้งให้ทราบจึงเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจหรือรับรู้จริยธรรมตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ

1.1.2. การบอกให้ทำ

การตั้งชื่อเพลงด้วยการบอกให้ทำ เป็นการนำเสนอจริยธรรมด้วยประโยคที่มุ่งหวังให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นข้อประพฤติตามหลักจริยธรรม ที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 1 เพลง ได้แก่ เพลง โปรดช่วยกันดูแลคนดี

เพลง โปรดช่วยกันดูแลคนดี ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องการปกป้องคุ้มครองคนดี กล่าวคือการปกป้องบัณฑิตให้พ้นจากภัยต่างๆ การคบบัณฑิต อันเป็นจริยธรรมที่ปรากฏในมงคลสูงสุด การตั้งชื่อเพลงว่า โปรดช่วยกันดูแลคนดี ย่อมทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เป็นอย่างดีว่า ผู้ประพันธ์ต้องการรณรงค์ให้ผู้ฟังช่วยกันประพฤติปฏิบัติในการรักษาคนดี

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอจริยธรรมโดยตรงด้วยการตั้งชื่อเพลงเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่สลา คุณวุฒิ ได้นำมาใช้ในการสื่อสารกับผู้ฟัง โดยใช้การตั้งชื่อด้วยลักษณะของการแจ้งให้ทราบ เป็นการนำเสนอจริยธรรมโดยตรง

1.2. แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลง

รูปแบบการประพันธ์เพลงโดยทั่วไปที่นักประพันธ์เพลงรุ่นเก่าและใหม่รู้จักกันดี คือ การจัดวางลำดับท่อนเพลงไว้ 4 ท่อน ชูเกียรติ นาโธง (2550:70) กล่าวว่าสลา คุณวุฒิ ได้นำโครงสร้างนี้มาขยายความ แล้วใส่วิธีการเฉพาะตัวลงไป จนสามารถเรียบเรียงเป็นสูตรเฉพาะตัว ดังนี้

ท่อนแรก ต้องยึดหลักว่าให้คนรู้เรื่องก่อน ถ้าเปรียบเทียบหนังสือพิมพ์ก็คือการโปรยหัวข้อคำหรือถ้าเป็นความเรียงก็คือตัวบทนำ

ท่อนที่ 2 คือ การขยายความจากท่อนแรก

ท่อนที่ 3 คือ ท่อนแยก ซึ่งเปรียบเหมือนท่อนส่งอารมณ์ ต้องพยายามคำเด็ดๆ ลงไป รวมไปถึงเทคนิคการวางคำด้วย ท่อนแยกนี้สำคัญมากเพราะทำให้คนฟังติดหูมากกว่าท่อนอื่น ซึ่งหากเปรียบเทียบเพลงทั่วไปก็คือ “ท่อนฮุค” นั่นเอง

ท่อนที่ 4 มีความสำคัญในแง่ของการรับลูกส่งจากท่อนแยก เพื่อให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาตามเนื้อหาของเพลงแล้วสามารถแบ่งเนื้อหาได้ 3 ตอน คือ เนื้อเพลงตอนต้น ได้แก่ ท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 เนื้อเพลงตอนกลางคือ ท่อนที่ 3 หรือท่อนแยก และเนื้อเพลงตอนท้ายคือท่อนที่ 4

แนวคิดทางจริยธรรมในเพลงของสลา คุณวุฒิ ปรากฏในแต่ละตอนของเนื้อเพลงดังต่อไปนี้

1.2.1 แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนต้น

แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนต้นของสลา คุณวุฒิ มีจำนวน 77 เพลง ได้แก่ กตिकाหัวใจ, กระท่อมทำใจ, กลิ้งน้องมีสองใจ, เก็บความหลายใจไปใช้ที่อื่น, เกิดมาทั้งทีขอเวลานอก, ขอเวลาบูชาแม่, ขอทำเพื่ออ้าย, ขอเย็นเคียงข้าง, ขอรักน้องสาวเพื่อน, ขอให้ความดีคุ้มครอง, ขายแรงแต่งงาน, เข้มแข็งไว้นะ, เขียนฝันไว้ข้างฝา, คอยรักบุญผ้าป่า, คิดถึงแม่, คิดถึงคนช้ำตัว, คิดถึงดบจริง, คิดถึงดกอดบได้, คือเจ้าเท่านั้น, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, จิบแล้วบ่ขอ, โซว์เบอร์ไม่โซว์ใจ, ตอบแม่บ่ได้, ต้องมีสักวัน, ตามรอยคนสู้, ตั้งใจเถิดเพื่อน, เต็มใจให้ตัว, ทางเดินชาวดิน, นายร้อยหน้าลิปต์, นับหนึ่งครั้งที่ร้อย, บ่มีไผ่อยุ่คำฟ้า, บ่ฮักบ่ต้องสงสาร, บ่าวพันธุ์พื้นเมือง, บวชลาสัญญาหลวง, เบอร์โทรชี้ตัว, โปรดช่วยกันดูแลคนดี, ผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน, ผู้บ่าวเหรียญบาท, ผ้าป่าคืนสุดท้าย, ผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้, ผู้หญิงสีขาว, ฝากคำขอโทษ, ฝากเพลงให้แฟนเพื่อน, มาจากดิน, แม่พ่อยังรอน้อง, ยาใจคนจน, ยามจนต้องทำใจ, ยังรักกันอยู่หรือเปล่า, แยกทางเพราะความห่างเหิน, รอพี่ที่งานบุญ, เรือไฟไหลรัก, ล้างแค้นด้วยน้ำตา, เลิกยาบูชาแม่, เลิกเขาเถิดพี่, ลืมเขาเถิดเพื่อน, แล้งน้ำแล้งใจ, ศิลปินลูกจ้าง, สัญญากับใจ, สัญญา 5 บาท, สาบานรักที่ปากแซง, เสียงก้องจากบ้านไกล, หนาวงานธาตุ, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, ห้าสิบห้าสิบ, หัวใจลอยตัว, เหนื่อยไหมคนดี, อกหักเพราะรักอ้าย, อวยพรข้างรั้ว, อวยพรน้องเพ็ญ, อย่าลืมกตিকা, อ้ายฮักเจ้าเด้อ, ออกพรรษาอย่าลืม, ออนซอนเจ้าบ่าว, อัมหมอนในงานบวช, ฮักมาแต่ชาติก่อน, STAND BY ที่อ้ายฮัก

ในที่นี้ จะขอยกตัวอย่างแนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนต้นจำนวน 2 เพลง คือ เพลงบ่าวพันธุ์พื้นเมือง และ ฝากคำขอโทษ ดังต่อไปนี้

ถึงเป็นคนเขย ๆ แต่อย่าบ่เคยซื้อซีดีปลอม ชีวิตเที่ยวพึ่งเที่ยวซ่อมแต่ก็บ่ยอมทำสิ่งไม่ดี
เรียนทำงานทำลำบาก แต่อย่าก็ฮักศักดิ์ศรี ภูมิใจได้เป็นคนดี ถึงบ่ค่อยมีเงินใช้ก็ตาม

เกิดมาใบหน้าดำ ๆ อยู่นอกความจำสางามทั่วไป

ร่างกายขาดก้อยบ่ได้ฟังเพลงสไต้ลูกทุ่งหมอลำ

หน้าแล้งรับจ้างในกรุง คินทุ่งเมื่อนามีน้ำ

ติดดินหากินต้อยต่ำ จนคนให้นามบ่าวพันธุ์พื้นเมือง

*แม่ซ่อมมันปลาหวานที่อายเฝ้ารอ

ข่าวว่าหนุ่มกม.ทำเจ้าให้น้ำตาเปื่อย

เพราะชอบคนหล่อเจ้าจึงเฝ้าอยู่เฝ้าเฝ้า

อีกอายเสียก็สิ้นเรื่อง แต่เจ้าก็มองข้ามกัน

คือไก่พื้นบ้านเหมาะแก่การต้มกิน

คนท้องถิ่นเหมาะแก่เพียงใช้งาน

ผู้บ่าวคืออาย สักกตสายพันธุ์ไต่บ้าน

มีดีที่ลูกขยันแต่หล่อบ่ทันผู้บ่าวพันธุ์หน้าใส

** เชิญเลยตามสบาย หากเจ้าพอใจมักคนแต่งปรุ้ง

อายขอเป็นคนลูกทุ่ง ให้ธรรมชาติกล่อมใจ

หากเบื่อเป็นแฟนคนหล่อ ที่ชอบแจกรักมากมาย

อยากมีแฟนเวอร์ชันใหม่ ลองมามักอายบ่าวพันธุ์พื้นเมือง

(บ่าวพันธุ์พื้นเมือง. 2550)

เพลงบ่าวพันธุ์พื้นเมือง กล่าวถึง ลักษณะของชายหนุ่มชาวชนบทที่เป็นคนดีมีศีลธรรม แม้จะมีการศึกษาต้อยต่ำและมักจะถูกหญิงสาวมองข้ามไม่สนใจ หรือเหยียดหยามในคุณค่าเพราะความยากจน ก็ตาม เพลงนี้ผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องความเป็นคนดีมีศีลธรรมไว้ในตอนต้นเพลง เพื่อบ่งบอกตัวตนที่แท้จริงของชายหนุ่มว่า แม้เขาเป็นคนที่ดูเขย ๆ แต่เขาก็เป็นคนดี มีศีลธรรม มีความจริงใจ ไม่หน้าไหว้หลังหลอก แม้ว่าจะยากจนจนขั้นแค่สักปานใดก็ตาม เขาก็ไม่ยอมประพฤติผิดศีลธรรมอันดีงามของสังคม การแสดงตัวตนที่แท้จริงหรือการแสดงจริยธรรมที่ตนยึดเป็นหลักในความประพฤติมาโดยตลอดเช่นนี้ ย่อมเป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงความจริงใจ ที่จะคบหาหรือสานสัมพันธ์กับหญิงสาวที่หมายปอง ดังนั้น การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมในตอนต้นของเพลงนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการบรรยายขยายเนื้อเพลงในตอนต่อไปของผู้ประพันธ์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การนำเสนอแนวความคิดทางจริยธรรมในตอนต้นเพลงยังเป็นการเน้นให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ใจในการกระทำความดีสิ่งหนึ่ง ดังปรากฏในเพลงฝากคำขอโทษ ความว่า

บ่เจตนาสิฮักแฟนเขา

บอกหัวใจเรา ระวังคนมีภรรยา

ศีลห้าข้อสามห้ามแหวะเวียร

ตอนเป็นนักเรียนเคยท่องมา

บ่คิดเลยว่า ต้องมาพบ พาน

อายมาเกี้ยวพัน บ่ทันสงสัย

เลยต้องเผลอใจหลวมตัวคบมาตั้งนาน

เมื่อรู้เจ็บแสน ฮักแฟนเพิ่น

น้องตักกะเทิน ในเหตุการณ์	ฮักฮอดทางตัน ผันต้อง สลาย
ฮักเขาทำไมเจ็บหลายเมื่อใครถามมา	ตกเป็น จำเลยสายตา
เผ่าหาหนทางตัดใจขอเวลาลืม	ถือว่ายืมแฟนเพิ่นซิดไกล่
เรื่องนี้น้องเป็นฝ่ายไป	ฮักอ้ายแต่ต้องขอลา
*บ่เจตนาแย่งแฟนผู้ใด	
ฮักเขาทำไมอย่าถามซ้ำเติมน้ำตา	ให้อ้ายกลับไปหาครอบครัว
น้องขอถอนตัวเรื่องที่ผ่านมา	ฝากบอกภรรยาว่าน้องขอโทษ(ซ้ำ*)
(ฝากคำขอโทษ. 2545)	

เพลงข้างต้น กล่าวถึงหญิงสาวผู้ไม่มีเจตนาที่จะล่วงละเมิดสามีของผู้อื่น อันเป็นหลักจริยธรรมเรื่องศีล เมื่อเธอรู้ว่าได้ประพฤติดังหลักศีลธรรมอันดีงามแล้ว จึงรีบตัดความสัมพันธ์กับชายหนุ่มคนรัก และเธอยังแสดงความบริสุทธิ์ใจ โดยฝากคำขอโทษในความผิดที่ได้ล่วงเกินในครั้งนี้ ต่อภรรยาของเธอด้วย เพลงข้างต้นผู้ประพันธ์ได้นำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องศีลไว้ในตอนต้นเพลง เพื่อแสดงให้เห็นว่า หญิงสาวไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดในครั้งนี้ โดยบรรยายว่าเรื่องการละเมิดคนรักของคนอื่นนี้เป็นเรื่องที่เธอระวังมาโดยตลอด จริยธรรมเรื่องนี้เธอเคยถูกอบรมและจดจำใส่ใจมาตั้งแต่สมัยเป็นเด็กนักเรียน แต่ก็มิวายต้องพบพานเรื่องแบบนี้จนได้ ดังนั้น การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมในเพลงนี้จึงใช้การนำเสนอในตอนต้นเพลง เพื่อให้เห็นความสำคัญของเจตนาและความบริสุทธิ์ใจของหญิงสาวนั้น

การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมในเนื้อเพลงตอนต้น เป็นกลวิธีการนำเสนอหลักจริยธรรมแล้วจึงอธิบายแนวความคิดทางจริยธรรมในตอนกลางหรือตอนท้ายเพลงต่อไป การนำเสนอจริยธรรมในตอนต้นเพลงนี้ ทำให้ผู้ฟังสนใจติดตามเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์ยกมาเล่าให้ฟังว่าเกี่ยวกับแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องนั้นอย่างไร กลวิธีนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมต้นเพลงทำให้ผู้ฟังตั้งใจฟังเพลงนั้นๆ ว่ามีตัวอย่างที่ผู้ประพันธ์ได้หยิบยกเป็นอุทาหรณ์สอดคล้องกับแนวคิดทางจริยธรรมที่บอกไว้ตอนต้นอย่างไร

1.2.2 แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนกลาง

แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนกลางของสลา คุณวุฒิ ปรากฏในเพลงจำนวน 65 เพลง ได้แก่ กลับบ้านบ่ได้, กลัวน้องมีสองใจ, เกิดมาทั้งที, ขอเวลาบ่ซาแม่, ขอเจ็บครึ่งใจ ของหมั้นเป็นของขวัญ, ขอบใจที่หาเจอ, ครูในดวงใจ, ครูนักรบ, คนดีของพ่อ, คนดีคนเดิม แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, จองดักล่องหน้า, ข้างหลังเมือง, ชีวิตเลือกบ่ได้, ซ่อมฮักที่บ้านเฮา, ด.ช.ปิ๊กแป้นปิ๊ก ดอกหญ้าในป่าปูน, ดูแลแค่ออยยิ้ม, ตามรอยคนสู้, ตำนานหอแสง, ใต้แสงนีออน, เทพีอีดัก ทำบาปปลง, นครพนมคืนเพ็ญ, น้องมากับคำว่าใช่, นางฟ้าบ้านไพร, นายห้างป. 6, น้ำจากฟ้า น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน, ปล้ำเจ้าเย้ยแผลอกอด, บรรจุเป็นคนรู้ใจ, ปลาร้าคิ่นถิ่น, ปลาร้าสัญจร โปรดช่วยกันดูแลคนดี, ผ้าเช็ดหน้าลาแถม, พระครูผู้สร้าง, ภาพถ่ายใต้หมอน, มนต์รักแม่ฮ้องสอน มาเตือนขวัญเอย, ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้, ไม่หลอกก็โอเค, เมื่อยากอ้อมหลาน, ย่านบ่มีชาติหน้า,

ร่มธรรมนำใจ, รอทออย่างนั้นกับเธอ, รอฟีที่งานบุญ, รักแท้แค่พี่ชาย, รักได้รับไม่ได้
สงกรานต์ตำนานรัก, สร้างฝันด้วยกัน, สาวคาราโอเกะ, สั่งนางข้างโพน, สวยทรหด
สองคนบนทางใจ, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, ห้ามใจช่วยกัน, หนุ่มนาสารคาม, ห่วงสาวเสื้อฮั้ว
เหมือนโดนใบแดง, อยากเด็ดดอกฟ้า, อยากให้เธอเข้าใจ, อย่าหลอกอายแต่, อ่อนช่อนเจ้าบ่าว
และ อีกสาวเสริมสวย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการนำเสนอแนวความคิดทางจริยธรรมในตอนกลางเพลงจำนวน 2 เพลง คือ หนุ่มนาสารคาม และ ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ ดังนี้

อ่อนอ่อนแถมเจ้าดอกอ่อนอ่อน	ยามอายศรดอกมาหาอย่าทำทางหลายเดือน
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	
แม่นว่า..อายนี้มาจากทางกำ	สารคามฟ้าหย่อนหย่อน
น้ำชาดนาเดือดฮ้อน	จิงมาชนดอกฮ่มเมือง
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	
ผิดเคื่อง...อาศัยเมืองเฮ็ดงานจ้าง	พอประทังไปมือหนึ่ง
คอยเสียงฟ้าฮ้องตั้ง	ลิเมือบ้านดอกเฮ็ดนา
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	
สาวสำ...กรุณาแน่เด้อเจ้า	อายคนเหงาบมีคู่
นิสัยดีบเจ้าชู	มีใจสู้แต่ปู่ตา...ปู่ตา...มีใจสู้แต่ปู่ตา
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	
อายเดินทางมาจากนาเมืองสารคาม	เมืองที่มีสมญานามตักศิลาอีสาน
ศูนย์รวมความรู้ แหล่งปฐนียสถาน	หล่อหลอมให้คนยึดมั่นสร้างสรรค์แต่คุณความดี
อย่างอายคนนี่ถึงมีฐานะยากจน	แต่ก็บ่เคยหลอกคนถึงจนก็มีศักดิ์ศรี
คนบรือถึงบ่มีบารมี	แต่ก็มีคุณความดีพร้อมที่จะทำเพื่อเธอ
สาวเอ๋ย...คันทน้ามนหลูโตนอาย	หลูโตนอาย ลิพาไปดอกไหวแม่
พิสูจน์คำว่ฮักแท้	ไปฟังแม่เพิ่นรับรอง
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	
อ่องต้อง...เมื่อฉลองอยู่ทางกำ	สารคามบ้านเกิดพี่เมื่อกินข้าวจีบ้น จีบ้น
ให้ไต่บ้านเพิ่นสุขขวัญสุขขวัญ	ให้ไต่บ้านเพิ่นรับขวัญ
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า
เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า เฮียย่า	เฮียย่า

(หนุ่มนาสารคาม. 2546)

เพลง หนุ่มนาสารคาม กล่าวถึงชายหนุ่มชาวจังหวัดมหาสารคาม ผู้ต้องการประชาสัมพันธ์ตนเองต่อหญิงสาวว่า ตนนั้นเกิดมาในจังหวัดที่มีปฐนียสถานมากมาย อันเป็นสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมให้ตนเป็นคนดี เป็นคนจริงใจ แม้จะยากจนก็ตาม เพลงนี้นำเสนอจริยธรรมเรื่องสัจจะ ความ

จริงใจของชายหนุ่มต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในเมืองหลวง การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมในตอนกลางเพลงเป็นการอธิบายขยายรายละเอียดการประพฤติทางจริยธรรมในเพลง และบางครั้งเป็นการเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญในเหตุผลของการประพฤติทางจริยธรรมนั้น ๆ ดังเพลงไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ว่า

ก็อยากดูแลให้มากกว่านี้เหลือเกิน
ก็ถูกให้เป็นแค่คนรู้จักเลื่อนเป็นคนรักไม่ได้สักที
ห่วงอยู่ไกลไกลจะหน้ายิ้มให้ด้วยสายตา
ขอโทษบางคราวที่ต้องเห็นห่างและมีบางครั้งที่เคยขัดใจ
*คนที่ไม่ใช่แฟนทำแทนทุกเรื่องไม่ได้
คนที่ไม่ใช่แฟนทำแทนทุกเรื่องไม่ได้
ภาระในเขตอ้อมแขน
ยอมอยู่ข้างใจแต่ไม่ขอเป็นสำรอง
เมื่อเราเจอกันข้างพรหมลิขิต
ต้องเจียมตัวว่าเราคือใคร
(ซ้ำ *)
คนไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้

แต่กลัวจะเพลินจนเผลอทำเกินหน้าที่
จึงทำเท่าสิทธิ์ที่มียามเห็นเธอเป็นทุกหัวใจ
คอยเป็นธุระในเรื่องที่พอช่วยได้
บางอย่างที่ขอมากไปเจ้าที่หัวใจเขาหวงแหน
เหนื่อยก็รู้เหงาก็เข้าใจแต่ไม่อาจให้ยืมอ้อมแขน
หน้าที่ตามฐานะใจห้ามเดินก้าวล้ำเส้นแฟน
ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้
อย่าได้มองความซื่อแล้วแปลว่าง่าย
ก็อย่าใกล้ชิดมากเกินไปห้ามใจ
แค่แอบรู้ใจ ไม่ใช่แฟน

(ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้. 2550)

เพลงข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอแนวคิดจริยธรรมในตอนกลางของเพลง โดยแสดงให้เห็นว่าคนไม่ใช่ภรรยาทำหน้าที่เทียบเท่าภรรยาไม่ได้ เพราะจะเป็นการล่วงเกินขอบเขตของศีลธรรมอันดีงาม จะเห็นได้ว่าในตอนต้นเพลงได้แสดงผลว่า หญิงสาวไม่สามารถจะดูแลชายหนุ่มได้แม้ว่าเธออยากจะดูแลมากกว่าที่เป็นอยู่ก็ตาม ในตอนกลางเพลงจึงแสดงเหตุแห่งการไม่สามารถประพฤติตามที่ใจต้องการนั้นได้เพราะว่า เธอได้ยึดถือหลักของศีลธรรมนั่นเอง ฉะนั้นในตอนกลางเพลงนี้ผู้ประพันธ์จึงได้ใช้ในการอธิบายเหตุแห่งการประพฤติตามหลักจริยธรรมได้เป็นอย่างดี

การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมเพลงในตอนกลางของเนื้อเพลง หรือท่อนแยกนั้น โดยส่วนมากคือจุดสูงสุดของเพลง (CLIMAX) ผู้ประพันธ์ต้องพยายามใช้คำที่สื่ออารมณ์เพลงให้มากที่สุด ในส่วนของจริยธรรมที่นำมาเสนอนั้นต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาในเพลงเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าการนำเสนอเรื่องกตัญญูที่ดี ศีลข้อ 3 ก็ดี ในเพลงตัวอย่างข้างต้น สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนออย่างกลมกลืน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเนื้อหาของเพลง เมื่อฟังแล้วไม่รู้สึกรัดหูแต่ประการใด ทั้งยังเน้นอารมณ์ของตัวละครให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอจริยธรรมในตอนกลางหรือท่อนแยก เป็นการสรุปความคิดจากเหตุการณ์ที่ยกเป็นอุทาหรณ์ นำมาสู่หลักจริยธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติ ซึ่งผู้ประพันธ์จะได้เน้นย้ำให้หนักแน่นอีกครั้งในตอนท้าย การนำเสนอเช่นนี้จะทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในแนวคิดทาง

จริยธรรมในตอนกลางและได้รู้ผลสืบเนื่องหรือสิ่งที่คาดหวังอันเกิดจากแนวคิดทางจริยธรรมนั้นในตอนท้าย

1.2.3 แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนท้าย

แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลงตอนท้ายเพลงของสลา คุณวุฒิ ปรากฏจำนวน 73 เพลง ได้แก่ กตिकाหัวใจ, กรุณาอย่าเปลืองใจ, กระเป๋าสตางค์, กลับบ้านมาได้, กอดลาว่าที่ กำลังใจในแววตา, เก็บความหลายใจไปใช้ที่อื่น, เกิดมาทั้งที, ขอแค่อ้อม, ขอให้ความดีคุ้มครอง เข้มแข็งไว้นะ, คนที่เท่ากันยังรอ, คิดถึงแม่, คือเจ้าเท่านั้น, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, จอมอ ป.6 จากนามาเพื่อรัก, เจ้าหนี้หัวใจ, เจ้านาย, ชีต้า, ด่วนรักด่วนลา, ดอกไม้วันแม่, ดอกหญ้าในป่าปูน ตกเขียว, ตอบแม่ไม่ได้, ตามรอยคนสู้, ตามรอยไม้เรียว, เตรียมใจภักดิ์น้อง, ถนนนักสู้ ทางออกคือบอกลา, ท่องคำว่าทำใจ, นครพนมคืนเพ็ญ, น้องมากับคำว่าใช่, นางฟ้าบ้านไพร นักเรียนหลังห้อง, นักสู้ครูไทย, นิ้วนางข้างซ้าย, น้ำจากฟ้า, บัวตองต่างเมือง, เบอร์โทรคนเกือบหล่อ ผู้บ่าวลืมนบ้าน, ฝากซองกินตองแฟน, ฝากแม่ไว้กับแม่, พี่เฒ่าวันเขาหมื่น, แพ้นใจดี ภาพถ่ายใต้หมอน, มนต์รักแม่ฮ่องสอน, แม่พิมพ์บ้านไพร, ยอมขาดทุน, ยอมหลักทาง รอพี่ที่งานบุญ, รองเท้าน้ำห้อง, รำพึงข้างกระดานดำ, โรงเรียนล้างจาน, เลิกลาบูชาแม่, วันที่รอครู วิตามินกินใจ, เวลาค้ม ๆ ทำนา, สัญญาว่าขาวรัก, สาบานรักที่ปากแซง, สาวม.ปลาย ยังอายอีก ส่งอีกส่งแสง, สองผู้ต้องหา, สมรสให้สมรัก, หนาวานธาตุ, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, หยุดเถิดหัวใจ เหล้ากลมสุดท้าย, อกหักเพราะรักอ้าย, อวยพรข้างรั้ว, อวยพรน้องเพ็ญ, อาลัยบัวเขียว และ อัมหมอนในงานบวช

ในที่นี้ผู้วิจัย จะได้แสดงตัวอย่างการนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมไว้ในเนื้อเพลงตอนท้ายจำนวน 2 เพลง คือ เหล้ากลมสุดท้าย และ อาลัยบัวเขียว ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อนเอ๋ยกินเหล้าเมาปัสสาวะ

(2) เหล้ากลมเดียวบ่เมาดอกเพื่อนเอ๋ย

เมื่อวานนี้แอนแต่งงาน

มีคู่เซย เฮากะเลยออกหักทั้งสองคน

ก่อนสองเราพัวพันแข่งกันเกี้ยว

เปลวแสบเดียวทั้งเฮาบ่เห็นหน

เสียวเอ๋ยเสียว สองเฮานี้มันจน

ส้มจืดหล่นใส่มืออาเสียวไป

แอนหนอแอน

ทำได้แอนจอมโหด

อย่าไปโทษ

แอนเลยบักสหาย

เพราะไผ่ ๆ ก็อยากจะสบาย

มีเงินใช้เงินจ่ายสบายมือ

(1) เอาอีกกลม อีกกลมเนาะ ๆ เสียว

ชดเชียว ๆ ชนแก้วบ่ต้องหือ

กินให้เมาจนชาวบ้านเอาไปลื้อ

ว่าชายชื้ออย่างเฮาสาวแอนลง

(พร้อมกัน) (ล่า) ป่านถึกบัว้ง แอนลงแอนหนาย สองคนเฮาขี้หล้าย..ขี้หล้าย

กะเลยพ่ายแก่เงินโชคเงินทันบัดแอนเว็นนำเขาป่าให้สองคนเฮานั่งเมาคาฮ้าน

เขาหวานซี่ คินวันใสส่อง สองเฮตาม่องก้อง เมาเหล้าใส่กัน ส่วนแอนนั้นเบียดอยู่เทิงดาว
เอาเหล้ามาดับทุกข์เสียวเอ๋ยยารอช้า

(1)(ร้อง) กินเหล้ามาสัปดาห์แล้วนะเพื่อน

กินสามเดือนสามปีจะดีไหม

คิดอีกทีเขามีสุขเฮาเมตาย

จะไม่เสียเซิงชายหรือเสียวเอ๋ย

(2)ถึงจะเมาก็ยังดีกว่าสาวหลอก

บ่ย่อนยอกกะล่อนหลอนใจเอ๋ย

คิดอีกทีคิดให้ตื่นนะเพื่อนเอ๋ย

เขาจะเย้ยขอดก่อนว่าอ่อนแอ

อันสตรีมีมากมายในโลกกว้าง

จะสิ้นทางสิ้นท่าจนหน้าแดง

คิดคัก ๆ ดูนะแฉะแฉะ

แพ้กี้แพ้ เมาก็เมาไม่เข้าที่

(พร้อมกัน)(ลำ) เอาจิ้งซีหนีเสียวจ๊กกลมกลมสั่งลาสาวลงให้ห้วงหายเบียดเมียน

ลาความเพี้ยนความเมาบ่ป่วง ถึกแอนลงแอนต้ม กลมนี้สั่งลา มายกแก้วขึ้นเสียวตักัน

เมาให้มันสุด ๆ สิสั่งลากลมสุดท้าย

(เหล้ากลมสุดท้าย. 2551)

ในเพลงเหล้ากลมสุดท้าย กล่าวถึงชายหนุ่มสองคนซึ่งเป็นเพื่อนกันได้มาดื่มสุราเพื่อเป็นการปรับทุกข์ที่ทั้งสองได้รับจากหญิงสาวที่สองคนกำลังหมายปองอยู่ เธอได้ตัดสัมพันธ์จากคนทั้งสองแล้วไปคบกับเศรษฐี ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นการสนทนาตอบโต้ของตัวละครทั้งสอง ผู้กำลังดับทุกข์ด้วยสุรา จนในตอนสุดท้ายของเพลง ผู้ประพันธ์ ได้ทำให้ตัวละครเกิดความสำนึกได้สติรู้ชัดถึงโทษของการดื่มสุราว่าไม่สามารถจะดับทุกข์อย่างแท้จริงได้ เมื่อพิจารณาอย่างทอ้งแท้แล้วเพื่อนทั้งสองจึงพากันตั้งปณิธานที่จะเลิกดื่มสุรา เพราะทราบชัดว่าไม่สามารถแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ได้ การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมในเพลงตอนท้ายนี้ นับว่าเป็นการขมวดหรือสรุปให้เห็นถึงจริยธรรมที่ควรประพฤติ หลังจากที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ มาแล้วในตอนต้นและตอนกลางของเพลง เป็นการชี้ประเด็นหรือหาทางออก แสดงแนวความคิดทางจริยธรรมว่า ควรจะปฏิบัติต่อเรื่องนั้น ๆ อย่างไร จะเห็นได้ว่า แม้เพลงของสลา คุณวุฒิ บางเพลงจะกล่าวถึงความมัวเมาในอบายมุข มีสุราเมรัย เป็นต้น แต่ในตอนสุดท้าย ผู้ประพันธ์ก็จะแสดงแนวความคิดทางจริยธรรมไว้เสมอ นอกจากนี้ ในเพลงที่ไม่ค่อยสมหวังในความรัก ผู้ประพันธ์ก็มักจะแสดงจริยธรรมที่เป็นหลักการในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมหวังในอนาคตข้างหน้าไว้ ดังปรากฏในเพลงอาลัยบัวเขียว ดังความว่า

อ้ายเหงาเหมือนข้าวขาดฝนต้นเหี่ยว

คิดฮอดคนชื้อบัวเขียวหนึ่งเดียวในห้วงดวงใจ

บัดนี้เจ้าหนีอ้ายลาลับไกล

เหมือนดาวดับกลางดวงใจต่อไปอ้ายคงสิ้นทาง

เฝ้าหวัง ฮักนางแอบหวังมานาน

ถึงเจ้า บ่ เคยสงสาร เน็นนานอ้ายคอย บ่ จาง

เจ็บซ้ำ..ก็หนักทนฮักนาง

จนมองว่าพอมีทางสวรรค์ก็พรากนางไป

เหมือนโลกสลายหัวใจของอ้ายแห้งเหี่ยว

รันทตโดดเดี่ยวขาดบัวเขียวอ้ายหมดความหมาย

บนเส้นทางก้าวเคยมีเจ้าเป็นดาวนำใจ

ขาดเจ้าอ้าย บ่ มีไฟหัวใจขาดไฟนำทาง

สิ้นหวัง...ฮักยัง บ่ จางหัวใจ

แม้แต่อายทำดีที่ไหนได้บุญแบ่งให้ถึงนาง

ชาตินี้..ได้ฮักแต่ไม่สมหวัง

เบิ่งฮอยที่เฮาร่วมทางอ้ายยังคิดฮอดบัวเขียว

(อ้ายบัวเขียว. 2544)

เพลงข้างต้นกล่าวถึงความไม่สมหวังของชายหนุ่มที่หลงรักผู้หญิงที่ชื่อบัวเขียว แต่ฝ่ายหญิงก็ไม่เคยสนใจ จนกระทั่งวันหนึ่งเมื่อความหวังของชายหนุ่มเริ่มจะเป็นความจริง โดยที่ฝ่ายหญิงเริ่มจะเห็นในคุณงามความดีและให้ความสนใจ เธอก็ได้เสียชีวิตจากเขาไปเสียก่อน ในเพลงนี้ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงความร่ำพันอาลัยในความรักไว้ในตอนต้นเพลง และตอนกลาง แต่ในตอนท้ายผู้ประพันธ์ได้นำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องการทำบุญอุทิศ ซึ่งเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งในบุญกริยาวัตถุหลักในการทำบุญ 10 คือ การแบ่งบุญที่ตนได้ทำแล้วให้แก่ผู้อื่น ซึ่งชายหนุ่มได้อุทิศให้กับบัวเขียว และตั้งความปรารถนาให้ผลแห่งบุญนั้นได้หนุนนำให้เขาทั้งสองได้พบกันอีกในชาติต่อไป

การนำเสนอจริยธรรมในเนื้อเพลงตอนท้าย เป็นการยกเรื่องราว เหตุการณ์ที่เป็นอุทาหรณ์ทั้งหมดที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น และตอนกลางของเพลง มาสรุปหลังจากที่ได้ให้แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ฉะนั้น การนำเสนอในเพลงตอนท้าย จึงเป็นการแนะนำแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมดีงามหรือบอกทางออกของปัญหาทางจริยธรรมนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าสลา คุณวุฒิได้มีการนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมไว้ในทุกตอนของเพลง ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ในเนื้อหาของเพลง ทั้งในเนื้อเพลงตอนต้น ในเนื้อเพลงตอนกลาง และในเนื้อเพลงตอนท้าย แนวคิดทางจริยธรรมที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ นั้นล้วนแล้วแต่มีความสอดคล้องเชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผล ของปัญหา กล่าวคือ ไม่ว่าเพลงจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด สลา คุณวุฒิก็จะแสดงแนวคิดทางจริยธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาในเรื่องนั้นกำกับไว้เสมอ จึงอาจกล่าวได้ว่า เพลงของสลา คุณวุฒิ เป็นเพลงที่มีเหตุผล กล่าวคือ ในแต่ละเพลงนั้น มีที่มาที่ไป เมื่อกล่าวถึงปัญหา ก็ได้เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา ตามหลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนาไว้ด้วยเสมอ

1.3 การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านผู้ขับร้อง เพื่อบอกบทบาทและหน้าที่ตามสถานภาพทางสังคม

ผู้ขับร้องเพลงหรือว่านักร้องนั้นมีส่วนสำคัญในการนำเสนอจริยธรรม เพราะเนื้อหาของเพลงหรือจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์นั้นได้ถูกถ่ายทอดผ่านน้ำเสียงของผู้ขับร้องเหล่านั้น ผู้ขับร้องจึงเป็นผู้ส่งเสริมให้จินตนาการของผู้ประพันธ์เป็นรูปธรรมมากขึ้นนั่นเอง การคัดเลือกนักร้องเพื่อนำเสนอหรือขับร้องเพลงแต่ละเพลงนั้น จึงมีความสำคัญไม่ด้อยไปกว่ากระบวนการอื่น ๆ ของการสร้างสรรคผลงานเพลงเลย ดังนั้น การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผู้ประพันธ์จะพิจารณาถึงคุณสมบัติและคุณลักษณะ ตลอดจนความสามารถ ความถนัด ของผู้ขับร้อง ว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใด จนสามารถกำหนดบทบาทและหน้าที่ตามสถานภาพของสังคม เพราะเมื่อมีองค์ประกอบของการนำเสนอที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับแนวคิดทางจริยธรรมที่จะนำเสนอแล้วก็จะยอมทำให้เพลงนั้นๆ ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย

สถานะทางเพศ คือ ความเป็นชายหรือความเป็นหญิง จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สามารถบ่งชี้ความประพฤติทางจริยธรรม กล่าวคือ สามารถบอกให้รู้ได้ว่าแต่ละเพศมีการประพฤติเคร่งครัดในจริยธรรมด้านใดและย่อหย่อนในจริยธรรมด้านใด ซึ่งบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกันย่อมมีส่วนกำหนดความประพฤติทางจริยธรรมของบุคคลด้วย ดังนี้

1.3.1 การนำเสนอจริยธรรมผ่านนักร้องชาย

นักร้องชายโดยมาก เป็นตัวแทนของเพศชายในการนำเสนอจริยธรรม น้ำเสียงนักร้องชายจัดเป็นน้ำเสียงที่มีพลัง เหมาะสำหรับขับร้องเพลงที่มีเนื้อหา แต่นักร้องบางคนก็มีน้ำเสียงที่นุ่มนวลอ่อนหวานไม่แพ้กัน

สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมที่มีลักษณะสัมพันธ์กับความเป็นชาย เช่น จริยธรรมเรื่องการบวช อบรม 6 ความอดทนในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งอยู่ในวิสัยหรือที่เรียกว่าจริยธรรมฝ่ายชาย

จริยธรรมเรื่องการบวช ที่ผู้ประพันธ์นำเสนอในเพลง บวชลาสัญญาลง แสดงให้เห็นถึงจริยธรรมที่ชายทุกคนพึงประพฤติดังคำว่า

ก้มมองผ้าไตรหัวใจไหวอ่อนยังฟังผู้ใหญ่อวยพรอรรณบิฑามารดา
จิตใจส่วนลึกนึกถึงคนเคยสัญญาบัดนี้เจ้าไกลหายหน้าขอบวชลาสัญญารักลง
สละทรงผมก้มมองผ้าไตรว่าที่พระใหม่
หัวใจเต้นตึงชายชาติอาษาเกิดมาครั้งหนึ่งบุญส่งแล้วจึงได้ถือครองผ้าไตร
พอมองแก้มอ้มแม่ยิ้มแก้มปลั่งอุ่นบุญล้นหลังนั่งมองลูกชาย
เกาะชายผ้าเหลืองสมดังตั้งใจปากร่ำอวยชัยตั้งใจจะลูกยา
(บวชลาสัญญาลง. 2551)

การนำเสนอจริยธรรมเรื่องการบวชโดยการขับร้องของนักร้องชายนี้ ย่อมมีความสมจริง เพราะเรื่องการบวชพระในปัจจุบันมีเฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่บวชได้

ในเพลง เลิกลาบูชาแม่ ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอให้เห็นโทษของอบายมุขโดยการขับร้องของนักร้องชาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าการดื่มสุราและของมีนมนั้น เป็นความประพฤติของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ความว่า

วันแม่สิบสองสิงหา เวียนมาสะกิดเตือนใจ
จากมาไกลให้ห่วงใยคิดถึงมารดา
อยากซื้อพลูไปฝาก อยากซื้อหมากมาให้แม่จำ
อยากซื้อสร้อยทองส่งมาก็หมดปัญญาลูกเงินไม่มี
หนีไกลบ้านมาทำงานไกลถิ่นพอได้กินสับมี้อ ถือเงินได้กำป่านาน

ค่าเช่าบ้านเช่ารถสามล้อ ถ้าเงินเก็บพอมีกำหุ้มมาชวนกัน
 ตกถึงก็เลยยากจน เป็นคนติดเหล้าเมา
 วันที่สิบสองเวียนมาคิดเห็นหน้าแม่คนรอคอย
 อยากกลับไปกราบแทบเท้าให้แม่เอามือลูบท้ายทอย
 ในกระเป๋าเงินมีไม่ถึงร้อยนั่งใจลอยน้อยใจซีวี
 เป็นเพราะเพื่อนพาเมา เป็นเพราะเหล้าดีกรี
 เมาเงินหมดไปฟรีฟรี เพราะคว้นบุรีมนขี้หัวใจ
 มาคิดได้ยามคิดเห็นหน้าแม่ ตัดสินใจแน่วแน่ สีขอเลิกสิ่งเมา
 บ่ว่าเหล้าหรือบุหรี่ยาต้อง คั่นเป็นของมีนเมาบอกว่าเขาแต่วันนี้
 ไม่มีเงินส่งมาลูกขอเลิกยาบูชาพระคุณ
 (เลิกลาบูชาแม่. 2540)

การมัวเมาหลงเพลิดเพลินในอบายมุขส่วนมากแล้ว จะเป็นลักษณะนิสัยของผู้ชาย
 ดังนั้นในเพลงเลิกลาบูชาแม่จึงเป็นเพลงที่เหมาะสมแก่การขับร้องของผู้ชาย

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอจริยธรรมนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์กับเพศของผู้ร้องด้วย โดย
 จริยธรรมที่อยู่ในนิสัยของผู้ชายโดยปรกติ เมื่อขับร้องโดยนักร้องชาย จะทำให้ผู้ฟังเห็นภาพพจน์ได้
 ง่ายยิ่งขึ้น

1.3.2. การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านนักร้องหญิง

นักร้องหญิง ถือเป็นตัวแทนของเพศหญิง น้ำเสียงของนักร้องหญิง โดยธรรมชาติเป็น
 น้ำเสียงที่เล็กแหลม เป็นน้ำเสียงที่มีความอ่อนหวาน นุ่มนวล อันเป็นน้ำเสียงที่สื่อให้เห็นจริยธรรม
 ที่เกี่ยวกับความเรียบร้อย เช่น การรักษาศีลข้อ3 ความอดทนอดกลั้นต่อโลกธรรมทั้งหลาย เป็นต้น

สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องศีล โดยนักร้องฝ่ายหญิง ในเพลง ทำบาปปลง ฝาก
 คำขอโทษ เป็นต้น

ในเพลงฝากคำขอโทษ กล่าวถึงผู้หญิงที่ไม่ได้มีเจตนาล่วงละเมิดสามีคนอื่น เมื่อเธอรู้ว่า
 ชายหนุ่มที่ตนรักมีภรรยาแล้วจึงได้หยุดความสัมพันธ์และฝากคำขอโทษมายังภรรยาของเขาด้วย ดัง
 คำว่า

บ่เจตนาสิอักแฟนเขา	ศีลห้าข้อสามห้ามแหวะเวียน
บอกหัวใจเรา ระวังคนมีภรรยา	บ่คิดเลยว่าต้องมาพบพาน
ตอนเป็นนักเรียนเคยท่องมา	เมื่อรู้เจ็บแสนอักแฟนเพิ่น
อ้ายมาเกี่ยวพัน บ่ทันสงสัย	
เลยต้องเผลอใจหลวมตัวคบมาตั้งนาน	
น้องตกกะเทิน ในเหตุการณ์	อักฮอดทางตัน ผันต้อง สลาย
	(ฝากคำขอโทษ. 2545)

เพลงฝากคำขอโทษ แสดงให้เห็นถึงสำนักตระหนักรู้ในศีลข้อ 3 คือ การไม่ประพฤติดนินทา ว่าฝ่ายหญิงมีความสำรวมในศีลมากกว่าผู้ชาย ผู้ชายมักปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกิเลสตัณหา มากกว่าฝ่ายหญิง เมื่อสังเกตจากเพลงนี้แล้ว ผู้ชายมักปิดบังฝ่ายหญิงว่าตนยังโสด เพราะความมักมากในกาม ในขณะที่ฝ่ายหญิงให้ความสำคัญเรื่องนี้มาก กล่าวคือ หากฝ่ายหญิงรู้ว่า ชายหนุ่มมีภรรยาแล้ว เธอจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยเด็ดขาด

ในเพลงขอทำเพื่ออ้าย กล่าวถึงหญิงสาวผู้มีความอดทนต่อการนอกใจของสามีผู้มักมากในกาม เธอต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมากเพื่อจะให้เหตุการณ์ร้าย ๆ ในชีวิตคู่ผ่านไป ดังความว่า

คนฮักนอกใจถามว่าใครบ่เสียใจบ้าง
 เจ็บฮักยังสิเท่าทนฟังคนนินทาแฟน
 แต่ที่ยังนั่งเพราะมีสิ่งหนึ่งอยู่เหนือความแค้น
 คือฮักที่ยังฝังแน่นต่ออ้ายบอกใจให้ทน
 รับใครอีกคนเก็บไว้บนห้องลับใจอ้าย
 ถึงจับบ่ได้ก็รู้สึกได้กลุ่มใจกังวล
 ทำให้รู้ว่าหน้าที่ของแฟนอีกข้อคือทน
 น้ำตาแทบมีเลือดปนเจ็บต้องทนกลืนความเสียใจ
 ขอทำเพื่ออ้ายบอกใจฝึกรู้เข้าใจ
 สิบได้ยืนถึงผู้คนนินทาแคไหน
 บ่อยยากให้เห็นก็สิบเห็นที่อ้ายเป็นไป
 จะใช้คำว่าฮักอ้ายอธิบายกับทุกคำถาม
 ใครเขาประณามหมิ่นและหยามว่าโง่ก็ช่าง
 เจ็บก็ครั้งสียงรักษาฮักเฮาให้งาม
 ท่องความดีอ้ายห่อฮักเคยให้หมั่นใจทุกยาม
 รับมาร้อยเจ็บพันซ้ำถือว่าได้ทำชั่วแทนคุณใจ
 (ขอทำเพื่ออ้าย. 2551)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นความอดทนอันละเอียดอ่อนของลูกผู้หญิงที่มีต่อโลกธรรม เช่น การอดทนต่อคำนินทา เป็นต้น ซึ่งลักษณะแห่งการประพฤติตามจริยธรรมเช่นนี้ไม่ค่อยปรากฏให้เห็นในเพศชายมากนัก

1.3.3 การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านนักร้องชายคู่

การนำเสนอจริยธรรมผ่านนักร้องคู่ จริยธรรมที่สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอผ่านนักร้องทั้งคู่ที่มีผู้ชายด้วยกัน ส่วนมากจริยธรรมเรื่อง มิตร มีการเตือนสติเพื่อนผู้ประมาทไปแล้ว การช่วยเหลือเพื่อน การร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมกันของเพื่อน เป็นต้น

การนำเสนอจริยธรรมผ่านนักร้องชายคู่นี้ ปรากฏในเพลง ล้างแค้นด้วยน้ำตา กล่าวถึงเพื่อนสองคนที่หาวิธีล้างความแค้นที่ถูกหญิงคนรักทอดทิ้ง ดังความว่า

- (1) ผู้สาวเปลี่ยนใจมานั่งส่องไฟเห็ดหยัง
 บักได้มันพังหัวใจเพื่อนเอ๋ยบอกมา
 (2) ช่างเขาเถอะเพื่อนเขาอยากให้เราเลิก
 ปลอยเขาไปสาเหพาพอนได้อยู่ดอก
 (1) ทนได้จั่งใดคือนั่งส่องไฟจั่งซี
 บอกเขามาดีสิเอาเลือดหัวมันออก
 (2) อย่าไปโทษเขาโทษเขาเกิดมากระจอก
 ผู้สาวจิ้งออกมองขาดเขายาดไปครอง
 (1) ความบกพร่องแค่เขาเป็นรอง
 มันจิบจ้อยเหลือที่ความบกพร่อง
 แค่เขาเป็นรองมันจิบจ้อยเหลือที่
 ชั้นบ่มีผู้มาคิดแย่งแฟนเพื่อนบ่เปลี่ยนใจ
 อย่าชี้ร้ายเขาสิใส่มันเองหัวใจนักเลง
 บ่ฮอนยอมทนเฝ้า
 (2) อย่าเลยเพื่อนเอ๋ยของพังเราอย่าทำร้ายเขา
 ประเดี้ยวแฟนเขาสิโกรธยิ่งทำเขาเจ็บ
 ตัวเรากียังมีโทษละวางความโกรธ
 ปลอยเขารักกันไปเลย
 (ล้างแค้นด้วยน้ำตา. 2551)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นวิธีการนำเสนอจริยธรรมเรื่องมิตรผ่านนักร้องชายคู่ โดยแบ่งกันขับร้องกันคนละท่อนสลับกันไปมา การนำเสนอผ่านนักร้องชายคู่นี้จะทำให้ผู้ฟังได้ยินความแตกต่างของน้ำเสียงนักร้องชายทั้งคู่อย่างชัดเจนจนสามารถแยกออกได้ว่า ระหว่างการตอบโต้กันของเพื่อนทั้งสองคนนั้น เพื่อนคนใดมีจริยธรรม และเพื่อนคนใดไร้จริยธรรม การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องเพื่อนผ่านนักร้องชายคู่ จึงทำให้เห็นภาพของการประพฤติจริยธรรมได้เด่นชัดขึ้น

ในเพลง หล้ากลมสุดท้าย ที่กล่าวถึงการร่วมทุกข์ร่วมสุขกันของเพื่อนผู้ชายด้วยกัน ดังความว่า

- (1) กินเหล้ามาสามวันแล้วนะเพื่อน
 (2) กินสามเดือนสามปีจะดีไหม
 (1) คิดอีกทีเขามีสุขเฮาเมาตาย จะไม่เสียเซิงชายหรือเสียเอย
 (2) ถึงจะเมาก็ยังดีกว่าสาวหลอกบ่ย่อนยกกะลอนหลอนใจเอ้ย
 คิดอีกทีคิดให้ตื่นะเพื่อนเอยเขาจะเย้ยขอดก่อนว่าอ่อนแอ
 (1) อันสตรีมีมากมายในโลกกว้างจะสิ้นทางสิ้นท่าจนหน้าแห้ง
 คิดคัก ๆ ดูนะแฉะแฉะ แพ้ก็แพ้ เมาก็เมาไม่เข้าที่
 (พร้อมกัน) เอาจั่งซี้น้อเสียจักกลมกลมสั่งลาสาวลงให้ห้วงหายเบ็ดเมียน
 ลาคความเพี้ยนความเมาบ่ปวง ถึกแอนลงแอนต้ม กลมนี่สั่งลา
 มากยกแก้วขึ้นเสียวดำกัน เมาให้มันสุด ๆ สิสั่งลากลมสุดท้าย
 (เหล้ากลมสุดท้าย. 2551)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพื่อนได้อย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าการนำเสนอจริยธรรมเรื่องเพื่อน เพราะรูปแบบนักร้องชายคู่สามารถโต้ตอบระหว่างกันและกันได้ ทั้งยังสามารถสื่อให้เห็นลักษณะนิสัยที่เหมือนและแตกต่างกันของเพื่อนได้

1.3.4 การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านนักร้องคู่ชายหญิง

จริยธรรมที่ผู้ประพันธ์มักจะนำเสนอผ่านนักร้องคู่ชายกับหญิง โดยส่วนมาก คือ สัจจะ ความจริงใจ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะโต้ตอบกันไปมา เพื่อต้องการสอบถามอีกฝ่ายว่ามีความจริงใจต่อกันหรือไม่ ดังปรากฏในเพลง ส่งนางข้างโพน ความว่า

- (ชาย) ปากทางข้างโพนที่เก่า อ้ายมาส่งเจ้าหลังบุญผ้าป่า
 ก่อนที่รดทัวร์สิมา อยากขอเบิ่งตาสั่งลาจักคราว
 (หญิง) ไกลยามสิดีห่างเว้น น้องบ่อยากเห็นอ้ายเฮ็ดหน้าเหงา
 ฮอดกรุงเทพฯ สิโทรบอกข่าว ปีน้าสองเฮาจั่งพ้อกันใหม่
 (ชาย) ไกลกันยังบ่ทันอ้อม สิป่าอ้ายถ่มอีกแล้วละน้อ
 ยังบ่คุ้มค่ารอ กทม. กะตึงเจ้าไป
 (หญิง) ไผน้ออยากหนีจากบ้าน อย่าเว้าจั่งซ้นน้องแ่งคิดหลาย
 อยากอยู่น้ำบ่ห่างกาย แต่เฮ็ดจั่งได้ความจนเข้าตา
 (ชาย) สัญญาต่อหน้ากองโพน อย่าทำฮักเฮาหล่นในเมืองเต๋อหล้า
 (หญิง) ยืนยันทุกคำสัญญา ถึงอยู่ไกลตาสึกษาหัวใจ
 (ชาย) แม่พ้อเพิ่นคิดต่อน้องแ่ง
 (หญิง) ได้เงินค่าแรงสิส่งตังค์มาให้
 (ส่งนางข้างโพน. 2550)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นการนำเสนอจริยธรรมเรื่องสัจจะความจริงใจ ผ่านนักร้องคู่ชายกับหญิง การร้องตอบโต้กันระหว่างชายกับหญิงทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ และสามารถจับประเด็นได้โดยง่าย ผู้ประพันธ์สามารถนำเสนอจริยธรรมได้อย่างต้องการเพราะไม่ได้จำกัดแต่นักร้องคนเดียวทำให้เพลงมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมโดยผ่านนักร้องหญิง จึงมีความหมายเหมาะสมต่อจริยธรรมบางประการ เช่น จริยธรรมเรื่องศีลข้อ 3 จริยธรรมเรื่องความอดทนต่อโลกธรรม เป็นต้น สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมตามภาวะวิสัยของเพศหญิงได้อย่างลงตัว เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

จะเห็นว่า สลา คุณวุฒิได้นำเสนอแนวคิดทางจริยธรรม ผ่านผู้ขับร้อง ทั้งที่เป็นนักร้องชาย นักร้องหญิง นักร้องชายคู่ นักร้องคู่ชายหญิง ผู้ประพันธ์สามารถนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่และสถานภาพทางสังคมได้เป็นอย่างดี

2. กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อม

การนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อมในเพลงไม่ได้แสดงถึงคำสอนทางจริยธรรม แต่เมื่อฟังเพลงจบแล้วผู้ฟังจะได้รับแนวคิดทางจริยธรรมจากเนื้อหาและเรื่องราวไปในตัว ด้วยการเห็นคล้อยตามเนื้อหาของเพลงที่นำไปสู่การถกคิดในสาระของจริยธรรมในเพลงที่ฟังนั้นได้เป็นอย่างดี การถกคิดหรือการใคร่ครวญในสาระของเพลงนี้ย่อมนำมาซึ่งความนิยมและยอมรับในความสามารถในชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ของผู้ประพันธ์อีกด้วย การนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อมปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ ดังนี้

2.1. การตั้งชื่อเพลง

กลวิธีการตั้งชื่อเพลงที่เป็นการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อม มักจะใช้ภาษาที่ดึงดูดความสนใจหรือใช้ถ้อยคำที่มีเนื้อหาชวนจนกว่าผู้ประพันธ์ต้องการจะหมายถึงใครหรืออะไรหรืออย่างไรได้อีกด้วย จากการศึกษาค้นพบว่าสลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมโดยอ้อมด้วยการตั้งชื่อเพลงแบ่งด้วยเจตนาได้ 3 ประเด็นคือ ด้วยการแจ้งให้ทราบ การบอกให้ทำ และการถามให้ตอบ ดังนี้

2.1.1 การแจ้งให้ทราบ

สลา คุณวุฒิได้ใช้กลวิธีการแจ้งให้ทราบในการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อม จำนวน 182 เพลง คือ กตिकाหัวใจ, กระท่อมทำใจ, กระเป๋าสานแพนทั้ง, กลับบ้านบ่ได้, เก็บความหลายใจไปใช้ที่อื่น, กอดลาว่าที่, กำลังใจขวัญถุง, กำลังใจในแววตา, เกิดมาทั้งที, ขอคนรู้ใจ, ขอแค่อ้อม, ขอเจ็บครึ่งใจ, ขอทำเพื่ออ้าย, ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก, ขอรักน้องสาวเพื่อน, ขอเวลานอก, ขออยู่ตรงนี้, ขอให้ความดีคุ้มครอง, ของหมั้นเป็นของขวัญ, ขอบใจที่หาเจอ, ขายแรงแต่งงาน, เขียนฝันไว้ข้างฝา, คนดีของพ่อ, คนดีคนเดิม, คนที่เท่ากันยังรอ, ครุฑกรบ, ครุฑดวงใจ, คอยรักบุญผ้าป่า, คิดฮอดกอดบ่ได้, คิดฮอดคนขี้ตัว, คิดฮอดบ่จริง, คือเจ้าเท่านั้น, เคียงข้างด้วยหางตา, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, งานหนักรักษา

ใจ จดหมายผิดซอง, จอมอ ป.6, จองตักล่วงหน้า, จากคนที่รักเธอ, จากนามาเพื่อรัก, เจ้านาย, ช้างหลงเมือง, ชีวิตเลือกไม่ได้, โชว์เบอร์ไมโชว์ใจ, ซ่อมอีกที่บ้านเฮา, ซื้ต่ำ, ด.ช.ปิกแป้นปิก, ตัวนรักตัวนลา, ดอกไม้วันแม่, ดอกหญ้าในป่าปูน, ดูแลแค่รอยยิ้ม, เดือนหงายที่เมืองหลวง, ตกเขียว, ต้องมีสักวัน, ตอบแม่บ่ได้, ตัดใจเถิดเพื่อน, ตามรอยคนสู้, ตามรอยไม้เรียว, ตามหาฤดูจี้, เต็มใจให้ตัว, ใต้ฟ้าเดียวกัน, ใต้แสงนีออน, ท่องคำว่าทำใจ, ทางเดินชาวดิน, ทางออกคือบอกลา, เทพีอีดัก, นครพนมคืนเพ็ญ, น้องมากับคำว่าใช่, นักเรียนหลังห้อง, นับหนึ่งครั้งที่ร้อย, นางแบบงานบุญ, นางฟ้าบ้านไพร, นายร้อยหน้าลิปส์, นายห้าง ป.6, น้ำจากฟ้า, น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน, นี้นางข้างซ้าย, ปักล้าเจอย่านเปลอทอด, บ่มีไผ่อยู่คำฟ้า, ปักบ่ต้องสงสาร, บรรจุเป็นคนรู้ใจ, บัวตองต่างเมือง, บ่าวพันธุ์พื้นเมือง, เบอร์โทรซี้ตัว, เบอร์โทรคนเกือบหล่อ, ปลารำคินถิ่น, ปลารำสัญจร, ปากแซงแห่งความหลัง, ผ้าเช็ดหน้าลาแก้ม, ผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน, ผู้บ่าวลืมนบ้าน, ผู้บ่าวเหี้ยมบาท, ผู้ปาคืนสุดท้าย, ผู้แพ้อะแดเบอร์, ผู้หญิงสีขาว, ฝากคำขอโทษ, ฝากซองกินตองแฟน, ฝากเพลงให้แฟนเพิ่น, ฝากแม่ไว้กับแมว, พระครูผู้สร้าง, พี่เมาวันเขาหมั่น, ภาพถ่ายได้หมอน, มนต์รักแม่ฮ่องสอน, มาจากดิน, มาเด้อขวยเอย, แม่พ่อยังรอน้อง, แม่พิมพ์บ้านไพร, แม่อยากอุ้มหลาน, ไม่หล่อก็โอเค, ยอมขาดทุน, ยาใจคนจน, ย่านบมีชาติหน้า, แยกทางเพราะความห่างเหิน, รัชมรรมนำใจ, รอทอย่างนั้นกับเธอ, รองเท้าหน้าห้อง, รักได้รับไม่ได้, รักแท้แค่พี่ชาย, ราฟิงข้างกระดานดำ, เรือไฟไหลรัก, โรงเรียนล้างจาน, ล้างแค้นด้วยน้ำตา, ลืมเขาเถอะเพื่อน, ลูกสาวนายจ้าง, แล้งน้ำแล้งใจ, วันที่รอครู, วิตามินกินใจ, เวลคัม ทูทำนา, ซิลปินลูกจ้าง, สงกรานต์ตำนานรัก, ส่งอีกส่งแเฮง, สมรสให้สมรัก, สวยทรหด, สองคนบนทางใจ, สองผู้ต้องหา, สะนุว่าข้าวรัก, สั่งนางข้างโพน, สัญญาบ่ใจ, สัญญาคือยาพิษ, สัญญา 5 บาท, สาบานรักที่ปากแซง, สาวคาราโอเกะ, สาวม.ปลายยังอายอีก, เสี่ยงก้องจากบ้านไกล, หนาวานธาตุ, หนุ่มนาสารคาม, ห่วงสาวเสื้อฮั๊ด, เหมือนโดนไบแดง, เหล้ากลมสุดท้าย, หัวใจลอยตัว, ห้าสิบห้าสิบ, ออกหักเพราะอีกอาย, อย่างมาทำดีหน้าที่สุดท้าย, อย่างลืมหัก, อยากเด็ดดอกฟ้า, อยากเห็นอ้ายอารมณ์ดี, อยากให้เธอเข้าใจ, ออกพรรษาอย่าลืม, อ่อนซอนเจ้าบ่าว, อาลัยบัวเขียว, อายเข้มนาฬิกา, อ้ายฮักเจ้าเด้อ, อัจฉกรรยาอ้าย, อุ้มหมอนในงานบวช, ไอดินกลืนบุญ, ไอ้หนุ่มซุ่มซน, อักมาแต่ชาติก่อน, อักสาวเสริมสวย, STAND BY ที่อ้ายฮัก

การตั้งชื่อเพลงด้วยการแจ้งให้ทราบ เป็นการนำเสนอจริยธรรมด้วยประโยคบอกเล่า แม้ว่าการแจ้งให้ทราบนั้นจะไม่ได้กล่าวถึงการประพฤติจริยธรรมโดยตรง แต่ก็มีเนื้อความที่บ่งบอกหรือแสดงให้เห็นการประพฤติจริยธรรม หรือสื่อแนวคิดทางจริยธรรม

ตัวอย่างเช่นเพลงชื่อสวยทรหด ย่อมมีผลทางจริยธรรม คือเมื่อผู้ฟังหรือผู้อ่านได้ยินหรือได้อ่าน ชื่อเพลงนี้ย่อมรู้สึกสนใจและใคร่อยากรู้ใคร่อยากฟังเนื้อเพลงว่า ผู้หญิงที่มีรูปร่างงดงามและยังมีคุณลักษณะที่ทรหดอดทนนั้นเป็นเช่นใด เพราะโดยทั่วไปคุณสมบัติทั้งสองประการนี้มักจะไม่วางอยู่ในคนๆ เดียว กล่าวคือผู้หญิงถ้ามีความสวยงามก็มักจะอ่อนแอหรือบอบบาง ทำงานหนักไม่ค่อยได้ หรือผู้หญิงที่มีความทรหด อดทน ก็จะมีภาพลักษณ์ไปในทางไม่สวยงาม มีลักษณะทางกายภาพเหมือนผู้ชาย เช่น มีกล้ามเนื้อที่แขนหรือขาใหญ่ผิดปกติ จนเกินความสวยงามของ

สระของผู้นับ เป็นต้น ดังนั้น เพลงสวาทหุด จึงเป็นคำที่สื่อแสดงให้ทราบว่าเพลงนี้มีจริยธรรม เรื่องความอดทน ความขยันหมั่นเพียรอยู่ในเนื้อหา

เพลงชื่อล้างแค้นด้วยน้ำตา ย่อมแสดงให้เห็นจริยธรรมทางอารมณ์ คือ เมื่อผู้ฟังหรือผู้อ่านได้ยินหรือได้อ่าน ชื่อเพลงนี้ย่อมเข้าใจถึงความประพฤติดังจริยธรรมในเพลงว่า เพลงนี้กล่าวถึงจริยธรรมเรื่องการดับความโกรธ หรือการแก้แค้น วิธีการดับความโกรธหรือการแก้แค้นนั้นโดยปกติวิสัยมักจะนิยมใช้ความรุนแรง มีการเข่นฆ่า หรือให้ได้รับความทุกข์ด้วยประการต่าง ๆ เพื่อให้สาสมกับความแค้นที่มีอยู่นั้น แต่ในเพลงนี้กล่าวว่า ล้างแค้นด้วยน้ำตา ย่อมแสดงให้เห็นการสูญเสียเพียงสิ่งเดียวคือ หยดน้ำตา อันเป็นการล้างแค้นด้วยการร้องไห้เสียใจ แต่เพียงผู้เดียว การล้างแค้นด้วยวิธีเช่นนี้ ย่อมไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้นหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่นแต่ประการใด

การนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อมด้วยวิธีการแจ้งให้ทราบนี้ย่อมสร้างความสนใจแก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี เพราะการแจ้งให้ทราบนั้นได้สร้างความฉงนและความกระหายใคร่รู้แก่ผู้ฟัง เพราะล้าฟังเพียงแต่ชื่อเพลง ผู้ฟังไม่สามารถคาดเดาเนื้อหาได้ ต้องฟังเนื้อเพลงทั้งหมด ผู้ฟังจึงเกิดความอยากรู้เพลงนั้นๆ

2.2.2 การบอกให้ทำ

การนำเสนอจริยธรรมด้วยการตั้งชื่อด้วยประโยคที่มีลักษณะการบอกให้ทำ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 10 เพลง ได้แก่ กรุณาอย่าเผลอใจ, เข้มแข็งไว้นะ, ตั้งใจเถิดเพื่อน, ผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้, ยามจนต้องทำใจ, ลืมเขาเถอะเพื่อน, เลิกเขาเถอะพี่, หยุดเถิดหัวใจ, ห้ามใจช่วยกัน, อย่าหลอกอายเด้อ

การตั้งชื่อเพลงด้วยการบอกให้ทำ เป็นการนำเสนอจริยธรรมวิธีหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เห็นลักษณะประโยคที่ต้องการให้เกิดการประพฤติดังจริยธรรมในเพลง หรือกระตุ้นให้เกิดการประพฤติดังจริยธรรม

ตัวอย่างเช่น เพลงชื่อเข้มแข็งไว้นะ เป็นการบอกให้ประพฤติดังจริยธรรมเรื่องความอดทนอดกลั้น คำว่า เข้มแข็งไว้นะ ย่อมมีความหมายที่ต้องการให้ผู้รับสารได้มีกำลังใจในการต่อสู้หรืออดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ ดังนั้น การบอกให้"เข้มแข็งไว้นะ" จึงเป็นชื่อเพลงที่ส่งเสริมให้เกิดความอดทนอดกลั้น อันเป็นจริยธรรมในการต่อสู้ เมื่อผู้ฟังได้ยินหรือได้อ่านย่อมเกิดกำลังใจในการยืนหยัด มีความอดทนในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

เพลงชื่อเลิกเขาเถอะพี่ เป็นการบอกให้คู่สนทนาตัดสินใจเลือกคบคนอื่นที่ไม่ใช่ตน แสดงให้เห็นจริยธรรมเรื่องการเสียสละ เพลงนี้จึงแสดงให้เห็นความเสียสละของฝ่ายหญิงที่ยอมให้ชายคนรักของตนได้เลือกคบหรือแต่งงานกับหญิงอื่น เมื่อผู้ฟังได้ยินหรือได้อ่านชื่อเพลงนี้ย่อมเกิดความรู้สึกในจริยธรรมเรื่องความเสียสละได้เป็นอย่างดี

การตั้งชื่อเพลงด้วยการบอกให้ทำจึงเป็นการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อมอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสำนึกในจริยธรรมที่ผู้ประพันธ์ประสงค์จะให้ปฏิบัติหรือแสดงให้เห็นแนวทิศทาง

จริยธรรมที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ การตั้งชื่อด้วยการบอกให้ทำจึงสะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารที่มุ่งไปที่ผลของการกระทำมากกว่าที่จะแนะนำหรืออธิบายหลักจริยธรรมนั้น

2.1.3 การถามให้ตอบ

การนำเสนอจริยธรรมด้วยการตั้งชื่อด้วยประโยคถามให้ตอบ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 3 เพลง ได้แก่ ยังรักกันอยู่หรือเปล่า, สร้างฝันด้วยกัน, เหนื่อยไหมคนดี

เพลงชื่อยังรักกันอยู่หรือเปล่า เป็นการตั้งชื่อด้วยประโยคคำถามที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกถามยังรักกันอยู่หรือไม่ อันเป็นจริยธรรมเรื่องความจริงใจต่อกัน

เพลงชื่อสร้างฝันด้วยกัน เป็นการตั้งคำถามเพื่อถามต่อผู้ฟังหรือบุคคลในเนื้อเพลงว่า เรามาร่วมกันสร้างความฝัน คือใช้ชีวิตคู่ร่วมกันและช่วยกันสร้างฐานะครอบครัว ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขด้วยกัน คำถามว่า “สร้างฝันด้วยกัน” จึงเป็นการแสดงให้เห็นจริยธรรมเรื่องอุดมการณ์สัมพันธภาพ การถึงพร้อมด้วยการหมั้น ขยันในการประกอบสัมมาชีพ เมื่อผู้ฟังได้ฟังหรือได้อ่านชื่อเพลงนี้แล้วย่อมกระตุ้นหรือจุดประกายไฟแห่งความฝันที่มีอยู่ในข้างในจิตใจของแต่ละคนให้ทบทวนความใฝ่ฝันตั้งใจของตนอีกครั้งหนึ่ง เพลงนี้จึงสามารถเตือนสติบุคคลผู้ที่อาจหลงลืมความใฝ่ฝันตั้งใจของตนด้วย

เพลงชื่อเหนื่อยไหมคนดี เป็นการนำเสนอจริยธรรมด้วยการตั้งคำถามเรื่องความอดทนที่ได้รับจากความยากลำบากในการดำเนินชีวิต คำว่าเหนื่อยไหมคนดี เป็นถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นห่วงของผู้ถาม และสามารถบ่งชี้อารมณ์และความรู้สึกของผู้ถามด้วยว่า ผู้ถามเป็นคนสุภาพ นุ่มนวล ดังนั้น ชื่อเพลงว่าเหนื่อยไหมคนดี ย่อมสื่อความหมายถึงจริยธรรมเรื่องความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น ในการดำเนินชีวิต

จะเห็นได้ว่าการถามให้ตอบเป็นกลวิธีนำเสนอจริยธรรมที่สลา คุณวุฒิ ได้นำมาใช้ในการสื่อสารในเพลงที่กล่าวถึงความรักของหนุ่มสาวในด้านความจริงใจ ความเสมอต้นเสมอปลายในความรัก และความอดทนในการใช้ชีวิตคู่ การตั้งคำถาม เช่นนี้ ส่งผลให้ผู้ฟังได้เกิดการใคร่ครวญในคำตอบ หรือตระหนักในประเด็นคำถามที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ นั้น การที่ผู้ประพันธ์ตั้งชื่อเพลงด้วยการถามให้ตอบนั้นนับว่าเป็นคำถามเชิงวาทศิลป์ แสดงถึงความฉลาดในการถาม ซึ่งตัวผู้ถามเองสามารถคาดหวังคำตอบได้อยู่แล้ว แต่การตั้งคำถามเช่นนั้น ก็เพื่อให้เกิดความรู้สึกทางจริยธรรมแก่ผู้ฟัง เช่น การถามว่า “เหนื่อยไหมคนดี” ก็เพื่อต้องการให้ผู้ฟังเกิดความอดทนมากยิ่งขึ้น และได้รับกำลังใจเพื่อให้หายเหนื่อยนั่นเอง

2.2 การยกตัวอย่างอุทาหรณ์

การนำเสนอจริยธรรมด้วยการยกตัวอย่างอุทาหรณ์ คือการนำเอาตัวอย่างของบุคคลในสังคมเพื่อเป็นตัวอย่าง ยกเป็นอุทาหรณ์ชี้แจงให้ผู้ฟังได้ทราบ และเข้าใจชัดเจนในจริยธรรมที่ต้องการนำเสนอ นั้น การยกตัวอย่างอุทาหรณ์นี้เป็นกลวิธีนำเสนอที่ทำให้คนเชื่อมากที่สุด เพราะ

ผู้ฟังโดยส่วนมากจะคิดว่าตัวอย่างอุทาหรณ์ที่ยกมานั้นเป็นเรื่องจริง เหตุการณ์เช่นนั้นก็มีปรากฏอยู่ในสังคมจริง ดังนั้น ผู้ฟังจึงไม่เกิดการเคลือบแคลงหรือสงสัยในการประพจน์ทางจริยธรรมนั้นๆ การยกตัวอย่างอุทาหรณ์นี้ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 7 เพลง ได้แก่ ด.ช.ปิกแบ่นปิก, ตกเขียว, ทางเดินชาวดิน, นายห้างป. 6, นักเรียนหลังห้อง, บัวตองต่างเมือง, พระครูผู้สร้าง, ฮักสาวเสริมสวย

ตัวอย่าง เช่น เพลงด.ช.ปิกแบ่นปิก กล่าวถึงเด็กชายผู้โง่เขลาในการเรียนหนังสือ แต่ความโง่เขลานั้นไม่ได้แสดงว่าเขาไม่ได้เป็นคนดี ดังความว่า

เป็นเด็กชายที่สมองซึมเซา	ก.ไก่เท่าเล่าอ่านเขียน บ่เป็นดอก
จบ ป.6 เกือบเอาไก่ออก	จนครูเว้าหยอกว่าปิกปานแบ่นปิก
อ่านเขียนก็เงิ่นๆกๆ	กว่าจะจบ ป.6 สอบตกแล้วตกอีก
เพื่อนเขาแซวว่าบักปิกแบ่นปิก	ครูบางคนหลีก แพบสิบ่อยากสอน
สะท้อนแต่พวกสมองดีๆ	สอบได้เกรดสามเกรดสี่นักเรียนดีครูออนซอน
ถือเป็นเกียรติเป็นศรี ครูที่ได้สอน	พวกสมองอ่อนๆ สอนไปก็ไล่ไฟบอย
จบประถมเพื่อนเขาได้เรียนต่อ	บักปิกนั้นหนอยมาต่อที่หลังควายน้อย
ช่วยพ่อแม่ ทำนาจนว่าจ่อย	พอโตขึ้นหนอยจึงหลอยจากบ้านนาไป
*บักปิกหายไปหลายปีผ่านผัน	แต่วันหนึ่งนั้นครูทุกคนก็แปลกใจ
ปิกกลับบ้านนาพร้อมผ้าป่ากองใหญ่	นำเงินมาให้ครูพัฒนาโรงเรียน
ขณะที่คนเรียนดีหนีหาย	เป็นเจ้าของนายไม่เคยมาแะเวียน
แต่บักปิกแบ่นปิกในวัยเรียน	กลับมาแะเวียนด้วยน้ำใจทิ้งดงาม
สิ่งตอกย้ำถึงความเป็นคน	ไช้อยู่ที่ผลของการเรียนดี
คนเรียนเก่ง คดโกงก็มากมาย	คนเรียนดี ชี้งอกก็มากมาย(ซ้ำ*)

(ด.ช.ปิกแบ่นปิก. 2544)

การยกตัวอย่างด.ช.ปิกแบ่นปิก เป็นอุทาหรณ์เรื่องความเป็นคนดี กตัญญูกตเวทินี้เป็นการยกตัวอย่างชีวิตบุคคลเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือเป็นข้อมูลให้ผู้ประพันธ์นำเสนอ ลักษณะการประพจน์ทางจริยธรรมของด.ช.ปิกแบ่นปิก เป็นความประพจน์ที่มีให้เห็นอยู่ทั่วไป ผู้ฟังเมื่อได้ฟังเพลงที่ยกตัวอย่างอุทาหรณ์เช่นนี้ ย่อมเชื่อโดยสนิทใจในพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลที่ยกมาเป็นอุทาหรณ์ ยิ่งผู้ประพันธ์ได้ใช้ ด.ช.ปิกแบ่นปิก ซึ่งเป็นตัวอย่างของคนโง่เขลา ไม่ฉลาดในการศึกษา ไม่มีระดับสติปัญญาที่ดีเลิศ แต่เหตุผลนี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการประพจน์จริยธรรมอันดีงาม ข้อนี้อยู่สะท้อนแก่ผู้ฟังว่า ตัวผู้ฟังเอง ซึ่งมีสติปัญญาดีอยู่แล้ว อย่างน้อยก็ไม่ได้มีสติปัญญาด้อยไปกว่าเด็กชายผู้โง่เขลาคนนั้น ทำไมจึงจะประพจน์ตนเป็นคนดีอย่างนั้นไม่ได้

เพลงนายห้างป.6 กล่าวถึงหนุ่มชนชั้นแรงงานที่มีความใฝ่รู้ขวนขวายศึกษาหาประสบการณ์จนกระทั่งสามารถยับฐานะจากลูกจ้างทั่วไปเป็นนายห้าง ดังความว่า

ชื่อเข้าโรงเรียนเด่นชัย แต่ว่าใคร ๆ เรียกเขาว่าบักหำ
 จากบ้านนาทางานทำเพราะความรู้ต่างงานประจำขายแรง
 ตำแหน่งของคนป.6 ถ้าเหือบตก็บเห็นเงินแบงก์
 เส้นทางเดินของคนขายแรงสิ้นความแข็งแกร่งหมดแรงก็กลับนา
 แต่ว่าบักหำคิดใหม่เข้างานที่ใดก็ใส่ใจศึกษา
 หลายอาชีพที่สู้ทำมา คือแหล่งวิชาให้ศึกษาทุกวัน
 เรียนช่วงตอนเป็นเด็กซ่อม รู้จักใช้คอมตอนเป็นเด็กเสิร์ฟอาหาร
 เรียนใช้เรียนขายเรียนค้า ทุกตำรับได้มาระหว่างทนสู้งาน
 วุฒิป.6 แต่รอบรู้สารพันเมื่อพร้อมทุกด้านความฝันก็อาไฟ
 มาดใหม่ของคนขายคนเก่า จากลูกจ้างเขาก็เลื่อนขึ้นเป็นเจ้านาย
 เปิดกิจการส่วนตัวที่วาดไว้สร้างตำนานใหม่ให้กับคนขายแรง
 ตำแหน่งนายห้างป.6 ผู้คนจึงยกให้โดยບ่เคลือบแคลง
 กลับบ้านยามเทศกาลยี่มแจ่งพร้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า
 ขับรถเก่งกลับบ้านยี่มแจ่งพร้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า
 (นายห้างป.6. 2547)

เพลงข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้ยกตัวอย่างการประพุดิจริยธรรมของตัวละครชื่อเด่นชัย เป็น
 อุทาหรณ์ เพื่อนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องความเป็นผู้มีศีลปวิทยาอันเป็นจริยธรรมหมวดหนึ่ง
 ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ การยกตัวอย่างบุคคลผู้ประพุดิจริยธรรมและประสบความสำเร็จในชีวิต
 นั้นทำให้ผู้ฟังได้รู้เหตุและผล หรือคุณค่าในการประพุดิจริยธรรมข้อนั้นๆ อย่างชัดเจน

การยกตัวอย่างอุทาหรณ์ จึงเป็นการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อมโดยใช้ตัวอย่างบุคคลเป็น
 อุทาหรณ์ในการประพุดิจริยธรรม การนำเสนอจริยธรรมด้วยวิธีนี้เป็นการนำเสนอที่แนบเนียน ผู้ฟัง
 ได้เรียนรู้จริยธรรมจากเหตุการณ์หรือตัวอย่างชีวิตบุคคลอื่นๆ เป็นอุทาหรณ์ การนำเสนอด้วยวิธีนี้
 จึงทำให้ผู้ฟังโดยมากเชื่อถือในข้อมูลอันเป็นตัวอย่างนั้น สลา คุณวุฒิ ได้ให้ความกระจ่างในเรื่องนี้ไว้
 ว่า เวลาที่สร้างผลงาน มักประพันธ์เพลงจากความเป็นจริงในสังคม ที่ผู้ฟังสัมผัสได้ง่าย เพราะมีภาพ
 ที่เป็นความจริงในสังคม การยกตัวอย่างอุทาหรณ์ ก็เกิดจากการสะสมที่เห็นบุคลิกลักษณะของคนกลุ่มนี้
 ผ่านสายตา ผ่านมุมมอง ผ่านการสังเกต จนตกผลึกว่า คนกลุ่มนี้มีอยู่จริงจนเป็นสัญลักษณ์ขึ้นมา
 เช่น สาวดอกหญ้า ก็คือสาวต่างจังหวัด นายห้างป. 6 ก็คือ ชายหนุ่มต่างจังหวัดที่เข้ามาเป็นลูกจ้าง
 แต่ไม่ได้เป็นลูกจ้างแบบไม่มีเป้าหมาย เป็นลูกจ้างเพื่อที่จะเรียนรู้งาน ด้วยตั้งใจว่าสักวันจะได้นำ
 ประสบการณ์ในการทำงานนั้นมาประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จให้ได้ ดังนั้นเวลาประพันธ์
 เพลงจึงนิยมใช้เรื่องราวความเป็นจริงในการนำเสนอ เพียงแต่ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมเท่านั้นเอง
 (สลา คุณวุฒิ: สัมภาษณ์. 2553)

2.3 การสร้างเรื่องเล่า

เพลงลูกทุ่ง เป็นเพลงที่บอกเล่าเรื่องราว วิธีชีวิตของผู้คนในสังคม ผู้ประพันธ์เพลงเป็นผู้นำเสนอเรื่องราวต่างๆ เหล่านั้น ตามจินตนาการและวัตถุประสงค์ของตน สะท้อนสังคมด้วยช่องทางแห่งความบันเทิงสะกิดอารมณ์ผู้ฟังให้รู้สึกดีผ่านวิถีแห่งเสียงเพลง ดังนั้น เพลงจึงมีองค์ประกอบคล้ายวรรณกรรมบันเทิงคดีทั่วไป เช่น มีโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก เป็นต้น การนำเสนอจริยธรรมผ่านองค์ประกอบเหล่านี้ จึงเป็นกลวิธีที่สลา คุณวุฒิ นำมาใช้ในการประพันธ์ สลา คุณวุฒิ เป็นนักประพันธ์เพลงที่มีความสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและจินตนาการ ตลอดจนความรู้ประสบการณ์ได้อย่างละเอียดละไม ถ่ายทอดเรื่องราวของเพลงราวกับว่าเป็นเรื่องราวชีวิตจริงที่จับต้องได้ เข้าถึงได้ สามารถถ่ายทอดสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม จนผู้ฟังเกิดจินตภาพ เข้าใจได้โดยง่าย ชูเกียรติ ฉาโรสง (2550: 71) กล่าวว่า สลา ยอมรับตรง ๆ ว่า ไม่ถนัดเขียนเพลงที่เน้นอารมณ์แบบนามธรรม ที่มีสไตล์สั้นไหลไปเรื่อย ๆ ตามความรู้สึก แนวที่เขาถนัดคือ ต้องมีพล็อตเรื่องหรือประเด็นของเรื่องก่อน ซึ่งติดมาจากการเขียนเรื่องสั้นนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของศราวุธ คอแก้ว (2550: 77) ที่ว่า เพลงของสลา คุณวุฒิ มีตัวละครเข้ามาแสดงให้เห็นภาพพจน์เชิงพรรณนาบรรยาย หรือเรียกว่า เป็นเพลงเรื่องสั้น (SHOT STORY SONG) ดังนั้นในการประพันธ์เพลงของสลา คุณวุฒิ จึงปรากฏองค์ประกอบของเรื่องสั้นหรือกลวิธีนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่าน โครงเรื่อง ฉาก ความประพจน์ตัวละคร และบทสนทนา ดังต่อไปนี้

2.3.1 โครงเรื่อง

โครงเรื่องเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้งานวรรณกรรมมีเอกภาพ นำติดตาม รัญญา สังขพันธานนท์ (2539:163) ได้ให้ความหมายของโครงเรื่องไว้ว่า โครงเรื่อง หมายถึง ลำดับของเหตุการณ์ที่ประกอบเข้าเป็นเรื่อง หรือในความหมายอย่างละเอียดหมายถึงเหตุการณ์ที่ผู้แต่งกำหนดขึ้นเพื่อให้ดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องและเป็นเหตุผลกัน ลักษณะของโครงเรื่องที่ดีย่อมต้องมีปัญหา มีการแก้ปัญหาของตัวละคร มีจุดน่าสนใจและตื่นเต้น มีการคลี่คลายเหตุการณ์จนกระทั่งถึงจุดจบเรื่อง

รตชา (นามแฝง: 2552) กล่าวว่า Plot หมายถึงการ “เกี่ยวโยง” เหตุการณ์เข้าด้วยกัน ถ้าไม่มีการ “เกี่ยวโยง” เรื่องราวที่แม้ว่าจะน่าสนใจก็จะไม่ทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านสนใจ กับเรื่องราวนั้น หากจะถามว่าทำไมจึงไม่สนใจ คำตอบก็คือถ้าไม่มีการเกี่ยวโยงเรื่องราวที่เล่าก็ไม่มีการตอบให้กับคำถามว่า “แล้วอะไรเกิดขึ้นต่อไป?” กับ “แล้วเรื่องเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร?”

การนำเสนอจริยธรรมโดยใช้โครงเรื่องปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 19 เพลงคือ กระเป๋าสตางค์, ขอให้ความดีคุ้มครอง, ของหมั้นเป็นของขวัญ, ครูในดวงใจ, คิดฮอดคน, ขี้ตัว, คิดฮอดบ่จริง, จงตักลวงหน้า, เจ้านาย, โซว์เบอร์รี่ไม่โซว์ใจ, เต็มใจให้ตัว, ทางเดินชาวดิน, ย่านบ่มีชาติหน้า, แยกทางเพราะความห่างเหิน, รักแท้แค่พี่ชาย, วิตามินกินใจ, สองคนบนทางใจ, เสียงก้องจากบ้านไกล, เหมือนโดนใบแดง, อย่ามาทำดีนาที่สุดท้าย

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการนำเสนอจริยธรรมผ่านโครงเรื่องในเพลงกระเป๋าสานแพนทิง และเต็มใจให้ตัว

ในเพลงกระเป๋าสานแพนทิง ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอจริยธรรมผ่านโครงเรื่อง โดยใช้จริยธรรมโลกธรรม 8 ในข้อที่ว่า ความเสื่อมลาม โดยกล่าวถึงสาเหตุของการหนีหายของภรรยาของชายหนุ่มผู้กำลังเสื่อมลาม ดังความว่า

คนรักจากลาตอนชะตาของพี่ตกต่ำ	กลับบ้านตอนค่ำ เห็นเพียงห้องเปล่าใจหาย
กระดาษณ์น้อยเขียนคำว่าลาฝากไว้	อ่านแล้วทรุดลงร้องไห้ ไร.. เป็นไปได้หรือนี่
เหตุผลคนดีเพราะบัญชีเงินพี่ติดหล่ม	ความรักจึงลม ยามจมพี่เสื่อมราศี
หวังเธอเป็นยารักษายามดวงไม่ดี	แต่แล้วน้ำใจแพนพี่ก็มีให้เพียงครึ่งทาง
พี่ไม่ดังเหมือนดังน้องตั้งตารอ	อนาคตเริ่มหักงอถึงรอกงไม่มีหวัง
เจ้าคงอายุเพื่อนที่แพนเขารวยเด่นดัง	แต่พี่มันแคว้งมันคว้างเหมือนเรือที่รอน้ำล่ม
รักชมเมื่อคราวกระเป๋าสานแพนฯ ถูกแพนดีจาก	มองห้องยามยากไม่มีแม่เศษเส้นผม
เหลือเพียงกลิ่นหอมติดหมอนให้พี่กอดดม	แต่ตัวน้องไปลอยลมยามพี่จมน้ำคนดูใจ

(กระเป๋าสานแพนทิง. 2547)

การเสื่อมลาม คือ ความขาดแคลนทรัพย์สินสมบัติเงินทองอันมีสาเหตุจากชายหนุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จจัดเป็นโครงเรื่องในเพลงนี้ ผู้แต่งได้ตั้งประเด็นเรื่องการเสื่อมลามว่าเป็นสาเหตุของการจากลาของหญิงผู้เป็นที่รักทำให้เห็นว่าการใช้ชีวิตคู่ นั้น หากว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีความมั่นคงจริงจัง ไม่มีความอดทนต่อความยากลำบาก ก็เป็นไปได้ยากที่จะประครองความรักนั้นให้ยืนยาวได้

ผู้ประพันธ์ได้ลำดับเหตุการณ์ปัจจุบันในขณะที่เสื่อมลามของตัวละครแล้วเชื่อมโยงให้เห็นความรักอันหวานชื่นในอดีต และแสดงความเป็นไปในอนาคตของชายหนุ่มผู้ตกอับ ผู้เสื่อมลาม ทั้งลามคือทรัพย์สินสมบัติเงินทองและลามคือคนรักที่เคยมีความสุขด้วยกัน เขาต้องมีจุดจบอันตรอมตรมอันเป็นผลมาจากโครงเรื่องคือการเสื่อมลามนั้น

ในเพลงเต็มใจให้ตัว ผู้แต่งได้นำเสนอจริยธรรมผ่านโครงเรื่องโดยนำเอาจริยธรรมเรื่องสัจจะ ความจริงใจ มาเป็นประเด็นในการสร้างเรื่อง ความมั่นคงยึดมั่นในความรักของชายหนุ่มดังความว่า

ตัวโลดถ้าเจ้า บ่ ยานบาป	
อ้าย บ่ มีเครื่องมือตรวจจับ	เพื่อให้ทราบอาการบั่นใจ
นอกจากความซื่อสัตย์ภักดี	กับรักแท้ที่ทุ่มเทให้
หากน้องสืบทอดให้ตาย	สิ่งที่อ้ายทำได้คือทน
เห็นน้องเริ่มสิ บ่ คือเก่า	
เจ้าใช้ความห่างเหินส่งข่าว	สัญญาณศร้าวแทรกมาเวียนวน
อ่านแวตายากขึ้นทุกวัน	บ่ หวานคือตอนเริ่มต้น
รักเราเฝื่อนอมาปน	เจ้าจึงเริ่มต้นตัวอ้าย

เคยซื้อเคยไสนับวันมากมายความลับ
 เสียงเรียกเข้าโทรศัพท์ยังขยับไปรับไกลไกล
 บ่ มีผลต่อใจอีกแน่เพียงแต่เสียความไวใจ
 อ้ายคงเจ็บไปรักไปประสาใจที่เสื่อมราคา
 *ตัวโลดถ้าเจ้า บ่ ยานบาป
 อ้ายคนนี้แม่ใจมอดดับโปรดทราบรักเจ้าบ่ลา
 บ่ ถอนตัวตัวได้ตัวไปอ้ายเต็มใจให้ตัวว่า
 ขอแค่ยามฝุ่นเข้าตาอาจขอเวลาหลบหน้าไปเหงา (ซ้ำ *)
 (เต็มใจให้ตัว. 2550)

เพลงข้างต้นกล่าวถึงความซื่อสัตย์ต่อความรักของชายหนุ่มผู้มีรักแท้ แม้ว่าหญิงสาวคนรักของเขาจะโกหกหลอกลวงให้เกิดความเข้าใจสับสนก็ครั้งก็ตามที่ ผู้ประพันธ์ได้ใช้จริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ในการเชื่อมโยงให้เห็นลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับหญิงคนรักของเขา เพราะเหตุแห่งความจริงใจนี้เอง ทำให้เขาต้องอดทนต่อความทุกข์ อันเกิดจากการนอกใจของคนรัก แม้ว่าในกาลก่อนเธอเคยเป็นคนที่ซื่อสัตย์ไร้เดียงสาจนทำให้เขารักจนไม่สามารถเลิกราได้ ข้อนี้แสดงให้เห็นความเชื่อมั่นว่าสักวันหนึ่งหญิงคนรักจะกลับตัวกลับใจเหมือนดังเดิม ดังนั้น สัจจะคือความจริงใจของชายหนุ่มผู้ “เต็มใจให้ตัว” จึงเป็นโครงเรื่องที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ

จะเห็นได้ว่าสลา คุณวุฒิ ได้นำเอาหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นประเด็นเพื่อสร้างโครงเรื่องร้อยเรียงเรื่องราวของเพลงให้มีความงดงาม จนทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจและได้รับแง่คิดตามหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย

2.3.2 พฤติกรรมตัวละคร

ตัวละคร คือผู้แสดง หรือกระทำให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ตัวละครมีความสำคัญในการนำเสนอจริยธรรมในเพลงลูกทุ่ง อี เอ็ม ฟอรัสเตอร์(อิรวดี ไตลิ่งคะ.2546: 51 อ้างอิงจาก; Forster,1963:46) แบ่งตัวละครออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวละครมิติเดียว (flat character) หมายถึงตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมซึ่งสามารถสรุปได้อย่างไม่ยากเย็น เช่น “เธอเป็นคนหยิ่งยะโส” “เขาเป็นคนอ่อนแอ” และจะคงลักษณะเช่นนี้ตลอดเรื่อง ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้ว่าตัวละครจะคิดหรือกระทำอย่างไรต่อไปได้ ข้อดีของตัวละครเช่นนี้คือทำความเข้าใจง่าย และผู้อ่านจดจำลักษณะของตัวละครแบบนี้ได้

2. ตัวละครหลายมิติ (round character) หมายถึงตัวละครที่มีลักษณะหลากหลาย แต่ละลักษณะอาจขัดแย้งกันและคาดเดาได้ยาก พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงนิสัยหรือทัศนคติได้ตามเหตุการณ์ สร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้อ่านได้

ในตำราวรรณกรรมไทยบางเล่มได้ตีความการแบ่งตัวละครกล่าวในลักษณะของการประเมิน คุณค่า กล่าวคือเข้าใจว่าเรื่องที่มีตัวละครมิติเดียวจะมีคุณค่าน้อยกว่าเรื่องที่มีตัวละคร

หลายมิติหรือหมายถึงนักเขียนที่แต่งเรื่องที่มีตัวละครมิติเดียวจะแต่งเรื่องได้ไม่เก่งเท่าผู้ที่แต่งเรื่องที่มีตัวละครหลายมิติ เพราะไม่สามารถแสดงให้เห็นความลุ่มลึกภายในจิตใจตัวละครได้ สลา คุณวุฒิได้นำเสนอจริยธรรมผ่านตัวละครในเพลงจำนวน 97 เพลง คือ กรุณาอย่าเผลอใจ, กระท่อมทำใจ, กลับบ้านบ่ได้, กลัวน้องมีสองใจ, กอดลาว่าที, กำลังใจในแววตา เก็บความหลายใจไปใช้ที่อื่น, ขอแค่้อม, ขอเจ็บครึ่งใจ, ขอทำเพื่ออ้าย, เข้มแข็งไว้นะ, เขียนฝันไว้ข้างฝา, คนดีคนเดิม, คนที่เท่ากันยังรอ, คิดฮอดกอดบ่ได้, คือเจ้าเท่านั้น, เคียงข้างด้วยหางตา, งานหนักรักษาใจ, จอมอ ป. 6, จากทั้งเจ็บ, จากนามาเพื่อรัก, ซอหมักที่บ้านเฮา, ด.ช. ปีกแป้นปีก, ดอกไม้วันแม่, ดอกหญ้าในป่าปูน, ดูแลแต่รอยยิ้ม, ต้องมีสักวัน, ตอบแม่บ่ได้, ตามรอยไม้เรียว, เตรียมใจภยันอง, ได้ฟ้าเดียวกัน, ทนนาวอีกปี, ท่องคำว่าทำใจ, ทำบาบปลง, เทพีอีดัก, นครพนมคืนเพ็ญ, น้องมากับคำว่าใช่, นักเรียนหลังห้อง, นักสู้ครูไทย, นักสู้ ม. 3, นับหนึ่งครั้งที่ร่อย, นางฟ้าบ้านไพร, น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน, นิ้วนางข้างซ้าย, บักเจ้าเจอยานเผลอกอด, บรรจุเป็นคนรู้ใจ, บวชลาสัญญาหลวง, ป๊ากบ่ต้องสงสาร บัวตองต่างเมือง, บ่าวพันธุ์พื้นเมือง, เบอร์โทรคนเกือบหล่อ, ปลาร้าสัญจร, ผ้าเช็ดหน้าลาแก้ม, ผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน, ผู้บ่าวลืมนบ้าน, ผู้บ่าวเหี้ยมบาบ, ผู้แพ้ขอแค่เบอร์, ผู้หญิงสีขา, ฝากคำขอโทษ, ฝากซองกินดองแฟน, ฝากแม่ไว้กับแมว, พระครูผู้สร้าง, พี่เมาวันเขาหมั่น, ภาพถ่ายใต้หมอน, มนต์รักแม่ฮ้องสอน, มาจากดิน, แม่พ่อยังรอน้อง, แม่พิมพ์บ้านไพร, ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้, ไม่หลอกก็โอเค, ยามจนต้องทำใจ, ร่มธรรมนำใจ, โรงเรียนล้างจาน, ล้างแค้นด้วยน้ำตา, เลิกราบขุาแม่, ศิลาปลุกจ้าง, ส่งอีกส่งแสง, สมรสให้สมรัก, สวยทรหด, สองผู้ต้องหา, สัญญาว่าข้าวรัก, สัญญาคือยาพิษ, สัญญา 5 บาท, สาบานรักที่ปากแซง, หนุ่มนาสารคาม, ห่วงสาวเสื้อฮัด, เหนื่อยไหมคนดี, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, หยุดเถิดหัวใจ, ห้ามใจช่วยกัน, อยากเห็นอ้ายอารมณ์ดี, อยากให้เธอเข้าใจ, อวยพรข้างรั้ว, อวยพรน้องเพ็ญ, อ้ายอากเจ้าเต๋อ, ไอ้หนุ่มซุ่มชน, อากสาวเสริมสวย, STAND BY ที่อ้ายอาก

ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างตัวละครในเพลง สลา คุณวุฒิสามารถสร้างตัวละครที่เป็นครูอย่างน่าสนใจเป็นพิเศษ จึงวิเคราะห์การนำเสนอจริยธรรมผ่านตัวละครที่เป็นครูในเพลงครูในดวงใจ,รำพึงข้างกระดานดำและด.ช.ปีกแป้นปีก เป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

ครูเป็นตัวละครที่สลา คุณวุฒิ นำมาใช้ในการนำเสนอจริยธรรมวิชาชีพครูดังความว่า

ปาเจรา จรียา โหนดิ
ปากกาหัวใจ เขียนชื่อครูไว้บูชา
เป็นศิษย์มีครูจึงยืนสู้อย่างผู้มีชัย

คุณตราวุธสาธกา
จารึกพระคุณสูงผู้นำวิชามาให้
คุณครูชี้แนวทางใจ จึงทำให้ศิษย์มีวันนี้

ภาพครูแสนดียังติดตรึงที่ดวงใจ	เป็นผู้มีแต่ให้หัวใจสว่างเต็มที
รักศิษย์ทุกคนไม่เคยบ่นจนหรือมั่งมี	จับชอล์คเขียนคุณความดีจับมือชี้คุณธรรม
ครูทำงานหนักแต่ก็รักศักดิ์ศรี	พอใจสิ่งที่ตนมีเป็นพิมพ์ดีให้ลูกศิษย์จำ
ทุกเส้นทางสู้ ศิษย์ยึดครูนั้นเป็นผู้นำ	คำสอนทุกอย่างจดจำทุกการกระทำเรียนรู
ปากกาหัวใจเขียนชื่อครูไว้บูชา	บันทึกความดีสูงค่านำมา เป็นแนวทางสู้
สังคมวุ่นวายขอสงใจมายืนข้างครู	ครูยัง สังคมจึงอยู่ ศิษย์เชิดชู....ครูในดวงใจ

(ครูในดวงใจ. 2544)

ครูในเพลงข้างต้น นับเป็นตัวละครที่ประกอบด้วยจริยธรรมความเป็นครูเต็มเปี่ยม จนได้รับการยกย่องจากลูกศิษย์ว่าเป็นครูในดวงใจ ครูในเพลงนี้มีทั้งความอดทนในการสั่งสอนลูกศิษย์ ให้มีวิชาความรู้ เป็นผู้มอบวิชาความรู้โดยสิ้นเชิงไม่ปิดบังอำพรางศิษย์ ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์ ควรแก่การยกย่องนับถือของศิษย์ ตัวละครครูในที่นี้จึงเป็นตัวละครที่เพียบพร้อมไปด้วยจริยธรรมอันพึงประสงค์ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังสร้างตัวละครครู ซึ่งมีบุคลิกลักษณะตรงข้ามกับครูที่ดี อันเป็นครูที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ดังความว่า

(เกริ่น) ความในใจของครูคนหนึ่งรำพึงอยู่ข้างกระดานดำ

เฝ้ามองโรงเรียนด้วยความด้อยต่ำกับคำถามอยู่เต็มหัวใจ	
ครูใหญ่มาโรงเรียนแคว้นหนึ่ง	แล้วก็บึ่งรถเข้าอำเภอ
เขาเป็นอย่างนี้เสมอ	ไปอำเภอรอหรือว่าไปไหน
ครูสาวสองคนก็เพื่อนใจ	เล่าเรื่องนิยายจากหนังสือพิมพ์รายวัน
เด็กน้อยจึงได้แต่วิ่งหยอกกัน	เพราะครูยังมัวอยู่กับละครทีวี
ครูหนุ่มก็วุ่นวายไม่จบ	เงินเดือนติดลบชบเซาตลอดปี
ได้แต่คิดหาเงินมาเข้าบัญชี	จิตใจไม่มีจะสอนเด็กนักเรียน
อีกคนก็ดูเมาไม่สร้าง	มาพูดเสียงดังสั่งให้เด็กน้อยอ่านเขียน
แล้วเข้าห้องพยาบาลของโรงเรียน	เด็กน้อยหัดเขียนครูก็หลับซำบาย

(รำพึงข้างกระดานดำ. 2534)

รำพึงข้างกระดานดำ แสดงให้เห็นพฤติกรรมตัวละคร “ครู” 2 ประเภท คือ ครูผู้รำพึงข้างกระดานดำซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง เป็นครูที่ดีมีจริยธรรม และครูที่ถูกกล่าวถึงนอกนั้นเป็นครูที่ประพฤติไม่สมควร ไม่ประพฤติตามกรอบของจริยธรรมครู สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอความประพฤติอันไม่พึงประสงค์ของครู ก็เพื่อต้องการให้เห็นว่าครูที่ไม่ดีไม่เคารพต่อวิชาชีพนั้นเป็นเช่นไร การนำเสนอจริยธรรมวิชาชีพครู ผ่านตัวละคร ครู ทั้งสองประเภทนี้ จึงทำให้เห็นความแตกต่าง

ระหว่างที่มีจริยธรรมกับครูที่ขาดจริยธรรม ตัวละครที่เป็นชนิดเดียวกัน แต่มีความแตกต่างตรงข้ามกันนี้ย่อมทำให้เห็นภาพจริยธรรมครูได้อย่างชัดเจน

ตัวละครบางตัวนอกจากจะมีบทบาททางจริยธรรมตามคุณลักษณะเดิมแล้วยังปรากฏในจริยธรรมอื่น ๆ อีกเช่น ด.ช.ปึกแป้นปึก กล่าวถึง ตัวละครเด็กชายที่สมองซิมเซา เรียนไม่ทันเพื่อน แต่กลับมีความประพฤติที่ดีเยี่ยม ดังความว่า

เป็นเด็กชายที่สมองซิมเซา ก.ไก่เท่าเล่าอ่านเขียนไม่เป็นดอก
 จบ ป.6 เกือบเอาไก่แลกออกจนครูว่าหยอกว่าปึกปานแป้นปึก
 อ่านเขียนก็เงิ่นๆ งกๆ กว่าจบ ป.6 สอบตกแล้วตกอีก
 เพื่อนเขาแซวว่าบักปึกแป้นปึก ครูบางคนหลีก แพบสิบ่อยากสอน
 สะออนแต่พวกสมองดี ๆ สอบได้เกรดสามเกรดสี่นักเรียนดีครูออนซอน
 ถือเป็นเกียรติเป็นศรี ครูที่ได้สอนพวกสมองอ่อนๆ สอนไปก็ไล่ฟิบอย
 จบประถมเพื่อนเขาได้เรียนต่อบักปึกนั้นหนีมาต่อที่หลังควายน้อย
 ช่วยพ่อแม่ ทำนาจนว่าจ่อยพอโตขึ้นหน่อยจึงหลอยจากบ้านนาไป
 บักปึกหายไปหลายปีผ่านผันแต่วันหนึ่งนั้นครูทุกคนก็แปลกใจ
 ปึกกลับมาพร้อมผ้าป่ากองใหญ่ นำเงินมาให้ครูพัฒนาโรงเรียน
 ขณะที่คนเรียนดีหนีหายเป็นเจ้าเป็นนายไม่เคยมาแวะเวียน
 แต่บักปึกแป้นปึกในวัยเรียนกลับมาแวะเวียนด้วยน้ำใจที่งดงาม
 สิ่งตอกย้ำถึงความเป็นคนใซ้อยู่ที่ผลของการเรียนดี
 คนเรียนเก่ง คดโกงก็มากมีคนเรียนดี ขี้โกงก็มากมาย

(ด.ช.ปึกแป้นปึก. 2544)

ตัวละคร ด.ช. ปึกแป้นปึก หมายถึงเด็กชายผู้ที่มีความโง่มาก บทบาทและคุณลักษณะเดิมทางจริยธรรมของเด็กชายคนนั้นคือการขาดจริยธรรมเรื่องพหุสูตร หรือศิลปวิทยาอันเป็นจริยธรรมเกี่ยวกับการเรียนหนังสือ แต่ตัวละครตัวนี้กลับมาโดดเด่นในการนำเสนอจริยธรรมเรื่องกตัญญูทวดเทวี โดยการกลับมาพร้อมกันผ้าป่ากองใหญ่ นำเงินมาพัฒนาโรงเรียน ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนให้เห็นจริยธรรมผ่านตัวละคร เด็กชายผู้เรียนไม่เก่งอย่างนี้ว่า คุณค่าของคนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า คนนั้นจะเรียนเก่ง หรือไม่เก่ง แต่ขึ้นอยู่กับการกระทำอันออกมาจากจิตใจที่ดีงามของคนต่างหาก

การนำเสนอจริยธรรมผ่านพฤติกรรมตัวละครนั้น ทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดในการประพฤติตามหลักจริยธรรมที่แสดงออกมาผ่านตัวละคร ตัวละครบางตัวสามารถสื่อถึงจริยธรรมได้เลย เช่น “ครู” “พ่อแม่” เป็นต้น แต่ตัวละครบางตัวก็นำเสนอจริยธรรมที่แปลกออกไป จากคุณลักษณะของตัวละครนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสร้างตัวละครของ

ผู้ประพันธ์นั่นเอง สลา คุณวุฒิจึงได้มีการใช้ตัวละครที่หลากหลายเพื่อนำเสนอจริยธรรมในแง่มุมต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ

2.3.3 ฉาก

เพลงลูกทุ่งมีต้นกำเนิดจากท้องทุ่งชนบท แสดงให้เห็นภาพ บรรยากาศวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของคนในลักษณะต่างๆ ฉะนั้น คำว่า “ลูกทุ่ง” อันเป็นสมัญญานามของเพลงประเภทนี้ จึงสามารถอธิบายนิยามความเป็นลูกทุ่งไว้ได้อย่างครอบคลุมทั้งในเรื่องสถานที่ เวลา และบุคคล ตลอดจนบริบทต่างๆ จะสามารถทำให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพ เข้าใจในเนื้อหาของเพลงนั้นๆ ได้

ัญญา สังขพันธานนท์ (2549: 189) อธิบายว่า ฉาก หมายถึง สถานที่ ช่วงเวลา หรือ ยุคสมัยที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ฉากมิได้มีความหมายเพียงบรรยากาศ และอารมณ์ความรู้สึกที่ฉากมีส่วนประกอบสร้างขึ้นม่านั้น แต่ฉากยังหมายถึงเทคนิคเชิงศิลปะการเขียนอย่างหนึ่ง ที่ผู้แต่งนำมาใช้เพื่อสร้างแก่นเรื่องหรือแนวคิด นอกจากนั้นฉากยังหมายถึงสิ่งแวดล้อมหรือสภาพการณ์ในช่วงเวลาหรือยุคสมัยต่างๆ ซึ่งฉากหรือสิ่งแวดล้อมนี้ ยังมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ การกระทำ หรือแม้แต่วิถีชีวิต หรือแนวคิดของตัวละครอีกด้วย

เดลลี กริฟฟิธ (อิราวดี ไตลังคะ. 2546: 60 อ้างอิงจาก; Griffith, 1994: 12-15) ได้แบ่งฉากออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ฉากที่มีลักษณะทางกายภาพเป็นธรรมชาติ สถานที่การตกแต่ง บรรยากาศที่เกิดจากประสาทสัมผัส เช่น กลิ่น เสียง ภาพ
2. ฉากที่เป็นเวลาแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ
ช่วงเวลา เช่น ฤดูกาล ช่วงเวลาในวัน ช่วงเวลาในประวัติศาสตร์
ระยะเวลา เช่น เรื่องเกิดขึ้นในเวลาหนึ่งชั่วโมง หนึ่งวัน หนึ่งปี สามสิบปี ฯลฯ
3. ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ค่านิยม ระบบ การเมือง ชนชั้น เพศ เชื้อชาติ ฯลฯ

สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมผ่านฉากในบทเพลง จำนวน 23 เพลง คือ เกิดมาทั้งที, ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก, ขอเวลานอก, ขออยู่ตรงนี้, คอยรักบุญผ้าป่า, คิดถึงแม่, แค่นี้ก็ดีใจแล้ว, จดหมายผิดซอง, ตัวนรักตัวนลา, ดอกหญ้าในป่าปูน, เดือนหงายที่เมืองหลวง, ตกเขี้ยว, ตามหากุดจี, นางแบบงานบุญ, นายร้อยหน้าลิปต์, ผ้าป่าคืนสุดท้าย, มาเด้อขวัญเอย, รอพี่ที่งานบุญ, เรือไฟไหลรัก, เวลคัม ทู ทำนา, หนาวงานธาตุ, อายุเข้มนาฬิกา, อัมหมอนในงานบวช

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการนำเสนอจริยธรรมผ่านฉากในเพลง หนาวงานธาตุ, ผ้าป่าคืนสุดท้าย และ ดอกหญ้าในป่าปูน ดังนี้

สถานที่ที่เป็นปูชนียสถาน หรือสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ในแต่ละปีนั้นจะมีการจัดงาน นมัสการบูชา เพื่อให้เกิดศิริมงคล และเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองปูชนียสถานนั้น สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรม เรื่องการทำบุญในเพลง หนาวงานธาตุ ดังความว่า

หอดบุญข้าวจีทุกปีทุกปีสิมีลมหนาว
 คื่นเพ็ญเดือนสามยามเก้อฮึดครองบ้านเฮาให้มิ่งงานบุญ
 นมัสการองค์พระคู่บ้านสถานธรรมคำคุณ
 พระธาตุพนมพระธาตุนาดูนพระเจ้าองค์ตื้อพระใหญ่อินทร์แปลง
 พร้อมกันหลายแห่งกอดฮักแกงหัวใจอีสาน
 อยู่ชุกกินเย็นเย็นนานขอพรคุ้มกันให้อยู่ดีมีแสง
 ความหลังผูกใจปิ่นที่อายพาน้องไปเบิ่งแงง
 มีชัยมีเจ้าลมหนาวพัดแสงไต้บุญมาแบ่งเสริมแรงใจเฮา
 (หนางงานธาตุ. 2552)

เพลงนี้ บรรยายถึงงานประเพณีนมัสการบูชาพระธาตุต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงฤดูหนาว อันมีงานนมัสการพระธาตุพนม พระธาตุนาดูน พระเจ้าองค์ตื้อ พระอินทร์แปลง เป็นต้น การใช้ปูชนียสถานอันเป็นสถานที่แห่งบุญในบทเพลงนี้ทำให้เห็นถึงบุญกิริยาวัตถุ คือ หนทางแห่งการทำบุญ มีการบูชาคุณพระรัตนตรัยการบริจาคทาน เป็นต้น งานนมัสการพระธาตุต่างๆ นั้น เป็นที่พบปะของหนุ่มสาวผู้มาจากต่างถิ่น หรือผู้มีความรักใคร่กันอยู่แล้วได้มาอธิษฐานร่วมกันหรือทำบุญร่วมกัน อันเป็นคติที่จะทำให้ทั้งคู่ครองรักกันยั่งยืนโดยการตั้งสัจจะอธิษฐานขอพรต่อสิ่งที่เคารพกันถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุด

ในเพลงผ้าป่าคิ่นสุดท้าย ผู้ประพันธ์ได้ใช้จริยธรรม เรื่องทาน การทำบุญผ้าป่า เป็นฉาก คือเป็นเทศกาลที่รอคอยคนรักและนัดพบเจอกันของหนุ่มสาว ดังเพลงว่า

เสียงเพลงฉลองงานคิ่นสุดท้าย	สำเนียงกินใจแต่หมายถึงการอำลา
ได้เคียงคู่น้องเที่ยวชมงานบุญผ้าป่า	เป็นคิ่นสังเวยก่อนผ้าป่าจะลาบ้านไพร
หัวใจหวั่นไหวเมื่อได้มองหน้า	จำเอยคำลาก่อนฟ้าสีทองราไร
พี่คนยากเข็ญจำเป็นต้องจำจรจากไกล	หวนเข้างานใหม่เส้นตายเจ้านายสั่งมา
लगานกลับบ้านได้ปีละครั้ง	มาต่อความหวังรักเราได้ปีละครา
รวมกลุ่มเพื่อนพ้องมาพร้อมกับกองผ้าป่า	เมื่อหมดเวลาหนุ่มต้องจำลานาง
เสียงเพลงสุดท้ายบรรยายความว่า	ยามอยู่ไกลตาอย่าให้สัญญารักจาก
งานคิ่นสุดท้ายเราเที่ยวจนแจ่มจางปาง	ปีหน้าคอยหวังได้เคียงนางเที่ยวงานอย่างเคย

(ผ้าป่าคิ่นสุดท้าย. 2542)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงระยะเวลาที่หนุ่มสาวได้พบกัน อันเป็นฉากคือบุญผ้าป่า ในอดีตนั้นการทำบุญผ้าป่านั้น คือการน้อมนำเอาผ้าบังสุกุลจีวร อันเป็นผ้าเปื้อนฝุ่นมาวางไว้ให้พระสงฆ์ ได้พิจารณาและนำไปใช้ ปัจจุบัน ชาวพุทธนิยมตั้งกองผ้าป่า เพื่อรวบรวมทรัพย์แล้วนำไปถวายพระสงฆ์ เพื่อสร้างเสนาสนะหรือบำรุงพระอาราม อันจะเป็นประโยชน์แก่พระศาสนา โดยในแต่ละปีมักนิยมจัดบุญผ้าป่ากันหนึ่งครั้ง หรือหากมีมวลงหรือมีกำลังทรัพย์พอก็สามารถ

จัดได้หลายๆ ครั้งตามกำลังศรัทธา งานบุญผ้าป่านั้น เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี พร้อมใจกันของชาวบ้าน หนุ่มสาวมักสานสัมพันธ์กันในงานบุญเช่นนี้ นับว่าได้ทำบุญร่วมชาติตักบาตรร่วมกัน ทำให้หนุ่มสาวทั้งสองนั้นได้ครองสัมพันธ์กันตลอดไป อนึ่งหลังจากพิธีกรรมอันเป็นบุญกุศลแล้ว โดยทั่วไปนิยมเฉลิมฉลอง กองผ้าป่าอันเป็นส่วนนั้นหนาทากการอีกด้วย ดังนั้นฉากคือเทศกาลบุญผ้าป่านี้จึงเป็นการนำเสนอจริยธรรม เรื่องทานและความสามัคคีของชาวพุทธโดยทั่วไป

สลา คุณวุฒิได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องความอดทน ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความกตัญญู กตเวทิตะ ความสันโดษ และมงคล ไว้ในฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ชนชั้นแรงงานในเมืองหลวง ตลอดจนวิถีชีวิตของหนุ่มสาวผู้แสวงหาความเป็นที่ดียิ่งขึ้น และจุดมุ่งหมายของชีวิต ดังปรากฏในเพลงดอกหญ้าในป่าปูน ความว่า

หัวใจติดดินสวมกางเกงยีนส์เก่าๆ ใส่เสื้อตัวร้อยเก้าเก่าๆ กอดกระเป๋ายาวเดียวติดกาย
กราบลาแม่พ่อหลังจากเรียนจบ ม.ปลายลาทุ่งดอกคูณไสวมาอาศัยชายคาป่าปูน
เอาแรงเป็นทุนสู้งานเงินเดือนต่ำต่ำ เก็บเงินเข้าเรียนภาคค่ำก่อความหวังบนทางเพื่อนฝูง
สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้ำใจเจอจนใช้ความอดทนเติมทุนให้ยืนสู้ไหวทุกวัน
อยู่เมืองสวรรค์แต่เป็นคนชั้นติดดิน เป็นผู้รับใช้จนชินหูได้ยินแต่คำสั่งงาน
แต่ยังยิ้มได้เพราะใจเหมือนดอกหญ้าบานถึงอยู่ในที่ต่ำชั้นแต่ก็บานได้ตลอดเวลา
หัวใจติดดินสวมกางเกงยีนส์เก่าๆ ใส่เสื้อตัว ร้อย เก้า เก้าแต่ใจสาว บ่ต่อยราคา
หวังไว้วันหนึ่งเรียนจบชั้นที่เฟื่องรามา จะสวมมงกุฎดอกหญ้าถ่ายรูปปริญญาหวานมาบ้านเรา
(ดอกหญ้าในป่าปูน. 2545)

ดอกหญ้าในป่าปูน แสดงให้เห็นการดำรงชีวิตในเมืองหลวงของหญิงสาวต่างจังหวัดผู้มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ในเพลงนี้สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมผ่านฉากแห่งชนชั้น โดยนำเสนอจริยธรรมเรื่องความอดทนของหญิงสาวที่ต้องฝ่าฝืนอุปสรรคต่างๆ เช่น อดทนต่อคำตำหนิของนายจ้าง อดทนต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย อดทนต่อการทำงานหนัก เป็นต้น ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องความกตัญญูกตเวทิตะ ในตอนที่หญิงสาวตั้งใจว่าเมื่อเรียนจบรับปริญญาแล้วจะหวานกลับบ้านเกิด เพื่อตอบแทนบิดามารดา และนำวิชาความรู้ที่ได้มานั้นไปช่วยเหลือคนอื่นๆ ตามสมควรต่อไป ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องความขยันหมั่นเพียร ในการที่เธอได้มีความบากบั่นในการทำงานและมุ่งมั่นเรียนหนังสือจนจบปริญญา ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องความสันโดษในการแต่งตัว เช่น การใส่กางเกงยีนส์เก่าๆ การสวมใส่เสื้อผ้าตัวละ 199 บาท อันเป็นเสื้อผาราคาถูกที่มีอยู่ตามท้องตลาด เป็นต้น ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องมงคลได้แก่ การมีศิลปวิทยา ในการที่เธอคาดหวังว่าจะเรียนให้จบปริญญา แสดงให้เห็นบุคลิกของบุคคลผู้ใฝ่ในการศึกษาเป็นอย่างมาก

การนำเสนอจริยธรรมผ่านฉากที่เป็นชนชั้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เช่น ที่ “ดอกหญ้าในป่าปูน” สามารถนำเสนอจริยธรรมเรื่องต่างๆ ไว้อย่างมากมายและมีความเป็นเอกภาพ มีความลงตัวเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ฉากของผู้ประพันธ์เป็นอย่างดี

สลา คุณวุฒิ ได้นำจริยธรรมผ่านฉากได้อย่างเหมาะสม มีความกลมกลืนทั้งบุคคลและสถานที่ เวลา ตลอดจนสภาวะแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม ฉากที่ใช้ในการนำเสนอจริยธรรมนั้น ล้วนแต่มีความทันสมัย ทันยุค ทันเหตุการณ์ ทันสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดความรับรู้ทางจินตภาพ ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการ สามารถรับรู้สาระคือเนื้อหาของเพลงได้ความวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน

2.3.4 บทสนทนา

บทสนทนา คือคำพูดของตัวละครในเพลง บทสนทนาจัดเป็นองค์ประกอบของเพลงที่มีความสำคัญไม่น้อย บทสนทนาช่วยสะท้อนบุคลิกภาพของตัวละครว่าเป็นอย่างไร รวมทั้งแสดงถึงความคิดของตัวละครที่มีต่อเรื่องนั้นๆ บทสนทนาช่วยให้เพลงเกิดความสมจริง หน้าที่ของบทสนทนา คือช่วยดำเนินเรื่องแทนการบรรยายของผู้ประพันธ์ การใช้บทสนทนาสลับกับบทบรรยายทำให้เรื่องไม่น่าเบื่อและมีชีวิตชีวาขึ้น ช่วยให้ผู้ฟังรู้จักตัวละครในด้านสถานภาพ ภูมิหลัง ลักษณะนิสัย ความคิด มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้ และช่วยเพิ่มความสนุกสนานซึ่งมาจากบทสนทนาที่ตัวละครพูดจาโต้ตอบถ้อยคำที่ทันกัน หรือด้วยความสามารถในการยกยอนที่ทัดเทียมกัน ตัวละครแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกัน โดยต่างคนต่างก็มีเหตุผลของตัวเอง หรือการที่คำพูดของตัวละครจุดความสงสัยขึ้นในใจของผู้ฟัง

สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมผ่านบทสนทนาของตัวละครในเพลงจำนวน 21 เพลงคือ ขอรักน้องสาวเพื่อน, ขอเย็นเคียงข้าง, ตัดใจเกิดเพื่อน, ตามรอยคนสู้, โปรดช่วยกันดูแลคนดี, มนต์รักแม่ฮ่องสอน, ยังรักกันอยู่หรือเปล่า, ยาใจคนจน, รอทำอย่างนั้นกับเธอ, ล้างแค้นด้วยน้ำตา, ลืมเขาเถอะเพื่อน, สร้างฝันด้วยกันป้, ส่งนางข้างโพน, สาว ม.ปลายยังอายอีก, เหล้ากลมสุดท้าย, อย่าลืมกติกา, อย่าหลอกอ้ายเต๋อ, ออกพรรษาอย่าลืม, ออนซอนเจ้าบ่าว, อิจฉาภรรยาอ้าย, ไอดินกลืนบุญ

ในที่นี้จะยกตัวอย่างการนำเสนอจริยธรรมผ่านบทสนทนาในเพลง ลืมเขาเกิดเพื่อน และ ล้างแค้นด้วยน้ำตา ดังนี้

เพลงลืมเขาเกิดเพื่อน ผู้ประพันธ์ได้สร้างตัวละครชายสองคน ซึ่งเป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งชายคนหนึ่ง ในบรรดาสองคนนั้น ได้เกิดความเศร้าโศกเพราะรัก เพื่อนอีกคนเมื่อทราบข่าวจึงมาเยี่ยมเพื่อปลอบใจตั้งความว่า

- (1) เพื่อนเอ๋ยเพื่อนเรามาเยือนวันเพื่อนเศร้าซิม แผลงใจวันนี้เห็นเพื่อน
ท่าทางเหมือนเพื่อนคิดมากเจ็บขริม สงสารเห็นเพื่อนนั่งซิม เพื่อนบอกเรามามีปัญหาอะไร
- (2) ขอบใจเพื่อนมากนะเพื่อนแะมาเยี่ยมเยือนคราเราเศร้าใจจะเปิดเผยเรื่องที่เศร้า
เกิดกับเราความหวังวอดวาย แฟนเราเพื่อนเอ๋ยเปลี่ยนใจ เขามีใหม่ตัดใจลืมเรา
- (1) (ลำ) ปัญหาเศร้าผู้สาวลืมปาล่อย ปัญหาเพียงเล็กน้อย เล็กน้อย ให้เขากลุ่มหมุ่เอย
- (2) หมุ่บ่แย้ซัดมิด ดีใจ ยามผิดหวังยังมีหมุ่ที่ตักยว่

- (1) ตัดเขาออกจากหัวใจ เขาทำเราได้อยาอ้ายอ้าวรณ
ตั้งหลักอย่าให้ใจอ่อนแอ อย่าแยะแสนลงกะลอน
- (2) เพื่อนเอ๋ยเรานั้นคนใจอ่อน ดิมเหล้าปลอบใจร้องให้ทุกวัน
(1) เขาจริงใจคงไม่เปลี่ยน ไม่วอกเวียนเปลี่ยนชายร้อยพัน
มีพบแล้วย่อมมีจากอย่าคิดมากปลงเกิดช่างมัน
- (2) ตัดใจรวดเร็วเช่นนั้น ตัดไม้ทันท้อความหวังยังเตือน
(ลำ) ออกเตเพื่อนเตเพื่อนอกผู้สาวลืมนโยนย้ายเคลื่อนลืมนคู่
เจ้าเปื้อนชายเปื้อนบอนไต่บู้ จังปาย้ายสายเซ
- (1) เขาเปื้อนโต ย้อนว่าโตบ่เทห์ บ่เทห์ เงินบ่เต็มถง เขาจึงหลงลืมนโตไปชักชายผู้รยล้น
(ลืมนเขาเกิดเพื่อน. 2551)

เพลงข้างต้น เป็นบทสนทนาของเพื่อนสองคนกำลังปรับทุกข์ และปลอบใจกันอันเป็นหลักจริยธรรมของมิตรแท้ คือช่วยเหลือมิตรในยามทุกข์ มีทุกข์ร่วมทุกข์ ช่วยเหลือตักเตือนมิตรผู้ประมาทแล้ว การสนทนาตอบโต้ของเพื่อนทั้งสองนี้ ทำให้ทราบความคิดและวิธีปฏิบัติต่อความทุกข์หรือปัญหาที่กำลังประสบนั้น เพื่อนผู้ประสบทุกข์ ย่อมเกิดความมีดมน ไม่สามารถทำใจให้ยอมรับความเป็นจริงได้ ในขณะที่เพื่อนผู้มาปลอบใจย่อมมองเห็นปัญหา และเข้าใจความเป็นจริง บทสนทนาของตัวละครทำให้ผู้ฟัง ทราบความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ทำให้มองเห็นจริยธรรมที่ตัวละครได้นำมาประพัตต่อบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ในบางเพลง สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมผ่านบทสนทนา โดยแสดงให้เห็นบทสนทนาของตัวละครที่มีจริยธรรมกับตัวละครที่ไม่มีจริยธรรม ปรากฏในเพลงล้างแค้นด้วยน้ำตา ความว่า

- (1) ผู้สาวเปลี่ยนใจ มานั่งส่องไห้เห็ดหยังบักไดมันพั่ง หัวใจเพื่อนเอ๋ยบอกมา
(2) ช่างเขาเถอะเพื่อนเฮาอยากไห้เวรเลิกราปล่อยเขาไปสา เฮาพอนได้อุดอก
(1) หนได้จังได้ คือนั่งส่องไห้จังซึบอกเฮามาดี สีเอาเลือดหัวมันออก
(2) อย่าไปโทษเขา โทษเฮาเกิดมากระจอกผู้สาวจึงออก มองขาดเขายาดไปครอง
(1) (ลำ) ความบกพร่องแต่เขาเป็นรองมันจิบจ้อยเหลือที่ความบกพร่อง
แต่เขาเป็นรอง มันจิบจ้อยเหลือที่ชั้นบ่มีผู้มาคิดแย่งแฟนเพิ่นบ่เปลี่ยนใจ
อย่าชี้ร้ายเฮาสีใส่มันเอง หัวใจนักเลง บ่ฮอนยอมทนเหยย
(2) อย่าเลยเพื่อนเอ๋ยของฟังเรา อย่าทำร้ายเขาประเดี้ยวแฟนเฮาสีโกรธ
ยิ่งทำเขาเจ็บตัวเรากียิ่งมีโทษ ละวางความโกรธปล่อยเขารักกันไปเลย
(1). เพื่อนเอ๋ยเอ็งบ่เคยอ่อนแอ ตกเป็นคนแพ้ทำไมยังทำเฉยเมย
ดิมเหล้าเป็นไหแล้วก็ไห้หน้าตาไหลเลย แต่ก่อนเอ็งเคยใจสู้บู้จนยิบตา
(2) ที่ผ่านมาเป็นเรื่องของลูกผู้ชาย แต่เรื่องหัวใจเราไม่สู้ใครดอกหนา
เมื่อสาวทำเจ็บเรานี้มีแต่น้ำตา
(1) บ่ยานเขาว่าซี้เมาแล้วใจอ่อนแอ
(2) (ลำ) คนใจแพ้สิอ่อนหรือแอ กะยอมแพ้ทุกอย่าง คนใจแพ้สิอ่อนหรือแอ
กะยอมแพ้ทุกอย่าง เมื่อใจนางพอปะเปลี่ยนได้ กะยอมแพ้แก่เขา

แนวทักเข้า เขาเอารถมาเกยเตรียมเป็นเขย นางก็เลยลืมหูลืมตา
 ผู้ชักมาโดนมือ มันบ่คือคันเอาไปก็ชี้แพ้วชนตี เขาสิเว้ามาใส่
 เจ็บเพียงใด ปวดเพียงใดกะขอเขาชานี้ บ่ขอแก้ใส่เขา

(1) เขาสิหลอยเอา ตะปูจะยารถมมัน

(2) ฮ่วยอย่าซุเฮ็ดจั้งขึ้น หน้าตัวเมียเขาสีว่า

(1) สิเฮ็ดจั้งได้ ความแค้นสิจางร้างลา

(2) เขาขอเอาน้ำตา ล้างแค้นให้แฟนจากใจ

(1) ขอแยงอีหยังหมูปได้ ขอแยงอีหยังหมูปได้ขอเหล่าจักไห้เฮาสีมาเป็นหมู

กินให้เมาให้ลืมหูลืมตาเจ้าชู้จักมือจั้งคอยเขา

เห็นเพื่อนเมาเราขอเมาม้าง แฟนหักหลังเพื่อนยังเคียดไถ่

(2) ขอขอบคุณหลาย ๆ สหายเอ๋ย ขอขอบคุณหลาย ๆ สหายเอ๋ย..

(ล้างแค้นด้วยน้ำตา. 2551)

เพลงล้างแค้นด้วยน้ำตา ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอจริยธรรมผ่านบทสนทนา ของตัวละคร 2 คนที่เป็นเพื่อนกัน โดยแต่ละคนที่มีบุคลิกที่แตกต่างกันคือ คนที่หนึ่งมีจิตใจที่เป็นอกุศลกับคนที่สอง ที่มีจิตใจเป็นกุศล การสนทนากันของตัวละครทั้งสอง ทำให้เห็นการต่อสู้กันของทัศนคติ ฝ่ายกุศล และฝ่ายอกุศล บทสนทนาที่ว่า “ช่วงเขาเถอะเพื่อนเราอยากไห้เวรเลิกรา ปล่อยเขาไปสา เขาบอ ทนได้อยู่ดอก” แสดงให้เห็นถึงจริยธรรมเรื่องการไม่ผูกเวรความไม่อาฆาตพยาบาท และความอดทนอดกลั้นต่อความทุกข์ อันเป็นโลกธรรม 8 บทสนทนานี้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับความจริง อย่างนุ่มนวล ตรงข้ามกับบทสนทนาของเพื่อนที่ตอบว่า “ทนได้จั้งได้ คือนั่งฮ้องไห้จั้งชี้ บอกเขา มาตี สิเอาเลือดหัวมันออก” บทสนทนาที่ก้าวร้าวส่อให้เห็นการกระทำอันไม่ดีงามที่จะปรากฏใน ภายหลัง จึงมีบทสนทนาที่ห้ามปรามจากความชั่ว ว่า “อย่าชี้แพ้วชนตี” เพราะการไม่ยอมรับความ พ่ายแพ้ จัดเป็นนิสัยของอันธพาล

บทสนทนาในเพลงนี้มีรสชาติเป็นอย่างมาก เพราะเนื้อหาของเพลงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ ศักดิ์ศรีของลูกผู้ชาย สลา คุณวุฒิ ได้แสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่รุนแรงนั้น ไม่ใช่การ แก้ที่ถูกวิธี ซ้ำยังเป็นการสร้างปัญหาใหม่ไม่รู้จบ ความอดทนอดกลั้นเท่านั้นที่จะทำให้เกิด ความสำเร็จในทุกเหตุการณ์ ในเพลงนี้ สลา คุณวุฒิ ได้นำเสนอจริยธรรมเรื่องความอดทนอดกลั้น ผ่านตัวละครที่มีจิตเป็นกุศลและแสดงโทษแห่งการไม่มีความอดทนอดกลั้นผ่านบทสนทนาของตัว ละคร ที่มีจิตอกุศลที่นิยมใช้ความรุนแรง

บทสนทนาจึงเป็นกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพและ เข้าใจตัวละครได้อย่างดี เพื่อให้เห็นการสื่อสาร การสนทนาของตัวละครย่อมแสดงให้เห็นคำพูดอัน มาจากจิตใจที่ดีหรือไม่ดีอันจะไปสู่พฤติกรรมของตัวละคร การนำเสนอจริยธรรมผ่านบทสนทนาจึง เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เบื่อหน่าย อยากติดตามฟังการสนทนา ทั้งยังแสดงให้เห็นบทสรุปทาง จริยธรรมอันเกิดจากบทสนทนานั้นๆ

3.ลีลาการใช้ภาษาในกลวิธีการนำเสนอจริยธรรม

ในการนำเสนอจริยธรรมในเพลงลูกทุ่ง ผู้ประพันธ์จำเป็นต้องใช้ภาษาอย่างมีลีลาชั้นเชิง เพื่อให้การนำเสนอจริยธรรมนั้นได้ผลตามวัตถุประสงค์ และไม่ทำให้การนำเสนอจริยธรรมนั้นต้องมากระทบกับความไพเราะของเสียงเพลงจนทำให้รรถรสของบันเทิงคดีด้อยลงไป สลา คุณวุฒิได้ใช้กระบวนการทางวรรณศิลป์ เพื่อนำเสนอจริยธรรมโดยใช้ น้ำเสียง การใช้ภาพพจน์ การใช้ภาษาระดับปาก อันมีคำสแลง ภาษาถิ่น และภาษาต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

3.1 น้ำเสียง

ในการฟังเพลงลูกทุ่งนั้นนอกจากผู้ฟังจะได้รับรู้เนื้อหาที่นักร้องนำเสนออย่างไพเราะแล้ว สิ่งหนึ่งที่สามารถแสดงให้เห็นอารมณ์ของเพลงนั้น ๆ คือ การใช้น้ำเสียง ผู้ประพันธ์นิยมใช้น้ำเสียง เพื่อแสดงความรู้สึกของตนว่าตนเองมีความรู้สึกอย่างไรในเพลงแต่ละเพลง หรือต่อการประพจน์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมในเพลงนั้นๆ

สลา คุณวุฒิ ได้นำน้ำเสียงเพื่อนำเสนอจริยธรรมอันหลากหลายดังต่อไปนี้

3.1.1 น้ำเสียงยกย่องเทิดทูน

น้ำเสียงยกย่องเทิดทูน เป็นน้ำเสียงที่ใช้นำเสนอจริยธรรมเรื่องการเคารพ การบูชา เช่น พระมหากษัตริย์ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ปุชนียบุคคลและปุชนียวัตถุต่างๆ เป็นต้น

น้ำเสียงเคารพบูชาปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 30 เพลง คือ ครูในดวงใจ, น้ำจากฟ้า, ร่วมธรรมนำใจ, ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก, ขอเวลาบูชาแม่, ขอบใจที่หาเจอ, ครูนี้กรบ, คิดถึงแม่ คือเจ้าเท่านั้น, ด.ช.ปิ๊กแป้นปิ๊ก, ตอบแม่ไม่ได้, ดอกไม้วันแม่, ตามรอยคนสู้, นางฟ้าบ้านไพร, นายห้างป. 6, บรรจเป็นคนรู้ใจ, โปรดช่วยกันดูแลคนดี, ผู้หญิงสีขาว, พระครูผู้สร้าง, ภาพถ่ายได้หมอน, ย่านม่มีชาติหน้า, สวาทรด, สองผู้ต้องหา, สาบานรักที่ปากแซง, หนาวางานธาตุ, หนุ่มนาสารคาม, เหนื่อยไหมคนดี, หยาดเหงื่อเพื่อแม่, ไอดินกลิ่นบุญ.

ในที่นี้จะไดยกตัวอย่างน้ำเสียงยกย่องเทิดทูนในเพลงครูในดวงใจ, ผู้หญิงสีขาวและสาวคาราโอเกะดังต่อไปนี้

เพลง ครูในดวงใจ กล่าวถึงลูกศิษย์ที่บูชาคุณของครูว่าเป็นผู้ที่มีพระคุณสูงค่า ดังความว่า

ปาเจราจริยา โหนติ คุณุตตรานุสาสกา
จารึกพระคุณสูงผู้นำวิชามาให้
คุณครูชี้ทางใจ จึงทำให้ศิษย์มีวันนี้
เป็นผู้มีแต่ใจมีหัวใจสูงงานเต็มที
จับชอล์คเขียนคุณความดีจับมือชี้คุณธรรม
พอใจสิ่งที่ตนมีเป็นพิมพ์ดีให้ลูกศิษย์จำ
คำสอนทุกอย่างจดจำทุกการกระทำเรียนรู้

ปากกาหัวใจ เขียนชื่อครูไว้บูชา
เป็นศิษย์มีครูจึงยืนสู้อย่างผู้มีชัย
ภาพครูแสนดียังติดตรึงที่ดวงใจ
รักศิษย์ทุกคนไม่เคยบ่นจนหรือมั่งมี
ครูทำงานหนักแต่ก็รักศักดิ์ศรี
ทุกเส้นทางสู้ ศิษย์ยึดครูนั้นเป็นผู้นำ
ปากกาหัวใจเขียนชื่อครูไว้บูชา

บันทึกความดีสูงค่านำมา เป็นแนวทางสู่ สังคมวุ่นวายขอส่งใจมายืนข้างครู
ครูยัง สังคมจึงอยู่ ศิษย์เชิดชู.... ครูในดวงใจ...

(ครูในดวงใจ. 2544)

เพลงข้างต้นแสดงน้ำเสียงเคารพบูชาอย่างสุดซึ้ง เมื่อฟังแล้วผู้ฟังย่อมเกิดอารมณ์คล้อยตามได้โดยง่าย ทุวรรณคดีตอนของเพลงข้างต้นล้วนแล้วแต่นำเสียงที่แสดงความเคารพ ยกย่องเทิดทูน เชิดชูคุณครู ดังนั้นการใช้เสียงเคารพในเพลงนี้จึงเหมาะสมกับเนื้อหาเป็นอย่างดี น้ำเสียงเคารพ จึงเป็นน้ำเสียงที่ช่วยในการนำเสนอจริยธรรมเรื่องการเคารพและการบูชา

เพลงผู้หญิงสีขาว กล่าวถึงการยกย่องนางพยาบาลผู้ทำการรักษาพยาบาลด้วยความจริงใจ ความว่า

...ในคืนเดือนรจันเห็นนางก้าวมา
มาจับมาคลำไม่รังเกียจกลิ่นไอ
กลางคืนมืดมิดดวงจิตปวดร้าว
ยาเม็ดในมือช่วยบำบัดกายา
เธอคือดอกไม้อยู่ในป่าเหงา
เธอคือตัวแทนแห่งเมตตาธรรม
ผู้หญิงสีขาวที่ขาวงามน้ำใจ
รับคำอวยพรที่บ่ซ่อนเล่ห์กล

ในมือถือยาดวงหน้ามีความห่วงใย
ฉันลูกชาวไร่เป็นคนไข้จนๆ..
ผู้หญิงสีขาวเธอก้าวเข้ามา
รอยยิ้มเต็มหน้าช่วยรักษาดวงใจ
เธอคือสีขาวในโลกสีดำ
ช่วยอุปถัมภ์คำจุนคนโง่
โปรดรับดอกไม้จากไร่ใจคนจน
ให้เธอสุขสันต์...บนถนนสีขาว
(ผู้หญิงสีขาว. 2541)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นน้ำเสียงยกย่องชื่นชมในนางพยาบาลผู้ปฏิบัติหน้าที่ของเธออย่างดีที่สุด การกล่าวเปรียบว่าเธอคือดอกไม้อยู่ในป่าเหงา และการที่ชายหนุ่มอวยพรให้เธอมีความสุขมากๆ นั้น เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการเทิดทูนที่คนไข้สามารถกระทำตอบแทนได้ในขณะนั้น

เพลงสาวทรหดกล่าวถึงหญิงสาวชนบทที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครด้วยความชื่นชมยกย่องในความสวยอย่างทรหดนั้นว่า

ผู้สาวบ้านไพรใจมัน
อ้ายเก็บภาพพิมพ์ในใจ
ทำงานเป็นลูกจ้างเขา
เขาใจแค้นแต่เจ้าก็เต็มใจช่วย
แต่เจ้าจรตเย็นป่วน
เหนื่อยหนักเท่าใดไม่บ่น
สาวห้างสาวห้องอาหาร
จะครวญไต่อาลัยเอาใจเคียดข้าง

จากถิ่นฐานมาสู่งานเมืองใหญ่
เหงื่อท่วมกายแต่ใจยังสวย
ค่าแรงเจ้าแล้วแต่เจ้านายอำนวย
หน้าตาสวยแต่หัวใจไม่บอบบาง
กินข้าวกับหยิ่งน้อยช่างสวยทน
ตั้งเครื่องยนต์ที่น้ำมันเต็มถัง
สาวโรงงานสาวร้านริมทาง
ชื่นชมนางที่งามเพราะความทน

(สาวทรหด. 2546)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการยกย่องสรรเสริญ หญิงสาวที่มาทำงานในเมืองหลวงโดยประกอบอาชีพที่สุจริต แต่อำชีพเหล่านั้นอาจเป็นอาชีพที่ด้อยค่าในสายตาคนทั่วไป เช่น สาวโรงงาน สาวร้านริมทาง เป็นต้น น้ำเสียงยกย่องเทิดทูนในเพลงนี้ จึงเป็นสิ่งที่ให้กำลังใจแก่ผู้ฟังกลุ่มเหล่านั้น หรือกระตุ้นเตือนให้ผู้ฟังทั่วไปได้เข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และยอมรับในหญิงสาวที่ประกอบอาชีพเช่นนั้น

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้น้ำเสียงยกย่องเทิดทูน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ฟังได้ทราบชัดถึงการเคารพบูชาต่อผู้มีพระคุณ มีพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้น้ำเสียงในการยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นกำลังใจให้บุคคลผู้ประกอบอาชีพสุจริต แม้ว่าอาชีพนั้นจะเป็นที่ดูแคลนของคนทั่วไป เมื่อผู้ฟังได้ฟังเพลงเช่นนี้ ย่อมตระหนักในเหตุผลทางจริยธรรม และมีทัศนคติในการที่จะเคารพบูชาบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ตามความเป็นจริง

3.1.2 น้ำเสียงตำหนิ

น้ำเสียงตำหนิเป็นน้ำเสียงที่ใช้ในเหตุการณ์ที่บุคคลประพฤติจริยธรรมที่ไม่ถูกต้อง ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 3 เพลง คือ ผู้บ่าวลืมนบ้าน, ฝากแม่ไว้กับแมว และ วันที่รอครู

เพลงฝากแม่ไว้กับแมวกล่าวถึงชายหนุ่มผู้ตำหนิต่อว่าหญิงสาวผู้เดินทางไปทำงานต่างจังหวัดโดยทิ้งไว้ให้แมอยู่เพียงลำพัง ความว่า

น้องไปอยู่ไหนถามใครไม่รู้แว	หลายปีมาแล้วน้องทิ้งแมกับแม่เฝ้าเรือน
เข้าเมืองลืบลืมบ้านนาไม่หวนมาเยือน	เสียงแตรรถทัวร์ดังเตือนดูเหมือนแม่ร้องไห้
พี่ไปไถถามเมื่อคราวสงกรานต์ผ่านมา	แม่น้องครวญว่าลูกยาไม่มาเอาใจ
เฝ้าคอยตั้งตารอผ้าป่ามาถึงปีใด	ไม่เห็นลูกมาตั้งใจน้ำตาตกในทุกปี
เวลาไม่มีอ้างมาก็ปีแล้วน้อง	ส่งแค่เงินทองไม่พอหรอกหนอคนดี
กลับมาบ้านเกิดให้แม่กอดเต็มอุ้งสั๊กที	ครอบครัวอื่นเขาสุขซีแม่น้องคนดียังหัวใจแป้ว

(ฝากแม่ไว้กับแมว. 2544)

เพลงข้างต้นแสดงน้ำเสียงตำหนิตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่อง เพราะแม่มีความสำคัญต่อชีวิตทุกชีวิตแต่เรากลับให้แมอยู่กับสัตว์เลี้ยงตามลำพังเหมือนกับฝากแม่ไว้กับแมวเพื่อให้หญิงสาวได้ระลึกถึงจริยธรรมเรื่องความกตัญญูกตเวที คือการเลี้ยงดูบิดามารดา แม้ว่าหญิงสาวจะส่งเงินมาให้แม่ใช้จ่ายบ้างในบางครั้ง แต่ก็ไม่สามารถสร้างความสุขที่แท้จริงแก่แม่ได้ เพราะแม่ของเธอนั้นย่อมต้องการที่จะพบหน้าลูกสาวบ้างในเวลาสมควร ผู้ประพันธ์พยายามให้ผู้ฟังเห็นภาพแม่ที่หงอยเหงา เศร้าสร้อย คิดถึงลูก มีแต่แมวเป็นเพื่อน เพื่อให้ลูกได้ตระหนักถึงการดูแลพ่อแม่ในยามชรา น้ำเสียงตำหนิจึงเป็นน้ำเสียงที่ร้องเรียกให้มาใส่ใจต่อการประพฤติจริยธรรมบางประการ เช่น ความกตัญญูกตเวที เป็นต้น

ในเพลงวันที่รอครู ผู้ประพันธ์ได้ใช้น้ำเสียงตำหนิครูที่ขาดความสำนึกในวิชาชีพครูตั้ง
ความว่า

กระดานดำยังคงว่างเปล่า	เด็กน้อยยังเหงาเฝ้ารอคอยครู
โรงเรียนมีครูมากมาย	แต่ใจจึงให้เด็กน้อยคอยอยู่
ถามภารโรงภารโรงไม่รู้	รอถามครู ครูก็ยังไม่มา
ข่าวว่าครูพัฒนาตนเอง	เร่งทำเอกสารตำรา
อาจารย์ใหญ่ยกก้าวขึ้นเป็น ผ.อ.	ครูน้อยนั้นหนออาจารย์สามยังคอยท่า
ครูบางท่านกำลังปั้นปริญญา	จึงมีเวลาให้เด็กน้อย..น้อยลง..
อยากจะเป็นดอกเตอร์ ด็อก...	อยากจะเป็นอาจารย์สาม อาจารย์สี่
อยากอยู่สูงมีศักดิ์บาบามี	ตำแหน่งดีดี บนเก้าอี้ที่เหนือใคร...
กระดานดำยังดูเดียวดาย	ถึงมีครูมากมายไม่เปลี่ยนแปลง
ยังปลูกฝังค่านิยมแข่งขัน	ประกวดประชันในยศฐาและตำแหน่ง
เด็กน้อยกลายเป็นบันไดเสริมแรง	ให้ครูยื้อแย่งปีนขึ้นไปแข่งขัน
วันนี้จึงยังรอครู	อยากได้ครูคนดีที่สร้างสรรค์
เอาใจใส่คอยห่วงใยอาหาร	อบรมสั่งสอนด้วยใจหมายมั่น
จะมีตำแหน่งเท่าใดไม่สำคัญ	เพียงครูนั้นสร้างสรรค์เท่านั้นพอ
ไม่ต้องเป็นดอกเตอร์ ด็อก...	ไม่ต้องเป็นอาจารย์สาม อาจารย์สี่
ขอเพียงเป็นคุณครูที่แสนดี	เพียงเท่านั้นคือครูที่ยังรอ
ขอเพียงเท่านั้นคือครูที่ยังรอ	ขอเพียงเป็นคุณครูที่แสนดี
เพียงเท่านั้นคือครูที่หนูรอ	

(วันที่รอครู. 2534)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นน้ำเสียงที่ตำหนิการประพฤติของครูที่สนใจตำแหน่งหรือ
ยศฐาบรรดาศักดิ์มากกว่าสนใจนักเรียน โดยผู้ประพันธ์แสดงทัศนะว่า โรงเรียนที่มีสภาพเช่นนี้
แม้จะมีครูอยู่มากมาย ก็เหมือนกับไม่มีครู เพราะเด็กน้อยยังรอครูที่มีความเป็นครูอยู่เต็มภาคภูมิ
น้ำเสียงที่ตำหนิครูนี้ ก็เพื่อจะให้ผู้ที่ทำหน้าที่ครูได้ตระหนักในหน้าที่หลักของตนเอง คือการให้วิชา
ความรู้แก่นักเรียนนั่นเอง

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้น้ำเสียงตำหนิ เพื่อให้ผู้ถูกตำหนินั้นเกิดความรู้สึกในสถานะของตน
และดำเนินชีวิตตามหลักจริยธรรมที่ถูกต้อง การตำหนิเช่นนี้นับว่าเป็นการดีเพื่อก่อ เพราะใน
ตอนท้ายนั้นมิใช่น้ำเสียงเชิญชวนให้ผู้ถูกตำหนิพิจารณาถึงเหตุผลที่ต้องตำหนินั้น และหันมาประพฤติ
ในจริยธรรมที่ถูกต้องต่อไป

3.1.3 น้ำเสียงเมตตากรุณา

น้ำเสียงเมตตากรุณาปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 12 เพลง คือ ข้างหลังเมือง, ซอหมักที่บ้านเฮา, ด่วนรักด่วนลา, เตรียมใจภ้ยน้อง, ใต้แสงนีออน, บัวตองต่างเมือง, ผู้สาวโรงงาน อย่าร้องไห้, ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้, รำพึงข้างกระดานดำ, สาวคาราโอเกะและเหนื่อยไหมคนดี

ในที่นี้จะยกตัวอย่างน้ำเสียงเมตตากรุณาที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิในเพลง บัวตองต่างเมือง และผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้ ดังต่อไปนี้

เพลงบัวตองต่างเมือง กล่าวถึงชายหนุ่มผู้พบเห็นหญิงสาวเยาว์วัยชาวเหนือที่มาขายบริการในจังหวัดอุบลราชธานี แล้วเกิดความสงสาร ดังความว่า

บัวตอง	มาหมองในแดนดอกคูณ
เสียดายความกรุ่น	อุ่นไอร่มขวัญเนื้อเนียน
วัยอ่อนวัยเยาว์อย่างนี้	น่าจะอยู่ในโรงเรียน
ไม่น่ามาแะมาเวียน	ซ่อนตัวอยู่ในโรงแรม
ดอกไม้กลางป่า	มาบานกลางเมือง
กลีบสวยเรือเรือง	ไม่นานคงเหลืองโรยรา
ใครเล่าจะพาน้องคืน	คืนถิ่นดินแดนล้านนา
ใครหนอจะซับน้ำตา	นำพาบัวตองคืนดอย
	(บัวตองต่างเมือง. 2546)

น้ำเสียงเมตตาสงสารที่ชายหนุ่มที่มีต่อหญิงโสเภณี ต้องการที่จะช่วยให้เธอได้กลับบ้านเกิด เป็นน้ำเสียงที่แสดงให้เห็นจริยธรรมเรื่องพรหมวิหาร คือ เมตตาและกรุณา น้ำเสียงที่สงสารเช่นนี้ทำให้เกิดความสะเทือนใจแก่ผู้ฟังและสามารถกระตุ้นให้เกิดความเห็นอกเห็นใจต่ออาชีพโสเภณีมากยิ่งขึ้น

เพลงผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้ กล่าวถึงการปลอบขวัญให้กำลังใจแก่สาวโรงงานที่ตกงานว่า

พี่ได้ฟังข่าวทางทีวีเขาบอก
 โรงงานปลดคนงานออกเพราะทนขาดทุนไม่ไหว
 พอพี่ได้ฟังรีบโทรศัพท์ทางไกล
 ได้ยินเสียงน้องร้องไห้คงกลายเป็นคนตกงาน
 รำพันไร้งานไร้เงินใช้จ่าย
 จะอยู่อย่างไรหัวใจของเจ้าไหวหวั่น
 ใจเย็นเถิดน้องรับรองไม่ถึงทางตัน
 ขอเพียงใจน้องไม่หวนสักรวันก็คงได้ดี
 (ลำ) กลับมาที่บ้านเฮายังมีนากว้างผืนเก่า มีข้าวอยู่ล้น มาอุกเอาเอ็ดหยัง
 เขบ่จ้างเฮากาอยู่ช่ำบาย พาหัวใจมาพักเขาเนาบ้าน

ตงงานนั้นถือเป็นการพักผ่อน มาฟังลำโพงมาโย้ย้อยอยู่นา

(ผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้. 2540)

เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นน้ำเสียงเมตตากรุณา ชายหนุ่มมีความห่วงใยต่อหญิงสาวผู้กำลังได้รับความทุกข์จากการตงงาน และเขาได้แนะนำทางออกจากปัญหานั้นด้วยการให้ผู้สาวโรงงานให้สติ ไม่ต้องเสียใจ และเสนอให้เธอกลับมาพักผ่อนที่บ้านเกิด เพลงนี้ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2540 อันเป็นที่เศรษฐกิจไทยตกต่ำเป็นอย่างมาก เพื่อปลอบประโลม แสดงความห่วงใย แสดงออกถึงความเมตตาสงสาร เห็นอกเห็นใจผู้ใช้แรงงานที่ได้รับผลกระทบจากพิษเศรษฐกิจในครั้งนั้น

จะเห็นได้ว่า น้ำเสียงเมตตากรุณา เป็นน้ำเสียงที่แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ ต้องการจะให้พ้นจากปัญหาอุปสรรค เป็นน้ำเสียงที่ทำให้กำลังใจในการดำเนินชีวิต ช่วยพยุห้จิตใจดีขึ้นหรือรักษา เยียวยาบุคคลจากความทุกข์ได้

3.1.4 น้ำเสียงตัดพ้อน้อยใจ

น้ำเสียงตัดพ้อน้อยใจ เป็นน้ำเสียงที่สละ คุณวุฒิ ใช้ในการเรียกร้องจริยธรรมเรือความ ยุติธรรม ความจริงใจ ปรากฏในเพลง จำนวน 12 เพลง ได้แก่ เจ้านาย, ซีดำ, ตกเขี้ยว, นายร้อยหน้าลิฟท์, บักบ่ต้องสงสาร, เบอร์โทรคนเกือบหล่อ, ลูกสาวนายจ้าง, สองคนบนทางใจ สัญญาคือยาพิษ, สัญญา 5 บาท, เสียงก้องจากบ้านไกล, เหมือนโดนใบแดง,

ในที่นี้ จะได้ยกตัวอย่างการใช้ น้ำเสียงตัดพ้อน้อยใจในเพลง เจ้านาย และ บักบ่ต้องสงสาร ดังต่อไปนี้

เพลง เจ้านาย กล่าวถึงข้าราชการในชนบทถูกลงโทษเพราะใส่เครื่องแบบโทรมๆ ซึ่งครูคนนั้นคิดว่าเป็นสิ่งไม่เป็นธรรมดังความว่า

ฉันนี้มีพิลล์ไฟ	เครื่องแบบแต่งกายก็ง่าย ๆ ธรรมดา
มืออะไรก็ใส่มาสอนตามประสา	บ้านนอกคอกนาไม่รู้จะแต่งไปवादใคร
ฉันมีจุดหมายอยู่ที่ตัวนักเรียน	แล้ววันหนึ่งฉันก็แปลกใจหาย
เมื่อเจ้านายขับรถเก่งโฉบมา	พอมาถึงก็จ้องฉันไม่หลับตา
แล้วถามว่านี่คุณแต่งตัวอย่างไร	แล้วชี้หน้า เป็นครูประสาอะไร
ฉันได้ฟังมันก็ทำให้ตกใจหลาย	เจ้านายเจ้านายเจ้านาย
ฉันเป็นครูมันทุกข์ปานใด	นายไม่สนใจจะฆ่าฟันฉันอย่างเดียว
นายไม่สนใจ	จะเอาวินัยมาฆ่าฉัน

(เจ้านาย. 2537)

เพลงข้างต้น มีน้ำเสียงตัดพ้อน้อยใจ ในข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรมกับครูชั้นผู้น้อย โดยจ้องจะลงโทษด้วยวินัยอย่างเดียว ไม่สนใจบริบทหรือความเป็นจริงในเหตุการณ์ที่ครู

ในชนบทต้องเผชิญ ผู้ประพันธ์ต้องการเรียกร้องในการให้วิชาความรู้แก่นักเรียน อันเป็นหน้าที่หลักของครูมากกว่าการให้ความสำคัญกับการแต่งตัวด้วยเครื่องแบบอันสวยหรู

ในเพลงบ๊ักบ๊องสงสาร กล่าวถึงการหญิงสาวผู้ตัดพ้อชายหนุ่มที่ไม่มีความจริงใจความว่า

หากอ้ายบ๊ักกะบ๊องหนักใจดอก
 อยากจบขอเพียงให้บอกอย่า หลอกทำเป็นห่วงใย
 ปากบอกสงสารแต่ใจนั้นอ้ายหาทางไป
 ขาวลือเรื่องอ้ายมี โหม่น้องรู้แกล้งใจนานมา
 หากอ้าย บ๊ักกะบ๊องหนักใจดอก
 ขอยอมเพื่อเป็นทางออก เพียงบอกซำก็จะทน
 เมื่อรักสิ้นหวังบ่อยากฟังถ้อยคำปลอมโยน
 บอกย่ำล้นคำหลอโตนแต่ผลคือน้องโตนทิ้ง
 (บ๊ักบ๊องสงสาร. 2546)

เพลงข้างต้นแสดงให้เห็นน้ำเสียงตัดพ้อน้อยใจ เพื่อต้องการเรียกร้องจริยธรรมเรื่องความจริงใจต่อกัน หญิงสาวตัดพ้อชายหนุ่มด้วยคำว่า ถ้าไม่รักก็ไม่ต้องสงสาร เป็นการแสดงให้ชายหนุ่มรับรู้ว่าเขาควรจะมีความจริงใจให้มากกว่านั้น

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าเพลงของสลา คุณวุฒิ ที่มีน้ำเสียงตัดพ้อน้อยใจ ย่อมแสดงให้เห็นแนวคิดในการเรียกร้องความยุติธรรมและความจริงใจได้เป็นอย่างดี

3.1.5 น้ำเสียงหนักแน่น จริงจัง

น้ำเสียงหนักแน่นจริงจัง เป็นน้ำเสียงที่แสดงให้เห็นจริยธรรมเรื่องสัจจะ คือ ความจริงใจ การพูดจริง และการทำจริง น้ำเสียงหนักแน่นจริงจังนี้ ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ จำนวน 12 เพลง ได้แก่ เกิดมาทั้งที, ขอยู่ตรงนี้, เขียนฝันไว้ข้างฝา, ครูนักรบ, ดอกหญ้าในป่าปูน, ต้องมีสักวัน, นิ้วนางข้างซ้าย, นักสู้ ม. 3, บ่าวพันธุ์พื้นเมือง, ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้, เลิกยาบูชาแม่, เหล้ากลมสุดท้าย,

ผู้วิจัยจะได้ยกตัวอย่างน้ำเสียงหนักแน่นจริงจัง เพื่อแสดงจริยธรรมเรื่องสัจจะในเพลงขอยู่ตรงนี้, และนักสู้ ม. 3 ดังต่อไปนี้

ในเพลงขอยู่ตรงนี้ กล่าวถึงครูที่ตั้งใจสอนในชนบทเพราะเห็นแก่เด็ก ๆ อันเป็นอนาคตของชาติ ความว่า

ก่อนเคยคิดว่า จะมาแล้วก็จะไป
 ที่ยอมดั้นมา ก็เพียงหวังรับกรรมแห่งครู
 เด็กดงแสนด้อย ฝากคอยรักจากครูไทย
 อยู่กันด้วยใจ มีควายนั่นเป็นเพื่อนเล่น

โรงเรียนบ้านไกล หัวใจไม่หวังจะอยู่
 จนได้มารู้ความเป็นอยู่ที่แสนลำเค็ญ
 เขามีเพื่อนตายคือความจน คั่นคั่น ลำเค็ญ
 คอยผู้มองเห็น มาปันน้ำใจเป็นทาน

เกิดแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์จินตนาการ
 หลอมใจเพื่อนครู ต่อสู้กับความกดดัน
 เบิกทางสร้างสรรค์
 ตั้งใจแล้วว่า จะอาสาอยู่ต่อไป
 โถมแรงที่มี อยู่ตรงนี้จนพัฒนา
 ครูไม่ลาจรรยา

ดินแดนบ้านไพร เด็กอยู่ ไหวครูต้องไม่หวั่น
 ยิ่งทำงานหนัก ยิ่งทำให้เห็นใจกัน
 ทอฝันเด็กน้อยบ้านนา
 เด็กน้อยบ้านไกล จะมีครูร่วมฝันฝ่า
 เติมรอยยิ้มในแววตา บอกเด็กน้อยว่า

(ขออยู่ตรงนี้. 2544)

เพลงขออยู่ตรงนี้แสดงให้เห็นน้ำเสียงที่หนักแน่นจริงจังของครู ซึ่งแต่เดิมได้ตั้งใจไว้ว่าจะมาสอนเพื่อรอเวลาย้ายเท่านั้น แต่เมื่อเห็นเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาแล้วก็ทำให้เปลี่ยนใจอาสาอยู่เพื่อพัฒนาโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารนั้นต่อไป โดยเฉพาะชื่อเพลงว่า “ขออยู่ตรงนี้” นั้นผู้ประพันธ์ได้ใช้คำที่แสดงให้เห็นความหนักแน่นและความตั้งใจจริงได้เป็นอย่างดี

ในเพลงนักสู้. 3 ที่กล่าวถึงชายหนุ่มผู้มีความขยันอดทน พร้อมทั้งจะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เอาแรงเข้าแลกเพื่อสร้างฐานะของตน ผู้ประพันธ์ได้ใช้น้ำเสียงแสดงถึงความอดทน หนักแน่นจริงจัง ดังคำว่า

เป็นสามัญชน คนจนไม่มีนามบัตร
 ครอบครองอยู่ไหว ก็เพราะใจ ได้รักคนงาม
 ความหวังยังไกล แต่ใจ ก็ยังมีสิทธิ์
 สู้จนให้สม ช่วยแม่พ่อให้พอสบาย
 ปริญญาตรี พี่คงตามน้องไม่ติด
 ขอเพียงสาวงาม อย่างมองข้าม เมื่อยามได้ดี
 เป็นสามัญชน ความทน ไม่มีจำกัด
 ไอ้หนุ่ม ม.3 จะไม่ทำให้น้องอายคน
 เป็นสามัญชน ความทน ไม่มีจำกัด
 ไอ้หนุ่ม ม.3 จะไม่ทำให้น้องอายคน

ทำงานเงินเดือนจำกัด วุฒิใบประกาศ ม.3
 สาวทุ่งเข้ากรุงเรียนราม ส่งยิ้มงาม เสริมกำลังใจ.
 หากเทอมหัวใจไม่ปิด รักคง ไม่ติดตรงไหน
 แล้วเร่งสร้างตนเร็วไว ให้พอ คู่ควรคนดี.
 จะสร้างปริญญาชีวิต ไว้รอ ร่วมทางชีวิต
 เรียนจบปริญญาตรี อย่าลืมนี่ ม.3 จนน.
 จะลุยด้วยใจยืนหยัด แม้อยู่ข้างถนน
 สาวงามอย่าได้กังวล พี่จะสร้างตน ให้น้องภูมิใจ
 จะลุยด้วยใจยืนหยัด แม้อยู่ข้างถนน
 สาวงามอย่าได้กังวล พี่จะสร้างตน ให้น้องภูมิใจ

(นักสู้ ม. 3. 2544)

เพลงข้างต้นแสดงผู้ประพันธ์ใช้น้ำเสียงในการสื่อถึงจริยธรรมเรื่องความหนักแน่น จริงจัง ขยัน อดทน ด้วยถ้อยคำที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็ง เช่น “ความทนไม่มีจำกัด จะลุยด้วยใจยืนหยัดแม้อยู่ข้างถนน” และในตอนท้ายเขาได้ให้สัญญากับหญิงคนรักว่าจะไม่ทำให้น้องอายคน ข้อนี้แสดงให้เห็นแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องจริงใจ หนักแน่น ด้วยความปรารถนาอันแรงกล้าเป็นอย่างยิ่ง

น้ำเสียงหนักแน่นจริงจัง มีส่วนช่วยให้เห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมเรื่องสัจจะ ความจริง ความอดทน ต่อความยากลำบากทั้งหลาย น้ำเสียงเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความหนักแน่นภายในจิตใจของตัวละครที่ปรากฏในเพลง น้ำเสียงเช่นนี้ สามารถกระตุ้นให้ผู้ฟังมีกำลังใจท้อถอย ได้ฮึดสู้

อีกครั้ง และหล่อเลี้ยงกำลังใจให้คนผู้มีกำลังใจได้อยู่แล้วให้ต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลาย เพราะการได้ยินเพลงที่มีน้ำเสียงเช่นนี้ เปรียบได้กับการได้ยินเสียงของเพื่อนผู้หวังดีนั่นเอง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นทำให้เห็นว่า น้ำเสียงนั้นเป็นสิ่งแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการของผู้ประพันธ์ที่พยายามสื่อให้เห็นข้อที่ควรประพฤติทางจริยธรรม เช่น น้ำเสียงเกิดทุนได้ถูกนำมาใช้ในการนำเสนอจริยธรรมเรื่องความเคารพ การบูชา น้ำเสียง ตำนาน ได้ถูกนำมาใช้ในเพลงที่ไม่เห็นด้วยกับการประพฤติที่ไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า น้ำเสียงคือเครื่องปรุงรสที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ในการปรุงอาหารคือจริยธรรม เพื่อให้ได้รสชาติ คือการคล้อยตาม หรือยอมรับในหลักจริยธรรมนั้นโดยสมบูรณ์

จะเห็นได้ว่า การใช้เสียงต่าง ๆ ในเพลงลูกทุ่งนั้น เป็นการเร้าอารมณ์ให้ผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม และตระหนักในจริยธรรมที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ นั้น สลา คุณวุฒิ ได้ใช้น้ำเสียงที่หลากหลายเพื่อนำเสนอจริยธรรมและในการใช้น้ำเสียงแต่ละประเภทนั้น ได้มีการใช้น้ำเสียงที่สอดคล้องกันกับจริยธรรมที่ต้องการนำเสนอ

3.2 การใช้ภาพพจน์

การใช้ภาพพจน์ เป็นศิลปะการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการมองเห็นภาพในเพลงได้มากกว่าการใช้ภาษาโดยตรงไปตรงมา ดังนั้น ผู้ประพันธ์จึงได้นำกลวิธีการสร้างภาพพจน์เข้ามามีบทบาท เพื่อบรรยายหรือพรรณนาให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ กระจ่างแจ้งในเสียงเพลงที่ฟังนั้น การวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์นี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อเพลง ไม่รวมการตั้งชื่อเพลง พบภาพพจน์ที่ใช้เป็นกลวิธีนำเสนอจริยธรรมทั้งสิ้น 4 ประเภท ดังนี้

3.2.1 ปรพากย์

ปรพากย์ หมายถึง กล่าวถึงสิ่งที่ตรงข้ามกันนำมาไว้รวมกันเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ เพราะว่าการนำสิ่งที่ตรงกันข้ามกันมากล่าวด้วยกันนั้นย่อมสร้างความประหลาดใจแก่ผู้ฟังเป็นอย่างมาก

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้คำปรพากย์เพื่อแสดงแนวคิดทางจริยธรรมในเพลงจำนวน 4 เพลง ได้แก่ นายห้างป.6, บัวตองต่างเมือง, วิตามินกินใจ, เวลคัม ทู ทำนา.

ในเพลงนายห้างป.6 กล่าวถึงคนที่มีความรู้เพียงชั้นประถมศึกษาปีที่6 อันเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่สามารถสร้างฐานะจนสามารถเป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่ได้ ดังความว่า

เรียนช่างมาจากอู่ซ่อม รู้จักใช้คอมฯตอนเป็นเด็กเสิร์ฟอาหาร
เรียนใช้เรียนขายเรียนค้า ทุกตำรับได้มาระหว่างทนสู้งาน
วุฒิป. 6 แต่รอบรู้สารพัน เมื่อพร้อมทุกด้านความฝันก็อำไพ
มาดใหม่ของชายคนเก่า จากลูกจ้างเขาเลื่อนขึ้นเป็นเจ้านาย
เปิดกิจการส่วนตัวที่वादไว้ สร้างตำนานใหม่ให้กับคนขายแรง
ตำแหน่งนายห้างป. 6 ผู้คนจึงยกให้โดยບ่เคลือบแคลง

กลับบ้านยามเทศกาลยี่มแฉ่ง น้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า

ขั้บรถกลับบ้านยี่มแฉ่ง พร้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า

(นายห้างป. 6. 2547)

ในเพลงนายห้าง ป.6 ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำปรพากย์ตั้งแต่ชื่อเพลง คือนายห้างป.6 ความตรงกันข้ามระหว่าง นายห้างกับ ป.6 นั้น ทำให้ผู้ฟังประหลาดใจว่า มีความเป็นไปได้อย่างไร ที่คนจบการศึกษาชั้นต่ำจะกลายเป็นเศรษฐีได้ ดังนั้นนายห้าง ป.6 จึงสื่อให้เห็นจริยธรรมเรื่องความขยันหมั่นเพียร ความอดทนในการทำงานอย่างไม่ย่อท้อ จนทำให้คนที่จบ ป.6 สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองจนกลายเป็นเศรษฐีได้

ในเพลงวิตามินกินใจ กล่าวเปรียบเทียบหญิงสาวเหมือนวิตามินบำรุงสุขภาพแต่วันหนึ่งกลับมีผลมาทำร้ายจิตใจ ความว่า

เส้นทางหัวใจบัดนี้มีมือที่สาม	ความหวังของพี่จึงซ้ำคนงามไม่มองดูดี
เขาควงเธอผ่านพี่แทบทำงานไม่ไหว	อ่อนเพลียหัวใจหวานใจเจ้าโบทบยบิน
ไอคนเคยเห็นเคยเป็นเช่นวิตามิน	ถูกเขาคบครองจนสิ้นเป็นวิตามินกินใจ
(ลำ) ทำงานได้บัดทางหัวใจของอ้ายมันอ่อน	ทำงานได้บัดทางหัวใจของอ้ายมันอ่อน
ความเหงาคอยอ่อนสัดอ่อนอีกลา	เจ้าเคยเป็นยาเป็นอาหารเสริมใจพี่
เป็นวิตามินดีเสริมใจให้มีพลัง	แต่ในวันนี้คนดีมีผู้กั้นกลาง
ยาเม็ดที่พี่เคยหวัง	หมดทางเพราะความยากจน
(ลำ) เขาสนแต่คนมีเก้งโก๋เขาสนแต่คนมีเก้งโก๋แน้วโตมันด้อยคุณค่าเคยเป็นยา	
กลับมาเป็นโรคร้ายเหลือไว้แต่รสมรร้ายระบมขมใจจนสิ้น ร้าวระบมขมใจจนสิ้น	
สาววิตามินกินใจ สาววิตามินกินใจอ้าย	

(วิตามินกินใจ. 2551)

เพลงวิตามินกินใจ ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำปรพากย์ว่า “วิตามินกินใจ” เพื่อนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมเรื่องกฎไตรลักษณ์ ได้แก่ความไม่แน่นอนของสรรพสิ่ง โดยปกติแล้วคุณสมบัติของวิตามินคือยาบำรุงกำลัง อาหารเสริมให้สุขภาพดีขึ้น ในที่นี้กล่าวถึงวิตามินใจ หมายถึงหญิงสาวคนรักที่ชายหนุ่มหมายปอง เธอเปรียบเหมือนวิตามินที่คอยบำรุงจิตใจเขาเรื่อยมา จนกระทั่งวันหนึ่ง เธอได้เปลี่ยนไป จึงทำให้ชายหนุ่มนั้นคิดว่าจากที่เธอเป็นยากลายเป็นโรคร้าย ที่คอยทำลายความรู้สึกเขา วิตามินกินใจ จึงเป็นคำปรพากษ์ที่น่าสนใจที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกอยากรู้ว่า วิตามินอันเป็นสิ่งบำรุงกำลัง จะมาทำกินหัวใจได้อย่างไร

สลา คุณวุฒิได้ใช้คำปรพากษ์ นำสิ่งที่ไม่น่าจะเข้ากันได้ มาไว้รวมกันในชื่อเพลงและในเนื้อเพลงเพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้ฟังสนใจในเพลงที่ต้องการนำเสนอจริยธรรม ทำให้ผู้ฟังตระหนักในจริยธรรมบางอย่าง เช่น แม้จะมีความรู้ต่ำ จบเพียงชั้นป. 6 ก็สามารถดำรงตำแหน่งเศรษฐีได้ หากว่ามีความพยายามในการใส่ใจศึกษาและประพฤติจริยธรรมอย่างถูกวิธี เป็นต้น

3.2.2 สัญลักษณ์

ในเพลงลูกทุ่งมีการใช้ภาษาสัญลักษณ์เป็นจำนวนมาก สัญลักษณ์หมายถึงการนำเอาสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาทดแทนสิ่งที่เป็นนามธรรมเป็นการเปรียบเพื่ออธิบายคุณลักษณะสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยนำเอาสิ่งอื่นที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันมาเทียบ และเมื่อนำมาเป็นสัญลักษณ์แล้วผู้ฟังย่อมเข้าใจคุณสมบัติของสิ่งนั้นได้โดยง่ายและถูกต้องตามความประสงค์

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้สัญลักษณ์ในการประพันธ์เพลงเพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพทางจริยธรรมอันเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ในเพลงจำนวน 4 เพลง ได้แก่ หยาดเหงื่อเพื่อแม่, ดอกไม้วันแม่, ตามรอยไม้เรียว, อยากเด็ดดอกฟ้า

ผู้วิจัยจะได้ยกตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอจริยธรรมในเพลง หยาดเหงื่อเพื่อแม่ และ ดอกไม้วันแม่ ดังต่อไปนี้

กล่าวถึงลูกชายที่มาทำงานในกรุงเทพฯ เขาได้ทำงานอย่างหนักเพื่อนำเงินค่าจ้างที่ได้รับนำไปตอบแทนบุญคุณแม่ ดังความว่า

ลูกทำงานหนักเพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน	จิตใจอาวรณถึงตอนแม่นั้นล้าเคียด
ชื่นสวสักผืนเสื้อตัวงามบ่เคยได้เห็น	เลี้ยงลูกบนทางล้าเคียดลูกเห็นแม่เหนื่อยมาพอ
อยู่ กทม. สานก่อเพื่อแม่ทุกอย่าง	ทำงานรับจ้างหาทางสร้างฝันวันรอ
ได้เงินบาทใต้อย่ารอให้แม่ต้องเอ่ยขอ	ส่งรายเดือนมารอคงพอให้แม่สบาย
ผ้าชิ้นผืนใหม่ถูกใจซื้อมาใช้หน่อย	อาหารอร่อยถูกปากแม่อย่าห้ามใจ
งานหนักงานเบาจ้างใครเขาทำแทนก็ได้	เก็บแรงไว้กอดลูกชายในวันที่กลับคืนมา
ลูกทำงานหนัก เพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน	สิ่งใดบั่นทอนปล่อยวางเสียบ้างเถิดหนา
ลูกเสียเหงื่อไปบ่เสียดายดอกนะแม่จ๋า	ขอเพียงวันลูกคืนมาได้เห็นแม่มีสุขใจ

(หยาดเหงื่อเพื่อแม่. 2545)

คำว่า “หยาดเหงื่อ” ในชื่อเพลง และคำว่า “เหงื่อ” ในคำร้อง คือสัญลักษณ์แห่งการทำงานอย่างหนัก จนร่างกายขับของเสียคือเหงื่อได้ไหลออกจากร่างกายเพื่อปรับสภาพอุณหภูมิ “เหงื่อ” จึงเป็นสัญลักษณ์ของการใช้แรงทำงานอย่างหนัก ดังนั้น เหงื่อจึงเป็นสัญลักษณ์ของความอดทน ขยันหมั่นเพียร ไม่ท้อในการทำงาน ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “เหงื่อ” ในเพลงหยาดเหงื่อเพื่อแม่ เพื่ออธิบายให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพในเพลงตามที่ตนต้องการ

ในเพลง ดอกไม้วันแม่ บรรยายถึงลูกชายที่ระลึกถึงแม่และเปรียบเทียบความรักนั้นเหมือนดอกมะลิ ดังความว่า

คำรักที่บอกด้วยดอกมะลิ	คู่ควรกับหนึ่งนารีที่มีชื่อเรียกว่าแม่
ผู้ให้ชีวิตให้ความรักอุมชูดูแล	ใจลูกรำลึกถึงแม่เหมือนมีวันแม่ทุกวัน
ชีวิตก้าวผ่านเส้นทางความล้า	เติบโตห่างตัวแม่มาศรัทธารักยังคงมั่น
นำสิ่งแม่สอนมาเป็นพรคุ้มภัยสู่งาน	ทำดีอดทนขยันยึดมั่นจนจำขึ้นใจ

ตัวไกลแต่ใจไม่เคยไกลแม่
กราบพระทุกคืนอธิฐานให้แม่สุขใจ
คำรักที่บอกด้วยดอกมะลิ
ถ้าดอกมะลียังหอมไม่มีวันลา

ยามเจ็บยามแพ้ภาพแม่ลอยมาคุ้มภัย
หอมกลิ่นมะลิยามใดตั้งสายใยรักแม่ลอยมา
จากใจลูกชายคนนี้เพื่อบอกให้แม่รู้ว่า
ใจลูกก็ชอบซารักแม่ไม่มีวันลืม

(ดอกไม้วินม่อ. 2546)

เพลงข้างต้นได้ใช้ผู้ประพันธ์ได้ใช้ ดอกมะลิเป็นสัญลักษณ์แทนความรักของแม่ เพราะดอกมะลินั้นมีสีขาว กลิ่นหอมขจรไกล หอมทน และสามารถบานได้ทุกฤดูกาล ความรักของแม่นั้นบริสุทธิ์เปรียบได้กับดอกมะลิสีขาว การใช้ดอกมะลิเป็นสัญลักษณ์แทนความรักของแม่นี้เป็นสิ่งที่ทราบทั่วไปอยู่แล้ว แต่คนส่วนมากก็จะตระหนักถึงดอกมะลิเฉพาะวันแม่แห่งชาติเท่านั้น เพลงนี้ผู้ประพันธ์พยายามให้ผู้ฟังตระหนักว่า การแสดงออกถึงความรักเหมือนอย่างวันแม่นั้นสามารถทำได้ทุกวัน ไม่เฉพาะวันแม่แห่งชาติเท่านั้น เปรียบเหมือนกับดอกมะลิที่ไม่เคยสิ้นกลิ่นหอม ดังนั้นดอกมะลิจึงเป็นสัญลักษณ์ที่บุคคลตระหนักถึงพระคุณและเตือนสติให้ลูกกตัญญูต่อแม่

การใช้สัญลักษณ์จึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการนำเสนอจริยธรรมเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในจริยธรรมเรื่องต่างๆ เพราะผู้ประพันธ์สามารถใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมมาเปรียบแทนจริยธรรมซึ่งเป็นนามธรรม และอธิบายให้ผู้ฟังเกิดมโนภาพอย่างชัดเจนนั่นเอง

3.2.3. อติพจน์

อติพจน์ หมายถึง คำพูดที่เกินจริง การใช้คำเพื่อเน้นอารมณ์ให้ผู้ฟังให้รู้สึกถึงซึ่งมากกว่าปกติ เพื่อสร้างบรรยากาศเกินจริงอันจะก่อให้เกิดความซาบซึ้งและประทับใจ

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้คำอติพจน์ ในเพลงจำนวน 4 เพลง ขอทำเพื่ออ้าย, ด.ช. ปีกแป้นปีก, อยากเด็ดดอกฟ้า, ผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน

ในที่นี้จะได้ยกตัวอย่างการใช้คำอติพจน์เพื่อเสนอจริยธรรมในเพลงอยากเด็ดดอกฟ้าและขอทำเพื่ออ้าย ดังต่อไปนี้

เพลงอยากเด็ดดอกฟ้า กล่าวถึงชายหนุ่มสามัญชนที่พยายามต่อสู้กับความลำบากทั้งปวงเพื่อให้ได้ครองคู่กับลูกสาวเศรษฐี ดังความว่า

มองแค่รองเท้าก็รู้ว่าเราต่างกัน.
หนุ่มเพนจรกับลูกสาวคนรวยเลิศเลอ
สุดห้ามใจภักดิ์มอบรักทุกวันเฝ้ามอง
อดทนทำงานเพื่อฝันเป็นจริงขึ้นมา
เหงื่อรินก็หยดตามกฎสวรรค์
ฟ้าสูงก็ชันฝ่าฟันด้วยใจถวิล

เหตุใดสวรรค์จึงดลฝันมาพบเธอ
คิดอยู่เสมอว่าเธอนั้นคือดอกฟ้า.
ติดตามสนองหมายปองรอน้องเมตตา
อยากเด็ดดอกฟ้าลงมาแนบใจชาวดิน
บันไดก็ชันสูงชันพี่ก็จะปีน
ถึงต่ำตดินจะปีนขึ้นไปไขว่คว้า.

มองแค่รองเท้าก็รู้ว่าเราห่างไกล
หนุ่มคนแรมรอนคนนี้ไม่มีอ่อนล้า

แต่นานแค่ไหนขอใจรักมันศรัทธา.
จะยื่นมือคว้าขอเพียงดอกฟ้าปราณี
(อยากเด็ดดอกฟ้า. 2545)

เพลงข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำอติพจน์ คือ “เหงื่อรินก็หยดตามกฎสวรรค์, ฟ้าสูงก็ชันฝ่า
พันด้วยใจถวิล” เพื่อแสดงให้เห็นจริยธรรมเรื่องความอดทน มานะบากบั่นในการที่จะไขว่คว้าดอกฟ้า
คือหญิงคนรักมาครอง การใช้คำอติพจน์ ซึ่งเป็นการกล่าวเกินจริงนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า แม้
จุดมุ่งหมายจะห่างไกลหรือสูงส่งสักเพียงใดก็สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นได้ หากประพฤติ
ถูกต้องตามหลักจริยธรรม

ในเพลงขอทำเพื่ออ้าย ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอความอดทนด้วยคำอติพจน์ ดังความว่า

คนชักนอกใจถามว่าใครบ่เสียใจบ้าง เจ็บอียังสิเท่าทนฟังคนนินทาแฟน
แต่ที่ยังนั่งเพราะมีสิ่งหนึ่งอยู่เหนือความแค้น คืออ้ายที่ยังฝังแน่นต่ออ้ายบอกใจให้ทน
รับใครอีกคนเก็บไว้บนห้องลับใจอ้าย ถึงจับได้ก็รู้สึกได้กลุ่มใจกังวล
ทำให้รู้ว่าหน้าที่ของแฟนอีกข้อคือทน น้ำตาแทบมีเลือดปนเจ็บต้องทนกลืนความเสียใจ
(ขอทำเพื่ออ้าย. 2552)

เพลงข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำพูดที่เกินจริงเพื่อแสดงอาการที่ฝ่ายหญิงต้องทนกับชีวิตคู่ว่า
เธอเสียใจ “ร้องไห้แทบมีเลือดปน” คำนี้มาจากสำนวนว่า “ร้องไห้แทบเป็นสายเลือด” นั่นเอง ข้อนี้
ผู้ประพันธ์ใช้อติพจน์อย่างนี้ก็เพื่อเสนอให้เห็นความอดทนอดกลั้น ที่หญิงคนนั้นประพฤติปฏิบัติ
มันคงเป็นอย่างยิ่ง

จะเห็นได้ว่า คำอติพจน์นั้น แม้จะเป็นคำที่กล่าวเกินจริง แต่ผู้ประพันธ์ก็สามารถนำมาใช้
ในการนำเสนอจริยธรรมเพื่อเน้นให้เห็นจริยธรรมได้อย่างชัดเจน

3.2.4. บุคลาธิษฐาน

บุคลาธิษฐาน หมายถึงการสมมติสรรพสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ให้ทำหน้าที่และแสดงกิริยา
อาการดังเช่น มนุษย์ กล่าวคือ การทำให้ธรรมชาติมนุษย์มีพฤติกรรมคล้ายมนุษย์นั่นเอง

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้บุคลาธิษฐาน เพื่อนำเสนอจริยธรรมในเพลงจำนวน 2 เพลง คือ
เดือนหงายที่เมืองหลวง และอายเข้มนาฬิกา

ในเพลงอายเข้มนาฬิกา กล่าวถึง หญิงสาวผู้ตัดพ้อชายหนุ่มผู้กลับบ้านไม่ตรงเวลา ดัง
ความว่า

..บ่อยากสบตากับนาฬิกาที่ฝาห้อง
เข้มนั้นเข้มยวเดินทับและก้าวยามใด

เพราะเข้มนั่นฟ้องว่าน้องนั้นถูกลืมใจ
ถ้าเป็นแต่ก่อนแต่ไรตัวอ้ายจะต้องมาถึง

.....

.....

อายน้องอายเข้มนาฬิกา	เพราะอายบ่มาเหมือนนาฬิกาสงสัย
เข้มยวช้หน้าเข้มสันจ้มตรงแผลใจ	ถามว่าอายหลบไปไหนถึงบ่มาหา
ปกล้ำสบตากับนาฬิกาที่ฝาห้อง	เพราะเข้มคอยฟ้องว่าน้องนั้นหมดเวลา
นาฬิกาเรือนเก่าที่แขวนติดไว้ข้างฝา	ยังคงเดินตรงเวลาแต่อายนั้นหน้าบ่ตรงต่อใจ

(อายเข้มนาฬิกา. 2545)

เพลงข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้ใช้นาฬิกาเป็นเหมือนบุคคล สงสัยว่าทำไมชายคนรักของหญิงสาวไม่กลับมาตรงเวลาและตั้งคำถามว่าทำไมคนรักจึงไม่มาหา นอกจากนั้นนาฬิกายังเป็นสัญลักษณ์ของความซื่อตรงไม่คดโกง มาเปรียบเทียบกับสัจจะ ความจริงใจ ซื่อตรง การนำเอานาฬิกามาเป็นบุคลาธิษฐานในเพลงอายเข้มนาฬิกาจึงทำให้ผู้ฟังเข้าใจจริยธรรมเรื่องสัจจะคือจริงใจได้ง่ายขึ้น

ในเพลงเดือนหงายที่เมืองหลวง ผู้ประพันธ์ได้ใช้พระจันทร์เป็นบุคลาธิษฐานเพื่อเตือนสติคนต่างจังหวัดที่อยู่ในเมืองหลวงให้คิดถึงท้องทุ่งดังความว่า

...จันทร์ส่องใสเหมือนคนสุขใจยิ้มให้เต็มหน้า
 ส่องแสงแข่งกับไฟฟ้าล่ายจะมาฝากคำรำพัน
 ต่อว่าคนหลง นืออนบ่สะออน แล้วนวลแสงจันทร์
 จันท์มาเหมือนมีข่าวสารให้คนไกลบ้านละกลับเมื่อท้องนา
 จันท์มาเหมือนมีข่าวสารให้คนไกลบ้านละกลับเมื่อท้องนา

(เดือนหงายที่เมืองหลวง. 2546)

เพลงข้างต้นผู้ประพันธ์ได้ใช้พระจันทร์เป็นบุคลาธิษฐาน แม้ว่าการที่สลา คุณวุฒิใช้พระจันทร์เป็นบุคลาธิษฐานในเพลงนี้จะไม่บ่งบอกหลักจริยธรรมชัดเจน แต่โดยนัยแห่งเพลงนี้พระจันทร์หมายถึงสิ่งที่เตือนสติให้ตระหนักถึงภูมิลำเนา ตลอดจนพ่อแม่ผู้รอคอยอยู่ทางบ้าน การที่พระจันทร์ต่อว่าเรื่องหลงแสงนืออนนั้น ก็เพื่อไม่ให้ผู้ฟังลืมหูลืมตา หลงเพลิดเพลิดในแสงสีของเมืองหลวงจนลืมหูลืมพ่อแม่ผู้รอคอยอยู่ที่ต่างจังหวัดนั่นเอง

บุคลาธิษฐาน จึงเป็นกลวิธีการนำเสนออย่างหนึ่งที่ผู้ประพันธ์นำเอาสิ่งอื่นที่ไม่ใช่บุคคลมาเป็นสิ่งที่มีชีวิตคล้ายบุคคล เพื่อจะได้ทำหน้าที่นำเสนอจริยธรรม ที่ทำให้ผู้ฟังเกิดมองเห็นสภาพการและเข้าใจจริยธรรมได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

3.3.การใช้ภาษาระดับปาก

ลักษณะเด่นเพลงลูกทุ่งนั้นคือ เป็นเพลงที่เน้นใช้คำพื้นๆ ง่าย สามารถสื่อสารได้ชัด เพราะเหตุที่เพลงลูกทุ่งนั้นเป็นเพลงของชาวบ้าน ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาปากโดยส่วนมาก

เพลงของสลา คุณวุฒิ นั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นเพลงที่ไพเราะ และมีความงดงามทางภาษา ที่เป็นเช่นนี้ เพราะมีหลักการสำคัญที่ทำให้เพลงไพเราะน่าฟัง คือ การใช้คำภาษาไทยให้

คัมคำที่สุด สลา คุณวุฒิได้อธิบายการใช้คำในการประพันธ์เพลงของเขาไว้ว่า คำทุกคำต้องทำงาน โดยเฉพาะคำในภาษาอีสาน ทำให้บทเพลงที่แต่งอยู่ในประเด็นและเห็นผลชัดเจน (สลา คุณวุฒิ. สัมภาษณ์. 2550) จากความข้างต้น ทำให้ทราบได้ว่า สลา คุณวุฒิคำทุกคำที่ประพันธ์ออกมานั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อเพลง แสดงให้เห็นความพิถีพิถันในการใช้คำเป็นอย่างยิ่ง ในการนำเสนอจริยธรรมนั้น ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีด้านภาษาดังนี้

3.3.1 คำสแลง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546: 1140) ได้ให้นิยามของคำสแลงไว้ว่า ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้กันเฉพาะกลุ่ม หรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันทั่วถูกต้อง จากคำจำกัดความนี้ทำให้เข้าใจได้ว่า คำสแลงคือคำที่ได้รับความนิยมในการใช้ในหัวหนึ่ง ของประวัติศาสตร์ภาษา การใช้ภาษาสแลงเพื่อบ่งบอกคุณสมบัติผู้ใช้ว่าเป็นคนทันสมัย และเพื่อให้สื่อสารได้ตรงประเด็นในการสื่อสารระหว่างกัน ทำให้เกิดการเข้าใจในการสื่อสารได้เร็วยิ่งขึ้น เพลงลูกทุ่งนั้นเป็นเพลงที่มีความทันสมัยอยู่ในตัวอยู่แล้ว ย่อมปรากฏการใช้คำสแลงเหล่านี้ในเนื้อเพลงด้วย

สลา คุณวุฒิ ได้นำคำสแลงมาใช้ในการนำเสนอจริยธรรมในเพลง จำนวน 1 เพลง ได้แก่ บักเจ้าเจอย่านเปลอกอด

เพลงบักเจ้าเจอย่านเปลอกอด กล่าวถึงหญิงสาวผู้ไม่กล้าพบชายหนุ่มที่เธอได้รักแต่มาารู้ทีหลังว่าเขามีภรรยาอยู่แล้ว เธอจึงลดความสัมพันธ์กับชายหนุ่ม เพราะตระหนักในจริยธรรมเรื่องศีลข้อ 3 ดังความว่า

ต้องจบจริงจังทั้งที่ยังจริงใจ	เมื่อหนทางไปสองเราเจอทางตัน
ถ้าบ่จำเป็นก็บ่ต้องเห็นหน้ากัน	ปรับความสัมพันธ์กันเป็นอ้ายเป็นน้อง
ขอเก็บข้าวของออกจากห้องใจอ้าย	พบหน้าคราวใดบ่ไว้ใจเจ้าของ
อ้ายเป็นตาอีกเป็นตากอดเป็นตาจ้อง	แต่มาเจอน้องตอนมีเจ้าของหัวใจ
บักเจ้าเจอย่านเปลอใจไปกอด	เพราะความคิดฮอดบ่เข้าไผออกไผ
บักเจ้าเจอย่านเปลอแล่นไปกอด	ย่านหาที่จอดให้ความคิดฮอดบ่ได้
ต้องฝึกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล	ต้องฝึกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล
บ่ยอมรับสายเมื่อยามที่อ้ายโทรหา	
เมื่อสุดทางฮักก็อย่ามาอีกเป็นกิ๊ก	น้องขอเดินหลีกจากเส้นทางคบหา
เป็นมือที่สามเพราะความบ่ฮู้เมื่อผ่านมา	ไถ่บาปด้วยน้ำตาก่อนโบกมือลาแฟนเฟิ่น
บักเจ้าเจอย่านเปลอใจไปกอด	เพราะความคิดฮอดบ่เข้าไผออกไผ

(บักเจ้าเจอย่านเปลอกอด. 2550)

เพลงข้างต้น สลา คุณวุฒิ ได้ใช้คำสแลงในการนำเสนอจริยธรรมเรื่องศีลข้อ 3 คือ การดเว้นจากการประพฤติดีกในกาม การล่วงเกินสามีหรือภรรยาของผู้อื่น หญิงสาวได้แนะนำให้ชายหนุ่ม

ได้ตระหนักและเข้าใจยอมรับในเงื่อนไขทางศีลธรรมว่า เส้นทางรักของเขาและเธอสิ้นสุดลงแล้ว เพราะเขานั้นมีภรรยาอยู่แล้ว จะมาประพฤติดีประเวณีเช่นนี้ไม่ได้ คำว่า “กิ๊กเป็นกิ๊ก” เป็นคำสแลง คำว่า กิ๊ก หมายถึงการกิ๊ก หรือเก็บไว้ ไม่ปล่อยไป คำว่า “กิ๊ก” เป็นวาทกรรมทางความสัมพันธ์ของหญิงชายที่เป็นปัญหาทางศีลธรรมในยุคนี้ มีความหมายหลายระดับตามกลุ่มอายุของคนในสังคม แต่ในเพลงนี้ทำให้เข้าใจได้ว่ามีความหมายเป็นชู้ เพราะชื่อเพลงได้บ่งบอกอย่างชัดเจนว่าหญิงสาว ปกล้าเจอย่านเปลออกอด ดังนั้นการที่หญิงสาวกล่าวถึงเมื่อสุดทางฮักก็อย่ามามากก็เป็นที่นั้น ก็เพื่องดเว้นจากการประพฤติดีในกามนั่นเอง

3.3.2 ภาษาถิ่น

ภาษาถิ่น คือภาษาที่ใช้พูดกันตามท้องถิ่นต่างๆ ภาษาถิ่นปรากฏในเพลงลูกทุ่งจำนวนมาก เพราะเพลงลูกทุ่งมีที่มาจากเพลงพื้นบ้าน ตามท้องถิ่นต่างๆ นั่นเอง น้อมนุช อ่วมศิริ (2544: 39) ภาษาถิ่นมีส่วนช่วยเพิ่มบรรยากาศความเป็นท้องถิ่น ทำให้ผู้ฟังรู้สึกใกล้ชิดกับสภาพความเป็นจริงตามเนื้อหาในเพลงมากขึ้น มีส่วนช่วยเร้าอารมณ์ให้เกิดความรู้สึกคึกคักเมื่อได้ยินภาษาถิ่นของตน

เพิ่มพร ธนะสีลังกูร (2544: 241) กล่าวว่า เพลงของสลา คุณวุฒิ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับชาวชนบทเป็นส่วนใหญ่ จึงมีการใช้ภาษาถิ่นในการประพันธ์เพลง เนื่องจากผู้ประพันธ์มีถิ่นกำเนิดเป็นชาวอีสาน และดำเนินชีวิตอยู่ในภาคอีสานมาตลอด จึงมีความรู้และความถนัดในการใช้ภาษาถิ่นอีสาน ดังนั้น สลา คุณวุฒิ จึงได้นำภาษาถิ่นอีสานมาใช้ได้หลากหลาย คำที่ใช้มีทั้งคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท และคำสันธาน สลา คุณวุฒิ ได้เล่าถึงการนำคำภาษาถิ่นอีสานมาใช้ในบทเพลงว่า ทุกวันนี้ ภาษาถิ่นอีสานนับวันจะถูกลืม เนื่องจากชาวอีสานนิยมพูดภาษาไทยกลางมากขึ้น โดยเฉพาะผู้มีการศึกษาส่วนใหญ่ จะสอนลูกให้พูดภาษาไทยกลาง เมื่อมีโอกาสที่จะช่วยอนุรักษ์ภาษาอีสานไว้บ้าง ผมจึงพยายามที่จะแทรกในคำร้อง แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและอารมณ์ของเพลงด้วย

การใช้ภาษาถิ่นในการนำเสนอจริยธรรมนั้น สลา คุณวุฒิ ได้ใช้ในเพลงจำนวน 81 เพลง ได้แก่ กตัญญูหัวใจ, กรุณาอย่าเผลอใจ, กลับบ้านบ่ได้, ขอทำเพื่ออ้าย, ขอรักน้องสาวเพื่อน, ของหมั้นเป็นของขวัญ, คิดฮอดกอดบ่ได้, คิดฮอดคนชู้ตัว, คิดฮอดบ่จริง, คือเจ้าเท่านั้น, แต่นี้ก็ดีใจแล้ว, จากนามาเพื่อรัก, ชีวิตเลือกบ่ได้, ด.ช.ปิ๊กแบ่นปิ๊ก, ดวนรักดวนลา, ตอบแม่บ่ได้, ตามรอยคนสู้, ตามหาญาติ, เต็มใจให้ตัว, เตรียมใจภัยน้อง, ใต้ฟ้าเดียวกัน, ทำบาปบ่ลง, เทพีอีดัก, น้องมากับคำว่าใช่, ปกล้าเจอย่านเปลออกอด, บมีไผ่อยู่คำฟ้า, บวชลาสิญญาลวง, บ่ฮักบ่ต้องสงสาร, บ่าวพันธุ์พื้นเมือง, เบอร์โทรชู้ตัว, เบอร์โทรคนเกือบหล่อ, ปลาร้าคิ่นถิ่น, ปลาร้าสิญจร, ปากแซงแห่งความหลัง, ผ้าเช็ดหน้าลาแก้ม, ผู้บ่าวลืมนบ้าน, ผู้บ่าวเหี้ยมบาบ, ผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้, ฝากคำขอโทษ, ฝากซองกิ้นดองแฟน, ฝากเพลงให้แฟนเพื่อน, มาจากดิน, มาเตือนขวัญเอย, แม่พ่อยังรอน้อง, แม่พิมพ์บ้านไพร, ย่านบมีชาติหน้า, เรือไฟไหลรัก, ล้างแค้นด้วยน้ำตา

ลืมเขาเถอะเพื่อน, สงกรานต์ตำนานรัก, ส่งอีกส่งแอง, สมรสให้สมรัก, สะนูว่าวข่าวรัก,
สั่งนางข้างโพน, สัญญาคือยาพิษ, สาบานรักที่ปากแซง, สาวม. ปลายยังอายอีก, หนางงานธาตุ,
หนุ่มนาสารคาม, ห่วงสาวเสื้อฮัด, เหมือนโดนใบแดง, เหล้ากลมสุดท้าย, หัวใจลอยตัว, ห้าสิบห้าสิบ,
อกหักเพราะอีกอาย, อย่าลืมกติกา, อย่าหลอกอายเต๋อ, อยากเห็นอายอารมณ์ดี, อ่อนช่อนเจ้าบ่าว,
อาลัยบัวเขียว, อายอีกเจ้าเต๋อ, อัจฉาภรรยาอาย, อัมหมอนในงานบวช, ไอ้ดินกลิ่นบุญ,
ไอ้หนุ่มซมซน, อีกมาแต่ชาติก่อน, อีกสาวเสริมสวยและ STAND BY ที่อายอีก

ในที่นี้จะยกตัวอย่างเพลง ทำบาปปลง ซึ่งปรากฏหลักจริยธรรมเรื่องการห้ามปรามจาก
 ความชั่ว จากการละเมิดศีลข้อ 3 คือ การงดเว้นจากการประพฤติดินในกาม ดังความว่า

บุญบ่สมอาย	คิดไปปวดดวงแด
พ่ออีกแท้ แต่ว่าอาย บโสด	ไอ้ สวรรค์ ให้รางวัลหรือทำโทษ
ถึงได้กำหนด	ให้มาอีกแฟนเฟิ่น
ฟังเมื่อเขาเอ็น	อายเป็นพ่ออินาง
ต้องยืมค้ำ	ตกหลุมกลางทางเดิน
อายกับเขา	ฮักกันมาแต่นานเนิ่น
คบบาปเหลือเกิน	หากน้องจะเดิน ไปแย่งมา.
ลูกไร้เตียงสา ภรรยาก็น่าฮัก	น้องบ่อยากเป็นผู้ทำให้ร้างลา
อาย ฮักแท้ รู้แกใจตลอดเวลา	เราเจอะกันซ้ำ
จึงได้แต่หาทางปลง	ทำ ปลง น้องทำบาป ปลง
เฮ็ดปลงน้องเฮ็ดบาป ปลง	หยุด เกิดหนา อ้ายอย่ามา พะวง
ชาตินี้คงได้เป็นแค่ชู้ทางใจ	เขาสาเด้ออาย ฮักไป ก็บ่ดี
ให้รักนี้หยุดไว้ที่ลาไกล	ผู้มาหลังก็ ต้องเป็นฝ่ายไป
เห็นหน้าแฟนอาย	น้องทำร้ายปลง
ถึงแม้ ฮักอาย	แต่น้องทำบาปปลง
ทำ ปลง น้องทำบาป ปลง	เฮ็ดปลงน้องเฮ็ดบาป ปลง
หยุด เกิดหนา อ้ายอย่ามา พะวง	ชาตินี้คงได้เป็นแค่ชู้ทางใจ.
เขาสาเด้ออายฮักไปก็บ่ดี	ให้รักนี้หยุดไว้ที่ลาไกล
ผู้มาหลังก็ต้องเป็นฝ่ายไป	เห็นหน้าแฟนอาย
น้องทำร้าย ปลง	ถึงแม้ ฮักอาย แต่ น้องทำบาป ปลง

(ทำบาปปลง. 2547)

จากเพลงข้างต้น แสดงให้เห็นการใช้ภาษาถิ่นในการนำเสนอจริยธรรมเรื่องศีล คำภาษา
 ถิ่นที่ใช้ในเพลงนี้คือ คำว่า “บ” หมายถึง ไม่ แสดงอาการปฏิเสธการทำบาป ไม่ยอมล่องละเมิด
 ศีล ทำบาปไม่ได้ ดังนั้น “ทำบาปปลง” จึงมาจากคำว่า “ทำบาปไม่ลง” อันเป็นคำกล่าวที่แสดง
 ให้เห็นความไม่สามารถฝืนจิตใจกระทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าชั่วร้ายได้

“เฮ็ด” หมายถึง กระทำ ในที่นี้ ผู้ประพันธ์ได้นำมาเน้นย้ำเป็นภาษาถิ่นอีสานว่า “ทำไม่ได้” นั่นคือ เฮ็ดบลง คำว่า “เฮ็ด” แสดงให้เห็น การกระทำที่บ่งชี้ใช้ความประพดิล่วงเกินยุ่งเกี่ยวกับสามีคนอื่น

“เซาสา” หมายถึง หยุดเถอะ คำนี้แสดงอาการห้ามจากการทำผิดศีลนั้น ใช้บ่งชี้ให้หยุดความคิดและการกระทำอันผิดศีลธรรมอันดีงามนั่นเอง

“ฮัก” หมายถึง รัก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 938) ให้ความหมายว่ามีจิตใจผูกพันด้วยความเสน่หา, มีใจผูกพันฉันชู้สาว ในเพลงนี้ คำว่า “รัก” ได้ใช้ในการนำเสนอประเด็นหลักที่อาจทำให้เกิดการผิดศีลธรรม

จะเห็นได้ว่า คำภาษาถิ่นที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ในเพลงนี้ ล้วนแล้วแต่มีความหมายเหมาะสม เป็นองค์ประกอบที่สร้างความสมบูรณ์ให้เกิดเนื้อหาสาระของเพลงเป็นอย่างดี ทำให้ผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง โดยเฉพาะผู้ที่เป็นคนอีสานและผู้ใช้ภาษาอีสานได้ ย่อมรู้สึกต่อคำภาษาถิ่นอีสานเป็นพิเศษ เพราะภาษาย่อมสามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ของมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้งที่สุด ฉะนั้นผู้ประพันธ์ที่สามารถใช้ภาษาที่กระชับใจผู้ฟังมากที่สุด ย่อมได้รับการยอมรับในความสามารถทางศิลปะการประพันธ์

3.3.3 ภาษาต่างประเทศ

เพลงลูกทุ่งในปัจจุบันมีการนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้เป็นจำนวนมาก น้อยคนจะ อ่วมศิริ อธิบายคำภาษาต่างประเทศว่า (2548: 43) หมายถึงคำภาษาอื่นที่ไม่ได้ใช้อยู่เป็นประจำในภาษาไทย เกิดจากการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมทางภาษา คำต่างประเทศแทรกอยู่ในบทเพลงลูกทุ่ง ในลักษณะการทับศัพท์ โดยวิธีการถ่ายเสียงแต่ถอดตัวอักษรด้วยตัวอักษรไทย ส่วนมากเป็นคำหรือวลี และประโยคง่ายๆ ที่ทราบความหมายกันโดยทั่วไป แม้คนในระดับชาวบ้านก็สามารถเดาความหมายได้ไม่ยากนัก เพราะปรากฏทางสื่อมวลชนต่างๆ อยู่เสมอ

เพิ่มพร ฐนะสีลังกูร (2544: 261) กล่าวว่า สลา คุณวุฒิ มีการศึกษาสูงในระดับปริญญา และประกอบอาชีพรับราชการครู ซึ่งจะต้องถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป จะต้องสอนวิชาภาษาอังกฤษด้วย จึงทำให้มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษและได้นำมาใช้ในการประพันธ์เพลง ด้วยเหตุนี้ สลา คุณวุฒิ จึงนำคำภาษาอังกฤษมาใช้ในการนำเสนอจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย

เพลงที่สลาได้นำภาษาต่างประเทศเพื่อนำเสนอจริยธรรมมีจำนวน 2 เพลงคือ ห้วงสว
เสื่อฮัด และห้ามใจช่วยกัน

ในที่นี้จะยกตัวอย่างเพลงห้วงสวเสื่อฮัด ความว่า

(เกริ่น)เห็นสวใส่เสื่อจอนทั้งสะออนและเป็นห่วง

ไผแนมเห็นกะท้วงว่าเสื่อเจ้าดอกฮัดหลาย

ฮัดกันฮ้ายโดยเฉพาะนักศึกษา ฮ้ายคืดนำสายตาผู้เพิ่นเห็น สิเป็นต่อ

ซื้อมาผิตเบอร์บ้อ หรือหลอยเสื่อห้องใส่ เจตนาใส่ไว้ได้โชว์ร่างอวดห่างคิง
ฮัดอิงตั้งอ้ายเป็นห่วงสุดสุด ยามมีลมหัวกุดกะดิงหลุด สำนอน้อง

ห่วงเจ้าผู้สาวเสื่อฮัด	ป๋ยานหน้าอกฮัดฮัดชั้นป๋นอานาง
เจาะจงให้เห็นทรงเห็นหุ่น	นักศึกษาวัยรุ่นเจ้าประคุณฮัดจิง
อ้ายบ่ซัวร์ยามเจ้าหัวเราะดิง	ย่านกระดุมเสื่อนางหลุดกระเด็นเข้าตา
กรุณาใส่กระดุมดีดี	อย่าให้มีแอคซิเด็นท์เด็ดหล้า
ลิกัมสึงยกกะให้เจ้าเฮ็ดค่อยๆ	เดี้ยวเสื่อน้อยๆ ลิส่งฮอยยัมมา
ย่านบ่าวซื่อเขาหลอยสอตสายตา	ตัดเสื่อเพื่อหน้าอย่าประหยัดผ้าหลายเดื่อ

(ลำ)ให้เซ็นเซอร์เสื่อเจ้าของอีกหน่อย ผ้าน้อยๆ ฮัดร่างจิกโก่ตั้งท่ามอง
เป็นห่วงน้องย่านเปิดปองให้เขาเห็น จุดประเด็นชวนใจลิดไปในทางมั่ว
แต่งตัวดีดีได้อ่านฮัดๆบางๆลดบ้างก็ได้
ย่านซุ่มผู้บ่าวนักศึกษาเห็นเสื่อกานดาสิเรียนบ่เข้าใจ
ย่านผู้บ่าวไต่บ้านคืออ้าย
เปลอซัปรถไถสะแหลกลงข้างทาง

เว้าสุฟังน้องนางเจ้าอย่างอน	หุ่นาอนซอนอ้ายยังเป็นห่วงนาง
บ่ห่วงเจ้าของกะห่วงคนมองบ้าง	บ่ฮู้สียงสายตาไว้หมองไต่

(ลำ)เก็บเงินไว้ซื้อผ้าเสริมอีกແ່ນ ขอเงินแม่บ่ได้ตัวอ้ายสิตีมน่า
บ่กล้าห้ามแต่เป็นห่วงบ่ตูม เสื่อฮัดคุดนหลายสิยุบหายเบิดเด็น้อง
(ห่วงสาวเสื่อฮัด. 2551)

เพลงข้างต้นนำเสนอจริยธรรมเรื่องความไม่ประมาทจึงปรากฏภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับ
จริยธรรมดังต่อไปนี้

คำว่า “ฮิต” มาจากคำว่า Hit พจนานุกรมภาษาอังกฤษ-ไทย (2545: 235) ให้
ความหมายว่า กระทบ, โดน, ถูก, ประสบความสำเร็จ ในที่นี้หมายถึง ประสบความสำเร็จอย่าง
มาก, ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การสวมเสื่อผ้ารัดรูปได้รับความนิยมจากวัยรุ่นเป็น
อย่างมาก

คำว่า “เบอร์” มาจากคำว่า Number (2545: 235) หมายถึง จำนวน, ตัวเลข, ปริมาณ
ที่ไม่ตายตัว ในที่นี้หมายถึง หมายเลขของขนาดเสื่อผ้าที่เหมาะสมกับการสวมใส่ พอดีกับขนาด
ของร่างกาย เพื่อไม่ให้รัดรูปจนเกินไป

คำว่า “โชว์” มาจากคำว่า Show (2545: 468) หมายถึง แสดง, เอาให้ดู, เผยให้เห็น, ชี
หรือแสดงให้เห็น, การเสแสร้ง, การแสดงแบบโอ้อวด, การแสดงความบันเทิงต่อสาธารณชน ในที่นี้
หมายถึง การอวดหรือแสดงเรือนร่าง ต่อสาธารณะชนจนเกินงามนั้น เป็นเหตุแห่งการยั่วยุทาง
กามารมณ์

คำว่า “ซัวร์” มาจากคำว่า Sure หมายถึง แน่นอน, แน่ใจ, มั่นใจ, ไม่พลาด, แม่น,
มั่นใจ ในที่นี้หมายถึง ความไม่มั่นของชายหนุ่มที่กลัวว่าเสื่อผ้าของหญิงสาวจะหลุดลุ่ย บ่งชี้ถึง
ความเป็นห่วงหญิงสาวโดยเตือนเพื่อไม่ให้ประมาท

คำว่า “แอคซิเด็นท์” มาจากคำว่า Accident (2545: 3) หมายถึง เหตุการณ์ไม่คาดฝัน, อุบัติเหตุ ในที่นี้หมายถึง อุบัติเหตุอันอาจเกิดจากความประมาทในการแต่งตัวที่เผยให้เห็นรูปร่าง สดส่วนมากเกินไป

จะเห็นได้ว่า คำว่า อิต, เบอร์, โชว์, ชัวร์, แอคซิเด็นท์ เป็นคำที่ช่วยประกอบเหตุการณ์ ห่วงสาวเสื้ออิต เป็นคำที่มีนัย มีความหมายส่งเสริมให้เห็นถึงจริยธรรมเรื่องความไม่ประมาท ได้ อย่างดี

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้คำต่างประเทศเพื่อนำเสนอจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยได้ เลือกเป็นคำภาษาอังกฤษที่สื่อถึงจริยธรรมหรือเอื้อต่อการนำเสนอจริยธรรม การใช้ ภาษาต่างประเทศเพื่อนำเสนอจริยธรรมของ สลา คุณวุฒิ นั้นมีความกลมกลืนกันดังเนื้อหา ภาษาไทย และต่างสื่อความหมายต่อกันและกัน อีกทั้งภาษาอังกฤษบางคำสามารถให้ผู้ฟังเข้าใจ ใจสารที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สมดังคำกล่าวของจิรวัดน์ สว่างวงศ์(2549: 5)ว่า การใช้ภาษาในเพลงของสลา คุณวุฒิ มีการใช้คำง่าย ๆ ไม่ฟุ่มเฟือย เนื้อหาคมชัด การใช้คำไพเราะ เหมาะสมกับอารมณ์เพลง ซึ่งส่วนหนึ่งที่ทำให้เพลงลูกทุ่งหมอลำของนายสลา คุณวุฒิ แทบจะทุก เพลงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสังคมอย่างกว้างขวางในยุคปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอของสลา คุณวุฒิ ทำให้ทราบว่าสลาคุณวุฒิ ได้ใช้กลวิธี การนำเสนอจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างหลากหลาย เพื่อให้เพลงที่นำเสนอผู้ฟังได้มีทั้ง ความไพเราะและได้รับข้อคิดทางจริยธรรมไปพร้อมกัน โดยมีรูปแบบการนำเสนอจริยธรรมทั้ง ทางตรงและทางอ้อม การนำเสนอโดยตรง มีทั้งการตั้งชื่อเพลง โดยวิธีการใช้ประโยค แจ้งให้ทราบ และบอกให้ทำ สลา คุณวุฒิ สามารถนำเสนอหรือแทรกจริยธรรมได้ในทุกตอนของเพลง ไม่ว่าจะเป็น ตอนต้น ตอนกลางหรือตอนท้าย มีการนำเสนอแนวคิดจริยธรรมผ่านผู้ขับร้อง เพื่อบอกบทบาทและ หน้าที่ตามสถานภาพทางสังคม อีกทั้งยังใช้กระบวนการนำเสนอแบบเรื่องสั้นมาเป็นประเด็นในการ นำเสนอ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในเพลงได้ง่ายขึ้น ในด้านลีลาการใช้ภาษา มีการใช้น้ำเสียง มีน้ำเสียงยกย่องเทิดทูน น้ำเสียงตำหนิ น้ำเสียงเมตตาการณา น้ำเสียงหนักแน่น การใช้ภาพพจน์ มีทั้งการใช้ปรพากษ์ สัญลักษณ์ การใช้อดีตพจน์ การใช้บุคลาธิษฐาน การใช้ภาษาระดับปาก มีคำสแลง ภาษาถิ่นคือภาษาอีสาน และภาษาต่างประเทศ มาใช้ในการนำเสนอจริยธรรมได้อย่าง ลึกซึ้ง จนสามารถอธิบายจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก และเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายสำหรับคนทั่วไป ให้เป็นที่ยอมรับและเข้าใจได้โดยง่าย และกลวิธีที่ใช้ในการนำเสนอ นั้น ย่อมกระตุ้นจิตสำนึกผู้ฟังให้ เกิดความตระหนักและนำไปสู่การประพฤติจริยธรรมอันดีงามตามหลักพระพุทธศาสนาต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในเพลงของสลา คุณวุฒิ และวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมในเพลงของสลา คุณวุฒิ ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้เห็นจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาหมวดต่างๆ ที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอแก่ผู้ฟัง และทำให้เข้าใจกลวิธีที่ผู้ประพันธ์ได้ใช้ในการนำเสนอจริยธรรมหมวดนั้นๆ โดยศึกษาจากเพลงของสลา คุณวุฒิ ที่ได้รับการเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 – พ.ศ. 2552 โดยคัดเลือกเฉพาะเพลงที่ปรากฏจริยธรรม จำนวน 200 เพลง และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ สามารถจำแนกจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 5 ระดับ คือ จริยธรรมขั้นพื้นฐาน จริยธรรมส่วนบุคคล จริยธรรมส่วนรวม จริยธรรมวิชาชีพ และจริยธรรมขั้นสูง ดังต่อไปนี้

จริยธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ไตรสิกขา อันเป็นหลักปฏิบัติที่ชาวพุทธปฏิบัติโดยทั่วไป คือ ทาน ศีล ภาวนา เป็นหลักความประพฤติปฏิบัติสำคัญที่ครอบคลุมหลักการของพระพุทธศาสนาทั้งหมดถือว่าเพลงของสลา คุณวุฒิ แสดงจริยธรรมขั้นพื้นฐานอันเป็นจริยธรรมสำหรับชาวบ้านโดยเน้นไปที่ทานและศีล

จริยธรรมส่วนบุคคล คือหลักปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองของบุคคลเพื่อความสุขของตนและผู้อื่น เพลงของสลา คุณวุฒิมีหลักจริยธรรมส่วนบุคคลได้แก่ อัปมาทะ (ความไม่ประมาท) ศรัทธา (ความเชื่อ) สัจจะ (ความจริง) จาคะ (การเสียสละ) สติสัมปชัญญะ (ความระลึกได้และความรู้ตัว) หิริโอตตปปะ (ความละอายและความเกรงกลัวบาป) ขันติโสรัจจะ (ความอดทนและความสงบเสถียร) กตัญญูกตเวทิตะ (ความรู้บุญคุณที่ท่านทำแล้วและทำตอบแทน) ปัพพัชชา (การบวช) อิทธิบาท 4 (คุณเครื่องให้บรรลุความสำเร็จ) พรหมวิหาร 4 (เครื่องเป็นอยู่อย่างประเสริฐ) ทิฏฐธัมมิกัตถะประโยชน์ (ประโยชน์ในภพนี้) คารวะ 6 (การทำความเคารพใน 6 สถาน) อบายมุข 6 (ทางแห่งความเสื่อม 6 ประการ) ทิศ 6 (หลักปฏิบัติต่อบุคคลผู้แวดล้อมตน 6 ประการ) โลกธรรม 8 (หลักปฏิบัติต่อธรรมที่ครอบงำโลก 8 ประการ) มงคล 38 (หลักแห่งความโชคดี 38 ประการ) จริยธรรมส่วนบุคคลนี้ แม้จะเป็นหลักประพฤติปฏิบัติเฉพาะปัจเจกชนเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ย่อมอำนวยความสะดวกต่อส่วนรวมด้วย เพราะเมื่อบุคคลแต่ละคนสามารถประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมส่วนบุคคลแล้ว ปัญหาทางจริยธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลย่อมจะหมดไป ทำให้สังคมโดยรวมเกิดความสงบสุข

จริยธรรมส่วนรวม เป็นจริยธรรมสำหรับประพจน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพลงของสลา คุณวุฒิมีจริยธรรมส่วนรวมอยู่ 2 ประการ ได้แก่ สามัคคี (ความพร้อมเพรียงกันแห่งหมู่คณะ) และ ยุติธรรม (ความยุติธรรมในความถูกต้อง) จริยธรรมส่วนรวม คือความสามัคคีเป็นหลักการที่มีคุณลักษณะทำให้เกิดพลัง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในสังคม ทำให้สังคมเกิดความการพัฒนาไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ส่วนความยุติธรรมเป็นหลักความประพฤติที่ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข ปราศจากความวุ่นวายอันเกิดจากความไม่พอใจของความไม่เป็นธรรมในสังคม

จริยธรรมวิชาชีพ เป็นจริยธรรมสำหรับกำกับความประพฤติในการประกอบวิชาชีพ เพลงของสลา คุณวุฒิ พบ 2 อาชีพ ได้แก่ จริยธรรมวิชาชีพครู และจริยธรรมวิชาชีพพยาบาล จริยธรรมวิชาชีพ เป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานข้อปฏิบัติทางจริยธรรมที่ออกโดยองค์กรของบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้นๆ เพื่อเน้นย้ำให้บุคลากรได้ตระหนักและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเพราะเล็งเห็นความสำคัญว่า หากบุคลากรเป็นองค์การประพฤติด้อยหย่อนต้องส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

นอกจากนี้ เพลงของสลา คุณวุฒิ ยังปรากฏหลักปรมาตถธรรม เป็นหลักธรรมชั้นสูง คือ สภาวธรรม พบในเพลงของสลา คุณวุฒิ 2 หมวด คือ ไตรลักษณ์ และอริยสัจ 4 จริยธรรมชั้นสูงนี้แม้จะเป็นหลักการที่ยากต่อการเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง แต่ก็มีปรากฏอยู่โดยตลอด

เนื่องด้วยจริยธรรมแต่ละระดับและประเภทมีความคาบเกี่ยวกัน เมื่อนำมารวมกันและจำแนกแยกย่อยพบว่า จริยธรรมที่สลา คุณวุฒิได้เน้นไว้ในเพลงคือ ความกตัญญูกตเวที ความอดทน ความขยัน ซื่อสัตย์ ข้อ 3 ความสันโดษ อันเป็นหลักจริยธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองเพื่อไปสู่ความสำเร็จ และดำรงไว้ซึ่งจิตสำนึกแห่งสถาบันครอบครัว

ในด้านกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมนั้น สลา คุณวุฒิ ได้ใช้กลวิธีอันหลากหลายเพื่อนำเสนอจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยใช้ทั้งกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรงและโดยอ้อมดังต่อไปนี้

กลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยตรงพบในการตั้งชื่อเพลง โดยมักเป็นชื่อสามารถสื่อสารให้เห็นความประพฤติที่ถูกต้องตามจริยธรรมเลย เช่น การตั้งชื่อเพลงที่ว่า ทำบาปแปลง, ยอมหลักทางหยาดเหงื่อเพื่อแม่, อย่าหลอกยายเจ๊ เป็นต้น

ส่วนการนำเสนอจริยธรรมในเนื้อหา ผู้ประพันธ์สามารถนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมได้ทุกส่วนของเพลง ไม่ว่าจะเป็นในตอนต้นเพลง ในตอนกลาง หรือตอนท้ายตามแต่ความเหมาะสมของเนื้อหาและอารมณ์ของเพลงนั้นๆ อย่างลงตัว

ในเพลงที่แสดงจริยธรรมไว้ตอนต้น ผู้ประพันธ์จะใช้กลวิธีการตั้งประเด็น คือเหตุหรือผลทางจริยธรรมไว้แล้วขยายความ โดยยกตัวอย่างเป็นอุทาหรณ์สอดคล้องกับแนวคิดทางจริยธรรมที่บอกไว้ในตอนกลางและตอนท้าย

ในการแสดงจริยธรรมในเพลงตอนกลาง มักเป็นการสรุปความคิดจากเหตุการณ์ที่ยกเป็นอุทาหรณ์ นำมาสู่หลักจริยธรรมข้อใดข้อหนึ่ง การนำเสนอเช่นนี้จะทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในแนวคิดทางจริยธรรมและได้รับผลสืบเนื่องหรือสิ่งที่คาดหวังอันเกิดจากแนวคิดทางจริยธรรมนั้นในตอนท้าย

การนำเสนอเพลงตอนท้าย ผู้ประพันธ์ได้สรุปให้เห็น หรือแนะนำแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมถึงมหรอบอกทางออกของปัญหาที่ปรากฏในเพลง เป็นการให้คติหรือข้อคิดแก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้กลวิธีนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านผู้ขับร้อง เพื่อบอกบทบาทและหน้าที่อันบุคคลควรประพฤติปฏิบัติตามสถานภาพทางสังคม ดังนี้

การนำเสนอจริยธรรมผ่านนักร้องชายในการนำเสนอจริยธรรมที่เกี่ยวกับความประพฤติของฝ่ายชาย เช่น การบรรพชา อบรม และความอดทนในการทำงานหนักเพื่อสร้างฐานะ เป็นต้น การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านนักร้องหญิง เพื่อให้เห็นจริยธรรมที่เกี่ยวกับความประพฤติเรียบร้อย เป็นกุลสตรี หรือการทำหน้าที่ภรรยาที่ดี เช่น การรักษาศีลข้อ 3 ความอดทนอดกลั้นต่อโลกธรรมทั้งหลาย เป็นต้น การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านนักร้องชายคู่ ส่วนมากนำเสนอจริยธรรมเรื่อง มิตร มีการเตือนสติเพื่อนผู้ประมาทไปแล้ว การช่วยเหลือเพื่อน การร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมกันของเพื่อน เป็นต้น การนำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมผ่านนักร้องคู่ชายหญิง โดยส่วนมากใช้สื่อให้เห็นจริยธรรมเรื่องสัจจะ ความจริงใจในการคบหากัน เป็นต้น

ในส่วนของกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมโดยอ้อมนั้น ผู้ประพันธ์ไม่ได้แสดงลักษณะการมุ่งสอนจริยธรรมในเพลงโดยตรง แต่เมื่อฟังเพลงจบแล้วผู้ฟังจะได้รับแนวคิดทางจริยธรรมจากเนื้อหาและเรื่องราวไปในตัว โดยเห็นคล้ายตามเนื้อหาของเพลงที่นำไปสู่การฉกฉวยคิดในสาระของจริยธรรมในเพลงที่ฟังนั้นได้เป็นอย่างดี โดยพบกลวิธีดังนี้

การตั้งชื่อเพลงที่ดึงดูดความสนใจให้ผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกอยากฟังเพลงนั้นขึ้นมาทันที เช่น ล้างแค้นด้วยน้ำตา, วิตามินกินใจ, กตึกาหัวใจ, เหนื่อยไหมคนดี เป็นต้น

การยกตัวอย่างอุทาหรณ์ เป็นวิธีการนำเสนอจริยธรรมที่ทำให้ผู้ฟังเชื่ออย่างสนิทใจว่าบุคคลที่ประพฤติตามหลักจริยธรรมนั้นมีอยู่จริงในสังคม

สลา คุณวุฒิ ได้ใช้กลวิธีการสร้างเรื่องเล่าตามลักษณะของเรื่องสั้นและนวนิยาย โดยการนำเอาหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นประเด็นเพื่อสร้างโครงเรื่องให้เพลงมีความน่าสนใจ มีการใช้พฤติกรรมตัวละคร ฉาก บทสนทนาในการสื่อให้เห็นถึงจริยธรรม อันเป็นกลวิธีที่ทำให้เพลงมีความสมจริง ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพได้ง่าย นอกจากนี้ยังใช้ลีลาภาษาในการนำเสนอจริยธรรมโดยนำเสนอผ่านน้ำเสียงหลากหลาย มีน้ำเสียงยกย่องเทิดทูน น้ำเสียงตำหนิ น้ำเสียงเมตตากรุณาน้ำเสียงตัดพ้อน้อยใจ น้ำเสียงหนักแน่นจริงจัง นำเสนอผ่านภาพพจน์ มีปรพากษ์ สัญลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน ทั้งยังใช้คำสแลง คำภาษาถิ่น และใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการนำเสนอจริยธรรมอีกด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในเพลงของสลา คุณวุฒิ ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเพลงกับสังคมได้ชัดเจน โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดปัญหาจริยธรรมในสังคมได้เป็นอย่างดี แสดงถึงพันธกิจของนักแต่งเพลงในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคม ได้ทำหน้าที่เรียกร้องให้คนในสังคมใส่ใจตระหนักถึงหลักจริยธรรมที่สังคมควรรักษาหรือส่งเสริมให้มีขึ้นเพื่อความสุขความเจริญ สลา คุณวุฒิ ทำหน้าที่เสมือนครูจริยธรรมในวงการเพลง เพราะเพลงของผู้ประพันธ์ท่านนี้ได้เตือนสติคนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าของจริยธรรมมากยิ่งขึ้น

จริยธรรมในเพลงของสลา คุณวุฒิ ยกระดับคุณค่าของเพลงลูกทุ่งอย่างเห็นได้ชัด เพราะสามารถรจโรงศีลธรรมไว้ใจผู้ฟัง ทั้งสามารถกระตุ้นเตือนผู้ฟังให้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรม และรู้สึกคล้อยตามในแนวทางการประพฤติอันถูกต้องนั้น

เพลงของสลา คุณวุฒิ ได้แสดงให้เห็นว่าจริยธรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคคล ไม่ว่าผู้นั้นจะอยู่ในเพศ วัย หรือสถานะใดก็ตาม ถ้าประพฤติตามหลักจริยธรรมอันถูกต้องแล้ว ก็ถือได้ว่าได้ทำหน้าที่ของมนุษย์ เพราะธรรมชาติของจิตมนุษย์ เหมือนกับน้ำ มักไหลลงสู่ที่ต่ำเสมอ หลักจริยธรรมจะช่วยกำกับจิตใจมนุษย์ เพลงที่เรามักจะมองว่าเป็นสิ่งตอบสนองอารมณ์ปุถุชนนั้น แท้ที่จริงแล้ว ได้มีบทบาทเป็นเครื่องชี้แนะคนในสังคมให้รู้ที่จะเลือกดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องดีงาม ภายใต้เงื่อนไขความขัดแย้งในชีวิต จำเป็นต้องมีแบบอย่างในการตัดสินใจตัดสินใจประพฤติปฏิบัติ

เนื้อแท้ของผลงานเพลง สลา คุณวุฒิสามารถสร้างสุนทรียะภายใต้สำนึกทางจริยธรรม คุณค่าที่สำคัญของเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิคือความสอดประสานแนวคิดทางสุนทรียะ กับแนวคิดทางจริยธรรมอย่างลงตัวและกลมกลืนเป็นเอกภาพ แม้บางครั้งสลา คุณวุฒิ จะไม่ได้ประกาศคำตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมาในผลงานเพลง แต่ก็ได้ซ่อนแง่คิดทางจริยธรรมไว้ในเนื้อหาอย่างแนบเนียน จนเชื่อได้ว่าผู้ฟังสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่า อะไรคือหลักความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม

นอกจากนั้นเพลงของสลา คุณวุฒิ แสดงให้เห็นประสบการณ์ที่เคียดแค้นของผู้แต่งที่ไม่หยุดยั้ง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่มาเสนอแก่ผู้ฟัง สลา คุณวุฒิได้ประพันธ์เพลงจากความเป็นจริงในสังคม และเลือกที่จะส่งสารในเพลงให้ผู้ฟังที่มีความหลากหลาย เช่น ชนชั้นแรงงาน คนหนุ่มสาว สามารถสะท้อนภาพชีวิต ความปรารถนาและปัญหาที่คนแต่ละกลุ่มต้องประสบ เมื่อฟังเพลงของสลา คุณวุฒิจึงเหมือนฟังเพลงที่บอกเล่าเรื่องราวของตนเอง ทำให้ผู้ฟังคิดว่าเป็นเพลงของเขา เพลงของสลา คุณวุฒิ จึงครองใจผู้ฟังได้มาก

การวิเคราะห์ตลาดผู้ฟังได้ถูกต้อง ประสานกับการคัดเลือกนักร้องที่มีบุคลิกเหมาะสมกับเนื้อหาของเพลง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เพลงประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เช่น การให้ไมค์ ภิรมย์พร ร้องเพลงที่มีเนื้อหาหนักแน่น ต่อสู้ชีวิต ทำให้เห็นภาพลักษณ์ชายหนุ่มชนชั้นกรรมาที่บึกบึน ไม่ย่อท้อต่องานหนักเป็นอย่างดี เมื่อผู้ฟังได้รับสาร คือเพลงที่มีความกลมกลืนกันอย่างนี้ ย่อมเกิดอารมณ์ร่วมและคล้อยตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ได้โดยง่าย

ภาษาที่สลา คุณวุฒิ ใช้ในการสื่อสารกับผู้ฟังนั้นสามารถใช้ภาษาได้ถึงแก่นได้ง่าย แต่มีความงดงามเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะภาษาอีสาน สลา คุณวุฒิ พยายามจะอนุรักษ์คำศัพท์โบราณ และนำมาใช้อย่างถูกต้องกาลเทศะ เมื่อฟังแล้วทำให้กระทบถึงรากเหง้าของความรู้สึก โดยเฉพาะคนที่เป็นคนอีสาน หรือผู้ที่สามารถฟังภาษาอีสานได้

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เพลง สลา คุณวุฒิ ได้รับความนิยมด้วยดีตลอดมาคือ ความเป็นเพลงที่มีเหตุผล กล่าวคือ เป็นเพลงที่เล่าเรื่องราวชีวิตจริง ซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยตรง พร้อมทั้งแสดงทรรศนะต่อเรื่องนั้นๆ ได้อย่างเฉียบคม ทำให้ผู้ฟังไม่เกิดความรู้สึกตีบตันทางอารมณ์ ทั้งยังเป็นเพลงที่มีความนุ่มนวล มีลักษณะให้เกียรติคนฟังอย่างชัดเจนนั่นเอง

สลา คุณวุฒิ คือครูเพลงคนสำคัญที่ได้ใส่ใจตระหนักถึงคุณค่าของกัลยาณมิตรธรรม คือความเป็นมิตรที่ดีของผู้ฟัง เป็นผู้มีจิตวิญญาณของครูโดยเต็มเปี่ยม ที่คอยสั่งสอน ประคับประคอง ให้กำลังใจ ชี้นำจริยธรรมอันถูกต้อง แก่ลูกศิษย์คือผู้ฟังเพลงทั้งหลาย แทบจะทุกเพลงที่สลา คุณวุฒิ ประพันธ์เผยแพร่สู่สาธารณะนั้น ล้วนแต่มีความไพเราะและหนักแน่นไปด้วยจริยธรรม และด้วยความสามารถอันโดดเด่นของครูเพลงท่านนี้ ทำให้ผู้ฟังเกิดความยอมรับในผลงานและชื่นชมในแนวทางการสร้างเพลงนั้น จนกลายเป็นต้นแบบของนักแต่งเพลงรุ่นใหม่ทั้งหลาย

นอกเหนือจากจริยธรรมอันดีงามที่ปรากฏเป็นจำนวนมากในเพลงต่างๆ แล้ว สิ่งหนึ่งที่ปรากฏเด่นชัดในเพลงของสลา คุณวุฒิ คือ การศึกษา สังเกตจากการใช้คำศัพท์หรือวลีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น นักเรียนหลังห้อง, ปากกาหัวใจ, ปริญาใจ, ติดร. หัวใจ, นักสู้ ม.3 ลงทะเบียนใจ, ปักป้ายบอกครูแต่หนูกลัวบอกอ้าย, จ.ม. .ป. 6 ฯลฯ การปรากฏของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเหล่านี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่า สลา คุณวุฒิ เป็นคนที่สนับสนุนให้ทุกคนได้มีศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบอันเกิดจากการเรียนรู้ในประสบการณ์ชีวิตจริงก็ตาม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเพลงของสลา คุณวุฒิ เป็นเพลงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้คนมีพัฒนาการในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องศีลธรรมอันดีงาม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรวิเคราะห์จริยธรรมในเพลงลูกทุ่งของนักประพันธ์ท่านอื่นๆ เช่น ลพ บุรีรัตน์ เฉลิมพล มาลาคำ สัญลักษณ์ ดอนศรี และวสุ หัวหาญ เป็นต้น
2. ควรศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมที่เปลี่ยนไปจากจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎา พุ่มเกิด; และคณะ. (2542). การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็ก. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติวุฒิ เฝ้าบ้านผาง. (2551). จินตภาพภาษาถิ่นอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีเพื่อการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- จรรยาบรรณครู. (2552). จรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2552 จาก, http://www.moobankru.com/special_subject3.html.
- จรรยา หอมระรื่น. (2534). วรรณกรรมจากเพลงลูกทุ่งของ พร ภิรมย์. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม.(ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จันทรี สุดโต. (2546). ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ระหว่างปี พ.ศ.2543 – 2544. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจนภพ จบกระบวนวรรณ. (2532). พิพิธภัณฑ์เพลงลูกทุ่งใน กึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทยครั้งที่ 1. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป.
- จรรยา บัวบาน. (2548). ค่านิยมทางวัตถุที่ปรากฏในวรรณกรรมลูกทุ่ง ช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2547. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ดำรงค์เลิศ. (2531). วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง เอกสารการวิจัยลำดับที่30 สถาบันไทยคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- ฉัตร บุญนาค; คณาจารย์สาขาภาษาไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2538). การใช้ภาษาไทย 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ญาณิกา อ้อมฉนทา. (2548). การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากบทเพลงของสลา คุณวุฒิ ที่ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงจันทร์ สุวรรณ. (2546). ชุดที่ 1 ไชว์เบอร์รี่ไม่ไช่ไวใจ. (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จริยศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ดอกอ้อ ทุ่งทอง. (2549). ชุดที่ 2 เบอร์โทเรเจ้าชู้ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- ตึกแตน ชลดา. (2550). ชุดที่ 2 ถนนคนฝัน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- ต่าย อรทัย. (2545). ชุดที่ 1 ดอกหญ้าในป่าปูน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2547). ชุดที่ 1 ขอใจกันหนาว (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2548). ชุดที่ 3 คนไกลเมื่อไกล (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2549). ชุดที่ 4 ส่งไกลมาใกล้ขีด (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2550). ชุดที่ 5 มาจากดิน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2551). ชุดที่ 1 คนในความคิดฮอด (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (มกราคม .2533). ลูกทุ่งกับเพลงไทย. ศิลปวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2548). การเขียนสารคดีภาคปฏิบัติ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- บุปผา ละเอียด. (2547). ศึกษาคอลัมน์ “คุยกับประภาส” ของ ประภาส ชลศรานนท์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2525). วรรณกรรมวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุปผา บุญทิพย์. (2532). การเขียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุปผา ศรีเมฆทองคำ. (2534). บทบาทของเพลงลูกทุ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต: วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งในช่วง ปี พ.ศ. 2532-2533. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บุษกร ครุทวงศ์. (2537). วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา: การศึกษาเชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม บุญน้อม. (2538). ผลงานเพลงพร ภิรมย์ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- พนัส หันนาคินทร์. (2523). *การสอนค่านิยมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: พิมพ์.
- พรสุข บุญสุภา; และธณีนัย เพชรคุปต์. (2518). *นวนิยายอังกฤษและนวนิยายอเมริกัน*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- พรหมคุณาภรณ์, พระ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549) *พุทธวิธีในการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*.
พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*.
พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประหยัด ปญฺญาวโร (สุนนท์). *จริยธรรมที่ปรากฏในลัทธิล่อน*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสมชัย ศรีนอก (สิริวทมน). (2537). *หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งไทย*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (1-30 กันยายน, 2531). (เพลงลูกทุ่งในสายตาของนักเพลงไทย)
ถนนดนตรี.2 (1): 66-69
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินัก; และอ้อมเดือน สดมณี. (2529). *ค่านิยมของชาวชนบทไทยค่านิยมทางวัตถุกับค่านิยมทางระเบียบประเพณี*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญพิมล ทุมประเสน. (2550). *พุทธธรรมในนวนิยายของ สุทัสสา อ่อนค้อม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพิ่มพร ธนสีลังกูร. (2544). *วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- มาลินี ไชยชำนาญ. (2535). *วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของชลธี ธารทอง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- ไมค์ ภิรมย์พร. (2538). *ชุดที่ 2 น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน (ซีดี)*. กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.
- (2539). *ชุดที่ 3 สัญญารักคนรถ (ซีดี)*. บริษัท กรุงเทพฯ: แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.

- (2540). ชุดที่ 4 หัวใจลอยตัว (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.
- (2541). ชุดที่ 5 ยาใจคนจน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.
- (2542). ชุดที่ 6 ขายแรงแต่งงาน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.
- (2542). ชุดที่ 7 ทางเบี่ยงอย่าเสี่ยงเดิน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.
- (2543). ชุดที่ 8 เหนื่อยไหมคนดี (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.
- (2544). ชุดที่ 9 นักสู้.3 (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด.
- (2545). ชุดที่ 10 ด้วยแรงแห่งรัก (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2546). ชุดที่ 11 โรงเรียนล้างจาน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2547). ชุดที่ 12 ผัวขาวบ่น่าช้าย (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2548). ชุดที่ 13 กำลังใจในแววดา (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2549). ชุดที่ 14 มีหัวใจไว้รักเธอ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2550). ชุดที่ 15 ยังรักกันอยู่หรือเปล่า (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2552). ชุดที่ 16 เพราะโลกนี้มีเธอ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2548). ชุดพิเศษ ด้วยรักแต่ครูสลา ชุดที่ 1 (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2548). ชุดพิเศษ ด้วยรักแต่ครูสลา ชุดที่ 2 (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- ใหม่ไทย ใจตะวัน. (2550) ชุดที่ 1 บ่าวพันธุ์พื้นเมือง (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2551) ชุดที่ 2 นักสู้หัวใจแข็ง (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).

- (2552) ชุดที่ 3 เวลคัม ทู ทำนา (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- รตชา. (2552). เขียนนิยาย : ศาสตร์และศิลป์สู่เส้นทางนักประพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อ่านเอาเรื่อง.
- รุ่งฤดี ดวงดาว. (2540). ลีลางานเขียนของสมศรี สุกุมลนันทน์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- รำพึง ศิลาลง. (2530). การศึกษาวรรณคดีประเภทร้อยกรองช่วงก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตกในเชิงจริยธรรม. ปรินูญานิพนธ์ (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักขณา สุขสุวรรณ. (2531). วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ลูกแพร ไหมไทย อุไรพร. (2551). M.P.3 ลูกแพร ไหมไทย อุไรพร. (ซีดี เอ็ม พี 3). กรุงเทพฯ: บริษัท ท็อปไลน์มิวสิค.
- วริศรา หุ่นประการ. (2545). การวิเคราะห์สารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทย์ วิศยเวทย์; เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2530). หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส. 402. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิภา ปานประชา. (2549). การศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ไทยคดีศึกษา (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- วีรวรรณ คลังกรณ์. (2541). บทเพลงลูกทุ่งของ ชาย เมืองสิงห์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศร สินชัย. (2545). ชุดที่ 2 ของหมั่นเป็นของขวัญ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2547). ชุดที่ 3 ผู้บ่าวเหี้ยมบาบ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2548). ชุดที่ 4 ไอ้หนุ่มชุมชน (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2549). ชุดที่ 5 หัวหน้าผู้บ่าวแนว (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).
- (2551). ชุดที่ 6 เทพีอีแต็ก (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).

- ศราวุธ คอแก้ว. (2550). *ชีวิตและผลงานของนายสลา คุณวุฒิ: ครูเพลงลูกทุ่งไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา). อุบลราชธานี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- เศรษฐกิจพอเพียง. (2552). *เศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2552 จาก, <http://th.wikipedia.org/wiki/>.
- สมยศ สิงห์คำ. (2534). *กึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทยภาค 2*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข; และสุวรรณ บัวทวน. (2528). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนชาติพันธุ์สองแห่งของจังหวัดกาฬสินธุ์; การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี*. ขอนแก่น; ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สลา คุณวุฒิ. (2541). *ชุดครูสลาตามหากุดจี (ซีดี)*. กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมีเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด.
- (2553, 14 พฤษภาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหาเจียง ช่วยสุมาน ที่ห้องบันทึกเสียง ซำบายใจเร็คคอร์ด.
- สาวสุวรรณ. (2540). *ชุดที่ 1 หลอยๆ บาย*. (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท แกรมมีเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด.
- สุกรี เจริญสุข. (2532). *จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สิรินธร กิรติบุตร, ร.ต. (2528). *เพลงปลุกใจไทย (2475-2525): วิเคราะห์การเมือง*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช บัวศรี. (2522). *จริยธรรมในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2539). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- สิทธิา พินิจภูวดล. (2516). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (2544). *พุทธธรรมในกวีนิพนธ์สมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัศรา บุญทิพย์. (2535). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อเนก นาวิกมูล. (2521). *เพลงนอกศตวรรษ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: การเวก.
- อลิสา เลี้ยงรื่นรมย์. (2549). *ลีลาภาษาในเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อิวราดี ไตลังคะ. (2546). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกพล มนต์ตระการ. (2545) ชุดที่1 หยาดเหงื่อเพื่อแม่ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม
แกรมมี่ จำกัด (มหาชน).

----- (2546) ชุดที่2 น้เง้าเขาจิบ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด
(มหาชน).

----- (2549) ชุดที่ 3 นายร้อยหน้าลิปส์ (ซีดี). กรุงเทพฯ: บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่
จำกัด (มหาชน).

ภาคผนวก

เนื้อเพลงที่ประพันธ์โดยสลา คุณวุฒิ จำนวน 200 เพลง

กตिकाหัวใจ

(สร้อย) ผัวเขาไม่เอาดอกคะ แฟนเขาก็ไม่เอาแล้วเต๊อคะ
 ตั้งไว้เป็นกตিকা ใครอยากเกี่ยวพาต้องรักษาให้ดี เต๊อคะเต๊อ
 เกิดมาชาติเดียวแค่นี้ หากคิดจะมีคู่เรียงเคียงกาย
 ก็ขอคนดีนะจ๊ะ ไม่มีพันธะผูกพันหัวใจ
 รักน้องต้องเป็นที่หนึ่ง เป็นรองไม่ซึ่งบอกให้ไปไกลไกล
 ผัวเขาไม่เอาดอกคะ แฟนเขาก็ไม่เอาแล้วเต๊อคะ
 ตั้งไว้เป็นกตিকা ใครอยากเกี่ยวพาต้องรักษาให้ดี เต๊อคะเต๊อ
 รูปหล่อแต่รอเมียเปลอ อย่ามาเสนอให้เปลืองน้ำลาย
 อย่าคิดว่ามีเงินหนาจะมาซื้อหาดีราคาได้
 คนนี้เมียมาเที่ยวเตร่ ถึงมีเสน่ห์ก็ขอเซย์กูดบาย
 ผัวเขาไม่เอาดอกคะ แฟนเขาก็ไม่เอาแล้วเต๊อคะ
 ตั้งไว้เป็นกตিকা ใครอยากเกี่ยวพาต้องรักษาให้ดี เต๊อคะเต๊อ
 ไม่ใช่หยิ่งหรือกนะคะ เพราะเคยเจอมาแล้วคะ คบกับคนมีพันธะ
 ปัญหามากมายเชียวหละ ถึงหลอกก็ไม่เอานะจ๊ะ ร่ำรวยก็ไม่สนหรือคะ
 หนูขอวางกตিকা เอาไว้กันทำคนเจ้าชู้กวนใจ
 หนูขอวางกตিকা เอาไว้กันทำผู้ชายหลายใจ
 ผัวเขาไม่เอาดอกคะ แฟนเขาก็ไม่เอาแล้วเต๊อคะ
 ตั้งไว้เป็นกตিকা ใครอยากเกี่ยวพาต้องรักษาให้ดี เต๊อคะเต๊อ
 ประกาศใครอยากพันพัว ได้โปรดทำตัวให้โสดเอาไว้
 แม้แต่ใจตัวก็เหอะ คอยห้ามเสมออย่าไปเชื่อใคร
 รอคบคนมีสัจจะ ไม่มีปัญหาผิดกตিকাหัวใจ
 (ลำ) ศักดิ์ศรีความเป็นหญิงนั้น คือพรหมจรรย์ที่มีค่าสูงส่ง อย่าไปหลงคำคนเจ้าชู้
 เทียวยูให้ห้วนไหว แย่งของใครทำลายคนอื่น มันก็ฝืนศีลธรรมล้ำค่า ผิดกตিকাสังคมแล้ว
 ผิดกตিকাหัวใจน้อง

กรุณาอย่าเผลอใจ

เขามาชักอ้าย บอกจากใจว่าบ่เป็นหยั่ง	ที่ใจระวังก็คือย่านอ้ายชักเขา
สังคมยุคใหม่ห้องใจมีหลายทางเข้า	ย่านอ้ายบ่มีแค่เรา เมื่อเจอสาวเดินผ่านตา
น้องยอมรับว่า หมดปัญญาที่จะทานไหว	ถ้ามีสาวใดตั้งใจตั้งอ้ายคบหา
เพราะสองเราห่าง บางครั้งบ่ได้พบหน้า	นอกใจได้ทุกเวลาหากเจตนาลงกัน
ในที่ทำงาน ยิ้มหวานก็ร้อยยิ้มให้	เบอร์สาวก็สายทักทายมือถือต่อวัน มันคงเด้ออ้าย
อย่าได้เผลอใจเกี่ยวพัน	ล้อมรั้วหัวใจให้มัน ป้องกันสัญญาใจเรา
เขามองดูอ้ายบอกจากใจว่าบ่ถือสา	ขอเพียงสายตา อ้ายอย่าไปมองดูเขา
ทุกช่องทางใจ จ้างยามรักแท้ยืนเฝ้า	ปกป้องรักษามสองเราอย่าให้เขาข้ามพรหมแดนใจ

กระท่อมทำใจ

กระท่อมมุงฟางกลางทุ่งนาชี้กระต่าย	คือหม่อมงักใจชาย คนชักพายจากใจสาว
หลบมานอนลี้ตั้งแต่วันที่อ้ายฮู้ข่าว	ว่าสิมีผู้บ่าวมาขอเจ้าไปแต่งงาน
อยากอายคนมองแพ้คำตองจนหน้าจ้อย	ชักถูกเขาแย่งไปจ้อยคนเงินน้อยได้แค่มอง
อยู่บ้านบ่ได้ย่านคนเว้าใส่มือกินตอง	หลบเลียแผลใจเจ้าของในกระท่อมเดียวดาย
* น้ำตาอ้ายย้อยคึดฮอดฮอยความหลัง	ชักอ้ายเฝ้าถึกเขาพังสิ้นหนทางแก้ไข
เอาไม้แป้นปักเขียนด้วยก้อนซีถ่านไฟ	ว่ากระท่อมทำใจติดเป็นป้ายให้คนอ่าน
** เข้าบ้านบ่ได้นอนเลี้ยงไก่อยู่ทุ่งนา	มีวันน้องวิวาห์ฝากไข่มุกมาเข้าพาชวัญ
จากวันนี้อ้ายสือเฮ็ดใจให้เป็นทาน	เอาเสียงนกกาปลอบขวัญอยู่ในกระท่อมทำใจ

(ซ้ำ*,**)

กระเป๋าสานแฟนทิ้ง

คนรักจากลาตอนชะตาของฟ้าตกต่ำ	กลับบ้านตอนค่ำ เห็นเพียงห้องเปล่าใจหาย
กระดาษแผ่นน้อยเขียนคำว่าลาฝากไว้	อ่านแล้วทรุดลงร้องไห้ โช.. เป็นไปได้หรือนี่
เหตุผลคนดีเพราะบัญชีเงินพี่ติดหล่ม	ความรักจึงลุ่ม ยามจมพี่เสื่อมราศี
หวังเธอเป็นยารักษายามดวงไม่ดี	แต่แล้วน้ำใจแฟนพี่ก็มีให้เพียงครึ่งทาง
พี่ไม่ดังเหมือนดังน้องตั้งตารอ	อนาคตเริ่มหักงอถึงรอกงไม่มีหวัง
เจ้าคงอายุเพื่อนที่แฟนเขารวยเด่นดัง	แต่พี่มันแคว้งมันคว้างเหมือนเรือที่รอวันล่ม
* รักขมเมื่อคราวกระเป๋าสานแฟนถูกแฟนตีจาก	มองห้องยามยากไม่มีแม่เสกเส้นผม
เหลือเพียงกลิ่นหอมติดหมอนให้พี่กอดดม	แต่ตัวน้องไปลอยลมยามพี่จมน้ำคนดูใจ (ซ้ำ *)

กลับบ้านได้

กลับบ้านได้ ย้อนอายหาเงินปันทัน
สงกรานต์ปีนี้ บได้กลับพร้อมผ้าป่า
หลายเดือนผ่านพ้น ดันดันมาหางานทำ
อายความรู้น้อย เงินเดือนน้อยจำต้องอดทน
ยืมเงินเจ้านาย ชื้อของฝากส่งมาเบ๊งเบ๊ง
ชื้อปิ่นนิตน้ำ ฝากหลานย่านเพิ่นฮ้องให้

* กลับบ้านได้ ย้อนอายหาเงินปันทัน
เงินที่เก็บไว้ อายกะขอใส่ซองผ้าป่า
(ซ้ำ *)

ฮอดมือนัดกัน สองเฮาคงบ่พ้อหน้า
โทรศัพท์ทางไกลมาหา ผิดคำสัญญาเพราะจน
บอกใจทุกยาม คนรอพึ่งเราหลายคน
วานน้องบอกทุกๆ คนอายขอโทษที่มาบได้
เสียหมากกะแลง โตงามมาต้อนแม่ใหญ่
ฝากความในใจ ปลอบน้องประคองสัญญา
พ่อแม่อายนั้น วอนน้องช่วยดูแลถ้า
อย่าเคียดให้อายเด้อหล่า เถิงบ่มากะฮักคือเก่า

กลัวน้องมีสองใจ

กลัวใครเขามองว่าน้องสองใจ
ความรักเราสอง เริ่มหมองเมื่อเธอมีเขา
พี่พอรู้ทันเจ้านั้นลั้งเล

เลือกพี่หรือเขา น้องเจ้าก็คอยเกรงใจ

* อ้อลาเพื่อลบสัญญาหัวใจ
ให้พี่หม่นหมอง ดีกว่าน้องต้องถูกนิทา

** ให้ใครเขามองภาพน้องงดงาม
ทิ้งเธอให้เหงา และเขาเข้ามาพอดี

พี่จำต้องหลีกทางไปจากนิยายเรื่องรักสามเส้า
เปิดศึกชิงนางยืดยาว ไม่มีเค้าว่าเขาจะไป
จะให้รักใคร่ทุ่มเท ก็รวนเรตัดสินใจไม่ได้
เมื่อเธอตัดเขาไม่ได้ พี่จึงตัดใจอ้อลา
หลีกไปให้ไกลเส้นทางสายตา
เป็นหญิงคบชายหลายหน้า ชาวบ้านนิทาไม่ดี
ถ้ามันมีคนมาถาม ให้ประณามว่าเป็นเพราะพี่
สรุปว่าใจรักพี่ ชาตินี้ยินดี หลีกทาง (ซ้ำ*,**)

กอดลาว่าที่

ให้น้องกอดแขนเพื่อเห็นแก่อักเดิมสองเรา
ขอยู่ใกล้ซิด ก่อนน้องหมดสิทธิถาวร
เราสร้างฝันก็ปี หวังเต็มที่แต่มีคนพัง
เมื่อชนะบ่ได้ก็ขอเป็นผู้พ่ายที่ดี
ฝากดงสายตา ผู้คนจนมาอยู่ใกล้
ขอกอดแสงแสง เพื่อให้มีแรงบอกลา
ให้น้องขอกอดแขน ถ้ายังแค้นอักเดิมสองเรา
ผูกแทนฝ่ายขาว ด้วยฝ่ายแขนที่โอบรอบกาย

ว่าที่แฟนเขาแต่อายฮักกับน้องมาก่อน
สัญญาหัวใจเก่าก่อนล้างให้ปลอดด้วยรอยกอดนี้
แก้อ้อความหวังถูกเขาชิงไปนั่งแทนที่
ขอนัดพบหน้าว่าที่ก่อนถึงงานพิธีวิวาห์
ขอโทษเด้ออายที่น้ำตาน้องรินเปื้อนบ่า
กอดให้สมฮักที่รอมมาก่อนวันหน้าสิกอดบ่ได้
ก่อนเป็นแฟนเขา ล้างฮักเฮาให้สิ้นจากใจ
อวยพรถอนสัญญาใจส่งท้ายว่าที่เจ้าบ่าว (ซ้ำ*)

กำลังใจขวัญถุง

ผ้าห่มกันเหงาในกระเป๋ารองใจ
ก่อนออกไปเจอปัญหาตรายวันนั่ง
เป็นข้อเสนอจากใจที่เฝ้ารอ
*ขาดความเชื่อมั่นในวันที่ห่างเธอ
เจียดเวลาจากงาน ดีด มาสะกิดนิดหนึ่ง
เพื่อวันดวงไม่ตีเจ้านายตำหนิเรื่องงาน
ส่งคำกันเหงาใส่กระเป๋ารองใจเธอ
ทุกก้าวเธอจะยังมีฉันคอยพยุง
เป็นข้อเสนอจากใจที่เฝ้ารอ
หากชีวิตนี้ไม่มีโชคดีมาแต่งปรุง

คือความห่วงใยจากคนที่ใจหมายมุ่ง
ขอกำลังใจขวัญถุงจากเธอ
ให้มีแรงพอสู้กับความท้อที่อาจเจอ
ไม่ว่างมาเจอ ก็หาวิธีบอกกัน
ให้รู้ว่าเธอคิดถึงก็คงสุขคุ่มทั้งวัน
ใจผ่องก็คงพินัน ถ้ามีเสียงใจบารุง
มันคงเสมอ ต่อฝันที่เราหมายมุ่ง
เป็นกำลังใจขวัญถุงให้เธอ
ให้มีแรงพอ สู้กับความท้อที่อาจเจอ (ซ้ำ *)
ขอเพียงแรงใจขวัญถุง จากเธอก็พอ

กำลังใจในแววตา

ดึงคำว่าสู้ที่ซ่อนอยู่ในแววตาน้อง
ผู้ชายมือเปล่าบั้งอาจดึงเจ้ามารวมทางจน
เส้นทางทุกก้าวมีเรื่องเศร้าปวดใจสะท้อน
เสียความเชื่อมั่นจะทางตันใจสั่นทุกคราว
คอยเสริมไฟให้ไฟที่มืดทางสายตา
มองตาทุกครั้งก็เห็นคำว่าสู้ต่อไป
เก็บคำว่าสู้ที่ซ่อนอยู่ในแววตาน้อง
ต้นทุนวันใหม่คือแรงใจจากหวานแววตา
อย่าเปลี่ยนแวว (ซ้ำ *)

มาเก็บเป็นทุนสำรองประคองหัวใจยามหม่น
หันไปสบตาทุกหนเมื่อใจโดนปัญหารุมเร้า
ความจรรโลงใจทุกวันทางฝันหม่นวันที่เก่า
สิ่งเดียวที่ช่วยบรรเทาคือเจ้าผู้ยืนข้างกาย
ก็ครั้งผิดหวังกลับมาแววตาน้องยังยิ้มให้
ทำหน้าที่แฟนไม่หน่ายจุดใจให้ลืมความล้า
มาช่วยลบเงาความหมองประคองสองเราฟันฝ่า
เย็นนี้เมื่อไฟกลับมาขอชวนสายตาน้อง

เก็บความหลายใจไปใช้ที่อื่น

เรียนจบแค่ ม.ปลาย อ่านใจผู้ชายบ่ออก
ครูบ่ได้สอน หลักสูตรวิชาหลายใจ
ก็อย่างที่อายเห็น น้องเป็นแค่สาวบ้านบ้าน
อายอย่าให้ความหวัง ถ้ายังฮักจริงบ่เป็น
*เก็บเอาความหลายใจความหลายใจไปใช้ที่อื่น
ก่อนโทรมาเบอร์นี้ช่วยนับดูคนในใจ
เรียนจบแค่ชั้น ม. อ่านจอ แววตาบ่ได้
บอกย้ำใจอีกครั้ง ก่อนอาย หาทางไปต่อ
อย่าตัวให้อักแต่อย่ายังจริงใจบ่พอ

เป็นผู้สาวบ้านนอก บ่เคย คิดหลอกผู้ใด
สูงงานพอได้ แต่ผู้คนหลายใจบ่เป็น
ถือใจซื่อทุกด้าน อยู่กับงานฮักบ่เคยเห็น
ถึงบ่สวยบ่เด่น ก็บ่อยากเป็นอีกคนของใคร
เก็บเอาความฮักคืนถ้ามีคนอื่นร่วมใช้
อย่าตัวให้อักแต่อย่ายังจริงใจบ่พอ
เมื่ออายแะมาใกล้ ความจริงใจคือสิ่งที่ขอ
ใจซื่อที่น้องวางรอบเหมาะกับคนแฟนหลาย(ซ้ำ*)

เกิดมาทั้งที่

*เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ความสำเร็จยังทำทลายอย่าหายใจทิ้งฟรี
เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ยามจนอย่าถอดใจสู้ไปต้องได้ดี (ซ้ำ *)

ผ่านมานานเท่าไรที่ล้มหายใจถูกใช้ไม่คุ้มค่า
หนึ่งวันเท่ากันคือเวลาขึ้นอยู่กับว่าจะใช้คุ้มแค่ไหน
โชคดียู่ข้างคนสู้จนคนนอนจะโชคดียังไง
ยิ้มปากกาฟ้าเขียนที่ใจต้องดีให้ได้ถ้าล้มหายใจยังมี

เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ความสำเร็จยังทำทลายอย่าหายใจทิ้งฟรี
เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ยามจนอย่าถอดใจสู้ไปต้องได้ดี

ต้องทำดีใช้หนี้เทวดาให้ชีวิตเรามาอยู่โลกโสกาใบนี้
หัวใจไม่ได้มีไว้ท้อหากเปิดตากว้างพอคนโดนกว่าเรายังมี
ชีวิตเราตัวเราเข้าใจดีหากลงมือวันนี้ก็ยังเอาดีได้ทัน

เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ความสำเร็จยังทำทลาย อย่าหายใจทิ้งฟรี
เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ยามจนอย่าถอดใจสู้ไปต้องได้ดี

ผ่านโลกมาพอควรหากทบทวนเรานั้นย่อมรู้ได้ชีวิตพังยังพอจะซ่อมไหว
เก็บซากความพ่ายมาก่อนไฟเติมฝัน ปัญหาถ้าเราหนีไม่ออกก็ต้องยื่นมือไปสู้กับมัน
อย่ามัวจมอยู่กับความเจ็บนานทุกอย่างซ่อมทันหากหัวใจเราดี
ต้องทำดีใช้หนี้เทวดาให้ชีวิตเรามาอยู่โลกโสกาใบนี้
หัวใจไม่ได้มีไว้ท้อหากเปิดตากว้างพอคนโดนกว่าเรายังมี
ชีวิตเราตัวเราเข้าใจดี หากลงมือวันนี้ก็ยังเอาดีได้ทัน

*เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ความสำเร็จยังทำทลายอย่าหายใจทิ้งฟรี
เกิดมาทั้งที่ต้องเอาดีให้ได้ ยามจนอย่าถอดใจสู้ไปต้องได้ดี (ซ้ำ*)

ขอคนรู้ใจ

กลับบ้านเย็นน้ออยากมีคนขับเหงื่อให้ ถามว่าเหนื่อยไหมเตรียมน้ำเย็นๆ คอยท่า
เอียงแก้มให้หอมย้อมใจให้ลืมปัญหา เปลี่ยนห้องที่เคยไร้ค่าให้น่าอยู่และดูสดใส
เหนื่อยกายใจท้ออยากมีมือรถตรงหน้า สุขตอนหลับตาตื่นมามีคนเคียงใกล้
อยากฟังคำหวานเติมความเบิกบานให้ใจ แค่นี้ก็คงทำให้หัวใจพื้นจากความล้า
นี่กลับบ้านมามองเห็นแต่หน้าที่วี เปิดฟังดนตรีก็มีแต่โฆษณา
อาศัยความเพียกล่อมนอนหลายปีผ่านมา วันนี้รู้ตัวเองว่าอยากมีผู้มาร่วมใจ
*กลับบ้านเย็นนี้คงมีแค่เงาเป็นเพื่อน ชีวิตก็เหมือนไม่มีทิศทางก้าวไป
รบกับคำถามว่าวันนี้เราทำเพื่อใคร กราบพระถ้ามั่นคงได้ขอคนรู้ใจสักคน
(ซ้ำ *)

ขอแค่อ้อม

คนมีตั้งค์เขาตั้งคำถามในใจว่า	ตื่นขึ้นมาวันนี้จะกินอะไรดี
แต่คนจน คนจนอย่างเรา	คำถามที่มีวันนี้จะเอาอะไรกินหน้อ
แตกต่างกันเราไม่อาจฝันไปเทียมได้	ความสุขสบายเราคงไม่อาจถวิล
วันต่อวัน มีงานถึงได้มีกิน	ไม่อาจโอบยบิน เลือกกอยู่เลือกกินตามใจ
*ขอเพียงแค่อ้อมเท่านั้น	ขอให้ม้งาน มีเงิน มีกินกันตาย
รสชาติชีวิตไม่หวานคงไม่เป็นไร	แค่เพียงมีกินยาใส่ต่อลมหายใจก็พอ
ทนทำใจยอมรับเงื่อนไขด้วยใจแน	ใจอย่าแพ้ อ่อนแอไม่ได้เลยหนอ
ปลอบใจตนให้ทนไม่ให้ท้อ	ขอเพียงมีกินก็พอ ไขว่ขอกินอ้อมกินไป (ซ้ำ *)

ขอเจ็บครึ่งใจ

ความหล่อบั๋งตาน้องเลยศึกษาประวัติไม่จบ	คิดว่าใช่เปิดใจคบ จึงได้ค้นพบด้านลบซ่อนไว้
ประวัติพี่บัว มีเรื่องราวของความหลายใจ	อ่านเจอในบทท้ายท้าย หลังจากคบไปนานนาน
ปรากฏอาการ ที่ไม่คาดฝันให้เจอไม่หยุด	รักที่ให้ใกล้ซำรุด ถ้าหากย้อยุดจุดไว้ไม่ทัน
เบื้องหลังความหล่อมี่คำว่าลวงซ่อนไว้หลอกกัน	สายตาเคยซื้อคู่่นั้น มีแววหลายใจให้เห็น
*ก่อนน้องจะเป็น คนโดนหลอกให้กรอกลงแพ้ม	
ที่พี่บัวใช้สะสมแต้ม ด้วยการเป็นแชมป์คนลวงดีเด่น	
น้องอยากจะขอ ลาออกจากที่เคยเป็น	
กลัวเจ็บเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ เกินเกณฑ์ที่จะทนไหว	
**ความหล่อบั๋งใจ น้องเคยอ่อนไหวยอมให้ตามติด	
เมื่อทำท่าจะเป็นพิษ ก็ไม่ยากคิดยึดเยื้อต่อไป	
ขอเจ็บครึ่งเดียว จากการข้องเกี่ยวครึ่งใจ	
ศึกษาประวัติกันใหม่ มั่นใจค่อยฟื้นสัญญา (ซ้ำ*,**)	

ขอทำเพื่ออ้าย

คนฮักนอกใจถามว่าใครบ่เสียใจบ้าง
แต่ที่ยังนั่งเพราะมีสิ่งหนึ่งอยู่เหนือความแค้น
รับใครอีกคนเก็บไว้บนห้องลับใจอ้าย
ทำให้รู้ว่าหน้าที่ของแฟนอีกข้อคือทน
ขอทำเพื่ออ้ายบอกใจฝักข้าให้ชิน
บ่อยากให้เห็นก็สับเห็นที่อ้ายเป็นไป
ใครเขาประณามหมิ่นและหยามว่าโง่ก็ช่าง
ท่องความดีอ้ายห่อฮักเคยให้ห่มใจทุกยาม
ใครเขาประณามหมิ่นและหยามว่าโง่ก็ช่าง
ถึงฮักโดนแบ่งอ้อมกอดโดนหารใจโดนคุกคาม

เจ็บอีหยังสิเท่าทนฟังคนนินทาแฟน
คือฮักที่ยังฝังแน่นต่ออ้ายบอกใจให้ทน
ถึงจับบ่ได้ก็รู้สึกได้กลิ่นใจกังวล
น้ำตาแทบมีเลือดปนเจ็บต้องทนกลืนความเสียใจ
สับได้ยินถึงผู้คนนินทาแค้นไหน
จะใช้คำว่าฮักอ้ายอธิบายกับทุกคำถาม
เจ็บก็ครั้งสียงรักษาฮักเอาไว้ห้าม
รับมาร้อยเจ็บพันซ้ำถือว่าได้ทำซ้ำแทนคุณใจ
เจ็บก็ครั้งสียงรักษาฮักเอาไว้ห้าม
ถ้าอ้ายสุขที่ได้ทำสียิ้มงามๆ รับความซ้ำใจ

ขอโทษแม่ลูกแพร์รัก

(เกริ่น) กราบลงแทบตักลูกออกหักแล้วเต๋ออีแม่ เสียใจหลายแท้ที่ทำให้แม่อายคน
พ่อแม่ผู้สาวดีว่าซุ่มเฮาอยากจน
ไต่บ้านเขาสาจันจัน
ลูกสุดเสียใจที่ทำให้แม่เสียหน้า
เพราะฐานะจนจึงเป็นคนอกหัก
คำต้องเป็นแสนสร้อยแหวนต่างหาก
บ่มีปัญญหาเงินคำต้อง
ว่าซุ่มเฮานั้นมันทุกข์ยากแท้
เห็นแม่นั่งเศร้ายามใครเขาโจษจัน
แม่ต้องเผชิญกับคำพูดซ้ำซาก
เถียงเขาบ่ออกแม่ต้องก้มหน้าเดิน
กราบขออภัยหลายหลายเต๋อแม่
ลูกขออภัยหลายหลายเต๋อแม่
วันนี้ลูกแพร์จะขอลาแม่ไป
ขับหยาดน้ำตาที่ชายผ้าซิ่นแม่
จากบ้านคราวนี้ได้ดีถึงจะมา

คนรวยมาขอลูกโดนเขี้ยวใจร่วงหล่น
แม่อายคนลูกน้ออายใจ
ชาวบ้านนินทาวนที่ลูกเสียรัก
บ่าวต่างบ้านเงินหนักแย่งคนฮักไปครอง
คนพูดถากถางว่าลูกตกกระป๋อง
แล้วยังถูกมองถึงโคตรเหง้าเผ่าพันธุ์
เต๋อตร้อนคุณแม่ต้องพลอยถูกคนหยัน
มันทรมาณหัวใจลูกเหลือเกิน
ลูกชวยอกหักย่อนโตบ่สมเพ็น
เจ็บปวดเหลือเกินหัวอกลูกผู้ชาย
โอ้...โอ้...โอ้...โอ้...โหะ...โอ้...โอ้...โอ้...
เป็นเพราะลูกแพร์แท้ที่ทำให้แม่ต้องอาย
เข้ากรุงล้าใจก่อนมือแฟนวิวาห์
ความรักลูกแพร์แต่ใจบ่แพ้ดอกหนา
ลูกขอสัญญาจะกู้หน้าให้แม่เอง...

(ลำ) แตรรถเร่งให้ลงเหือนลาแม่ วันวิวาห์ลูกแพร์ความฮักแท้ได้แต่คอย
แลกแบงค์ร้อยใส่ซองส่งงานสาว หัวกระเป่าลงเหือน เช็ดน้ำตา...ขอลาบ้าน...เออ...เออ

ขอรักน้องสาวเพื่อน

- (1) หมูเออยหมูเออยากให้หมูช้อยเฮาได้บ่
 (2) เว้าออกมาเลยหมอมียังน้อเฮาอินดีสิช้อย
 (1) บ่มีอียังหลายดอกเพียงแต่โตออกปากมาว่าช้อย
 (2) มาช่างเว้าคือเด็กน้อยมีหยังให้ช้อยก็บอกมาแน่ดี
 (1) หมูเออยหมูเอเรื่องมีอยู่หน่อยเดียวคือว่า
 (2) เอาที่ฟ้าวบอกมาเฮาสีได้หาทางช่วยเสียที
 (1) ก็คือเฮามักน้องสาวเพื่อนจีบหลายเดือนแต่ก็มิดจีลี
 (2) มาหลอยคือปลาเข้าหลิเรื่องแบบนี้ก็ตัวใครตัวมัน
 (1) (ลำ) เพื่อนเอ้อย่าว่ามาแนวนั้นเพื่อนเอ้อย่าว่ามาแนวนั้นมีความสำคัญกับเฮาหลายเด้หมูเอ
 เข้าเกิดมาบ่เคยเจ้าชู้โตกะฮู้แกใจคั่นฮักไผจริงแท้ ใจบ่เคยแวแปบีนทางใหม่
 (2) กะจั่งว่าเฮาบังคับเขาบ่ได้จนใจแล้วละหมูเอ
 (1) * (ร้อง) อย่าทำเฉยเมยอยากได้น้องเขยเป็นคนรูปหล่อ
 (2) บ่อยากได้ดอกหมอ น้องเขยรูปหล่อมันสิมาหง่าเฮา
 (1) ฮ่วยบักหานี้แหลมมากัดกันแท้แค่ขอมักน้องสาว
 (2) ปกิดกันให้จีบได้จีบเอาเรื่องของน้องสาว กะโตเฮาบ่เกี้ยว
 (1) คั่นเสี้ยวสิช้อยเฮาจักน้อย คั่นเสี้ยวสิช้อยเฮาจักน้อยให้ไปหล่อยหล่อยบอกน้องโตแน
 บอกว่าเฮาฮักหลายแท้แท้ แท้แท้ตายแล้วว่าสม
 (2) ป๊ะกรรมหมอนี้เข้าท่า
 (1) ช่วยกรุณาเฮาที่นะเพื่อน
 (2) จะให้ตัวเราช่วยอะไรเล่าเพื่อน
 (1) ช่วยหนีลงเหือนอย่าหวงน้อง(ซ้ำ *) อย่าหวงน้อง

ขอยื่นเคียงข้าง

- (เกริ่น) ละน้องขอยื่นเคียงข้าง ฝากความฮักความหวังไว้ กับอ้ายบ่ไหวหวั่นเป็นหุ่นส่วน
 ความฝัน สู้ช้อยกันไปทุกด้านสุขหรือเศร้าเป็นหมู่ใจเต็มพลังให้อ้ายไผเว้าใส่บ่เคยสน
 รวยหรือจนบ่สำคัญ เฮาฮักกัน....กะพอแล้ว
 ได้รับอ้าย น้องห่อใจส่งไปทุกวัน เต็มแรงสู้งาน ช่วยอ้ายนั้น เดินลุยต่อไป
 วางงานโทรหา นัดสบตาเวลาเหงาใจ เน้นนานเท่าใดจำได้ไหมที่เฮาคบกัน
 ก็ยังยืนยันบ่แปรผันแม้ผ่านวันคืน บ่เคยมีคนอื่น มาแทรกใจได้เลยซักวัน
 อ้ายอย่ากังวลแม้คำคนอาจคอยรุกราน อยู่ใส่ให้ไว้ใจกันปูทางฝันเพื่อวันสองเรา
 (ลำ) สุขหรือเศร้าเฮาสีมียะเคียงข้างกันอยู่สุขหรือเศร้าเฮาสีมียะเคียงข้างกันอยู่
 ก้าวไปสู่จุดหมายข้างหน้า ที่ท่ายทำให้ฝ่าฟัน

อ้ายอยู่ทางนั้น คึดฮอดกันบ้างแนบเนื้อ
 มีหยังให้ซอย บอกโลดเดื่อน้องสีฟ้าไป
 ฝ่าฟันปัญหาตลอดเวลาในทุกเส้นทาง
 ขอยืนเคียงข้างส่งเสปียงกำลังใจมา
 ขอเป็นแป้ง เย็น เย็น หอม หอม ทาย้อมใจหม่น
 ขอเป็นคนทีปรึบทุกซี้ได้ยามอ้ายหม่นหมอง
 เป็นคือแฟนละซุ่มใจยามจ้อง
 หาทางซอยยู้ เบาแรงแอ้ายได้ชูทาง
 ส่งไปสะกิดให้อ้ายมีแรงใจ
 ทุกเส้นทางใจขอเคียงกายอ้ายเดิน
 ถ้าเขามีกันและกันตลอดไป
 กอดได้บาดทำเหงาฮักสองเฮาบให้มีคนแย่ง

เฮ็ดงานเมื่อยบ่ น้องยังรอขอเป็นแรงใจ
 หยิบผ้าเย็นให้ ชับเหงื่ออ้าย จ้องใจแนมตา
 ถนนวนดียงหรือเป็นทางขึ้นเขาเข้าป่า
 ยืนคอยสบตา เป็นคนแรก ยามอ้ายโรยแรง
 ขอเป็นแป้ง เย็น เย็น หอม หอม ทาย้อมใจหม่น
 เป็นคือน้องใช้คล่องเหลือแสน
 ยามขัดข้องให้มองเป็นคือหมู่
 คอยเติมพลังให้ทางโทรจิต
 อยู่ใสกะอย่าให้ฮู้ว่าน้องฮักอ้าย
 เผชิญอีหยังบ่ยานเผชิญอีหยังบ่ยาน
 ผากใจแทนหมอนไปนอนอุ่นข้างอ้าย
 ฮักสองเฮาบต้องย่านคนแย่งเฮ็ดใจแดงแดงไว้เด้ออ้าย

ขอเวลานอก

ถอยมาตั้งหลักพักผ่อนก่อนใจสลาย
 จากเราสองคน พี่มีคนใหม่เข้ามา
 รักมีคู่แข่ง ตำแหน่งรักโดนทำชิง
 สู้รบตบมือแย่งฮักหัวใจพี่ชาย
 ขอเวลานอก เดินออกจากการแข่งขัน
 ซิงแซมปีหัวใจน้องไม่มีแรงสู้ต่อ
 ถอยมาตั้งหลักพักผ่อนดูความเคลื่อนไหว
 ขอเวลานอก ซ่อมใจน้องให้หายดี

เมื่อรักกลับกลายเป็นผิดใจ
 สดใสและใจถึงกว่า เข้ามาทำชิงหัวใจ
 น้องไม่ใช่สิงห์ จะไปแย่งชิงรักใคร
 ก็คงไม่ไหว น้องไม่มีแรงแข่งพอ
 ให้เธอผู้นั้น เดินผ่านเข้าไปยืนรอ
 กรรมการคือพี่นั้นหนอ ก็คงเข้าใจเกมส์ดี
 ถ้ายังไม่สาย ก็คงได้ชิงอีกที
 หากบุญยังมี โชคดีได้ชิงแซมปีคืน

ขอเวลาบูชาแม่

แม้อยังลำบาก พี่จึงอยากจะขอเวลา
 หนักใจไม่น้อย ถ้าพี่ขอร้องไห้ร้องรอกอย
 ฐานะทางบ้าน ยังต้องการคนช่วยเยียวยา
 แม่แก่ชรา ยังต้องหา รับจ้างเก็บของ
 สร้างบ้านสักหลัง ให้แม่อยู่ดีขึ้นหน่อย
 ให้แม่บ่ฮู้ จะได้เป็นบุญหนุนเราสมหวัง
 *ใช้พี่รักแม่ กว่าเธอหรือคนไหนาม
 เข้าใจไหมหนา ไม่ได้หาทางเลี้ยงหรือกหนอ

งานแต่งที่เคยสัญญา ขอเวลาเลื่อนไปอีกหน่อย
 ดูแลแม่อีกสักหน่อย แล้วจึงค่อยพูดเรื่องเราสอง
 บ้านเก่าหลังมุงหญ้าคา บุษ้างฝา ด้วยซีกไม้กลอง
 พี่จึงอยากช่วยประคองให้แม่และน้อง อยู่ดีขึ้นบ้าง
 จากนั้นจึงค่อย มาสร้างเรือนหอรองนาง
 บุษาคณแม่อีกครั้ง วอนน้องนางอย่าทำหน้าอง
 แต่พี่รักทั้งสองคน ต่างเหตุผลไม่มีคนเป็นต่อ
 รักเธอไม่มีวันท้อ แต่พี่ขอ น้องให้รอหน่อย(ซ้ำ*)

ขออยู่ตรงนี้

ก่อนเคยคิดว่า จะมาแล้วก็จะไป
ที่ยอมฉันมา ก็เพียงหวังรับกรรมแห่งครู
เด็กดงแสนด้อย ฝากคอยรักจากครูไทย
อยู่กันด้วยใจ มีควายนั่นเป็นเพื่อนเล่น
เกิดแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์จึงหันทางใจ
หลอมใจเพื่อนครู ต่อสู้กับความกันดาล
เบิกทางสร้างสรรค์ ทอฝันเด็กน้อยบ้านนา

*ตั้งใจแล้วว่า จะอาสาอยู่ต่อไป
โถมแรงที่มี อยู่ตรงนี้นั้นพัฒนา
ครูไม่ลาจร (ซ้ำ)

โรงเรียนบ้านไกล หัวใจไม่หวังจะอยู่
จนได้มารู้ความเป็นอยู่ที่แสนลำเค็ญ
เขามีเพื่อนตายคือความจน คั่นคั่น ลำเค็ญ
คอยผู้มองเห็น มาปันน้ำใจเป็นทาน
ดินแดนบ้านไพร เด็กอยู่ ไหวครูต้องไม่หวั่น
ยังทำงานหนัก ยิ่งทำให้เห็นใจกัน

เด็กน้อยบ้านไกล จะมีครูร่วมพันฝ่า
เต็มรอยยิ้มในแววตา บอกเด็กน้อยว่า

ขอให้ความดีคุ้มครอง

มีใจหนึ่งดวงหวังหา บ่เคยลาห่าง
ให้ผ่านคืนวันสับสน อดทนกับภัยมากมี
คำซึ่งใด ที่แปลว่าใจเป็นห่วง
ขอให้คนดี ได้มีแรงใจใส่ส่ง
สังคมแข่งขัน บั่นคนจนลืมน้ำใจ
ยืนอยู่ที่ไหน ความปลอดภัยน้อยลงทุกวัน
ขอให้ความดีคุ้มครอง ขอให้ความดีคุ้มครอง
ภัยร้ายที่มี ให้แพ้ต่อความดีทุกราย
ว่าคนไทย บ่ เคยทิ้งกัน
แบ่งปันให้คน บ่ มี อยู่ดีอยู่ได้ทุกด้าน
ผองภัยจะต้องพ้นผ่าน ขอเพียงเชื่อมั่นความดี

ส่งฮักส่งหวัง มาอยู่เคียงข้างคนดี
ทุกก้าวทุกทางทุกที่ ขอให้ความดีคุ้มครอง
จดผ่านใจทั้งดวง ส่งมาตามสายลมล่อง
สู้กับความหม่นหมอง ที่รุมเข้ามารุกราน
ตื่นเช้ามาวันใด ก็มีข่าวร้ายรายงาน
หรือว่าสวรรค์ งานล้นจนลืมน้ำใจ
ใจ ทุกห้องให้มีแรงสู้ต่อไป
ส่งฮักกลองมาบอกใจ
ขอแค่ทุกวัน จิตใจมุ่งทำความดี
ให้รู้ว่ามี หนึ่งใจอยู่ใกล้ทุกวัน
ผองภัยจะต้องพ้นผ่าน ขอแค่มั่นในความดี

ของหมั้นเป็นของขวัญ

สร้อยทองเส้นนี้เก็บเงินสามปีจึงได้
ฮอดวันสัญญาแต่งงานกลับมาบ้านเฮา
หัวใจสะท้อนอ้ายมา บ่ ทนใจเจ้า
อ้ายกลืนน้ำตาเข้ามาเป็นแขกช่วยงาน
หาก บ่ กล้าใส่เก็บไว้ให้ลูกเตื่อหล้า
อ้ายเสียฮักแล้วอย่าให้เสียความตั้งใจ

*สร้อยทองเส้นนี้ บ่ มีสิทธิ์เป็นของหมั้น
กระเป๋าทิ้งไปกลับไปสู่งานอีกที

ซื้อมาเก็บไว้เพื่อเป็นของหมั้นผู้สาว
น้ำตาพังพวยพุ่งฮู้ว่าน้องแต่งงาน
สัญญาฮักเฮาจบตอนน้องเข้าพาขวัญ
สร้อยที่เตรียมหมั้นห่อมาเป็นของขวัญแทนใจ
บัดเขาใหญ่มา บอกว่าคุณลุงมอบให้
ยิ้มรับของขวัญคนพ่ายก่อนลาใจไปชั่วชีวิต
มอบเป็นของขวัญช่วยงานแล้วอ้ายสินนี้
จากบ้านวันนี้อ้าย บ่ มีน้องยื่นส่งทาง (ซ้ำ *)

ขอบใจที่หาเจอ

หน้าตาบ่สวยมองด้วยใจเปล่าบ่เห็น
 หลบเหงาด้วยงานเรื่องแฟนฝันยังอายุฟ้า
 เคยเป็นเจ้าของครองคู่กันแต่ชาติไหน
 เมินสาวคนสวยมุงหน้าเพื่อมาเจอจะน้อง
 ผิวกร่างานหนักบ่เคยรู้จักดูแล
 ภูมิใจที่อายเลือกเป็นคู่ฮัก

* น้องคนบ่สวยมองด้วยใจฮักจึงเห็น
 ที่มองเห็นค่านารอยยิ้มมาแต่ใจ

น้องจึงได้เป็นคนที่ถูกเมินเรื่อยมา
 ได้รู้ว่าตัวมีค่าเมื่อถูกสายตาอายมอง
 คนดีคืออายจึงได้นำใจมาจอง
 คนในซอกหลืบความหมองได้มีสิทธิ์ฟังคำฮัก
 วันนี้แม้แต่จะยิ้มก็ยังซอมนัก
 หัวใจที่เคยไร้หลักได้มีที่พักคุ้มภัย
 ยกให้อายเป็นคนแรกคนเดียวเคียงกาย
 ผู้หญิงในโลกเดียวตายดีใจที่อายหาเจอ (ซ้ำ *)

ขายแรงแต่งงาน

สองมือคนจน จะทนเพื่อเจ้า
 เดินทาง จากนมาขายแรงงาน
 ขอเอาแรงกายและใจมุงมัน
 เหนื่อยกายก็ทนเพื่อคนรักจริง
 *ความรู้ต่ำ แรงงานก็ราคาถูก
 เปลี่ยนแรงเป็นเงิน เผลอญกับความรักราน
 **ขอแรงคนดี ให้คอยพี่บ้าง
 รักจริง อย่าให้ใครชิงตำแหน่ง
 (ซ้ำ*,**)

เพื่อความรักสองเราพี่ขอเอา หัวใจเดิมพัน
 หวังว่าสักวัน ฝันเราคงเป็นจริง
 เสียเหงื่อเพื่อน้องทุกวันเข้าทำงานขายแรงแย่งชิง
 ขอเพียงยอดหญิง อย่าทิ้งพี่ไปกลางคัน
 อดทนปนทุกข์ เดินบุกเดินลุยทุกวัน
 จะไปให้ถึงความฝัน ฝันถึงงานวันแต่ง
 ได้โปรดทนอมใจนาง อย่าจิตจาง ระวังแก้มแดง
 เก็บรักษาแก้มแดงรอคนขายแรง จะไปแต่งงาน

เข้มแข็งไว้ละ

เข้มแข็งไว้ละอย่าล้าอย่าโรยแรงใจ
 คลื่นร้ายกระหน่ำชีวิตเสียมามากพอ
 บาดแผลแค่ไหน เจ็บร้ายบอกใจเราทน
 เมื่อฟ้าดินโหดต้องสวมบทหัวใจนักเลง
 ต้องอยู่ให้ได้ แข็งใจสู้ภัยความเศร้า
 อายยอมแพ้ ถึงเจอวันแยแ่ไหน
 *เข้มแข็งไว้ละ อย่าทำอย่าด่วนถอดใจ
 ลบรอยเมื่อวาน ที่คอยพล่าผลาญชีวิต

รับมือกับความเป็นไปด้วยใจที่ไม่ยอมแพ้
 หากเรายังเศร้าใจต่อก้เหมือนซ้ำเติมตัวเอง
 ถือว่าเหตุการณ์วุ่นวายสร้างเราให้เป็นคนเก่ง
 โลกเหงาแต่เราต้องเก่ง สู้ความวังเวงรอบกาย
 เปลี่ยนแปลงความเหงา เป็นแรงเพื่อลุกขึ้นใหม่
 ดูลิท่ามกลางโชคร้าย คนยิ้มให้เรายังมี
 ชีวิตยังมีทางไป ถ้าใจของเรายังดี
 ลุกสู้เพื่อวันพรุ่งนี้ โชคดีต้องเป็นของเรา (ซ้ำ *)

เขียนฝันไว้ข้างฝา

เขียนติดฝาห้องว่าต้องสู้ไหว
จากบ้านวันพามัว มาขึ้นรถทัวร์ที่อำเภอ
งานแลกรายได้ที่ใจเสาะหา
เช่าห้องโทรมซุกนอน เพื่อลดทอนรายจ่าย
หลังคาเรือนรูรั่ว ข้างหัวเตียงแม่
น้องอ้วนนอนขอ อยากมีเสื้อใหม่เหมือนเพื่อน
*เขียนคำห้ามท้อ ไว้เตือนใจฝัน
ลูกแม่งยังสู้ไหว แม่เมืองไกลใจร้ายต่อ

ลูกต้องทำให้ได้ เคยบอกแม่ไว้จำได้เสมอ
หอบฝันเปื้อนน้ำตาเอ่อเข้าเมืองเสียงดวงเดียวดาย
ไม่ตรงที่เรียนมา ก็ต้องรีบคว่ำรถทำไมไหว
จะเก็บเงินพันชักใบ ต้องใช้เวลาหลายเดือน
จักรยานอีเก้ ที่พ่อปั่นยี่ห้อลบลื่อน
ภาพหวังค้างจ่ายย่ำเตือน ฝันไม่เลื่อนแต่คงต้องรอ
สายเลือดความมุ่งมั่น จากแม่นั้นยังมีมากพอ
ความฝันที่เราเฝ้ารอ ลูกขอทยอยส่งคืน (ซ้ำ *)

คนดีของพ่อ

เจ้าเกิดเป็นลูกสาวผิวขาวงามเหมือนแม่
แม่เจ้าเป็นคนไทยทั้งใจทั้งกายเต็มปริ่ม
เมื่อเจ้าโตเป็นสาว จงเอาคำพ่อสั่ง
ให้มีเหตุมีผล ครองตนให้มีคุณค่า
*ผิวเนื้อขาว ขาว นวล นวล จงสงวนไว้รอวิวิ
ส่วนอวบอวบ ขาวขาว ความสาวเจ้านั้นมีคุณค่า
เจ้าไม่ต้องเป็นดาว ความสาวไม่ใช่การแข่งขัน
ตำแหน่งนางสาวไทย เทพีเทพไฟไม่เอา

พ่อสุดภูมิใจแท้แม่เจ้าเป็นแบบพิมพ์
เสนห์อยู่ที่รอยยิ้ม คอยเป็นพิมพ์พิมพ์ใจของพ่อ
อย่าไปเห่อผาหรั่ง อย่าไปหลงคลั่งดารา
หากมีชายเกี้ยวพา จงรักษาทำที่หญิงไทย
เครื่องแต่งกายแต่งผมเหมาะสมจึงหาซื้อมา
ให้หลบหลีกสายตาที่บ้าตั้นหารวมทั้งตากรรมการ
อย่าไปประกวดประชันกรรมพันธุ์เป็นของใครของเรา
ให้เจ้าเป็นลูกสาวเป็นลูกสาวคนดีของพ่อ (ซ้ำ *)

คนดีคนเดิม

โทรมาทุกวันแต่คุยกันสั้นลง สั้นลง
คนดีคนเดียวที่ใจซึ้งเกี้ยวหวานมานานปี
ได้ยืนบอญจกับข้ออ้างยุ่งงาน ยุ่งงาน
ไม่ย่อกระแวงแต่ใจเริ่มกว้างเห็นแววจาง
เมื่อตอนเริ่มต้นแค้มหม่นยังสนใจถาม
งานล้นจนเครียดหรือรังเกียจกันแล้วหนอคน
รวันฤกษ์ดีก็เลื่อนทุกทีกลุ้มใจ กลุ้มใจ
ทางใจหม่นมัว แก้วผ่านมือถือไม่ดี

คำหวานเคยอันเคยส่งเหมือนฟ้าเจาะจงหลงลืมแล้วซี
ปลูกต้นฝันรวันฤกษ์ดีแต่วันนี้สีใจเริ่มจาง
เหตุผลจากคนเดียวกันที่เมื่อก่อนนั้นเคยฝันให้ฟัง
งานยุ่งจริงหรือมีบางอย่างอยู่เบื้องหลังน้องยังกังวล
วันนี้เหงาจนหน้าจ้ำเกร็นให้ถามก็ทำไม่สน
ความดีจึงมีสีหม่นเหมือนไม่ใช่คนที่ใจเคยมี
คอยหวังพี่ว่างวันใดขอเจอเคลียร์ใจจริงจริงซักที
อยากให้ดูแลแคร์กันกว่านี้ถ้าพี่ยังเป็น... คนดีคนเดิม

คนที่เท่ากันยังรอ

ความสวยงามนางไปเข้าทางสายตาคณรย
ผู้สาวราก็ถูกเขาพาไปอยู่อีกชั้น
เจ้าเสริมความงามก้าวไปตามเส้นทางไฮโซ
ทางที่เธอก้าวมีเรื่องราวหลอกสาวไปซ้ำ
เส้นทางที่น้องมองเห็นว่าเป็นสวรรค์
คณรยคนนั้นใจดีแต่มีเจ้าของ
วอนฟ้าคุ้มกันบอกเขาคนนั้นรักเธอให้ทน
อย่างไรก็ตามหากเขาทำหล่นจากตรงนั้น

จากนั้นโชคก็อำนวยส่งให้เจ้ารยแบบกะทันหัน
ปล่อยคนที่เท่ากันอย่างพี่ให้กลิ่นความซ้ำ
เที่ยวห่างนอนห้องคอนโดคนชั้นหิวโซผ่านใกล้ไม่ถาม
หวังเจ้าแท้คนงามแต่ทำได้เพียงยืนมอง
ผู้หญิงหลายคนเคยผ่านจบลงด้วยน้ำตานอง
ข่าวว่าเขามาที่ห้องเฉพาะวันเหงาเท่านั้น
วันใดวัยหวานผ่านพ้นอย่าทิ้งให้จนแบบกะทันหัน
ไอ้หนุ่มคนที่เท่ากันก็พร้อมจะรอซ่อมใจ (ซ้ำ *)

ครูหกรบ

มือจับซอส์ักสีขาวเขียนเรื่องราวสอนนักเรียน
เขาขาดเกินสิ่งใดช่วยได้ด้วยมือครูนี้
ชื่ออยู่สูงเสียดฟ้าแต่เงินตรามีค่าเพียงฝัน
บรรจอยู่ทุกแห่งหนทุกตำบลในแผ่นดินไทย
รบกับความไม่รู้..ครูๆนี้รบสู้กับความไม่ดี
ไอ้อกครูเอ๋ยใครเลยจะเข้าใจเห็นใจ
มีนายนายก็มีแต่เอามีเราเราก็มีเพียงใจ
มือจับซอส์ักสีขาวเขียนเรื่องราวเล่าความเป็นไป
วานนี้พรุ่งนี้วันนี้ครูก็มีคือน้ำคำ

ฝึกให้เขาเขียนอ่านให้เขาเรียนเป็นคนดี
ใครเขาจะรู้ได้ดีว่าครูนี้มีทุกข์อันใด
อยู่กับหนี้กับสินอยู่กับล้นดินรันทกันไป
เป็นนักกรบรุ่นใหม่อ้อมกับภัยที่มีรอบตัว
อดทนกับความเป็นหนี้ทับทวยย้ายหัวใจ
เกียรติมีสูงท่วมหัวแต่ตัวหัวจะไม่เห็นเงา
ส่งเด็กถึงจุดหมายแล้วกลับไปสู่ภัยประจำ
ต่อสู้กับความมืดดำด้วยน้ำคำและน้ำใจครู

ครูในดวงใจ

ปาเจราจริยา โหนติ คุณุตตรานุสาสกา
ปากกาหัวใจ เขียนชื่อครูไว้บูชา
เป็นศิษย์มีครูจึงยืนสู้อย่างผู้มีชัย
ภาพครูแสนดียังติดตรึงที่ดวงใจ
รักศิษย์ทุกคนไม่เคยบ่นจนหรือมั่งมี
ครูทำงานหนักแต่ก็รักศักดิ์ศรี
ทุกเส้นทางสู้ ศิษย์ยึดครูนั้นเป็นผู้นำ
*ปากกาหัวใจเขียนชื่อครูไว้บูชา
สังคมวุ่นวายขอส่งใจมายืนข้างครู

จารึกพระคุณสูงค่าผู้นำวิฑามาให้
คุณครูชี้ทางใจ จึงทำให้ศิษย์มีวันนี้
เป็นคนผู้มีแต่ให้มีหัวใจสูงงานเต็มที
จับซอส์ักเขียนคุณความดีจับมือชี้คุณธรรม
พอใจสิ่งที่ตนมีเป็นพิมพ์ดีให้ลูกศิษย์จำ
คำสอนทุกอย่างจดจำทุกการกระทำเรียนรู้
บันทึกความดีสูงค่านำมา เป็นแนวทางสู้
ครูยัง สังคมจึงอยู่ ศิษย์เชิดชูครูในดวงใจ(ซ้ำ *)

คอยรักบุญผ้าป่า

จำได้บ่ผู้ใดนอสนัญญา
ก่อนขึ้นรถจากไปลับลา
มอบรูปถ่ายไว้ให้พี่เก็บไว้ได้หมอน
พอจากไปจึงได้จึงไร้อา
เฝ้าห่วงใยจดหมายส่งถาม
มองภาพถ่ายพอได้หลับตาฝัน
สาวผ้าป่าจะมาพบหน้าใหม่หนอ
เปิดปฏิทินตรุษจีนมือได้เวียนมา
เฝ้าส่งใจกับสายลมพัดพา
พี่จะรอต่อคำสัญญา
รถผ้าป่าจอดบ้านเราวันใด

เมื่อบุญผ้าป่าลมหนาวมาปีก่อน
บอกพี่คอยท่าจะกลับมาแน่นอน
ก่อนหลับตานอนพี่หิบบามองทุกวัน
หรือมีผู้บ่าวทำให้หัวใจหวนไหว
แต่เจ้าใจดำทำเหมือนคนลืมกัน
นับคืนนับวันรอเจ้านั้นกลับมา
รอ รอ รอ พี่เฝ้ารอต้อนรับผ้าป่า
พี่หวังจะได้เห็นหน้าสาวผ้าป่าคู่สัญญาใจ
สาวงามผ้าป่าให้กลับมาปีใหม่
เตรียมเฝ้าคอยท่าผูกเขนคนบ้านไกล
เฝ้าหวังในใจจะได้เห็นรอยยิ้มงาม

คิดถึงแม่

กราบเท้าความรักให้ลูกอบอุ่น
แต่ว่าแม่จำวันนั้นลูกยังไม่ได้ดี
มีเพียงความรักที่เอามาให้
โอ้อวแม่จำลูกคิดถึงแม่คิดถึงมาก
*กลับมาให้แม่ เต็มโออุ่นรัก
หอบเอาเศษฝันจากวันแพ้นาย
กราบลงแทบเท้าถึงคราวต้องไป
สักวันได้ดี จะรีบหวนมา

ดักแม่เคยหนุนนอนหลับฝันดี
กลับมาคราวนี้ ไม่มีของฝาก
มีเพียงหัวใจที่ห่อด้วยรัก
ถึงยังลำบาก ก็อยากกลับบ้าน
ซบหนุนบุญดักเรียกขวัญคืนใจ
มาอิงอุ่นโอ ดวงใจแม่จำ
แม่อยาร้องให้วันลูกเอ๋ยลา
หนูนดักแม่จำ กลับมาแทนคุณ (ซ้ำ *)

คิดฮอดกอดบ่ได้

คำถามสุดฮอดฮอยยังคิดฮอดแต่กอดบ่ได้
เคยถามหยอกกันม่วนใจคำตอบง่ายง่ายก็คือแฟนเขา
พบรักมานานก็เศร้าเพราะอ้ายมีเขาเป็นเจ้าหัวใจ
ออกแบบบ่ได้ แค่เพียงพบอ้ายก็ถูกใจหญิง
ฮักแล้วจึงรู้ความจริง ต้องเก็บใจนิ่งหาทางแก้ไข
เลิกคบแต่จบบ่ได้ คิดฮอดเจ้าหลายใจมีน้ำตา
*หักใจลา ผู้มาซำฮ่อมหมดสิทธิ์
แฟนเขาเราดีสนิท แค่คิดก็ผิดกติกา

แต่คิดบ่ถึง ว่าวันหนึ่งสิโดนกับเรา
พบรักมานานก็เศร้าเพราะอ้ายมีเขาเป็นเจ้าหัวใจ
บอกเลิกคบหา แต่น้ำตาบ่ยอมหยุดไหล
เลิกคบแต่จบบ่ได้คิดฮอดเจ้าหลายใจมีน้ำตา
หักใจลา แต่ยังห่วงหาอ้าย อยู่ตลอด

ขณะที่เรากำลังคิดถึง อ้ายคงนอนกอดกับภรรยา
สิทธิ์ผู้มาช้า ได้แค่ส่งสายตามอง

อยากกอดแรงแรงบอจแสดงได้ยามพบหน้า
สิทธิ์ผู้มาช้า มีวาสนาแค่เพียงคิดถึง...

คำถาม สดุดี อีหยังคิดถึงแต่กอดบได้
คิดทวนคำถามยามใด เผลยในใจก็เหมือนไฟช็อต
เก็บอ้ายในใจตลอด ถึงแม้อีกกอดบได้คือเก่า

บอกอ้ายแฟนเขาน้องขอสิทธิ์แค่เพียงคิดถึง
เก็บอ้ายในใจตลอดถึงแม้อีกกอดบได้คือเก่า (ซ้ำ*)

คิดถึงคนขี้ตัว

(เกริ่น) บัดนี้ว่าแม่นเจ้าฮักแน่ที่แท้กะแคะแฉะมาตัวอ้ายทุ่มเทศตัวถึกเจ้าตัวจนหัวบวม
แฟนเป็นปมยังขุดหลุมให้อ้ายหล่มมาต่อต่อแล้วต้ม เห็นเฮาล้มเฟิ่นม่วนใจ เฮ้ย....

ป่าให้อ้ายตกเป็นฝ่ายดองมัว คิดฮอดคนเคยตัวจั่งนั้งซิมบลิ้มได้

(ร้อง) เฮียนจบเอกหยังคือจั่งตัวเก่งแท้สาว

ตัวให้อ้ายมัวเมาแล้วเจ้าไปมีผู้ใหม่

สืบดูประวัติ คุณสมบัติเจ้าคือหลายใจ

ตัวคนนับครั้งบได้ รวมทั้งบักอ้ายคนนี้

เจ้าใช้วิธี ส่งยิ้มล่อใจสะตุต

ใช้ความสวายเป็นอาวุธ จุดใจอ้ายไปย่าย

หลอกอ้ายหลงลม สมใจแล้วไปวีหวี

แต่อ้ายนี้ดี หลายปียังคิดถึงนาง

ความฝันอ้าง แต่ความหลังครั้งเก่าตอนที่อ้ายมีเจ้า

ยังหลอนเข้ามาป่วนใจ

ซุมเครื่องใช้ไออุ่นทุนหัว

กลืนแบ่งหอมทาตัวยี่ห้อหยังยังจำได้ เฮ้ย

เคียดหลายอยากหยิกหัวใจเจ้าของ

ถึกตัวจนอกกลัดหนองยังร่ำร้องอาลัย

ถึกเขาทำฝากแผลซ้ำตั้งมากมาย

ถึกเขาทำฝากแผลซ้ำตั้งมากมาย

เป็นหยังน้อหัวใจถึงยังได้เมามัว

คนขี้ตัววันนี้เจ้าอยู่หม่องได้

คนขี้ตัววันนี้เจ้าไปอยู่ไส

อ้ายคิดถึงฮอดหลายหลาย

จนอยากเฮ็ดไปทั่วคิดถึงฮอดน่า

จนอยากติดตามไปตึงตัว

จนอยากติดตามไปตึงตัว

ให้เจ้ากลับมาตัวอีกจักเพื่อเพื่อลิ้มได้ลง

วอนสาวโคงกลับมาตัวอีกใหม่

ตัวให้คนจั่งอ้ายมันซังเจ้าเบิ่งแห่งนาง

ตัวหนึ่งครั้งใจยังห้วงบ่ทันหาย

กลับมาตัวให้มันตายบัดทำลืมน้อลงได้

คิดถึงบ่จริง

คิดถึงด้วยใจ หรือเป็นเพียงอะไหล่ใจเหงา อ้าย บ่ คือเก่า กับหลายเรื่องราวผ่านมา

บางทีก็ดูจริงจางบางครั้งก็เป็นเียนชา

ติดต่อดีแค่บางเวลาสะท้อนความ บ่จริงใจ

ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ

บ่ กล้าเชื่อคำที่อ้ายเคยบอกย่าใจหวัง

เฟิ่นจิบแล้วจากให้หวังแล้ววางห่างไป

ไกลกันฝากคำหวานมา คิดฮอดนะฟังจนชินใจ

ฟังดีแต่ด้อยความหมายบางครั้งใจมันโดนอ้ายทิ้ง

* คิดฮอด บ่ จริง ใจอ้ายจิงทิ้งให้รอ

คิดถึงบ่พอ ทุกอย่างที่รอจิง บ่เป็นจริง

บ่ เหวงอ้าย บ่ คิดเห็น บ่ จำเป็นก็ทำเป็นนิ่ง

ย่านมีหลายหม่องพักพิงอีกเพื่อทิ้งเอาไว้หลายทาง

ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ

คิดฮอดด้วยใจหรือเป็นเพียงอะไหล่ใจเหงา
ฝากคำแต่ บ่ เห็นคน สับสนจน บ่ กล้าฟัง

คิดฮอดคำเก่ากลับเหงาทุกคราวได้ฟัง
แะมาเบิ่งตากันบ้างถ้ายังคิดฮอดกันจริง (ซ้ำ*)

คือเจ้าเท่านั้น

ตื่นตื่นมา..แสนไกล
ก็หลักกิโโล ฝ่าทางจน ทนความเหน็ดหนาว
สร้างด้วยแรง..ของใจ
ฝ่าแรงกดดัน ของการกีดกัน ที่ยากสุดแสน
* คือเจ้าเท่านั้น ที่คอยผลักดันให้สู้
ที่อายทำไป ค้างคาใจ เรื่องไดโนเสาร์
ช่วยประคองสองเรา ผ่านห้วงเหงา
อย่าได้กังวล ถ้ามีฝุ่นปน บนทางแห่งฝัน
**เพราะคนที่พี่รักมันคือเจ้าเท่านั้น คนเดียว (ซ้ำ*)

ด้วยจุดหมาย เพื่อเป็นผู้ชายของเจ้า
ไม่ท้อ ต่อทุกความเศร้า ก็เพื่อมีเจ้าเป็นแฟน
แก้แค้นใจ ที่กันทางใจเหนียวแน่น
กว่าล้อเกวียนรัก จะแล่น ข้ามแดนข้ามากี่ครั้ง
คือเจ้าเท่านั้น ที่เป็นรางวัลให้หวัง
ก่อนคิดทิ้งไปครึ่งทาง ขอร้องให้เห็นใจกัน
เพื่อก้าวไปครองรักมัน
เพราะคนที่พี่รักมันคือเจ้าเท่านั้น ฮู้บ่

เคียงข้างด้วยหางตา

ยามถ่ายภาพหมู่ถึงได้สิทธิ์อยู่ใกล้ๆ
รู้จักกันนานพอได้แต่โอกาสเข้าใกล้ไม่มี
แต่ก็ไม่แคร์ไม่ถูกเหลียวแลก็ช่าง
เท่านั้นที่ใจเรียกร้อง
แค่แอบส่งตาเฝ้ามองยังมีคนจ้องเคืองใจ
กับการดูแลหางตาของคนที่ต้องความหมาย
หรือเคยหงุดหงิดมากไหมที่คล้ายคล้าย
*อยากมีรูปคู่เอาไว้ดูส่วนตัวที่บ้าน
ขอสิทธิ์แค่เดินเคียงข้างร่วมทางด้วยหางตามอง

นึกข้าตัวเองในใจช่างเป็นไปได้เพียงนี้
ก็เพราะไม่อาจโชคดีได้เป็นคนที่เราเฝ้ามอง
แอบปลื้มข้างเดียวห่างห่าง
ก็รู้เธอคือคนไข้ที่ใครต่อใครอยากเป็นเจ้าของ
ไม่เป็นไรไม่ให้เธอเป็นภาระ
ราคาบุญหรือเปล่าที่มีคนยื่นบั้งเสายืมให้
โดนใครแอบมอง
เฝ้าคอยโอกาสสำคัญอยู่กันเพียงแค่เราสอง
ส่งรักไม่หวังครอบครองไปกองไว้ข้างห้องใจ(ซ้ำ*)

แค่นี้ก็ดีใจแล้ว

เกิดมาชาตินี้ได้ทำดีกับอ้ายก็พอ
ถึงแม้ครั้งแรกอ้ายเป็นฝ่ายเดินเข้ามาคบ
จากใจอ้างว้างได้ร่วมทางกับอ้ายชั่วคราว
ได้ดูแลอ้ายเอาใจใส่ได้เพียงครึ่งทาง
* บุญน้อง บ่ หลาย...ถึงอ้าย บ่ อยู่
ได้เฮ็ดดีนาได้ทำบุญต่อน้องก็พอใจ
เกิดมาชาตินี้ได้ทำดีกับอ้ายก็พอ

กะซางมันเถาะหากบุญพอแค่เพียงได้พบ
สุดท้ายหนึ่งไทยตอนจบ อ้ายคบน้องแค่ทางผ่าน
ตั้งลมพัดเป่าปลอบคนเหงาให้คอยใจคาง
เมื่ออ้ายตัดใจไกลห่างไปเดินข้างกับสาวผู้ใหม่
บ่ ได้เป็นคู่ช่ออยู่อย่างผู้ทำใจ
แอบฮักข้างเดียวเรื่อยไป บ่ หวังถึงอ้ายคืนดี
กะซางมันเถาะน้องสิขอหอบใจหลบปลื้

บ่ รังฮักอ้ายมีแฟนใหม่ขอให้โชคดี
เกิดมาชาตินี้ได้ทำดีกับอ้ายก็พอ
โชคดีเด้ออ้ายมีแฟนใหม่ขอให้โชคดี

ได้ฮักอ้ายเสี้ยวชีวิตนี้ก็ดีใจแล้ว (ซ้ำ *)
กะซางมันเกาะน้องสิขอหอบใจหลบลี
ได้ฮักอ้ายเสี้ยวชีวิตนี้ก็ดีใจแล้ว

งานหนักรักษาใจ

โรคความรักขาดสามสิบบาทรักษาไม่ได้
หมอไม่มียารักษาโรคหัวใจเศร้า
ยี่ตงานเป็นหลักคิดมากถ้าพักใจนิ่ง
เพื่อนบอกให้เมาดื่มเหล้าแล้วลืมไม่ยาก
พิษรักฝังใจขับให้ไหลมาพร้อมเหงื่อ
ใช้ความอ่อนล้าข่มตาหลับลืมเยื่อใย
*โรคความรักขาดสามสิบบาทรักษาไม่ได้
ต้องมีคนมารักษาด้วยยารักมัน

ถูกสาวลืมนใจฝากไว้เพียงคำว่าเหงา
คิดถึงเจ็บปวดและเหงาบรรเทาด้วยทำงานหนัก
ยื่นสู่ความจริงถูกทิ้งด้วยมือคนรัก
คิดถึงคำแม่เคยทักอย่าให้ความรักทำลาย
ความเหงายึดเยื้อให้เหงือล้าจางจากใจ
ไม่ได้ขยันอดใครแต่เป็นเพราะใจชมชาน
ทำงานसानใจช่วยไว้ก็คงไม่นาน
รอสาวมันคงสงสารให้ทานรักมายาใจ (ซ้ำ *)

จดหมายผิดซอง

พี่แสนดีใจได้รับจดหมายจากไปรษณีย์
พี่จำแน่อนว่าบังอรส่งถึงพี่ชาย
เนื้อความจดหมายน้องเขียนบรรยายถึงชายคนอื่น
เจ้าใช้ถ้อยคำที่หวานล้าสำนวนร้อยกรอง
น้องมีคู่จองหลายคน

* ซองนั้นเป็นของพี่ ซองนั้นเป็นของพี่
บอกพี่หน่อยได้ไหมเธอเขียนถึงใครกันหนอชอบกล
ยิ่งอ่านยิ่งซำสุดทน โธคนละไม่น่าหลายใจ

** พี่แสนอาลัยรีบตอบจดหมายส่งให้น้องคืน
ให้น้องโชคดี ต่อแต่นี้จะไม่รักใคร
ซำใจเพราะจดหมายผิดซอง (ซ้ำ *,**)

จำหน้าซองถึงพี่สอดซองสินนี้ไม่ใช่ใคร
เปิดอ่านดูข้างใน ต้าย ตาย จดหมายผิดซอง
บอกว่าทนขมขื่น พี่กล้ำกลืนน้ำตาไหลนอง
พี่อ่านแล้วพับใส่ซอง น้องมีคู่จองหลายคน

แต่จดหมายนี้สินเป็นของใคร
ได้อ่านสำนวนจะจำ รู้ไหมน้ำตาของพี่จะหล่น

หากแม้นเจ้ามีชายอื่นก็อย่ามาฝันบอกรักพี่ชาย
พี่น้องร้องไห้ เสียใจเพราะจดหมายผิดซอง

จอมอ ป.6

ความรู้ต่ำ เขียนคำว่ารักไม่สวย
จดหมายใบนี้ เขียนจากคนใช้แรงงาน
คนบ้านป่า วุฒิการศึกษาไม่สูง
กลั่นคำว่ารัก มาจากส่วนลึกในใจ
จบ ป. 6 หยุดการเรียนไว้ มือจับคันไถ
แต่ความจนขวางทางศึกษา เป็นคนไร้ปริญญา

อภัยพี่ด้วย คนสวยเมื่อเธอเปิดอ่าน
ส่งให้เธอถึงบ้าน ต้องการสื่อสารดวงใจ
ลายมือลูกทุ่ง ยุ่งเหยิงเหมือนรอยตีนไก่
อ่านได้ความหรือไม่ เนื้อในจดหมายครวญมา
ไม่ชินเมื่อจับปากกา อยากเรียนให้สูง
ภาษาถึงดูแกนแกน

*ความรู้ต่ำ บรรยายคำรักไม่หวาน ส่วนวนด้านด้าน อย่าหันหาใครมาแทน
ช่วยตอบสักน้อย อย่าปล่อยให้คอยคลอนแคลน อยากมีใจรักแน่น ทดแทนใบปริญญา(ซ้ำ*)

จงดักลวงหน้า

อยากกลับบ้านจัง เก็บตังค์จะไปฝากแม่ ยื่นใบลากับเจ้าแก้ววันแม่หนูจะกลับบ้าน
แรงใจร่อยหรอคำว่าท้อเริ่มมารุกราน เกือบปีห่างมาสู้งาน คิดถึงบ้าน คิดถึงแม่
หมาน้อยโอดได้ ปานนี้คงโตแล้วไซ้ไหม ขำว่าแม้อยู่ร่อยมาลัย รับจ้างเขาโกกงเหิน้อยแยะ
ลูกห่วงแม่นะอยากอยู่พร้อมหน้าอยากมาดูแล เตรียมซื้อของมาฝากแม่ รับรองแน่ ว่าแม่ชอบ

*ตลาดนัดตรงหน้าปากซอยหนูไปเดินบ่อยเดือนละหลายรอบ

เสื้อสวยใส่แล้วดูสาวอีกทั้งรองเท้าแบบที่แม่ชอบ

กระเป๋ารุ่นที่อินเทรนด์อยู่ ไม่บอกก็รู้ แบบนี้แม่ชอบ

จริงจริงก็อยากซื้อหลายอย่างแต่ว่ากะตังค์ถามแล้วไม่ตอบ

จึงห่อรักไว้เป็นหอบไว้แทนคำตอบเมื่อตอนพบกัน

อยากกลับบ้านจังกำลังเก็บตังค์นะแม่ ถึงไม่รวยก็ไม่แคร์ วันแม่หนูต้องกลับบ้าน
จงดักลวงหน้า จงแหวดอ้อมรักคุณนั้น อ้อมแขนลูก เหนงมานาน วันนั้นจะไปกอดแม่
(ซ้ำ*)

จากคนที่เธอรัก

แค่คนรักเธอไม่ใช่คนที่เธอรัก	ได้มารู้จักได้แอบรักก็สุขใจล้น
เธอคือยาใจสดใสเมื่อยามไต้ยล	ช่วยคนหนึ่งคนให้พ้นจากความหม่นหมอง
เฝ้าคอยภักดีทั้งที่มีสิทธิเพียงน้อย	สุขที่ได้คอยสิทธิ์มีน้อยไม่เคยเรียกร้อง
ไต้งมเพียงเงายามเหงาขอเพียงแค่มอง	ไม่ได้ครอบครองแอบจงก็เพียงในใจ
มีชายหลายคนที่ย่อยเดินตาม	ไม่กล้าถามว่าใครคบเธออย่างไร
ไม่กล้าท้วงยามเห็นเธอคงกับใคร	จะขอรอไปเท่าใจให้เธอได้เห็น
* แค่คนรักเธอไม่ใช่คนที่เธอรัก	ทำใจแน่นหนักต่อใยรักไม่เคยว่างเว้น
หวังเพียงวันหนึ่งเธอซึ่งความดีที่เห็น	เปิดทางให้เป็นให้ฉันเป็นคนที่คุณรัก (ซ้ำ *)

จากทั้งที่เจ็บ

(เกริ่น) ขอออกความเห็นเป็นหยดน้ำตา เมื่ออ้ายขอคำปรึกษาว่าสองคนเขาจบกันดีบ
พบทางเลือกใหม่ผู้ชายเว้ง่ายแท้ใจ น้ำตาคาคอ แต่ก็ยอมตัดใจลา
เว้าบ่ออกจักคำถักอ้ายถามคืออย่าใจเอ๋ย
ฮู้ว่าเป็นจิ้งซี บ่ทนสู้ดอกฮักมา
หาทางออกชั้นบ่อ้าย พ้อทางไปน้องเปิดค่า

มาทำทรงปรีक्षाคำตอบมีอยู่แล้วอียังนั้นฮู้แก่ใจหน่าอาย
 เมื่อฮักจางอ้ายหาทางออกฮู้ยู่ดอกว่าหลอยมีคนใหม่
 ยินข่าวคนลือมานานเคยพูดคัดค้านว่าเป็นไปไม่ได้
 บัดนี้สิ้นความสงสัย นอกจากมีใหม่ยังไล่ให้น้องเลิกรา ไส้ให้น้องเลิกรา
 ให้หยดน้ำตาสาธยายความเจ็บ ก่อนที่จะเก็บใจยับเยินเดินจากมา
 ขอโทษหลาย หลาย คนฮักมากอาจลืมช้า บอกคนเพิ่งมาว่าบ่ต้องกังวล
 จะไปให้พ้นแม่ต้องทนกับความซ้ำ จะพยายามเป็นผู้แพ้ที่อดทน
 จะบอกหัวใจที่หลงฮักอ้ายมาตั้งตน ว่าเราเป็นคนเหมาะสมแค่คำว่ารอ เหมาะสมแค่คำว่ารอ
 ฟ้าวโทรบอกเขาสา สิ้นปัญหาที่คาใจ ชายเอ๋ย เพื่อให้เขาเชื่ออ้าย เป็นแฟนได้ละแม่หนพอ
 บ่ต้องย่านว่าน้อง สิเป็น ก.ข.ค. กอดความเจ็บไว้นัดพ้อ ตอนตีห้าชาติใหม่เด้อ
 เด้อชายเอ๋ย

จากบ้านนาเพื่อรัก

(เกริ่น) จากบ้านวันนี้เพื่อหาวิธีฮักกัน เพราะปัจจุบันฮักเฮาโดนกันด้วยเงิน พ่อแม่น้อง
 ตั้งค่าตองไว้สูงเหลือเกินจำเป็นอ้ายต้องห่างเหิน ไปหาเงินกลับมาแต่งงาน.....
 อ้ายจากบ้านเฮาคราวนี้ เพื่อหาวิธีแต่งงาน เป้าหมายคือเงินค่าตองที่พ่อแม่้องฮ้องสูงเป็นแสน
 หนุ่มนาความรู้ ป. 6 ไร่มรดกฐานะคลอนแคลน
 ถ้าบ่สู้อ้ายก็คงเสียแฟน คืดฮอดสุดแสนก็ต้องจำจากลา
 แฟนจำเจ้าอย่าหม่นหมอง ได้เงินพอค่าตองอ้ายสิฟ้าวมาหา
 อยู่ไกลอ้ายสิทนสู้งาน น้องอยู่บ้านให้ดูแลสัญญา
 หากมีใครเกี้ยวพาใจแข็งเด้อหล้า อย่าหลอยวิวหิ่ไปก่อน
 นั่งนับหมอนรถไฟไกลเจ้า ก้มหน้ากอดกระเป๋
 ใจหวิ่ใจออนด้วยใจฮัก บ่อยากห่างคนดี
 แม่เสียวนาที่ กะบ่อยากไกลงามงอน ส่อยบอกพ่อว่าว่าให้เวลาอ้ายก่อน
 ส่อยบอกพ่อแม่ ว่าให้เวลาอ้ายก่อน อย่าฟ้าวตัดตอนยกเจ้าให้ใคร
 ฟ้าวเป็นใจอ้ายคงไปบ่ตน หากสวรรค์เบี่ยงบนพื้นหลูโดนหัวใจ
 ใต้งานดีมีเงินเก็บหลายหลาย หากสองเฮาเคยสร้างบุญร่วมไว้
 เส้นทางหัวใจคงฮอดเส้นชัยสักวัน....
 (ลำ) อดสากลั่นไกลกันจักหว่าง อดสากลั่นไกลกันจักหว่าง
 มีพลังฮักสู้รับรองสู้บ่ยอม เงินอ้ายพร้อมสิฟ้าวอวยมาขอ
 เงินอ้ายพร้อมจะบอกพ่อแม่มาขอ อดใจรอฟังผลอีกบ่ตนรับรองได้
 อีกบ่ตนรับรองได้

ฉันเป็นครูอยู่บ้านป่าชาดอน
 เน้นนานจนถึงบัดนี้
 สุขหรือล้าเคียดฉันบอกเคยเห็นเจ้านาย
 ในจดหมายนั้นส่งให้ฉันทำงาน
 ฉันนี้มีลี้พิไล
 มีอะไรก็ใส่มาสอนตามประสา
 ฉันมีจุดหมายอยู่ที่ตัวนักเรียน
 เมื่อเจ้านายขับรถเก่งโฉบมา
 แล้วถามว่านี่คุณแต่งตัวอย่างไร
 ฉันได้ฟังมันก็ทำให้ตกใจหลาย
 ฉันเป็นครูมันทุกข์ปานใด
 นายไม่สนใจ

เจ้านาย

เฝ้าสอนมานานหลายปี
 ชุตกาก็ฉันกลายเป็นสีปอนปอน(ซ้ำ)
 เห็นแต่จุดหมายเป็นหนังสือสั่งการ
 เมื่อเขาต้องการฉันก็ทำอยู่รำไป(ซ้ำ)
 เครื่องแบบแต่งกายก็ง่าย ๆ ธรรมดา
 บ้านนอกคอกนาไม่รู้จักแต่งไปอวดใคร
 แล้ววันหนึ่งฉันก็แปลกใจหาย
 พอมาถึงก็จ้องฉันไม่หลับตา
 แล้วชี้หน้า เป็นครูประสาอะไร
 เจ้านายเจ้านายเจ้านาย
 นายไม่สนใจจะฆ่าฟันฉันอย่างเดียว
 จะเอาวินัยมาฆ่าฉัน

ช่างหลงเมือง

ดิน หนัก ๆ เคยเหยียบแผ่นดินนุ่ม ๆ
 บนแผ่นหลังเขาให้บรรทุกกล้วยอ้อย
 ช่างมาแล้ว ช่างมาแล้วเสียงแจ้ว ๆ บอกผู้คนให้ได้ยิน
 ตั้งแต่ตะวันพ้นดิน...
 *เหนื่อยไหมช่าง...ช่างเจ้าเหนื่อยไหม
 เหนื่อยไหมช่างช่างเจ้าเหนื่อยไหม
 เจ้าร้องไห้หรือยินดีปรีดา
 ช่างเลี้ยงคนแล้วหรือว่าคนเลี้ยงช่าง
 เจ้าเคยหลงป่าบัดนี้กลับมาหลงเมือง
 ดินหนัก ๆ เคยเหยียบแผ่นดินนุ่ม ๆ
 เมื่อไหร่เล่าหนอเจ้าถึงจะได้คืนถิ่น
 ไปอยู่ไปกินตามประสาช่างเอย (ซ้ำ *)

ถูกคนควบคุมมาเดินดุ่ม ๆ พื้นยางมะตอย
 แล้วพาเดินอ้อยให้คนซื้อให้เจ้ากิน
 เดินเบียด รถยนต์อวดผู้คนทั่วถิ่น
 เลาะไปจนถึงเที่ยงคืน
 น้ำใส ๆ ที่ไหลรินขอบตา
 กับการได้มาเดินเลาะชมเมือง
 หรือเจ้ากำลังหลงความรุ่งเรือง
 หรือคนใช้เจ้าเป็นเครื่องมือไว้ทำมาหากิน
 สีส้มห้าทุ่มยังเดินดุ่ม ๆ เป็นอาจิด
 ไปอยู่ไปกินตามประสาช่างเอย

ชีวิตเลือกไม่ได้

ถ้าหากชีวิตมีสิทธิ์ให้เราเลือกตอบ	เหมือนดังข้อสอบเลือกตอบ ก.ข.ค.ง.
พี่คงต้องเลือกเอาแต่ข้อดีสิหนอ	คงไม่ต้องรอบรู้กรรมชื่อนำหนทาง
แต่ในวันนี้ชีวิตพี่ไม่มีสิทธิ์	แม้เพียงจะคิดก็ผิดเสียแล้วหนอนาง
ถนนชีวิตหมดสิทธิ์จะคิดเลือกทาง	เคยฝันแล้วค้ำหนทางเลือกเดินไม่มี
(ลำ) ตัวของพี่เปิดชาติเปิดปีกก็เลยต้องหดหู่	ตัวของพี่เปิดชาติเปิดปีกก็เลยต้องหดหู่
มีแต่คำว่าสู้เป็นเพื่อนคู่ใจ	
อาวุธเคียงกายคือแรงและใจอดทน	ก็หนาวก็แดดก็ฝนต้องทนสู้กับชะตา
ชีวิตรายวันสุขสันต์แค่เสี้ยวเวลา	เดินตามลิขิตของฟ้าบัญชาให้เราก้าวไป
น้ำตาบางทีก็มีประโยชน์	ยามฟ้าเหี่ยมโหดกำหนดให้เราปราศัย
บางคืนเหวว่าโหยหาเพื่อนมาปลอบใจ	มีเพียงน้ำตาหยดไหลล้างใจพ้นไปวัน ๆ
(ลำ) ใจท่อนั้นพาดินพาดันพาด้านพาดต่อ	ยามใดทุกข์ท้อ เอาใจจ้อฝ่ฝั่น ลงเทือนนั้นอยากมีผู้เคียง
กาย ซอมหาไผ่ก่าบมีผู้มาใกล้ ผลสุดท้ายก็เลยเป็นทางผ่านเอาคนต่ำชั้นเขานั่นบ่นสน	
ชีวิตคนจนอย่างเราเลือกเขาไม่ได้	ต้องรอคอยให้เขามาเลือกเราเท่านั้น
เมื่อเขามองข้ามหมายความว่าเราจบกัน	สมหวังแค่เพียงในฝันที่มันไม่เป็นความจริง
มันเลือกไม่ได้ ชีวิตพี่เลือกไม่ได้	ก้มหน้าทนไปถ้าลมหายใจยังพอ
อันอนาคตต้องกลายเป็นอนางอ	จะมีใครหนอเห็นใจทนร่วมทางเดิน
(ลำ) ชัดเขินเหลือเกินเดื่อน้อง สาวใดมองเข้าจ้องดอกผ่าน	ความสงสารมีบ้างบ่น้อง มองอ้ายแน่เป็น
หยิ่ง ช่วยประทั่งให้ใจมีสุข ช่วยดับทุกข์หัวใจให้บ้าง	เป็นเพื่อนร่วมทาง แน่เดื่อน้อง เออ....

โซว์เบอร์ไม่โซว์ใจ

เห็นแต่เบอร์โซว์คนโทรไม่รู้อยู่ไหน	หน้าจอมือถือสั่นใจยามใดพี่บ่าวโทรมา
คนเคยคู่เคียงให้ฟังแต่เสียงไม่ให้เห็นหน้า	เหตุผลเก่าฟังจนชินชา ไม่มีเวลาเพราะว่าติดงาน
หายหน้าไปนานติดงานหรือว่าติดสาว	คำถามจากใจส่วนเหงารูมเร้าเมื่อเราห่างนาน
แต่ก่อนโทรหาก็หมายความว่ามาพบกัน	แต่วันนี้โทรเพื่อรายงานว่ามีว่างเท่านั้นนะหรือ
หน้าจอมือถือโซว์เบอร์แต่ไม่โซว์ใจ	คนโทรเขาคิดอย่างไร มือถือรุ่นใดบอกจะได้ซื้อ
เสียงหวานลอดสายบอกไม่ได้ว่าใจใสซื่อ	กลัวเป็นดังคำเขาลือว่าคนไม่ซื่อชอบอ้างเวลา
สายใยสัญญาถูกร้างลาสนั่นไหว	พี่บ่าวติดงานที่ไหนหรือใครตั้งไม่ให้มา
เห็นแค่เบอร์โซว์ไม่เห็นคนโทรก็ดูไร้ค่า	ถ้ายังรักกันพี่จำ อยากให้แวะมาสบตาคุยกัน

ด.ช.ปึกแป้นปึก

เป็นเด็กชายที่สมองซิมเซาก
 จบ ป.6 เกือบเอาไก่แกออก
 อ่านเขียนก็เงินๆกๆ
 เพื่อนเขาแซวว่าบักปึกแป้นปึก
 สะออนแต่พวกสมองดี ๆ
 ถือเป็นเกียรติเป็นศรี ครูที่ได้สอน
 จบประถมเพื่อนเขาได้เรียนต่อ
 ช่วยพ่อแม่ ทำนาจนว่าง่าย
 *บักปึกหายไปหลายปีผ่านผัน
 ปึกกลับบ้านนาพร้อมผ้าป่ากองใหญ่
 ขณะที่คนเรียนดีหนีหาย
 แต่บักปึกแป้นปึกในวัยเรียน
 สิ่งตอกย้ำถึงความเป็นคน
 คนเรียนเก่ง คดโกงก็มากมี

ไก่เท่าเล่าอ่านเขียน บ่เป็นดอก
 จนครูว่าหยอกว่าปึกปานแป้นปึก
 กว่าจบ ป.6 สอบตกแล้วตกอีก
 ครูบางคนหลีก แทบสับ่อยากสอน
 สอบได้เกรดสามเกรดสี่นักเรียนดีครูออนซอน
 พวกสมองอ่อนๆ สอนไปก็โลเฟบอย
 บักปึกนั้นหนอมาต่อที่หลังควายน้อย
 พอโตขึ้นหน่อยจึงหลอยจากบ้านนาไป
 แต่วันหนึ่งนั้นครูทุกคนก็แปลกใจ
 นำเงินมาให้ครูพัฒนาโรงเรียน
 เป็นเจ้าเป็นนายไม่เคยมาแะเวียน
 กลับมาแะเวียนด้วยน้ำใจทั้งดงาม
 ใช้อยู่ที่ผลของการเรียนดี
 คนเรียนดี ชีโก้งก็มากมาย(ซ้ำ*)

ด่วนรักด่วนลา

หมองเศร้า เหนงใจน้องไม่คืนมา
 คิวรถแห่งนี้ คนดินัดพี่มารอ
 สีโหมงจวนเย็นไม่เห็นเธอกลับ
 วันที่สองน้องบอกกับพี่จะมา
 สัญญาให้ว่าวันที่สอง
 ญาติพี่น้องพ่อแม่เดินทาง
 วันที่สองน้องสลับมาเข้าพาขวัญนำพี่
 ใจแทบหยุดเต้นเมื่อมองเห็นที่ช่องเจ็ด
 ผู้คนโดยสารหญิงชายตายกันเกลื่อนกอง
 วันนี้ ต้องไปให้พบกับตา
 พอเห็นซากศพพี่ชายถึงต้องยืนเศร้า
 (ลำ)มาตายถึมหนังสือพิมพ์เขาห่อ ๆ ตายบ่มีพี่น้องบ่ทันฮ้องสั่งไฟจนว่าอายหน้าล้าตาลาย สิตาย
 อย่างนางดังคนเป็นบ้าไ้ยฮนอหล้า เมื่อแสงกลับมา บ่เห็นหน้าพ่อแม่ ไ้ยฮนอหล้า เมื่อแสงกลับ
 มา บ่เห็นหน้าพ่อแม่ปานนี้หนอจักสิเห็นແທးแล คอยทำฮับไป
 จากไปละไม่มีวันกลับ หลับเถิดหนาหลับให้สบาย หากชาติหน้าถ้ามี คนดีค่อยพบกันใหม่
 ด่วนรักด่วนลาอาลัย สิ่งสุดท้ายก็คือน้ำตา

พี่เหม่อมองหาขวัญตาที่ บ.ข.ส
 ด่วน บขสผ่านมาน้องยาไม่มี
 ตะวันลาลับผู้คนสับสนหนักหนา
 ตามคำสัญญาเธอจำไม่น่าลืมคำ
 ทั้งน้องทั้งพี่สลับมามีวันนี้ หวังเข้าแต่งทอง
 ยังคอยนางสีฟาวคืนมาบ้าน
 เป็นหยงหนอมื้อนี้แฟนอ้ายบ่เห็น
 แจ้งอุบัติเหตุรถชนกันเมื่อวันที่สอง
 ใจพี่เศร้าหมองทราบข่าวที่เขาเล่ามา
 โอ้ที่รักจำ อย่าได้มีนงเยาว์
 เห็นศพแฟนสาวห่อร่างด้วยหนังสือพิมพ์

(ลำ)บุญมีเจอกันแต่หาลำ บุญมีพบกัษชาติหน้าอนหลับตาเธอต้องอย่าห้วง ฮักของเฮามัน บุญบ่ปวงขอให้ดวงวิญญาณน้อยน้อย จงลอยขึ้นสู่สวรรค์ไ้อัยนั้นละหนาวัญตาแฟนพี่ สู้สุขติ สาเต้อเอื้อน้องเออๆๆๆ เออ

ดอกไม้วันแม่

คำรักที่บอกด้วยดอกมะลิคู่ควรกับหนึ่งนารี	ที่มีชื่อเรียกว่าแม่
ผู้ให้ชีวิตให้ความรักอุ้มชูดูแล	ใจลูกรำลึกถึงแม่เหมือนมีวันแม่ทุกวัน
ชีวิตก้าวผ่านเส้นทางความลำ	เติบโตห่างตัวแม่มาศรัทธารักยังคงมั่น
นำสิ่งแม่สอนมาเป็นพรคุ้มภัยสู่งาน	ทำดีอดทนขยันยึดมั่นจนจำขึ้นใจ
ตัวไกลแต่ใจไม่เคยไกลแม่	ยามเจ็บยามแพ้วภาพแม่ลอยมากุ้มภัย
กราบพระทุกคืนอธิฐานให้แม่สุขใจ	หอมกลิ่นมะลิยามไต้ตั้งสายใยรักแม่ลอยมา
*คำรักที่บอกด้วยดอกมะลิ	จากใจลูกชายคนนี้เพื่อบอกให้แม่รู้ว่า
ถ้าดอกมะลียังหอมไม่มีวันลา	ใจลูกก็ขอบูชารักแม่ไม่มีวันลืม(ซ้ำ)

ดอกหญ้าในป่าปูน

หัวใจติดดินสวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า	ใส่เสื้อตัวร้อยเก่าเก่าถอดกระเป๋ไปเดียวติดกาย
กราบลาแม่พ่อหลังจากเรียนจบ ม.ปลาย	ลาทุ่งดอกคูณไสวมาอาศัยขายคาป่าปูน
เอาแรงเป็นทุนสู่งานเงินเดือนต่ำต่ำ	เก็บเงินเข้าเรียนภาคค่ำก่อความหวังบนทางเปื้อนฝุ่น
สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้ำใจเจือจุน	ใช้ความอดทนเติมทุนให้ยืนสู้ไหวทุกวัน
อยู่เมืองสวรรค์แต่เป็นคนชั้นติดดิน	เป็นผู้รับใช้จนชินหูได้ยินแต่คำสั่งงาน
แต่ยังยิ้มได้เพราะใจเหมือนดอกหญ้าบาน	ถึงอยู่ในที่ต่ำชั้นแต่ก็บานได้ทุกเวลา
*หัวใจติดดินสวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า	ใส่เสื้อตัวร้อยเก่าเก่า แต่ใจสาวบ่ด้อยราคา
หวังไว้วันหนึ่งเรียนจบชั้นที่เฝ้ารอมา	จะสวมมงกุฎดอกหญ้าถ่ายรูปปริญญาหวานมาบ้านเรา

(ซ้ำ*)

ดูแลแค่รอยยิ้ม

สิทธิของผู้แพ้น้องคงดูแลยายได้เพียงแค่ออยยิ้ม ถ้าเหมือนผ่านมามากงหาข้าวปลาเลี้ยงยายจนอิ่ม
แต่วันนี้แค่สงี่ยมยังกลัวแฟนยายเคืองใจ
คนมีเจ้าของแค่สายตามองยังต้องซ่อนแววเอาไว้ เห็นยายผ่านมาจะเข้าไปหาเพื่อเอาใจใส่
แต่น้องก็เฝ้าบ่ได้หลังจากวันยายแต่งงาน
อยากดูแลยายสมกับที่ใจยังฮัก
ที่น้องทำได้เมื่อยามพบยายตามงาน

แต่คนนอกหักยอมรู้สิทธิ์มีแค่ฝัน
คือแอบส่งรอยยิ้มหวานแทนการจับเหวี่ยงเอาใจ

สิทธิของผู้แพ้น้องคงดูแล้วยเกินกว่านี้ไปได้ สิ่งที่เคยทำ ก็คงให้แฟนอายทำต่อไป
 ส่วนน้องผู้เป็นคนพ่ายคงให้ได้แค่ออยยิ้ม
 อยากดูแล้วยสมกับที่ใจยังฮัก แต่คนนอกหัก ย่อมรู้สิทธิมีแค่ฝัน
 ที่น้องทำได้ เมื่อยามพบอายตามงาน คือแอบส่งรอยยิ้มหวาน แทนการจับเหงื่อเอาใจ
 สิทธิของผู้แพ้ น้องคงดูแล้วยเกินกว่านี้ไปได้ สิ่งที่เคยทำก็คงให้แฟนอายทำต่อไป
 ส่วนน้องผู้เป็นคนพ่าย คงให้ได้แค่ออยยิ้ม

เดือนหงายที่เมืองหลวง

มองผ่านเลยยอดตึกในยามดึกกลมพัดเย็นๆ
 ดวงจันทร์ เพ็ญล่องลอยเด่นให้ละเห็นเต็มตา
 นานหลายปีแล้วหนอยู่ ก.ท.ม บอกให้แขวนแบ่งฟ้า
 วันๆ กับเสียงรตราเห็นแต่ไฟฟ้า บอกว่าเห็นดวงจันทร์
 จันทร์ ส่อง ใสเหมือนคนสุขใจยิ้มให้เต็มหน้า
 ส่องแสง แข่งกับไฟฟ้าคล้ายจะมาฝากคำรำพัน
 ต่อว่า คนหลง นืออนบ่สะออน แล้วนวลแสงจันทร์
 จันทร์มาเหมือนมีข่าวสารให้คนไกลบ้านจะกลับเมื่อต้องนา
 จันทร์มาเหมือนมีข่าวสารให้คนไกลบ้านจะกลับเมื่อต้องนา
 *มองผ่านเลยยอดตึกในยามดึกกลมพัดเย็นๆ
 เมื่อได้มองจันทร์เพ็ญเหมือนอีกซิเจนจะเติมต่อชีวา
 ใจ ฝืดคอยดิ้นรนเดินย่ำถนนเมืองหลวงนานมา
 สะกิดใจให้อยากคืนบ้านป่าไปนอนเถียงนาละเบิ่งฟารাত্রี
 วอน จาก ใจส่งข่าวไปทางแสงจันทร์
 บอกลุงป้า น้าอาว่าลูกจะมาเมื่อเวลา
 จะกลับมาอุ่นไอดินกลับมากินแมงกีนูกุดจี
 บอกจันทร์จะผ่านฟารাত্রีลูกอยู่ทางนี้บ่เคยลืมบ้านนา
 บอกจันทร์จะผ่านฟารাত্রีลูกอยู่ทางนี้บ่เคยลืมบ้านนา(ซ้ำ*)

ตกเขี้ยว

จบ ป. 6 แล้ว หลายคนได้เข้าเรียนต่อ
แต่สาวคนนี้ ต้องหนีจากแดนป่าดอย
พ่อแม่ชายเธอไปแต่ชั้น ป.4
รับเงินจากเขา แลกขายลูกสาวครั้งเดียว
เธอไม่เคยรู้ พ่อแม่ไม่เคยบอก
ชีวิตเคยหวัง เคยวางแผนทางยีนยาว
จบ ป.6 แล้ว ม.1 ที่เธอได้เข้า
ม.1 แห่งนี้เขาให้เรียนวิชาพลศึกษา
5-6 ปีเรียนดีสอบไม่เคยตก
ตกขมุนรก ตกซ้ำอยู่วิชาเดียว
จบ ป.6 แล้ว หลายคนได้เข้าเรียนต่อ
เรียนฝากคุณครูขอให้หนูเป็นคนสุดท้าย

จบ ป.6 แล้วหลายคนมีงานรอกอย
น้ำตาหยดน้อย รินไหลในตู้กระจก
ร้อนเงินเต็มที ต้องใช้วิธีตกเขี้ยว
ขายลูกตกเขี้ยว เหมือนดังข้าวเหนียวกลางนา
นักเรียนบ้านนอก หัวใจยังไม่เต็มสาว
บอกเพื่อนรุ่นราว จบแล้วจะเข้าม.1
คือรถตู้สีขาวมารอรับเธอจากไป
น้ำตาหลังไหลจดหมายมาหาคุณครู
จบชั้น ป.6 เธอต้องมาโดยตกเขี้ยว
วิชาตกเขี้ยว ที่ครูไม่มีตำรา
แต่เธอเล่าหนอ จะขอเมตตาจากใคร
น้องคนต่อไป อย่าให้พ่อตกเขี้ยวเธอเลย

ต้องมีสักวัน

ต้องมีสักวัน ต้องมีสักวัน
วันที่ทุกอย่างเปิดทางให้สมตั้งใจ
ขอใครสักคนยอมทนร่วมทาง
เพราะยังมีเงาของเขาเข้ามาปะปน
จะรอวันนั้นรอวันที่ฝันเป็นจริง
มีเธอเคียงข้างร่วมทางอย่างเข้าใจกัน
*ต้องมีสักวัน ต้องมีสักวัน
ขอเพียงเธอรออย่าลา อย่าร้างไมตรี

ท่องคำเดิมฝันปลอบใจรอวันที่คอยแสนไกล
ถึงนานเพียงใดหัวใจจะคอยจะทน
คือเธอที่หวังถึงแม้ทุกอย่างยังดูมืดมน
ให้คอยกังวลให้ทนบนทางไฟฝัน
ได้ทำในสิ่งที่รักแล้วคนเชื่อมั่น
ไม่มีคนนั้นคอยกีดกันเหมือนอย่างวันนี้
จะเดินตามฝันไม่ท้อไม่หวั่นด้วยแรงที่มี
เป็นคู่ชีวิตในยามที่มีวันนั้น (ซ้ำ *)

ตอบแม่บ่ได้

ตอบแม่บ่ได้ ว่าย้ายไปไสบ่มา
แม่เที่ยวถามข่าว เมื่อเห็นน้องคอยมองทาง
ก็เพราะตอนที่ สองเราเริ่มเที่ยวหากัน
จนแม่ยอมปล่อย ให้คบหากันนานปี
ยามคิดพ้อหน้า โทรหากก็ปิดมือถือ
งานหลายแทบ คือปิดติดต่อกลับมา
*ตอบแม่บ่ได้ ว่าย้ายเป็นหยังบ่มา
ทิ้งให้น้องอยู่ กับรักข้างเดียวหรือใจ

เฟิ่นโทรมาหา คือเก่าอยู่บ้ออีนาง
อยากบอกว่าย้ายเหินห่าง ก็ยังเชิใจทุกที
แม่ห้ามบ่หัน ประกันย้ายเป็นคนดี
อยู่อยู่อ้ายมิดจีหลีบ่มีถ้อยคำรำลา
ฝากข้อความหรือ ฝากแล้วกับโทรหา
ทุกวันน้องต้องหลบตา เวลาแม่ถามถึงอ้าย
อ้ายบ่รักษา สัญญาว่าฮักจริงใจ
คิดฮอดจนอยากร้องไห้แต่อายสายตาแม่มอง(ซ้ำ*)

ตัดใจเกิดเพื่อน

คิดว่าทำบุญ กันคนละวัด
 อีกเพื่อนจึงจร บ่สมตั้งใจ
 ให้พบแล้วพลาด จากกันไป
 ฟ้าให้พบพาน
 อีกแค้นมองดู ห้าหมายผูกพัน
 ให้ง้อแล้วก็ ต้องงงเง้น
 *ตัดใจเกิดหนา
 ทำใจเพื่อนเอ๋ย เรานั้นก็เคย
 ซึ่งในความเจ็บ แต่เรา ต้องจำข่มไว้
 **คิดว่าสักวัน ต้องเจอรักแท้
 ให้เพื่อนตรงดู อย่าเหงาอยู่นาน
 ปาดน้ำตาเปื้อน หยุดจาบัลย์

เมื่อชาติปางก่อน
 สวรรค์ให้เกิด มาร่วมชาติ
 เพราะเราไม่ได้ ใส่บาตรร่วมขัน.
 แต่กันทางไว้ไม่ใช่เนื้อคู่
 เขาทำให้หลง แล้วลวงล่อ
 ตามเขาไม่ทัน โดนกันทางใจ
 เสียดายน้ำตาน้ำตาของลูกผู้ชาย
 ก็เคย ซ้ำมามากมาย
 เลิกซ้ำ แล้วทำตัวใหม่ รอใคร ที่ใจตรงกัน.
 ที่พร้อมครองคู่
 อวยชัยให้เขา เกิดเพื่อน
 ต้องมีสักวัน ได้เจออีกจริง(ซ้ำ*,**)

ตำนานหอแสง

(เกริ่น) พันปีล่วงมาพระยาขอมแก้วเจ็ดถัน ได้พาทาสบริวาร
 สร้างบ้านปากแซงเฮืองสูงมอบให้เจ้าแสง มีตำแหน่งคุมแสงแต่งปรง
 สร้างพระปรางมารสะตุง สูงงามฝั่งลำน้ำโขง
 พระอินทร์ใส่โฉมคนชมสมนามรำลือต่อมาเรียกเจ้าองค์ตื้อสร้างด้วยมือด้วยใจบรรจง
 สร้างพระถวายเป็นเจ้าแสงพลิกกายยอมตามเผ่าองค์ วิญญาณภักดีมั่นคงจรโลงองค์ตื้อสืบมา
 เจ้าแสงแห่งขอมราชายอมพลีชีวี ถวายวิญญาณอารักษ์พระเจ้าใหญ่ ไครย่ายี่มีอันต้องโดนเดชา
 ชาวบ้านรู้ความเล่าขานจึงสร้างศาลเจ้าแสงด้วยศรัทธา ขนานนามว่า หอแสง ด้วยแรงกล้า
 ไครผ่านมาได้พึ่งพาบารมี ผู้ใดย่ายี่ ต้องให้มีอันเป็นไปไครจ้องทำลาย ไม่นานต้องได้เห็นดี พระ
 ธรรมสถาน วัดปากแซงยังส่องศรีด้วยบารมีเจ้าแสง คอยคุ้มกัน ตำนานเจ้าแสงที่กล่าวมา บอกให้รู้
 ถึงศรัทธาที่ผูกพันไครที่มาวัดปากแซงจึงกราบกราน อธิษฐานขอพรให้คุ้มภัย จดจำตำนานเล่าขาน
 กันต่อไป.

ตามรอยคนสู้

(เกริ่น) โบราณอีสานพื้นบอกว่า เทียวทางบ่สุดเส้น อย่าถอยหลังให้คนย่ำ
 ตายขอให้ตายหน้าพุ้นเขาจึงห้องว่าหาญ ตายขอให้ตายหน้าพุ้นเขาจึงห้องว่าหาญ
 กฎเหล็กประจำดวงใจท่องไว้สอนใจยามอดสู
 โบราณเล่าขานตำนานคนสู้ เป็นครูฝึกใจให้คงกระพัน
 บอกผ่านลูกปั้นข้าวเหนียว ทางเตียวรอดตายคือฝ่าฟัน
 ปู่ตาพาสู้รู้ไปทุกย่าน ว่าลูกอีสานตัวน้อยแต่ถอยบ่เป็น
 *เทียวทางบ่สุดเส้น อย่าถอยหลังให้คนย่ำ มรดกถ้อยคำกับความยากเข็ญ

คำสอนคนสู้จากปู่สู่ลูกหลานเหลน
กฎเหล็กประจำดวงใจ ท่องไว้คุ้มใจบ่จืดจาง
เกิดใหม่ใหญ่หลังขอฟังคำสอนปู่ตา (ซ้ำ*,)

เปลี่ยนความลำเค็ญให้เป็นยาชูกำลัง
ตามรอยคนสู้ที่ปูเส้นทาง

ตามรอยไม้เรียว

ครูครับจำศิษย์คนนี้ได้ไหม
การบ้านไม่ทำสอนไม่จำ ซ้ำยังสอบตก
ศิษย์คนที่ถูกครูตีกันเขี้ยว
ตำครูลับหลัง แล้วทำตัวเป็นคู่อริ
ผมได้เรียนรู้ ว่าครูรัก ครูจึงเมตตา
ยามเจ็บรำลึก ผมสำนึกถึงคำสอนครู
*ครูครับจำศิษย์คนนี้ได้ไหม
กราบขออภัยที่ผมเคยทำตัวไม่ดี

ศิษย์คนที่ครูกลุ้มใจ เมื่อตอนผมเรียน ป.6
ทำตัวเป็นเด็กหัวโจก เรียน ป.6 ตกซ้ำหลายปี
ทุกครั้งที่โดนไม้เรียว รู้สึกโกรธครูทุกที
ผมกลับมาแล้ววันนี้ ด้วยความคิดถึงคุณครู
เมื่อออกโรงเรียน เดินบนสังเวียนนักสู้
ขยันอดทนและสู้ เพราะครู ผมจึงได้ดี
กลับมาพร้อมพานดอกไม้ไหว้ครูผู้เคยปรารถนา
ลูกศิษย์ของครูคนนี้ได้ดีเพราะรอยไม้เรียว(ซ้ำ*)

ตามหาฤดูจี่

ฮอดหน้าแล้งฟ้าแดงยามเช้า
ผู้เฒ่าเด็กน้อยพายของไปนา
กองขี้ควายกะสีดำขี้ห่าน
เอามาควั่นกินตัวละคำ
แต่ปีนี้ฤดูจี่หายไป
เบิ่งทุ่งนาทะเลือแต่ความเปล่าเปลี่ยว
*ฤดูจี่ไปไหน ฤดูจี่ไปไหน
ขี้ควายไปไหน ขี้ควายไปไหน
ตกแล้งปีนี้บ่ค่อยมีกองควายขี้
กองทัพควายเหล็กบุกทุ่งนาไทย
ควายเนื้อกินหญ้าถ่ายมาเป็นขี้ควาย
ฤดูจี่ได้กลิ่นบินทั้งทุ่งอีสาน
(ซ้ำ *)กะเลียบเห็นฤดูจี่ กะเลียบเห็นฤดูจี่

อีสานบ้านเฮาเมื่อหลายปีผ่านมา
สอดสายสายตาหากองขี้ควาย
มีแมงฤดูจี่ตัวสีดำดำ
อาหารชั้นนำในยามขาดแคลน
กองขี้ควายกะหลายากเหลือแสน
ฮอดยามขาดแคลนบ่มีตัวฤดูจี่
บ่มีขี้ควายฤดูจี่บ่มีหม่องอยู่
นาบ่มีควายกะเลียบบ่มีขี้ควาย กะเลียบบ่มีขี้ควาย
แมงฤดูจี่ขาดที่อยู่อาศัย
ควายนาคูขายเพราะถูกรถไถแย่งงาน
ควายเหล็กยุคใหม่ถ่ายออกมาเป็นคว้น
ตั้งแต่นั้นกะเลียบเห็นฤดูจี่ กะเลียบเห็นฤดูจี่

เต็มใจให้ตัว

ตัวโลดถ้าเจ้า บ่ ย่านบาป
 เพื่อให้ทราบอาการบั่นใจ
 กับรักแท้ที่ทุ่มเทให้
 เห็นน้องเริ่มสิ บ่ คือเก่า
 สัญญาณเศร้าแทรกมาเวียนวน
 บ่ หวานคือตอนเริ่มต้น
 เคยซื้อเคยไสนับวันมากมายความลับ
 บ่ มีผลต่อใจอีกแน่เพียงแต่เสียความไวใจ
 * ตัวโลดถ้าเจ้า บ่ ย่านบาป
 บ่ ถอนตัวตัวได้ตัวไปอ้ายเต็มใจให้ตัว บ่ ว่า
 อาจขอเวลาหลบหน้าไปเหงา (ซ้ำ*)

อ้าย บ่ มีเครื่องมือตรวจจับ
 นอกจากความซื่อสัตย์ภักดี
 หากน้องสืบทอดให้ตายสิ่งที่อ้ายทำได้คือทน
 เจ้าใช้ความห่างเหินส่งข่าว
 อ่านแวตายากขึ้นทุกวัน
 รักเราไผ่น้อมมาบ่นเจ้าจึงเริ่มต้นตัวอ้าย
 เสียงเรียกเข้าโทรศัพท์ที่ยังขยับไปรับไกลไกล
 อ้ายคงเจ็บไปรักไปประสาใจที่เสื่อมราคา
 อ้ายคนนี้แม่ใจมอดดับโปรดทราบรักเจ้า บ่ ลา
 ขอแค่ยามฝุ่นซำเข้าตา

เตรียมใจกัยน้อง

เมื่อพบทางตันอย่าตันทุรังเลยนาง
 หัวใจพี่คอยติดตามเจ้าทุกนาที
 ผู้ชายคนนั้นบั่นใจจากไปแน่นอน
 เส้นทางรักเจ้ากับเขาคงไปไม่ไกล

ย้อนมาเคียงข้างมีคนที่คอยหวังดี
 รู้ว่าคนดีพื่อนี้ก็เป็นทุกซี้ใจ
 ถึงเธออ่อนหวานเขาคงไม่ย้อนคืนได้
 ได้โปรดทำใจอย่าไปฝันเกณฑ์ชะตา

(ลำ) เห็นที่ท้าวเธอกับเขาสีมีเค้าเป็นต่าง เห็นที่ท้าวเธอกับเขาสีมีเค้าเป็นต่าง กำลังเป็น
 คู่อ้างหันข้างใส่กัน เขาผู้นั้นมีหัวใจสอง ตกเป็นรองแน่นอนคือเจ้าตกเป็นเป้าให้เขาเหยียบเขาย่ำ
 คนคิดนำแม่นอ้ายเอาใจตั้งทำรอ

พีนี้อยู่รอถึงเธอจะเคยทำลาย
 ยอมรับว่าเคยโกรธเคืองและแค้นกานดา
 แต่พอเห็นเธอนั้นโดนเขาหลอก
 เห็นเธอขึ้นชมความแค้นก็ลาลบไป

ทิ้งรอยเท้าให้กลางใจก่อนไปลับลา
 เพราะเจ้าจากลาด้วยการย่ำยีหัวใจ
 ความซำความชอกก็เปลี่ยนเป็นความหวังเอย
 เห็นเธอโซคร้ายไม่คิดทำลายซ้ำนาง

(ลำ) ยังเหลือบ้างแต่ความสงสารยามเห็นเจ้าเสียท่า ยังเหลือบ้างแต่ความสงสารยามเห็น
 เจ้าเสียท่า ภาวนาสู้มือ บ่ ถือแค้นเก่าหลัง มีแต่ตั้งใจหวังคนดี ปัญหาที่มีคิดหาทางแก้ เขาทำ
 แยกสขเป็นคนสอย ถึงมีสอยต่างเปื้อนอาสาล้างให้สว่างหาย

เมื่อเขาทำลายอย่ามัวเสียใจเลยนาง
 เมื่อเขาให้เป็นสำรองวอนน้องอย่าฝืน

ย้อนมาเคียงข้างมีคนที่คอยรับคืน
 พี่เตรียมใจยื่นรอคอยน้องคืนอ้อมใจ

(ลำ) เตรียมใจสอยหาทางแก้ เตรียมใจสอยหาทางแก้ เตรียมผ้าแพรเช็ดแก้มยามหม่น
 ห้องนอนคนจน เตรียมต้อนรับน้อง เตรียมห้องเช็ดหน้าตา เสียเวลาไปกับเขามาก มาปลุกรักของเราต้น
 ใหม่พี่เตรียมหัวใจกัยน้องเอย

ใต้แสงนีออน

คืนนี้น้องนอนใต้แสงนีออนห้องใจ
เจ้าเขียนบรรยายถูกหลอกไปขายที่โรงน้ำชา
ปวดร้าวดวงใจพี่เหมือนมีไฟไหม้ลาม
พี่คิดหาทางติดต่อรอหวังกับสายทางการ
โกศนดี ปานนี้เจ้าคงชำหม่น
อดทนหน่อยน้อง รับรองพี่ให้สัญญา
* คืนนี้น้องนอน ใต้แสงนีออนกับใคร
สิ่งที่เสียไปพี่ไม่ตั้งใจคิดว่าเป็นทาน
(ซ้ำ*)

พี่กลืนน้ำตาตกในเมื่ออ่านจดหมายที่เธอเขียนมา
พลีกายสังเวทยามาหมดปัญญาหาทางคืนบ้าน
หลับตาเห็นภาพคนงามถูกพ่อค้ากามเขาทรมาณ
เขาบอกไม่มีหลักฐานจึงไม่อาจกินน้องนางออกมา
ก็คราวก็คน ก็หนีกับคนแปลกหน้า
สองมือพี่พร้อมฟันฝ่าปลดโซ่กามมาพาน้องกลับบ้าน
เก็บซ่อนน้ำตาเจ้าไว้อย่างไรไม่ให้ใครรู้ทัน
จะเก็บเงินไถ่ตัวน้องนั้นมาสร้างสวรรค์ที่บ้านนาเรา

ใต้ฟ้าเดียวกัน

(เกริ่น) ละตก พ.ศ. สองพันห้า โลกถึงยุคโลกาฯ คนในหล้าเว้ากันง่าย สื่อสารได้ไวไว
ใกล้หรือไกลใต้แผ่นฟ้า คนสามารถอยู่ข้างกัน เมื่อมาถึงมือนี้นั้น การสานต่อประเพณี สืบสานคุณ
ความดีหน้าที่เขาทุกคนดื้อ

สังคมยุคใหม่สมัยเทคโนโลยี
มีโทรศัพท์มือถือหรือเพจติดกาย
ดูหนังฟังเพลงก็พาข่าวสารทั่วโลก
ส่งผ่านดาวเทียมให้คนไทยเห็นเต็มตา
ทั่วโลกยุคใหม่สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต
จะมีอะไรที่ไหนในโลกกลมกลม

ผู้คนยุคนี้สื่อสารกันได้ทันใจ
จะคุยกับใครที่ไหนได้ตลอดเวลา
นักมวยเขาชกอยู่ที่อเมริกา
ย่อโลกเข้ามาเหมือนมีคาถาอาคม
หนังดังขาวเด็ดขอดเกร็ดให้ดูให้ชม
นี่คือสังคมสื่อสารไม่มีพรมแดน

(ลำ) กะจิงว่าแทนกันได้ เหตุเกิดอยู่ใสกะเห็นได้คือว่า ทุกชาติภาษาละหันมาอวยเว้า อวย
เว้า อวยเว้า อวยเว้า กันได้แม่นสู่ยาม วัฒนธรรมก็ไหลรวมกันได้ หมุนเวียนกันไปในหลายด้าน
เขามีพิชชาโด้นั้หมาตีตลาดในบ้านเฮาตั้งนาน สัมต่บักฮั่งฮีสาน สัมต่บักฮั่งฮีสาน กามีขายคือกัน
อยู่เมืองนอกเมืองนา เขามีเพลงแร็ปเพลงร็อคมาตีบางกอกตั้งหลายปีผ่านมา หมอลำบ้านเฮานี้หนา
หมอลำบ้านเฮานี้หนา นำเอาแร็ปร็อคมาผสมได้สบาย กีฬาสุนัขเกอร์ตีกอล์ฟมีคนเคยชอบก็เทนนิส
มาหลายราย หน้าซำเรายังมีมวยไทย หน้าซำเรายังมีมวยไทย ส่งไปวาดลวดลายจนทั่วโลกศรัทธา

(ลำ) กะพัฒนากันได้ หากเราเข้าใจเอามาใช้ทางแม่น ยุคไทยแลนด์กำลังเจริญทุกด้าน
ทุกด้าน ทุกด้าน ทุกด้าน เฮานั้นชอยฮ่วมใจประเพณีไทยและของดีมีค่า สืบสานนามมาร์กษาไว้

(เพลง) คนไทยใต้ฟ้าเดียวกัน ขอให้ใจมันสื่อสารกันเข้าใจ
วัฒนธรรมไทยนั้น ช่วยกันสารถต่อได้ไหม
ให้ถือเป็นหน้าที่ของคนไทย

สืบสารและสร้างสรรค์ต่อไป

ให้คนรุ่นใหม่ ได้ภูมิใจยืนนาน

(ลำ) กะจิงว่าसानกันไว้ให้ลูกหลานไทยได้เรียนรู้คุณค่า

ช่วยกันรักษาและพัฒนาฝากไว้ฝากไว้ ฝากไว้ฝากไว้ เคียงคู่ชาติอื่นเขา

ด้วยสองมือเราทุกคนท้าวหน้าสืบสานนำพาเพื่อคนรุ่นใหม่

สร้างความภูมิใจให้ไทยเด้อ รักความเป็นไทยหลายหลายเด้อ.

ถนนหักสั้ว

เหมือนนกขมิ้นไม่มีรังนอน

มีกินวันนี้พรุ่งนี้จะกินอะไร

ทุกวันต้องสู้อยู่กับปัญหา

ยามได้อ่อนล้าปัญหายิ่งตามแผดเผา

ถนนสายนี้ไม่มีที่ให้พักผ่อน

ต้องทำงานหนักถ้ารักจะอยู่

*โอใครกันเล่าจะมาอาทร

มีเราเท่านั้นช่วยกันเมื่อยามจำเป็น

นี่หรือคือกรรมกรพเนจรไม่มีจุดหมาย

คำตอบอยู่ที่ร่างกายจะขายได้เงินหรือเปล่า

สะสางได้บางเวลา แล้วเวียนมาไม่มีบางเบา

ไม่ยอมให้เราได้มีเวลาหายใจ

เส้นทางสายกรรมกรต้องสัญจรผจญทุกข์ภัย

เส้นทางนี้ถอยไม่ได้สู้ต่อไปถ้าใจยังเต้น

ชีวิตเรกรรมกรทุกข์แคลนคลอนผู้ใดมองเห็น

เดินสู่เส้นทางลำเค็ญจำเป็นต้องสู้ชีวิต (ซ้ำ)

ทนนาวอีกปี

ลมหนาวพัดมาอีกแล้ว

เคยสัญญาให้ไว้จะกลับไปหาคนดี

ลมหนาวพัดมาอีกหน

ยามหนาวมาห่างน้อง

ลมหนาวจะหวนกลับไป

*ฟ้าเอยโปรดเห็น

ฟ้าโปรดเป็นพยานให้

นิรันดร์ห้วงดวงใจ

ลมหนาวพัดมาอีกแล้ว

อย่าได้กลัวรักจะปน

น้องแก้วคงหลงคอยพี่

โอ้พี่จะครวญ

หนาวลมหัวใจป่วย

เจ้าคงมองและคร่ำครวญ

ความรักยังไม่คลอน

จากเจ้าไกลเพราะจน

น้องแก้วคงหลงคอยหม่นจากน้องมาสร้างตัว

ให้น้องทนนาวอีกปี (ซ้ำ*)

ท่องคำว่าทำใจ

มือถือก็มีเบอร์ที่เมมไว้ก็อยู่
คนที่เคยเรียกแฟนแน่นหนัก
ความผูกพันโดนหารเกินครึ่ง
เมื่อรักเริ่มจางคนไม่ มีทางเหมือนเก่า
ลืมเมื่อคราวสองเราคืนจรร่วมจนร่วมสู่พื้นผ้า
*ยิ่งแค้นผู้แพ้ก็ยิ่งไร้ค่า
ยิ่งเรียกร้องเขายิ่งมองเหมือนดังเศษแก้ว
คิดถึงแค่ไหนคงเลิกโทรไปแว่วอน
หยุดแสดงว่ายังมีเรา ปล่อยให้เขารักกันดีกว่า

แต่รักลาไกลสุดจึ่งต้องสู้กับความคิดถึง
เขามีรักมากกว่าหนึ่ง
คิดถึงจึ่งไม่โทรหา
พันธะหัวใจปากเปล่านานเข้าก็ลืมรักษา
พอได้ดีก็ทำเมินหน้าจึ่งบอกใจว่าพอแล้ว
เศษรักในทางตา ไซ้กล้องส่องหา ยังไม่เห็นแวว
แตรอให้โทรหา ยังแหว เข้าแถวรอคิวเลิกรา
ต้องใช้คำว่าลาก่อน กับคนที่ใจโหยหา
ถ้าความคิดถึงเข้าตา จะท่องคำว่าทำใจ (ซ้ำ*)

ทำบาปปลง

บุญบ่สมอ้ายคิดไปปวดดวงแด
ไอ้สวรรค์ให้รางวัลหรือทำโทษ
ฟังเมื่อเขาเอ็นอ้ายเป็นพ่ออีนาง
อ้ายกับเขาอัยกันมาแต่นานเนิ่น
ลูกไร้เดียงสาภรรยาก็น่าอัย
อ้ายอัยกันรู้แกใจตลอดเวลาเรา
*ทำปลง น้องทำบาปปลง
หยุดเถิดหนา อ้ายอย่ามาพะวง
เขาสาเด้ออ้ายอัยไปก็บ่ดี
ผู้มาหลังก็ต้องเป็นฝ่ายไป
ถึงแม้อัยอ้ายแต่น้องทำบาปปลง(ซ้ำ *)

พ้ออัยกันแต่ว่าอ้ายบ่โสด
ถึงได้กำหนดให้มาอัยกันแฟน
ต้องยืมค้ำตกหลุมกลางทางเดิน
คงบาปเหลือเกินหากน้องจะเดินไปแย่งมา
น้องบ่อยากเป็นผู้ทำให้ร้างลา
เจาะกันซ้ำจึ่งได้แต่หาทางปลง
เฮ็ดปลง น้องเฮ็ดบาปปลง
ชาตินี้คงได้เป็นแค่ชั่วทางใจ
ให้รักนี้หยุดไว้ที่ลาไกล
เห็นหน้าแฟนอ้ายน้องทำร้ายปลง

ทางเดินชาวดิน

นาแล้งแห้งผาก
ความชุ่มฉ่ำจากแผ่นดินอีสาน
ให้จำลาก้านร่วงหล่นลงดิน
เข้ามาปลดเปลื้องหนี้สิน
เงินเบางานหนัก
เหงื่อเม็ดถูกถูกก่อสร้างสิ่งแพงแพง
เหลือจ่ายเก็บไว้ส่งคืนไปให้คนอยู่นา
*จากเด็กเรียนดี

ลมร้อนขับไล่ผลักไล่ดอกจาน
ตั้งลูกอีสานพลัดถิ่นฐานที่เคยทำกิน
หยาดเหงื่อหลังรินอยู่ในเมืองฟ้า
คือสัญลักษณ์ของคนขายแรง
แลกกับข้าวแกงกินตามยถา
ในยามที่ฝนลืมน้ำเปลี่ยนโชคชะตาของคนอีสาน
แต่วันนี้เป็นกรรมกร

จากหมอลำชื่อเสียงกระฉ่อน

นักมวยเงินหมื่น

จากเป็นนางงามสงกรานต์

เหมือนถูกสาปส่ง

ถูกโจโก้งเอาความโชคดี

ทางเดินชาวดิน

คอยความเห็นใจจากฟ้า

ต้องมาขับกลอนลำเดินขอทาน

วันนี้ทั้งคืนต้องยืนล้างจาน

สุดทางฝันเป็นสาวนั้บบาร์

ลูกอีสานจนถึงวันนี้ยังย่ำวิถีของคนทั้งนา

ยังมีลทินเป็นคราบน้ำตา

ส่งคนดีมาช่วยล้างอาถรรพณ์ (ซ้ำ*)

ทางออกคือบอกลา

รักเราสะดุดหยุดกลางคัน

สงครามหัวใจหนึ่งหญิงสองชายจ้องตา

หัวใจสะอึกเกิดศึกชิงนาง

น้องคงลำบากถ้าหากให้ตัดสินใจ

พี่คนมาก่อนแต่เป็นรองเขาทุกอย่าง

ถ้าเลือกคนหนึ่งอีกคนต้องแพ้ทันที

ไม่มีทางออกนอกจากคำลา

เขาคนดีกว่าอยู่กับเขาเจ้าคงสบาย

เมื่อเธอเปลี่ยนผันบั้นใจให้เขาเข้ามา

รักเกิดปัญหาและมีท่าที่บานปลาย

เขามาที่หลังแต่คงไม่ยอมง่ายตาย

จะทำไฉนสามใจสู้กันนานปี

เขามีที่หลังแต่มีความพร้อมเต็มที่

หมากรักเกมส์นี้...กำลังไม่มีทางไป

ไว้ว่าสนาพี่คงต้องลาน้องไป

ไม่ต้องห่วงโยขอเป็นฝ่ายไปเพื่อเธอ

เทพีอีแต็ก

อ้ายยีนดีต้อนรับถ้าน้องตกอับถูกบีคัพทำหล่น

รถไถนาคนจนสิรับหน้ามนเป็นแขกวีไอพี

เบาะหน้านั่งเคียงคนขับเปิดประตูรับลมอย่างดี

บรรจู้ให้ทำหน้าที่เป็นสาวพริตตี้รถอีแต็กชาวนา

บ่เป็นหยังดอกหนาเรื่องที่แล้วมาอ้ายสิพาซอมใจ

นั่งอีแต็กเคียงอ้ายขับเลาะนาไร่ให้เขียดอีโม้อัจฉา

เข้าพักเถียงนารีสอร์ทส่งรอยยิ้มหยอดตู้เพลงนกกา

ความสุขบ่ได้ซื้อหาบ่าวรถไถนาจัดเอาไว้ดูแล

ยิ้มให้แทนยิ้มให้แทนยิ้มให้อ้ายแทน

ถ้าไต่ยีนแตรรถไถอย่าหน้าอใส่รถอ้ายสิตกคันแท

ไถนาหัวหัวแต่จีบสาวอ่อนแอจึงฝากเสียงแตรมายืนขอเสนอ

รอคำตอบอยู่เด้อส่งสายตาเหม่อคอยยิ้มเธอเต็มแรง

สนบ่หนอดำแหน่งเทพีรถไถเป็นหวานใจคนเซอร์

วาดฝันไว้คอยฟังข่าวไถนาปลูกข้าวที่ทุ่งรอเธอ

หากว่าน้องรับข้อเสนอจะยกให้เธอเป็นฟรีเซ็นเตอร์ข้าวหอม
 ยืมให้แทนยืมให้แทนยืมให้อ้ายแทน
 ถ้าได้ยืนแตรรถไถอย่าหน้าอใส่รถอ้ายสิตกคันแท
 ไถนาห้าวห้าวแต่จีบสาวอ่อนแอจึงฝากเสียงแตรมายื่นข้อเสนอ
 รอคำตอบอยู่เดือส่งสายตาเหม่อคอยยืมเธอเต็มแรง
 สบป๋นหน้าตำแหน่งเทพีรถไถเป็นหวานใจคนเซอร์
 วาดฝันไว้คอยฟังข่าวไถนาปลูกข้าวที่ทุ่งรอเธอ
 หากว่าน้องรับข้อเสนอจะยกให้เธอเป็นฟรีเซ็นเตอร์ข้าวหอม

นครพนมคืนเพ็ญ

เดือนหงายสายลม ที่นครพนมคืนเพ็ญ
 เขาเกี่ยวก้อยกันเดินเล่น รับลมเย็น ณ ริมฝั่งโขง
 เมืองท่าแขกฝั่งลาว มีทิวเขาเป็นเงาคดโค้ง
 เสียงซุงลายโตดติต่ง ลอยข้ามโขงมากล่อมหัวใจ
 ฝั่งโขงแสงงาม สองฟากน้ำแจ่มงามแสงเงา
 ดงภูเป็นของฝั่งลาว ทิวทัศน์ทอดยาวเป็นของฝั่งไทย
 เดือนขึ้นทางฝั่งโน้น ไรแสงอ่อนโยนอาบคิ่งน้องอ้าย
 ลอยข้ามโขงลงทางฝั่งไทย แสงงามเดือนหงายเราใช้ร่วมกัน
 โอ โสระ โอ โอ้ โอ้ โอ โอ โอ โอ โสระ โอ
 แสงจันทร์อาบใจอ้ายหันมองหน้า
 กลอนลำข้ามโขงฟังว่าสัญญาแล้วอย่าแปรผัน
 อ้ายคิดยังบ่ฮู้อยู่ๆ ก็หลอยกุ่มมือกัน
 เพียงเศษก้อนเมฆบังจันทร์อายนั่นก็ซุนคิ่งนาง
 ใจยังฮ้ำฮอน คึดฮอดนครพนมคืนเพ็ญ
 ทิวเขาฟากโขงยังเด่น ในคะนึ่งทุกห้วงความหลัง
 ปลาเฆาะกับข้าวพาแลง ที่ร้านน้องแดงอ้ายพาไปนั่ง
 หากมีบุญได้กลับไปยามอีกครั้ง อย่าลืมพานางไปไหว้พระธาตุพนม
 โอ โสระ โอ โอ้ โอ้ โอ โอ โอ โอ โสระ โอ

ห้องมากับคำว่าใช่

บ่เสียใจเลย ที่เคยอกหัก	เมื่อได้มารู้จัก คนเป็นตาอีกคือเจ้า
อ้ายเคยเสียใจ จนต้องอาศัยน้ำเมา	อกหักจากคนรักเก่า หลายคราวก่อนหาเจ้าเจอ
บ่สวยเลิศเลอ แต่มีน้ำใจ	ให้เกียรติมาเอาใจ ใส่ผู้ชายโลโซหน้าเซ่อ
คนจนมอซอ เจ้ายังค้นหาความหล่อเจอ	แผลเจ็บจากคราวรักเก่า เธอเอารักแท้เป็นยา
* รักที่ผ่านมาเคยคิดว่าฟ้าดินใจดำ	แท้จริงคือฟ้าแนะนำ ให้อ้ายซึ้งรอนคนใช่กว่า
ที่เทียวกหักเพราะอ้ายใจร่อนรักก่อนเวลา	มารู้สึกเริ่มเข้าใจฟ้าเมื่อถูกสายตาเจ้าคอยเทศแคร์
(ซ้ำ*)	
อ้ายเก็บอึกแท้ มาคอยดูแลแผลเก่า	หันหลังลาขวดเหล้า เจ็บเหงาก็เอารักแก้
แต่ที่ยังกังวลฝากให้หน้มนเจ้าช่วยดูแล	อึกอ้ายขอให้อึกแน่ อย่าให้เป็นรักแท้ชั่วคราว
ใจอ้ายซึ้งมาจนแยะ ส่อยให้อึกแท้แทนเต๊อ....ผู้สาว..	

นักเรียนหลังห้อง

นักเรียนหลังห้อง เจ้าของเหรียญทองเรียนแย
 ไว้ผมทรงขี้ดใจแม่ มาเรียนแต่สายประจำ
 ตอนอยู่ม.ปลาย เป็นโรคใจอายกระดานดำ
 การบ้านให้เธอช่วยทำ ยังพอจดจำได้ไหม
 สอบเอ็นทีไม่ได้ หอบใจหนีเข้ากรุงเทพ
 ทำงานซ่อมใจที่เจ็บ หลังจากจบชั้น ม.ปลาย
 ติดตามข่าวเธอ ข่าวเพื่อนเราทุกคราวเหงาใจ
 อยากกลับไปเป็นเด็กชาย นั่งในห้องเรียนเหมือนเก่า
 *ข่าวว่าเธอเขาเรียนมหาลัย ทางเดินสดใสสอบได้เกรดสูงทุกคราว
 ยังนั่งตาแป๋ว อยู่หน้าห้องเรียนเหมือนเก่า
 นักเรียนหลังห้องอย่างเรา ฟังข่าวก็พลอยดีใจ
 อยากมาซิดไกล้ ก็อายถ้าใครเห็นเข้า
 หนุ่มยีนส์เสื้อยืดผมยาว กับเขาผู้เป็นเพื่อนใหม่
 เปรียบเทียบกันแล้ว เรารู้เธอควรคู่ใคร
 ได้แต่ฝากคำอวยชัย จากเพื่อนใจนักเรียนหลังห้อง(ซ้ำ *)

นักสู้ครูไทย

อย่ารีบเอ่ยคำว่าทำไม่ได้
 ที่ใดมีเด็กมีคนมีความไม่รู้
 ทัวถิ่นไกลไกลคนไทยถ้วนหน้า
 คอยเป็นผู้สร้างผู้ให้ด้วยใจรักแท้
 *ครูไทยคือลมหายใจแผ่นดิน
 เต็มส่วนที่ขาดขาดส่วนที่หวังให้สมตั้งใจ
 อย่ารีบเอ่ยคำว่าทำไม่ได้
 ถึงสองมือเปล่าแต่ครูมีคุณธรรม

ถ้าในหัวใจของเรามีคำว่าครู
 ที่นั่นจะต้องมีครูยืนสู้อย่างผู้ไม่แพ้
 ครูเราผ่านผ่านพาพาและฝ่าดูแล
 อุปสรรคใดใดจริงแกล้งแอมแพ้แก่ความตั้งใจ
 บั้นคนทัวถิ่นจากดินสู่ความสดใส
 บั้นคนให้งามน้ำใจนำไทยสู่ความเลิศล้ำ
 เพราะคนทัวไทยยกให้ครูเป็นผู้นำ
 จุดไฟเสริมใจทุกยามสมนาม “นักสู้ครูไทย” (*ซ้ำ)

นักสู้ ม.3

เป็นสามัญชน คนจนไม่มีนามบัตร
 ครอบตอนอยู่ไหน ก็เพราะใจ ได้รักคนงาม
 ความหวังยังไกล แต่ใจ ก็ยังมีสิทธิ์
 สู้จนให้สม ช่วยแม่พ่อให้พอสบาย
 ปริญญาตรี พี่คงตามน้องไม่ติด
 ขอเพียงสาวงาม อย่ามองข้าม เมื่อยามได้ดี
 เป็นสามัญชน ความทน ไม่มีจำกัด
 ไ้อ้หนุ่ม ม.3 จะไม่ทำให้น้องอายคน
 เป็นสามัญชน ความทน ไม่มีจำกัด
 ไ้อ้หนุ่ม ม.3 จะไม่ทำให้น้องอายคน

ทำงานเงินเดือนจำกัด วุฒิใบประกาศ ม.3
 สาวทุ่งเข้ากรุงเรียนราม ส่งยิ้มงาม เสริมกำลังใจ
 หากเทอมหัวใจไม่ปิด รักคง ไม่ติดตรึงไหน
 แล้วเร่งสร้างตนเร็วไว ให้พอ คู่ควรคนดี
 จะสร้างปริญญาชีวิต ไว้รอ ร่วมทางชีวิต
 เรียนจบปริญญาตรี อย่าลืมพี่ ม.3 จนจน
 จะลุยด้วยใจยืนหยัด แม้ยัง อยู่ข้างถนน
 สาวงามอย่าได้กังวล พี่จะสร้างตน ให้น้องภูมิใจ
 จะลุยด้วยใจยืนหยัด แม้ยัง อยู่ข้างถนน
 สาวงามอย่าได้กังวล พี่จะสร้างตน ให้น้องภูมิใจ

นับหนึ่งครั้งที่ร้อย

อย่าหวังว่าใจจะพ่ายให้คำว่าแพ้
 ตำราคนสู้ไม่ได้บรรจุถ้อยคำว่าถอย
 ลบวันคืนที่ทำให้กลืน น้ำตา
 เจ็บบ้าง ท้อบ้างก็ยังพวยใจยืน
 นับหนึ่งใหม่ครั้งที่เท่าไรเท่ากัน
 เริ่มต้นใหม่ตราบใดที่ใจยังเต้น
 แรงใจยังอยู่คนสู้ไม่มีวันสาย
 อย่าหวังว่าใจจะก้มให้คำว่าแพ้
 มีแรงใจมั่นเส้นทางกันดารไม่ถอย
 นับหนึ่งใหม่ครั้งที่เท่าไรเท่ากัน

ถึงโชคชะตาเรียงแกลให้ เป็น ผู้แพ้อ่อยบ่
 จะล้มเป็นครั้งที่ร้อยจะลุกขึ้นมาหยุดยืน
 หลาย ครั้งบนทางผ่านมาชีวิตพลัดล้มขมขื่น
 เก็บเย้ยที่บางคนยื่นมา ย่อยเป็นฝันเติมไฟ
 ฝึกพูดคำว่า...ช่างมัน กับสิ่งที่เราเสียไป
 ปลอบขวัญเมื่อยามสำคัญ ด้วยคำว่าไม่เป็นไร
 ความหวังแม้อยู่ไกล แต่ใจก็พร้อมจะคอย
 ยิ่งรู้ว่าเธอดูแลสงรัก เติมแรงบ่บ่
 จะเริ่มเป็นครั้งที่ ร้อยก็พร้อมจะลุยฝ่าไป
 ฝึกพูดคำว่า...ช่างมัน กับสิ่งที่เราเสียไป

เริ่มต้นใหม่ตราบใดที่ใจยังเต้น
จะขอสู้ใหม่เพื่อฝันเพื่อวันที่คอย

ปลอบขวัญเมื่อยามล่าเคี้ยว ด้วยคำว่าไม่เป็นไร
นับหนึ่งเป็นครั้งที่ ร้อยก็พร้อมจะลุยเพื่อเธอ

นางแบบงานบุญ

ขอสิทธิ์สวยแค่ยามบุญขอเป็นวัยรุ่นเฉพาะยามเมื่อบ้าน
คำร้องจากสาวแรงงานที่ฝากความฝันไว้กับงานเพื่อนฝูง
ชุดทำงานใส่ตามนายสั่งแบบจมสีจางแถมยังบ่เข้ากับหุ่น
ชุดถูกตาที่เก็บตังค์ซื้อมาตอนเมื่อบ้านยามบุญจึงได้ไปรื้อมาใส่
ขอเทชดเชยคืนวันเดินตามแฟชั่นและบ้านแทนเดินห้าง
แต่งสวยตามใจดูบ้างเซ็คเรตตั้งทางสายตาคนยืมให้
สองสามวันที่นอนบ้านนาอยากหลุดออกมาจากกติกาใดใด
ให้ชีวิตได้สิทธิ์ดเกรงใจใครอยู่แบบที่ใจมีเจ้านายซักวัน
*เที่ยวงานกับแฟชั่นถูกใจหอมกลิ่นเสื้อใหม่ปานได้ขึ้นสวรรค์
ผู้บ่าวเชื่อว่านางแบบงานบุญเสื้อสวยเกินหุ่นก็บ่เขินบ่หวั่น
ทางไปเอาบุญเหมือนเวทีแฟชั่นให้สาวแรงงานเดินแบบในบุญบ้านเฮา
อยากสวยยังต้องรอนะคนจนให้ปีละหนึ่งเฉพาะยามเมื่อบ้าน
หลุดไปเวอร์ไปบ่ว่ากันขอสร้างสีสัน เป็นการชั่วคราว
ได้พักใจพักกายบ่หนักก็ต้องจากบ้านไปสู้งานคือเก่า
ชุดถูกใจต้องเก็บใส่กระเป๋าเพราะเสื้อฟอร์มตัวเก่าที่โรงงานยังรอ (ซ้ำ *)

นางฟ้ากลางไพร

หนูแสนดีใจนับตั้งแต่คุณครูย้ายมา
ครูสาวจากเมืองมั่งหน้ามาสอนบ้านไพร
ตอนเช้าเฝ้าคอยหน้าโรงเรียนส่งรอยยิ้มงาม
อบรมชี้ทางปิ่นตัวอย่างที่ดีเลิศลอย
อย่าด่วนย้ายจากไปไหนนะคุณครู
อยู่ช่วยสร้างสรรค์ถิ่นกันดารให้ดีเกิดหนา
นางฟ้าบ้านไพรครูคนใหม่ในใจผองชน
ทุกคนรักครูพร้อมยืนสู้เคียงครูเรื่อยไป

นักเรียนบ้านป่า เหมือนมีนางฟ้ากลางใจ
ชาวบ้านก็พลอยสดใส ดีใจไปกับเด็กน้อย
ตั้งใจทุกยามสมดังเด็กหวังและคอย
เป็นพิมพ์ไว้ทางต่างพร้อยครูคอยสร้างสรรค์บ้านนา
เด็กเด็กบ้านไพรทุกผู้คอยคนอย่างครูนานมา
เติมฝันเด็กน้อยบ้านป่าแต่มีรอยยิ้มงามกลางใจ
หนักเบาไม่บ่นยอมทนเดินหนทางไกล
ขอครูอยู่เป็นเทียนชัยส่องไสกลางไพรนานนาน

นายร้อยหน้าลิปต์

ทำงานแถมมีแต่มีหน้าที่เป็นยาม	ยื่นผ้าหน้าลิปต์ประจำขึ้นลงตามคำสั่งเจ้านาย
อยู่ในเครื่องแบบมองแว็บแว็บเหมือนนายร้อยใหญ่ ร.ต.อ. ยศที่ผันไว้แต่สุดท้ายได้ ร.ป.ภ.	
เงื่อนไขหลายข้อทำให้พบพ่อทางต้น	จนนักเรียนน้อยคอยงานอนาคตต้นเป็นนางอ
รักที่เราจองพ่อแม่ห้องขุไวใจฝ่อ	บ่ มีดาวบนบ่ามารอจีบลูกสาวพ่อชาติน้อย่างหวัง
อยู่ฝ่ายคุณลิขต์อาชีพขึ้นขึ้นลงลง	จึง บ่ มั่นคงตามจุดประสงค์แม่ห้องดอกนาง
รักษาความปลอดภัย แต่รักษาใจเริ่ม บ่เห็นทาง	เครื่องแบบที่ บ่ มีบั้งบ่า บ่ ขลังย่านนางร้างไกล
ดินรนเต็มที่เป็นได้แค่นี้แหละนาง	ยื่นผ้าหน้าลิปต์รับจ้างขณะที่นางมีคนเฝ้าใจ
ข่าวนายร้อยโท แต่งชุดไปโซว์ว่าที่แม่ยาย	นายร้อยหน้าลิปต์คืออายคงไกลติดดาวน้ำตา

นายห้าง ป. 6

(พูด) แต่ก่อนเข้าเฝ้าผมว่าบักห่า แต่มีอันนี้ ขอขอบคุณครับ สำหรับคำว่า เสียหำ

(เกริ่น) พลิกตำนานคนงานบ้านไพร สู้แบบโสดตายด้วยใจเกินร้อย จากลูกจ้างความรู้ต่ำต้อย

เป็นนายห้างน้อยถอยรถเก๋งกลับมา เป็นเจ้าแก่น้อยถอยรถเก๋งกลับมา

(เพลง) ชื่อเข้าโรงเรียนเด่นชัย แต่ว่าใคร ใคร เรียกเขาว่าบักห่า

จากบ้านนามาหางานทำเพราะความรู้ทำงานประจำขายแรง

ตำแหน่งของคนป.6 ถ้าเหวี่ยงบ่ตกก็บ่เห็นเงินแบงก์

เส้นทางเดินของคนขายแรงสิ้นความแข็งแกร่งหมดแรงก็กลับมา

แต่ว่าบักห่าคิดใหม่เข้างานที่ใดก็ใส่ใจศึกษา

หลายอาชีพที่สู้ทำมา คือแหล่งวิชาให้ศึกษาทุกวัน

* เรียนช่างมาจากอยู่ซ่อม รู้จักใช้คอมตอนเป็นเด็กเสิร์ฟอาหาร

เรียนใช้เรียนขายเรียนค้า ทุกตำรับได้มาระหว่างทนสู้งาน

วุฒิป.6 แต่รอบรู้สารพันเมื่อพร้อมทุกด้านความฝันก็อำไพ (ซ้ำ *)

มาดใหม่ของคนคนเก่า จากลูกจ้างเขาเลื่อนขึ้นเป็นเจ้านาย

เปิดกิจการส่วนตัวที่วาดไว้สร้างตำนานใหม่ให้กับคนขายแรง

ตำแหน่งนายห้างป.6 ผู้คนจึงยกให้โดยบ่เคลือบแคลง

กลับบ้านยามเทศกาลยิ้มแฉ่งน้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า

ขับรถเก๋งกลับบ้านยิ้มแฉ่งพร้อมรับตำแหน่งประธานกองผ้าป่า

น้ำจากฟ้า

(เกริ่น) หยดน้ำพระทัยรินให้ประชาไม่จาง หลังมารดล้างหยดน้ำตาชาวบ้าน
ให้เหลือแต่ความสดใสนั่นบาน พระราชทานหนทางแก้ไข
ทุ่งแล้งมีน้ำนาร้างกลับฟื้นคืนใหม่ หมูเหาะชีวิตสดใส...ซาบซึ้งในพระบารมี...
แต่ก่อนทุ่งนาถิ่นดาร์ หนุ่มสาวชาวบ้านพากันทิ้งถิ่น
เข้าไปรายแรงในเมือง หนีความผิดเคืองต่างคนต่างดิน
วันนี้ได้หวนคืนถิ่น ซบอกล้วนดินภูมิลำเนา...
ด้วยบารมียิ่งใหญ่ หยดน้ำพระทัยหลั่งมาให้เรา
ทุ่งนาที่เคยแห้งแล้ง บัดนี้มีแหล่งน้ำคอยบรรเทา
ทุ่งสวยมีนามีข้าว แล้วรวมหมูเหาะตั้งเป็นสหกรณ์
สหกรณ์ของหมูเหาะชาวบ้าน ช่วยประสานงานบริการทั่วไป
ส่งเสริมอาชีพนา ให้การศึกษาพัฒนารายได้
เป็นเมืองสหกรณ์ร่วมใจ สร้างมาแก้ไขทุกข์ของไ้บ้านนา...

(ลำเต้ย) กะจั่งหว่ามา โหมตุ้มมาชอยกัน ชุ่มสร้างสรรค์บ้านป่า
มาพัฒนาชุมชนทุกด้าน ๆ ๆ ๆ สรรสร้างแต่สิ่งดี ทุกคนมีรอยยิ้มเต็มหน้า
เดือดร้อนมาพึ่งพากันได้.. รวมมือร่วมใจ บ่ไลฮ้าง (ซ้ำ)
4...แนวทางมีอยู่มีกินพอเพียง คือแสงตะเกียงส่องทางข้างหน้า
ให้ชีวิตสุขกับธรรมชาติบ้านนา ดั่งน้ำจากฟ้าหลังซบซึ้นบ้านเขา
(ลำเต้ย) กะจั่งหว่าเอาใจตั้ง เอ็ดจรงเอ็ดจรงรวมหลังครั้งใหญ่ พลิกแผ่นดินให้เป็นทอง
ให้ได้ ๆ ๆ ๆ ไกลใกล้ ช่อยอาสา สร้างสรรค์บ้านนา รับฟ้าวันใหม่ หยดน้ำพระทัยคุ้มภัยทั่วหล้า
ชีวิตทั่วหล้า...ชีวิตชานาสิมตาได้ (ซ้ำ) ...

น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน

ได้รับบัตรเชิญ ฝืนเดินมาในงานแต่ง ท่ามกลางสีแสง และโต๊ะสีแดงลานตา
โอ้ค่าคีนนี้ พิธีเจ้านั้นวิวาร์ห์ ยิ่งใหญ่จริงหนา วิวาร์ห์ของคณมีเงิน
จัดเลี้ยงโต๊ะจีน ไม่เคยไต่ยีนมาก่อน ผู้คนสลอนสะออน งานเจ้าเหลือเกิน
แต่ยายคนนี้ คนที่หัวใจถูกเมิน ช่มความเก้อเขิน ทนเดินร่วมงานพิธี
(ลำ)เห็นแฟนพี่มีความสดใส เคียงใกล้เจ้าบ่าวคอยเอาแต่ยืมยีนต้อนรับคน
สุขลิ้นลิ้นคนแห่มาหลาย นวลแสงไฟส่องไปมันโก้ วิดีโอมาเตรียมตัวจ้องนำเจ้าทั้งสอง ทางกลองมา
ถ่ายเวทีแผ่นป้าย ดิดไว้แม่นงาม
ประดิษฐ์ข้อความ เป็นชื่อเธอกับตัวเขา เสียงดนตรีแผ่วเบา คลอเคล้าด้วยคำอวยพร
งานเธอยิ่งใหญ่ สดใสในทุกขั้นตอน พืมองแล้วใจอาวรณ์ หลบแสงนีออนร้าวราน
เจ้าเชิญพี่มา เห็นความเป็นไป ให้มาเห็นความยิ่งใหญ่ ให้อายผู้คนในงาน

พี่มาวันนี้ เหมือนมาให้เธอประจาน ตัดคอประหาร ในงานวิวาห์คนรวย
 (ลำ) ยินดีด้วยที่เธอคนสวย ได้แฟนโก้สมสา วิวาห์แต่งงาน กินข้าวโต๊ะจีน ส่วนยายสิ้น
 ปัญญาแข่งกับเขา เหลือความเมา นั่งเหงาเป็นเพื่อนเห็นเขาเลื่อนอาหารมาใหม่ มันกินไปได้
 น้ำตาอายหลังมา น้ำตาหล่นบนโต๊ะจีน ยิ่งตอนไต่ยีน เธอร่วมร้องเพลงคู่
 ผู้คนในงาน อยากให้หอมกันให้ดู เจ้าบ่าวเจ้าสาว ก็ยอมทำตามคนดู
 พี่มองแล้วกลืนไม่อยู่ น้ำตาไหลพรูร่วงริน
 (ลำ) โต๊ะจีนมันกินใจอาย มันสลายไปได้ทุกอย่าง อันความหวังที่เคยวาดไว้ สุดท้ายได้แค่
 หวัง เขามาพังความหวังเราสิ้น จัดโต๊ะจีนเลี้ยงคนวันแต่งเมื่อเขามาแรงเมิดแสงด้าน

นีนางข้างซ้าย

นีนางข้างซ้ายจองไว้ด้วยแหวนสแตนเลส	สวมคอยแหวนเพชรปักเขตป้องกันหัวใจ
ให้คอยฝันอย่าลืมนะสัญญาเคยให้	ยามพ้ออยู่ไกลอย่าให้ใครสวมแทนรักเรา
คิดถึงยิ่งนัยมรักต้องจำไกลห่าง	ขมใจอ้างว้างทุกอย่างดีนรทนเอา
พี่มาขอรักถอดใจพักฝากให้น้องเฝ้า	ฝากแหวนแทนเงาเฝ้าใจห้ามใครเข้าครอง
ใครจิบให้บอกว่าใจไม่ว่าง	แล้วชูนีนางข้างซ้ายยกให้เขามอง
นีนางสวมแหวนแทนคำ ว่ามีเจ้าของ	อย่าถอดแหวนพี่นะน้องหากมีใครจ้องสวมแทน
นีนางข้างซ้ายจองด้วยแหวนสแตนเลส	เก็บเงินพอค่าเพชร จะรีบกลับมาหาแฟน
ทนคอยหน่อยนะ พี่จะหาเงินมาเปลี่ยนแหวน	เก็บเงินขอแฟน จุงแขนเข้าประตูลูกพี่.

บักลำเจอย่านเปลอทอด

ต้องจบจริงจังทั้งที่ยังจริงใจเมื่อหนทางไปสองเราเจอทางตัน
 ถ้าจำเป็นก็บ่ต้องเห็นหน้ากันปรับความสัมพันธ์คบกันเป็นอ้ายเป็นน้อง
 ขอเก็บข้าวของออกจากห้องใจอ้าย พบหน้าคราวใดบ่ไว้ใจเจ้าของ
 อ้ายเป็นตาฮักเป็นตากอดเป็นตาจ้องแต่มาเจอน้องตอนมีเจ้าของหัวใจ
 บักลำเจอย่านเปลอใจไปทอดเพราะความคิดฮอดบ่เข้าไผออกไผ
 บักลำเจอย่านเปลอเล่นไปทอดย่านหาที่จอดให้ความคิดฮอดบ่ได้
 ต้องฝีกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล ต้องฝีกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล
 ปยอมรับสายเมื่อยามที่อ้ายโทรหา
 เมื่อสุดทางฮักก็อย่ามกัเป็นก๊กน้องขอเดินหลีกจากเส้นทางคบหา
 เป็นมือที่สามเพราะความบ่ฮู้เมื่อผ่านมาไถ่บาปด้วยน้ำตาก่อนโบกมือลาแฟนเฟิ่น
 บักลำเจอย่านเปลอใจไปทอด เพราะความคิดฮอดบ่เข้าไผออกไผ
 บักลำเจอย่านเปลอเล่นไปทอดย่านหาที่จอดให้ความคิดฮอดบ่ได้
 ต้องฝีกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล ต้องฝีกใจดำทั้งทั้งที่น้ำตาไหล

บ่ยอมรับสายเมื่อยามที่อ้ายโทรหา
 เมื่อสุดทางอีกก็อย่ามกัเป็นก๊กน้องขอเดินหลีกจากเส้นทางคบหา
 เป็นมือที่สามเพราะความบ่ฮู้เมื่อผ่านมา เป็นมือที่สามเพราะความบ่ฮู้เมื่อผ่านมา
 ไถ่บาปด้วยน้ำตาก่อนโบกมือลาแฟนเฟิ่น

บ่มีไผอยู่คำฟ้า

(สร้อย) เกิดเป็นคนสติมันหยั่งหลาย	บ่มีไผดอกสืออยู่คำฟ้า
คนโบราณยังกล่าวขานนานมา	ถึงเกณฑ์ชะตาชีวิตคนเรา...
สิบปีอาบน้าบ่หนาว	ชาวปีเล่นสาวบ่เปิด
สามสิบปีนอนตื่นก่อนไก่	สี่สิบปีได้ไปไฮ่มาทอดตา
ห้าสิบปี ไปนามาทอดหุ่ย	หกสิบปีเป่าขลุ่ยบ่ดัง
เจ็ดสิบปีตีระฆังบ่หมวน	แปดสิบปีดวนหนักหนวดวนมาหู
เก้าสิบปี...พี่น้องมาเบิ่งฮ้องให้	ฮอดร้อยปี...บ่ใช่บ่ตาย
ร้อยสิบปี...ยามเห็นเดือนหงาย	หลงฮ้องวายๆ ...ว่าแม่นไฟสีจี้
ร้อยยี่สิบปี...ไขบ่ไขกะตาย	เฮ้า...บ่มีไผดอกสืออยู่คำฟ้า ะ
ชีวิตมีรุ่งมีโรย	ลิกอบสิโกยไปหยั่งกะด้อ
เกิดเป็นคนควรฮู้จักเมือง “พอ”	เกิดชาติเดียวนี้หนอ จะได้มีความสุข

บรรจู้เป็นคนรู้ใจ

เวลาเลิกงานกลายเป็นสวรรค์สำหรับใจฟี่ ตั้งแต่มีเจ้าคนดีมาทำหน้าที่เป็นศรีเรือนใจ
 ชีวิตเริ่มมีน้ำตาลคำว่าบ้านเริ่มมีความหมาย อยากกลับไปถึงไวไวเพื่อจิบน้ำใจให้คลายความล้า
 ใจเคยชินชาอยู่กับความเหงาเมื่อคราวไรค์ เมื่อเจ้าเข้ามาฟื้นฟูความเป็นอยู่ก็ดูโสภา
 เลิกงานจากเคยท่องไปห้วงจุดหมายที่ใจเสาะหา วันนี้เพื่อนชวนต่อหน้า ยังกล้าเอ่ยคำว่าพอ
 *คำพูดเพราะเพราะกับน้ำเย็นรอนในแก้ว หนูนัดที่เตรียมไว้แล้ว หอมแก้มที่เอียงไว้อร
 คือสิ่งที่ใจได้เจอ ได้รับจากเธอยามท้อ เข้าบ้านมีคนยิ้มรอ ใครหนอจะอยากไปไหน
 เวลาเลิกงาน จึงเป็นสวรรค์ที่ฟี่คอยท่า บางวันจ้องนาฬิกา จนเกือบลืมเกรงสายตาเจ้านาย
 ขอบคุณคนดีเหลือเกินที่กรุณามาเดินเคียงกาย บรรจู้เป็นคนรู้ใจทำหน้าที่แทนความเหงา (ซ้ำ *)

บวชลาสัญญาหลวง

- (เกริ่น) ก้มมองผ้าไตรหัวใจไหวอ่อน
จิตใจส่วนลึกนึกถึงคนเคยสัญญา
- (ແຮ່) สละทรงผมก้มมองผ้าไตร
ชายชาติอาษาเกิดมาครั้งหนึ่ง
พอมองแก้มอ้มแม้มี่ยมแก้มปลั่ง
เกาะชายผ้าเหลืองสมดังตั้งใจ
แต่ว่าความในใครเล่าจะรู้แน่..
แต่ว่าความในใครเล่าจะรู้แน่
เพราะโดนผู้หญิงฉีกทิ้งสัญญา
เนิ่นนานเท่าใดเท่าใจรักแน่
จ้องจนแทบตายสุดทายเป็นต้องจากกัน
เจ้าปิดบัญชีพี่ไม่มีทางไป..
เจ้าปิดบัญชีพี่ไม่มีทางไป
ปลงผมเมื่อคืนพี่แอบกลืนน้ำตา
ตัดบ่วงมลายาหันหน้าเข้าโบสถ์
ถือโอกาสทำบุญขอบพระคุณพุ่มพวง
นี่คือความในเบื้องหลังใจของนาค
สู่ความร่มเย็นบำเพ็ญบารมี
- (ลำ) ผังความพ่ายบำเพ็ญใจให้ผุดผ่อง
ปลงได้แล้วบอกพ่อแม่ให้สบาย
- ยิ่งฟังผู้ใหญ่อวยพรอารณ์บิดามารดา
บัดนี้เจ้าไกลหายหน้าขอบวชลาสัญญารักหลวง
ว่าที่พระใหม่หัวใจเต้นตึง
บุญส่งแล้วจึงได้ถือครองผ้าไตร
อุ้นบุญล้นหลังนั่งมองลูกชาย
ปากร่ำอวยชัยตั้งใจนะลูกยา
เออ...เอ้อ...เออ..เฮอะเออะเฮอะเอะ..
ลูกชายของแม่แอบกลืนน้ำตา
เป็นภพมาตามลวงทุกวัน
โธ่เอ๋ยดวงแถมอบแผลใจร้าวราน
รักถึงทางตันจำกลืนใจลา
เออ...เอ้อ...เออ..เฮอะเออะเฮอะเอะ..
ที่พึ่งทางใจคือพระศาสนา
บวชเข้าพรรษาเพื่ออำลารักหลวง
ข่มทำใจไม่โกรธปลดความหึงหวง
ที่เจ้าหลอกหลวงจนพี่เป็นคนดี
ชีวิตอกหักปักใจอีหลี
สึกมาอีกทีจะได้ ไม่มีซ้ำ..ใจ
ความเจ็บปวดจากน้องอโหสิให้ชู่แนว
ลูกชายคุณคนใดสีทองพระธรรม..ให้เห็นแจ้ง...

บ่ฮักบ่ต้องสงสาร

- หากอ้ายบ่ฮักกะบ่ต้องหนักใจดอก
ปากบอสงสารแต่ใจนั้นอ้ายหาทางไป
จะเอ่ยคำลากะบ่ต้องหาคำอ้าง
เรื่องเก่าคราวหลังให้ลบล้างไปกับสัญญา
บ่ฮัก..อ้ายบ่ต้องสงสารตัดตอนละครหลอกกัน
หลอกให้จบเมื่อพบทางไปน้องเจ็บแต่ก็ทนไหว
- * หากอ้าย บ่ฮักกะบ่ให้หนักใจดอก
เมื่อรักสั่นหว้งบ่อยากฟังถ้อยคำปลอบโยน
- อยากจบขอเพียงให้บอกอย่า หลอกทำเป็นห่วงใย
ข่าวลือเรื่องอ้ายมี ใหม่น้องรู้แกล้งนานมา
ขอหยุดให้อ้ายทุกอย่าง ยอมห่างเพียงอ้ายบอกลา
อย่ามีเยื่อใยค้างคา เมื่อรักอ้ายมาแปรไป
เดี๋ยวเธอคนนั้นเคืองใจ บ่เป็นหยิ่งดอก
ขอใจอย่าได้กังวล
ขอยอมเพื่อเป็นทางออก เพียงบอกซ้าก็จะทน
บอกย้าล้านคำหลูโตนแต่ผลคือน้องโดนทิ้ง (ซ้ำ *)

บัวตองต่างเมือง

พบสาวเชียงใหม่ในเมืองอุบลได้ยลสับสนในใจ
 ใบหน้ายังดูพริ้มเพราตัวเจ้ายังดูเยาว์วัย
 จากเหื่อนมาเพราะเหตุใดทำไมมาอยู่เมืองนี้
 เธอสวยปนเศร้าในเงาแสงไฟฝันยิ้มอายอายอยู่ในกระจกใสบาง
 มีแขกมาเมียงและมองคอยจ้องชมชิตนวลปราง ในใจเธอเล่าน้องนางแอบหวังกับชายผู้ใด
 บัวตองมาหมองในแดนดอกกุณฑล เสียตายความกรุ่นอุ่นไอร่มไร้วัยเนื้อเนียน
 วัยอ่อนวัยเยาว์อย่างนี้จะอยู่ในโรงเรียน ไม่น่ามาแหวะมาเวียนซ่อนตัวอยู่ในโรงแรม
 *ดอกไม้งามกลางป่ามาบานกลางเมือง กลีบสวยเรื่อเรืองไม่นานคงเหลืองโรยรา
 ใครเล่าจะพาน้องคืนคืนถิ่นดินแดนล้านนา ใครหนอจะขับน้ำตานำพาบัวตองคืนดอย (ซ้ำ *)

บ่าวพันธุ์พื้นเมือง

ถึงเป็นคนเขยเขย แต่อ้ายไม่เคยซื้อซีดีปลอม
 ชีวิตเที่ยวฟังเที่ยวชมแต่ก็บ่ยอมทำสิ่งไม่ดี
 เรียนทำงานทำลำบาก แต่อ้ายก็ฮักศักดิ์ศรี
 ภูมิใจได้เป็นคนดี ถึงบ่ค่อยมีเงินใช้ก็ตาม
 เกิดมาใบหน้าดำดำอยู่นอกความจำสาวงามทั่วไป
 ร่างกายขาดก้อยบ่ได้ฟังเพลงสโตร์ลูกทุ่งหมอลำ
 หน้าแล้งรับจ้างในกรุง คิ่นทุ่งเมื่อนามีน้ำ
 ดิตดินหากินด้อยต่ำ จนนคนให้นามบ่าวพันธุ์พื้นเมือง
 *แม่ช่อมันปลาหวานที่อ้ายเฝ้ารอ
 ขาวว่าหนูหมกหมม.ทำเจ้าให้น้ำตาเปเลื่อง
 เพราะชอบคนหล่อเจ้าจึงเจ็บอยู่เนืองเนือง
 ฮักอ้ายเสียก็สิ้นเรื่อง แต่เจ้าก็มองข้ามกัน
 คือไก่พื้นบ้านเหมาะแก่การต้มกิน
 คนท้องถิ่นเหมาะแก่เพียงใช้งาน
 ผู้บ่าวคืออ้าย สังกัดสายพันธุ์ไทบ้าน
 มีดีที่ลูกขยันแต่หล่อป่ทันผู้บ่าวพันธุ์หน้าใส
 ** เชิญเลยตามสบาย หากเจ้าพอใจมักคนแต่งปรุง
 อ้ายขอเป็นคนลูกทุ่ง ให้ธรรมชาติกล่อมใจ
 หากเปื้อนเป็นแฟนคนหล่อ ที่ชอบแจกรักมากมาย
 อยากมีแฟนเวอร์ชันใหม่ ลองมามักอ้ายบ่าวพันธุ์พื้นเมือง (ซ้ำ **,*)

เบอร์โทรคนเกือบหล่อ

เบอร์โทรของคนเกือบหล่อ	วาสนาหน้าจอกบได้พ้อเบอร์สาว
ใช้ซิมใต้กะบมีสายโทรเข้า	แลกเบอร์ไปกะบมีไฟให้ขาว
โทรหาผู้สาวเขาจะบยอมรับสาย	แรงใจก็เลยถ่านอ่อน
นั่งชอมเบอร์ปอนปอน	จึกคนโทรอ้อนอยู่ใส
สาวทำเมินเพราะเจ้าของเบอร์บไซ	เมมชื่อเรตติเครื่องก็ยังเขินอาย
โทรหาคราวใดถูกถามว่าใครโทรมา	
*คนบหล่อสาวบยอมเมมเบอร์	ท่อนี้เต้อ ท่อนี้เต้อ ตัดสายยามอ้ายโทรหา
ใช้ซิมพีเบิร์ดจนว่าเปิดโปรโมชันให้มา	กะยังบถูกโทรหาจากคนที่รอ อ้ายท้อใจ
** มีใครเห็นใจน้อหล้า	แค่กดเบอร์ผิดมาก็ยังสืชอบคุณหลาย
ขอเว้านำจึกคำสองคำก็ได้	รูปบหล่อกะเหงาเป็นอยู่เต๊ใจ
เห็นเบอร์โชว์ไปกะให้รับสายอ้ายแน (ซ้า*,**)	

เบอร์โทรเจ้าชู้

(เกริ่น) อย่าบอกไผเต้อ เบอร์โทรอ้ายลับเฉพาะคนรู้ใจ เป็นคำอ้ายที่วนต่อละจั่งแม่นลับคักน้อ เปิดมือถือไผกะพ้อเบอร์โทรอ้ายจ่ายซุคน สาวโทรหาอยู่จั้นจั้น สาวโทรหาอยู่จั้นจั้นทำเป็นบ่นว่างานหลายที่แท้เบอร์โทรเพิ่นหลายใจ ต่อเทื่อได้ บ่เคย..ว่าง

อ้ายแจกเบอร์โทร ปานแจกซองผ้าป่าแล้วยังมาซิมเฮว่า ที่ผ่านมาบ่เคยบอกไผ นอกจากเรื่องงาน เพื่อนสนิทและญาติซิดไกลล์ผู้สาวที่ฮู้เบอร์อ้าย มีน้องคนเดียวเท่านั้น ดีใจจนสั่น หลงว่าตัวสำคัญต่อเพิ่นน้องตกกะเทิน กับคำคุยโอ้แลกเบอร์โทรกันบาดฮู้เมื่อคิงเบอร์โทรอ้ายแจกไปบ่ฮู้คนฮู้ที่บ้าน พอปานเบอร์หนึ่งแก้หนึ่ง

(ลำ) โอ้ยเต้ชาย จังแม่นซึ้ง บาดฮู้ความจริง ละมีย่อนหลังนี้เพิ่นโชว์วิธี เอาเบอร์เลาะอ้างหาทางต้อยผู้สาวย่างไปเว้า เอาความหล่อไปโชว์ย่างไปเว้า เอาความหล่อไปโชว์แลกเบอร์โทรกับสาว บาดเทื่อเหงาได้โทรอ้อน

สาวน้อยสาวพร สาวอ้อนก็มีเบอร์อ้ายสาวอนามัย สาวอบต. ละสาวครูหมูนั่นเขาเมมติดเครื่อง มือดีคั่นดีก็กดโชว์อดกัณผู้สาวเหล่านั้น โทรด่ากันมื่อละหลายเทื่อก่อนน้องหลงเชื่อ

กะกลายเป็นเหยื่อคือกันได้เบอร์มาฝัน แต่โทรหาติดยากเอาเหลืออดหาหน้าหน้า

สิได้เว้านาอยู่ดอกจึกเทื่อสาวอื่นคุยเผื่อ แทบบ่เหลือเวลาให้เรา

(ลำ) โอ้ยเต้ชาย มือถือเจ้าใช้เบอร์ตัวสาวไปแล้วจักบ่อน เล่นละครกับไผแนอ้าย บรรยายได้บ่บ่ ใช้เบอร์ล่อหากไผต่อโทรติดใช้เบอร์ล่อหากไผต่อโทรติดชั้นต่อไปลองคิด เบิ่งเองกะพอฮู้

เบอร์โทรเจ้าชู้ ซอบอยู่กับสาวงามงาม บ่ต้องมาอำ ว่าน้องเป็นคนเดียวที่ได้น

ขนาดเพื่อนน้อง เขากะยังหลอยมีเบอร์อ้ายหลักฐานมัดใจ อย่าได้ตัวให้คิดต่อ

(ลำ) โอ้ยเต๋น้อ หลายกะด้อ น้องอยากสิขอ ส่งคืนเบอร์พี่ล้างมือถือบ่ขอเมมโมรี่ ให้มันจีหน่วยตาไว้มื่อหน้ายามอ้ายบมีไผไว้มื่อหน้ายามอ้ายบมีไผยอมเปลี่ยนซิมหลายใจ จั่งสิขอละเบอร์อ้าย จั่งสิขอ..ละเบอร์อ้าย

โปรดช่วยกันดูแลคนดี

กว่าจะมีคนที่ดี ดี ชักคน
กว่าจะเจอคนที่เราเห็น ว่าเป็นคนใช่
แต่คนดีก็อยู่กับเราไม่นาน
ใครโง่ไม่เป็นใครเด่นเกินไป
ใช้คนดีเปลี่ยนผิดเคื่องคำชม
เมื่อทำดียากใครอยากจะทำดีต่อ

*โปรดช่วยรักษาคณดี

ไม่ถูกใจบ้างบางเวลา
โปรดช่วยดูแลคนดี
ปกป้องคนดีให้มีชัย
อยากให้มีคนที่ทำดี มากมาย
กว่าจะเจอก็อยากนั้กหนา ควรรักษาให้ดี

*โปรดช่วยรักษาคณดี

ไม่ถูกใจบ้างบางเวลา
โปรดช่วยดูแลคนดี
ปกป้องคนดีให้มีชัย

ยอมอุทิศตนเพื่อคนส่วนใหญ่
ต้องรอนานเท่าใดจึงได้มา
โดนแรงเสียดทานโถมจนพ่ายล้า
ต้องโดนคนว่า ทำถูกใจช้า ยังต่ำทอ
โยนเรื่องทับถมถึงทนก็ท้อ
ก่อนที่คนดีจะท้อจึงร้องขอแรงส่งมา

เชิดชูคนที่เสียสละ

อย่าด่วนกล่าวหาจนถอดใจ
ให้มีศักดิ์ศรีและยิ่งใหญ่
เพื่อให้ใครใครอยากทำความดี
ยื่นหยัดสู้ไหวแรงใจมากมี
ใช้เพชรที่เรามี อย่างรู้ค่า (ซ้ำ *, *)

เชิดชูคนที่เสียสละ

อย่าด่วนกล่าวหาจนถอดใจ
ให้มีศักดิ์ศรีและยิ่งใหญ่
เพื่อให้ใครใครอยากทำความดี(*ซ้ำ)

ปลาร้าคิ่นถิ่น

ได้ฤกษ์ยามข้าวเหนียวคิ่นนา ได้เวลาปลาร้าคิ่นถิ่น

ลูกอีสานจากบ้านมาหากิน จะย้อนคิ่นถิ่นผืนดินมารดา
จากบ้านนามาเพราะความจน กระเสือกกระสนสู้ทนฟันฝ่า
มาอยู่เมืองกรุงละทำงานแลกเงินตรา งานใดใด ก็ขอให้ได้เงินมา
หนึ่งปีเมื่อถึงเวลา คนลูกปลาร้าจะกลับมาบ้านเรา

(ลำ) กลับมาเพิ่มมาเติมไออุ่น กลับมาเพิ่มมาเติมไออุ่น มาเอาบุญฮ่วมบ้านมาแบ่ง

บั้นวัดวากลิ่นปลาร้ามันติดอยู่ในใจ ลูกอีสานยามไกล ยังบ่โลลิ้มบ้าน
ฮอดสงกรานต์ตรุษจีนยามใด หลอมดวงใจตั้งกองผ้าป่า
ลูกข้าวเหนียวหลอมใจศรัทธา แห่กันมาพัฒนาบ้านเรา
กลับมาแล้วลูกกลับมาแล้ว เสียงโห่เสียงแซวมาแล้วคนหนุ่มสาว
พ่อแม่จำโปรดช่วยมารับเอา เตรียมฝ้ายขาวขาว ในวันคิ่นนา

(ลำ) เตรียมปลาร้าปูนาตำบักขี้ อ่อมบักหอยก้อยกุ่มคอยไว้น้ำเดือด เหลืองเอ้อเหื้อ
 ดอกคูนท่งนาบ้าน สาวอีสานคนใดชื้ออยู่คอยบ่นอเจ้า
 อ้ายเอาหัวใจมาฝาก เอาความรักจากกรุงเทพมาหา
 ขอรอยยิ้มงามส่งมา รับขวัญชีวาหนุ่มนาชาวดิน รับขวัญชีวาหนุ่มนาชาวดิน
 ได้ถูกขี้ยามข้าวเหนียวคืบนา ได้เวลาปลาร้าคืบนา
 มาเติมละเพิ่มวิตามินจากไอดินถิ่นฐานบ้านนา

(ลำ) ลูกขึ้นฟ้อนล้ากลอนบ้านป่า ความทุกข์วันข้างหน้าหยุดไว้ชั่วคราว มื้อนี้ไว้แต่
 เรื่องม่วน แนวเดียว ลูกข้าวเหนียวคืบนาให้โอมาชื้อคอยฟ้อน

ปลาร้าสัญจร

พอข้าวขึ้นแล้วก็จำต้องก้าวลงเหือน	ความทุกข์มาเตือนให้จำต้องจากบ้านนา
แบกสอบข้าวเหนียวพร้อมกระปุกปลาร้า	ออกจากบ้านนามุ่งสู่ป่าชีเมนต์
มาตีตัวนั่งรถไฟชั้นสาม	ยินเสียงหมอลำลอยมาแผ่วเบา
คิดฮอดเต้ คิดฮอดบ้านเฮา	พ่อแก่แม่เฒ่าคงคอยเฮากลับมา
ลูกอีสานจากนา	เหมือนดังปลาร้าจากไห
มารับใช้ ในเมืองกว้างใหญ่	หนักก็ทนอยู่ได้ขอให้เฮ็ดงาน
แสนซนซนยามเมืองงานไม่มี	แสนทุกข์ทวิยามไม่มีเงินตรา
ไอ้อนิจจา ต้องพาปลาร้าสัญจร	อยู่ใต้ฟ้ามหานครหัวใจอาวรณ์บ้านนา
แว่วเสียงรถไฟดังมาวอนๆ	
แก้มอ่อนๆให้คอยก่อนเนื้อเย็น	เก็บเงินไว้พอแก่ความจำเป็น
จะจากป่าชีเมนต์	สู่ชายคาบ้านเฮา
ชวนพวกพ้อง ตั้งเป็นกองผ้าป่า	แห่กันมาถวายวัดบ้านเฮา
คอยท่าเต้ คอยผูกแขนหมู่เฮา	จะย้อนคืบนาเก๋าดั่งนกกาคืบนา
โอ้ปลาร้าสัญจร..จะย้อนคืบนากลับมา	สาวนางหล้าสัญญาครั้งเก่า
ยังจดจำบ่เจ้าเคยเว้าสู่ฟ้างฟ้ากลางๆข้างลอมฟางกลางนา	ขอร้องกานดาอย่าด่วนลาแรมรอน
โอ้อีสานพะเนจรจะย้อนคืบนากลับมา	กลับมาอย่าสัญญาจำแจ่วปลาร้าถ้วยเดิม...

ปากแซงแห่งความหลัง

ปากแซงแห่งนี้เคยมีลิขิตครั้งหนึ่ง	พรหมเคยลิขิตให้ชีวิตเราสองพบกัน
ริมฝั่งโขงตรงสายหาดสาตแสงจันทร์	งานวัดปากแซงปีนั้นก่อสัมพันธสัญญาใจ
เดือนเพ็ญเด่นใสพาใจชื่นฉ่ำ	เคียงเจ้านั่งฟังหมอลำบุญเดือนสาม
ย้าฝากความหมาย	เคยกราบขอพระเจ้าองค์ต่อช่วยดลจิตใจ
ฝากคำอภัยต่อกันเอาไว้	ใต้เงาแสงจันทร์ก่อนลา

ลารักจากสาวเมืองเขม
งานวัดปากแซงแข่งเรือสงกรานต์ผ่านมา
ปากแซงแห่งนี้เหลือเพียงความจำ
มองแม่โขงพี่หลงอดีตคิดถึงไม่คลาย

โอ้อใจน้องช่างเขมจากเมืองเขมเจ้าลืมนสัญญา
พี่หวนมายืนคอยท่าเจ้าไม่มาพี่แสนอาลัย
เหม่อมองตะวันคล้อยต่ำตั้งตอกย่ำซ้ำติดดวงใจ
กราบวอนพระเจ้าองค์ใหญ่ช่วยคลายใจน้องนางคืนมา

ผ้าเช็ดหน้าลาแก้ว

โถเรามีค่าตั้งผ้าเช็ดหน้าผืนหนึ่ง
ยามช้าน้ำตากระเซ็น
วันนั้นพี่ชมซานมา
มาหาผ้าเช็ดหน้าคู่กัน
(ลำ) ยามเสียทำอ้ายเทียวมาหามาแว้วมาจ่ม
หวังคิดตั้งใจใหม่เฮาสอง
ถึงแฟนเก่าเข้าป่าลาปอย
(ร้อง) แต่ความภักดีไม่มีความหมาย
ผ้าเช็ดน้ำตาที่เคยหาเช็ดหน้าผืนนั้น
ข่าวมาวิวาร์ ไช้ไหม คุณพี่
ผ้าผืนเก่าเก่าพี่เจ้าเคยเช็ดน้ำตา
(ลำ) ทำใจได้ยอมตัดสินใจลาอ้ายไกลห่าง
พอที่รักฮ้างวางไว้บ่แนม
(ร้อง) ลาแก้วแฟนเก่าที่เราเคยซบ
โบกมือลาผ้าเช็ดหน้าลาพี่
ขอลาเพื่อทำหน้าที่
(เต้ย) เสียงเพลงคันทานของพี่
เสียงดนตรีมันจี๋ใจหม่น
หยิบขึ้นมาผ้าผืนเก่าเก่า
มาบัดนี้ไม่มีคุณค่า

ที่เขาจะดึงมาใช้เมื่อยามจำเป็น
พี่จึงมองเห็นน้องมีความสำคัญ
มีน้ำตาอยู่บนแก้มนั้น
คือน้องนั้นช่วยซับน้ำตา
คนงมข่อยเจ้ายามเศร้าแม่นนาง
ถึงเป็นรองบ่ซาไผ่แว
ยังคอยอยู่ใกล้เอาใจช่วยชวยาม
น้ำตาหยุดไหลพี่ก็ไปไม่มาห่วงกัน
บัดนี้ต้องเช็ดหน้าฉันเพราะมันก็มีน้ำตา
ได้ดิบได้ดีไม่มีแก้ใจมาหา
โยนทิ้งขยะเลยหนาเพราะมันไม่ควรแก้มงาม
ทำใจได้ยอมตัดสินใจลาอ้ายไกลห่าง

ยอมดับความรักเคยมี
หมดความหมายเมื่อพี่ไปได้ดี
คอยเช็ดน้ำตาตัวเอง
เสียงเพลงคันทานของพี่
สาวคนจนทนฟังนั่งกลุ้มมีงุ่มงุ้มน้ำตา
ที่เหลือเอาเช็ดแก้มของพี่
ผ้าเช็ดน้ำตาได้ลาแก้ว

ผ้าป่าคืนสุดท้าย

เสียงเพลงฉลองงานคืนสุดท้าย
ได้เคียงคู่น้องเทียวขมงานบุญผ้าป่า
หัวใจวันไหวเมื่อได้มองเห็น
พี่คนยากเข็ญจำเป็นต้องจำจรจากไกล
*กลางนกลบ้านได้ปีละครั้ง

สำเนียงกินใจแต่หมายถึงการอำลา
เป็นคืนสังลาก่อนผ้าป่าจะลาบ้านไพร
จำเอยคำลาก่อนฟ้าสีทองรำไร
หวนเข้างานใหม่เส้นตายเจ้านายสั่งมา
มาต่อความหวังรักเราได้ปีละครา

รวมกลุ่มเพื่อนพ้องมาพร้อมกับกองผ้าป่า
เสียงเพลงสุดท้ายบรรยายความว่า
งานคืนสุดท้ายเราเที่ยวกันจนแจ่มจางปาง
(ซ้ำ *)

เมื่อหมดเวลาหนุ่มนาต้องจำลานาง
ยามอยู่ไกลตาอย่าให้สัญญาร้าง
ปีหน้าคอยหวังได้เคียงนางเที่ยวงานอย่างเคย

ผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน

ขาดเงินทอง อ้ายยังมีน้องเป็นแฟน
คลื่นลมปัญหา หนักหนานบนทางก้าวไป
เส้นทางก้าวเดิน ถูกเมินจากโชคชะตา
แค่คนนิทา บอกน้องหาเส้นทางใหม่เดิน
ขออยู่เคียงอ้าย ได้ยินบ่เสียงใจเย็น
บอกเลิกคนอื่น อย่าว่าอีกเต๋อฮู้บ่พอใจ
*หนักหรือล้าเค็ญ ยากเย็นจะช่วยประคอง
กุมมือบอกอ้าย อย่าหวั่นไหวให้ความจนเห็น
(ซ้ำ*)

ยังพร้อมจะเดินเกี้ยวแขน คอยเติมคะแนนแรงใจ
พลดลัมครั้งที่เท่าไร เป็นตายก็พร้อมเผชิญ
แอบเห็นอ้ายยอมปัญหา ผ่านแววตาที่ล้าเหลือเกิน
ยามจนถ้าน้องทำเมิน สิเอ็นว่าแฟนจิงได้
จะไปด้วยกัน ถึงทางเส้นนั้นต้องเจออะไร
ต้องบอกครั้งที่เท่าไรว่านอกจากอ้ายฮักไผ่บ่เป็น
ถึงบ่มีเงินมากอง แต่มีใจให้ร้อยเปอร์เซ็นต์
ซบเหวี่ยงที่ใจกระเซ็น ด้วยผ้าเย็นที่ชื่อว่าแฟน

ผู้บ่าวเหรียญบาท

อ้ายคนขายแรง เงินแบงค์บ่แก่กระเป๋
เที่ยวจีบสาวได้สุดท้ายคือพ่ายคู่แข่ง
ดินร่นสูงชันขยันแต่ยังขัดสน
บ่มีราศีคือเขาลูกชายเถาแก่

มีแต่เหรียญบาทเก่าเก่าหยอกกันกองแก๊งกองแก๊ง
สาเหตุย่อนกระเป๋แห่งหัวใจจึงแล้งคนแล
อยู่กับชีวิตจนจนเป็นคนก่อส่อแก่แสบ
จุดเด่นอ้ายคือฮักแท้แต่ไผ่บ่สิแลเห็น

*กับข้าวรถเข็นยังเข็นรอจ่ายสิ้นเดือน

อยากชวนน้องมาเป็นเพื่อนย่านเจ้าเบือความล้าเค็ญ

ผู้บ่าวเหรียญบาทบั้งอาจจีบเจ้าเนื้อเย็น

ได้รอได้พอได้เห็นเท่านั้นอ้ายก็มีแสง

อ้ายคนขายแรงเงินแบงค์บ่แก่กระเป๋

เหลือแต่เศษเหรียญเก่าเก่าหยอกกันกองแก๊งกองแก๊ง

ฮักเจ้าในใจผลัดดันให้อ้ายมีแรง

เปลี่ยนเงินบาทเป็นเงินแบงค์เผื่อมีสิทธิ์แต่งคนงาม (ซ้ำ *)

ผ้าป่าคืนสุดท้าย

เสียงเพลงฉลองงานคืนสุดท้าย
ได้เคียงคู่น้องเที่ยวชมงานบุญผ้าป่า
หัวใจวันไหนเมื่อได้มองหน้า
พี่คนยากเข็ญจำเป็นต้องจำจรจากไกล
*ลานากลับบ้านได้ปีละครั้ง
รวมกลุ่มเพื่อนพ้องมาพร้อมกับกองผ้าป่า
เสียงเพลงสุดท้ายบรรยายความว่า
งานคืนสุดท้ายเราเที่ยวกันจนแจ้งจางปาง
(ซ้ำ *)

สำเนียงกินใจแต่หมายถึงการอำลา
เป็นคืนสังเวยก่อนผ้าป่าจะลาบ้านไพร
จำเอยคำลาก่อนฟ้าสีทองไร
หวนเข้างานใหม่เส้นตายเจ้านายสั่งมา
มาต่อความหวังรักเราได้ปีละครา
เมื่อหมดเวลาหนุ่มนาต้องจำลานาง
ยามอยู่ไกลตาอย่าให้สัญญารักจาง
ปีหน้าคอยหวังได้เคียงนางเที่ยวงานอย่างเคย

ผ้าเย้นที่ชื่อว่าแฟน

ขาดเงินเงินทอง อ้ายยังมีน้องเป็นแฟน
คลื่นลมปัญหา หนักหนาบนทางก้าวไป
เส้นทางก้าวเดิน ถูกเมินจากโชคชะตา
แค่คนนิทา บอกน้องหาเส้นทางใหม่เดิน
ขออยู่เคียงอ้าย ได้ยินบ่เสียงใจเย็นยัน
บอกเลิกคนอื่น อย่าว่าอีกเต๊อฮู้บ่บ่ใจ
*หนักหรือล้าเค็ญ ยากเย็นจะช่วยประคอง
กุมมือบอกอ้าย อย่าหวั่นไหวให้ความจนเห็น
(ซ้ำ*)

ยังพร้อมจะเดินเคียงแขน คอยเติมคะแนนแรงใจ
พลัดล้มครั้งที่เท่าไร เป็นตายก็พร้อมเผชิญ
แอบเห็นอ้ายยอมปัญหา ผ่านแววตาที่ล้าเหลือเกิน
ยามจนถ้าน้องทำเมิน ลิเอ็นว่าแฟนจ้งได้
จะไปด้วยกัน ถึงทางเส้นนั้นต้องเจออะไร
ต้องบอกครั้งที่เท่าไรว่านอกจากอ้ายฮักไผ่บ่เป็น
ถึงบ่มีเงินมากอง แต่มีใจให้ร้อยเปอร์เซ็นต์
ซบเหวี่ยงที่ใจกระเซ็น ด้วยผ้าเย้นที่ชื่อว่าแฟน

ผู้บ่าวเหรียญบาท

อ้ายคนขายแรง เงินแบงค์บ่แก่นกระเป๋
เที่ยวจีบสาวใต้สุดท้ายคือพ่ายคู่แข่ง
ดินร่นฐานขยันแต่ยังขัดสน
บ่มีราศีคือเขาลูกชายเถาแก่

มีแต่เหรียญบาทเก่าเก่าหยอกกันก่องแก้งก่องแก้ง
สาเหตุย่อนกระเป๋แห่งหัวใจจ้งแล้งคนแล
อยู่กับชีวิตจนจนเป็นคนก๋อส์อ่แก่
จุดเด่นอ้ายคือฮักแท้แต่ไผ่บ่ฮักเห็น

*กับข้าวรถเข็นยังเข็นรอจ่ายสินเดือน

อยากชวนน้องมาเป็นเพื่อนย่านเจ้าเปื้อความล้าเค็ญ

ผู้บ่าวเหรียญบาทบั้งอาจจีบเจ้าเนื้อเย็น

ได้รอได้พอได้เห็นเท่านี้อ้ายก็มีแสง

อ้ายคนขายแรงเงินแบงค์บ่แก่นกระเป๋

เหลือแต่เศษเหรียญเก่าเก่าหยอกกันก่องแก้งก่องแก้ง

ฮักเจ้าในใจผลัดกันให้อ้ายมีแรง

เปลี่ยนเงินบาทเป็นเงินแบงค์เผื่อมีสิทธิ์แต่งงาน (ซ้ำ *)

ผู้บ่าวลืมนบ้าน

อ้ายเบิดเกิดอยู่บ้านทุ่ง	
พอเข้าเมืองกรุง เปลี่ยนชื่อเป็นเบิร์ด	มีคนเจอแถวเวทีคอนเสิร์ต
จกถยังเบิดบ่เว้านำไฟเพิ่นคาแต่เบิดบ่เว้านำไฟ	
มาดใหม่เอ็นใสบ่จำ	สวมแว่นตาจำผมยาวเว้าไทย
พกมือถือสามเครื่องรุ่นใหม่	จึกเว้านำไฟพูดไทยเสียงดัง (เสียงพูด)
ท่าทางคือสิรวยแท้หน่อท่าทางคือสิคักแท้หน่อ	
อ้ายเบิดฮู้บ่แม่พ่อรอหวังบ้านเก่าเสาไม้ยูคา	หลังคามุงหญ้านั้นไกลสิพัง
คันอ้ายเบิดพอมีสตังค์คันอ้ายเบิดพอมีสตังค์	ก็แบ่งมาทางพ่แม่แห่งเด้อ
ก็ส่งมาทางพ่แม่แห่งเด้อ	
อย่ามัวแต่เบิดเท่อเร่ออย่ามัวแต่เบิดเท่อเร่อ	เมื่อบ้านแห่งเด้อหากมีเวลา
อ้ายเบิดเกิดอยู่บ้านทุ่ง	
มาอยู่เมืองกรุง เปลี่ยนชื่อเป็นเบิร์ด	เปลี่ยนหยังกก็เปลี่ยนไปเกิด
อย่าลืมนบ้านเกิดเฮาเด้ออ้ายเด้อ	อย่าลืมนชาติเกิดเฮาเด้ออ้ายเด้อ (เสียงพูด)
ท่าทางคือสิรวยแท้หน่อท่าทางคือสิคักแท้หน่อ	
อ้ายเบิดฮู้บ่แม่พ่อรอหวังบ้านเก่าเสาไม้ยูคา	หลังคามุงหญ้านั้นไกลสิพัง
คันอ้ายเบิดพอมีสตังค์คันอ้ายเบิดพอมีสตังค์	ก็แบ่งมาทางพ่แม่แห่งเด้อ
ก็ส่งมาทางพ่แม่แห่งเด้อ	
อย่ามัวแต่เบิดเท่อเร่ออย่ามัวแต่เบิดเท่อเร่อ	เมื่อบ้านแห่งเด้อหากมีเวลา
อ้ายเบิดเกิดอยู่บ้านทุ่งมาอยู่เมืองกรุง	เปลี่ยนชื่อเป็นเบิร์ด
เปลี่ยนหยังกก็เปลี่ยนไปเกิด	
อย่าลืมนบ้านเกิดเฮาเด้ออ้ายเด้อ	อย่าลืมนชาติเกิดเฮาเด้ออ้ายเดอ

ผู้แพ่ขอแค่เบอร์

เมื่อสิทธ์ของใจไปถึงฝั่งของแฟน	ใจฮักเขามีพรมแดนอ้อมแขนอ้ายมีเจ้าของ
คนฮักบังเอิญส่วนเกินหัวใจคือน้อง	ถูกความจริงยื่นฟ้องให้เก็บข้าวของออกจากห้องใจ
ทุกอย่างสายไปหากใจผีนจะคบกัน	คนที่เขาจองมานานควรได้สิทธ์เป็นคู่หมาย
ขอเคลียร์เส้นทางด้วยการถอยห่างร้างใจ	สัญญาที่เธอพูดไว้ส่งคืนพร้อมคำเอ่ยลา
* ช่วยบอกแฟนว่าเบอร์ที่โทรหาบ่อยๆ	เป็นแค่เด็กน้อยต่อเบอร์ผิดอย่าคิดถือสา
แฟนอ้ายคนดีเท่าที่น้องสืบทราบมา	อย่าให้เฟิ่นมีน้ำตาจากการที่เราเผลอไป
น้องตัดสินใจย้ายงานเพื่อห่างอ้ายมา	ขอโทษถ้าวันวิวาหป์ได้มาผูกแขนอวยชัย
คนเป็นอดีตขอเพียงสิทธ์เก็บเบอร์อ้ายไว้	เพื่ออดคิดฮอดบ่ไหวสิได้โทรไปร้องไห้สู่ฟัง (ซ้ำ*)

ผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้

กลับคืนบ้านเฮานะเจ้าผู้สาวโรงงาน ถ้ากิจการโรงงานเขาปิดตัวลง
 เศรษฐกิจบ้านเรายังไม่มั่นคง อย่าไปพะวงของจกกลับคืนบ้านนา
 ตกลงงานนั้นคงไม่ถึงตาย จะเศร้าทำไมให้ใครเขาหมิ่นนินทา
 อ้อมแขนบ้านคอยเจ้าคืนมา ชบโออุ่นนาที่ยังตั้งตารอยคอย
 (ลำ) ถอยมาตั้งมาหาหนทางยืนสู้กันใหม่ งานหาใหม่ได้ใจเจ้าอย่าหมอง อย่าเรียกร้องให้มันเหนื่อย
 หัวใจ บ่มีไผ่สอยเหลือเฮาได้ ดีหรืออ้ายให้คืนนาสาเก่อน ยามใจทุกข์ฮ้อนยินดีต้อนรับนาง
 พี่ได้ฟังข่าวทางทีวีเขาบอก โรงงานปลดคนงานออกเพราะทนขาดทุนไม่ไหว
 พอพี่ได้ฟังรีบทโทรศัพท์ทางไกล ได้ยินเสียงน้องร้องไห้คงกลายเป็นคนตกงาน
 ราพันไร้งานไร้งบเงินใช้จ่าย จะอยู่อย่างไรหัวใจของเจ้าไหวหวั่น
 ใจเย็นเถิดน้องรับรองไม่ถึงทางตัน ขอเพียงใจน้องไม่หวั่นสักวันก็คงได้ดี
 (ลำ) กลับมาที่บ้านเฮายังมีนากว้างผืนเก่า มีข้าวอยู่เล่า มาอุกเอาเอ็ดหยัง เขาบ่จ้างเฮากาอยู่ช่าบาย
 พาหัวใจมาพักเขาเนาบ้าน ตกลงงานนั้นถือเป็นการพักผ่อน มาฟังลำโอพ้อนมาไยย่อนอยู่นา
 กลับมาบ้านน่ายังคอยเสมอ ขอเสนอหัวใจไม่มีเปลี่ยนผัน
 พี่ป่านาอาเตรียมตัวจะรอสุขวิญ หัวใจพี่ยังหมายมั่นรอสาวรอสาวโรงงานคืนนา
 (ลำ) เงินตรามันพอหาได้ หากหัวใจยังกล้ายังแกร่ง เหลียวเบิ่งแสงตะเวนยังส่องจำ น้องหล้าอย่าได้
 หวั่นไหว พาหัวใจกลับมาพักผ่อน มาเถื่อนทุกใจที่บ้าน ผู้สาวโรงงานอย่าร้องไห้

ผู้หญิงสีขาว

ผู้หญิงสีขาว คือชาวพยาบาล คืบวันผันผ่านยังซึ่งในดวงใจ
 ฉันจำได้ดีคืนที่ฉันเจ็บป่วยกาย ได้ชมซานไปเป็นคนไข่อานา..
 ในคืนเลื่อนรางฉันเห็นนางก้าวมา ในมือถือยาตวงหน้ามีความห่วงใย
 มาจับมาคำไม่รังเกียจกลิ่นไอ ฉันลูกชาวไร่เป็นคนไข้จั้น..
 กลางคืนมีดมืดดวงจิตปวดร้าว ผู้หญิงสีขาวเธอก้าวเข้ามา
 ยาเม็ดในมือช่วยบำบัดกายา รอยยิ้มเต็มหน้าช่วยรักษาดวงใจ
 *เธอคือดอกไม้อยู่ในป่าเหงา เธอคือสีขาวในโลกสีดำ
 เธอคือตัวแทนแห่งเมตตาธรรม ช่วยอุปถัมภ์คำจุนคนโง่
 ผู้หญิงสีขาวที่ขาวงามน้ำใจ โปรดรับดอกไม้จากไร่ใจคนจน
 รับคำอวยพรที่บ่ซ่อนเล่ห์กล ให้เธอสุขสันต์...บนถนนสีขาว (ซ้ำ*)

ฝากคำขอโทษ

บ่เจตนาสิอักแฟนเขา
 บอกหัวใจเราระวังคนมีภรรยา ศีลห้าข้อสามห้ามแฉะเวียน
 ตอนเป็นนักเรียนเคยท่องมา บ่คิดเลยว่าต้องมาพบพาน
 อ้ายมาเกี่ยวพัน บ่ทันสงสัย
 เลยต้องเผลอใจหลวมตัวคบมาตั้งนาน เมื่อรู้เจ็บแสนอักแฟนเพิ่น
 น่องตกกะเทิน ในเหตุการณ์ อักฮอดทางตันผืนต้องสลาย
 อักเขาทำไมเจ็บหลายเมื่อใครถามมา ตกเป็นจำเลยสายตา
 ฝ่าหาหนทางตัดใจ ขอเวลาลืมถือว่ายืมแฟนเพิ่นชิตไถ่
 เรื่องนี้บ่เป็นฝ่ายไป อักอ้ายแต่ต้องขอลา
 *บ่เจตนาแย่งแฟนผู้ใด
 อักเขาทำไมอย่าถามซ้ำเติมน้ำตา ให้อ้ายกลับไปหาครอบครัว
 บ่ขอถอนตัวเรื่องที่ผ่านมา ฝากบอกภรรยาว่าบ่ขอโทษ(ซ้ำ*)

ฝากซองกินดองแฟน

ขอบคุณที่มีน้ำใจยังรักอาลัยยังให้บัตรเชิญ
 กับคนหัวใจถูกเมินพี่ยังเชิญให้ไปร่วมงาน
 กินดองส่งซองชมพูบอกให้รู้ถึงความโอพาร
 กลิ่นหอมทรนการ์ดแต่งงานประหารดวงใจ
 (ลำ)กินดองอ้ายสำมากินใจคนพ่ายคนต่ำมันมาลวงล้ำ มาก้าสู่ออ แค้นท้อล่อ มันคอในใจ
 หลงมมายอักชายมาแล้วหัวใจแป้วชายเป็นคนใหม่ยามงานแต่งอ้าย สิไปได้บ่บ่
 จ่อคิวเป็นเจ้าสาวแต่แฟนของเรา เลือกเจ้าสาวคนใหม่
 แจกบัตรเชิญมาแล้วจะให้เราไปก็คงไม่ไหวเพราะกลัวร้องไห้กลางงาน
 ฝากแค่ซองไปกินดองแฟนฝ่ายผูกแขนให้แทนใจมัน
 ไม่อาจพาหัวใจพิการไปยื่นขาสั้น ร่วมงานมงคล
 (ลำ)ขอไปสัน บ่หนีไกลคนหนีพ้นคนชาววันวิวาร์ของอ้ายสิไปได้แค่ซองฝากพิน้อง ไปชอยนำเขา
 หัวอกเฮา นังพองความกลุ้มพังเสียงทุ้มเสียงโห่ เสียงมวนยามสู่ขวัญ เพิ่นเอ็นเอาขวัญ สมมา
 มาเดอ มาเด้อ มาเดอ ละขวัญเอยขวัญเจ้าเอ๋ย มาครอง ดวงใจ
 อยากไปผูกแขนอวยพรอยากเอามือช้อนเวลาบ่อนไข
 แต่กลัวน้ำตาอาลัยอดกลั้นไม่ไหวทำลายงานบุญ
 (ลำ)ขอบคุณ ยังจำจได้ขอบคุณ ที่ยังจำจได้ มีแก่ใจ เชิญไปงานแต่ง หัวใจแห้ง หมดแรงแล้ว
 อ้ายไปได้ตั้งแต่ซอง มื้อกินดองฝากซองชอยอ้ายจากหัวใจคนพ่ายอักเจ้า เอ็นขวัญเบาเบา
 ทั้งใจ เด้อ เอ่อ...

ฝากเพลงให้แฟนเพื่อน

โทรมาหน้าไมค์จากสายคนหัวใจเสิร์ฟ
สมัยรักเขายังดีแฟนผมมักเพลงนี้เหลือเกิน
เผื่อเขาได้ฟังอาจยังจำแฟนเก่าได้
ให้เพลงเรียงร้อยลำนานำแทนคำที่อายเย็นสั่ง
*เพลงอันนั้นหนาที่ครูสลาเฟินแต่งเอาไว้
ฝากเสียงเพลงอันแทนคำอวยพรล่วงหน้า
โทรมาหน้าไมค์จากสายแฟนเพลงคนเก่า
โทษแต่ถ้าอายล่วงเกินบอกเพื่อนให้สอ่ยเข้าใจ
(ซ้ำ *)

ขอเพลงมอบให้ผู้สาวที่เขากลายเป็นแฟนเพื่อน
มือนี้ไปเป็นแฟนเพื่อนจึงขอมอบเพลงส่งทาง
ฝากเพลงนี้สื่อความหมายอีกในใจอายบ่เคยจาง
เพราะตอนที่เดินแยกทางเขายังบ่ได้เอ่ยลา
วอนอาย ดีเจ ส่งไปซอดออกลำโพงวิทยุห้องหล่า
บางที่มีวันวิวาห์อายอาจมาผูกแขนบ่ได้
ขอเพลงประจำสองเรามอบให้เจ้าฟังกับแฟนใหม่
ก่อนจบขอเว้าหลังไมค์เปิดเพลงปลอบใจให้ผมแนเคอ

ฝากแม่ไว้กับแมว

น้องไปอยู่ไหนถามใครไม่รู้รู้แหว
เข้าเมืองลับลาลิมบ้านนาไม่หวนมาเยือน
พี่ไปเฝ้าถามเมื่อคราวสงครามผ่านมา
เผ้าคอยตั้งตารอผ้าป่ามาถึงปีใด
เวลาไม่มีอ้างมาก็ปีแล้วน้อง
กลับมาบ้านเกิดให้แม่ทอดเต๋มอุ่นสักที
สายตาคู่เหงายังเผ้ารอคอยลูกมา
เงินน้องให้มาไม่มีค่าเท่าเสียงโฮแซว

หลายปีมาแล้วน้องทิ้งแมวกับแม่เผ้าเรือน
เสียงแตกรรท้าวตั้งเตือนดูเหมือนแม่ร้องให้
แม่น้องครวญว่าลูกยาไม่มาเอาใจ
ไม่เห็นลูกมาตั้งใจน้ำตาตกในทุกปี
ส่งแค่เงินทองไม่พอหรือหกหนอกคนดี
ครอบครัวอื่นเขาสุขซีแม่น้องคนดียังหัวใจแป้ว
ตะวันลับฟ้าเห็นแก่งคุดกับแมว
ไต่ยีนเสียงแตกรรท้าวแม่น้องทอดแมวนั่งมองรท้าว

พระครูผู้สร้าง

ฟ้าแจ้งหน้าวัดปากแซงริมโขง
ปากแซงเก่ากาลวันนี้อาตาส่องใส
เพราะท่านพระครูอาวุธโสสุทธิพงษ์
หลอมใจศรัทธาลาวไทยให้มาร่วมกัน
สานใจผู้เลื่อมใสศรัทธา
พระครูปลัดสร้างวัดปากแซงสดใส
องค์ต้องงามล้ำดั่งอินทรีโสณม
ช่วยแผ่เมตตาพาดำปากแซงเลื่องลือ

สายวาริ์ไหลส่งไหลโค้งหน้าองค์พระใหญ่
เป็นวัดปากแซงยุคใหม่ร่มใจใต้ฟ้านาตาล
พุทธสโร ได้พรพระโตประทาน
พัฒนาปากแซงพะลานให้เป็นแหล่งธรรมน้ำใจ
ถวายสักการบูชาของค์พระเจ้าใหญ่
สถานพะลานวิไลสุขใจใครเห็นรำลือ
ขอยกมือพนมขอพรคุ้มครองคนชื่อ
ผู้คนได้จารึกชื่อพระครูบุญปากแซง

พี่เมาวันเขาหมั้น

ฟังเสียงโห่แซว จากแถวคุ้มบ้านของเจ้า สืบดูเรื่องราวจึงรู้ว่าเขาหมั้นเธอ
 ค่าต้องเป็นแสน แห่แหนมาวางเสนอ ได้ฟังแล้วซึมจนเชื่อ ไม่คิดว่าเธอจะยอมรับหมั้น
 รักพี่เลยฟาล์ว หยิบเหล้าขาวมาเทลงแก้ว หมดทางเสียแล้ว ความรักที่รอมานาน
 ต้องกลืนเหล้าขาว ให้ความเมาลบความร้าวราน โซเซไปดูงานหมั้น ให้มันเข้าใจให้พอ
 ยืนข้างเล่าไก่ มองไปบนเรือนน้องหมั้น ไอ้หนุ่มคนนั้นสวมแหวนหมั้นให้เธอแล้วหนอ
 เขาวางสินสอดที่ต้องหยอดเหล้าขาวลงคอ ให้ฤทธิ์แอลกอฮอล์สยบความท้อแทนการร้องไห้
 * เสียงอ้อแอ้แซวๆ หมั้นกันแล้วชื่นใจหนอเจ้า เตรียมเป็นเจ้าสาวให้เจ้าปาวเคล้าคลอชื่นใจ
 พี่กอดเหล้าขาว แต่เขากอดเธอแนบกาย ยืนซึมที่ข้างเล่าไก่ หมดความหมาย
 ได้เพียงความเมา(ซ้ำ *)

ภาพถ่ายใต้หมอน

เหงาใจทุกคืนต้องขมตานอน หยิบภาพถ่ายใต้หมอนมาดูด้วยความหวังหา
 แสบใส่กระเป๋าทั้งแต่คราวที่จากบ้านมา เก็บไว้เพื่อดูแทนหน้าเหนื่อยล้าเหมือนยาช่อมใจ
 หลายคนที่เคยฝากใจพึ่งพา ให้คิดตลอดเวลาว่าเราจากมาเพื่อใคร
 นับเงินที่มีหักลบหนี้ที่พอยืมไว้ ภาพถ่ายคือสิ่งเตือนใจห้ามไว้ไม่ให้ลืมตัว
 *รูปพ่อเตือนใจไม่ให้ยอมแพ้ ส่วนรูปแม่คุ้มใจไม่ให้หนีกลัว
 ภาพเธอที่รัก ให้ทำงานหนักสร้างตัว
 ยกภาพพ่อแม่เหนือหัว เตือนตัวเตือนใจก่อนนอน
 ขอพรทุกคืนเฝ้าภาวนา
 สักวันถ้าบุญนำพาหนีย่อมจะไปไถ่ถอน
 เก็บภาพลงไว้ใต้หมอน มองภาพยามใดเหมือนคนไถ่ส่งใจอวยพร
 เพื่อตื่นนอนมีแรงสู้ต่อ(ซ้ำ*)

มนต์รักแม่ฮ้องสอน

เที่ยวเหนือเมื่อปีก่อน แม่ฮ้องสอนนครหมอกสวย
 ขับรถเลาะริมขอบเขา มาพบเจ้าสาวงามผมมวย
 สาวไทยใหญ่คนสวย เจ้าต้อนรับด้วยรอยยิ้ม หวานๆ
 หุบเขาซ้อนเมืองใหญ่ มวลแมกไม้ซ้อนใจนงคราญ
 เป็นบุญที่ได้มาเห็น ทิวเขาเด่นทะเลดอกไม้บาน
 ซึ่งใจน้องนางหนึ่งนั้น เจ้าพาเที่ยวงานวัดพระธาตุกองมู
 เพลินเดินเลาะหุบเขาถ้ำปล แล้วมาเบิ่งบัวตองบนภู

เที่ยวชมบ้านกระเหรียงคอยาว
ก่อนลากราบพระธาตุกองมู
*เที่ยวเหนือเมื่อปีก่อน
ขับรถคันแปดร้อยโค้ง
ภาวนาให้ได้มาอีกคราว

เจ้าคอยแว็บออกเรื่องราวให้รู้
มันเป็นเนื้อคู่ให้ได้กลับมาคู่สาว
แม่ฮ้องสอนนครหมอกขาว
จากโฉมยงสาวเมืองหุบเขา
ด้วยใจรักเจ้าสาวแม่ฮ้องสอน(ซ้ำ*)

มาจากดิน

คนมาจากดินบ่เคยลืมกลิ่นความจน
ก็ปีที่เรามาจากเงาบ้านนา
เสื่อร้อยเก้าๆ กระเป๋าทิ้งไป
ถึงในวันนี้สิ่งที่มีพออยู่สบาย
แต่งตัวได้บ้าง เดินห้างได้หย่อนเงินค้ำบัญชี
*ความสุขสบาย บ่อาจละลายภาพในความจำ
เมืองใหญ่เมืองนี้เป็นเวทีสู้ บ่ได้เป็นที่อยู่ของใจ
**คนมาจากดิน บ่เคยลืมกลิ่นความจน
กลิ่นหอมน้ำใจ ผู้เคยร่วมทน บนทางผ่านมา
(ซ้ำ*,**)

ถึงฟ้าบันดล ให้เดินพ้นความเข็ญใจ
สู่ฟ้าเมืองไกล
กับวุฒิม.ปลายยังจำได้ดี
แรงที่เทไปส่งผลให้ยิ้มได้อีกที
ส่งทางบ้านส่งน้องเรียนดี แต่กลิ่นธูปดินยังติดใจ
ข้าวเหนียวส้มตำ เป็นแขกประจำกับข้าวยามบ่าย
บ้านเฮาร่มเงาป่าไพร ยังเป็นจุดหมายที่ใจร่ำหา
ยังจำผู้คนที่ตั้งพันทางน้ำตา
ย่ำเตือนตลอดเวลาให้รู้ตัวว่า ก้าวมาจากดิน

มาเตือนขวัญเอย

(เกริ่น) เสียงพิณพลี้วแผ่วแว่วหวาน
ควายปักตู่กู่หน้าแหงนเหมือนจ้องคอยใคร
(ร้อง)รถโดยสารมาจอดบ้านเฮาแปดโมง
อ้ายดีใจที่เห็นเจ้าคันทนา
อยู่ในเมืองเป็นจังได้เล่าหนา
กิจการร้านรวงปิดหลายแห่ง
ไม่เป็นไรไม่ติดใจเสาะหา
เพียงได้เห็นอ้ายก็เป็นสุขใจ
อ้อมแขนบ้านไกลยังโอบอุ้มคุ้มกัน
ญาติพี่น้องของเรามีมากพอ
ผูกปื้องข้าวขอให้ขวัญมา
ผูกแขนรับน้องถึงถิ่นฐาน
เอ๋ยเอ็นพร้อมกันว่ามาเตือนขวัญเอย
ขวัญเจ้าเอ๋ยอยู่โรงงานให้มา

แหม่ตระการดอกตูมบานรับขวัญวันใหม่
ฟ้าสวยสดใสหมบ้านไพรวันเจ้าคันทนา
หนุ่มสาวก้าวลงคนส่งเสียงฮือฮา
แม่หน้าตาตุ๋นอ้นระโยะโรยแรง
ข้าวเขาลือมา ว่าเหตุการณ์เปลี่ยนแปลง
น้องโดนใบแดงกับเขาแล้วหรือไร
เพียงเห็นเจ้ามา สู้บ้านนาอย่างปลอดภัย
จะบอบข้าชวนเซมาจากไหน
อ้อมแขนบ้านไกลยังโอบอุ้มคุ้มกัน
ฝ่ายเขายังรอออกผูกแขนรับขวัญ
ผูกปื้องข้าวขอให้ขวัญมา
เอ๋ยเอ็นพร้อมกันว่ามาเตือนขวัญเอย
มาเตือนขวัญเอย มาเตือนขวัญเอย
ขวัญตงงานมาให้คืนบ้านนาเถิดเอย

มา เต๋อขวัญเอย..มา เต๋อขวัญเอย
 เอ็นขวัญคีนมาสู่บ้านนาเถิดเอย
 มาเต๋อขวัญเอยมาชบดินถิ่นเดิม
 มา เต๋อขวัญเอย..มา เต๋อขวัญเอย..

มานับหนึ่งอีกทีที่บ้านนา
 อ้อมกอดบ้านเฮายังคอยเจ้าเหมือนเดิม
 มาเต๋อขวัญเอยมาชบดินถิ่นเดิม
 มา เต๋อขวัญเอย..มา เต๋อขวัญเอย..

แม่พ่อยังรอน้อง

ส่งเงินค่าปุ๋ยไปช่วยพ่อแม่เลี้ยงบ้าง	หากมันน้องนางไม่ได้กลับไปทำนา
ส่งเงินค่าแรงไปจ้างเขาช่วยถอนกล้า	พ่อแม่ชราทำนาไม่ได้เหมือนก่อน
เจ้ามาอยู่กรุงงานยุ่งก็ไม่ใช่ไร	อย่าแล้งน้ำใจส่งเงินไปช่วยทำนาตอน
อย่าเพลिनแสงสีหากน้องพอมีเงินก้อน	ส่งไปตัดทอนผ่อนแรงพ่อแม่ทำนา

(ลำ)ปีนี้ฟ้าฝนดีคือเกาสองตាយเฒ่า ๆ ทำนาก็มีสิบไหวจ้ต้องใช้เงินจ้างหมู่ปักดำ
 จ้างคนไถคนทำซ่อยแสงที่มีน้อยเฝ้ารอคอยเงินร่อยใช้ไปไม่พอ กุ้ ฐ.ก.ส.ก็ยังไม่พอค่าปุ๋ย
 นาตอนปีนี้มีแล้วดินร่วนซุยนาต้องการปุ๋ยปุ๋ยต้องใช้เงินซื้อมารอ แม่พอรอเจ้าทุกวันเจ้ามาทำงาน
 ได้เงินรีบส่งเถิดหนาหากเจ้ามีเพลินใช้เงินจนลืมนานาทางออกพ่อแม่ชราคงหาทุ้ยมีนายทุน

(ลำ)มันสิวุ่นนายทุนเพิ่นสิชมดอกเบี้ยยถมทบต้นสิทนไซบไหวอายอยู่ใกล้กะได้แต่ส่งสาร
 จดหมายมาอวนวนฝากข่าวนางอยู่เมืองก้างเป็นห่วงพ่อแม่แ่นแต่ส่งสารผู้เฒ่าเถิดหนาหากน้องหา
 เงินบ่ได้ ก็รีบกลับไปช่วยท่านทำนาส่วนพีนี้จะรอคอยทำช่วยการดาทำนาอีกแรง

(ลำ)รัฐบาลแจ้งว่าปุ๋ยแพงขึ้นกว่าเก่าได้ยื่นคำอ้ายเว้าให้นางฟ้าส่งเงินได้แต่เอ็นนางผ่าน
 จดหมายให้เข้าใจแต่คำพ่อแม่คอยอยู่ทางบ้าน

แม่พิมพ์บ้านไพร

เป็นครูสิบปีมีสองชั้นโรงเรียนกันดาร
 อ้อมแขนท่อนาปาเขา
 บ่เคยขอย้ายเข้าเมืองชุดสีกาก็ซิดงอพับได้
 ใส่คู่มือครูยืนสูบนความผิดเคือง
 ประเทืองความรู้ปัญญาครูบ้านป่าหน้าตาบใส
 เขาต้อยโอกาสอย่าให้เขาต้อยปัญญา

*เป็นครูสิบปีมีสองชั้นกับสำคัญ
 คอยเป็นแม่พิมพ์ที่ดีหลอมเด็กบ้านไพรแห่งนี้

อยู่บ้านพักครูหลังเก่าหมู่บ้านชายแดน
 ยืนหน้ากระดานดำแผ่นเก่า
 รองเท้าผ้าใบหิ้วหอบกระเป๋าไปเชื่อง
 สอนศิษย์ห่างไกลตัวเมือง
 รางวัลหัวใจคือเห็นเด็กน้อยเรีงร่า
 แบกค่านนี้ไว้บนปาดีกว่าแบกชั้นแบกชี
 ใจนั้นสูงงานเต็มทีโบหน้าเปื้อนยิ้ม
 ให้เป็นคนดีของไทย (ซ้ำ *)

แม่อยากอุ้มหลาน

คุณแม่พี่อยากอุ้มหลาน	บ่นพี่ทุกวันก็พี่ยังช่วยไม่ได้
เร่งให้พี่เป็นฝั่งเป็นฝา	ให้รีบวิวามีทายาทเร็วไว
พี่ไม่อยากเห็นแกเสียใจ	จึงมาอาศัยให้น้องช่วยดูแล
รักแม่พี่จึงเที่ยวหาผ้าอ่อนขวัญตา	ให้ช่วยเห็นใจแม่
ปีก่อนแม่บ่นอยากเห็นผ้าเหลือง	พี่ไม่ขัดเคือง บวชให้ตามใจแก
ปีนี้มาบ่น อยากได้หลานมาแล	ต้องหาทางแก้ มีหลานให้แก ไวไว
*ลูกผู้ชายต้องกตัญญู	น้องเองก็รู้ประเพณีไทย
มีแม่กับเขาคนเดียว ถ้าไม่แลเหลียว	ก็กลัวเป็นบาปจิตใจ
แม่มีเรือนหอขอให้(เงินทอง แม่ก็มีให้ใช้)	ตำแหน่งสะใภ้ ก็พร้อมจะยกให้ฟรี
คุณแม่พี่อยากอุ้มหลาน	บ่นพี่ทุกวัน สงสารแกเต็มที
พี่จึงอยากขอคำปรึกษา	เป็นคู่วิวากับพี่ได้ไหมคนดี
มีหลานให้แม่หิ้วปีท้ายปี	ไม่เห็นแก่พี่เห็นแก่แม่เถิดน้อง(ซ้ำ*)

ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้

ก็อยากดูแลให้มากกว่านี้เหลือเกิน	แต่กลัวจะเพลินจนผลอทำเกินหน้าที่
ก็ถูกให้เป็นแค่คนรู้จักเลื่อนเป็นคนรักไม่ได้สักที	จึงทำเท่าสิทธิ์ที่มียามเห็นเธอเป็นทุกขใจ
ห่วงอยู่ไกลไกลจะให้น้ำยืมให้ด้วยสายตา	คอยเป็นธุระในเรื่องที่พอช่วยได้
ขอโทษบางครั้งที่ต้องเห็นห่างและมีบางครั้งที่เคยขัดใจ	บางอย่างที่ขอมากไปเจ้าที่หัวใจเขาหวงแหน
*คนที่ไม่ใช่แฟนทำแทนทุกเรื่องไม่ได้	เหนื่อยก็รู้เหงาก็เข้าใจแต่ไม่อาจให้ยืมอ้อมแขน
คนที่ไม่ใช่แฟนทำแทนทุกเรื่องไม่ได้	หน้าที่ตามฐานะใจห้ามเดินก้าวล้ำเส้นแฟน
ภาระในเขตอ้อมแขน	ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้
ยอมอยู่ข้างใจแต่ไม่ขอเป็นสำรอง	อย่าได้มองความซื่อแล้วแปลว่าง่าย
เมื่อเราเจอกันข้างพรหมลิขิต	ก็อย่าใกล้ชิดมากเกินไปจนห้ามใจ
ต้องเจียมตัวว่าเราคือใคร	แค่แอบรู้ใจ ไม่ใช่แฟน
(ซ้ำ *)	
คนไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้	

ไม่หล่อก็โอเค

ไม่หล่อก็ไม่ใช่ไรขอให้ไถนาเก่ง
ก็โอเคโอเค ถ้าไถนาเก่ง ก็โอเคโอเค..
มาทำนาช่วย พ่อแม่ท่านแก่ชรา
น้องจึงละต้องการคนช่วย ไม่หล่อไม่รวย
ขอให้มีโอกาสเจอคนดี สู้โคลนตมได้
จะเรียนจบชั้นปอไหน จะเรียนจบชั้นปอไหน
บ้านน้อง ชาดคนทำนา
ได้งานตำแหน่งไถนากับภรรยา หนึ่งคนกะพี่
ไม่หล่อก็ไม่ใช่ไร
ถ้าไถนาเก่ง ก็โอเคโอเค
บ้านน้อง ชาดคนทำนา ใครจะอาสา
กับภรรยา หนึ่งคนกะพี่
ถ้าไถนาดี ยกให้ฟรีไปเลย..

จะรักเป็นแฟนพี่เองถ้าไถนาเก่ง
บ้านน้อง ชาดคนทำนา ใครจะอาสา
ที่นาที่หลายแปลงชะด้วย
ก็ไม่เห็นเป็นไร
อยากให้มาช่วยไถนาควายแลควายนาก็จะหามาให้
น้องไม่สนใจขอให้ไถนาเป็น..
ใครจะอาสาขึ้นมาเลยพี่
ค่าตองหากยังไม่มี ๆ ถ้าไถนาดี ยกให้ฟรีไปเลย
ขอให้ไถนาเก่ง จะรักเป็นแฟนพี่เอง
ถ้าไถนาเก่ง ก็โอเคโอเค..
รับมาเลยพี่ ได้งานตำแหน่งไถนา
ค่าตองหากยังไม่มี ค่าตองหากยังไม่มี

ยอมขาดทุน

ก็คิดว่าทอดกฐินจึงตัดสินใจเลิกรา
ลงทุนหัวใจเสียเท่าไรก็ยอมเสีย
พอเขาเปิดความลับถึงได้ทราบความจริง
ก็คิดว่าทอดกฐินจึงตัดสินใจเลิกรา
ขอยอมเป็นฝ่ายขาดทุน ทำบุญอุทิศใจ
ก็คิดว่าทอดกฐินจึงตัดสินใจเลิกรา
ขอยอมเป็นฝ่ายขาดทุน ทำบุญอุทิศใจ
ลูกผู้หญิงอย่างเราไม่คิดจะเอาของใคร
ไม่คิดจะไปแย่งชิงอกลูกผู้หญิงด้วยกัน
ก็คิดว่าทอดกฐินจึงตัดสินใจเลิกรา
ก็คิดว่าทอดกฐินจึงตัดสินใจเลิกรา
ขอยอมเป็นฝ่ายขาดทุนทำบุญอุทิศใจ

ได้เรื่องที่แล้ว ๆ มาคิดว่าให้กามันกิน
ก็คิดว่าไม่มีเมีย มานัวเนียหงุหง
เขามีลูกเมียแอบอิงเขายอมทุกสิ่งที่เสียไป
ได้เรื่องที่แล้ว ๆ มาคิดว่าให้กามันกิน
ขอยอมเป็นฝ่ายขาดทุน ในสิ่งที่สูญเสียไป
ได้เรื่องที่แล้วแล้วมาคิดว่าให้กามันกิน
ขอยอมเป็นฝ่ายขาดทุน ในสิ่งที่สูญเสียไป
เป็นสิ่งที่สองรองใครไม่อยู่ในความฝัน
สิ่งที่เผลอให้ไปนั้นคิดว่าให้ทานเขาไป
ได้เรื่องที่แล้ว ๆ มาคิดว่าให้กามันกิน
ได้เรื่องที่แล้ว ๆ มาคิดว่าให้กามันกิน

ยังรักกันอยู่หรือเปล่า

ยังรักกันอยู่หรือเปล่า
นี่คือคำถาม ที่มาจากความหวั่นไหว
ทางเดินของคนด้อยต่ำ
คำว่าผิดหวังแะมาบ่่อยครั้งเหลือเกิน
*ยามที่ยินสั อายากรู้ว่าแฟนยังรัก
แต่กลัวตึงคนรักไม่อยู่
ข้างเงาขาดเจ้าเดินคู่
ยังใช้คนนี้หรือเปล่า
ทางที่เราฝัน อีกนานก่อนถึงจุดหมาย

เรายังมีกันอยู่ไหม
เมื่อรอยยิ้มแฟนที่ให้ คล้าย ๆ มีแววห่างเหิน
เที่ยวย่ำบนความขาดเงิน
เป็นแฟนคนจนนานเนิ่น แอบเมินหรือยังไม่รู้
ไม่กลัวหอรกนงงานหนัก
ต้นทุนคนยาก มีแค่คำรักหนึ่งคำคำชู
แรงใจนักสู้คงหาย
ที่เจ้าพร้อมก้าวเคียงใจ
ยืนยันว่าพี่ทำได้ ถ้าใจยังรักกันอยู่ (ซ้ำ *)

ยาใจคนจน

เป็นแฟนคนจนต้องทนเหนื่อยน้อง
ในแต่ละวัน พี่นั้นต้องทำงานหนัก
ปัญหามากมาย พาใจอ่อนล้า
จึงอยากให้น้องช่วยมอง ด้วยความเห็นใจ
ลำบากยากเข็ญเข้าเียนขอให้เห็นหน้า
อยู่เป็นแรงใจเติมไฟให้กันและกัน
* เป็นแฟนคนจน ต้องทนเหนื่อยน้อง
อย่าเพิ่งท้อเวลา เมื่อเจอปัญหาใดใด

พี่นี้ไม่มีเงินทองมารองรับความลำบาก
ถ้าไม่มีใจรักใคร่ไหนจะร่วมทางได้
ทั้งทั้งไม่เจตนาแต่ปัญหา ก็มาจนได้
อุปสรรค จะมีเท่าใดขอใจเรายืมให้กัน
เมื่อเจอปัญหาน้องอย่าตัดสายสัมพันธ์
เพียงเรามีเราเท่านั้นสร้างฝันให้สมดังฝัน
อย่าแค้นสายตาคนมองอย่าหมอง เมื่อยามแพ้พ่าย
ยื่นเคียงเพื่อคอยยิ้มให้เป็นยาชุบใจคนจน (ซ้ำ *)

ยามจนต้องทำใจ

ยามเงินขาดถุงก็คงต้องทนขมใจ แอบรักสาวใดต้องเผื่อใจไว้เสมอ
สัมพันธ์แห่งใจเมื่อยามไร้เงินปรนเปรอ อุบัติเหตุเกิดได้เสมอเมื่อเธอพบทางเดินใหม่
ยามเงินขาดถุงรักเคยมันคงก็เสื่อมถอย ความหวังเลิศลอยมาถูกสอยหลุดลอยไปไกล
กระเป๋าดูเงินยากเกินพูดภาษาใจ เหมือนกับสาวงามแฟนอายยังไกลยามอายไร้เงิน
(ลำ)เดินเป็นฮ้ายคือบ่มีใจกับฮ้ายมาก่อน เดินเป็นฮ้ายคือบ่มีใจกับฮ้ายมาก่อนมาตัดรอนมา
ถอนรักได้ตอนฮ้ายทุกซัจนคนที่เคยรักมากเหลือเกินเมื่อกระเป๋ารั้เงินเธอก็เดินหนีไปคำหวานเคย
พูดถูกคนดูจนกลืนน้ำลาย กลับหลังเดินทิ้งเราไปหัวใจสะท้อนไฟลน ยามจนต้องได้แต่ทนทำใจ
ไม่มีความหมายแม้เรามีเหตุผล มันไร้หน้าหนักคำพูดจากปากผู้ชายจนๆ ไม่เหมือนคนมีเงินลั่น
พนคำบาปก็ยังน่าฟัง

(ลำ)ฟังเอาไว้สักก่อนเด้อใจมันแค้นมันขุ่น ฟังเอาไว้สักก่อนเด้อใจมันแค้นมันขุ่น เขาทารุณ
ยามเขาทุกข์ให้กะทนไว้อ่าเถียง เสียงคนจนเหตุผลมันแผ่วบอกว่าปลงเสียแล้วใจแป้วก็ปิดบังไว้
ถึงใจโดนปล้นถึงยามจนก็ทนทำใจ สิ่งเดียวที่เราพอได้ก็คือรู้ใจคนหลง

(ลำ)ยังหวนอยากไปทวงคำเว้า ยังหวนอยากไปทวงคำเว้า แต่จกกระเป๋แล้วมันเอ้ามันอ้ง
หมากกะตังบ่มีพอฮอดร้อย เย็นจ้อยยอว่างใจ เขาควงใครเราได้มองตาปริบๆ ฝ้ากระชับปรอบใจ
ยามหม่น ท้องคาถายามจนคือทนไว้

ย่านบ่มีชาติหน้า

ถ้าหากสวรรค์ล้ารับประกันว่ามีชาติหน้า	น้องอาจสืบทอด สืบทอดห้ามใจฮักอ้าย
เมื่อเทวดาบักล้ายืนยันถึงชาติต่อไป	น้องจึงขอเททั้งใจ ฮักอ้ายก่อนในชาตินี้
ตอบแทนไมตรี แทนฮักที่มีที่อ้ายมีให้	ส่งมอบความหมายฮักที่จริงใจให้อ้ายเต็มที
หัวใจจนๆ ถูกใครสักคนฮักมากอย่างนี้	เวลาชาติเดียวที่มีย่านใช้ทำดีแทนคุณบ่พอ
*หนักบ่ท้อ เหนื่อยน้องก็บ่แคร์	ขอเพียงแต่ได้สิทธิ์ดูแลได้ทำดีต่อ
ยื่นผ้าซิบเหงื่อซึกเสื้อเปื้อนเหงาซัดรองเท้ารอ	ทางใจเป็นหลุมเป็นบ่อก็ขอยุ่คู่เคียงฝัน
ในเมื่อสวรรค์รับประกันว่ามีชาติหน้า	น้องจึงรักษาทุกเสี้ยวเวลาเพื่อใจฮักมัน
ทุ่มเททุกอย่างเพื่อจะปูทางให้เราคู่กัน	ทำดีกับอ้ายทุกวันเพราะย่านชาติหน้าบ่มี
(ซ้ำ *)	
ลืขอฮักอ้ายทุกวัน เพราะย่านบ่มีชาติหน้า	

แยกทางเพราะห่างเหิน

(เกริ่น) ยามห่างไกลลับตาสัญญาที่เชื่อมความหมาย	
ตัวแปรแทรกซึมโดยง่ายสุดท้ายรักเราขาดกัน	
ทุกวันสองเราแยกทางทุกวันสองเราแยกทาง	
อยู่ไกลเขารู้ว่าใครก็ลืม	ขอยืมคำพูดที่มารำพัน
เพราะว่าความรักของเราในปัจจุบัน	เป็นดังคำพูดนั้นในวันที่ไกลห่างตา
สัญญาว่าจានั้นแค่ลมปาก	คำว่ารักไม่มีหลักฐานตีตรา
เมื่อไปห่างกันใจคนเปลี่ยนตามเวลา	ละลายแล้วคำสัญญาเหมือนดังน้ำแข็งละลาย
(ลำ) ตอนเขาใกล้มีความจริงใจหมายมั่นกันต่อ	
ตอนเขาใกล้มีความจริงใจหมายมั่นกันต่อ	คือกันน้อยไผเห็นกะย่องออนซอนอ้ายและนาง
บัดสีฮ้างกะคือห่างไกลกัน	ความสัมพันธ์ได้ค่อยหยับคลานย่ำ
ค่อยๆ คลายเพราะเราไกลกันเหลือเกิน	ค่อยๆ ห่างเหินขัดเขินเรื่องการสื่อสาร
พออ้ายอยู่ห่างก็มีคนเสียบเร็วพลัน	ก่อกำแพงกันก็ติดกันให้เราแยกทาง
แยกทางเพราะความห่างเหิน	เส้นทางเดินนับวันที่จะลาร้าง

หวานคารมปากฝากรักเหมือนไอหมอกจาง
 เคยขอฟ้าหอบคำสัญญาของอ้ายมาสู่
 เคยขอฟ้าหอบคำสัญญาของอ้ายมาสู่
 ลืมเลยใช้ไหมภาษาหัวใจว่ารัก
 รักแท้อยู่ไกลย่อมแพ้คนใกล้เอาไว้
 (ลำ) เป็นแผลแซในใจอ้าย
 เป็นแผลแซในใจอ้าย
 อยู่เมื่อคิดบ๊วว่าเขาเรียบร้อยหลงป้อยดำเจ้าของ
 โธ่ที่ไหนแคไปไกลห่าง

มีเพื่อนร่วมทางคนใหม่ใช้ไหมกานดา
 นาคอดสูถึงนางรับรู้กะเจยซ้ำบ่ใส่ใจ
 แคเพียงลมปากพูดแล้วก็ลอยจางหาย
 เห็นเจ้ามีไหมพีจิงซึ่งในดวงแด
 เปิดความหมายจบแล้วทุกสิ่ง
 คิดว่าจงเขาแล้วต้องได้
 รักเราเอวังความหวังล้ม ๑

ร่วมธรรมนำใจ

ประตูโขงวัดบ้านเรายังคอยท่า
 โลกภายนอกสับสนและวุ่นวาย
 มาวัดจิตใจในทุกอย่าง
 วัตถุใหม่ที่ในหลวงประทานมา
 (ลำ) เชิญมาใกล้ อาศัยธรรมกัณฑ์
 วัดเพิ่นสร้าง ทางใหม่ให้ศึกษา
 สร้างเป็นวัดที่ดีวิธีใหม่
 แนะนำวิธีพัฒนาในธรรม
 เข้ามาวัดจะเห็นปลาและนาข้าว
 ให้ธรรมะพัฒนาสู่สังคม
 (ลำ) บ่ต้องเดิน หาทางรวยจนช่วยต่อ
 เชิญหมู่เจ้า เข้ามาวัดปัดถาง
 ได้บุญแล้วยังได้พบทาง
 นี่คือวัดแนวใหม่ในแผ่นดิน
 ประตูโขงวัดบ้านเรายังคอยท่า
 ลดกิเลสเต็มพระธรรมให้มั่นคง
 (ลำ) สุขหาได้ ในอารามที่เรียบง่าย
 วัดมือนี่เปรียบคือตั่งนาบุญ

ให้เรามาพึ่งพาและอาศัย
 แหล่งสุดท้ายพักใจคือวัดวา
 ตามเส้นทางรอยธรรมศาสนา
 ให้ประชาพึ่งพาทั้งกายใจ
 อบรมใจวันๆ เอาบุญค้าสองทาง
 จากที่เคยเป็นมา พัฒนาสู่วันนี้
 น้ำพระทัยดำริมีค่าล้ำ
 แหล่งชี้นำชาวบ้านให้หายตรม
 มีร่มเงาไร่นาสวนผสม
 มุ่งอบรมให้พ่อยู่พอกิน
 วัดเพิ่นพาพบพ้อ ทางแก้ชวยหมู่เฮา
 เข้ามาหาหนทาง สว่างใจไล่ความอึด
 นำไปสร้างฐานะตนให้พอกิน
 ปลดหนี้สินหัวใจให้เย็น
 เชิญแวะมาพักก่อนจะลืมหอง
 อาณิสสผลบุญค้าจุนใจ
 อิ่มทั้งใจและท้อง ความหมองกลุ้มบ่มี
 เอาเพียงใจมาลงทุน กะอิมบุญไทเฮาแล้ว

ร่ำทำอย่างนั้นกับเธอ

เข้าตื่นมามีกัน
อยู่ด้วยยามไม่สบาย
เลิกงานดีกรอเคียงกาย
ไปเที่ยวสักปีละหน
คอยส่งใจห่วงหา
จำวันสำคัญกันได้
อยู่ไหนบอกกันให้รู้
ได้เป็นคนพูดคำว่า
*อยากทำอย่างนั้นกับเธอ
ร่ำทำอย่างนั้นกับเธอ
จริงๆนะกลักรับปาก
ทุกอย่างที่กล่าวมานั้น
**ไม่รู้จะมีสิทธิ์ไหม
สายตาพอได้พบกัน
เพราะคนอื่นคอยยืบบัง
แต่ยังฝันไว้เพื่อเธอ
(ซ้ำ *, **)

สายแรกของวัน ไตรสงแสงใจ
เกี่ยวก้อยกันได้ ต่อสายตากัน
คอยกางร่มให้เมื่อเดินฝ่าฝน
ทานข้าวสองคนบ้าง... บางเวลา
อยู่ในสายตาของความห่วงใย
และคอยใส่ใจอย่างเห็นคุณค่า
เคียงข้างเดินสู่อะไรปัญหา
หลับฝันดีนะ ก่อนนอนทุกวัน
วาดไว้เสมอ ถ้าบุญเราไต่ถึงกัน
หวังไว้เสมอ ถ้าเราได้เกี่ยวก้อยกัน
ถ้าหากสอบเป็นแพนผ่าน
จะรอไว้ทำกับเธอ
เพราะแค่คิดไปก็ไกลเกินฝัน
แต่สายใจนั้นหากันไม่เจอ
สองเราจึงยังห่างกันเสมอ
ได้สิทธิ์เรียกเธอ ที่รัก สักวัน

ร่ำที่งานบุญ

เราสองพบกันงานบุญถิ่น
พี่เอ่ยสัญญาว่าจะขอที่งานบั้งไฟ
บุญไหลเรือไฟเคยได้มาหา
แข่งเรือยว่น่งหยอกเข้าไ้ราวสะพาน
หลังบุญผ้าป่าพี่ลาเข้า กทม.
ให้รอคอยพี่แต่งปีนี้หลังบุญบั้งไฟ
เผื่อนับวันคอยด้วยความหวังไหว
นั่งทอดสัญญาเข้าพรรษาน้ำตาเอ่อคลอ

แล้วมาได้ยินคำว่ารักเมื่องานปีใหม่
บุญเข้าพรรษาปีกลายเคยได้ไปแห่เทียนด้วยกัน
เมื่อลมหนาวมาออกพรรษาพี่พาเที่ยวงาน
ยังจำเมื่อบุญสงกรานต์สาดน้ำกันแบ่งปันน้ำใจ
หาเงินมาขอคือถ้อยคำสัญญาไว้ให้
คือคำมัดจำหัวใจพี่ฝากไว้ให้น้องเฝ้ารอ
หลังบุญบั้งไฟพี่อยู่ไหนไม่มาเติมต่อ
วันนี้พี่อยู่ไหนหนอน้องยังรอพี่ร่วมงานแต่ง

รองเท้าหน้าห้อง

ประตูลงเท้า มีรองเท้าสองคู่เคียงกัน คู่หนึ่งนั้นเป็นรองเท้าเธอพี่จำได้ดี
อีกคู่หนึ่ง ไม่เคยเห็นเลยก่อนนี้ แปลกใจอะไรกันนี้หน้าห้องน้องมีรองเท้าผู้ชาย
หรือใครกันเล่าลืมรองเท้า ไว้หน้าห้องเธอ แค่ดูเบอร์ ก็รู้ว่าคนสวมหุ้نهاได้
ยินเสียงร้องอย่า จะจำลองจากข้างใน แอบฟังจนแนแนใจ น้องมีชายแนบในห้องนอน
*ใส่กลอนคุยกันสำราญเต็มที ห้องเช่าห้องนี้พี่จ่ายเงิน ค่าเช่าเดือนก่อน
พี่เป็นคนเช่า แต่เขาเป็นผู้มานอน ปิดประตูลงกลอน เขาคงนอนทับรอยพี่ชาย
ต้องลาห้องเช่า ไม่อยากเข้าขวางทางสวรรค์ ช่างแสนสันแท้นอดจวงแด แม่คนหลายใจ
แกะเงินกลอง เช่าห้องให้น้องลองชาย เจ้าของรองเท้าเป็นใครช่างหยาบใจพี่ชาย
เหลือเกิน (ซ้ำ*)

รักได้รับไม่ได้

ยอมรับว่าใจรักเหลือเกิน ตั้งแต่เผชิญหน้ากันครั้งแรก
ติดใจเหมือนดังไฟแช็ค พี่เข้ามาแทรกอยู่กลางหัวใจ
เพียงรักยังไม่ได้พักฟัง พี่มีความจริงก็เผยมาจนได้
พี่มีคู่ครองคล่องใจ อยากบอกว่าไม่แต่มันเป็นความจริง
ลูกผู้หญิงถึงรักจริงแค่ไหน ก็ต้องขมใจฝืนใจตัดทิ้ง
ยอมรับว่าใจรักเพียงใด คงไม่ก้าวไปทำร้ายใจลูกผู้หญิง
รักได้แต่รับไม่ได้จริงๆ พี่มีคู่อย่างทิ้งเธอให้เสียใจ
ยอมรับว่าใจรักเหลือเกิน แต่ก็คงเดินร่วมทางไม่ได้
สองเราต่างคนต่างไป เก็บรักในใจอย่าให้มากไปกว่านี้เลย

รักแท้แค่พี่ชาย

ผู้แพ้ ได้แค่คำว่าคิดถึง ไม่อาจจะดึงอดีตความรักหวานคืน
เมื่อคนที่รักปันใจให้ชายคนอื่น รักเราถูกเจ้าส่งคืนพี่ฝันรับคืนสัญญา
ไม่คิดว่าเธอจะไม่จริงใจ หลอกฟังมลายในสิ่งที่เธอลงตา
ทำที่รักตัดจากด้วยคำสัญญา ได้ดีมีคนใหม่มาสัญญาน้องเอามาคืน
*ยืนยันขอจบกันแค่นี้ดีกว่า ที่แล้วๆ มาถือว่าหลับฝันแล้วตื่น
บอกง่ายจริงหนอทราชมวยยามใจเป็นอื่น ตำแหน่งที่รักส่งคืนให้เหลือพี่ชายก็พอ
ผู้แพ้ ได้แค่คำว่าพี่ชาย ไม่อาจบรรยายเสียตายเคยรักเคยรอ
รางวัลให้เขาตำแหน่งเจ้าบ่าวเข้าหอ รางวัลแต่พี่คนรอเธอให้พอแค่เป็นพี่ชาย
(ซ้ำ*)

รำพึงข้างกระดานดำ

(เกริ่น) ความในใจของครูคนหนึ่ง
ด้วยความต้อยต่ำ กับคำถามอยู่เต็มหัวใจ

ครูใหญ่มาโรงเรียนวันหนึ่ง
เขาเป็นอย่างนี้เสมอ
ครูสาวสองคนก็เพื่อนใจ
เด็กน้อยจึงได้แต่วิ่งหยอกกัน
ครูหนุ่มก็วุ่นวายไม่จบ
ได้แต่คิดหาเงินมาเข้าบัญชี
อีกคนก็ดูเมาไม่สร้าง
แล้วเข้าห้องพยาบาลของโรงเรียน

เป็นอย่างนี้ตลอดปี
โรงเรียนอื่นเป็นอย่างนี้บ้างไหม
การสอนโรงเรียนไม่ค่อยแน่น
สอนไม่เท่าไรแต่ว่าครูใจถึง
คุณภาพเร่กันที่ตัวเลข
ชีวิตครูเต็มไปด้วยการแข่งขัน
โอ้...เด็กน้อยเอ๋ย
ครูไม่มีปัญญาไปบอกใคร
โอ้..เด็กน้อยเอ๋ย
ครูไม่มีปัญญาไปสั่งใคร

รำพึงอยู่ข้างกระดานดำ ฝ้ามองโรงเรียน

แล้วก็บึ้งรถเข้าอำเภอก
ไปอำเภอกหรือว่าไปไหน
เล่าเรื่องนิยายจากหนังสือพิมพ์รายวัน
เพราะครูยังมันอยู่กับละครทีวี
เงินเดือนติดลบชบเซาตลอดปี
จิตใจไม่มีจะสอนเด็กนักเรียน
มาพูดเสียงดังสั่งให้เด็กน้อยอ่านเขียน
เด็กน้อยหัดเขียนครูก็หลับซำบาย
เป็นอย่างนี้ตลอดไป
ถามในใจแล้วก็ได้แต่ปลง
แต่เรื่องคะแนนเด็กน้อยเป็นที่หนึ่ง
จึงเป็นที่หนึ่งประจำอำเภอก
ส่วนความรู้เด็กเป็นอย่างไรช่างมัน
ส่วนเป้าหมายนั้นคือสองชั้นประจำปี
ครูคนเดียวจะช่วยเธออย่างไร
ให้เขาทำในสิ่งที่ดีงาม
ครูคนเดียวจะช่วยเธอได้อย่างไร
อย่างติงได้แต่รำพึงรำพึงอยู่ข้างกระดานดำ

เรือไฟไหลรัก

เสียงแคนกล่อมแดนภูไท
ยามลมหนาวโชยมา
เที่ยวงานไหลเรือไฟ
สาวเมืองพระธาตุพนม
ฟังสำเนียงเสียงเหนือ
ยามเธอเผลอไป
ผูกมัดใจให้เรารักกัน
แสงเรือไฟส่องน้ำ
มากัมส่องอยู่ริมโขง
คำน้องนางเคยบอก

พาหัวใจของอ้ายห่วงหา
ออกพรรษานครพนม
เมื่อปีกลายท่ามกลางสายลม
บุญอุ้มสมได้มาพบนาง
พิเหล่อ พิเหล่อ
เกิดเป็นมนต์รักภูไท
จำคินนั้นมิงานบุญยิ่งใหญ่
มีแววลำดังทอง อ้ายและน้อง
จูงแขนมาตกลงต่อโขงริมน้ำ
พบกันวันออกพรรษาอย่าลืม

คำรักที่อายยังซึม
ว่าจากกันวันนี้
ถึงงานบุญไหลเรือไฟ
มาปีนี้ คนดีน้องพี่เป็นอื่น
ได้แต่ยืนสละสลือสลิ้ม
แต่คงแฟนมาให้พี่ยืนซึม
ปล่อยพี่ซึมน้องลืมนสัญญา

มันยังดื่มอยู่เต็มหัวใจ
อย่าลืมนะพี่ค่อยเจอกันใหม่
พี่ยังจำได้ในคำสัญญา
พี่จ้องมองตาตื่น
เจ้ามาตามสัญญา
เห็นหน้าเจ้าทำท่าลืมน

(ลำ) เสียตายทำออกพรรษาจ่อเสียงแสงรอแต่เจ้า เสียตายเว้าบ่อยู่คำ ข้างแม่น้ำ อ้ายมา
ส่องเบิ่งเฮือไหล ประเพณีเรือไฟส่องใสคือแก้ว มันจบแล้วแนวความหวังตั้งใส เห็นเรือไฟส่องน้ำ
คือความซำล่องคอ แขนจ้อก้อแท้นออุ่นทางตัว อ้ายเป็นคนตามัว ฮู้เมื่อตัวบ่ทันเจ้า

เอาหัวใจลอยส่ง

ให้มันไหลลงสู่ลำธารา

เหม่อมองคนเขามา

ตามสัญญาเพื่อไหลเรือไฟ

แต่ตัวเจ้าคนดีปีนี้มาเพื่อไหลใจ

ผู้สาวนครภูไทใจเจ้าไหลไร้ความแน่นอน

(ลำ) กลับมาย้อนมาถอนใจขม ชาติพนมช่วยด้วย ขอวอนช่วยให้เบิ่งแยง อย่าให้แล้งแสง
รักปักใจ บอกสาวงามภูไท ให้อ่วยใจไหลคืนบ้าง

โรงเรียนล้างจาน

ขาดคุณสมบัติเพราะใบประกาศไม่มี
ชีวิตฟันฝ่าก้าวมาจากเด็กล้างจาน
คิดถึงวันเก่าเคยยืนเฝ้าหลังครัวล้างจาน
ฝึกความอดทนเรียนรู้ผู้คนเรื่องราว
*โรงเรียนล้างจานบั่นใจให้สู้และชื่อ
บนทางดินร่นมีความจนให้เป็นการบ้าน
หอบรักมาเฝ้าสมัครเข้าโรงเรียนหัวใจ
ไร้ใบประกาศอย่าตัดสินให้พี่แพ้พาลัว
(ซ้ำ*)

ไร้ใบประกาศอย่าตัดสินให้พี่แพ้พาลัว

คบมาหลายปียังสอบเป็นแฟนน้องไม่ผ่าน
มหาลัยเคยผ่านแต่ไม่ได้เรียนกับเขา
ใช้ห้องอาหารเป็นสถานฝึกสู่ความเศร้า
จากคำจนเข้าตั้งเข้าโรงเรียนทุกวัน
ไม่มีหนังสือรับรองให้เป็นหลักฐาน
ใบรับประกันไม่มีอวดใครดอกสาว
ผิดเกณฑ์ข้อโดยกเว้นให้ได้หรือเปล่า
ถ้าอยากมีเจ้าบ่าวเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนล้างจาน
ถ้าอยากมีเจ้าบ่าวเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนล้างจาน

ล้างแค้นด้วยน้ำตา

- (1) ผู้สาวเปลี่ยนใจ มานั่งส่องไฟเห็ดแห้ง บักได้มันพังหัวใจเพื่อนเอ๋ยบอกมา
- (2) ช่วงเขาเถาะเพื่อน เขาอยากให้เราเลิกกรา ปลอยเขาไปสา เขาพอทนได้อยู่ดอก
- (1) ทนได้จังได้ คือนั่งส่องไฟจังซี บอกเขามาดี สีเอาเลือดหัวมันออก
- (2) อย่าไปโทษเขา โทษเขาเกิดมากระจอก ผู้สาวจึงออก มองขาดเขายาตไปครอง
- (1) ความบกพร่อง แคเขาเป็นรอง มันจิบจ้อยเหลือที่ ความบกพร่อง แคเขาเป็นรอง
มันจิบจ้อยเหลือที่ ชันบ่มีผู้มาคิดแย่ง แฟนเพิ่นบ่เปลี่ยนใจ อย่าซีร้ายเฮาสีใส่มันเอง
หัวใจนักเลงบ่ฮอนยอมทนเย้ย
- (2) อย่าเลย เพื่อนเอ๋ยของพังเราอย่าทำร้ายเขา ประเดี้ยวแฟนเฮาสีโกรธ ยิ่งทำเขาเจ็บ
ตัวเรากียังมีโทษ ละวางความโกรธ ปลอยเขารักกันไปเลย
- (1) เพื่อนเอ๋ย เอ็งบ่เคยอ่อนแอ ตกเป็นคนแพ้ ทำไมยังทำเฉยเมย ต้มเหล้าเป็นไห
แล้วก็ให้น้ำตาไหลเลย แต่ก่อนเอ็งเคย ใจสู้บุญยืนบิตา
- (2) ที่ผ่านมา เป็นเรื่องของลูกผู้ชาย แต่เรื่องหัวใจ เราไม่สู้ใครดอกหนา
เมื่อสาวทำเจ็บ เรานี้มีแต่น้ำตา บ่ยานเขาวาซีเมาแล้วใจอ่อนแอ
คนใจแพ้ สีอ่อนหรือแอ กะยอมแพ้ทุกอย่าง คนใจแพ้ สีอ่อนหรือแอ กะยอมแพ้ทุกอย่าง
เมื่อใจนางพอปะเปลี่ยนได้ กะยอมแพ้แก่เขา แนวทุกเช้า เขาเอารถมาเกย
เตรียมเป็นเขย นางก็เลยลืมหูลืมตา ผู้ฮักมาโดนมือ มันบ่คือคันเอาไปก็
ซีแพ้ชวนดี เขาสิเว้ามาใส่ เจ็บเพียงใด ปวดเพียงใด กะขอเขาซำนี้ บ่ขอแก้ใส่เขา
- (1) เฮาสีหลอยเอา ตะปูเจาะยางรถมัน
- (2) ฮ่วยอย่าซุเห็ดจังชัน หน้าตัวเมียเขาสีว่า
- (1) สีเห็ดจังได้ ความแค้นสีจางร้างลา
- (2) เขาขอเอาน้ำตา ล้างแค้นให้แฟนจากใจ
- (1) ซอยแสงอิหยังหมู่บ่ได้ ซอยแสงอิหยังหมู่บ่ได้
ขอเหล่าจักไห เฮาสีมาเป็นหมู่ กินให้เมา ให้ลืมหูลืมตา จักมือจั่งคอยเขา
เห็นเพื่อนเมา เราขอเมบบ้าง แฟนหักหลังเพิ่นยังเคียดไกล
- (2) ขอบคุณหลายๆ สหายเอ๋ย ขอบคุณหลายๆ สหายเอ๋ย

ลืมหูลืมตา

- (1) เพื่อนเอ๋ยเพื่อนเรามาเยือนวันเพื่อนเศร้าซิม แปลกใจวันนี้เห็นเพื่อนท่าทางเหมือน
เพื่อนคิดมากเงียบซิม สงสารเห็นเพื่อนนั่งซิม เพื่อนบอกเรามามีปัญหาอะไร
- (2) ขอบใจเพื่อนมากนะเพื่อนแะมาเยี่ยมเยือนคราเราเศร้าใจจะเปิดเผยเรื่องที่เศร้าเกิดกับ
เราความหวังวอดวาย แฟนเราเพื่อนเอ๋ยเปลี่ยนใจ เขามีใหม่ตัดใจลืมหูลืมเรา
- (1) ปัญหาเศร้าผู้สาวลืมหูลืมตา ปัญหาเพียงเล็กน้อย เล็กน้อย ให้เขาคลุ้มหมุ่นเอ๋ย

หมูปะยัยข้าตีมี ดีใจ ยามผิตหวังยังมีหมูที่ตีคุยว่า

ตัดเขาออกจากหัวใจ เขาทำเราได้อะล้ายอวรณ์ ตั้งหลักอย่าให้ใจอ่อนแอ อย่าแยะแสน
ลวงกะล่อน

(2) เพื่อนเอ๋ยเรามั่นคนใจอ่อน ตีมีเหล้าปลอบใจร้องให้ทุกวัน

(1) เขาจริงใจคงไม่เปลี่ยน ไม่วอกเวียนเปลี่ยนชายร้อยพัน มีพบแล้วย่อมมีจากอย่าคิด
มากปลงเถิดช่างมัน

(2) ตัดใจรวดเร็วเช่นนั้น ตัดไม่ทันหรือความหวังยังเตือนอกเตเพื่อนแต่เพื่อนอกผู้สาวลืมน
เลื่อนย้ายเคลื่อนลืมนคู่ เจ้าเปื้อนชายเปื้อนบ่อนโตบู้ จังปาอายสายเซ

(1) เขาเปื้อนโต ย้อนว่าโตบเทห์ บเทห์ เงินบ่เต็มถง เขาจึงหลงลืมโตไปฮักชายผู้รวยล้น

ลูกสาวนายจ้าง

*ผมยอมจำนนและพร้อมจะทนทุกอย่าง เมื่อมาพบนางลูกสาวนายจ้างคนสวย
ถึงแม้ค่าแรงค่าตอบแทนจะไม่อำนวย ผมเอาความสวยมาช่วยชดเชยค่าแรง
ผมยาวแก้มขาวทึบมายิ้มให้ ลูกสาวเจ้านาย เสริมใจลูกจ้างขันแข็ง
ผมมาทำงานไม่เสียชีวิตแรง ได้เห็นแก้มแดงเหมือนได้ค่าแรงหัวใจ
ลูกสาว ลูกสาวนายจ้าง อยากพูดกับนางก็กลัวนายจ้างสงสัย
ไม่กลัวตกรางแต่กลัวไม่เห็นทราวมวย เก็บความหวุ่นไหวแอบรักในใจก็พอ
ทำงานหลายปีค่าแรง โอทีก็ต่ำต่ำ เจ้านายใจดำไม่ทำให้ถอดใจท้อ
สู้ทนทำไปค่าแรงเท่าไรไม่จ้อ สิ่งเดียวที่รอคือน้ำใจลูกสาวนายจ้าง
(ข้า*)

เลิกลาบูชาแม่

(เกริ่น) เมื่อสิบสองสิงหามารรจบ วันเคารพมารดาเวียนมาถึง ค่าน้ำนมแม่จำลูกคำนึง
ยังฝังตรึงติดในไม่เลือนราง วันแม่มาอีกครั้งบ่มีหยังมาฝากแม่ ขอเลิกลาบูชาคุณฮักแท้ลูกชายแม่สิ
ไผ่ดี หนีความเมาบูชาแม่

วันแม่สิบสองสิงหา เวียนมาสะกิดเตือนใจ จากมาไกลให้ห้วงโยคิดถึงมารดา
อยากซื้อพลุไปฝาก อยากซื้อหมากมาให้แม่จ๋า อยากซื้อสร้อยทองส่งมาก็หมดปัญญาลูกเงินไม่มี
(ลำ) หนีไกลบ้านมาทำงานไกลถิ่น พอได้กินสับมือ ถือเงินได้กำป่าน ค่าเช่าบ้านเช่ารถสามะปี
ถ้าเงินเก็บพอมีกำหมุ่ม่วนมาชวนกั๊ง

ตกลงก็เลยอากจน เป็นคนติดเหล้าเมายา วันที่สิบสองเวียนมาคิดเห็นหน้าแม่คนรอคอย
อยากกลับไปกราบแทบเท้าให้แม่เอามือลูบท้ายทอย ในกระเป๋ามีไม่ถึงร้อยนั่งใจลอยน้อยใจซีวี
เป็นเพราะเพื่อนพาเมา เป็นเพราะเหล้าดีกรี เผาเงินหมดไปฟรีฟรี เพราะควันบุหรีมันขี้หัวใจ
(ลำ) มาคิดได้ยามคิดเห็นหน้าแม่ ตัดสินใจแน่วแน่ สิขอเลิกสิ่งเมา บ่ว่าเหล้าหรือบุหรียาต้อง

ฉันเป็นของมีนเมาบอกว่าเขาแต่วันนี้

ไม่มีเงินส่งมาลูกขอเลิกลาบูชาพระคุณ

(ลำ) ขอบุญนี้ไปฮอดแม่ ฝากบูชารักแท้ลูกชายแม่ผู้อยู่ไกล ถึงบได้เอาเงินส่งหา ขอทำบุญวันทา

เลิกลิตยาบูชาแม่

สิบสองสิงหาวันบุญขอตอบแทนคุณด้วยการทำความดี

เลือกเขาเกิดพี

ตัดสินใจหายหน้า

หนึ่งชายสองหญิงแย่งชิงปีแล้วปีเล่า

สิทธิน้องคือมาก่อน

ผิดกับตัวน้องเป็นรองเขาทุกอย่างไป

ควรเลือกเดินทางลาดยางคอนกรีต

เลือกเขาดีแน่นอนอย่าแค้นน้องเลยพีจำ

*ตัดสินใจหนีหน้า

จะไม่ขัดขวางเป็นก้างย่นขวางทางเดิน

เพื่อหลีกเลี่ยงรักซ้ำที่เป็นสามเส้า

หลีกเลี่ยงให้เขาครองรักกันพีสนใจ

ส่วนเขามาซ้อนแต่สวยและช่วยพีได้

ถ่วงพีทำไมตัดใจขอเป็นฝ่ายลา

ถนนดินในอดีตอย่าคิดเลือกเดินเลยหนา

ความหวานสองเราผ่านมาในถือเป็นความบังเอิญ

เพื่อหยุดปัญหาที่ค้างคาใจนานเนิ่น

ปล่อยพีเพิลิตเพลินคู่เขาช่างงานวิวาร์ (ซ้ำ *)

แล้งน้ำแล้งใจ

อุตุสำหรับหอบแรงหนีแล้งจากทุ่งมา

หอบความหวังพ่อแม่และคนทางบ้าน

เหนื่อยแทบขาดใจฝันไว้ขอได้งานทำ

คนในเมืองผิดเคืองน้ำใจเมตตา

อ่อนไหวท้อใจไม่ได้พักผ่อน

อยู่หนาแล้งน้ำอยู่เมืองก็แล้งใจ

กลับต้องชมซานฝันร้ายคืนไร่นาดอน

อยู่บ้านเราทุกข์เพียงใดพอได้พึ่งพา

น้ำขาดนา(เสียงชะตา)มาเมืองใหม่เพื่อขายแรงงาน

หากมีงานคงมีเงินส่งไปเยี่ยมยา

เข้ายันค่าทนขันแข่งเอาแรงนำพา

ถึงยามอ่อนล้าค่าแห่งคนก็โดนขึ้นใจ

หวังหลบร้อนมาพึ่งเย็นก็เป็นไม่ได้

น้ำตาตกในน้อยใจในวาสนา

ทิ้งละครตอนจบไปซบอุ้งนา

แล้งน้ำทำนาแต่ยังรวนน้ำใจให้กัน..

วันนี้ที่รอครู

กระดานดำยังคงว่างเปล่า

โรงเรียนมีครูมากมาย

ถามการโรงการโรงไม่รู้

ข่าวว่าครูพัฒนาตนเอง

อาจารย์ใหญ่อยากก้าวขึ้นเป็น ผ.อ.

เด็กน้อยยังเหงาเฝ้ารอคอยครู

แต่ใจจริงให้เด็กน้อยคอยอยู่

รอถามครู ครูก็ยังไม่มา

เร่งทำเอกสารตำรา

ครูน้อยนั้นหนออาจารย์สามยังคอยทำ

ครูบางท่านกำลังปั้นปริญญา
 อยากจะเป็นดอกเตอร์ ดอก...
 อยากอยู่สูงมีศักดิ์บาารมี
 กระดานดำยังดูเดี่ยวดาย
 ยังปลูกฝังค่านิยมแข่งขัน
 เด็กน้อยกลายเป็นบันไดเสริมแรง
 วันนี้จึงยังรอครู
 เอาใจใส่คอยห่วงใยอาทร
 จะมีตำแหน่งเท่าใดไม่สำคัญ
 ไม่ต้องเป็นดอกเตอร์ ดอก...
 ขอเพียงเป็นคุณครูที่แสนดี
 ขอเพียงเท่านั้นคือครูที่ยังรอ
 เพียงเท่านั้นคือครูที่หนูรอ

จึงมีเวลาให้เด็กน้อย..น้อยลง..
 อยากจะเป็นอาจารย์สาม อาจารย์สี่
 ตำแหน่งดีดี บนเก้าอี้ที่เหนือใคร...
 ถึงมีครูมากมายไม่เปลี่ยนแปลง
 ประกวตประชันในยศฐาและตำแหน่ง
 ให้ครูยื้อแย่งป็นขึ้นไปแข่งขัน
 อยากได้ครูคนดีที่สร้างสรรค์
 อบรมสั่งสอนด้วยใจหมายมั่น
 เพียงครูนั้นสร้างสรรค์เท่านั้นพอ
 ไม่ต้องเป็นอาจารย์สาม อาจารย์สี่
 เพียงเท่านั้นคือครูที่ยังรอ
 ขอเพียงเป็นคุณครูที่แสนดี

วิตามินกินใจ

เห็นน้องเดินผ่านทุกวันดังอาหารเสริม
 ได้เจอคนดีฟีนี่มีกำลังใจ
 มองน้องเดินผ่านทุกวันก็อยากจะทำ
 ได้แต่เหม่อมองน้องเป็นเช่นวิตามิน
 (ลำ) นักทนต์ได้บัตทำงานไปหัวใจอ้ายมันอ่อน
 อยากลงทุนทำบุญช่วยน้องหัวใจจ้องห่วงนาง
 จู๋แขนน้องกินดองชมชื่น จู๋แขนน้องกินดองชมชื่น
 ไม่ทันเท่าใดหัวใจของพี่จะหล่น
 เส้นทางหัวใจบัดนี้มีมือที่สาม
 เขาควงเธอผ่านพี่แทบทำงานไม่ไหว
 โอ้คนเคยเห็นเคยเป็นเช่นวิตามิน
 (ลำ) ทำงานได้บัตทางหัวใจของอ้ายมันอ่อน
 ความเหงาคอยอ้อนสืต้อนฮักลา
 เป็นวิตามินดีเสริมใจให้มีพลัง
 ยาเม็ดที่พี่เคยหวัง

ยิ่งมองยิ่งเต็มยิ่งเสริมกำลังภายใน
 เจอะตาที่สุกสุตใสตั้งใจได้วิตามิน
 อยากเอ่ยคำรักสุดหักหัวใจวิล
 เต็มรักให้พี่ดื่มกิน เป็นวิตามินหัวใจ
 นักทนต์ได้บัตทำงานไปหัวใจอ้ายมันอ่อน
 ยามว่างๆใจพี่เคยฝันหวานถึงวันอ่านไปใจจ้อง
 เพียงฝันฮักชื่นกะเลยตื่นอยู่ใน
 เมื่อน้องหน้ามนคนเฝ้าคอยติดตาม
 ความหวังของพี่จึงซ้าคนงามไม่มองดูดี
 อ่อนเพลียหัวใจหวานใจเจ้าโบกโบยบิน
 ถูกเขาครอบครองจนสิ้นเป็นวิตามินกินใจ
 ทำงานได้บัตทางหัวใจของอ้ายมันอ่อน
 เจ้าเคยเป็นยาเป็นอาหารเสริมใจพี่
 แต่ในวันนี้คนดีมีผู้กั้นกลาง
 หมดทางเพราะความยากจน

(ลำ) เขาสนแต่คนมีเก่งโก้เขาสนแต่คนมีเก่งโก้แนวโตมันด้อยคุณค่าเคยเป็นยากกลับมาเป็นโรคร้าย
 เหลือไว้แต่รสมขมร้าวระบมขมใจจนสิ้น ร้าวๆระบมขมใจจนสิ้นสาววิตามินกินใจ สาววิตามินกิน
 ใจอ้าย

เวลคัม ทู ทำนา

(เกริ่น) เวลคัมมาทำนาเต๋อ	เวลคัมมาทำนาเต๋อ
เวลคัม เวลคัม	เวลคัม ทู ทำนา
แค่โรงงานปิดคิดหยังกะด้อ	ทุ่งนาแม่พ่อของเฮายังมี
โรงงานถูกน็อคข้าวออกทีวี	เศรษฐกิจบีบตีรัฐบาลเฟิ่นว่า
โรงงานเสียท่าโรงนายยังอยู่	เก็บแคใจสู้น้องนางคินมา
เสียบ้านเสียรถเสียหยดน้ำตา	จั่งซีหละหละนาอุตสาหกรรม
*เวลคัม เวลคัมทูทำนาเต๋อ	ต้อนรับเสมอบ้านนาบ่เคยใจดำ
เวลคัม เวลคัมทูทำนาเต๋อ	รับได้เสมอถึงเป็นจั่งได้ก็ตาม
มีฝนจากฟ้ามีน้ำให้ทำ	หอบชีวิตเข้ามาตามดวงใจ
มาเดินไกล ู๋อ้ายคนลูกทุ่ง	มาใส่ผ้าถุงสวมงอบไม้ไผ่
ฟังลำแทนหรือคำจอกน้ำใจ	มีบุญบ้านได้พาไปฟังลำ
(ซ้ำ*) ต้อนรับคนงามสู่ฟาร์มฮักเฮา	

ศิลปินลูกจ้าง

จะหนักจะเหนื่อยจะเหงาพวกเรากียังทนได้	จะหนักจะเหนื่อยจะเหงา พวกเรากียังยิ้มได้
ถึงฐานะเป็นผู้รับใช้แต่มีหัวใจเป็นศิลปิน	จะหนักจะเหนื่อยจะเหงาพวกเรากียังทนได้
จะหนักจะเหนื่อยจะเหงาพวกเรากียังยิ้มได้	ถึงฐานะเป็นผู้รับใช้แต่มีหัวใจเป็นศิลปิน
เข้างานลูกจ้างเบื่อนฝุ่นยังต้องลงทุนปลัดบ้านมาไกล	สวรรค์ให้แรงมาจ่ายแต่บ่ได้ให้โชคมาค้าจุน
ได้ทำงานให้คนมีบุญก็หอมละมุนแล้วชีวิตเรา	ทำตัวง่ายย่ายติดดินฟังคำคนหมิ่นเป็นเพลงเติมแรง
ความสุขราคาบ่แพงนายยิ้มแห้งแห้งให้ก็ยังลิ้มเหงา	เต็มทีกับงานทุกคราวจิตใจเราคือบ่เป็นไร
*ศิลปินลูกจ้าง	เจ้าของเพลงดังชื่อคำสั่งนาย
ความจนนำเข้าสู่วงการ	มีคอนเสิร์ตทุกวันคืองานท่วมกาย
คำชมจากใจเจ้านาย	ต่างพวงมาลัยที่รับมาคล้องคอ
จะหนักจะเหนื่อยจะเหงาพวกเรากียังทนได้	จะหนักจะเหนื่อยจะเหงาพวกเรากียังยิ้มได้
ถึงฐานะเป็นผู้รับใช้แต่มีหัวใจเป็นศิลปิน	
ความหวังในทางสายหม่นอยากมีสักคนมาช่วยดูแล	ค่าแรงบ่ขึ้นบ่แคร์ถ้าถูกดูแลจากคนใช้
ที่รอซ่อมแซมยามใจสึกหรอ	ให้มีแรงพอยิ้มรับคำสั่งเจ้านาย
(ซ้ำ*)	
จะหนัก จะเหนื่อยจะเหงาพวกเรากียังทนได้	จะหนักจะเหนื่อยจะเหงาพวกเรากียังยิ้มได้
ถึงฐานะเป็นผู้รับใช้แต่มีหัวใจเป็นศิลปิน	

สงกรานต์ตำนานรัก

เพลงกลองยาวตั้งเขย่าหัวใจ
เมื่อปีกลายอ้ายเคยมีผู้สาว
เก็บใบยอดเตี๊ยะเอาช่อดอกคุณ
(ลำ) แห่ดอกไม้คู่กันไปอ้อมอ้อม
มีกลิ่นหอมจากแป้งนางทาแก้มแจ่มนวล
จับมือแฟนไผ่มันแลนวนหานี้
(เพลง) ยามไปถึงวัดวา
สองเรานั่งเคียงอธิษฐาน
ไปรดน้ำผู้ใหญ่เมื่อวันสงกรานต์ต่อมา
พี่น้องประนมมือสาธุรับพรผู้ใหญ่
(ลำ) มันเป็นช่วงความหวานอดีตเก่า
อ้ายอยู่ท่าหน้าตาฝากกลางใจ
(เพลง) ไปหลงมนต์คนอัลเทอร์เนทีฟ
เสน่ห์สงกรานต์วันเนาบ้านนาเราเจ้าจึงลืมไล
กลองยาววันแห่ดอกไม้สะกิดหัวใจพี่ให้จำตำนาน
(ลำ) สงกรานต์ไคร่รำมีเงาเจ้าผ่าน
เป็นตำนานอีกอ้ายยังจำได้ปลื้ม
สงกรานต์ลาอาลัย

วันแห่ดอกไม้สงกรานต์บ้านเฮา
แห่กลองยาวเก็บดอกไม้ปลายนานา
แก้มจูนพูนเจ้าคอยยิ้มให้มา
แห่ดอกไม้คู่กันไปอ้อมอ้อม
ทวนทวนน้ำสาตรดสดกัน
นำดอกไม้บูชาองค์พระร่วมกัน
สบตากันเหมือนจะรู้ความนัย
ผู้ใหญ่ให้พรเราว่าให้ได้วิวิธสมดังตั้งใจ
เจ้าเอียงอายนั่งหลบตาแก้มแดงเป็นพวง
ตกมาปีนี้ไคร่รำเห็นเจ้าอวยมา
เชื่อว่านางลืมไล บอวยใจโง่โง้ง
เขารุมจีบเจ้าจนลืมกลองยาว
เหลือเพียงพี่สงกรานต์ปีนี้ไม่มีขวัญใจ
สงกรานต์ไคร่รำมีเงาเจ้าผ่าน
ตุ้มแล้วตุ้ม กลองยาวตุ้มแผลใจ
เจ้าอยู่ไสบ่มาบ้าน

สงฮักส่งแสง

หอมผักกะแงงผู้ใดหนอแกงหน่อไม้
วันกินข้าวป่าก่อนลาไปขายแรงงาน
ทิ้งทุ่งนาเหงาถิ่นฮักที่เฮาปลูกผืน
สู่ดงสายเดี่ยวอย่าเที่ยวลืมหายใจเรา
เห็นนกสร้างรักก็หวังเห็นอ้ายสร้างตัว
กลัวสาวแทรกซึม จนลืมน้องผู้อยู่หลัง
หอมผักกะแงงคิดถึงฮักอ้ายแสงแท่นฮื้อ
สู่งานเต๋ออ้ายน้องคอยส่งฮักส่งแสง

กลิ่นหอมลอยมาชวนใจ ให้คิดถึงฮักอ้ายคนนั้น
อ้ายบอกเราต้องห่างกัน เพื่อฝันและวันของเรา
ส่งอ้ายขึ้นรถราพ้นห่างบ้านอย่าลืมหาคำว่า
น้องอยู่สู้ฝนทนหนาว เผาคอยอ้ายมาเคียงข้าง
มองนายยามฟ้ามีดมัวน้องกลัวใจอ้ายหลงทาง
กราบพระขอพรทุกอย่างเพิ่มหวังให้รักมีแรง
ทอดผืนคอยเผาคอยรอ บิให้อักเฮาแห่งแล้ง
กลับมาให้หอมแก้มแดงน้องจะแกงหน่อไม้คอยรอ

สมรสให้สมรัก

สุขสันต์วันดีอ้ายมีพิธิวิวาท์
 ครองรักร่มเย็นได้เป็นผัวทักขิย์เมียแก้ว
 บ่าวสาวสัญญาต่อหน้าผู้มาร่วมงาน
 แม่พ่อภูมิใจญาติมิตรยิ้มกันทั่วหน้า
 สมรสก็ขอให้อ้ายสมรัก
 หนักช่วยกันหาบหาบช่วยกันดึง
 เงินทองมีใช้ไม่หมด
 มีอสังค์วันดีอ้ายมีพิธิวิวาท์
 ผิดให้อภัยดูแลใจก้าวในทางดี
 ครองรักยิ่งยืนหมื่นปี

เส้นชัยแห่งคำสัญญารอมาถึงเวลาแล้ว
 สองฝ่ายตกลงกันแล้วพาขวัญจึงถูกเชิญมา
 จะเป็นเหมือนคนเดียวกันอีกนานบ่มีวันล้า
 ทุกคนต่างเต็มใจมาอวยพรวิวาท์เลี้ยงลาความโสด
 สองคนพุ่มพักให้รักชุ่มเย็นดั่งน้ำสังข์หยด
 เหมือนผึ่งเหมือนมด
 มีลูกงามดั่งแก้วมณี
 รับคำสาปภรรยาเป็นโซ่ชีวิตนับจากวันนี้
 อย่าลืมท่องจำคำนี้ขอให้มิผัวเดียวเมียเดียว
 ขอให้มิผัวเดียวเมียเดียว

สร้างฝันด้วยกันบ่

ฮู้บ่น้องนาง อ้ายแอบแต่งตั้งเจ้าเป็นแรงใจ
 เช่าห้องข้างซอยคอยรถเมล์ที่ป้ายเดียวกัน
 ทุ่มแรงเป็นทุน อยู่แบบต้องลุ้นทุกเดือนทุกวัน
 จึ่งอยากชวนเจ้านำฝันสองเรามาร่วมลงทุน
 *ให้น้องเป็นอัครอ้ายอาสาเป็นแสง อ้ายเป็นคนหา เจ้าคอยเก็บแบงค์สร้างฝันด้วยแรงที่อุ้มด้วยรัก
 เห็นดีน่าบ่หรือมีแล้วบ้อคนที่เจ้าฮัก
 ตกลงบ่อนาง ถ้าอ้ายแต่งตั้งเจ้าเป็นหวานใจ
 อย่าตัวกันเด้อ ถ้าน้องมีคนไซในฝัน
 (ซ้ำ*)

สวຍທຣທ

ผู้สาวบ้านไพรใจมั่น
 อ้ายเก็บภาพพิมพ์ในใจ
 ทำงานเป็นลูกจ้างเขา
 เขาใจเค็มแต่เจ้าก็เต็มใจช่วย
 แต่เข้าจรดเย็นบ่ว่าง
 เหนื่อยหนักเท่าใดไม่บ่น
 สาวห้างสาวห้องอาหาร
 จะเอคราวใดอ้ายเอาใจเคียงข้าง

จากถิ่นฐานมาสู่งานเมืองใหญ่
 งานท่วมกายแต่ใจยังสวຍ
 ค่าแรงเจ้าแล้วแต่เจ้านายอำนวย
 หน้าตาสวຍแต่หัวใจไม่บอบบาง
 กินข้าวกับบักยังน้อซ่างสวຍทน
 ตั้งเครื่องยนต์ที่น้ำมันเต็มถัง
 สาวโรงงานสาวร้านริมทาง
 ชื่นชมนางที่งามเพราะความทน

*มีคนรู้ใจหรือยัง
 ผู้สาวสวยทรหดถ้าใจยังโสด
 อ้ายก็คนสู้งาน
 อยากมีแฟนแบบน้องสักคน
 ผู้สาวบ้านไพร่ใจมั่น
 ขอฝากเพลงเติมแรงใจ
 ชื่นชมความสู้ความใส
 หากมีบุญอ้ายได้ครองน้องนั้น

ร่วมหวังสร้างอนาคต
 โปรดให้ทางสักหน
 จากถิ่นฐานเนิ่นนานใจหมั่น
 หลอมความทนสู้ความจนเคียงกัน
 ก่อความฝัน บนเส้นทางแสนไกล
 ก้าวต่อไปให้ถึงปลายฝัน
 ชื่นใจความสวยความหวาน
 มีลูกด้วยกันคงขยันเหมือนเรา(ซ้ำ*)

สองคนบนทางใจ

จากคนรู้จักมาเป็นคนรักที่รู้ใจ
 จากวันแรกพบจนบรรจบเป็นแฟนผูกพัน
 เมื่อคราวนับหนึ่งเงินบาทสลึงยังแบ่งปัน
 อาจมีบางครั้งที่ทำให้สัมพันธ์รักตึง
 แล้วใครกันมาปั่นให้ใจอ้ายเปลี่ยน
 มีบ้านมีรถอนาคตที่เราพร้อมฝัน
 * จากคนรู้จักมาเป็นคนรักที่รู้ใจ
 ปันมาด้วยใจขออย่าจบด้วยการแบ่งพักตร์
 (ซ้ำ *)

ศึกษากันนานแค่ไหนหัวใจจึงยอมรับกัน
 ก็ปีกี่เดือนก็วันอย่าให้อ้ายนั้นคำนึง
 สืบสานรักมาด้วยฝันหนักเบาสองแรงจุดติ่ง
 แต่ใจที่ร่วมเป็นหนึ่งก็ถึงเราพันทางตัน
 คำรักที่เคยร่วมเขียนสีหมึกจางลงทุกวัน
 ทำท่าจะพังกลางคันน้องจึงหวั่นใจยิ่งนัก
 ขอร้องอ้ายมองความหมายสายใยยาวนานแห่งรัก
 สองเราเฝ้าดูแลรักสองคนบนหนทางใจ

สองผู้ต้องหา

พี่รู้ดีว่าเคยถูกข้อหาพาเจ้ามาจน
 ลูกสาวครอบครัวพอกินมาอยู่ติดดินกับสิงห์รายวัน
 ถูกหยั้นไม่ว่าตั้งผู้ต้องหาแก้หน้าสู่ไป
 ห่วงความรู้สึกคนดีในบางวันที่ความจนเข้าตา
 *อยู่กับแม่กับพ่อแสงแดดทอแสงขอผ้าเย็น
 น้ำใจที่เจ้ายินหยัดแทนคุณก็ชาติก็คงไม่พอ
 พี่รู้ดีว่าเคยถูกข้อหาพาเจ้ามาจน
 ตั้งหลักจากรวยรักกันต่อจากนั้นค่อยรวยเงินตรา
 ด้วยรักมันคง (ซ้ำ*)

เมื่อครั้งที่เราสองคนสาบานตนเป็นคนรักกัน
 พี่จึงตั้งใจมุ่งมั่นว่าสักวันต้องลบข้อกล่าวหา
 มีรักเป็นทุนหนุนใจหนทางไกลสองเราฟันฝ่า
 เห็นเจ้ากินข้าวคลุกน้ำปลาพริกกลิ่นน้ำตาลงคอ
 อยู่กับพี่คนรักถ้าเคียดเหงื่อกระเซ็นเจ้ายังสู้อต่อ
 บอกอย่าใจพี่ห้ามท้อเพื่อวันรอรที่เรตามหา
 จึงมั่นในการสร้างตนให้ผู้คนถอนคำนิทา
 สร้างตนพ้นข้อกล่าวหาตอบทุกสายตา

สัญญากับใจ

จะไม่กลับหลังถ้ายังไม่ได้ดี
 สาบานผ่านฟ้าสัญญาต่อดินถิ่นรัก
 เหนื่อยยากเพียงไหนอย่าใจให้ทน
 หลายคราวอ่อนล้า กลับตาเห็นความยากไร้
 *ตั้งนกไรร่อน บินร่อนในดงคอนกริต
 ให้สู้ทุกฉากจากตื่นถึงหลับตานอน
 จะไม่กลับหลังถ้ายังไม่ได้ดี
 บอกแม่ให้รอบอกพ่อให้คอยความหวัง

เอ๋ยถ้อยคำนี้ต่อหน้าแม่พ่อวันจาก
 ก่อนลามาสู่งานหนัก บั๊กหลักสร้างตัวเมืองไกล
 ลำบากเหลือล้น อยู่ได้ชายคาเมืองใหญ่
 หวีสินภาระยิ่งใหญ่ รอให้กลับไปไถ่ถอน
 ละครชีวิตถูกขีดด้วยความเดือดร้อน
 ปลอบฝันสักวันคืนคอนเสริมใจให้มีพลัง
 เก็บถ้อยคำนี้จดไว้ในใจทุกอย่าง
 จะทำให้ฝันถึงฝั่ง เพื่อถางเส้นทางกลับมา (ซ้ำ*)

สัญญาคือยาพิษ

สัญญาทำไมถ้าหัวใจน้องยังไม่แน
 สัญญาให้ไว้ก็ครั้งก็พังบ่อยๆ
 สัญญาจริงจึงให้ความหวังที่ฝังใจมัน
 แต่งงานเมื่อพร้อมอย่าหอมย้อมใจรักพี่
 สัญญาเอ๋ยมาแล้วก็ลาจาก
 เห็นเธอดีจากแทบไม่อยากจะเชื่อสายตา
 * สัญญาทำไมถ้าหัวใจน้องยังไม่นิ่ง
 รักโดนหักหลังผิดหวังแพ้ทางคนอื่น
 (ซ้ำ *)

รู้ไหมใจพี่อ่อนแอเป็นโรคแพ้สัญญาลอยๆ
 พี่หรืออุตสาห์หลงคอยนำใจน้อยคอยเธอทุกที
 จะรักกับพี่ยืนนานปากหวานยืดยาน
 ผลลัพธ์ ก็คือซ้ำฟรีคนดีไม่มีสักเจ้า
 เหลือไว้เพียงซากกากคำหวานบนันทอนชีวา
 พี่เสียเวลา ที่คอยหาแล้วมาเป็นอื่น
 รู้ไหมพี่คนรักจริง เมื่อโดนทิ้งแทบตายทั้งยืน
 พี่หลงสัญญาขวัญยืนเหมือนกลืนยาพิษลงคอ

สัญญา 5 บาท

ลงทุนห้าบาท ตัดขาดความรักสองเรา
 ซองติดแสดมปี กระดาษปากกา ค่าคงไม่มาก
 มีทางเลือกใหม่ ไล่ส่งพี่พันทางจร
 ไม่อาจทำใจ อ่านจดหมายแล้วซึมคาที่
 แสดมปีสองบาท กระดาษและซองจดหมาย
 น้องส่งมาล้ม ความรักงดงามสูงค่า
 * ลงทุนห้าบาท ตัดขาดความรักสองเรา
 สัญญาด้วยใจ แต่ใช้ปลายปากกาขยี้

จดหมายในซองเก่าๆ ที่เจ้าส่งมาตัดรัก
 แต่มีอำนาจตัดรัก ที่พุ่มพุกกันมานานปี
 ความฝันนานวันผุกร่อน แม้เคย พร่ำวอนก่อนหน้านี้
 เห็นคำจบกันแค่นี้ ใจพี่เหมือนโดนฟ้าผ่า
 ปากกาที่เขียนบรรยาย รวมแล้วใช้เงินเหรียญห้า
 ด้วยการยกเลิกสัญญา ผิดข้อหาใดๆไม่มี
 เหตุผลแค่เพียงส่งข่าว แล้วเจ้าก็ไปหลบสี่
 ถนอมรักมาที่ปี กลับมีค่าเพียงห้าบาท (ซ้ำ*)

สาบานรักที่ปากแซง

ลืมนำสาบาน คืนงานปากแซง
ทิ้งหนุ่มนาตาลเคยสาบานรักกันมันคง
ไปหางานทำในเมืองอุบล
เที่ยวผับเที่ยวบาร์ ลืมสัญญาหนุ่มทุ่งนาตาล
อึกคึกคื่นเพี้ยนเต่งงามเหนือลำน้ำโขง
งานวัดปีนี้ ยังคงมีดนตรีหมอลำ

* หลงไฟแสงงามลืมนำสาบาน
เมืองงานปากแซงคืนหวน
อย่าให้รักเสียขบวน

แล้วละบ้อคำแพงแก้มแดงแห่งลุ่มลำโขง
จุดธูปบูชาหน้าองค์ พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อปีนั้น
เขาลือว่ามีคน เป่ามนต์ จีบด้วยคำหวาน
ลืมนำที่เคยนัดกัน เที่ยวงานปากแซงเดือนสาม
อ้ายมานั่งปลง กราบองค์พระเจ้าทวนคำ
เสียดาย บ่ มีคนงาม อ้ายใจซ้ำฟังลำ บ่ ม่วน
น้องไม่มานาตาล
จุดธูปบูชาพระเจ้าองค์ตื้อช่วยยื้อใจนวล
รีบกลับมาทวนสาบานสองเรา (ซ้ำ *)

สาวคาราโอเกะ

อย่าสนรยาน้องมาคาราโอเกะ
แต่งหน้าจิ้มลิมส์ยืมใต้เงาแสงไฟ
เผาคอยเอาใจเมื่อชายมีเงินมาเข้ามา
ต้องเก็บอาการเมื่อมีอรุณกรณลวนลาม
ใครเล่าจะรู้หัวใจซึกความขมขื่น
ใครเล่าจะรู้เบื้องหลังที่ร้ายระบม
น้อง..น้อย..ยังอยู่ในวัยศึกษา
ความรู้ก็น้อยงานใดก็ไม่พอกิน
*มาเป็นนางฟ้าคาราโอเกะ
แลกเงินค่าตังค์ค่าตีบจากใจอาทร
ได้โปรดเมตตาเมื่อมาคาราโอเกะ
ยอมให้ชื่นชมลุ่มโลมได้เพียงร่างเงา
(ซ้ำ *)

แต่งตัวให้เก๋ให้มีเสน่ห์ชวนใจ
ต้องขมความอายยอมให้ชายลุ่มคลำ
คอยพูดจะจำให้เสียและป่าขึ้นน้ำ
ชวนป้าร้องรำทำใจเหมือนคนไร้ نرمย์
ใครเล่าจะเห็นใจสาวกลางคืนขึ้นขม
สายตาสังคมประณามเป็นหญิงหากิน
พ่อแม่ชราต้องเป็นภาระทั้งสิ้น
ความจนพาดินหากินได้แสงนีออน
มาขายเสน่ห์เปรอปรนให้คนพักผ่อน
มาเล่นละครเอาใจผู้ชายมีเงินมา
หัวใจเกรงอย่าคิดหมายแต่ความสาว
ขอเก็บความสาวเอาไว้ให้ชายรักจริง

สาว ม.ปลายยังอายอีก

(ลำ)ใหม่ ๆ คั่นแก้มอายดอกใหม่ ๆ สาวนักเรียนดอก ม.ปลายยังอายอีกไม่ทันได้
ชายเอ๋ย น้องยังเรียนและยังน้อย อย่ามาอ่อยให้เปลืองใจ ยังขอเงินพ่อแม่ใช้ บ่ทันได้ไ้บ้รับรอง
ใจน้อง ฝากกุญแจไว้กับพ่อยังติด ร.วิชามอง คั่นสิบกว่าอีกน้อง ไปถามพ่อเบิ่งก่อนเด้อ
ขอเด้อ น้องขอน้ำอึ้อยเห็นยามใต้เที่ยวขอเบอร์ ถึงให้ไปอ้ายกะเก้อพ่อเซ็นเซอร์อยู่ทุกวัน
มีงานมีเงินสักก่อน อย่ารีบร้อนหารักใครก่อนได้งาน

คำพ่อแม่สอนท่องไว้เป็นภูมิคุ้มกัน

* สาว ม.ปลายยังอายคำอีก

อ่านหนังสือเรียนเพื่อเอ็นท์เข้ามหาลัย

ปกล้า ขออย่ามาหาทางจ้อ เดี่ยว ผอ.เพิ่นลิต่า

ชายเอ๋ย เก็บสายตาสาเด้ออ้าย ห้ามหัวใจอย่าก้าวล่วง
(ซ้ำ*)

อดไว้ก่อนเด้อพี่ชายอดไว้ก่อน

ให้ยังใจทันเมื่อมีคนเคาะประตูใจ

วิชาอกหักติดแล้วแก้ ร.บ.ได้

แต่อ่านหนังสือใจกลัวได้เกรดเป็นน้ำตา

มันปดีฮู้บจ๋า นักเรียนกล้าให้บ่าวคง

ขอสร้างฝันให้ลุ่ลวง จังมาเว้าเรื่องฮักนาง

อย่าใจร้อนเที่ยวมวอนน้องอยากอายุ

เสียงก้องจากบ้านไกล

เสียงเพลงจากห้อง ป. 1

สัญญากับเด็กน้อยบ้านไพร

ครูสาวยิ้มงามสอนเก่ง

วางซอส์คทั้งกระดานแดนนี้

เวลาผ่านเลยสองปี

ปริญญาพาเปลี่ยนจุดยืน

เด็กดงมันคงรอกอย

แหงนมองป้ายชื่อกานดา

ถูกดึงเข้าเมืองทุกทีคนเก่งคนดีบ้านนา

โอกาสที่ไม่เคยมีพอจะมีก็โดนจุดดึง

คงดั่งไม่ถึงเธอผู้ห่างไกล

ผู้ที่เต็มใจมามุ่งมั่น มาช่วยนำพา

ครูสาวแม่นเจ้าฟังอยู่

ฟังเสียงครูจากครูบ้านไกล

เงียบลงตั้งแต่วันเจ้าไกล

ว่าจะไปศึกษาต่อสองปี

มีเสียงเพลงเป็นสื่อความดี

เพื่อจะมีศักดิ์ศรีปริญญา

วันนี้กลับไม่มีเจ้าคืน

เจ้าปีนขึ้นสู่เมืองพัฒนา

แก้มน้อยต้องมีรอยน้ำตา

เด็กรินน้ำตาที่หน้าชั้น ป.1

โอ้หนอเด็กน้อยบ้านปาวาสนาคงมีไม่ถึง

เสียงสะท้อนจากนักเรียนชั้น ป.1

หัวใจเด็กน้อยคอยอยู่อยากได้ครู

ปริญญาไม่มีไม่เห็นเป็นไร

โปรดรู้ถึงความในใจ

ก้องมาจากใจที่ยังเฝ้าคอย

หนาวานธาตุ

ฮอดบุญข้าวจีทุกปีทุกปีสิมีลมหนาว

คืนเพ็ญเดือนสามยามเก๊าฮึดครองบ้านเฮาให้มิ่งานบุญ

นมัสการองค์พระคู่บ้านสถานธรรมคำคุณ

พระธาตุพนมพระธาตุนาดูนพระเจ้าองค์ต่อพระใหญ่อินทร์แปง

พร้อมกันหลายแห่งกอดอึกแพงหัวใจอีสาน

อยู่ซุ่มกินเย็นยีนนานขอพรคุ้มกันให้อยู่ดีมีแสง

ความหลังผูกใจปิ่นที่อ้ายพาน้องไปเบิ่งแงง

มีข้อยมีเจ้าลมหนาวพัดแสงได้บุญมาแบ่งเสริมแรงใจเฮา

*ลมหนาวบอกเขาให้อุ่นกัน
 หนาวลงงานธาตุปีนั้นได้นั่งเคียงกันขอฮักยืนยาว
 มีก้อยให้เกี้ยวเสียงกลอนลำเกี้ยวแคนลมหนาว
 ใฝ่น้อยอดเสื้อแขนยาวห่มให้น้องตอนฟังลำ
 **ขอบุญหนุนนำให้อักรางสมปรารถนา
 เวียงงานดั่งอ้ายไกลตาขอคำสัญญามั่นในความจำ
 งานธาตุพนมสิมีสายลมหนาวมาทุกยาม
 ก็หวังว่าอ้ายใจงามก็คงสิน่าฮักมาห่มใจ (ซ้ำ *,**)

หนุ่มนาศารคาม

อ่อนอ่อนแค้นเจ้าดอกอ่อนอ่อน	ยามอ้ายศรดอกมาหาอย่าทำทางหลายเดื่อน้อง
เฮ้ยย่า เฮ้ยย่าเฮ้ยย่า เฮ้ยย่า	แม่นว่า..อ้ายนี้มาจากทางกำ
สารคามฟ้าหย่อนหย่อน	น้ำชาดนาเตือดฮักฮักมาซ้นดอกฮักเมือง
เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า	ผีตเคื่อง...อาศัยเมืองเฮ็ดงานจ้าง
พอประทังไปมือหนึ่ง	คอยเสียงฟ้าฮ้องตั้ง
สิเมื่อบ้านดอกเฮ็ดนา	เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า
สาวสำ...กรุณาแค้นเจ้า	อ้ายคนเหงาบ่มีคู่
นิสยดีบ่เจ้าซู้	มีใจฮักแต่ปู่ตา...ปู่ตา...มีใจฮักแต่ปู่ตา
เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า	เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า
อ้ายเดินทางมาจากนาเมืองสารคาม	เมืองที่มีสมญานามดักศิลาอีสาน
ศูนย์รวมความรู้ แหล่งปฐนียสถาน	หล่อหลอมให้คนยึดมั่นสร้างสรรค์แต่คุณความดี
อย่างอ้ายคนนี่ถึงมีฐานะยากจน	แต่ก็บ่เคยหลอกคนถึงจนก็มีศักดิ์ศรี
คนบรือถึงบ่มีบารมี	แต่ก็มีคุณความดีพร้อมที่จะทำเพื่อเธอ
สาวเอ๋ย...คันทนาลหลูโตนอ้าย	หลูโตนอ้าย สิพาไปดอกไหวแม่
พิสูจน์คำว่าฮักแท้	ไปฟังแม่เพิ่นรับรอง
เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า	อ่องต้อง...เมื่อฉลองอยู่ทางกำ
สารคามบ้านเกิดไฟเมื่อกินข้าวจีบ้น จีบ้น	ให้ไต่บ้านเพิ่นสู่ขวัญสู่ขวัญให้ไต่บ้านเพิ่นรับขวัญ
เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า	เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า
เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า	เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า
เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า เฮ้ยย่า	เฮ้ยย่า

ห้วงสาวเสื้อฮัด

(เกริ่น) เห็นสาวใส่เสื้อจ้อนทั้งสะออนและเป็นห่วง ไผแนมเห็นกะท้วงว่าเสื้อเจ้าดอกฮัดหลาย
 อิตกันฮ้ายโดยเฉพาะนักศึกษา
 ซ้อมมาผิตเบอร์บ้อ หรือหลอยเสื้อน้องใส่
 ฮัดอิงตั้งฮ้ายเป็นห่วงสุดสุด
 ห่วงเจ้าผู้สาวเสื้อฮัด
 เจาะจงให้เห็นทรงเห็นหุ่น
 ฮ้ายบ่ขั้วรียามเจ้าหัวเราะดัง
 กรุณาใส่กระดุมดีดี
 ลิกัมสิเงยกะให้เจ้าเฮ็ดค่อยๆ
 ย่านบ่าวขี้ตื้อเขาหลอยสอตสายตา
 (ลำ) ให้เซ็นเซอร์เสื้อเจ้าของอีกหน่อย
 เป็นห่วงน้องย่านเปิดปองให้เขาเห็น
 แต่งตัวดีดีได้อนาง
 ย่านชุมผู้บ่าวนักศึกษา
 ย่านผู้บ่าวไต่บ้านคือฮ้าย
 เว้าสู่ฟุ้งน้องนางเจ้าอย่างอน
 บ่ห่วงเจ้าของกะห่วงคนมองบ้าง
 (ลำ) เก็บเงินไว้ซื้อผ้าเสริมอีกแหนด
 บ่กล้าห้ามแต่เป็นห่วงบ่ตูม

ฮ้ายคืดนำสายตาผู้พินเห็น สิเป็นต้อ
 เจตนาใส่ไว้ได้ไชร่างอวดห่างคิง
 ยามมีลมหัวกุดกะตึงหลุด สำน้องน้อง
 บ่ย่านหน้าอกฮัดฮัดชั้นบ่ฮัดนาง
 นักศึกษาวัยรุ่นเจ้าประคุณฮัดจิง
 ย่านกระดุมเสื้อนางหลุดกระเด็นเข้าตา
 ออย่าให้มีแอคซิเด็นท์เด้อหล้า
 เตี่ยวเสื้อน้อยๆ สิส่งฮอยฮ้อมมา
 ตัดเสื้อเทื่อหน้าอย่าประหยัดผ้าหลายเด้อ
 ผ้าน้อยๆ ฮัดร่างจิกโก่ตั้งท่ามอง
 จุดประเด็นชวนใจลิดคิดไปในทางมั่ว
 ฮัดๆบางๆลดบ้างก็ได้
 เห็นเสื้อกานดาลิเรียนบ่เข้าใจ
 เผลอขับรถไถสะแหลกลงข้างทาง
 หุ่นาออนซอนฮ้ายยังเป็นห่วงนาง
 บ่ฮู้สืวงสายตาไว้หมองได้
 ขอเงินแม่บ่ได้ตัวฮ้ายสิตีมน่า
 เสื้อฮัดคุมदनหลายสิยุบหายเบ็ดเต็น้อ

เหน้อยใหม่คนดี

เหน้อยใหม่คนดีมีพี่เป็นแฟน
 เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ
 บนเส้นทางเดิน ขาดเงินประจำ
 บางครั้งบางที่พี่ก็สร้างปัญหา
 *เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่
 จมอยู่กับพี่ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ
 พี่ขอขอบคุณที่น้องมีใจ
 ยิ้มเิดคนดีวันนี้เริ่มมองเห็นทาง
 (ซ้ำ*)

ครองรักบนความขาดแคลน ยากแค้นพี่กลัวเธอท้อ
 ความหวังเที่ยวพังเที่ยวก่อ ประคองกันสู้เรื่อยมา
 คลื่นลมชีวิตกระหน่ำอาจทำให้ใจพี่ล้า
 ทำให้เธอมีน้ำตาต้องทนพี่มาเสมอ
 เห็นแฟนคนอื่นได้ดีพี่นี่ยังสงสารเธอ
 รู้ใหม่ว่ารอยยิ้มเธอช่วยให้ใจพี่มีหวัง
 ก่อนนี้ถ้าพี่ผิดไปต้องขออภัยนาง
 จับมือลูกเดินเคียงข้างเราจะสร้างพรุ่งนี้ด้วยกัน

เหมือนโดนใบแดง

รักจนตรอกโดนไล่ออกจากการแข่งขัน เกมรักนั้นก่อนชิงกันหนึ่งหญิงสองชาย
 น่องเหมือนกรรมการให้พีแข่งขันกับเขาชิงชัย แต่แล้วเป็นเพราะเหตุใดเจ้าจึงไล่พีไปพันทาง
 โดนไล่ออก พีโดนไล่ออก ใจแทบช็อก ต้องออกจากเกมรักนาง
 ผิดกติกาข้อไหน จึงไม่ภัยช่างโหดร้ายจัง พีโดนเขาเสียบข้างหลัง แต่น้องนางก็ยังล่ำเอียง
 (ลำ) โอ้ยหนอนาง หนอนาง ใจแตกเปรี๊ยะได้ฟังเสียงนางว่า ใจแตกเปรี๊ยะได้ฟังเสียง

นางว่า พีไปสาอย่าเกาะฮัก เจ้ากับเขานั้นสิ่วนวาย
 ทั้งที่อ้ายเข้าชิงก่อนดวงใจ ทั้งที่อ้ายเขาชิงก่อนดวงใจ กติกาแนวใดมาสร้างล่ำเอียงแท้
 ถูกปรับแพ้ตั้งแต่เกมไม่จบ เธอห้ามคบ ขอบคบก็ทำเป็นนอน
 ความรักเราถ้าเปรียบการฟุตบอล พีถึงตอนโดนใบแดงห้ามเล่นกลางคัน
 โดนใบแดงพีโดนใบแดง โดนใบแดงพีโดนใบแดง โดนคู่แข่งแอบฟ้องกรรมการ
 เขาลวดลายแอบใช้วิชามาร ตบตากรรมการไล่พีนั้นออกจากเกมรักเธอ

(ลำ) ใจซิมเซอร์อาปากผะยอประทังไปสูญปาว ใจซิมเซอร์อาปากผะยอประทังไปสูญปาว
 ออกสองเจ้ากับเขาสิมวเล

ความฮักเพมีผู้กวใจ ความฮักเพมีผู้กวใจ อ้ายบ่มีความหมายฮักอ้ายหัวใจเจ้ง
 เซ้ง เซ้ง เซ้ง อ้ายเซ้งใจเจ้าแท้เด เลเลเล โลเลเชื่อเขาง่ายเด เล เล เล โลเลใจเจ้าโลเล
 เล โล เล โลเลเป้ตาเขาไป

สุขใจสาเด้อสองเจ้า สุขใจสาเด้อสองเจ้า เกมรักสามจบอย่างไรคู่แข่ง
 อ้ายถึกใบแดงหนีรักจากฮักเจ้า จักสิเว้าว้าจ้งใจ
 ตำแหน่งข้าใจเขานั้นได้ครองถ้วย พี่มันชวยนั้นได้ครองถ้วยกาไก
 เจ้าโหดร้ายไม่มีใบเหลืองเตือนก่อน พี่เหมือนฟุตบอลตอนชิงแพ้ ตอนชิงแพ้

เหล้ากลมสุดท้าย

(1) เพื่อนเอ๋ยกินเหล้าเมาบ่เซียว (2) เหล้ากลมเดียวบ่เมาดอกเพื่อนเอ๋ย
 (1) เมื่อวานนี้แอนแต่งงานมีคู่เซย (2) เฮากะเลยอกหักทั้งสองคน
 (1) ก่อนสองเราพนั้นแข่งกันเกี้ยว (2) เผลอแป็บเดียวทั้งเฮาบ่เห็นหน
 (1) เสียวเอ๋ยเสียว สองเฮานี้มันจน (2) สัมจึงหล่นใส่มืออาเสียวไป
 (1) แอนหนอแอนทำได้แอนจอมโหด (2) อย่าไปโทษ แอนเลยบักสหาย
 เพราะไผ ๑ ก็ยากจะสบาย มีเงินใช้เงินจ่ายสบายมือ

(1) เอาอีกกลม อีกกลมนะ ๑ เสียว ชดเฟี้ยว ๑ ชนแก้วบ่ต้องหือ
 กินให้เมาจนชาวบ้านเอาไปลื้อ ว่าชายชื้ออย่างเฮาสาวแอนลง

(พร้อมกัน)(ลำ) ปานถึกบัว แอนลงแอนหน่าย สองคนเฮาซี้หล้าย..ซี้หล้าย กะเลยพ่ายแก่เงินโชค
เงินเห็นบัดแอนเวินหน้าเขา ป่าให้สองคนเฮานั่งเมาคาฮ้าน เขาหวานชื่น คื่นวันใสสอง สองเฮา
ตามองก้อง เมาเหล้าใส่กัน ส่วนแอนนั้นเปิดอยู่เทิงดาว เอาเหล้ามาดับทุกข์เสียวเอ้ยยารอช้า

(2) กินเหล้ามาสามวันแล้วนะเพื่อน	(1) กินสามเดือนสามปีจะดีไหม
(2) คิดอีกทีเรามีสุขเฮาเมาตาย	จะไม่เสียเซียงชายหรือเสียวเอ้ย
(1) ถึงจะเมาก็ยังดีกว่าสาวหลอก	บ่ย้อนยกกะล่อนหลอนใจเอ้ย
(2) คิดอีกทีคิดให้ตื่นเพื่อนเอ้ย	เขาจะเย้ยขอดก่อนว่าอ่อนแอ
อันสตรีมีมากมายในโลกกว้าง	จะสิ้นทางสิ้นท่าจนหน้าแดง
คิดคัก ๆ ดูนะแคะแคะ แพ้ก็	แพ้ เมาก็เมาไม่เข้าที่

(พร้อมกัน)(ลำ) เอาจิ้งซีหนีเสียวจักกลมกลมสั่งลาสาวลงให้ห้วงหายเปิดเมี้ยน ลาความเพี้ยนความ
เมาบ่ป่วง ถึกแอนลงแอนตัม กลมนี้สั่งลา มายกแก้วขึ้นเสียวต่อกัน เมาให้มันสุด ๆ
สิสั่งลากลมสุดท้าย

หยาดเหงื่อเพื่อแม่

ลูกทำงานหนักเพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน	จิตใจอาวรณถึงตอนแม่นั้นลำเค็ญ
ชื่นสวีสักผืนเสื้อตัวงามที่เคยได้เห็น	เลี้ยงลูกบนทางลำเค็ญลูกเห็นแม่เหนื่อยมาพอ
อยู่ กทม. สานก่อเพื่อแม่ทุกอย่าง	ทำงานรับจ้างหาทางสร้างฝันวันรอ
ได้เงินบาทใต้อยารอให้แม่ต้องเอ่ยขอ	ส่งรายเดือนมารอคงพอให้แม่สบาย
ผ้าชิ้นผืนใหม่ถูกใจซื้อมาใช้หน่อย	อาหารอร่อยถูกปากแม่อย่าห้ามใจ
งานหนักงานเบาจ้างใครเขาทำแทนก็ได้	เก็บแรงไว้ทอดลูกชายในวันทีกลับคืนนา
* ลูกทำงานหนัก เพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน	สิ่งใดบั้นทอนปล่อยวางเสียวบ้างเกิดหนา
ลูกเสียเหงื่อไปบ่เสียดายดอกนะแม่จ๋า	ขอเพียงวันลูกคืนนาได้เห็นแม่มีสุขใจ (ซ้ำ *)

หยุดเกิดหัวใจ

เพิ่งจะรู้ว่าเราเป็นเพียงส่วนเกิน	เมื่อเห็นเขาเพลินจูงแขนลูกเมียเคลียคลอ
นี่หรือผู้ชายที่เราเฝ้ารอ	หมายใจตั้งต่อที่แท้ ก็คือแฟนเขา
เจ็บ และซ้ำเมื่อยามความจริง เปิดเผย	มองเขาชมเชยติดตามลูกเมียตั้งเงา
เล่น ละครหลอกเมียแล้วยังหลอกเรา	ผู้ชายอย่างเขาเจ้าชู้ไม่รู้จักพอ
ลูกยังน้อยเมียหนอกก็หน้าซื่อๆ	เรา จะไปยื้อแย่งแฟนเขาได้ลงคอ
ก็คงเป็นบาปติดใจไม่วายซึ้นขอ	บอกตัวว่าพอถอนตัวถอนใจไว้เลย
หยุด ใจไว้ไม่ยอมไปเป็น ส่วนเกิน	ปล่อยเขาเพลินเพลินกับการล่อลวงเกิดหนา
หยุดเกิดหัวใจอย่าไปแย่งใครเขามา	ยอมซ้ำดีกว่าอย่าไปทำร้ายใครเลย
หยุด ใจไว้ไม่ยอมไปเป็น ส่วนเกิน	ปล่อยเขาเพลินเพลินกับการล่อลวงเกิดหนา
หยุดเกิดหัวใจอย่าไปแย่งใครเขามา	ยอมซ้ำดีกว่าอย่าไปทำร้ายใครเลย

หัวใจลอยตัว

เหตุใดดวงใจกานดา
เดี่ยวรักเดียวเฝ้าฝันที่สะเทือนเกินๆ ชาติๆ
ตอนเขาประกาศค่าเงินลอยตัว

ทুম์เทรักเธอมานาน
จากรักสดใสก็ต้องมากลายเป็นรักมืดมัว
(ลำ) โอ้ย เต้นาง...ความผันค้ำ
แน่นางเอ้ย...คนเคยบอกอีกแท้
จากเว้าย้าๆ มาเป็นท่าวางเฉย
คือบ่เคยมีใจอีกกันแท้น้อง...

คงมอญคิดหาทางออก
จากเคยรักอ้ายตั้งทุนหัว
เริ่มสรวนท่าที่
หัวใจเจ้าลอยกลางๆ
(ลำ) เป็นแนวนี่คนเจ็บฟรีกะคือผีแฟนเก่า
แผนซั๊บ ๆ ซ้อน ๆ สิถอนรักหนีป่า
เปลี่ยนแปรไปตามเงินตรา
เมื่อเขาเข้ามา
ความรักฟีโตนพิฆาต
(ลำ) โอ้ย เต้นาง..ใจโง่โง่
แน่นางเอ้ย พร้อมสิเปลี่ยนทุกเมื่อ
เป็นแบบนี้อ้ายเลยบ่มีหลัก
ล่องลอย..ในใจอ้าย...

จึงแกว่งไปมาเหมือนค่าเงินบาท
หัวใจเหมือนค่าเงินบาท

ชาวบ้านโจษขานรู้กันไปทั่ว
ใจเจ้าลอยตัวจนผีเวียนหัวมืดมัวววน
เมื่อคนมีตังค์มาเกี่ยวมาแหว
กลับมาแก้เปลี่ยนคำ
จากเว้าย้า ๆ มาเป็นท่าวางเฉย

อ้ายถามเจ้าบอกว่าหัวใจลอยตัว
พอเขาพันพัวเจ้าวางตัวเป็นกลาง
ไม่ยืนเคียงที่เหมือนดังที่เคยหวัง
พร้อมจะเปลี่ยนทางถ้าพบคนใหม่ดี
แน่นางเอ้ยในหัวใจอีกเจ้ามีแผนแท้นั่นอน
กะเลยตัดปัญหาวาบอิงไผแท้
ใจเจ้านั้นหนาเหมือนค่าเงินบาท
ก็รีบกลามันน่าอนาถ
เหมือนค่าเงินบาททยอยลงๆ
ลอยขึ้นลอยลงบ่มีแนจักเทื่อ
คนนางพ้อผู้ดี
มีแต่ความมอกหักล่องลอยในใจอ้าย

ห้ำหีบห้ำหีบ

ห้ำหีบห้ำหีบกระซิบหัวใจไว้ก่อน
มีความผิดหวังสะกดรอยตามเป็นเงา
ห้ำหีบ.....ห้ำหีบ กระซิบหัวใจให้เห็น
หัวใจเหี่ยวเฉา เมื่อเขาคนนั้นมาแรง
บอกใจ เผื่อใจเอาไว้ผิดหวัง
ห้ำหีบห้ำหีบหีบใจเอาไว้เถื่อน
ห้ำหีบห้ำหีบกระพริบสัญญาณบอกใจ
ขึ้นอยู่กับใจของเธอคนเดียวเท่านั้น
(พี่เหลือความผันทุกวันห้ำหีบเปอร์เซ็นต์)

ไม่แนไม่นอนเหมือนก่อนซะแล้วรักเรา
ตั้งแต่มีเขาคนนั้นเข้ามาแทรกแซง
ไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์จะเป็นสีดาหรือแดง
เขาอาจจะแซงเราไปไม่แนไม่นอน
เผื่อเขาหักหลัง ให้คอยระวังไว้ก่อน
เผื่อเขาตรอนจะถอนหัวใจได้ทัน
จะอยู่หรือไปจะเป็นหรือตายเท่ากัน
จะให้รางวัลหรือสั่งประหารหัวใจ

ห้ามใจช่วยกัน

เพียงเห็นหน้าใจเหมือนถูกไฟฟ้าช็อต
 แวหวานอ่อนสะท้อนว่าใจแอบฝัน
 เป็น นำอ้ายมีผู้ครองใจนานแล้ว
 มาอีกซ้อนกับน้องในวันสายไป
 *ห้ามใจ ช่วยกันเราต้องช่วยกันห้ามใจ
 ครอบครัวยุติอ้ายอย่าให้ลูกเมียเสียขวัญ
 หยุดแค่คบกันแต่มากกว่านั้นไม่ได้
 ชาตินี้ได้พอแต่บ่ได้ครองหัวใจ
 อีกมากแค่ไหนก็ต้องห้ามใจช่วย กัน
 (ซ้ำ *) คึดฮอดปานใดก็ต้องห้ามใจช่วยกัน

สายตา คึดฮอดส่องลอดมากระทบกัน
 แต่สองเรานั้นก็ต้องช่วยกันเบรค ใจ.
 ลูกอีกเมียแก้วเป็นเกราะกันผืนไฟ
 อีกมากแค่ไหนก็คงบ่ให้ผูกพัน
 ห้ามใจช่วยกันเราต้องช่วยกันห้ามใจ
 แค่อบโทรหากก็เกรงสายตาสวรรค์
 บุญทำไว้ชาติก่อนบ่หลายเพียงพอ
 เบรคความคิดฮอดเฮาจอดไว้รอ ชาติต่อไป
 เจ็บปวดปานใดก็ต้องห้ามใจช่วยกัน

อกหักเพราะอ้าย

ผู้หญิงคนนี้ ขอทำหน้าที่อกหัก
 พบคนคู่ควร แต่มีเงาน้องบังใจ
 เมื่อสัญญารัก น้องกลายเป็นก้างคาคอ
 บนเส้นทางใจ บิบใครหนึ่งคนพันทาง
 ถามว่าเจ็บไหม ตอบได้ด้วยหยดน้ำตา
 เพราะความเจ็บหนักบ่เทียบรักที่มีต่ออ้าย
 * ผู้หญิงคนนี้ ขอทำหน้าที่อกหัก
 ยิ้มทั้งน้ำตา ส่งทางให้อ้ายไปได้

เมื่อรู้ว่าอ้ายคิดหนัก เพราะอยากไปมีคนใหม่
 อ้ายจึงโดนขีดเส้นตาย ให้ตัดสินใจเลือกทาง
 ถึงอ้ายบ่กล้าเว้าต่อ น้องก็พอรู้ทุกอย่าง
 น้องจึงบ่รอคำสั่ง ฐูทาง ว่าสมควรไป
 แต่ขอยอมช้าดีกว่า ที่จะทนเห็นอ้ายเสียใจ
 ขอทำความดีส่งท้ายด้วยการยอมถอยโดยดี
 ถึงรู้ว่าต้องเจ็บหนัก ก็จะไม่ทนทุกวิธี
 ความซำฮับจากวันนี้ น้องมีหน้าที่ต้องทน(ซ้ำ *)

อย่ามาทำดีนาที่สุดท้าย

อย่าแสร้งห่วงใยในนาที่เอ๋ยลา
 ไม่ต้องสงสารฉันไม่เคยร้องหา
 จารึกเหลือล้นกลายเป็นหมดค่า
 ยึดเยื่อทำไมในเมื่อเธอเลือกเขา
 ร้อยแปดเหตุผลเธอขออธิบาย
 ว่าเพราะอะไรเธอจึงต้องไปจากฉัน
 ความหมายของมัน
 *อย่ามาทำดีนาที่จากกัน
 หัวใจของฉันฉันดูแลมันได้

อย่าเสียเวลามีค่าของเธอกับเขา
 หนึ่งคำเอ๋ยลาอย่าทำให้เป็นเรื่องยาว
 เยื่อใยสองเราขาดลงเมื่อเขามากัน
 ทุกถ้อยทุกคำมันย้ำความหมายเดียวกัน
 คือฉันต้องเสียเธอไป
 คนแพ้อย่างฉันคงไม่สำคัญเท่าไร
 คนที่เสียใจยังไ้ก็ไม่ใช่เธอ (ซ้ำ*)

อย่าลืมกติกา

(สร้อย)ของเขาย่าเอาไปนะจ๊ะ แฟนเขาย่าเผลอใจไปหละ
 อย่าลืมกติกา ที่เคนสัญญาว่า จะไม่ซิงซิงใคร
 เกิดมาชาติเดียวนะน้อง หากคิดจะมองหาคู่เรียงเคียงกาย
 ระวังนะอาจจะเจอ พวกหนุ่มเมียเผลอมาวุ่นหัวใจ
 กลัวน้องจะไม่ใช่ที่หนึ่ง กลัวเขาจะดึงให้เจ้าเป็นสองรองใคร (สร้อย)
 เป็นห่วงจริงๆตาหวานๆ พี่กลัวเจ้านั้นจะหลงมนต์น้ำลาย
 ถูกเขากล่อมด้วยเงินหนา กลัวกติกาของเธอแพ้พ่าย
 ถ้าน้องไม่มองถ้วนถี่ ถูกเขาย่ายี้จะถูกซอรั้เสียใจ(สร้อย)
 ไม่ใช่ก๊วก่ายหрокนะ เพราะพี่เคยเห็นบ่อยละ
 ไปหลงมนต์คนมีพันธะ ปัญหามากมายเชียวหละ
 ผู้หญิงดีดีหลายคน กว่าจะรู้สึกตนก็เสียคนเล่นเลยนะ
 ถ้าหากจะมีคู่ครอง อย่าลืมน้องต้องโสดเอาไว้
 หากใครลวดลายเข้ามา อย่าลืมรักษากติกาหัวใจ
 ถ้าหากน้องรักคนมีสัจจะ เลือกพี่สิจ๊ะรับรองว่าจริงใจ(สร้อย)
 (ลำเต้ย)หากหัวใจคนดีมีค่าๆ ให้เจ้ารักษากติกาสูงส่ง
 อย่าไปหลงเชื่อคนเจ้าชู้ เดี่ยวยูให้ห้วนไหน
 แย่งของใครทำลายคนอื่น มักจะฝืนศีลธรรมล้ำค่า
 ผิดกติกาที่สังคมมีให้ รักษาหัวใจแเน่เดื่อน้อง

อย่าหลอกอ้ายเต๋อ

ขอร้อง หลายหลายเต๋อ	เป็นข้อเสนอ จากใจอ้าย
เมื่อสองคนเฮาก้าวเข้ามาเป็นคู่ใจ	อย่าได้วางแผนสร้างคะแนนเพื่อหลอกใช้
เจ้าย่ามองว่าคนคืออ้าย	เป็นดอกไม้ริมทาง
อกอ้าง มาหลายแล้วคิดว่าแจ่ว เอาใจตั้ง	เริ่มต้นหวานพอนานนานก็เปลี่ยนทาง
เขาพ้อผู้ใหม่อ้ายเลยโดนสาวหักหลัง	ถึกเขาป่าคือกะต๋าย้างเจ็บเพราะจริงจังพ้อมาเสมอ
* อย่าหลอกอ้ายเต๋ออย่าหลอกอ้ายเต๋อ	ให้ได้เจอฮักจริงบ้าง เจ็บหลายครั้งใจละเมอ
อ้ายคิดต่อดอกเอาไว้	ฮักครั้งสุดท้ายก็คือเธอ
หากเจ้าทำให้ฮักเก้อ	หัวใจคนเขี่ยอันล้มละลาย
สุดท้าย อีหลีน้องหนึ่งบ่มีสอง รับรองได้	อ้ายสืสร้างตัวเพื่อครอบครัวยาวไว้
อ้ายสืสร้างตนให้เป็นคนคู่ควรแก้วใจ	หากเจ้าฟังหวังร่วมทางได้ขอความจริงใจ
อย่าหลอกอ้ายเต๋อ (ซ้ำ *)	

อยากเด็ดดอกฟ้า

มองเครื่องเท่าก็รู้ ว่าเราต่างกัน
 หนุ่ม เพนจกับลูกสาว คนรวยเลิศเลอ
 สุดห้ามใจรักดีมอประกิ์ ทุกวันเฝ้ามอง
 อดทนทำงานเพื่อฝัน เป็นจริงขึ้นมา
 เหนือรินก็หยดตามกฎสวรรค์
 ฟ้าสูงก็ชันฝ่าฟัน ด้วยใจถวิล
 *มองเครื่องเท่าก็รู้ ว่าเราห่างไกล
 หนุ่มคนแรมรอนคนนี้ ไม่มีอ่อนล้า
 (ซ้ำ *)

เหตุใดสวรรค์จึงดล ฟ้ามาพบเธอ
 คิดอยู่เสมอว่าเธอ นั่นคือดอกฟ้า.
 ติดตามสนองหมายปอง รอน้องเมตตา
 อยากเด็ดดอกฟ้าลงมา แแนบใจชาวดิน
 บันไดก็ชันสูงชัน ฟ้าก็จะป็น
 ถึงต่ำติดดินจะป็นขึ้นไปไขว่คว้า
 แต่นานแค่ไหนขอใจ รักมันศรัทธา
 จะยื่นมือคว้าขอเพียง ดอกฟ้าปราณี

อยากเห็นอ้ายอารมณ์ดี

อย่าหน้าบูดหลายวันนี้อ้ายยิ้มหรือยัง
 เว้าสู้ฟังได้บ่หน้าหล่อหล่อสิได้สดใส
 ถึงเงินบ่มีแต่เป็นเศรษฐกิจกำลังใจ
 เห็นอ้ายใจหมองเฮ็ดให้น้องนั้นใจปดี
 อยากให้อ้ายอารมณ์ดีบ่มีหมองหม่น
 อยากให้เว้าสู้ฟังมีหยังที่น้องส่อยได้
 อย่าหน้าบูดหลายทำใจให้อ้ายยิ้มได้บ่
 โลกปัจจุบันปัญหาหลายวันนั้นคอยรารี

มีเรื่องอียังตกค้างอยู่ในหัวใจ
 งานหนักแค่ไหนน้องอยากเห็นอ้ายอารมณ์ดี
 ก็ยังสู้ไหวยิ้มได้ม่วนใจทั้งปี
 พบหน้าทุกทีเหมือนมีแต่เรื่องทุกข์ใจ
 แบกความกังวลไวโดนโดนเดี่ยวบ่สบาย
 แบ่งความทุกข์ใจจากอ้ายสักนิดยังดี
 เดี่ยวใจสีกหรือเหี่ยวห่อท้อลงทุกปี
 อยากเห็นอ้ายอารมณ์ดีสิได้มีแรงสู้งาน

อยากให้เธอเข้าใจ

ผู้ชายคนนี้ออยากเป็นคนดีของเธอ
 แต่เส้นทางฝันสองเรานั้นเหมือนทางซำรุด
 ด้านความยากไร้บีบใจให้รอและทนปายป็นข้ามไปไม่พ้น
 มากมายปัญหาโถมเข้ามา ให้เราแบกไว้
 เลิกงานกินเหล้า เรื่องเมายอมรับมีบ้าง
 เผลอออกนอกทาง ให้เธอต้องทนฟังข่าว
 *ผู้ชายคนนี้ ยังเป็นคนดีของเธอ
 รักอาจมีมาร แต่ไม่มีวันพรากใจดวงนี้
 (ซ้ำ *)

บอกย่าในใจเสมอจะดูแลเธอให้ดีที่สุด
 อาจมีบางครั้งสะดุดเพื่ออยากให้เธอเข้าใจ
 หลายคราวต้องค้น เทียวเริ่มต้นใหม่
 บางครั้งไม่ได้ตั้งใจ จะให้ทำร้ายรักเรา
 กลับดีก็บางครั้งเห็นห่างเพราะงานบางคราว
 นอกกายมีบ้างยามเหงาแต่ไม่เคยนอกใจซักที
 ถึงผิดไปบ้างยามเผลอแต่ใจรักเธอนั้นยังคงที่
 ทุกอย่างต้องไปได้ดี ขอเพียงแฟนพี่เข้าใจ

อวยพรข้างรั้ว

รอยยิ้มของยายแทนฝ้ายผูกแขน
วันเจ้าแต่งงาน ยายยืนมองที่ข้างรั้วบ้าน
ไปงาน บ่ ได้ กลัวไม่เหมาะสม
สองเฮาผูกพันชาวบ้านทุกคนรู้ได้
หอมกลิ่นข้าวข้าว ลาบจัวเหือนงานงามอน
อยู่ดีเดื่อน้อง บ่ ต้องย่านยายไปพันพัว
สิ่งยิ้มข้ามรั้ว ก่อนถอนตัวลาน้องมาไกล

* รอยยิ้มของยายแทนฝ้ายเส้นขาว
บุญยาย บ่ สม สิได้ใจมแขนอวยพรใกล้ ๆ
(ซ้ำ *)

ก่อนเคยเป็นแฟน แต่สายแนนเฮา บ่ ถึงกัน
บ่ มีของขวัญ นอกจากรอยยิ้มแทนใจ
หวั่นอายเป็นปม ให้น้องตรมหลังแต่งงานไป
หากยายเข้าไป กลัวใจเจ้าบ่าวหมองมัว
ชาวบ้านเอ็นชัวญวนวอน อ้ายช่อนหัวใจเต็นรั้ว
อ้ายคนฮักสัน บ่ กล้าไปกินเหล้าขาวลาบจัว

ผูกแขนเจ้าบ่าวให้รับเอาเจ้าสาวผูกใจ
แอบยื่นข้างรั้วทำใจได้เพียงส่งยิ้มอวยพร

อวยพรน้องเพ็ญ

ฝากคำรำพันฝากแสงจันทร์ไปบ้านน้องเพ็ญ
เหมือนโดนมีดเข่นข้าวน้องเพ็ญจะเป็นเจ้าสาว
ไม่กล้ามางานฝากแสงจันทร์ส่องลาน้องเพ็ญ
คู่เคียงเจ้าบ่าวผูกฝ้ายขาววันเข้าพิธี
พี่ คงเป็นได้เพียงแฟนเก่า
เหมือนฝันแล้วตื่นมาพบกับความปราชัย
* ฝากดวงจันทร์ส่องแสงลาอำลาลาน้องเพ็ญ
สัญญารักเก่าพี่ส่งคืนด้วยแสงเดือนรอน
(ซ้ำ*)

คืนนี้พระจันทร์สวยเด่นไอน้องเพ็ญแจ่มองหรือเปล่า
หากแจ่มองเดือนสกาจะเห็นเงาหน้าตาของพี่.
ฝากนวลแสงจันทร์สวยเด่นบอกน้องเพ็ญ เจ้าจงโชคดี
ป้อนไข่มื้อวันบายศรีอยู่ดีกินดี พี่ขออวยชัย
ได้ชมเพียงเงาแต่เขาได้ครองกายใจ
เพ็ญจำพี่ต่ำเกินไปต้องตัดใจขอลาไปก่อน.
ยามใดที่จันทร์ลอยเด่นให้เจ้าเห็นถึงใจอาทร
บอกจันทร์ส่องถึงห้องนอนร่วมอวยพร วิว้าห้้องเพ็ญ

ออกพรรษาแล้วอย่าลืม

ลมผิวผ่านไกลถึงวันบุญออกพรรษา
เสียงเด็กน้อยจุดประทัดดังก้องมไกล
คิดถึงคน ที่เคยเอ่ยคำว่ารอ
จำได้ไหมพบกับใครเมื่อกาลครั้งหนึ่ง

(ลำ) ยามฝนย้ายลมหนาวกะตั้งท่า ออกพรรษาอีกแล้วเดื่อนางน้องอยู่ใส

ฮู้บอ้ายนับมือจ้อรหา ออกพรรษาเดื่อนาง อย่าเปลี่ยนทางความเว้า อ้ายสิฟ้าไปขอ ให้น้องรอ
หลังบุญแข่งเรือ เตรียมหัวใจทุกเมื่อ เสร็จแข่งเรือน้องอย่าลืไปอย่าหนีลงไปกรุงเทพฯ ทิ้งให้
เจ็บเหมือนดังปีกลาย อย่าให้ซ้นหมากเป็นหม้าย อย่าปล่อยใจให้ชายหน้าลมหนาว

(ลำ) มองเห็นข้าวออกรวงเต็มทุ่ง ปลายกะหล่งลีแล้ว เสียงแซวฮ้องหมวนยิน

กลองแสงจากวัดหลวงตาแว่วดังมาสะกิดหัวใจ
เสียงหัวใจอ้ายมันเต้นจังหวะคิดถึง
ปานนี้หนอยังรอหรือเปล่าเอวกลิ้ง
ออกกพรรษามาถึงน้องอย่าดึงเลื่อนเวลาใจ

หัวใจชายมันกะเป็นดินๆ ยามได้กลิ่นลมหนาว อยากเอาสองมือชาว ผ้าห่มคนมานอนซ้อน
ก่อนนอนส่งใจไปหา ลมหนาวมาแล้วอย่าลืม อย่าลืมเมื่อออกพรรษา คำสัญญารักเราอย่าลืม
โปรดรู้ว่ามีคนปลื้ม น่องอย่าลืมวันพีมาขอ
(ลำ) เตรียมตัวจ้อเก็บเงินพ้อแล้วทุกอย่าง เหลือเพียงนางท่อนั้น สียังว่างบ่ใจบอ
น่องไวยามหนาวไล่มาหา ออกพรรษา เดือนนาง เจ้าอย่าลืมสัญญาอ้าย

ออนซอนเจ้าป่าว

โห โห โห ย อ้าว
ขบวนกลองยาวแห่เจ้าป่าวไปเข้าพาวขวัญ
เซ็งกลองพ้องแห่ช่วยกัน
ไปฮ้องเอ็นขวัญสอยงานบ้านเพิ่น
เฮ็ดบุญหยั่งน้อจื้หากันพ้ออยากฮู้เหลือเกิน
ส่งตัวถึงประตูเงิน
พ้องเซ็งสอยเพิ่นเผื่อบุญนำพา
ขอให้โชคดีพ้อคนที่เสาะหา
ได้คนเข้าทำคือเจ้าปาวมือนี่
โห โห โห ย อ้าว
สาธุ สาธุ สาธุเด้อไฟพ้องเต็มที
มีแฟนหล่อบ่ต้องรอชาติหน้า
ผู้ชายดี ๆ อย่าให้มีไผแย่งก่อน
พ้อพราหมณ์สวดเสร็จพิธี
ฟาวเต้ มือไปให้พ้อใหญ่ผูกแขนอวยพร
หล่อน่าออนซอนคือจั่งแฟนเพิ่น

เสียงโฮเฮฮ้องมือกินตองป่าวสาว
ผ่านหน้า บ้านเฮาเหมือนมาชาวเอ็นไปขับขาน
ไปฮ้องเอ็นขวัญสอยงานบ้านเพิ่น
เจ้าสาวคนโก๋ได้เจ้าปาวรูปหล่อ
บ่ได้ อิจฉาแต่ปรารถนาอยากพ้อคือเพิ่น
พ้องเซ็งสอยเพิ่นเผื่อบุญนำพา
สาธุ สาธุสาธุเด้อไฟพ้องเต็มที
มีแฟนหล่อบ่ต้องรอชาติหน้า
ผู้ชายดี ๆ อย่าให้มีไผแย่งก่อน
โห โห โห ย อ้าว
ขอให้โชคดีพ้อคนที่เสาะหา
ได้คนเข้าทำคือเจ้าปาวมือนี่
เอ็นขวัญอวยพรเมื่อถึงตอนบายศรี
หยิบฝ้ายบายศรีผูกตามชั้นตอน
ให้ได้คนร่วมเตียงเคียงหมอน
หล่อน่าออนซอน คือจั่งแฟนเพิ่น

อาลัยบัวเหี่ยว

อ้ายเหงาเหมือนข้าวขาดฝนต้นเหี่ยว
บัดนี้เจ้าหนีอ้ายลาบไกล
เฝ้าหวัง อักนางแอบหวังมานาน
เจ็บซ้ำ..ก็หนักทนอักนาง
เหมือนโลกสลายหัวใจของอ้ายแห้งเหี่ยว
บนเส้นทางก้าวเคยมีเจ้าเป็นดาวนำใจ
*สิ้นหวัง...อักยัง บ่ จางหัวใจ
ชาตินี้..ได้ฮักแต่ไม่สมหวัง

คิดฮอดคนชื้อบัวเหี่ยวหนึ่งเดียวในท้องดวงใจ
เหมือนดาวดับกลางดวงใจต่อไปอ้ายคงสิ้นทาง
ถึงเจ้า บ่ เคยสงสัย เน้นนายอ้ายคอย บ่ จาง
จนมองว่าพ้อมีทางสวรรค์ก็พราวนางไป
รันทศโดดเดี่ยวขาดบัวเหี่ยวอ้ายหมดความหมาย
ขาดเจ้าอ้าย บ่ มีไฟหัวใจขาดไฟนำทาง
แม้แต่อายทำดีที่ไหนได้บุญแบ่งให้ถึงนาง
เบิ่งฮอยที่เฮาร่วมทางอ้ายยังคิดฮอดบัวเหี่ยว(ซ้ำ*)

อายเข้มนาฬิกา

บ่อยากสบตากับนาฬิกาที่ฝาห้อง
เข้มนั้นเข้มยาวเดินทับและก้าวยามใด
ผู้ใดจุดดิ่งวันนี้อายจึงบ่มาใกล้
ห้องเก่าเคยเคียงเหลือเพียงแต่รอยฝังตริง
อายน้องอายเข้มนาฬิกา
เข้มยาวชี้หน้าเข้มนั้นจ้มนตรงแผลใจ
*บ่กล้าสบตากับนาฬิกาที่ฝาห้อง
นาฬิกาเรือนเก่าที่แขวนติดไว้ข้างฝา
(ซ้ำ *)

เพราะเข้มนั้นฟ้องว่าน้องนั้นถูกลืมนใจ
ถ้าเป็นแต่ก่อนแต่ไรตัวอายจะต้องมาถึง
คำหวานฝากไว้สุดท้ายอายบ่คำนึง
เพราะอายหมดความคิดถึงน้องจึงหมดความหมาย
เพราะอายบ่มาเหมือนนาฬิกาสงสัย
ถามว่าอายหลบไปไหนถึงบ่มาหา
เพราะเข้มคอยฟ้องว่าน้องนั้นหมดเวลา
ยังคงเดินตรงเวลาแต่อายนั้นหน้าบ่ตรงต่อใจ

อายฮักเจ้าเด้อ

(พูด)ถึงความฮักสองเฮาสีก้าวไปต่อบ่ได้
จ้งไต่ จ้งไต่ อายกะฮักเจ้าเด้อ
น้องเริ่มสับสน เมื่อพบคนลงตัวกว่าอาย
กะเลือกเขาสา อายแคว่ใจอายเลย
เพื่อเจ้าสดใส อายขอยอมถอนใจไร้ค่า
ข้อความสั้นๆ บอกเลิกผ่านมือถือก็ได้
หลักฐานวันเก่าที่ตกค้างในห้องเช่าเรานั้น
*จ้งไต่ จ้งไต่ กะให้ไปดีกับเขา
ฮักอายแพ้นอก สิเซ็ดเองดอกทุกหยดน้ำตา
(ซ้ำ *)

จ้งไต่ก็ขอให้น้องฮักว่าอายฮักเจ้าเด้อ
ถึงแม้ฮักเขาต้องเจอ คำว่าจบก่อนพบเส้นชัย
เพียงพอต่อการเปลี่ยนใจ เพื่อทางไปทิ้งดงามกว่า
รีบค้นหาทางลงเอย ส่วนฮักเขาเอ๋ยแค่คำอำลา
บอกเขาช่วยเป็นภาระ นำพาเจ้าเดินสู่ฝัน
ถ้ามันเขาผู้มาใหม่ ตั้งเงื่อนไขห้ามเราพบกัน
เก็บไว้จะเคื่องทางฝัน ฟ้าวทำลายสาอายบ่ว่า
จากนี้ในคำว่าเรา สิบมีเงอายคือผ่านมา
ส่งทางด้วยข้อความลา จบด้วยคำว่าอายฮักเจ้าเด้อ

อิจฉาภรรยาอาย

ภรรยาของอาย คือมีบุญหลายแพ้น้อ
ซ้ายังเป็นพ่อที่ดี เจ้าบ่าวในฝัน
สเป็กวาดไว้หลายปี ก็อยากสิมีคือเพิ่นนี้ละ
จนมาพบอายในวันนี้ เสียตายที่มีพันธะ
กะเฮ็ดได้สำนั้ละ ยานภรรยาอายบ่เข้าใจ
ผู้ใดเป็นแฟน ก็คงอบอุ่นหลายหลาย
เจอหน้าสลดถามไถ่ เพิ่นใช้อ้อยังกินทาน
เบิ่งแฟนหมู่เป็นแบบอย่างศึกษาดูหน้าตาทำทาง
โปรดบั่นน้ำใจ ให้ลูกผู้หญิงด้วยกัน
กะให้มองหน้าแน ทั้งหล่อทั้งดี ทั้งเป็นแฟมิลีแมน

เพิ่นได้แฟนกะละแมนรูปหล่อ
ที่น้องต้องการเลือกเป็นคู่ชีวิต
แต่ยังหาบ่ได้ คนแมนที่ใจอยากมี
พบหน้ายามใด อดบ่ลืมนได้จนหลอยเบิ่งตา
ทั้งหล่อทั้งดี ทั้งเป็นแฟมิลีแมน
อิจฉา อิจฉา... อิจฉาภรรยาอาย
เพิ่นใช้อ้อยังทำทาน คนที่ใจไร้คู่
เพื่อวางภาพชายในฝัน ฝากบอกแฟนอาย
มีแฟนหล่อดีปานนั้น ยามน้องเดินผ่าน
ผู้ใดเป็นแฟน ก็คงอบอุ่นหลายหลาย

อิจฉา อิจฉา... อิจฉาภรรยาอาย
 เพื่อนใช้ฮ้างยังทำทาน คนที่ใจไร้คู่
 เพื่อวางภาพชายในฝัน ฝากบอกแฟนอาย
 มีแฟนหล่อดีปานนั้น ยามน้องเดินผ่าน
 อย่าชิงตักกันให้ของแง น้ำเน

เจอหน้าสืลองถามไถ่ เพื่อนใช้ฮ้างยังกินทาน
 เบ่งแฟนหนุ่มเป็นแบบอย่าง ศึกษาดูละหน้าตาทำทาง
 โปรดบันน้ำใจ ให้ลูกผู้หญิงด้วยกัน
 กะให้มองหน้าเน มีแฟนดีคืออายนั้น

อุ้มหมอนในงานบวช

ขอสิทธิ์อุ้มหมอนในงานบวชอย่าได้บ่
 ปลอกหมอนทอมือเป็นสื่อจากใจธิดฐาน
 ตำแหน่งเป้าหมายว่าที่สะใภ้คนมอง
 หวันถึงวันงานมีสาวหลายคนส่องแสง
 ถ้าหากจริงใจอนอายเรียนพ่อแม่ท่าน
 พาน้องไปแนะนำให้ท่านรู้จักก่อนก็ได้

*ขอสิทธิ์อุ้มหมอนในงานบวชอย่าได้บ่
 อุ้มหมอนส่งบุญบัตต์ผู้ปกครองให้จางห่างเหิน
 (ซ้ำ *)

ต่อแถวด้านหลังแม่พ่อแห่นาครอบโบสถ์วันงาน
 เตรียมไว้รอไปช่วยงานถึงวันย่านสาวอื่นแซง
 อุ้มหมอนส่งยิ้มให้กล้องคนจ้องมองว่ามาแรง
 ย่านหมอนบ่พอให้แย่งหวันแรงน้องสู้บ่ไหว
 ว่าคนอุ้มหมอนในงานเป็นทางการนั้นคือผู้ใด
 แห่นาคแม่ถือผ้าไตรน้องเดินไกลลืได้บ่เขิน
 เพื่อรักที่เราเฝ้ารอพบพ้อจตุรร่วมทางเดิน
 เพื่อมีสิทธิ์ร่อนบัตรเชิญอุ้มรักเดินสูงานแต่งเรา

ไอดินกลั่นบุญ

เมฆสีด้าเคลื่อนลาฟ้าวันใหม่ แสงสีทองรำไรกลับมาหา
 เปิดทุ่งทองให้มองอร่ามตา หมูนกกาส่งเสียงเหมือนดีใจ
 คนบ้านเราที่เคยหนีไกลบ้าน เห็นโรงงานลืมนาหลบหน้าหาย
 มาบัดนี้เริ่มทะยอยคืนบ้านไพร มาซบไอยู่นดินถิ่นบ้านเดิม
 (ลำ) กลับมาเริ่มจับเสียมด้ามเก่ามาไถนาปลูกข้าวมาเนาบ้านดังเคย
 ไผ่สียั่วว่าเฮาบ่ทันสมัย สิบหลงมมายสิคอยทำทางนี้
 หลายปีเหมือนคนหลงทาง เพราะห้วงสตาจ่มมั่งหวังแต่ความร่ำรวย
 ทิ้งทุ่งนาไถสุดท้ายได้แต่ความชวย แทนที่จะรวยกลับชวยหนี้สินแขวนคอ
 ขอพอดั้งแต่บัดนี้ต่อไป ขอเริ่มต้นใหม่จตุรหมายมีกินเพียงพอ
 ลาแล้วตึกสูงเมืองกรุงหนีสินท่วมคอ มาทำนาต่อก่อฐานบ้านนาสุขใจ
 (ลำ) ทำนาได้ข้าวมีพอได้หมา แล้วปลูกผักปลูกหญ้ามีปลาไว้อ่อมแกง
 หนาวต่อแล้ง แล้งต่อยามฝน มีของกินเวียนวนบ่ทุกซ่ทนก่อแล้ว
 ท้องอิมแล้วหาแนวให้ใจอุ่น เดินเข้าวัดทำบุญอุ้นใจหลาย
 เอาพระธรรมน้อมนำคำจิตใจ อยู่อาศัยในแผ่นดินถิ่นของเรา
 (ลำ) แล่งและเข้าเอาพระธรรมกั้งเป็นฮ่ม คั่นไผ่ไปบ่มมะโก้งคั้งท่งนา
 อยู่ไต้ฟ้ากันนาถิ่นดินบุญ เอาหัวใจเป็นทุนได้อิมบุญก่อแล้ว

ไอ้หนุ่มชุมชน

คนจนคือยาย วันวาเลนไทน์ยังไปได้หนู ก็เพราะหัวใจไร้คู่ หากินหาอยู่บนทางดินรน
เมื่อใจอ้างว้าง ก็เปิดเพลงฟังวิทยุชุมชน สถานกะต๋าส่งร้านค้าตำบล สุขแบบจนจน คนบ่มีแฟน
รถขับเคลื่อนล้อหน้า คูโบต้าเป็นหมู่คู่ใจ ผนมาไถนากะได้ มีบุญบ้านใดขับไปฟังลำกะแมน
ชุดเก่งของยาย คือส่งยีนส์กับเสื้อยืดผู้แทน หากินหามาถึงสิกันดารแฟน
หัวใจฟอนแอ่นแม้ชีวิตยังจน

*ไอ้หนุ่มชุมชน มีคนขนานนามให้ เอ็นหนุ่มกินต้มไก่ ใส่ใบักขามยามหม่น
หยอดตุ๋นโทรมาหน้าไมค์มอบเพลงจากใจให้ผู้ลางคน ผ่านยายดีเจชุมชนเปิดเพลงโดนโดนให้คนฟังนำกัน
คนจนคือยาย วันวาเลนไทน์ยังไปได้หนู ความจนสอนให้คนสู้กะพอได้อยู่หม่มมื่อหม่มวัน
แต่ถ้าได้น้องมาประกอบคงดีกว่านั้น สิ่กูเงินกองทุนหมู่บ้านมาช่วยสร้างฝันในวันแต่งเรา
(ซ้ำ *)

ฮักมาแต่ชาติก่อน

(เกริ่น) เหมือนฮักมาจากชาติที่แล้ว ฮักบ่เห็นแววกียื่นต่อแถวรอใจ
โอ้ย... หนอ... โอ้ย... โอ... โอ๊ะ... โอ... โอ... โอ... โอ... โอ
โอ้ยหนอ ความรู้สู้บอกน้องได้ หลงยืมใส่มือแรกเห็น ชันเต๋ยาย
ใจเอ๋ย คือจึ่งเป็นดอกคนเคย คบกันมาแต่นานแล้ว อ้ายเอ๋ย..
ยอมเข้าแถวบอกใจถ้า แค่สายตาอ้ายเทียวสู่ มีสังหรณ์ให้รับรู้ อ้ายคือผู้ที่สองหา ๆ
โอ้ยหนอคิดเห็นหน้าอ้ายสู่มือคิดฮอดทุกนาที่ใจ เบ่งกันไปละนาน ๆ กล้ายืนยันว่าฮักอ้าย
บ่สนมีสิ่งใดมาขวางคั่น แค่มีกันทุกก้าวย่าง ถามหัวใจเป็นหมื่นครั้ง กะมีอ้ายแต่ผู้เดียว ๆ นะนา
เทียวเขียนใจบ่ให้จาง แต่มความหวังบ่ให้ขาดตอน
คือฮักมาแต่ชาติก่อน อุ่นหนาวเย็นฮ้อนก็ปลื้มจึกที่
บ่เข้าใจตัวเองเหมือนกัน ว่าเป็นหยั่งต้องฮักขนาดนี้
สิ่งทีหวังยังต้องคอยนานปี แต่ใจดวงนี้ก็ยินดีรออ้าย
โอ้ยหนอ ย่านแต่ในหัวใจอ้าย พ่อคนใหม่สลิ้มหลง ชันเต๋ยาย
โอ้ยหนอ บ่ชื้อตรงดอกคือคำ ที่เทียวมาสัญญาไว้
อ้ายเอ๋ย ส่อยหลูโตนคนคอยถ่า แม่นไผมาน้อเว้าแอ่ว
ฮักตั้งแต่ชาติที่แล้ว ออย่าหมกแห้วดอกสู่กิน
ออย่าหมกแห้วดอกสู่กินนะ... อ้ายเอ๋ย..

อักษาสาวเสริมสวย

(เกริ่น) กราบขอพรคุณพระช่วย มาเจอสาวเสริมสวย ผู้งามโก้ย้มมาใส่ ฮ้านแหม่แวนงามใส
แนมยามได้แสงโก้ ยืนโชว์ร่างสง่างาม เจ้าผู้ห่วยห่วย เจ้าผู้ห่วยห่วย บัดชอยแต่งเด้อแปลงผม
คนนิยมมาอุดหนุน ช่อยแม่คุณบ่มีว่าง..

(ลำ) โอ้ยเด็นาง หัวใจว่างบ่หนอคำนาง
มีคนจ้องส่องแนม เหลียวเบิ่งแก้ม

เป็นตาชุนตาบาย เบิ่งบ่อนได้กะพอแล้ว
มือเรียวเจ้าเหลียวมองในโล

ได้เห็นนางครั้งที่เดินผ่าน

บริการทั้งคนหนุ่มคนสาว สระเซ็ชชอยเป่า
ตั้งแต่เปิดร้าน ไปจนถึงยามแลง

ลืมนกินข้าวแลง

ความงามเจ้าไผมาเห็นกะซาง ๑

ผู้บ่าวฮ้างคือพี่กะเลยหลง

ใจพะวงนำสาวนึ่งเหงาสีเป็นบ้า

ผมบ่ทันยว

ได้มองแคว้นละน้อยได้ชิมยี่มวันละน้อย

เสริมพอได้ มีความสดใส ไปมือหนึ่ง ๑

บ่ซำหาน้ำรดแก้งแวมายาม ๑

(เพลง)หนุ่มครูก็เที่ยวมาคอย ๑

สจ.ก็เอาเงินมาท่อม ๑

ได้เพียงแอบรักแอบมอง แอบหมายปอง

หากพี่ชายนั้นเป็นคนรวย

(ลำ) เทียวไปจ้อง เทียวไปแลมอง ยามเช้ายามค่ำ แนนางเอ้ย ยังมีคนนั่งค้ำ มาคุยเจ้าบ่าว

ทุกจ้งอ้ายกะเลยจ่อคิวชวย ทุกจ้งอ้ายคันโชคบ่ออำนวย หลงมักสาวเสริมสวย สิป่วยตายละเดื่อน้อง
สิป่วยตายแต่นำน้อง..

เจ้าผู้แก้มป้วยลวย สาวเสริมสวยเจ้าผู้รวยหุ่นโก้
เบิ่งแก้มสาละน้อเบิ่งแก้ม กะนวลผ่องสดใส

ตาแป้วเห็นแล้วใจสว่างสวยดังตากวางในเทพนิยาย
เลียบมือใส ๑ ใส่หน้าบาง ๑

เจ้ามาเปิดร้าน ไกลสี่แยกบ้านเรา

เฝ้าเสริมความงาม คนตามมาใช้บริการ

บางคนขอแค่มาส่องแยง

จนลูกเมียมาตาม

ชุมดาราว่าโก้ กะยังแพ้หุ่นนาง

ชุมบ่าวฮ้างคือพี่กะเลยหลง

เทียวมาละตัดผมบ่เซา

กะฟ้าวเทียวมาชอย

ตั้งแล็คตาชอยมาเสริมกำลังใจ

แนนางเอ้ยมาหัวใจลั่นตึ่ง ยามแฟนซึ้งเฟินมา

มีแต่คนมาถาม นึ่งคองสิเป็นคู่

หนุ่มตำรวจน้อยก็คอยมาคুম

ฝ่ายที่ลงหลุมคือหัวใจพี่ชาย

น้องนางเสริมสวย เสียตายที่พี่ชายไม่รวย

จะแต่งคนสวยไว้เสริมพี่คนเดียว

STAND BY ที่อายฮัก

ยืนคอยแถมแดง อยู่ที่ตำแหน่งอายฮัก
 ก็รู้ดีว่าเจ้า กับเขาสวีทกันหลาย ๆ
 เดินเคียงเส้นทาง เป็นได้ทุกอย่างเพื่อน้อง
 ถ้าเขาดีด้วย ไปได้สวยกะบ่ว่าอียัง
 *สแตนด สแตนด สแตนดบาย
 สแตนด สแตนด สแตนดบาย
 โทรมาวัวสู่ฟัง ถ้าเจ้ามีเรื่องหยิ่งวุ่นวาย
 คอยทำหน้าที่พี่ชาย เอ็นใช้ได้ทุกเวลา
 ถึงสืทำใจยาก แต่ฮักจึงยอมอาสา
 แต่มือไต่ขาดคนหัวชา ก็หวังว่าอายคงพอมีทาง
 (ซ้ำ *)

ทั้งที่ใจฮักมาก แต่บ่ อยากขวางทางใจ
 อายจึงขอสแตนดบาย เป็นอายฮักไปพลาง ๆ
 คอยส่งสายตาฮักจ้อง ประคองเจ้าทุกเส้นทาง
 แต่มือไต่เขาเป็นตาซัง ให้รู้ว่าเจ้ายังมีอาย
 เป็นเบาะรองใจทุกอย่าง
 เป็นเบาะรองใจทุกอย่าง
 สิวัวเป็นหมู ลืออยู่เป็นเพื่อนจนชำบายใจ
 ยืนคอยแถมแดง อยู่ที่ตำแหน่งอายฮัก
 เป็นอายฮักจำใจ เมื่อเจ้าไม่มีคนอื่นบังตา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

พระมหาเจี๋ยง ช่วยสุมาน

วันเดือนปีเกิด

23 สิงหาคม 2525

สถานที่เกิด

อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

344 วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร แขวงบ้านบาตร
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538

ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6

จาก โรงเรียนบ้านคำเตย

อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

พ.ศ. 2548

พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) ภาษาไทย

จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2553

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) ภาษาไทย

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ